

VERZAMELING

VAN

WETTEN, BESLUITEN, VERORDENINGEN ENZ. HET LEGER BETREFFENDE;
ALSMEDE DE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN
VERANDERINGEN BIJ HET LEGER.

BIJBLAD

BEHOORENDE BIJ DEN

MILITAIRE-SPECTATOR,

TIJDSCHRIFT VOOR HET NEDERLANDSCHE LEGER.

JAARGANG 1867.

TE BREDA,
BIJ BROESE & COMP.

1867.

WELLS FARGO BANK

THE BANK OF AMERICA
AND
THE BANK OF NEW YORK

BUSINESS

MILWAUKEE EXHIBITION

1893

WELLS FARGO BANK

INHOUD.

A.

ACHTERLAADGEWEREN. (Invoering der). Verstrekking van patroonzakjes. (Circulaire van den 27sten April 1867, N ^o . 56 P.)	Blz. 30.
ARTILLERIE. Schadevergoeding voor bureaunkosten. (Besluit van den 4den Augustus 1867, N ^o . 34.)	64.
AUDITIËN. (Zie Militaire auditieën.)	

B.

BELOONINGEN wegens bijzondere werkzaamheden. (Circulaire van den 5den Februarij 1867, N ^o . 65 A.)	» 46.
BOEKAANKONDIGING. Verslagen, Memoriën. (Circulaire van den 24sten December 1866, N ^o . 47 S.)	» 4.
BOEKWERKEN EN KAARTEN. (Berigt van nieuwe). Blz. 3, 7, 17, 23, 29, 45, 55, 57, 64, 67.	
BURGERLIJKE BETREKKING. Toestemming tot het doen van examen. (Circulaire van den 21sten Augustus 1867, N ^o . 67 P.)	» 65.
BUSKRUIDVERZENDING. (Circulaire van den 29sten Januarij 1867, N ^o . 47 I.)	» 9.

C.

CHOLERA. Voorschriften voor de officieren van gezondheid en apothekers. (Circulaire van den 6den September 1867, N ^o . 68 I.)	» 69.
--	-------

E.

EXAMEN van officieren van gezondheid, apothekers en paardenartsen. (Circulaire van den 4den September 1867, N ^o . 107 P.)	» 67.
EXAMEN. (Zie Onderofficiersexamen.)	

F.

FONDSEN VAN INWENDIG BEREËN en prijzen van 1868. (Circulaire van den 10den December 1867, N ^o . 56 I.)	» 77.
FONDS VAN ONDEROFFICIEREN. Rekening en verantwoording over 1866.	» 47.

FOURRAGES.	Schadeloosstelling van fourrages. (<i>Circulaire van den 14den December 1866, N°. 57 I.</i>)	Blz.	1.
—	Verhooging van schadeloosstelling. (<i>Bestuit van den 14den April 1867, N°. 68 I.</i>)	»	28.

G.

GARNIZOENSKOMMANDANTEN.	Hunne verhouding tot de officieren van het hoofd der artillerie en genie in de vestingen. (<i>Circulaire van den 24sten October 1867, N°. 46 P.</i>)	»	72.
GENEESKUNDIGE DIENST. (<i>Zie Organisatie.</i>)			
GENIE.	Schadeloosstelling voor bureaunkosten. (<i>Bestuit van den 14den Augustus 1867, N°. 72.</i>)	»	66.
—	Declaratiën wegens toelage. (<i>Circulaire van den 25sten Augustus 1867, N°. 13 I.</i>)	»	66.
GEWEREN.	Verandering van getrokken geweren N ^o . 1 in achterladers. (<i>Bestuit van den 24sten Januarij 1867, N°. 37.</i>)	»	7.

H.

HANDGELD.	(Verstrekking van). (<i>Circulaire van den 19den Januarij 1867, N°. 59 P.</i>)	»	5.
HUWELIJKEN	van militairen beneden den rang van officier. (<i>Circulaire N°. 39 P.</i>)	»	68.

I.

INKWARTIERINGEN.	Invoering der wet. (<i>Circulaire N°. 73 S.</i>)	»	27.
—	van officieren. (<i>Bestuit van den 15den Junij 1867, N°. 43.</i>)	»	60.

K.

KAVALLERIE.	Lauterstal onder de paarden. (<i>Circulaire van den 31sten Julij 1867, N°. 62 I.</i>)	»	63.
—	Nieuw emplacement. (<i>Circulaire van den 1sten Julij 1867, N°. 38 P.</i>)	»	55.
—	Stalling van paarden. (<i>Circulaire van den 1sten Augustus 1867, N°. 76 G.</i>)	»	63.
KLEEDINGS- EN REPARATIEFONDS.	Kortingen. (<i>Circulaire van den 22sten Januarij 1867, N°. 87 I.</i>)	»	6.
—	Begraveniskosten van israelitische militairen. (<i>Circulaire van den 19den Januarij 1867, N°. 50 I.</i>)	»	5.
—	Vrijwillige stortingen. (<i>Circulaire van den 8sten Mei 1867, N°. 55 I.</i>)	»	46.
—	Voorschot op het aanschaffen van paarden. (<i>Circulaire van den 25sten Junij 1867, N°. 87 I.</i>)	»	58.
—	Afschaffing der schouderbedekkingen. (<i>Circulaire van den 13den Julij 1867, N°. 97 I.</i>)	»	59.
KLEEDING.	(Verkoop van). (<i>Aanschrijving van den 11den October 1867, N°. 73 P.</i>)	»	72.

KLEEDING EN UITRUSTING DER KAVALLERIE.	(Besluit van den 24sten Februarij 1867, N ^o . 25.)	Blz.	19.
-----	(Besluit van den 18den April 1867, N ^o . 74 P.)	"	25.
KOOKKETELS. (Gebrauk van).	(Circulaire van den 31sten Januarij 1867, N ^o . 48 P. — Idem 8 April N ^o . 58 P.)	Blz.	12, 23.
KRANKZINNIGEN-GESTICHTEN.	Opneming in dat te 's Bosch. (Circulaire van den 16den November 1867).	Blz.	75.
KRIJGSARTIKELEN. (Voorlezing der).	(Circulaire van den 28sten December 1867, N ^o . 98 S.)	"	79.
KRIJGSRADEN.	Benoeming van plaatselijke of garnizoenscommandanten. (Circulaire van den 29sten Mei 1867, N ^o . 104 S.)	"	50.
KWEEKSCHOOL VOOR militaire geneeskundigen.	Wijziging van het Reglement. (Besluit van den 2den Junij 1867, N ^o . 37.)	"	52.

M.

MARINIERS. Werving.	(Circulaire van den 28sten Februarij 1867, N ^o . 49 P.)	"	47.
-----	Vrijwillige verbindtenis. (Circulaire van den 19den Junij 1867, N ^o . 442 P.)	"	58.
-----	Idem. (Circulaire van den 20sten November 1867, N ^o . 43 P.)	"	75.
MILICIENS-VERLOFGANGERS.	Oproeping. (Circulaire van den 30sten April 1867, N ^o . 87 P.)	"	34.
MILITAIRE ADMINISTRATIE.	Vergoeding voor eerste uitrusting. (Circulaire van den 24sten Junij 1867, N ^o . 59 I.)	"	56.
MILITAIRE AKADEMIE.	Wijziging van het Reglement. (Besluit van den 2den Junij 1867, N ^o . 36.)	"	51.
-----	Wijziging van het Reglement. (Besluit van den 31sten October 1867, N ^o . 94 P.)	"	74.
MILITAIRE AFDEELINGEN.	(Verdeeling van het rijk in). (Besluit van den 10den April 1867, N ^o . 56.)	"	28.
-----	AFDEELINGEN. Schadeloosstelling voor Bureaukosten. (Besluit van den 15den Junij 1867, N ^o . 44.)	"	56.
-----	AUDITIËN. Haar rechtsgebied. (Besluit van den 5den Mei 1867, N ^o . 27.)	"	32.
-----	INTENDANTEN. Vermindering van personeel. (Besluit van den 25sten Mei 1867, N ^o . 59.)	"	51.
-----	ZIEKENRIJGTINGEN. Reiniging van goederen. (Circulaire van den 11den Maart 1867, N ^o . 94 P.)	"	21.
-----	-----	"	22.
-----	Opleiding tot hospitaalsoldaten. (Circulaire van den 13den Maart 1867, N ^o . 37 A.)	"	22.
MILITIERAAD.	Aanwijzing van werkzaamheden. (Circulaire van den 28sten Januarij 1867, N ^o . 52 P.)	"	7.

O.

OFFICIERSEXAMEN.	Afwijzing wegens berispelijk gedrag. (Circulaire van den 14 Februarij 1867, N ^o . 67 P.)	"	42.
ONDSCHIEDINGSTEEKENEN.	(Besluit van den 30sten December 1866, N ^o . 33.)	"	10.
-----	voor onderofficieren, korporaa's en manschappen. (Besluit van den 2den October 1867, N ^o . 64.)	"	71.
-----	der apothekers. (Besluit van den 23sten October 1867, N ^o . 59.)	"	73.
ONTSLAG uit de dienst van onderofficieren en korporaa's.	(Circulaire van den 11den Maart 1867, N ^o . 84 P.)	"	20.

ORDONNANCE-OFFICIEREN. Over het houden van dienstpaarden. (<i>Besluit van den 40den April 1867, N°. 55</i>),	Blz. 25.
ORGANISATIE VAN HET LEGER. (<i>Besluit van den 8sten Mei 1867, N°. 64, 65, 66, 67</i>).	» 33.
— der infanterie. Kompagniesletter der depôtkompagniën. (<i>Circulaire van den 29sten Mei 1867, N°. 103 I.</i>).	» 50.
— der geneeskundige dienst. (<i>Besluit van den 25sten Mei 1867, N°. 60</i>).	» 53.
— van den plaatselijken staf. (<i>Besluit van den 1sten Julij 1867, N°. 58</i>).	» 59.
OVEREENKOMST VAN GENEËVE. Toetreding van Saksen. (<i>Circulaire van den 4den Januarij 1867, N°. 78</i>).	» 3.

P.

PENSIOENEN EN GAGEMENTEN aan officieren en verdere militairen in Indië. (<i>Besluiten van 20 Maart 1867, N°. 80 en 81</i>).	» 26.
PROJECTIELEN. Waarschuwing bij het vinden van. (<i>Circulaire van den 21sten September 1867, N°. 125 P</i>).	» 69.

R.

RECUEIL-MILITAIR. Inzending van dubbele exemplaren. (<i>Circulaire van den 21sten Augustus 1867, N°. 64 S.</i>).	» 65.
---	-------

S.

SCHERMSABELS bij de korpsen. (<i>Circulaire van den 29sten December 1866, N°. 88 I.</i>).	» 2.
SLAAPPOURNITUREN. (Berigt van). (<i>Circulaire van den 12den Januarij 1867, N°. 81 I.</i>).	» 5.
SOLDIEN EN TOELAGEN. Daggeld aan rekruten. (<i>Circulaire van den 19den Mei 1867, N°. 40 I.</i>).	» 45.

T.

TAMBOERS. Werving.	Blz. 4, 4, 17.
— Opleiding bij de korpsen. (<i>Circulaire van den 16den September 1867, N°. 63 P</i>).	» 70.
TRANSPORTEN. Ontbinding der stoombootdirectie de Valk. (<i>Circulaire van den 29sten December 1866, N°. 87 I.</i>).	» 2.
— Eindigen van het pachtcontract van het overzetveer van Walsoorden op Hanswaard. (<i>Circulaire van den 5den Januarij 1867, N°. 75 I.</i>).	» 3.
— Ontbinding der stoombootdirectie Dolphijn en Zaanstroom. (<i>Circulaire van den 9den April 1867, N°. 62 I.</i>).	» 30.
— Overeenkomst met de directie der stoomboot Stad Vlissingen. (<i>Circulaire van den 21sten April 1867, N°. 400 I.</i>).	» 30.
TRANSPORTMIDDELEN. (Kwitantiën voor). (<i>Circulaire van den 28sten Maart 1867, N°. 89 I.</i>).	» 23.

V.

VERZOEKEN aan den Minister van Oorlog. (<i>Circulaire van den 8sten April 1867, N°. 65 P.</i>).	» 24.
--	-------

W.

WEDUWEN- EN WEZENKAS VOOR officieren. Nadere bepalingen. (<i>Bestuit van den 15den Februarij 1867, N°. 55.</i>	Blz.	43.
----- Rekening en verantwoording over 1866.	"	76.
WERFDEPÔT (KOLONIAAL). Kleeding- en equipmentsstukken. (<i>Circulaire van den 5den Julij 1867, N°. 87 I.</i>)	"	60.
----- Bevordering bij het kader. (<i>Circulaire van den 19den December 1867, N°. 38 P.</i>)	"	79.

Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1867. VIIIste Hoofdstuk. Voorloopig		
Verslag.	"	1.
Idem. Idem. Memorie van beantwoording.	"	25.

Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1868. VIIIste Hoofdstuk. Ontwerp		
van wet.	"	1.
Idem. Idem. Voorloopig Verslag.	"	17.
Idem. Idem. Memorie van beantwoording.	"	41.

The first of these is the fact that the
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1868.

VIIIste HOOFDSTUK.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens de Artt. 119 en 120 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld,

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ART. 1. Het VIIIste Hoofdstuk der begrooting van staatsuitgaven voor het dienstjaar 1868, betreffende het *Departement van Oorlog*, wordt vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Traktement van den Minister *f* 12,000.—.

Art. 2. Traktementen van de ambtenaren, onderofficieren en bedienden, toelagen aan officieren en mindere militairen, benevens fourragegelden van den Minister *f* 87,889.20.

Art. 3. Bureau- en lokaalbehoeften, benevens drukwerk *f* 12,510.—.

Totaal *f* 112,400.—.

IIde AFDEELING.

Traktementen, bureaukosten, toelagen en fourragelden voor paarden van den grooten en generalen staf van het leger, van de administratie der armée, van de provinciale en plaatselijke staven.

Art. 4. Grootte staf *f* 46,331.20.

Art. 5. Generale staf *f* 65,284.—.

Art. 6. Administratie der armee *f* 34,800.—.

Art. 7. Provinciale en plaatselijke staven *f* 88,028.80.

Art. 8. Kosten van verkenningen, het maken van plans en kaarten, met de voor beide daaruit voortvloeiende kosten, en remuneratiën aan élèves bij de kaartensteendrukkerij *f* 4,000.—.

Totaal *f* 235,444.—.

IIIde AFDEELING.

Traktementen, soldijen, fourragegelden en verdere kosten van de verschillende wapen-korpsen, daaronder begrepen die van de officieren van gezondheid en der paarden-artsen, alsmede gratificatiën, te verloenen aan de met lichaamsgebreken ontslagen wordende onderofficieren en manschappen.

Art. 9. Wapen der infanterie, staf en korpsen, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 5,410,498.—.

Art. 10. Wapen der kavallerie, staf en korpsen, daaronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 1,569,517.—.

Art. 11. Wapen der artillerie, staf en korpsen, mitsgaders de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende *f* 2,045,200.—.

Art. 12. Wapen der genie, staf van het wapen en bataillon mineurs en sappeurs, mitsgaders bureaukosten en andere uitgaven voor de ingenieurs in de vestingen *f* 358,324.—.

Totaal *f* 9,083,539.—.

IVde AFDEELING.

Art. 13. Remonte *f* 162,720.—.

Vde AFDEELING.

Koninklijke Militaire Akademie.

Art. 14. Traktementen, soldijen en verdere kosten, na aftrek van de bijdragen, door het Departement van Koloniën te verstrekken, en van die welke voor de opleiding der kadets en surnumeraire élèves (vreemdelingen) betaald worden *f* 73,227.—.

VIdE AFDEELING.

Art. 15. Reiskosten en vacatiën, met inbegrip der restitutiën van ten dienste van het Rijk gedane uitschotten *f* 28,000.—.

VIIde AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

Art. 16 a. Traktementen, toelagen en daggelden van de officieren van gezondheid, niet bij de korpsen ingedeeld, gelijk mede van de administrateurs en verdere geëmployeerden bij het magazijn van geneesmiddelen en bij de hospitalen, mitsgaders bijdragen aan de Veeartsenijsschool tot opleiding van kweekelingen voor de veterinaire dienst *f* 164,300.—.

b. Traktementen, toelagen en daggelden van het personeel (militair en burgerlijk) belast met en geëmployeerd bij het onderwijs der kweekelingen voor de militaire geneeskundige dienst en verdere uitgaven voor gemeld onderwijs, na aftrek van de bijdragen, door de Departementen van Marine en Koloniën te verstrekken; toelagen van de kweekelingen bestemd voor de militaire geneeskundige dienst hier te lande *f* 18,500.—.

Art. 17. Materieel van de geneeskundige dienst, kosten vallende zoo op het verplegen van zieken, aankoop van medicijnen, enz. *f* 218,000.—.

Totaal *f* 400,800.—.

VIIIste AFDEELING.

Art. 18. Vuur en licht in de wachten *f* 20,000.—.

IXde AFDEELING.

Art. 19. Scheeps- en wagenvrachten en overvaartgelden, vergoeding voor geleden schade, uit het kontrakt wegens de transporten te water voortkomende f 45,000.—

Xde AFDEELING.

Materieel der artillerie en draagbare wapenen, met den aankleve van dien, onder het beheer der artillerie staande.

Art. 20. Jaarwedden van beambten, daggelden, soldijen enz. voor werklieden (burgerlijke en militaire), verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren en conducteurs, mitsgaders tegemoetkomingen, zoo bij de artillerie-, stapel- en constructie-magazijnen, bij de inspectie der draagbare wapenen te *Delft, Maastricht, Gorinchem, Dordrecht, Luik*, enz., en pyrotechnische werkplaatsen, als bij andere etablissementen tot het materieel der artillerie behoorende f 227,925.—

Art. 21. Aanschaffing, herstelling, onderhoud en verwerken van het materieel der artillerie, der draagbare wapenen, der torpédo's of watermijnen en der pyrotechnische voorwerpen, met alles wat daarop, alsmede op het beheer van een en ander betrekking heeft, benevens het verstrekken van patronen aan verenigingen tot vrijwillige oefening in den wapenhandel f 217,600.—

Art. 22. Aanschaffing van zwaar geschut tot kustverdediging met den aankleve van dien f 200,000.—

Art. 23. Aanschaffing of aanmaak van patroonhulzen, met inbegrip van daartoe benodigde werktuigen als anderzins f 120,000.—

Totaal f 765,525.—

XIde AFDEELING.

Materieel der genie en al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren.

Art. 24. Onderhoud, herstellen, veranderen en verbeteren van vestingwerken, militaire gebouwen (die in de XIIIde afdeeling daaronder niet begrepen), dijken, kaden, wegen, grachten, bruggen, en al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren: werkgelden voor militairen gebezigd wordende tot den arbeid aan fortificatiewerken en tot anderen arbeid voor de genie, werkzaamheden betreffende het bouwen en planten in de nabijheid der vestingwerken, koopen en huren van perceelen; kosten en ongelden bij het sluiten van aankopen en overeenkomsten; aankoep van regten; verleen van subsidiën voor uitvoering van werken; doen van waterpassingen, metingen en peilingen, opzigtkosten, schoonhouden van genie-goederen, enz. f 202,050.—

Art. 25. Aankoop, herstellen of verbeteren (op rekening of in daggeld) van kaarten, plans, memoriën, reglementen, werktuigen, meet- en waterpasinstrumenten, gereedschappen tot meten en teekenen f 2,900.—

Art. 26. Praktische oefeningen der mineurs en sappeurs, met de daarvoor noodige voorwerpen f 2,400.—

Art. 27. Nieuwe werken, uitbreiding of slechting van reeds bestaande, met den aankleve van dien:

- a. verbetering der bestaande werken in de nieuwe Hollandsche waterlinie f 50,000.—
- b. bijdrage in de kosten tot het uitleggen der vestingwerken tusschen de Waal en de Molenpoort te *Nijmegen* f 11,000.—
- c. betalingen voor reeds aanbestede nieuwe werken f 1,500.—

Buitengewone uitgaven.

Art. 28. Kosten van aanleg van vier forten en daarmede in verband staande werken nabij *Utrecht* en de nieuwe Hollandsche waterlinie, geraamd op f 1,618,000.—, waarvoor in 1867 is gebragt f 510,000.— en nu wordt uitgetrokken f 500,000.—

Art. 29. Kosten van aanleg van nieuwe werken en gebouwen met den aankleve van dien:

- a. drie forten in de stelling *Amsterdam*, gersamd op f 750,000.—, waarvoor in 1867 is gebragt f 250,000.— en nu wordt uitgetrokken f 200,000.—;
- b. een fort op den separatiedam tusschen de Waal en het Pannerdenschc kanaal, geraamd op f 450,000.—, waarvoor in 1867 is gebragt f 250,000.— en nu wordt uitgetrokken f 90,000.—.

Totaal f 1,058,950.—.

XIIde AFDEELING.

Kazernering en al hetgeen gerekend wordt daartoe te behooren.

Art. 30.

- a. Onderhouden, herstellen, veranderen en verbeteren van 's Rijks gebouwen (ook van die, door de gemeenten tot militair gebruik afgestaan), bestemd tot kazernen, stallen, rijlsoeden, magazijnen, bakkerijen, hospitalen, infirmeriën, zwemirrigtingen, schietbanen als anderzins; aankoop van perceelen tot verbetering en uitbreiding dier gebouwen; kosten en ongelden bij het sluiten van aankopen en overeenkomsten; afkoop van regten; herstellingen en vernieuwingen van meubelen en verdere benooidgheden in die gebouwen f 242,650.—.
- b. Huur van gebouwen of gedeelten daarvan, tot huisvesting van militairen en hunne huisgezinnen (het wapen der maréchaussée daaronder niet begrepen) f 4,000.—.

Totaal f 246,650.—.

XIIIde AFDEELING.

Verschillende uitgaven.

Art. 31. Defroijement van den amanuensis bij de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt f 4,200.—.

Art. 32. Kosten tot verzekering en uitoevening der eeredienst bij de militairen, daaronder begrepen tegemoetkoming aan predikanten en onderwijzers, mitsgaders aan Roomsch-katholieke en andere geestelijken in kleine garnizoenen f 8,400.—

Art. 33. Huur van gebouwen, exercitie-velden en loodsen f 4,000.—.

Art. 34. Kleine tegemoetkomingen, reiseelden enz., aan gewezen militairen, en weduwen en kinderen van militairen f 900.—.

Art. 35. Drukwerk van onderscheiden aard ten dienste van het leger, mitsgaders het drukken en aanschaffen van militaire reglementen en boekwerken f 6,000.—.

Art. 36. Subsidie aan de weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt f 6,000.—.

Art. 37. Huisvesting en voeding van lotelingen der nationale militie, en reiseelden van opgeroepen wordende en vertrekkende verlofgangers f 3,500.—.

Art. 38. Kosten van het magazijn van kleeding, uitrusting, hospitaal-goederen, kampements-effecten:

a. traktementen, toelagen, bureaukosten, daggelden aan mindere bedienden en arbeidslooenen f 18,300.—.

b. vernieuwing en onderhoud van kampements-effecten, voorwerpen van veld-uitrusting enz. f 17,700.—.

c. aanschaffing van ledergoed enz. voor de schutterrijen f 9,000.—.

Art. 39. Kosten wegens onderhoud van militaire huisgezinnen in de aan het Rijk toebehoorende gestichten te *Ommerschans* en *Veenhuizen* f 21,500.—.

Art. 40. Gratificatiën f 12,000.—.

Art. 41. Proceskosten van verschillenden aard. *Memorie*.

Art. 42. Subsidie aan het Invalidenhuis te *Leiden* f 5,000.—.

Art. 43. Het aanschaffen van onderscheidingsteekenen voor officiersdienst, van medailles voor diensten van onderscheiden aard en van eereteekenen, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 40den Mei 1865 (*Staatsblad* N°. 32) f 1,000.—.

Art. 44. Kosten vallende op het kamperen van troepen f 60,000.—.

Art. 45. Kosten vallende op telegraphische correspondentie f 100.—.

Art. 46. Lokaal- en schrijfbehoeften, vuur, licht, enz., voor te houden examina voor officiersrangen, alsmede voor bijeenkomsten van raden van onderzoek f 100.—

Art. 47. Kosten van het Hoofdc Comité der Nederlandsche Vereeniging tot het verleenen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van oorlog, als reizen en verblijfskosten, huur van lokalen, toelaag aan den secretaris, schrijfbehoeften, enz. f 1,000.—

Totaal f 175,700.—

XIVde AFDEELING.

Art. 48. Traktementen, soldijen, huisvesting en verdere kosten van het wapen der maréchaussée, alsmede gratificatiën, te verleenen aan met lichaamsgebreken ontslagen wordende maréchaussées f 250,600.—

XVde AFDEELING.

Overkomplete officieren, pensioenen, gagementen, onderstanden, lijfrenten en wachtgelden.

Art. 49. Overkomplete officieren, twee derde en non-activiteitstraktementen f 35,000.—

Art. 50. Pensioenen, gagementen en onderstanden f 1,420,000.—

Art. 51. Tijdelijke pensioenen en onderstanden, volgens de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* N°. 129) f 5,700.—

Art. 52. Pensioenen aan mindere geëmploijeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrigtingen van 's Rijks zee- en landmagt (wet van den 24sten Junij 1854, *Staatsblad* N°. 92) f 9,400.—

Art. 53. Lijfrente, toegekend aan den Pruisischen generaal graaf Bulow von Dennewitz en diens mannelijke afstammelingen in de rechte linie (besluit van den Souvereinen Vorst van den 6den Februarij 1814, N°. 3, en Koninklijk besluit van den 8sten Julij 1815, N°. 4) f 5,250.—

Art. 54. Toelage aan J. S. A. ELBERTS, weduwe van den kapitein W. DE MAN, als schadeloosstelling voor een in 1825 aan haar toegekend, doch nimmer door haar genoten Rijkspensioen f 300.—

Art. 55. Wachtgelden aan ambtenaren, welke door maatregelen van vereenvoudiging en bezuiniging buiten betrekking zijn geraakt f 11,000.—

Totaal f 1,486,650.—

XVIde AFDEELING.

Art. 56. Onvoorziene uitgaven f 59,795.—

Totaal Generaal f 14,185,000.—

Art. 2. Wanneer de som, in dit hoofdstuk uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen onder de artikelen 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 30, 32, 33, 35, 37, 38, 39, 41, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52 en 55, ontoereikend mogt worden bevonden, kan het ontbrekende bedrag, met inachtneming van het voorschrift van het 2de lid van art. 24 der wet van den 5den October 1844 (*Staatsblad* N°. 40), aangevuld worden, door overschrijving uit den post voor *Onvoorziene uitgaven*, in hetzelfde hoofdstuk voorkomende.

Art. 3. De in den loop van het dienstjaar opkomende behoeften, het voorschreven departement betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van dit hoofdstuk, worden op den post voor *Onvoorziene uitgaven* aangewezen.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven en verantwoord in zoovele bijzondere posten, als zij gelijksoortige onderwerpen betreffen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegiën en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1868.

VIII^{ste} HOOFDSTUK.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. De breedvoerige gedachtenwisseling, die in den aanvang van dit jaar bij de behandeling der begrooting van dit hoofdstuk voor het dienstjaar 1867, zoo over de onderscheidene punten van leger-beheer, als over de inrigting van ons defensiewezen, tusschen de Regering en de Vertegenwoordiging heeft plaats gehad en waarbij de Minister vermeent met de meeste duidelijkheid en openhartigheid zijne inzigten en voornemens ten aanzien van die verschillende onderwerpen aan de Kamer te hebben medegedeeld, maakt het zijns inziens thans overbodig daaromtrent op nieuw in beschouwingen te treden.

Bij de zamenstelling der thans ingediende begrooting heeft de ondergeteekende de destijds door hem ontwikkelde meeningen tot grondslag aangenomen, en heeft hij getracht, zooveel als de tijd en de omstandigheden gedoogden, daarbij aan zijne aangekondigde voornemens gevolg te geven.

In aanmerking nemende de noodzakelijkheid — ook voor eene behoorlijke oefening van het grootendeels zeer jeugdige kader — om een grooter aantal soldaten voortdurend onder de wapenen te doen blijven dan vroeger het geval is geweest, wenscht de ondergeteekende overeenkomstig de bijlage B van zijne Memorie van Beantwoording van den 31sten Januarij 1867 (gedrukte stukken n°. 30b), de levende strijdkrachten, welke gedurende het jaar 1868, boven en behalve de officieren, onder de wapenen zullen worden gehouden, te bepalen op ongeveer:

44300 man kader en vrijwilligers,

5800 miliciens, die krachtens de artt. 123 en 124 der wet van 19 Augustus 1864 (*Staatsblad* n°. 72) moeten dienen tot aanvulling van het incomplete aan vrijwilligers,

9200 miliciens die in gemeld jaar ingelijfd, voor zoo verre zij tot de troepen te voet behooren, bij afwisseling doch zoodanig dat allen minstens gedurende tien maanden, de miliciens-stukrijders bij de veld-artillerie gedurende drie maanden, en de overigen gedurende een jaar tot eerste oefening onder de wapenen zullen blijven,

8500 miliciens behoorende tot de ligtingen van 1864 en 1865, die tot eerste oefening in den wapenhandel slechts vijf maanden onder de wapenen zijn geweest, en in 1868 zullen worden opgeroepen om gedurende zes weken de najaarsoefeningen bij te wonen, terwijl het getal paarden zal bedragen ongeveer:

bij de kavallerie 2210; en

» » artillerie 1060.

Ten einde in het vervolg de ongelijkheid van den oefeningstijd der miliciens eener ligting te doen ophouden, die ontstaat omdat een gedeelte der ligting niet na een oefeningstijd van vijf maanden met groot verlof vertrekt, maar onder de wapenen blijft tot aanvulling van het incompleet aan vrijwilligers, zullen, aanvang nemende met het volgend jaar, de miliciens der ligting van het loopend jaar welke tot de bovenbedoelde aanvulling onder de wapenen blijven, zoodanig door de miliciens der ligting waartoe zij behooren, die aanvankelijk met groot verlof zijn gezonden, worden vervangen, dat allen een gelijk getal maanden onder de wapenen geweest en dan ook gelijkmatig geoefend zullen zijn.

Het voornemen bestaat wijders om op het voetspoor van vorige jaren een gedeelte van het leger in het kamp bij Milligen te vereenigen, ten einde aldaar op ruimer schaal te worden geoefend; ook zal er worden voortgegaan om, even als ten dezen jare, een gedeelte der artillerie en het bataillon mineurs en sappeurs in het kamp bij Zeist of in en nabij een der te sloopen vestingen te doen oefenen, terwijl ook het korps pontonniers weder in de legerplaats nabij Andel geoefend zal worden.

Voorts zal ook nu worden overgegaan om in eene reeds lang bestaande en ook door de Kamer erkende behoefte te voorzien, namelijk de oprigting van twee kompaniën hospitaal-soldaten, doch slechts in dier voege, dat zij in tijd van vrede strekken tot een kern voor hetgeen in tijd van oorlog noodig zal wezen en dan maar alleen behoefte te worden aangevuld.

Bij die kompaniën zullen al dadelijk kunnen worden ingedeeld de miliciens welke successivelijk bij de hospitalen zijn gedetacheerd om in de behandeling van zieken en gekwetsten onderrigt te ontvangen; een maatregel waarmede zal worden voortgegaan, met dien verstande echter, dat de daartoe geschikt bevonden miliciens nu dadelijk bij de hierbedoelde kompaniën zullen worden ingedeeld.

Het klein getal vrijwillig dienende manschappen, dat — even als het kader der kompaniën — bestemd is om daár waar de behoefte bestaat bij de hospitalen dienst te doen, zal kunnen worden uitgebreid naarmate er bij het personeel der hospitaal-beambten vacatures ontstaan, wier werkzaamheden alsdan door hen kunnen worden waargenomen,

Even dringend noodig is de oprigting eener compagnie transporttrein, omdat men, bij het brengen van het leger op voet van oorlog, een depôt moet bezitten, waarop de manschappen, bestemd voor de treindienst en de aan te schaffen trekpaarden, dadelijk kunnen worden gedirigeerd en waarbij de verdere uitbreiding van de dienst der transporten geleidelijk kan plaats hebben met behulp van het daarvoor bestemd kader, en, afgescheiden van de ook dan noodzakelijke uitbreiding van den artillerie-transporttrein.

In tijd van vrede zal de hier bedoelde compagnie nuttig gebezigd kunnen worden tot het vervoer van brood uit de militaire bakkerijen naar de nabij gelegen garnizoenen, van kampementseffecten naar de verschillende legerplaatsen en meerdere transporten van dien aard.

In verband met de veranderde samenstelling van de verschillende korpsen van het leger, heeft het personeel van de geneeskundige en veterinaire dienst bij het leger eene wijziging ondergaan, waarbij een beter vooruitzicht in de toekomst voor de leden van die dienstvakken is geopend en de tractementen voor eenige rangen zijn verhoogd geworden.

Na eene ernstige overweging, in hoeverre eene herziening der traktementen voor de overige officieren van het leger al dan niet wenschelijk is te achten, komt het dringend noodzakelijk voor, dat de tegenwoordige traktementen van de kapiteins en officieren van minderen rang, eene nieuwe regeling ondergaan. Tot dat einde bestaat het voornemen om de kapiteins en ritmeesters bij de staven en korpsen voortaan, wat hun traktement betreft, in twee klassen te verdeelen en het gemiddeld bedrag der tractementen, dat thans bij de hoofdwapens voor de drie klassen bedraagt:

Infanterie.....	f 1600
Kavallerie.....	» 2100
Artillerie en Genie.....	» 1900

met f 100 te verhoogen, en alzoo vast te stellen gemiddeld op f 1700, f 2200 en f 2000. Tevens zullen de traktementen van de plaatselijke adjudanten der 1ste klasse, die van de bereeden kapiteins der infanterie, van de 2de luitenants der bereeden wapens en der vesting-artillerie en genie, benevens die van eenige magazijnmeesters der artillerie en hospitaal-directeurs, eene billijke verhooging ondergaan, en die der kwartiermeesters gelijk gesteld worden met de officieren van hunnen rang bij de infanterie.

Het wordt tevens noodzakelijk geacht om de soldijen van de adjudanten-onderofficier bij de onbereden korpsen en de veldartillerie, alsmede die van de sergeant-majoor en opperwachtmeesters bij alle wapens eenigzins te verhoogen en in het algemeen de verhoogde soldij, welke thans aan de onderofficiëren na zes- en twaalfjarige dienst wordt toegekend, met $2\frac{1}{2}$ en 5 cents te vermeerderen, zoodat een onderofficier na zes jaren dienst eene soldijverhooging van 5 cents per dag en na twaalf jaren dienst van 10 cents per dag zal erlangen, waardoor, zoo als de Minister vertrouwt, eene aanmerkelijke lotsverandering voor deze zoo nuttige klasse van militairen zal worden teweeg gebragt.

Wordt de ondergeteekende in zijne verwachting door onvoorziene voorvallen niet teleurgesteld, dan zullen wij in het begin van het volgend jaar in het bezit zijn van 70,000 stuks achterlaadgeweren, en zal onze infanterie, daarmede gewapend, te dien aanzien niet ten achteren staan bij die van andere Rijken. Deze gelukkige omstandigheid laat toe, dat wij zonder overhaasting kunnen voortgaan te doen onderzoeken, welk geweer van de thans bekende en zeer van elkander verschillende stelsels als het doelmatigst is aan te bevelen, eene taak niet alleen technisch veelomvattend en van het uiterst gewigt, maar ook uit een oconomisch oogpunt van overwegend belang, dewijl de aanschaffing van een nieuw geweer aanzienlijke uitgaven zal vorderen en de Minister daarvoor geene gelden kan en ook niet zal aanvragen, voor en aler er volle zekerheid bestaat, dat het gekozen nieuw model in allen deele aan de eischen beantwoordt.

Later zal er bij den geweerwinkel te Delft worden voortgegaan om de boven de voorschreven 70,000, nog voorhanden getrokken geweren n°. 1, welke daartoe geschikt geoordeeld worden, tot achterlaadgeweren te doen wijzigen, aangezien toch, ook met het oog op de schutterij en de scherpschutterskorpsen, een zeer groot aantal achterlaadgeweren noodig zal zijn. Buiten en behalve de getransformeerde wapenen, zal nog altijd de noodzakelijkheid blijven bestaan, om achtereenvolgens eene belangrijke hoeveelheid nieuw-modelgeweren aan te schaffen.

Te gelijker tijd zal met inachtneming van de meest mogelijke spaarzaamheid, worden voortgegaan om het materieel der artillerie door vernieuwingen en herstellingen in zoodanigen staat te brengen, dat het voldoen kan aan de diensten, welke in voorkomende omstandigheden daarvan kunnen worden gevorderd.

De proeven met het zwaar ijzeren kanon van 30 pond (19 duim) met bronzen voering, zijn aanvankelijk wel gelukt en worden met ijver voortgezet; voorts is men bezig met den aanmaak van een bronzen kanon van het kaliber van 22.86 duim (9 duim Engelsch) en een van 16 duim, beide met stalen voering, welke mede spoedig aan een onderzoek zullen worden onderworpen.

Deze inrigting van het zwaar geschut heeft het voordeel, van hier te laude te kunnen worden daargesteld, van nimmer gevaarlijk te zijn voor de bediening; terwijl het daarvoor gebezigde brons zijne waarde behoudt ook nadat het stuk onbruikbaar is geworden, iets dat bij het gering aantal schoten dat zwaar geschut kan doorstaan, evenzeer als bij het veranderen van stelsel of kaliber, van zeer veel belang is. Een oud ijzeren kanon daarentegen heeft bijna geene waarde.

Aangezien onderscheidene onzer kustbatterijen zwaarder geschut vereischen dan ons getrokken kanon van 30 pond zwaar en de voorraad ijzeren kanons van 80 pond, die tot getrokken kanons van 19 duim kunnen worden ingerigt, zeer gering is, wordt het voorts raadzaam geacht om met de aanschaffing van geschut van zwaar kaliber door aankoop, hetzij hier te lande, hetzij (en dit is wel het waarschijnlijkste) in het buitenland over te gaan. Hiervoor is derhalve eene niet onbegrijpelijk som op de begrooting uitgetrokken.

Ten behoeve van dat geschut heeft men thans bepaaldelijk de voorkeur gegeven aan glashard ijzeren projectielen, boven die van staal, waardoor eene belangrijke bezuiniging wordt verkregen; met het aangieten van zoodanige projectielen houdt men zich bereids in de ijzergieterij te Delft onledig. Ook dient te worden voorzien in de aanschaffing van patroonbulzen tot achterlaadgeweren, waarvan minstens een voorraad van 8 à 10 millioen aanwezig moet zijn.

De ondergeteekende wenscht echter dien voorraad niet in eens te doen aanschaffen, maar zich aanvankelijk tot de helft daarvan te bepalen; daarvoor zijn dan ook de noodige gelden aangevraagd.

Ten aanzien van den aanleg der verdedigings-werken nabij Utrecht in de Nieuwe Hollandsche waterlinie, waarvoor reeds een gedeelte der benoodigde gelden op de dienst van het loopend jaar is toegestaan, heeft de ondergeteekende reeds in zijne Memorie van Beantwoording, onder dagteekening van den 29sten Junij jl., ten aanzien van het wets-ontwerp, tot den aanleg van forten bij Amsterdam, Pannerden, enz. uitgebragt, te kennen gegeven, dat eenige onvoorzienne vertragingen aanleiding hebben gegeven, dat daarmede niet dadelijk heeft kunnen worden aangevangen. Spoedig zal echter de aanbesteding plaats hebben en met kracht voor zooveel mogelijk den verloren tijd worden ingehaald. Ook in het volgend jaar zal het werk worden voortgezet, en tot dat einde wordt dan ook op de thans ingediende begrooting op nieuw een gedeelte van de verder benoodigd gelden aangevraagd.

Indien het wets-ontwerp, waarbij gelden worden aangevraagd tot den aanleg van drie forten in de stelling Amsterdam, een fort op den Separatiedam tusschen de Waal en het Pannerdensche kanaal enz. dat in de vorige zitting onafgedaan gebleven en thans op nieuw bij de Vertegenwoordiging wordt ingediend, tot wet verheven en daarvoor nog gelden op de dienst van 1867 worden toegestaan, dan zullen ook tot voortzetting dier werkzaamheden op de dienst van 1868, de gelden noodig zijn, welke daartoe thans worden aangevraagd.

Zoo als reeds herhaaldelijk door den ondergeteekende is verklaard, wenscht hij eerst na de geheele voltooiing der Amsterdamsche en Nieuwe Hollandsche waterliniën en van het werk bij Pannerden, te doen overgaan tot het verrigten der nog noodige werken aan onze buitenliniën. Hij is voornemens daarbij de volgorde in het oog te houden, aangegeven in zijne Nota behoorende bij de Memorie van Beantwoording, betreffende het wets-ontwerp tot verhooging van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting over 1867 (Kosten van aanleg van forten).

De maatregel in het vorig jaar begonnen, namelijk om de soldaten der verschillende wapenkorpsen, daar waar zulks kan geschieden en voor zooverre dit geene belemmering in hunne gewone oefeningen te weeg brengt, onder het toezigt van officieren der genie te bezigen tot den arbeid aan de fortificatiën, heeft aanvankelijk tot goede uitkomsten geleid en tot geene bezwaren aanleiding gegeven.

Met dien maatregel wenscht de ondergeteekende voort te gaan. Hiervoor zijn dan ook op nieuw eenige gelden op de begrooting uitgetrokken.

Geleidelijk wenscht de ondergeteekende verder te doen voortgaan met de verbetering van de gebouwen bestemd tot de huisvesting der troepen en het stallen der paarden. Hoewel te dien opzichte nog veel te doen overblijft, vermeent de Minister, met het oog op de vele aanzienlijke uitgaven van meer dringenden aard, die op deze begrooting zijn gebragt, in deze aangelegenheid de meeste spaarzaamheid in acht te moeten nemen.

De redenen waarom voor sommige onderwerpen der begrooting meer, voor anderen minder dan in 1867 wordt geraamd, zullen hierna bij de betrokken onderdeelen nader worden opgegeven.

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

§ 2. De uitgaven voor deze afdeling hebben op nieuw eene vermindering ondergaan van f 2135, ten gevolge van het minderen van het getal ambtenaren bij het departement.

IIde AFDEELING.

Verschillende staven en dienstvakken.

§ 3. Voor deze afdeeling is voor het dienstjaar 1867 toegesjaan. f	239,331.—
voor het nieuwe dienstjaar wordt aangevraagd. »	235,444.—

alzo minder f 3,887.—

Deze vermindering is een gevolg:

doordien bij den generalen staf slechts het traktement voor een generaal-majoor, chef van dien staf, is uitgetrokken; het verminderen der sterkte van dat korps met één kapitein en twee luitenants; voor het minder benooidigde voor bureaunkosten, fourragegelden enz. f 9,387.—

waarvan moet worden afgetrokken hetgeen meer wordt geraamd, ten gevolge van de nieuwe regeling der traktementen aan de kapiteins en de verhoogingen van de traktementen bij den provincialen en plaatselijken staf. 5,500.—

gelijk aan het verschil. f 3,887.—

IIIde AFDEELING.

Verschillende wapenkorpsen.

§ 4. De samenstelling der verschillende wapenkorpsen, zoo als die in de toelichende staten, overgelegd bij de nota's van wijzigingen op de ingediende begrooting voor 1867 voorkomen, zijn met eenige geringe wijzigingen door Zijne Majesteit, bij onderscheiden in den loop van dit jaar genomen besluiten vastgesteld, zoo als zij aangewezen zijn in de toelichende staten bij deze begrooting gevoegd.

Tevens zijn bij deze afdeeling de gelden uitgetrokken voor de op te rigten kompaniën hospitaal-soldaten en de compagnie transporttrein, van welke reeds hiervoren bij § 1 is gewag gemaakt.

De kompaniën hospitaal-soldaten, hoofdzakelijk uit de infanterie aangevuld wordende, zijn dan ook bij dat wapen uitgetrokken en zullen, wat het administratief beheer betreft, aan eene der regementen infanterie in administratie worden toegevoegd.

De transporttrein, aan te vullen uit de miliciens-stukrijders der veld-artillerie, zal een administratief onderdeel van dat regement uitmaken; overigens zullen beiden, wat hunne dienstregeling betreft, als op zich zelf staande korpsen werkzaam zijn.

Voor de verschillende staven en korpsen in deze afdeeling begrepen, wordt thans geraamd.	f 9,083,539.—
voor het jaar 1867 is toegestaan. »	8,746,054.—

zoodat de raming voor het jaar 1868 meer bedraagt f 337,485.—

dat een gevolg is:

1°. van de reeds bij 'sKonings besluiten van den 25sten Mei jl., n°. 60 en 61, toegekende verhooging der traktementen van de officieren der geneeskundige en veterinaire dienst bij de korpsen ingedeeld. f 5,800.—

2°. der voorgestelde verbetering der traktementen van de kapiteins en luitenants » 59,800.—

3°. de reeds bij Zijner Majesteits besluit van den 9den Maart jl., n°. 70, toegekende verhooging voor het kleeding- en reparatiefonds der onderofficieren en manschappen » 74,342.—

4°. de voorgenomen verhooging der soldijen voor de onderofficieren. » 36,700.—

5°. oprigting van twee kompaniën hospitaal-soldaten en eene compagnie transporttrein. » 24,000.—

Transporteren. f 200,642.—

	Per transport..... f	200,642.—
6°. meerder benooidigde voor het grooter getal miliciens dat aan de najaarsoefeningen zal deel nemen.....	»	44,500.—
7°. meer benooidigd ten gevolge van minder aftrek wegens incompleet aan manschappen.....	»	58,000.—
8°. als boven, voor paarden en de daarvoor benooidigde fourrages, terwijl voor het ration fourrage één cent meer moet worden berekend, wegens de hogere prijzen welke daarvoor thans reeds worden betaald en zeer waarschijnlijk ook in het volgend dienstjaar zullen worden gevorderd.....	»	28,900.—
9°. hogere betalingen wegens schadeloosstellingen aan de ingezetenen voor verstrekte inkwartiering, transportmiddelen enz; een gevolg van de nieuwe regeling daaromtrent bij de ten-uitvoering der wet op de inkwartiering enz.....	»	43,000.—
10°. het meer benooidigde wegens het schrikkeljaar.....	»	15,000.—
	<hr/>	
	Te zamen..... f	360,042.—
waarvan moet worden afgetrokken het minder benooidigde voor het kleiner getal miliciens bij het wapen der kavallerie in dienst te stellen, en eenige verdere verschillen van ondergeschikt belang...	»	22,557.—
	<hr/>	
	Gelijk aan het verschil..... f	337,485.—
	<hr/>	

Bij deze afdeeling wordt overgelegd een sterkte-staat van het leger, welke overeenkomstig het vroeger te kennen gegeven verlangen, eenigzins anders is ingerigt dan vroeger het geval was.

IVde AFDEELING.

Remonte.

§ 5. Door de ten dezen jare plaats hebbende buitengewone aanvulling van 200 paarden bij het wapen der artillerie, zal aldaar het ontbrekende zijn aangevuld en de gewone remonte van $\frac{1}{10}$ van het aantal als compleet voldoende wezen om de paarden bij de veld- en rijdende artillerie op de sterkte van formatie te houden.

Bij de kavallerie kan de remonte gesteld blijven op $\frac{1}{8}$ van het getal paarden, dat volgens de formatie aanwezig moet zijn, doch er dienen nog eenige paarden tot aanvulling van het incompleet, buitengewoon te worden aangeschaft zoo als bij de artillerie heeft plaats gehad, evenwel in minder getal. Het laat zich ook verwachten, dat de prijzen der paarden die bij de laatste aanbesteding gedaald waren, niet weer zullen stijgen en de daarvoor uitgetrokken som van f 360 per stuk, voldoende zal worden bevonden.

Dit — en het minder getal aan te schaffen paarden — is de reden waarom voor deze afdeeling f 51.140 minder wordt geraamd dan voor 1867 is toegestaan.

Vde AFDEELING.

Koninklijke Militaire Akademie.

§ 6. Voorgelicht door het rapport van de Commissie, belast geweest om te overwegen, welke veranderingen in de organisatie der Koninklijke Militaire Akademie wenschelijk zijn te achten, benevens door die van aan de Commissie toegevoegde adviserende leden — welke stukken onder dagteekening van den 22sten Junij jl. aan de Kamer zijn overgelegd, — is de Minister kunnen overgaan, de grondslagen van admmissie voor het volgend jaar vast te stellen, alsmede die, waarop het reglement voor gemelde inrigting zal berusten. Met de zamenstelling van dat reglement houdt men zich op dit oogenblik nog onledig.

Ten gevolge der wijziging in de bestaande bepalingen van admmissie, zijn dan ook in dit jaar geen jongelingen als kadet aangenomen en bepaalt zich het getal dergenen,

die gedurende het nieuwe dienstjaar bij de Akademie onderwijs zullen ontvangen tot het navolgende:

Voor de dienst hier te lande:	Infanterie 73; Kavallerie 9; Artillerie 32, Genie 15.
» » » in de Oost-Indische bezittingen:	Infanterie 67; Kavallerie 5; Artillerie 20; Genie 7.
» » » in Suriname:	Infanterie 1; Artillerie 1.
» » » in Curaçao:	Artillerie 2.
Te zamen 232.	

Door het Departement van Koloniën, wordt in de gezamenlijke kosten bijgedragen naar reden van 403 en door dat van Oorlog van 129 kadetten, zoo als dit nader in den toelichtenden staat tot deze afdeling behoorende, is aangewezen.

Hoewel de gezamenlijke kosten der Akademie — voor 1867 uitgetrokken ad f 281,125, thans voor 1868 op f 246,616 geraamd — dus f 34,509 minder bedragen, is hetgeen door het Departement van Oorlog in die kosten moet worden bijgedragen voor de dienst van 1868 f 3432 meer dan daarvoor in 1867 is toegestaan.

Dit spruit voort uit de omstandigheid dat er een geringer getal kadetten aanwezig zal zijn dan in laatstgemeld jaar, waardoor het bedrag der bijdragen, welke in mindering strekt van de gezamenlijke kosten, geringer is, zoodat het aandeel van ieder kadet in de gezamenlijke kosten nu bedraagt f 1068, in tegenstelling van f 865, waarop dat in 1867 is berekend. In verband hiermede maakt het een punt van overweging uit, de jaarlijksche bijdragen der kadetten eenigzins te verhoogen.

VlIDE AFDEELING.

Geneeskundige dienst.

§ 7. Gedurende het dienstjaar 1868 zullen aan het onderwijs bij de kweekschool voor de militaire geneeskundige dienst het onderstaand getal jongelingen deel nemen en opgeleid worden:

voor de geneeskundige dienst hier te lande.....	30
voor de zeemagt.....	19
voor het leger dienstdoende in de overzeesche bezittingen....	50
idem in West-Indië.....	2

Alzoo te zamen..... 101

De kosten voor dat onderwijs, met inbegrip der toelagen voor de kweekelingen hier te lande, zijn geraamd op..... f 50,450.—
waarin wordt bijgedragen:

door het Departement van Marine.....	f 8,550.—
door dat van Koloniën.....	» 23,400.—
en door het Departement van Oorlog.....	» 18,500.—

f 50,450.—

Aangezien door gebrek aan localiteit in enkele vakken van het zoo aanzienlijk uitgebreid onderwijs geen doelmatig onderrigt kan worden gegeven en daarin geen stilstand mag ontstaan, heeft dit aanleiding gegeven, dat er schikkingen zijn getroffen met de curatoren der hoogeschool te Utrecht, ten einde de kweekelingen aldaar de collegien te doen bijwonen, waar in physiologie, histologie, zoölogie en vergelijkende ontleedkunde wordt gedoceerd. Dit heeft het noodzakelijk gemaakt, dat de kweekelingen hierbedoeld, als student zijn ingeschreven en alsnu voor regt van inschrijving en jaarlijksche retributie, alsmede voor verschuldigde collegiegelden, aan die universiteit te betalen eene som van f 5600 op deze begrooting is uitgetrokken, welke som in volgende, jaren minder zal wezen, uit hoofde dat slechts het regt van eerste inschrijving als student in de collegiegelden voor de aankomende studenten behoeft te worden betaald.

Voor de geneesk. dienst in het geheel wordt voor het jaar 1868 geraamd f	400,800.—
in 1867 is daarvoor toegestaan	» 383,325.—

Alzoo meer..... f 17,475.—

Hiertoe heeft aanleiding gegeven de vermeerdering van de traktementen van het personeel bij de dienst ten bedrage van	f	18,500.—
de bijdragen aan de hoogeschool hiervoren vermeld	"	5,600.—
	f	24,100.—

waarvan moet worden afgetrokken hetgeen minder voor het materieel en andere onderwerpen van uitgaaf wordt geraamd.....	"	6,625.—
gelijk aan bovenstaand verschil.....	f	17,475.—

Xde AFDEELING.

Materieel der artillerie.

§ 8. Voor het materieel der artillerie is voor het dienstjaar 1867 toegestaan :

bij de gewone begrotingswet	f	839,575.—
bij de wet van den 7den Julij 1867 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 82)	"	360,000.—
	f	1,199,575.—
thans wordt voor het jaar 1868 aangevraagd	"	765,525.—
Alzoo minder.....	f	434,050.—

De vermindering spruit voort, uit hoofde in de begroting van het loopend jaar de gelden zijn uitgetrokken voor de transformatie van 40,000 getrokken geweren en voor de aanschaffing van patroonhulzen, gezamenlijk ten bedrage van f 370,000.— en bij de wet van 7 Julij 1867 nog gelden zijn toegestaan tot de wijziging van 30,000 geweren ten bedrage van.....

	"	360,000.—
	f	730,000.—

daarentegen wordt nu voor de aanschaffing van geschut, in 1867 geraamd op.....

	f	36,000.—
nu ad.....	"	200,000.—
	f	164,000.—
meer aangevraagd	f	164,000.—
voor de aanschaffing van 4 miljoen patroonhulzen. »	"	120,000.—
voor een hooger bedrag aan daggelden en werkloonen, en eenige verschillen in prijzen voor aan te schaffen voorwerpen als anderzins.....	"	14,950.—
	"	295,950.—

Gelijk aan boven aangewezen verschil..... f 434,050.—

De gewone onderwerpen van uitgaaf voor het materieel zijn met de meeste spaarzaamheid geraamd naar hetgeen vermoedelijk in het jaar 1868 noodig zal wezen tot aanvulling en herstelling van den voorraad in de magazijnen.

Voor aankoop van leder worden eenige gelden meer aangevraagd, omdat het regiment veld-artillerie een grooter aantal voertuigen heeft bekomen en alzoo meer tuigen voor de bepanningen behoeft.

Voor de getransformeerde geweren, gedeeltelijk reeds in gebruik gegeven, en verder in gebruik te geven, dient noodzakelijk een voorraad van verwisselstukken aanwezig te zijn; tot de aanschaffing van nieuwe verwisselstukken zijn eenige gelden meer uitgetrokken.

Aangezien in 1868, de getrokken geweren n°. 4, welke nog geschikt bevonden zijn om tot achterlaadgeweren te worden veranderd, bij den geweerwinkel te Delft zullen worden gewijzigd, heeft dit aanleiding gegeven tot eene verhooving van het bedrag der te betalen daggelden en werkloonen.

Naar aanleiding van het besluit des Konings van den 12den Mei jl., n°. 43, (*Staatsblad* n°. 49), zijn thans vaste regelen gesteld en de noodige voorschriften

gegeven om aan de vereenigiugen, opgericht met het doel om zich in de behandeling der wapenen en bijzonder in het schieten te oefenen, de noodige munitien en voor zooveel doenlijk ook geweren te verstrekken, waarvan ruimschoots gebruik wordt gemaakt en waardoor voorzeker 's lands weerbaarheid zal worden bevorderd, maar ook meerdere uitgaven voor het materieel der artillerie worden te weeg gebragt,

Zoo als reeds bij § 1 is te kennen gegeven zal er worden aangevangen met de aanschaffing van eenig zwaar geschut voor de kustbatterijen en worden voortgegaan met de aanvulling van den voorraad van patroonhulzen.

Deze aanschaffingen als van buitengewone aard beschouwd kunnende worden, zijn in afzonderlijke artikelen (22 en 23) uitgetrokken. Eene meerdere splitsing van art. 21 wordt niet wenschelijk geacht.

Bij deze afdeeling worden even als vroeger gevoegd:

a. de opgave van den voorraad grondstoffen in de magazijnen der artillerie op den 1sten Januarij 1867;

b. de opgaven der vuurmonden, projectilen, affuiten, enz. op den 1sten Januarij 1867 in de magazijnen der artillerie opgelegd en bij de korpsen van het leger in gebruik.

XIde AFDEELING.

Materieel der genie.

§ 9. Art. 24. Het bedrag der aangevraagde gelden voor gewoon onderhoud en belangrijke herstellingen reeds voor het loopend jaar zeer verminderd, is thans f 27,850 minder gesteld dan de som voor 1867 toegestaan.

Dit is echter hoofdzakelijk een gevolg van de omstandigheid dat, om te voldoen aan het door de Algemeene Rekenkamer te kennen gegeven verlangen, het onderhouden, herstellen enz. van al de hospitaal-gebouwen, infirmeriën, bakkerijen, rijloodsen enz., welke tot dus verre gedeeltelijk ook onder deze afdeeling worden gerangschikt, thans is overgebragt bij de XIIde afdeeling, als meer eigenaardig tot het kazernement der troepen behoorende.

Zoo als reeds hiervoren bij § 1 is te kennen gegeven, zal met den maatregel om soldaten tot den schans-arbeid te bezigen, worden voortgegaan en is de som daarvoor in 1867 toegestaan met f 4000 verhoogd.

Artt. 15 en 26. De bij deze artikelen aangevraagde sommen zijn gelijk aan die, welke op de begrooting van het loopend jaar zijn toegestaan, en voor geene vermindering vatbaar.

Art. 27. Bij dit artikel worden thans gelden aangevraagd ten einde een aanvang te doen maken met het verbeteren van de bestaande werken in de Nieuwe Hollandsche waterlinie, welke verbeteringen hoofdzakelijk zullen bestaan in voorzieningen ten opzichte van het metselwerk der zich in die linie bevindende defen-sive torens of reducts en het verzwaren van de aarden borstweringen.

Aangezien weldra zal worden overgegaan tot het sluiten eener overeenkomst met het gemeentebestuur te Nijmegen, betreffende het uitleggen der vestingwerken aldaar, en de Regering na rijpe overweging de billijkheid heeft erkend om die gemeente in de betreffende aanzienlijke kosten, die voor bedoelde uitlegging en het maken van eene nieuwe omwalling worden gevorderd, althans eenigzins te gemoet te komen, zoo dienen nu reeds eenige gelden beschikbaar te worden gesteld tot aankoop van gronden en het doen van eenige voorbereidende werkzaamheden; daarvoor is dan ook de som van f 11,000 uitgetrokken.

Alzoo voor het volgend jaar geene gelden worden aangevraagd tot voortzetting van de verbetering der middelen tot het stellen van inundatiën der Nieuwe Hollandsche waterlinie van den Neder-Rhijn tot Utrecht en de betalingen voor reeds aanbesteede nieuwe werken minder bedragen, is dit de reden waarom voor dit artikel f 140,000 minder wordt geraamd dan er voor 1867 is toegestaan.

Artt. 28 en 29. Hoewel voor den aanleg van de hierbedoelde werken, voor zooverre die bedoeld in art. 28, in den loop van het jaar bij eene afzonderlijke wet gelden zijn toegestaan en voor die, in art. 29 aangewezen, alsnog bij een

afzonderlijk wets-ontwerp gelden op de dienst van 1867 worden aangevraagd, vermeent de ondergeteekende dat de verder voor de bedoelde werken in 1868 benodigde gelden, niet afzonderlijk, maar nu op de gewone begrooting onder deze afdeeling kunnen worden aangevraagd.

XIIde AFDEELING.

Kazernering.

§ 10. Ten behoeve van deze afdeeling wordt voor het dienstjaar 1868 aangevraagd.....	f	246,650.—
Voor 1867 is toegestaan.....	°	217 500.—

Meer..... f 29,150.—

Ofschoon reeds in het algemeen vele kazernen en stallen belangrijke verbeteringen hebben ondergaan, laten andere nog veel te wenschen over en zal er worden voortgegaan met de verbetering van de huisvesting der troepen en van de stalling der paarden.

De meerdere aanvraag voor 1868, spruit evenwel niet voort uit eene grootere behoefte, maar vindt zijn oorsprong in de redenen hiervoren bij de XIIde afdeeling vermeld.

XIIIde AFDEELING.

Verschillende uitgaven.

§ 11. *Art. 33. Huur van gebouwen enz.* — Hoewel de hier bedoelde uitgaven voor geene juiste berekening vatbaar zijn, vermeent men evenwel daarvoor f 500 minder te kunnen ramen, dan voor het loopende dienstjaar heeft plaats gehad.

Art. 36. Subsidie aan de weduwen- en weezenkas. — De gunstige toestand waarin deze kas zich thans bevindt, laat toe om het subsidie dat tot dusverre te haren behoeve van wege het Rijk is verstrekt, met de helft te verminderen. Indien later met zekerheid zal blijken, dat die gunstige toestand blijvend is en die kas zonder eene tegemoetkoming van wege het Rijk, aan hare verplichtingen kan blijven voldoen, dan zal in de eerste plaats, de nu nog uitgetrokken som komen te vervallen en later de korting van twee ten honderd op het montant der declaratiën wegens aan de korpsen geleverd wordeude goederen, in aanmerking komen, om niet meer te worden toegepast.

Art. 39. Ommerschans en Veenhuizen. — De vermindering van de veteranenbevolking in de gestichten hier bedoeld, geeft op nieuw aanleiding om voor dit artikel f 1000 minder te ramen.

Op den 1sten Julij van dit jaar bestond de bevolking uit 300 hoofden, verdeeld in 116 huisgezinnen.

Art. 44. Kosten voor kamperende troepen. Heeft men er van afgezien, om te dezen jare een gedeelte van het leger in het kamp bij Milligen te doen oefenen, thans bestaat het voornemen om in het volgende jaar 12 bataillons infanterie, verdeeld in drie brigades, 8 eskadrons kavallerie, 4 batterijen veld- en 2 batterijen rijdende-artillerie, benevens den artillerie-trein in gemelde legerplaats te vereenigen, ten einde aldaar op het voetspoor van vorige jaren op ruimer schaal te worden geoefend. Dit is dan ook de reden waarom voor dit artikel f 47,000 meer wordt geraamd, dan voor het jaar 1867 is toegestaan, in welk jaar men zich heeft bepaald tot het in de legerplaats bij Zeist vereenigen van een getal van vijftien batterijen en kompaniën artillerie, benevens het bataillon mineurs en sapeurs.

Het ligt in de intentie, om ook deze laatstbedoelde troepenvereening, weder in het aanstaande jaar te doen plaats hebben.

Art. 47. Dit artikel dient om daaruit, volgens de bepalingen, verrat in 's Konings besluit van den 19den Julij jl., n°. 60, de kosten te bestrijden van het Hoofdcómmitté der Nederlandsche Vereening, tot het verlenen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden, hoofdzakelijk zullende bestaan in lokaal- en schrijfbehoeften, reiskosten en de toelage voor den secretaris.

Bij deze afdeeling wordt een staat gevoegd, bevattende opgave van den voorraad van kleeding, velduitrusting, kampements-effecten, enz. in het magazijn van kleeding en uitrusting te Delft aanwezig.

XIVde AFDEELING.

Maréchaussée.

§ 12. Ten behoeve van het wapen der maréchaussée wordt voor het dienstjaar 1868 aangevraagd..... f 230,600.—
voor 1867 is toegestaan..... » 227,600.—

Meer geraamd..... f 3,000.—

De vermeerdering is een gevolg van de verhooging der traktementen der officieren ad f 800, die der soldijen ad f 4120, meerdere uitgaven wegens het schrikkeljaar ad f 80, en eindelijk het meerder geraamde wegens de aan de gemeente-besturen toe te kennen schadeloosstellingen voor de huisvesting der manschappen en het stallen hunner paarden, ten bedrage van f 1000.

XVde AFDEELING.

Overkomplete officieren, pensioenen, gagementen, enz.

§ 13. Art. 49. *Non-activiteits-traktementen.* Hoewel het bedrag der traktementen van de officieren op den hierbij gevoegden staat vermeld, meer is dan de som daarvoor op de begroting geraamd, laat het zich verwachten, dat velen hunner in het volgend jaar eene verandering in hunne tegenwoordige positie zullen ondergaan en alzoo de som van f 35,000, voldoende zal wezen voor de hier bedoelde betalingen.

Art. 50, 51, 52 en 55. *Pensioenen en wachtgeld.* Met het oog op het versterf, dat reeds sedert den 1sten Julij 1866 tot 1 Julij 1867 meer heeft bedragen dan de verleende pensioenen tot laatstgemeld tijdstip, laat het zich aanzien dat er voor het gezamenlijk bedrag, waarvoor in 1867 is toegestaan f 4,445,360, nu slechts noodig zal wezen de som van f 4,435,100; zoodat er voor 1868 f 10,260 minder wordt geraamd.

Daarentegen zijn de wachtgeldten met f 4439 verhoogd, door het uitvallen van ambtenaren, ten gevolge van maatregelen van vereenvoudiging en bezuiniging.

De Minister van Oorlog,
J. A. VAN DEN BOSCH.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1868.

VIII^{de} HOOFDSTUK.

VOORLOOPIG VERSLAG.

§ 1. Bij de overweging van het wets-ontwerp tot vaststelling van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1868, waaraan ongeveer 60 leden hebben deelgenomen, verklaarde de groote meerderheid dat zij door de verrichtingen der Regering ten aanzien van 's Lands verdediging zeer waren teleurgesteld. Ten vorigen jare werd met regt op den onvoldoenden toestand zoowel van onze *passive weermiddelen* als van het aantal en de *bewapening onzer levende strijdkrachten* gewezen. De Staten-Generaal hebben sedert tot uitvoering van alle maatregelen welke de Regering ten behoeve der weerbaarheid noodzakelijk achtte, de aangevraagde gelden toegestaan. Een onderzoek naar hetgeen sedert dien tijd verrigt is, kan dus niet onbillijk worden geacht.

a. Op den 8sten Augustus 1866 werd door de Regering een wets-ontwerp bij de toenmalige Tweede Kamer ingediend tot verhooging van Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting van dat dienstjaar met eene som van *f* 570,000, om daarmede de aanvankelijke uitgaven te bestrijden, die voor den aanbouw van vier forten in de stelling vóór Utrecht werden gevorderd. In de bijgevoegde Memorie van Toelichting worden die werken *dringend noodig* genoemd, en tevens verklaard, dat zoo onverhoopt de aangevraagde som in 1866 niet geheel kon worden verwerkt, het minder uitgegevene in het volgende jaar meer zoude worden aangevraagd (*Bijblad* 1865/66, *Bijlagen* 1731). De Minister van Oorlog wachtte dus klaarblijkelijk slechts op het toestaan der noodige gelden, om met den arbeid aan te vangen, waarvan hij meende, dat in 1866 een derde kon worden voltooid. Op den 17den Augustus werd door de Commissie van Rapporteurs omtrent dit wets-ontwerp een Voorloopig Verslag uitgebragt. „Nagenoeg alle leden,” zoo luidde dat stuk, „juichten het plan der Regering toe, om de vaste werken aan te leggen, die tot verzekering der hoofdliniën van onze defensie noodig zijn. Zij drongen er op aan, dat hetgeen werkelijk tot verdediging van het vaderland tegen den onverhoopten aanval van eenen buitenlandsehen vijand noodig is, met kracht mogt worden aangevat en zoo spoedig mogelijk voltooid.” En wat verder werd er in vermeld, dat enkele leden gevraagd hadden, of het niet in het belang van een ordelijk finantiël beheer zoude geweest zijn, wanneer de aangevraagde gelden ten laste der Staatsbegrooting voor 1867 waren gebragt, maar daarentegen werd op het hooge belang der uitvoering van de ontworpen werken gewezen, dat het noodig maakte, om daarmede nog in 1866 een aanvang te maken. (*Bijblad* 1865/66, *Bijlagen* 1761). Het antwoord des Ministers, dat de dagteekening van 26 Augustus droeg, was in denzelfden geest opgesteld. Daarin werd weder het hoog belang eener *spoedige* uitvoering op den voorgrond geplaatst en verder gezegd: „Is eenmaal de goedkeuring der Vertegenwoordiging op de onderwerpelijke voordragt verkregen, dan zal met kracht aan de uitvoering worden begonnen en zeker zal het

den Minister niet te wijten zijn, wanneer de voltooiing dier werken niet binnen den door de Regering bepaalden termijn van drie jaren plaats vindt." (*Bijblad 1865/1866, Bijlagen 1789.*) Het Eindverslag volgde op 31 Augustus, maar de Kamer ging kort daarop niteen, en toen na de opening der nieuwe zitting het wets-ontwerp op nieuw was ingediend, bleef het door de ontbinding der Tweede Kamer onafgedaan liggen. De tweede zitting der Staten-Generaal van 1866/67 werd den 17den November geopend en de wetsvoordragt is op 1 December weder ingediend, maar strekte toen tot verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1867. Zij kon daarom niet behandeld worden, vóórdat de begrooting zelve was vastgesteld. Het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs zag op 22 December het licht. De Regering antwoordde daarop den 31sten Januarij met eene memorie, waarin nog eens op de noodzakelijkheid eener *spoedige* behandeling werd gewezen. „De Minister zag met genoegen, dat in die zienswijze door de Vertegenwoordiging wordt gedeeld en hij mag dan ook met grond vertrouwen, dat de Kamer hem thans ten spoedigste in de gelegenheid zal stellen de handen aan het werk te slaan.” En in de bijgevoegde tabellarische opgave van passieve weermiddelen, welke aanleg in het belang der verdediging noodig is, worden onder de in 1867 uit te voeren werken aangetroffen. „2°. Werken in de stelling van Utrecht. Te verdeelen over twee jaren, met dien verstande, dat de werken reeds bij het einde van 1867 in verdedigbaren toestand zullen zijn.” (*Bijblad 1866/67, Bijlagen 817, 823.*) Op den 27sten Maart werd de aangevraagde som door de Kamer met bijna algemeene stemmen toegestaan, en korten tijd daarna schonk ook de Eerste Kamer hare goedkeuring aan het wets-ontwerp.

Thans naderen wij reeds het einde van 1867. Maar in de plaats, dat volgens de gedane toezegging binnen korten tijd de bedoelde verdedigingswerken, bestaande uit vier forten, in verdedigbaren toestand zouden zijn, is eerst op 7 October j.l. het bouwen van een gedeelte van één dier forten aanbesteed. Het verschil van den tegenwoordigen toestand met den aandrang en de beloften van vroeger springt in het oog. In welk opzigt is thans de toestand der Utrechtsche linie, en meer bepaaldelijk van het acces op de Houtense vlakte, waarvan zooveel bij de verdediging des vaderlands afhangt en waaromtrent in Augustus 1866 voorziening *dringend noodig* werd geacht, verbeterd, nadat daartoe reeds zoo lang geleden de noodige gelden aan de Regering zijn toegestaan?

Wanneer het waarheid is, dat de trage voortgang dezer werken daaraan moet worden geweten, dat de plannen voor hunne uitvoering, niettegenstaande de vroeger gedane verklaringen, niet voorhanden waren, wenschte men te weten of de Minister thans een geheel afgewerkt plan voor den aanbouw der forten in de stelling van Utrecht in gereedheid heeft. Mag men datzelfde ook vooronderstellen ten aanzien der forten bij Amsterdam en bij Panterden, voor welke aanleg ook gelden door de Regering zijn aangevraagd? Reeds voor lang werd eveneens op de noodzakelijkheid gewezen, om in de verdediging onzer kusten, met name van de stellingen Helder—Texel en van het Haringvliet, te voorzien. In de reeds genoemde tabellarische opgave worden de daartoe benoedigde werken opgenoemd onder die welke in 1868 moeten aangelegd worden. Maar ook daarvoor heeft de Regering tot dusverre geene gelden aangevraagd. Evenmin geschiedt dit voor de verbetering der inundatiën. Terwijl sommigen in overeenstemming met de Memorie van Toelichting, blad. 10, beweerden, dat deze nu althans voor de Utrechtsche linie behoorlijk zijn in orde gebracht, meenden anderen, dat ook daar nog veel aan hare voltooiing ontbreekt. Het overwegend belang, dat zij voor onze verdediging hebben, moet er toe dringen om alle onzekerheid ten aanzien van haren toestand te verwijderen. Duarom wenschte men thans bepaaldelijk van den Minister te vernemen, of thans naauwkeurige berekeningen, die blijkens de over de Staatsbegrooting voor 1867 gevoerde beraadslagingen in het afgelopen jaar nog niet bestonden, gemaakt zijn van den tijd die voor het stellen der inundatiën, ook bij lagen waterstand, in onze verschillende liniën van verdediging wordt vereischt. Zoo zij thans bestaan, werd de mededeeling der uitkomsten gevraagd. Ook vroeg men of de Minister nog volhardt bij zijn vroeger geuit voornemen om een gaoot kanaal te graven van Westervoort naar Deventer tot

het stellen van uitgebreide inundatiën op den linker oever van den IJssel. Eenige leden verklaarden zich reeds aanstonds tegen dit plan, en wenschten te weten of de Minister, na de verwerping van het wets-ontwerp tot regeling der schutterijen, zijn plan, om de linie van den IJssel tegen elken vijandelijken aanval te verdedigen, nog niet heeft opgegeven.

b. Ook ten aanzien der getalsterkte en bewapening van de levende strijdkrachten wordt met weinig voortvarendheid gehandeld. Het aantal der vrijwilligers is in het afgelopen jaar eer verminderd dan toegenomen; maar geene maatregelen worden van Regeringswege voorgesteld om in deze leemte te voorzien. Op nieuw werden daartoe de oprigting van eenige bataillons vrijwilligers, die welligt ook in onze koloniën dienst zouden kunnen doen, met uitbreiding tevens van het koloniaal werfdepôt en overbrenging van dit korps onder het beheer van het Departement van Oorlog aanbevolen. De sterkte der militie is eveneens nog onveranderd gebleven en de reeds ten vorigen jare door de Regering aangekondigde wetsvoordragt tot hare verhooging wordt steeds verwacht. (1) Ook de oefening der miliciens laat steeds veel te wenschen over. De nu voorgestelde maatregel eener beurtelingsche oproeping werd door vele leden afgekeurd. Daardoor zoude in de maatschappelijke verhoudingen van vele miliciens stoornis worden gebracht, zonder dat de hoofdzaak veranderde, daar zij ten slotte slechts gedurende denzelfden tijd onder de wapenen worden gehouden. Het verkrijgen van een goed militiekader blijft daardoor onmogelijk, want dit kan slechts uit hen die gedurende 15 maanden geoefend zijn, worden verkregen. Het reeds vroeger geopperde denkeeld eener oproeping in Maart, welke gelegenheid zoude geven om de miliciens voor eerste oefening 7 of 8 maanden onder de wapenen te houden, en hen tevens tegen den voorzomer reeds een zekeren graad van gezondheid zoude verzekeren, werd op nieuw aangedrongen. In de Memorie van Toelichting bij dit wets-ontwerp wordt op bladz. 1 de noodzakelijkheid erkend, om een grooter aantal soldaten voortdurend onder de wapenen te doen blijven, dan vroeger het geval was. Gaarne zoude men echter, tot eene juiste beoordeeling der medegedeelde cijfers van den Minister willen vernemen, hoe groot in de laatste 5 jaren het aantal soldaten was, dat zich onder de wapenen bevond. Waarom zullen in 1868 slechts 9200 man en niet het geheele contingent der militie worden ingelijfd? De oproeping voor den tijd van zes weken van 8500 miliciens, behoorende tot de ligtingen van 1864 en 1865 voorziet niet in het bezwaar, dat de officieren en het kader ook gedurende dien oefeningstijd nog altijd schaduwen van bataillons onder hunne bevelen zullen hebben. De voltallige oorlogsbataillons blijven voor hen eene vreemde zaak. Zoude het daarom niet veel beter zijn om nog twee ligtingen op te roepen, en het geheel gedurende drie weken onder de wapenen te doen blijven?

Men keurde het vrij algemeen goed, dat de Regering, na de verwerping der voordragt tot regeling van de schutterijen, de bestaande wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 17) in haren geheelen omvang wil toepassen. Maar eenige leden wenschten, dat tevens door haar eenige wijziging dier wet, vooral ten aanzien der oefening en discipline bij de schutterijen en tot uitbreiding van hunne getalsterkte, zoude worden voorgesteld. Enkele leden zouden er de voorkeur aan geven, wanneer de in de vorige zitting der Staten-Generaal behandelde wetsvoordragt op nieuw werd ingediend, met zoodanige veranderingen, als haar aannemelijk zouden kunnen maken.

c. Bij de Memorie van Toelichting van het op 3 Julij jl. ingediende wets-ontwerp, strekkende tot wijziging van de Wet op de Middelen voor het dienstjaar 1866 en aanvulling van die voor het dienstjaar 1867, wordt op bladz. 1 medegedeeld, dat in 1867 nog eene som van f 840,000 zal benodigd zijn voor den aankoop van nieuwe geweren. In de redevoering, door den Minister van Financiën bij de aanbidding der Staatsbegrooting voor 1868 uitgesproken (*Bijblad* 1867/68, II, 16) wordt voor den aankoop van nieuwe geweren eene uitgaaf van slechts f 500,000

(1) De Commissie van Rapporteurs meent te moeten opmerken, dat de hierboven besproken wetsvoordragt door de Regering is ingediend, nadat het onderzoek van dit hoofdstuk der Staatsbegrooting in de afdeelingen was geëindigd.

geraamd. Deze verminderde raming had reeds bevreemding opgewekt, daar voor de laatstelijk genoemde som slechts 10,000 geweren kunnen aangeschaft worden. Thans wordt de aankoop van nieuwe geweren in de Memorie van Toelichting bij dit wetsontwerp, bladz. 3, verschoven tot het oogenblik, waarop er volle zekerheid zal bestaan, dat het gekozen nieuw model in alle deelen aan de eischen beantwoordt. Dit plan der Regering werd door vele leden bedenkelijk geacht. Het rust op de, volgens hen, onjuiste bewering, dat onze infanterie, wanneer wij ten volgenden jare in het bezit zullen zijn van 70,000 getransformeerde achterlandgeweren, ten aanzien der bewapening niet bij andere legers zal achterstaan. Het Fransche Classepotgeweer, het type Remington dat in Oostenrijk, Zweden en Denemarken is aangenomen, en het Amerikaansche type Henry Winchester, (het geweer met magazijn) schenen hun toe verreweg de voorkeur boven ons Snider-geweer te verdienen. Daarbij komt nog, dat wij er niet slechts naar moeten streven om even goed, maar om beter bewapend te zijn dan onze naburen. Intusschen kan de volkomen zekerheid, waarnaar de Minister wenscht te wachten, nooit worden verkregen, daar elk wapen zijne nadeelen evenzeer als zijne voordeelen hebben zal. Er moet in de plaats van te streven naar het onbereikbare, eene keuze worden gedaan en daarna de noodige hoeveelheid van het gekozen model worden aangeschaft.

Men wenscht echter ook te weten, hoever de transformatie onzer geweren thans gevorderd is. Hoevele achterlaadgeweren heeft de Regering reeds *op dit oogenblik* voorhanden en welk gedeelte daarvan is in den geweerwinkel te Delft, welk te Maastricht in de fabriek van Stevens getransformeerd? Is het waar, dat de laatstgenoemde firma van hare verplichtingen in dezen is ontheven en dus geen geweer meer zal afleveren? Welke uitkomsten zijn er met de transformatie in eene Engelsche fabriek verkregen, en hoe groot is het aantal, dat daar reeds is afgewerkt en hierheen teruggezonden. Is er iemand van Regeringswege met het toezigt op de werkzaamheden in die fabriek belast? En kan de Regering bij den tegenwoordigen stand der zaak nog met zekerheid verklaren, dat wij tegen het volgend voorjaar in het bezit van 70,000 getransformeerde geweren zullen zijn?

Sommige leden zagen in al het angevoerde, waarvan zij ten deele de juistheid erkenden, geene genoegzame reden om hun vertrouwen aan den Minister van Oorlog te ontzeggen. Zij wezen er op, dat hij door het verlaten van eenige vestingen had medegewerkt tot het aannemen van een meer geconcentreerd stelsel van verdediging en dat hij ook, naar hunne meening, volgens een vast plan te werk gaat. Maar meerderen, die het verlaten van Maastricht, Venlo, Bergen-op-Zoom en Vlissingen, meer als een gevolg van veranderde omstandigheden dan van eene wijziging van stelsel aanmerkten en waaronder er waren, die het behoud der vestingen aan den IJssel in strijd met een geconcentreerd defensiestelsel achtten, verklaarden, dat hun vertrouwen op den Minister na al het gebeurde is geschokt. Vele meenden, dat hij de belangen der verdediging in deze begrooting aan den finantielen toestand van het oogenblik heeft opgecoördineerd, en drongen er met kracht op aan, dat na de thans opgedane ondervinding in eene wet het stelsel van 's lands verdediging zou worden vastgesteld door de aanwijzing der liniën van defensie, der daarin nieuw aan te bouwen werken en der gelden, die tot hunne voltooiing telken jare zullen worden besteed. Alleen door dezen maatregel kan zekerheid tegen de afwisselende inzigten, niet alleen der elkander opvolgende Ministers, maar ook van ieder hoofd van het Departement van Oorlog worden verkregen. In drie afdelingen werd daarbij de wensch geuit, dat ook de organisatie van het leger bij de wet zoude worden vastgesteld. Hij werd met de reeds vroeger medegedeelde gronden toegelicht.

§ 2. Het eindeijfer van dit hoofdstuk der Staatsbegrooting ontmoette van verschillende zijden ernstige bedenkingen. Terwijl sommigen uit de hierboven medegedeelde feiten omtrent den aankoop van nieuwe geweren het bewijs meenden te kunnen putten, dat de begrooting opzettelijk is gedrukt, voerden anderen er het bezwaar tegen aan, dat zij onvolledig moet worden geacht. Immers de aankoop van nieuwe geweren zweeft nog altijd in het verschiet, en nu reeds is bij supplettoire begrooting een bedrag van niet minder dan f 500,000 ten behoeve van den aanbouw van forten bij Amsterdam en Pannerden aangevraagd. De Staten-Generaal zullen dus, wanneer

zij hunne goedkeurende stem aan deze voordragt schenken, eene raming der uitgaven vaststellen, waarvan zij vooraf weten dat er niet in de behoefte der dienst mede kan worden voorzien. Dit werd strijdig geacht met de regelen voor een goed beheer der geldmiddelen van den Staat. Maar het had bovendien de aandacht getrokken, dat de Minister van Finantiën in de redevoering, welke bij de aanbidding der Staatsbegrooting voor 1868 door hem is uitgesproken, verklaard heeft, dat voor 1869 op eene vermindering der uitgaven voor ons defensiewezen ten bedrage van f 1,000,000 mag worden gerekend. (*Bijblad* 1867/68, II, 17.) Bijaldien slechts de helft dezer som op de begrooting voor het Departement van Oorlog in mindering werd gebracht zouden toch voor 1869 in de plaats van f 800,000 slechts f 300,000 voor den aanleg van verdedigingswerken worden uitgetrokken. Men begreep dat voornemen niet. Er zoude zoo doende, ook bij de meest zuinige berekening der daartoe noodige uitgaven, een menschenleef tijd voorbijgaan eer het vaderland in voldoende toestand van weerbaarheid zal zijn gebracht. Zoodanige plannen mogten niet verwacht worden van eene Regering, die zelve de noodzakelijkheid eener *spoedige* uitvoering van die werken met zooveel kracht heeft aangetoond. Ook deze mededeeling had bij verscheidene leden de meening gevestigd, dat de Minister er niet in slagen zal om 's lands verdediging binnen korten tijd op voldoende wijze te verzekeren.

§ 3. Vrij algemeen werd het verlangen geuit te vernemen, welke dringende noodzakelijkheid den Minister heeft genoopt eene tractementsverhooging voor de kapiteins en officieren van minderen rang voor te dragen. Ten aanzien der luitenants bij de bereden wapens werd zij in eene afdeling verdedigd. Maar het had bij zeer vele leden eenen onaangename indruk te weeg gebracht, dat, terwijl er nog zooveel tot vermeerdering en verbetering van het gehalte der levende strijdkrachten moet worden gedaan, men de daarvoor noodige uitgaven achterwege laat en er in de eerste plaats op bedacht is om de tractementen van officieren op te voeren. De verhooging werd door velen onnoodig geacht; daar, hoewel de bezoldiging der officieren bij de landmagt sedert de eerste helft dezer eeuw niet is verhoogd, eene veel grootere kans op spoedige bevordering, hunnen toestand heeft verbeterd. Tot dusverre heeft het nog niet ontbroken aan personen, die zich genegen toonden om voor de tegenwoordige bezoldiging als officier bij het leger op te treden. De wijziging der klassen van kapiteins werd door sommigen afgekeurd, die meerdere vastheid ook ten aanzien der indeeling van het personeel bij de landmagt voor wenschelijk hielden. En men drong er op aan, dat de Regering alsnog in de eerste plaats hare krachten zoude wijden en de voorhanden gelden besteden aan de voltooiing onzer verdedigingslijnen en de versterking van ons leger, alvorens zij uitgaven voordraagt die, voor het minst genomen, nog kunnen wachten tot dat in de zoo even genoemde behoeften op voldoende wijze is voorzien.

AFDEELING I.

Art. 2. Verscheidene leden verklaarden, dat zij het streven van den Minister om bezuiniging aan te brengen in de kosten van zijn departement op prijs stelden. Zoude het echter niet mogelijk zijn om verder op dien weg voort te gaan, bijaldien verschillende werkzaamheden, die thans bij het departement worden verricht, aan de inspecteurs der verschillende wapens, de chefs der territoriale afdelingen en de chefs der korpsen werden overgedragen? Zij zouden daardoor meerdere zelfstandigheid verkrijgen. Het nieuwe reglement op de inwendige dienst bij de infanterie, waarin alles tot in de kleinste bijzonderheden wordt voorgeschreven, levert het voldoende bewijs der te ver gedreven zucht van het departement om zich met kleinigheden te bemoeijen.

Het werd op nieuw afgekeurd, dat de secretaris-generaal bij het Departement van Oorlog volgens de nieuwe regeling een hoofdofficier moet zijn, en dat hij een tractement geniet van f 5500, terwijl zijnen ambtgenooten bij de andere departementen van algemeen bestuur slechts f 5000 is toegekend. Men vroeg of hij ook nog een aandeel geniet in de leges, en zoo ja, tot welk bedrag. Waarom heeft de chef van het bureau der administratie eene toelage van f 800, terwijl de chefs van andere

bureaux slechts *f* 600 toelage genieten? Waarom wordt thans bij het departement een intendant meer aangetroffen dan ten vorigen jare het geval was? De opmerking werd gemaakt, dat op dit artikel van het wets-ontwerp overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven, wordt toegelaten, terwijl dit in het belang der dienst niet wordt vereischt. Op de begrooting van het Departement van Marine heeft het dan ook geen plaats. Dezelfde opmerking geldt ten aanzien van vele andere artikelen der begrooting, bijv. artt. 3, 4, 5, enz.

AFDEELING II.

Art. 4. Naar aanleiding der omschrijving van dit artikel in den uitgewerkten en toelichtenden staat, werd de vraag gedaan, of de Minister het plan koestert, om ook luitenant-generaals aan het hoofd der militaire afdelingen te plaatsen. Men zoude er bezwaar in maken, om aan de chefs dezer afdelingen eene hoogere bezoldiging dan van *f* 5500 toe te kennen.

Art. 5. De aanstelling van eenen kolonel bij den generalen staf met tractement van luitenant-kolonel lokte bedenking uit. Wanneer een kolonel volgens de organisatie bij dien staf wordt vereischt, dan wenschte men hem het aan zijn rang verbonden tractement toegekend te zien. Behoefte de betrekking niet te worden vervuld, dan schijnt het ook niet raadzaam om een hoofdofficier daartoe te bevorderen.

Art. 6. Verscheidene leden achten eene bezuiniging op dit artikel allezins mogelijk. Bij de beraadslaging over hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1867 heeft de Kamer zich vereenigd met een amendement, waardoor de bezoldiging van twee intendanten werd geschrapt. (*Bijblad* 1866/67, II, bladz. 529) Sedert is het aantal der militaire afdelingen tot vier teruggebracht. En toch is het getal intendanten slechts met een verminderd. Twaalf intendanten zouden welligt in een grooter leger, dat in legerkorpsen en divisien is ingedeeld, een nuttigen werkkring kunnen vinden, maar in ons leger, dat naar den aard der oorlogen die wij daarmede moeten voeren, op zeer eenvoudige wijze is ingerigt, kan dit onmogelijk het geval zijn. Het bewijs wordt geleverd, door de omstandigheid, dat behalve den hoofdintendant secretaris-generaal, nog drie intendanten bij het Departement van Oorlog geplaatst zijn in eenen werkkring, die hen niet kan voorbereiden voor hunne taak gedurende den oorlog. Zij rekenen slechts de cijfers der hoofdadministratiën na en zijn kwartiermeesters onder eenen anderen naam. Goede voorbereiding is echter eerst dan mogelijk, wanneer voor de voeding en verpleging van het leger een geheel ander stelsel dan thans gevolgd wordt, zal aangenomen zijn. Ook zoude het wenschelijk zijn, de intendanten uit de hoofdofficieren der troepen te kiezen. Intusschen had het zoo even genoemde amendement der kamer nog eene wijdere strekking. De wensch naar vereenvoudiging en verbetering van het geheele administrative beheer van ons leger werd daarin uitgesproken. Men vroeg wat er thans in dien geest is verrigt. Is het waar, dat zeer onlangs eene commissie was benoemd om den Minister voor te lichten omtrent de doelmatige veranderingen, die in het administratief beheer zouden mogelijk zijn. Heeft haar onderzoek dan reeds eenige uitkomsten opgeleverd?

Art. 7. Op nieuw werd de vraag herhaald, of de provinciale adjudanten niet kunnen afgeschaft worden, en of hun werkkring, die naar de meening van sommigen in werkelijkheid niet zoo veelomvattend is als bij de lezing der instructie, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 7 Maart 1851, n°. 52, wel toeschijnt, niet gevoegelijk met dien van een ander hoofdofficier kan worden vereenigd.

AFDEELING III.

In meer dan eene afdeling werd de aandacht gevestigd op de vele bijzondere fondsen, die nog bij het Departement van Oorlog worden aangetroffen. Men vroeg in hoeverre hun beheer aan het toezigt der Algemeene Rekenkamer is onderworpen en trad omtrent sommige dier fondsen in eenigzins meer breedvoerige beschouwingen. Vooreerst is een fonds gevormd uit het overschot der gelden, die voor reparatiën van wapens en ledergoed op de begrooting zijn uitgetrokken; voor 1868 tot een be-

drag van ruim f 33 000. Deze som wordt verkregen door eene berekening op de organieke sterkte tegen zeker bedrag per man. Maar de werkelijke sterkte bedraagt hoogstens een vierde gedeelte, vooral wanneer men in aanmerking neemt, dat zoo vele onderofficieren en minderen geëmployeerd zijn en bijna geen reparatiën behoeven. Het meerder toegestane geld vloeit dus telken jare in dat fonds. Datzelfde is het geval ten aanzien der fondsen van vernieuwing van ledergoed en vernieuwing en onderhoud van nachtleger. De daarvoor uitgetrokken sommen van f 40 000 en f 105 000 zijn eveneens voor de voltallige sterkte berekend en hetzelfde gevolg als ten aanzien van het reparatiefonds vloeit daaruit voort. Men wenschte gaarne van de Regering eenige mededeeling te ontvangen omtrent het gebruik dat van de overschietende en in die fondsen vloeiende gelden wordt gemaakt; maar tevens drong men er op aan, dat voortaan voor niet meer manschappen dan gewoonlijk onder de wapenen worden gehouden, gelden tot de besproken doeleinden zouden worden aangevraagd. Nog werd daarbij de vraag gedaan waarom, voor deze legerbehoeften niet op dezelfde wijze voor de aanschaffing van andere voorwerpen, bijv. geschut, gelden van de Staten-Generaal worden aangevraagd.

Ook heeft elke militaire bakkerij een bijzonder fonds; waaruit wordt dat gevormd? Het is bekend, dat er reeds vroeger uitgaven uit zijn gedaan, die niet door de Staten-Generaal waren goedgekeurd. Maar de militaire bakkerijen zelve berusten naar veler meening op eenen verkeerden grondslag en voorzien slechts zeer gebrekkig in de broodvoeding van het leger, gelijk nog onlangs op duidelijke wijze werd aangetoond in het *Bijblad van de Economist*, 1867, bl. 129 vv. Daarom had men met eenige bevreemding gezien dat de Minister bedacht schijnt te zijn op eene uitbreiding van het getal dezer bakkerijen, die te minder noodzakelijk schijnt, naarmate het aantal grootere broodfabrieken hier te lande toeneemt. Ook de wijze waarop in de kleeding van den soldaat voorzien wordt is voor hem niet voordeelig. Het Departement van Oorlog wijst jaarlijks de leveranciers aan, waarbij de korpsen genoodzaakt zijn, laken tegen eenen door het Departement opgegeven prijs aan te koopen. De grondstoffen voor schoeisel en kleeding worden door van Regeringswege aangestelde regiments-schoenen- en kleermakers verwerkt, die echter genoodzaakt zijn een gedeelte van hun werk in de gevangnissen te laten verrigten. De schoenen en kleederen worden dan weder tegen eenen door het Departement van Oorlog bepaalden prijs aan den soldaat afgeleverd. In andere landen, zelfs in Frankrijk, is dit stelsel van monopolie reeds verlaten en de openbare aanbesteding, althans ten deele, voor de levering der grondstof en voor den aanmaak van kleederen en schoenen ingevoerd. Waarom kan dat ook hier te lande niet geschieden? De levering der kleine equipmentsstukken wordt wel is waar door de korpsen aanbesteed, maar het Departement bepaalt vervolgens den prijs welke daarvoor aan de manschappen moet worden in rekening gebracht, en die, naar men meende, in den regel hooger is dan de aanbestedingssom. Toch is deze reeds opgevoerd door de korting van 2 per cent ten behoeve van het weduwen- en wezenfonds. De slotsom is dat de soldaat ook deze stukken te duur betaalt en dat er weder een fonds ontstaat. Men drong krachtig op het aanbrengen van verbetering in dezen toestand aan, en wenschte daartoe ook, even als dit bij het Nederlandsch-Indische leger plaats vindt, de administratiën der kleeding, soldij en voeding van het leger geheel van elkander afgescheiden te zien.

Men vroeg waaruit de kosten der jongste uniformsverandering van de in de magazijnen aanwezige kleedingstukken zijn bestreden. Waarom zijn de schouderbedekkingen der infanterie onlangs weder veranderd. Men drong er op aan dat de kosten eener verdere wijziging, bijaldien deze weder mogt geschieden, ten laste van 's Rijks schatkist zoude komen.

De vraag werd gedaan, waarom de kavallerie en rijdende artillerie die thans in 's Gravenhage garnizoen houdt, eensklaps tegen 1°. November uit de residentie moet vertrekken. Zoodanige verplaatsing sleept voor de daarbij betrokken personen groote onkosten na zich, die dan alligt weder als een grond voor tractementsverhooging worden aangevoerd. Daarom wilde men weten, of, wanneer er welligt nog groote garnizoensveranderingen te wachten zijn, aan de geluwden enz. niet, even als in België en Frankrijk, kan worden tegemoet gekomen door van regeringswege het vervoer hun-

ner goederen tegen verlaagde tarieven te bedingen. Eenige leden meenden bij deze gelegenheid nog ernstig te moeten opkomen tegen de wijze waarop de Minister, nadat de tractementen van twee intendanten door de Kamer van de begrooting voor 1867 waren afgenomen, deze intendanten weder heeft aangesteld onder den naam van majoor-kwartiermeesters. Thans wordt op de begrooting alleen nog maar het tractement voor zoodanigen officier bij het regiment veldartillerie aangetroffen, maar de benoeming van een majoor-kwartiermeester bij een der regimenten infanterie, heeft ook reeds plaats gehad. De regeling werd op zich zelve afgekeurd, omdat er eene minder wenschelijke verhouding bij de hoofdadministratiën der korpsen tusschen den majoor-kwartiermeester en de kapiteins-commissarissen uit voortvloeit. Hetzelfde geldt in nog hoogere mate van den majoor-paardenarts bij het regiment veldartillerie, die toch moeilijk de dienst van een gewoon paardenarts kan verrigten. Men acht de instelling der genoemde betrekking om deze redenen niet in het belang van de dienst. Eindelijk werd nog de vraag gedaan, waarom tot dusverre de bepaling van art. 5, alin. 2 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), die de bevordering van eenige officieren bij keuze toelaat, niet wordt toegepast. Ook wenschte men voortaan in de sterktestaten die onder n°. 79 bij de begrooting is overgelegd, het aantal der plaatsvervangens en der nommervwisselaars opgegeven te zien.

Art. 9. De aangevraagde verhooging der soldijen van de onderofficieren werd door verscheidene leden toegejuicht; maar zij meenden, dat hiermede nog niet genoeg wordt gedaan, en dat het verkieslijk zoude zijn om de gelden, die nu tot tractementsverhooging voor de officieren zullen dienen, aan de verhooging der genoemde soldijen te besteden. Men meende, dat de onderofficieren vóór de invoering van het provisioneel reglement van administratie in 1819 eigenlijk beter bezoldigd waren dan thans het geval is, nu zij bovendien jaarlijks *f* 10 moeten storten in het onderofficiersfonds. Zoude deze storting, die geen groot bedrag kan vormen en door den toestand van het fonds niet schijnt vereischt te worden, voortaan niet kunnen vervallen? Tevens gaf men in overweging, om de onderofficieren in twee klassen te verdeelen; daardoor zoude men aan de meest ijverige en geschikte personen eene hoogere soldij kunnen geven en tevens hen, die hunne dienstplichten minder goed volbrengen, weder in de lagere klasse kunnen terugplaatsen en op deze wijze straffen, zonder dat men noodzaak zoude zijn onmiddellijk tot degradatie over te gaan. Is het ook niet wenschelijk, om even als dit in andere landen plaats vindt, eenige onderofficieren der verschillende wapens te oefenen in de bediening van spoorwegen en telegraphen?

Art. 10. In verschillende afdelingen werd weder op eene aanmerkelijke vermindering der kavallerie aangedrongen. Bij de groote onkosten, die ten behoeve onzer passieve weermiddelen worden gevorderd, en die voor de uitbreiding en versterking onzer infanterie en artillerie moeten aangewend worden, is het, hoe men ook over de waarde der kavallerie in het algemeen moge denken, wenschelijk om hare sterkte voor de oorlogen die wij te voeren hebben, tot het minst mogelijke aantal te beperken. Daarbij moet ten aanzien van hare inrigting met de meeste zuinigheid worden te werk gegaan. Onze kavallerie is echter door de inrigting, welke de Minister daaraan heeft gegeven, eene der kostbaarste van geheel Europa geworden, wijl in geen ander leger zulke kleine eskadrons worden aangetroffen en de betrekkelijke onkosten vermeerderen naarmate de eskadrons kleiner zijn. Andere leden verklaarden echter, dat zij voor de tegenwoordige organisatie der kavallerie zijn gestemd, omdat de aard van dit wapen geene uitbreiding zijner getalsterkte in den oorlog toelaat en dus in tijd van vrede de geheele kavallerie, die wij wenschten te velde te brengen, voorhanden moet zijn. Nog vroeg men, waarom de kavallerie-officieren fourrage ontvangen voor drie paarden; in Frankrijk wordt hun die, naar men meende, slechts voor één paard toegelegd.

Art. 11. De nieuwe organisatie van het wapen der artillerie vond eveneens vooral ten aanzien der veld- en der rijdende artillerie tegenstand. De vroegere batterijen van 8 stukken waren zeer voldoende en de Regering heeft thans met batterijen van 6 stukken weder de kostbaarste organisatie begonnen, die mogelijk was. Daarenboven moeten wij nu, en dit is het meest schadelijke gevolg, 12 stukken minder in het veld brengen dan vroeger, bijaldien voor behoorlijke aanvulling der bespanningen zorg

werd gedragen, mogelijk was. Men wenscht te weten, waarom de Minister een incomplete van 195 trekpaarden bij dit wapen laat bestaan. Ten vorigen jare heeft hij het voornemen te kennen gegeven, om getrokken Sponders in te voeren. Thans wordt niet meer van dat plan gesproken. De oorlog in Bohemen heeft echter geleerd, dat getrokken 4ponders niet altijd meer voldoende zijn en dat zwaarder geschut de voorkeur verdient.

De oprigting van eene compagnie artillerie-trein werd goedgekeurd, maar men vroeg, waarom zij niet bij de veldartillerie wordt ingedeeld, daar afzonderlijke korpsen op den duur altijd tot hoogere uitgaven aanleiding geven. Het had bevreemding gewekt, dat er een torpedokorps is opgericht vóór dat wij in het bezit van torpedo's zijn gekomen. De zamenstelling, met een luitenant-kolonel aan het hoofd van twee kompaniën, werd te weelderig geacht. Men vroeg, of de zamenstelling uit artilleristen en mineurs niet tot noodeloozen omslag zoude leiden, en of het tot vermindering daarvan niet verkieslijk zoude zijn om het geheele korps bij de mineurs of bij de pontonniers in te deelen.

Enige leden gaven in overweging om aan de officieren der vesting-artillerie, die zulks mogten verlangen, fourrage voor één paard toe te leggen, even als in België en Frankrijk geschiedt. Daardoor verkrijgt men eene ruimere keuze tot aanvulling van plaatsen bij de bereden artilleriekorpsen, en kan ook de overplaatsing van deze naar de vestingartillerie gemakkelijker geschieden. Het zoude zeker de voorkeur verdienen boven de toekenning van fourrage voor een derde paard aan de officieren van den generalen staf en van de kavallerie.

Eindelijk wenscht men van de Regering te vernemen, of de ondervinding in het kamp dat gedurende dezen zomer gehouden is opgedaan, niet het overtuigend bewijs heeft geleverd, dat de veldartillerie in geenerlei opzigt voor de rijdende artillerie behoefte onder te doen.

Art. 12. Men drong er op aan, dat de betrekking van inspecteur-generaal der fortificatiën zoude worden opgeheven, daar hare vervulling, naar de meening van verscheidene leden, slechts tot vertraging aanleiding kan geven. Enige leden achtten het aantal officieren van de genie te hoog voor de bestaande behoeften; zij vroegen of een gedeelte der dienst, die thans door de genieofficieren wordt verricht, niet zeer gevoegelijk aan de ambtenaren van den waterstaat konde worden opgedragen. Hierbij sloot zich de meening van andere leden aan, die, hoever zij de benoeming van linie-kommandanten goedkeurden, niet zonder bevreemding hadden gezien, dat hun aantal zoo groot is geworden. Zoo heeft de Utrechtsche linie een linie-kommandant, maar daarenboven hebben Gorinchem, dat tot de Utrechtsche linie behoort, met Loevenstein, Woudrichem, en eveneens 's Hage, Leiden, Delft, den Briel en Hellevoetsluis, die geene linie vormen, afzonderlijke linie-kommandanten. Gaarne zoude men omtrent het denkbeeld, dat aan die indeeling ten grondslag ligt, eenige nadere inlichtingen ontvangen.

AFDEELING V.

Terwijl in eene afdeeling de inrigting der Militaire Akademie geen onderwerp van opzettelijke overweging heeft uitgemaakt, daar men meende, dat eene gedachtenwisseling daarover meer eigenaardig bij de eerstvolgende behandeling der conclusie van eene commissie van onderzoek omtrent het verslag over den toestand van het hooger, middelbaar en lager onderwijs te huis behoorde, hebben in alle overige afdeelingen over de regeling van het militaire onderwijs breedvoerige besprekingen plaats gevonden. Verscheidene leden meenden dat ingevolge art. 194 der Grondwet geene nieuwe inrigting der Militaire Akademie, die toch ook tot de instellingen van openbaar onderwijs behoort, kan worden in het leven geroepen dan bij de wet. Anderen wilden echter zoo ver niet gaan; zij waren van oordeel, dat eene school, uitsluitend voor de opleiding van enen tak van 's lands dienst bestemd, wel bij enen algemeenen maatregel van inwendig bestuur kan worden geregeld, bijaldien op die school dan ook niets anders wordt onderwezen dan de vakken, die uitsluitend voor die bijzondere opleiding worden vereischt. Intusschen stemden allen toe, dat het verkieslijker ware geweest, wanneer

de Minister de regeling dezer zaak bij de wet beproefd had, dan langs den weg die thans door hem is ingeslagen. Er is eene commissie van deskundigen benoemd om de Regering ten aanzien der hervorming van de Militaire Akademie voor te lichten. Adviseerende leden hebben eene met de meening der commissie strijdige regeling voorgestaan; de Minister heeft zich met het laatstgenoemde gevoelen vereenigd, maar toch de uitvoering daarvan opgedragen aan een lid der commissie, welke de tegenovergestelde meening heeft verdedigd. Deze handelwijze moest bevreemding wekken en had bij verscheidene leden op nieuw den twijfel in het beleid van dezen Minister gevoed. De grondslagen voor de admmissie van jongelieden, die in de *Staatscourant* van 10 Mei jl. zijn bekend gemaakt, hadden daar nog meer toe bijgedragen, want men was het er vrij algemeen over eens, dat dit programma in het geheel niet geacht kan worden op de hoogte van den tijd te zijn. Zonder zich omtrent de bijzonderheden uit te laten, verklaarden vele leden, dat zij het aanleeren der kundigheden, die op de hoogere burgerscholen worden aangeleerd, en die thans als den grondslag voor elke professionele opleiding hier te lande zijn aangenomen, ook in den toekomstigen officier noodzakelijk achtten; maar dat zij de begunstiging in het programma, die door het opnemen van een leervak, dat niet aan de hoogere burgerscholen wordt onderwezen, aan zoogenaamde dresseerscholen wordt verleend, ten sterkste afkeurden. Intusschen komt op bladz. 6 der Memorie van Toelichting de mededeeling voor, dat de Regering zich nog met de vaststelling van het reglement voor de Koninklijke Militaire Akademie onledig houdt. Daaruit meende men te mogen afleiden, dat de genoemde grondslagen slechts voorloopig en in afwachting eener definitieve regeling zijn vastgesteld. Men wilde daarom den Minister alsnog met den meesten ernst in overweging geven om, alvorens tot een beslissenden stap over te gaan, alsnog het gevoelen der Staten-Generaal omtrent deze hoogst gewichtige aangelegenheid in te winnen en hunne medewerking tot eene duurzame regeling van het militaire onderwijs in te roepen.

Is het waar, dat de tegenwoordige toestand der Militaire Akademie nog heel wat te wenschen overlaat? Wanneer men wel onderrigt is, zouden de vroegere ongeregelheden nog altijd, zij het dan ook op eene kleine schaal en op meer bedekte wijze, voortduren. Gaarne zoude men hieromtrent nog nader iets vernemen.

De inrigting der Akademie werd in vele opzigten weelderig geacht en de som van f 1063, die in 1863 voor kosten van elken kadet wordt berekend, werd buitensporig hoog genoemd. Het schijnt niet goed te verdedigen, om ten gevolge dezer opdrijving van uitgaven eene hoogere bijdrage van iederen kadet te vorderen, gelijk volgens de Memorie van Toelichting, bladz. 7, in het plan van den Minister schijnt te liggen. Ook is het onbillijk om aan de ouders, wier zonen later hunne loopbaan niet kunnen vervolgen en die dan tot terugbetaling der gemaakte onkosten genoodzaakt zijn, meer in rekening te brengen dan strikt noodzakelijk mag worden genoemd. Het had de aandacht getrokken, dat, terwijl het getal der kadetten van 325 tot 232 is gedaald en dus bijna met $\frac{1}{3}$ is verminderd, de uitgaven slechts $\frac{1}{8}$ gedeelte minder worden geraamd dan de som, die ten vorigen jare noodig werd gerekend, zoodat op deze begrooting nog f 6529 meer dan voor 1867 wordt aangevraagd. Voor dat betrekkelijk gering aantal kadetten zijn niet minder dan 94 officieren, onderofficieren en beamtben en 91 oppassers bij de Militaire Akademie geplaatst. Nevens den gouverneur is er nog een kommandant aangesteld; en de geheele inrigting schijnt in geen deele geschikt om den kadet met de eischen der dienst en de behoeften van het militaire leven bekend te maken.

Eenige leden achtten het strijdig met de regelen van een ordelijk beheer der geldmiddelen, dat de vermoedelijke ontvangsten der Militaire Akademie van de te haren behoefte geraamde uitgaven worden afgetrokken. Zij meenden, dat de geheele uitgaaf op deze begrooting behoorde voor te komen en de ontvangsten onder de middelen tot dekking der Staatsbegrooting moesten worden opgenomen.

Men verzoelt, dat voortaan jaarlijks, gelijk vroeger reeds eenmaal heeft plaats gehad, de lijst der jongelieden, die aan de Militaire Akademie geplaatst zijn en vrijdom van betaling genieten, aan de Kamer zoude worden medegedeeld, alleen ten gebreuke van de leden. De bedoelde gunst zoude men voortaan gaarne aan hen geschonken zien, die op het toelatingsexamen de bewijzen van bijzondere bekwaamheid hebben afgelegd.

AFDEELING VI.

Waarschijnlijk is uit dezen post der begrooting voor het loopende dienstjaar de reis bekostigd, die officieren der infanterie, kavalerie, van gezondheid en van administratie voor rekening van de schatkist tot het bezoeken der Parijsche tentoonstelling hebben gedaan. Men vroeg, waarom juist officieren van deze wapens zijn gekozen en geene van de artillerie en de genie, noch ook militaire apothekers. Voor hen was zeker op de tentoonstelling niet minder te leeren dan voor de officieren, die thans tot het bezoek zijn in staat gesteld.

AFDEELING VII.

De aanvankelijke regeling van het militair geneeskundig onderwijs, waardoor de jongelieden, die tot officier van gezondheid worden opgeleid, in staat zijn gesteld om eenige lessen aan de Utrechtsche hoogeschool bij te wonen, werd goedgekeurd, maar men vroeg of de Regering nog niet verder op dezen weg zoude kunnen voortgaan en het onderwijs aan de kweekschool te Utrecht bepalen tot de zuiver militair-geneeskundige vakken. Daardoor zoude tevens eene besparing der kosten van die kweekschool kunnen verkregen worden, welke tevens noodzakelijk schijnt, daar nu weder bijna f 2000 meer voor deze inrigting worden aangevraagd dan op de begrooting voor 1867 zijn toegestaan.

De regeling der militaire geneeskundige dienst, welke door den Minister is ingevoerd, laat volgens sommige leden nog al wat te wenschen over. Er waren er die gewenscht hadden dat de derde klasse der officieren van gezondheid ware afgeschaft. Anderen hadden de vergunning willen geven om burger-practijk uit te oefenen, gelijk hun met name in Belgie vrijstaat. Dan zoude tevens de lotsverbetering, welke aan deze officieren was toegezegd, meer aan het doel hebben heantwoord dan thans het geval is. Zij werd nu door enkele leden onvoldoende geacht, die op de veel meer omvattende studien, de minder snelle bevordering en moeilijke dienstverrigting van de officieren van gezondheid in vergelijking met die van het leger wezen en meenden dat alleen dan eene goede regeling zoude worden in het leven geroepen, wanneer aan de officieren van gezondheid eene tractementsverhooging naarmate hunner dienstjaren werd toegelegd. In Engeland wordt op deze wijze gehandeld. De geldelijke belangen der officieren van gezondheid worden thans ook zeer benadeeld door de vele verplaatsingen. Zij volgen niet alleen de korpsen waarbij zij dienen, maar worden ook nog dikwijls tusschentijds naar eene andere standplaats gezonden.

In eene afdeeling werd nog de aandacht gevestigd op den toestand der militaire apothekers, waarvoor zoo goed als niets is gedaan. Hunne tractementen zijn laag en de kans op bevordering is zeer gering. Toch zijn hun bij de nieuwe geneeskundige wetgeving hooge eischen gesteld. Men wenschte van de Regering te vernemen, hoeveel militaire apothekers er ontbreken om de formatie voltallig te maken.

De oprigting van twee kompagnien hospitaalsoldaten werd in twee afdeelingen goedgekeurd. In eene andere afdeeling wenschte men eene nadere omschrijving van den werkring dezer soldaten, waarmede men niet in allen deele bekend was, te ontvangen. Nog werd de vraag gedaan of er niet iets voor het materieel der geneeskundige dienst behoort te worden verrigt. Het is, naar men meende, in vele hospitalen en infirmerien in een gebrekkigen toestand. Wordt er wel eens eene algemeene inspectie over dit materieel gehouden?

Art. 16b. Men keurde het af dat de kosten van het geneeskundig onderwijs even als die der Militaire Akademie verminderd werden met de bijdragen der kweekelingen en van de Departementen van Marine en van Kolonien. Onder lit. *d* wordt op den uitgewerkten en toelichtenden staat een post aangetroffen voor regt van inschrijving der kweekelingen als student aan de hoogeschool te Utrecht en jaarlijksche retributie als zoodanig, alsmede voor verschuldigde collegiegelden aan die universiteit. Men vroeg aan wien die gelden worden uitbetaald.

Art. 17. Iedere infirmerie heeft thans een eigen fonds. Het is wenschelijk dat ook

al deze kleine fondsen worden opgeheven en het zoude daarbij overweging verdienen om voortaan ieder dezer inrigtingen afzonderlijk te beheeren.

Op den uitgewerkten en toelichtenden staat komt een berekening van het ziekengeld van 300 000 verpleegdagen voor, terwijl de som der verpleegdagen waarop volgens dienzelfden staat bij de korpsen is gerekend, slechts 160 000 bedraagt. Van waar komt dit verschil?

AFDEELING X.

Verscheidene leden wenschten nog eens bepaaldelijk het gevoelen van den Minister omtrent onze getransformeerde Snidergeweren te vernemen. De aanschaffing van 4 millioen patroonhulzen werd goedgekeurd, maar men vroeg of er thans genoegzame zekerheid is verkregen, dat de aangemaakte patronen op den duur bruikbaar zullen blijven. Worden zij thans uitsluitend in het buitenland aangekocht? Het zoude wenschelijk zijn dat zij ook te Delft behoorlijk konden aangemaakt worden en men wilde weten, waarom de Regering het daartoe benoodigde werktuig nog niet heeft aangeschaft. Naar aanleiding der weigering van de vroeger te Delft gemaakte patronen werd de vraag gedaan, hoeveel het grootste aantal weigeringen bedraagt, dat bij het leger is opgemerkt. Zoude het voor den morelen indruk bij de soldaten niet goed zijn, wanneer al die slechte patronen in eens werden opgeruimd?

De post van f 200 000 voor den aankoop van zwaar geschut tot kustverdediging ontmoette geene bedenkingen. Maar men vroeg, van welk kaliber de vuurmonden zullen zijn die de Regering wenscht aan te schaffen. Is zij ook op den aankoop van kanonnen met kulaslading, die in kazematten van zooveel nut zijn, bedacht? Er schijnt tusschen de Departementen van Oorlog en van Marine eenig verschil van gevoelen te bestaan omtrent de wenschelijkheid om ijzeren stukken door middel van bronzen voering van trekken te voorzien. Hieromtrent werden nadere inlichtingen gevraagd. En men wenschte ook te weten, welke bestemming de Regering denkt te geven aan het artillerie-materieel, dat in de verlaten vestingen, met name in Maastricht en Venlo wordt aangetroffen.

De mededeeling dat er ruimschoots wordt gebruik gemaakt van de gelegenheid die aan vereenigingen tot oefening in den wapenhandel is geopend, om de noodige ammunitie en zooveel doenlijk ook geweren uit 's Rijks voorraad te bekomen, gaf aanleiding tot de vraag, of voor die verstrekking eene billijke vergoeding wordt gevorderd. Men wenschte te weten of onder de verstrekkingen, die op bladz. 114 van den uitgewerkten en toelichtenden staat zijn genoemd, ook die voor de scherpschutters-vereenigingen zijn begrepen. Men zoude het toch niet goed keuren, wanneer aan alle aanvragen dezer vereenigingen kosteloos werd te gemoet gekomen, en drukte den wensch uit, dat er een gestreng toezigt op den toestand der ter leen verstrekte wapenen zoude worden gehouden en dat elke daaraan veroorzaakte schade op den gebruiker zoude worden verhaald.

Het Koninklijk besluit van 12 Mei 1867 (*Staatsblad* n°. 49), werd door eenige leden nog meer opzettelijk besproken. Zij achtten de daarin vervatte regeling van hoogst bedenkelijken aard. Vrijwillige oefening in den wapenhandel en in het schieten verdient allezins te worden toegejuicht, maar men vroeg of bij de vaststelling der bepalingen van het genoemde besluit, wel met genoegzamen ernst de gevolgen zijn overwogen, die uit de aanwezigheid van een aantal op zich zelve staande en gewapende scherpschutterskorpsen binnen ons land kunnen voortvloeijen, wanneer deze wel eene bekrachtiging van hunne formatie hebben ontvangen, maar geenerlei verplichtingen op zich hebben genomen, en wanneer daarbij door den Koning officieren zijn aangesteld, die aan deze aanstelling van het Staatsgezag geene magt over hunne minderen ontleenen, noch ook daardoor tot gehoorzaamheid tegenover meerderen gehouden zijn. Met nadruk wenschte men de aandacht der Regering op deze zaak te vestigen. Men vroeg daarbij nog, in welke verhouding die officieren der scherpschutterskorpsen staan tot die van het leger en van de schutterijen.

De groote kosten der artilleriewerkplaatsen te Delft, die alleen voor het personeel ruim f 275 000 bedragen en in geenerlei verhouding schijnen te staan tot hetgeen aan die inrigtingen wordt verwerkt, gaf er aanleiding toe dat weder op betere indeeling van den uitgewerkten en toelichtenden staat op art. 21 werd aangedrongen, waaruit

afzonderlijk zoude kunnen blijken hoeveel voor afschaffing van materialen, voor arbeidsloozen en voor tractementen wordt uitbetaald. De Memorie van Toelichting zegt dat meerdere splitsing van art. 21 niet wenschelijk wordt geacht, maar men zoude gaarne de gronden voor deze meening willen vernemen. Ook werd op nieuw de wensch geuit, dat de staat van den voorraad grondstoffen, voorhanden in de magazijnen, en de opgave der vuurmonden, projectilen, affuiten, werktuigen, enz., die onder n°. 80 en 81 bij deze begrooting zijn overgelegd, voortaan, even als die, welke het Departement van Marine mededeelt, zóó mogten ingericht zijn, dat daaruit van het eene jaar op het andere winst en verlies duidelijk zouden kunnen blijken. Grootte hoeveelheden komen echter op die staten voor van zaken, die ook in oorlogstijd gemakkelijk kunnen worden aangekocht, zoo als blik, plaatkoper, staafijzer en piketpalen. Die voorraad ligt nutteloos in de magazijnen en men gaf daarom in overweging hem niet verder aan te vullen.

In de vergadering der Kamer van 25 Maart jl., *Bijblad* 1866/67, II 570, heeft de Minister van Oorlog een onderzoek toegezegd omtrent de mogelijkheid om den voorraad van buskruid te Neuzen op zoodanige wijze te bergen, dat het thans voor de ingezetenen bestaande gevaar werd opgeheven. Welke uitkomst heeft dat onderzoek opgeleverd?

AFDEELING XI.

In den aanvang van dit verslag is reeds medegedeeld, welke bevreemding de handelwijze der Regering ten aanzien der versterking van de Utrechtsche linie heeft verwekt. Verscheidene leden kwamen bij de overweging van deze afdeeling nog nader op die zaak terug. Zij hadden uit het bestek der aanbesteding voor een gedeelte van een fort bij Utrecht, met verwondering gezien dat de raming daarvan eene som van f 544 000 bedraagt (1). Met de ontegeningskosten en den aanbouw van het reduit zal dit fort dus wel 12 à 14 tonnen gouds moeten kosten, en wat schiet er dan over van de som van f 1 618 000, die voor den aanbouw van vier forten in de Utrechtsche linie door de Staten-Generaal zijn toegestaan? Ook wenschte men nog wel eens te weten, of de voorwaarden der aanbesteding zoo gering zijn, dat er volgens de toezegging des Ministers binnen twee of drie maanden althans een aarden omwalling van dit fort zal aanwezig zijn, die eenigzins verdedigbaar mag worden geacht. Men vroeg of bij het opmaken van het plan ook artillerie-officieren, die met de plaatselijke gesteldheid bekend waren, zijn gehoord.

De hierboven medegedeelde meening, dat nog veel aan de voltooiing der inundatiën voor deze linie van verdediging ontbreekt, gaf aanleiding tot de vraag, wat de Regering meenen zou dat nog kan worden verrigt om te verzekeren, dat die inundatiën ten allen tijde *spoedig* kunnen worden gesteld. En welke kosten zouden de door haar noodig geachte voorzieningen vorderen? De som van f 50 000, die voor verbetering van bestaande werken in de Utrechtsche linie wordt aangevraagd, kwam aan vele leden te laag voor. Daarmede zal men die werken niet in een genoegzamen staat van verdediging tegen de kracht van den heden-daagschen aanval kunnen brengen. Betere reduits, een langs de geheele linie doorloopende weg; en telegraafverbinding worden er toe vereischt. Met de nu aangevraagde som zal men niet eens de onhoudbare keelmuren der lunetten op de Houtensche vlakte door aarden wallen kunnen vervangen.

Bij deze gelegenheid kwamen de werkzaamheden, die thans aan de Utrechtsche linie worden verrigt, ter sprake. Men meende te weten dat er in bet geheel slechts 60 man toe worden gebezigt; het is onmogelijk om met die bekrompen middelen ook bij den besten wil en de meeste bekwaamheid, de forten spoedig in staat van tegenweer te stellen. Er werd op aangedrongen dat alle vestingen en forten de volledige oorlogsuitrusting zouden verkrijgen, en dat men gedurende den vreedestijd zoude zorg dragen, dat zij allen in behoorlijken staat van verdediging worden gebragt. Het zoude echter afkeuring verdienen, wanneer dit geschiedde op de wijze, waarop men vernomen had dat in de forten der Utrechtsche linie wordt gewerkt. De borstweringen zouden daar worden afgegraven om de noodige aarde voor het verzwaren er

(1) De Commissie van Rapporteurs moet hierbij opmerken dat de minste inschrijving nog met f 23 000 de raming te boven gaat.

van te bekomen. Zoo maakt men de taak van den vijand, die er zich op toeleggen zal, om de borstweringen met zijn getrokken geschut af te kammen, gemakkelijk. Men zoude gaarne hieromtrent eenige nadere opgaven bekomen.

De aangevraagde som van f 40,000 voor toelagen van militairen, die bij den arbeid aan de fortificatiën worden gebezigd, ontmoette tegenstand, daar men meende dat het wel goed is dien arbeid als oefening te doen verrieten, maar dat duurzame verdedigingswerken veel beter en ook goedkooper door gewone aardewerkers worden aangelegd, terwijl de tijd van den soldaat in den regel nuttiger met andere oefeningen wordt doorgebracht.

In deze afdeeling der begrooting komt een post voor van f 11,000 als eerste termijn der kosten tot het uitleggen van de vestingwerken van Nijmegen. In de Memorie van Toelichting wordt op bladz. 10 gezegd, dat de Regering na rijpe overweging de billijkheid heeft erkend, om deze gemeente in de betrekkelijk aanzienlijke kosten die voor de uitlegging der vestingwerken en het maken van eene nieuwe omwalling worden gevorderd, te hulp te komen en daartoe eene overeenkomst met het bestuur van Nijmegen wil sluiten. Deze mededeeling had vele leden bevreemd, daar de Minister in de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs omtrent het wets-ontwerp tot verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting van 1867 (kosten van aanleg van forten) verklaard heeft dat het Rijk in de bedoelde kosten, die op f 290,000 werden geraamd, bijaldien tot uitbreiding der vestingwerken besloten werd, slechts f 30,000 zoude bijdragen. „Mogt deze uitgave”, zoo luidde het verder: „de gemeente te bezwarend voorkomen dan zal het tracé der vesting dienen te blijven zoo als het thans is. De Minister ziet daarin uit het oogpunt der verdediging niet het minste bezwaar. Hij kon toch geen vrijheid vinden om 's Rijks geldmiddelen aan te wenden tot eene wijziging, waarbij niet de verdediging, maar enkel en alleen eene gemeente zou worden gebaat.” (*Bijblad* 1866/67, *Bijl.* 821.) Thans schijnt de Minister echter die vrijheid te hebben gevonden. Een lid keurde het plan goed, maar vele anderen verklaarden zich ten eenenmale ongenegen, om de voor dat doel benodigde gelden toe te staan. Zij wenschten in elk geval de grondslagen der overeenkomst die met het gemeentebestuur van regeringswege zal gesloten worden, te kennen. Daarbij vroegen zij hoe de Minister thans over de bruikbaarheid van Nijmegen als vesting denkt en welke verdere plannen tot uitbreiding en verbetering dier ook door hem niet voldoende geachte vestingwerken hij reeds ontworpen heeft. Sommigen wenschten het tracé van den hoofdwal der vesting, wanneer het uit een oogpunt van verdediging naar 's Ministers meening geene wijziging behoeft, onveranderd te laten en de uitgetrokken geldsom liever te besteden voor den aanbouw van een fort bij Lent, aan de noordzijde der Waal. Dan kunnen de tonnen gouds, die nog voor verbetering der werken van Nijmegen noodig zouden zijn, worden uitgespaard, daar het den vijand in dat geval weinig zoude baten meester van Nijmegen te zijn.

Welk gevolg zal de Regering geven aan de in de afgelopen zitting door deze Kamer, bij de aanneming van een amendement op dit begrotings-artikel uitgesproken meening, dat de vesting Breda kan worden verlaten. Wanneer de stad geen vesting meer is, kan het onderhoud der bruggen en wegen niet meer zoo als op deze begrooting geschiedt ten laste van het Departement van Oorlog worden gebragt.

Met nadruk werd er op aangedrongen, dat zoo spoedig mogelijk althans eenige fronten der verlaten vestingen Maastricht en Venlo mogten worden vernield. Enkele leden meenden wel dat het daartoe altijd tijds genoeg zoude zijn. Maar zeer vele anderen achtten het in deze onrustige tijden hoogst gevaarlijk, om twee groote vestingen in bruikbaren toestand te laten, ten gerieve van een ieder die er zich van meester wil maken. Daarbij gaf men den wensch te kennen dat voortaan geen onnoodig gekeurde vestingwerken door het Departement van Oorlog zouden worden verlaten en aan dat van Finantiën zouden worden overgedragen vóór dat althans een gedeelte er van is vernield en zij daardoor voor den oorlog onbruikbaar zijn gemaakt.

Ten slotte vroeg men, of niet het Comité van defensie, dat sedert vele jaren niet meer is bijeengekomen, behoort te worden opgeheven. Op nieuw werd de wensch geuit, dat de Regering mogt kunnen besluiten om althans de adviezen van dat

ligchaam, alleen voor de leden der Kamer, te doen drukken. Te meer stelde men prijs op de bevreemding van dit verlangen, nu de Minister van Oorlog in de vergadering der Kamer van 22 Maart jl. verklaard heeft, dat die adviezen ieder oogeblik door hem worden geraadpleegd. (*Bijblad* 1366 67, II 516). Zij hebben daardoor weer in allen deele de waarde der actualiteit verkregen.

AFDEELING XII.

Enige leden waren er door teleurgesteld, dat de Regering blijkens de onder deze afdeling voorgedragen posten, niet naar meerdere concentratie van het leger in groote garnizoenen streeft. Het nut daarvan behoeft geen betoog. Terwijl het Belgische leger, waarbij voortdurend 37,000 man onder de wapenen staan, in 32 garnizoenen is verspreid, en de Regering daar te lande naar vermindering van dat aantal streeft, is ons veel kleiner leger in niet minder dan 45 garnizoenen versnipperd. Het streven moet toch zijn, om de troepen te verzamelen in groote vestingen, of in plaatsen die voor de oefening bijzonder geschikt zijn. Nu worden echter juist de grootste sommen voor kazernerij besteed in de plaatsen die of ongeschikt zijn voor de oefening der manschappen, of geen vestingen zijn en geheel buiten het stelsel van verdediging liggen. Zoo worden nu weer *f* 18,500 voor Maastricht en Venlo, *f* 5000 voor Bergen op Zoom en *f* 10,500 voor Middelburg en Vlissingen uitgetrokken. Met ernst drong men er op aan dat in dezen toestand verandering mogt worden gebracht.

Enige leden wenschten geene gelden te besteden aan de kazernen te Breskens, daar zij liever wenschten dat de Regering tot ophelling der sterkten aan den zuidelijken Schelde-oever mogt overgaan. Ook de aanvraag van *f* 5500 tot het uitbreiden der bergplaatsen van granen te 's Gravenhage gaf, in verband tot hetgeen hier boven omtrent de militaire bakkerijen is medegedeeld, tot bedenking aanleiding.

Waarom wordt de verbetering der infirmerie te Woerden niet uit de infirmeriefondsen, die er nu toch eenmaal zijn, bekostigd? En uit welke fondsen worden de kosten van aanbouw eener militaire bakkerij te Deventer gevonden? De aanbesteding heeft reeds plaats gehad, maar er wordt in deze begrooting geene melding van gemaakt.

AFDEELING XIII.

Art. 32. In eene afdeling werd er weder op aangedrongen, dat het gedwongen kerkgaan der militairen zoude worden afgeschaft. In de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs omtrent hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1867, bladz. 24, heeft de Minister medegedeeld, dat hij maatregelen had verordend om allen dwang bij het kerkgaan der militairen te vermijden. Men vroeg of aan deze belofte gevolg is gegeven?

Art. 34. Volgens dezelfde Memorie, bladz. 25, maakte een wets-ontwerp tot op rigting van een invalidehuis van de Nederlandsche zee- en landmagt, in het afgelopen voorjaar een onderwerp der overwegingen van de Regering uit. Hebben zij omtrent dit punt reeds tot een bepaalde uitkomst geleid?

Art. 36. Een lid wenschte deze subsidie op het tot dusver daarvoor toegestane bedrag van *f* 12,000 te houden. Anderen daarentegen wilden het geheel afschaffen, daar de weduwen- en weezenbeurs jaarlijks een batig overschot van *f* 40,000 à *f* 50,000 oplevert. Ook zoude daarin wel eene reden gelegen zijn om met de hierboven besproken korting van 2 per cent op de leverantiën bij het leger, die ten behoeve dezer beurs plaats vindt, reeds dadelijk te eindigen. Men vroeg of de Regering het plan heeft om de veranderde grondslagen waarop deze kas berust, naar de eischen van den tijd te hervormen.

Art. 38. De opmerking werd gemaakt dat uit dit begrotings-artikel de meest uiteenloopende soorten van betalingen schijnen te worden gekweten. Uit den bij deze begrooting onder n°. 83 overgelegden staat der voorhanden kampementsgoederen enz. blijkt naar de meening van sommige leden, dat goederen, waaraan bij het uitbreken van eenen oorlog dadelijk groote behoefte bestaat, bijv. randsels, niet of slechts in

gering aantal aanwezig zijn. Men wenschte ook dezen staat zoodanig ingerigt te zien, dat daaruit winst en verlies gedurende het afgelopen jaar zouden kunnen blijken.

Art. 44. Verscheiden leden drongen er op aan dat de troepen een gedeelte van hunnen kamptijd in de verschillende forten der Utrechtsche linie zouden worden gelegerd. Zij zouden daardoor bekend worden met de ligging en inrigting dier sterkten en de kleine gebreken welke er zonder twijfel nog in aanwezig zijn, zouden dan van zelf aan het licht komen. Zoodanige bezetting der Utrechtsche linie behoorde naar de meening van deze leden telken jare te geschieden. Ook konden de verlaten vestingen, met name Bergen op Zoom, tot nuttige oefeningen in den vestingoorlog worden gebezigd.

Waarom heeft het korps pontonniers in den afgelopen zomer gekampeerd, terwijl het in zijn garnizoensplaats Dordrecht evenzeer de gelegenheid tot practische oefeningen aantreft? Heeft het kamp gunstige uitkomsten opgeleverd?

Art. 47. De hier voorgedragen post vond bij verscheiden leden ernstige bestrijding. Zij meenden dat dergelijke liefdadige instellingen geen subsidie uit de schatkist behooren te genieten.

AFDEELING XIV.

Art. 48. De voorgedragen traktementsverhooging der majoors en kapiteins bij het korps maréchaussée werd in eene afdeeling noodig geacht.

AFDEELING XV.

Art. 49. De verhooging van den post van non-activiteits-traktemen ten met eene som van f 5000 werd afgekeurd. Men meende dat hij moest verminderen naarmate de non-active officieren in andere betrekkingen worden overgeplaatst. Ook werd het niet wenschelijk geacht, een officier voor den tijd van vier jaren op non-activiteit te plaatsen en geheel onnoodig om aan non-active officieren, zoo als thans geschiedt, fourrage voor paarden toe te kennen.

AFDEELING XVI.

Blijkens den uitgewerkten en toelichtenden staat, bladz. 138, is uit den post van onvoorziene uitgaven, voorkomende op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1866 onder anderen beschikt over een bedrag van f 2500 voor reis- en verblijfkosten aan E. PERTUSSET, ter zake van proeven met springprojectielen en draagbare vuurwapenen. Men zoude hieromtrent gaarne iets meer willen vernemen.

Door twee leden zijn in hunne afdeeling schriftelijke nota's over sommige der in deze begrooting behandelde onderwerpen medegegdeeld. Deze stukken worden hiernevens overgelegd.

Na het vaststellen van dit verslag heeft de Commissie van Rapporteurs kennis bekomen van de Nota van Wijziging omtrent dit wets-ontwerp en van de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs omtrent de verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1867 (buitengewone uitgaven van het materieel der genie), die onder dagteekening van 10 October jl. door de Regering zijn ingediend. De Commissie kan de genoemde wijziging niet aan de nadere overweging der genoemde afdeelingen onderwerpen, daar de Kames reeds op reces is uitgegaan. Zij meent daarom dit verslag reeds thans te moeten uitbrengen en behoudt zich eene nadere beslissing omtrent de verdere overweging van dit wets-ontwerp voor.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs op 15 October 1867.

KIEN.
 WYBENGA.
 MENSONIDES.
 DE ROO VAN ALDERWERELT.
 VAN DER LINDEN.

NOTA

omtrent de inrigting van het verdedigingsstelsel in Nederland.

Bij gelegenheid van de behandeling van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1868 in de afdelingen, neemt de ondergeteekende de vrijheid, ingevolge art. 25 van het reglement van orde, de volgende nota over te leggen.

Met leedwezen heeft hij gezien, hoe weinig onze weerbaarheid sedert de behandeling der vorige begrooting is vooruitgegaan. Bij het hoofdwapen, de infanterie, blijft een klein gedeelte van het kader, maar de massa der vrijwillige soldaten ontbreken, zonder dat het blijkt, dat krachtige pogingen in 't werk zijn gesteld, om in dit gebrek te voorzien. Bij de artillerie blijven ook vele vrijwilligers ontbreken; maar wat nog erger is, er ontbreken 195 troepen-paarden. Ten gevolge hiervan zal het onmogelijk blijken zooveel stukken al dadelijk te veld te brengen, als tot steun onzer zéér jonge troepen volstrekt onontbeerlijk is. Dit gebrek bevreemdt vooral, daar Nederland eene groote massa bruikbare trekpaarden bezit, en er geen reden denkbaar is, waarom het getal artillerie-paarden niet is gebragt op de organieke sterkte. Van uitbreiding van het militiekader is ook niets te bespeuren, en de voorgeslagen oefeningstijd van 10 maanden voor alle miliciens, die bij oppervlakkige beschouwing goed schijnt, heeft bij nader inzien het groote nadeel, het verkrijgen van een goed militiekader tegen te werken.

Evenmin als voor het personeel veel is verrigt, evenmin is gedaan voor de lijdelijke verdedigingsmiddelen. De forten bij Utrecht zijn nog in den staat van *ontwerp*, zij *zullen* aanbesteed worden. De eerste aanbesteding van den hoofdwal van één der groote forten, maar nog zonder reduit, *zal* plaats hebben op 7 October. De begrooting in het bestek opgenomen, bedraagt reeds f 544,000. Het is klaarblijkelijk dat, met de reduits er bij, de prijs der vier forten verre weg de geraamde som van 16 tonnen gouds zal overtreffen. Met die veel grootere som dan aan de Tweede Kamer is opgegeven, zou naar het oordeel van den ondergeteekende, eene grootere verbetering der Utrechtsche linie te bereiken zijn geweest, dan nu met den bouw der vier forten mogelijk is. Had de ondergeteekende *vooraf* kunnen gissen, dat die som van 16 ton verre zou worden overtroffen, hij zou zijne stem aan het wets-ontwerp tot den bouw der forten niet gegeven hebben.

Maar onafhankelijk van den vorm en de grootte der forten, is niet daarop gelet, dat bij den bouw spoedig eene verdedigbare enceinte worde verkregen, waarop reeds voor langen tijd de aandacht is gevestigd. Ziet men de bepalingen van art. XIV van het bestek in, dan worden in 1867 alleen steenen aangevoerd, komen in 1868 niets gereed dan funderingswerken en onderbouw van kasematten, en verkrijgt men niet voor het midden van 1869 zes honderd ellen hoofdwal gereed. Het land blijft dus tot dat tijdstip in denzelfden graad van weerbaarheid als thans.

Verder zijn de werken om Amsterdam *in project*; het zoo hoogst belangrijk fort bij Pannerden eveneens. Voor de kustverdediging zijn de projecten niet eenmaal gereed.

De schutterswet van 1827, die zoo gemakkelijk in dien zin was te wijzigen, dat de *dienstdoende* schutterijen verdubbelden in getal, wordt door den Minister van Binnenlandsche Zaken nu, zoo ver die wet toelaat uitgebreid, een loffelijke maar een jaar te laat genomen maatregel; waar niets wordt gedaan om iets verder te gaan, bijv. door de zoo eenvoudige bepaling dat dienstdoende schutterijen zullen bestaan, overal waar 2500 zielen wonen *in een kring van 3000 ellen* van de oefeningsplaats, in plaats van in den besloten kring der gebouwen. Zulk een maatregel was daarom vooral noodig, omdat verhooging van het militie-contingent, hoe doelmatig ook overigens, eerst in vijf jaren hare volle werking verrigt.

De ondergeteekende geloof dat uitbreiding en lokalisering der militie, met gedeeltelijk eigen kader, oprigting van eenige afzonderlijke linietroepen, met eene beperkte vereeniging van die troepen met de Indische, vermindering der kavallerie, afschaffing der rijdende artillerie, uitbreiding der bespannen artillerie en der vesting- en kust-artillerie, deze laatsten door plaatselijke troepen; oprigting eener talrijke schutterij, die door uitbreiding der militie met weinig oefening kan volstaan en aanvankelijk slechts tot vestingdienst wordt gebezigd, met beperking zoover slechts immer mogelijk

van het getal hoofdofficieren, de middelen zijn, waardoor eene krachtige verdediging met betrekkelijk geringe middelen kan verkregen worden. Bij de lijdelijke verdedigingsmiddelen eindelijk moeten kanalen en sluizen eene grootere rol spelen dan vestingen en forten.

Eindelijk heeft de ondergeteekende ook met leedwezen vernomen, dat geen enkele der *opgegeven* vestingen nog *ontruimd* of zelfs slechts gedeeltelijk *geslecht* is, zoodat het bij een snel uitbrekenden oorlog eveneens zoo niet erger gesteld zou zijn dan wanneer die vestingen waren behouden. De meest spoedige *slechting*, *feitelijke slechting*, en ontruiming van het materieel naar het binnenland, blijft eene dringende noodzakelijkheid.

Delft, 2 October 1867.

T. J. STIELTJES.

N O T A.

De ondergeteekende neemt de vrijheid bij eene afzonderlijke nota zijn gevoelen te doen kennen over enkele punten, het krijgswezen te land betreffende, welke hem van genoeg gewigt zijn voorgekomen om daarop de aandacht van de Regering en de Kamer meer bijzonder te vestigen.

Wanneer het land door een oorlog wordt bedreigd en alzoo het leger mobiel moet worden gemaakt, heeft men in de eerste plaats te zorgen voor de kleeding, uitrusting en voeding der troepen, die onder de wapenen zijn geroepen. Bij de tegenwoordige snelle wijze van oorlogvoeren is het volstrekt noodzakelijk zoodanige voorzieningen te treffen, dat al hetgeen kleeding en uitrusting betreft *spoedig* kunne geschieden en dat van den aanvang af geregeld in de voeding kunne worden voorzien. Een en ander zal echter, naar de overtuiging van den ondergeteekende, bij ons leger, mogten wij in een oorlog gewikkeld worden, zeer veel te wenschen overlaten. Reeds bij de behandeling der loopende begrooting heeft hij hierop met nadruk gewezen, doch tot hiertoe is aan zijne opmerkingen geen gevolg hoegenaamd gegeven. Het hooge gewigt der zaak noopt hem deze punten andermaal ter sprake te brengen.

Ons leger is verdeeld over 45 garnizoenen en wij hebben 20 groote en 35 kleinere magazijnen van kleeding. Van die 55 magazijnen liggen er verscheidene in opene plaatsen en zelfs aan de grenzen, eene plaatsing die in strijd is met alle goede krijgskundige begrippen en waarschijnlijk bij geen ander leger wordt aangetroffen. Magazijnen moeten veilig zijn, moeten niet genomen kunnen worden door den vijand, moeten dus in sterke plaatsen en zoo mogelijk in het binnenste des lands liggen. Zal men nu, in geval van oorlog, als een ieder reeds de handen vol heeft, die magazijnen eerst verplaatsen, den inhoud inpakken en verzenden? Waar moet de militie dan gekleed worden? En waar moet de inhoud dier magazijnen blijven?

Het is den ondergeteekende niet onbekend dat deze bezwaren gewoonlijk worden beantwoord met de opmerking, dat de magazijnen slechts een betrekkelijk klein gedeelte bevatten van hetgeen aan kleeding- en uitrustingstukken voor de op te roepen militie en voor de soldaten der staande armée noodig is, en dat zij alzoo, breekt de oorlog uit, spoedig van hun voorraad ontbloot zullen zijn en als het ware zullen ophouden magazijnen te wezen. Maar hij zou geneigd zijn te vragen of die opmerking wel ernstig gemeend kan zijn. Of zou men, in den tegenwoordigen tijd van snelle operatiën, als de oorlog uitbreekt eerst laken willen koopen en dan nog kleeding willen gaan vervaardigen? Neen, de magazijnen moeten compleet zijn; zij moeten alles bevatten wat noodig is om de ligtigen en de vrijwilligers voltallig te kleeden en uit te rusten, en is dit het geval, dan blijft het den ondergeteekende een raadsel hoe, bij de versnippering van het leger en de verspreiding der magazijnen, de troepen gekleed zullen worden. Hij moet, tot nadere verklaring zijner bedenking, nog in eenige bijzonderheden omtrent ons magazijnstelsel treden.

Elk regiment heeft zijn hoofdmagazijn, maar daarenboven heeft elk grooter of kleiner detachement infanterie, artillerie en kavallerie zijn kleiner magazijn. Daar waar meer

dan eene wapensoort in garnizoen is, heeft men derhalve verscheidene kleine magazijnen en in enkele plaatsen, met name in Utrecht en Arnhem, waar de hoofdadministratiën zijn gevestigd van 2 of 3 korpsen, heeft men zelfs 2 of 3 hoofdmagazijnen. Al die magazijnen hebben hunne afzonderlijke administratiën en zijn geheel afgescheiden van elkander, zoodat het geval zich zou kunnen voordoen, dat een rekrut ongekleed moet blijven, omdat de benoodigde kledingstukken niet voorhanden zijn in het magazijn van *zijn* korps, terwijl diezelfde kledingstukken in grooter getale zijn te vinden in het daarnevens gelegen magazijn van een *ander* korps van het garnizoen.

Men stelle zich nu voor, dat het leger gemobiliseerd moet worden. De miliciens komen bij hunne bataillons bijeen en ontvangen daar hunne wapens; maar hoe zullen zij nu van kleding, schoeisel enz. worden voorzien? Er is natuurlijk geen tijd om te wachten tot dat de kleding uit de hoofdmagazijnen zal zijn aangekomen. Immers de liniën en vestingen moeten met den grootsten spoed worden bezet, en de bataillons infanterie, de detachementen artillerie trekken derhalve uit hunne garnizoenen naar hunne nieuwe standplaatsen. De kleding en de verdere uitrustingsstukken zullen dus uit al de magazijnen en magazijntjes achterna gezonden moeten worden. Dat daaruit, in zulke oogenblikken, verwarring *moet* ontstaan, schijnt geen betoog te behoeven en zal nader blijken, wanneer men de zaak dier verzending eenigzins in de bijzonderheden en met het oog op de versnippering van het leger beschouwt.

Een van de regementen infanterie is verdeeld over Breda, Bergen-op-Zoom en Doesburg. Het hoofdmagazijn is, zoo men meent, in Bergen-op-Zoom. Dus vooreerst verzending van Bergen-op-Zoom naar Breda en Doesburg of naar de punten, werwaarts de bataillons zijn gedirigeerd. In Bergen-op-Zoom liggen echter ook 3 kompagnien artillerie; haar hoofdmagazijn is te Breda; verzending van Breda naar Bergen-op-Zoom of naar de nieuwe standplaats. In 's Bosch ligt infanterie, artillerie, kavallerie. Voor de artillerie is het hoofdmagazijn te Breda, voor de kavallerie te Zutphen; verzending naar 's Bosch uit Zutphen en Breda. Te 's Bosch is echter het hoofdmagazijn voor de infanterie te Grave, Geertruidenberg en Willemstad; verzending uit 's Bosch naar die drie plaatsen of naar de nieuwe punten, die bezet zijn geworden. 's Bosch verzendt dus naar drie en ontvangt uit twee plaatsen.

Te Maastricht is een infanterie-magazijn, waaruit, behalve de infanterie daar in garnizoen, ook gekleed moet worden het bataillon dat zich te Venlo bevindt. Als de oorlog uitbreekt zal het eerste werk moeten zijn om het magazijn te Maastricht — zal de vijand het niet nemen — zoo spoedig mogelijk te verzenden naar 's Bosch. Het bataillon te Venlo zal zich ook moeten haasten weg te trekken. Hoe zal dat bataillon gekleed worden? Maastricht heeft ook 3 kompagnien vestingartillerie, die, in geval van oorlog, zeker dadelijk de stad zullen verlaten. Deze moeten hare kleding uit Nijmegen ontvangen, maar het hoofdmagazijn te Nijmegen zal, aan de grenzen liggende, ook ten spoedigste moeten opbreken; de vraag is weder hoe worden die kompagnien van het noodige voorzien? Er is een regiment infanterie gelegerd in Vlissingen, Neuzen en Gorinchem. Het magazijn is echter in geen dier plaatsen, maar in Middelburg; dus verzending uit Middelburg in drie rigtingen. In Vlissingen zijn 3 kompagnien artillerie; deze moeten hunne kleding ontvangen, niet uit Middelburg, maar uit Nijmegen. Evenzoo worden de kompagnien artillerie te Groningen uit het magazijn te Nijmegen gekleed. Nijmegen ontvangt kleding uit Arnhem en verzendt naar alle deelen van het land, naar Vlissingen, Groningen en Maastricht.

De ondergeteekende zal zich tot deze voorbeelden bepalen. Hij vertrouwt dat de gebrekkige inrigting van ons magazijnstelsel daaruit overtuigend kan blijken. In tijd van vrede geeft dat stelsel aanleiding tot voortdurende en zeer kostbare verzendingen, terwijl het tevens noopt tot het onderhouden van een administratief personeel, dat veel grooter is dan bij meer eenvoudige en geconcentreerde inrigting zou worden vereischt. In geval van oorlog zal deze regeling tot eene stremming en verwarring moeten leiden, waarvan de gevolgen niet zijn te berekenen. Zoodra toch het bevel tot mobilisatie gegeven is, trekken de miliciens uit alle oorden des lands naar hunne korpsen; daarna gaan die korpsen voor een groot deel op marsch en zoo wordt dus het land al dadelijk in alle rigtingen met *transporten van troepen door-*

kruist. Nu moeten uit al de magazijnen kleeding- en uitrustingstukken gezonden worden naar de oude en nieuwe standplaatsen; tusschen al die *goederen-transporten*, in alle rigtingen zich kruisende, komen weder in alle rigtingen *transporten van geslacht, wapens, munitie, genie- en artilleriebehoeften* en *transporten van levensmiddelen*. Intusschen moeten de kleedingmagazijnen inpakken en zich in het binnenste des lands in veiligheid stellen. Er behoort juist niet veel voorspellingsgave toe om te voorzeggen dat uit dit alles eene ongehoorde verwarring zal ontstaan, dat men oopenhooping zal hebben op het eene punt en gebrek op het andere; — omstandigheden, die bij groote oorlogen in verwoerde landstrecken niet altijd zijn te vermijden, maar die men, bij een oorlog in zijn eigen land, *kan en moet* voorkomen.

Dit resultaat is te bereiken door den aanleg op goed gekozen punten van enkele groote magazijnen, ingerigt om zoowel de infanterie als de andere wapens van het noodige te kunnen voorzien. In Pruisen heeft men vier dergelijke magazijnen in vier vestingen. In België heeft de generaal CHAZAL de meeste magazijnen van kleeding en wapening in en om Antwerpen vereenigd. Dit voorbeeld moeten wij volgen. Drie of vier groote magazijnen in Utrecht, Amsterdam, Groningen en 's Bosch, de 20 hoofdmagazijnen vervangende, kunnen zoowel in tijd van vrede als in tijd van oorlog op de eenvoudigste en minst kostbare wijze in de kleeding en uitrusting der troepen voorzien; in garnizoenen van eenige sterkte zullen daarenboven kleine magazijnen, alleen voor de dagelijkse behoeften noodig zijn. En de zaak zal te beter kunnen geregeld worden naarmate men meer gelijkheid brengt in de kleeding der verschillende wapensoorten, met name van de infanterie en artillerie, en naarmate het leger reeds in tijd van vrede meer wordt geconcentreerd. Maar ook die concentratie — voor eene doelmatige oefening van het leger zoo volstrekt noodzakelijk — schijnt onder de vrome wenschen gerangschikt te moeten worden.

Bij ons leger is alles nog ingerigt als of wij *zes maanden* tijd zullen hebben om ons ten oorlog toe te rusten. Het blijkt reeds uit hetgeen hierboven ten aanzien van de kleeding is gezegd. Maar het is daarenboven evenzoo gesteld met de *voeding* en met de *bewapening en uitrusting* der vestingen en forten. Wat dit laatste punt betreft, zij opgemerkt, dat onze vestingen een zoogenaamde *vrede-uitrusting* hebben, die om tot *oorlogs-uitrusting* te worden gemaakt, aanmerkelijke aanvulling in alle opzichten behoeft. Ook daarmede wil men, naar het schijnt, wachten tot dat de oorlog is uitgebroken, maar in den tegenwoordigen tijd moet men *niets* tot den oorlog uitstellen wat in tijd van vrede geschieden kan. Ten aanzien der *voeding* wordt nog het stelsel gevolgd van aankoop bij kleine hoeveelheden uit de derde en vierde hand, in stede van het stelsel van aankoop in het groot; daarenboven zorgt niet het *Rijk* voor de voeding, gelijk bij het Indisch leger geschiedt, maar heeft men een systeem aangenomen, berustende op het beginsel dat de kompagnien, het kleinste onderdeel, voor de voeding moeten zorgen. Na al hetgeen de ondergeteekende bij eene vorige gelegenheid over dit punt heeft gezegd, zal hij daarover niet uitweiden. Hij doet alleen opmerken dat het tegenwoordig stelsel van aankoop en voeding van zelf verlaten *moet* worden als de oorlog uitbreekt. Dan *moet* het Rijk in de voeding der korpsen voorzien; dan *moet* men in het groot aankopen. Maar het staat te vreezen dat dan aan velen, bij de vreemde zaak, de handen verkeerd zullen staan.

Eindelijk wenscht de ondergeteekende zijne meening nogmaals te doen kennen over de rigting van onzen *generalen staf*. Een goede generale staf is voor een leger eene volstrekte noodzakelijkheid: de staf is, onder den opperbevelhebber, het hoofd dat bestuur. Zal een leger de taak waarvoor het bestemd is naar behooren volbrengen, dan moet de generale staf bestaan uit de *élite* van het officierskorps; al de officieren van dat dienstvak moeten door en door wetenschappelijke en praktisch gevormde menschen zijn. In bijna alle legers van Eurpa, tot zelfs in Rusland, zorgt het gouvernement, door examens van toelating, vooreerst dat in den staf alleen officieren van uitmuntenden aanleg worden opgenomen, terwijl verder verschillende bepalingen bestaan, die strekken om de aldus aangewezen officieren in elke rigting te ontwikkelen en voor hun gewigtigen werkkring te bekwaamen. In Pruisen, waar de generale staf uitmuntend is, rigtte reeds FREDERIK de Grootte eene school op tot opleiding van stafofficieren, en daar gelden thans voor de aanvulling van dit korps de volgende regelen:

Elk officier, die 3 jaren in het leger heeft gediend en die door zijne verschillende chefs geschikt wordt geacht voor den staf, kan zich aanmelden voor het examen van toelating voor de militaire akademie te Berlijn. Voldoet hij daaraan (1) dan heeft hij 3 jaren lang het onderrigt aan de akademie te volgen, dat in een voortreffelijken geest gegeven wordt; de wetenschappelijke en de praktische opleiding gaan namelijk hand aan hand, zoodat de aspiranten dien geheelen tijd van 3 jaren niet op de schoolbanken zitten, maar telkens weder dienst doen bij de korpsen, deelnemen aan de groote oefeningen of met terreinopnemingen worden belast. Zij, die blijken geven van weinig geschiktheid, worden teruggezonden naar hun korps. Na afloop van den driejarigen cursus worden de bekwaamsten — want allen kunnen niet geplaatst worden omdat het getal vaste stafofficieren slechts 65 bedraagt of althans tot 1866 bedroeg — tot officier bij den generalen staf benoemd, doch vooraf nog gedurende 8 maanden gedetacheerd bij een der wapens waarbij zij niet hebben gediend. Zij, die niet bij den staf worden ingedeeld, ontvangen een *diploma van geschiktheid* en keeren weder in het leger terug; breekt de oorlog uit, dan leveren deze officieren ruime stof tot uitbreiding van den generalen staf. In Pruisen heeft men derhalve eene zeer kleine kern van stafofficieren — 65 hoofden voor een leger van 778 000 man — maar in het leger zelf bekwame officieren tot aanvulling; in 1866 bedroeg het cijfer dergenen die aan de akademie hunne opleiding voor den staf hadden ontvangen ongeveer 700. Door de jaarlijksche groote manoeuvres komen voorts ook de officieren bij den vasten generalen staf telkens weder met de troepen in aanraking en blijven zij dus praktisch bruikbare menschen.

Hoe is nu deze zaak bij ons leger geregeld? Kan iedereen zich, als in Pruisen, aanmelden bij den generalen staf? Bestaat er een examen van toelating, ten einde een waarborg te bezitten, dat alleen uitstekende officieren voor de gewichtige betrekking van staf-officier in aanmerking komen? Wordt er voor eene praktische en wetenschappelijke opleiding der staf-officieren gezorgd? Zijn er maatregelen genomen om, als de oorlog uitbreekt, dadelijk uit het leger de noodige praktisch gevormde menschen voor de stafdienst te kunnen trekken?

Het antwoord op al die vragen moet ontkennend zijn. Van examens van toelating is geen sprake. De plaatsing bij den generalen staf hangt geheel af van den Minister van Oorlog of van den chef van dat korps; regelen bestaan daaromtrent niet; het toeval beslist. De ondergeteekende zal nu niet beweren dat er bij den generalen staf — omdat er geen toelatings-examen bestaat — nimmer bekwame officieren zijn geplaatst; het tegendeel is waar. Maar even waar is het dat in dat korps soms zeer middelmatige officieren zijn opgenomen en dat men zeer bekwame, praktische menschen heeft buitengesloten. En in elk geval staat de generale staf niet, zoo als dat behoort, open voor een ieder die zich daarvoor aanmeldt en de noodige geschiktheid bezit; terwijl eene *reserve* van staf-officieren ten eenen male ontbreekt.

Voor de opleiding van hen, die eenmaal bij den generalen staf zijn geplaatst, wordt zeer weinig gedaan. Er bestaat voor hen geene akademie, zoo als te Berlijn, geen applicatie-school zoo als in Frankrijk en andere landen. De jonge officieren van den staf ontvangen tegenwoordig — vroeger wierd de tijd meest met een geestdoodend teekenen doorgebracht — gedurende het eerste jaar eenig onderrigt in paardrijden, terreinopnemen en strategie; later worden zij bij een der wapens gedetacheerd — hetgeen sedert eenigen tijd ook niet meer geschiedt — en daarna worden zij al spoedig bij een der generaals geplaatst, hetzij als chef, hetzij als adjunct-chef van den staf. Van dat oogenblik af gaan die officieren met den dag in bruikbaarheid achteruit. Hunne werkzaamheden bepalen zich tot eenig bureau-werk; zij worden in zekeren zin burger; en wat zal er van een leger te regt komen, waarvan de staf — het hoofd dat bestieren moet — noodzakelijk onbekend moet wezen met de militaire huishouding, met het gehalte, de behoeften en de oefeningen van de troepen?

De ondergeteekende acht dit punt van zoo veel gewigt dat hij — al zoude hij liever, juist tegenover den tegenwoordigen Minister van Oorlog, deze teedere snaar

(1) Het aantal aspiranten is jaarlijks 150 à 200; daarvan worden echter slechts 30 geplaatst; de overigen komen in aanmerking naarmate er vacaturen ontstaan.

niet meer aanraken — niet heeft willen nalaten daarop nogmaals de aandacht te vestigen. Wij hebben een duren en een slecht ingerigten staf. Daarover is, op zeldzame uitzonderingen na, iedereen het eens. Voor minder geld is het mogelijk een zeer goeden staf te hebben, waartoe hoofdzakelijk het Pruisische stelsel gevolgd zal moeten worden. De generale staf telt thans 8 opper- en hoofdofficieren en 12 subalterne officieren. Dit personeel kan vermindering ondergaan, zoodanig dat slechts een kleine kern behouden worde, die, even als in Pruisen, hoofdzakelijk moet dienen om alle gegevens te verzamelen, die bij een oorlog, en vooral met het oog op de *mobilisatie* van het leger, van dienst kunnen zijn; verder zorge men dat bij alle wapens stof tot aanvulling in oorlogstijd worde gevonden. Daartoe: examens van toelating; twee à driejarig verblijf aan eene applicatie-school en detachering bij vreemde legers en het Indische. De officieren blijven behooren tot het wapen, waarvan zij afkomstig zijn, maar worden bij keuze bevorderd. De bevordering doet hen, wanneer zij op dat oogenblik bij den vasten staf werkzaam waren, weder in het leger overgaan. Verdere bijzonderheden der regeling — die overigens geheel is uitgewerkt — zijn hier niet op hare plaats. De ondergeteekende meent genoeg gezegd te hebben om zijne meening te regtvaardigen dat de inrigting van onzen generalen staf niet is op de hoogte van den tijd en dat eene betere inrigting — op den leest der Pruisische geschoed — dringend noodig is. Eene dergelijke verandering moge aan sommige *personen* onaangenaam zijn, dit mag — de heer Minister van Oorlog zal het gaarne toegeven — geene reden zijn om na te laten wat in het belang van het *algemeen* gevorderd wordt. (1)

Het gebrekkige van onzen militairen toestand — men houde den ondergeteekende deze laatste opmerking nog ten goede — wordt, naar zijne bescheiden meening, veel te veel gezocht in het *geringe cijfer* der troepen. Eene zekere vermeerdering der militie moge, nu de schutterij-wet verworpen is, noodig zijn, die vermeerdering is geenszins de eerste of hoogste eisch, dien men stellen moet. Er is veel meer en heel wat anders te doen. Het magazijnstelsel moet veranderd worden, opdat de troepen tijdig slagvaardig zullen kunnen zijn; het leger moet meer worden geconcentreerd in het belang eener snelle mobilisatie en van de oefening beiden; de oefening zelve moet verbeterd worden, althans van de infanterie en vesting-artillerie; voor eene goede leiding der krijgsoperatiën moet worden gezorgd door eene betere indeeling van het leger en door eene veranderde inrigting van den generalen staf; de vestingen en forten moeten zoodanig worden ingerigt dat zij *in weinige dagen* op voet van oorlog kunnen zijn; zwaar geschut met kulassluiting (zoo noodig in onze kazematten) en nieuwe geweren van klein kaliber dienen te worden aangeschaft; eindelijk behooren de noodige voorzieningen getroffen te worden om, in geval van oorlog, spoedig en geregeld in de verpleging van het leger te kunnen voorzien. Zoolang deze punten niet geregeld zijn, baat het weinig of wij eenige duizende miliciens meer onder de wapens hebben. Zij zullen dan slechts deelen in de nederlagen, die wij, komt in deze zaken geene verandering, niet kunnen ontgaan.

De ondergeteekende is de eerste om te erkennen dat al hetgeen hierboven door hem wordt geeischt, niet in een oogwenk kan worden tot stand gebracht. Maar aan vele der hier besproken punten — zelfs aan diegenen, die geen uitgaven vorderen, maar tot besparing zullen leiden, zoo als eene andere regeling van het magazijnstelsel — schijnt niet eenmaal te worden gedacht. Bij zoodanigen stand van zaken heeft hij het zijn pligt geacht te waarschuwen en te wijzen op de ernstige gevolgen, die de gebrekkige inrigting van ons krijgswezen voor het vaderland hebben kan.

's Gravenhage, den 29sten September 1867.

DE ROO VAN ALDERWERELT.

(1) Na het opstellen dezer Nota heeft de ondergeteekende inzage bekomen van het *Rapport der Belgische Commissie tot reorganisatie van het leger*. Die Commissie doet juist hetzelfde voorstel als hierbij is aangegeven; men zie bladzz. 127 en 490.

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1868.

VIIIste HOOFDSTUK.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

§ 1. Het Voorloopig Verslag dat onder dagteekening van den 15den October jl. door de Commissie van Rapporteurs omtrent het wets-ontwerp tot vaststelling van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting van 1868 is uitgebragt, vangt aan met de mededeeling, dat de groote meerderheid der 60 leden, die aan de overwegingen van dat wets-ontwerp hebben deelgenomen, door de verrigtingen der Regering ten aanzien van 's lands verdediging zeer waren teleurgesteld. Sommige leden, zoo wordt verder in het Verslag gezegd, verklaarden dat hun vertrouwen op den Minister van Oorlog na al het gebeurde is geschokt; terwijl velen meenden dat die Minister de belangen der verdediging in deze begrooting aan den finantiëlen toestand voor het oogenblik heeft opgeofferd. De ondergeteekende mag in die veroordeeling zijner handelingen niet berusten, en hij meent dierhalve de onjuistheid van het onderzoek naar hetgeen sedert het vorige jaar bij zijn Departement is verrigt en de ongegrondheid van het aangevoerde, naar aanleiding waarvan door sommige leden der Kamer hun vertrouwen wordt ontzegt, niet stilzwijgend te mogen voorbijgaan; hij acht zich dus verplicht hetgeen te dien opzichte in § 1 van het Voorloopig Verslag is opgenomen, op den voet te volgen en aan een nader onderzoek te onderwerpen:

a. de geschiedenis van het wets-ontwerp tot den aanleg van forten nabij Utrecht in de Nieuwe Hollandsche Waterlinie, is met juistheid in het Voorloopig Verslag vermeld. Het is zeer waar dat de ondergeteekende in zijne Memorie van Toelichting op dat wets-ontwerp die werken *dringend noodig* heeft genoemd en in zijne Memorie van Beantwoording op het hoog belang eener *spoedige* uitvoering van de voorgestelde werken heeft gewezen. Even waar is het, dat in het Voorloopig Verslag der Kamer de zinsnede werd opgenomen, dat nagenoeg alle leden het plan der Regering toelichtten om de vaste werken aan te leggen die tot verzekering der hoofdliniën van onze defensie noodig zijn, en dat zij er op aandrongen om dat, hetgeen werkelijk tot verdediging van het Vaderland tegen den onverhoopten aanval van eenen buitenlandchen vijand noodig is, met kracht aan te vatten en zoo spoedig mogelijk te voltooijen.

In weêrwil van de eenstemmigheid die tusschen de Kamer en de Regering omtrent de noodzakelijkheid eener *spoedige* behandeling van dit onderwerp bestond en niet-tegenstaande het Eindverslag reeds op den 31sten Augustus 1866 was uitgebragt en het wets-ontwerp alzoo toen reeds in staat van wijzen verkeerde, heeft een onvoorziene loop van omstandigheden medegebragt, dat eerst den 29sten April 1867 de goedkeuring der Volksvertegenwoordiging op die voordragt is kunnen worden verkregen. Waar men thans den tragen voortgang dezer werken uitsluitend aan de schuld der Regering wil wijten, acht de ondergeteekende zich verplicht de aandacht te vestigen op de omstandigheid, dat de grootste of langdurigste vertraging, die de zaak heeft ondervonden, veroorzaakt is geworden door het uitstel in de behandeling van het wets-ontwerp. Het ligt geenszins in zijne bedoeling de Vertegenwoordiging van deze vertraging de schuld te geven; doch hij had verwacht dat daár, waar de Kamer door omstandigheden, onafhankelijk van haren wil, zoo vele maanden heeft zien verloren gaan enkel bij het onderzoek en de vaststelling van het wets-ontwerp, zij eveneens de mogelijkheid zou hebben aangenomen, dat omstandigheden, van den wil des Ministers onafhankelijk, in de uitvoering der werken, na de vaststelling der wet, eenige vertraging zouden hebben kunnen veroorzaken. Toen het wets-ontwerp door

het uiteengaan der Kamer onafgedaan bleef liggen, toen de daarop volgende gebeurtenissen na de opening der nieuwe zitting een nieuw uitstel in de behandeling van dit wets-ontwerp noodzakelijk maakten, en alzoo de hoop verdween om nog in 1866 met den bouw der forten een aanvang te doen maken, meende de ondergeteekende den hem geschonken tijd te moeten benuttigen, om te doen onderzoeken welke verbeteringen alsnog in de onder zijnen ambtsvoorganger ontworpen plannen konden worden gebragt. Daartoe strekte de zending van den eerstaanwezenden ingenieur te Utrecht met twee andere officieren naar het buitenland, met het doel om onderanderen te Antwerpen, Luxemburg, Landau en Mainz te onderzoeken, welke vorderingen der nieuwere versterkingskunst op deze werken zouden kunnen worden toegepast. Als een gevolg dier zending werd dan ook in het laatst van 1866 door den eerstaanwezenden ingenieur te Utrecht een type ontworpen voor de beide forten op de Houtensche vlakte, hetwelk, na door den ondergeteekende in beginsel te zijn goedgekeurd, tot grondslag voor het opmaken van nieuwe projecten zou dienen.

De ondergeteekende meende met grond te mogen vertrouwen, dat die projecten gereed zouden zijn vóór dat de gelden zouden zijn toegestaan; bij herhaling heeft hij dienovereenkomstig mondeling en schriftelijk bevelen gegeven en zijne Memorie van Beantwoording van den 31sten Januarij jl. droeg dan ook de sporen van zijne innige overtuiging, dat alles was voorbereid om met den meesten spoed de hand aan het werk te slaan, zoodra het ontwerp tot wet mogt zijn verheven. Den 29sten April 1867 schonk de Eerste Kamer hare goedkeuring aan het wets-ontwerp en den 4den Mei daaraanvolgende werden dan ook werkelijk, overeenkomstig de stellige daarentrent gedane toezegging, de projecten van den eerstaanwezenden ingenieur te Utrecht door den inspecteur-generaal van fortificatiën aan het Departement ingezonden. Maar — en hier ondervond de ondergeteekende eene nieuwe niet minder groote teleurstelling — die projecten hadden de goedkeuring van dien inspecteur-generaal niet kunnen verwerven en aan die ontwerpen kleefden, naar het gevoelen van dien opperofficier, zoo vele gebreken, dat hij zich genoopt had gevonden van zijzen kant geheel nieuwe ontwerpen te doen opmaken en die, met en benevens de ontwerpen van den eerstaanwezenden ingenieur te Utrecht, den Minister aan te bieden. Dat verschil van gevoelen tusschen twee erkende bekwame deskundigen heeft, zoo als de ondergeteekende reeds in zijne Memorie van beantwoording, onder dagteekening van den 29sten Junij jl ten aanzien van het wets-ontwerp tot den aanleg van forten bij Amsterdam, Pannerden enz., heeft medegedeeld, aanleiding gegeven tot onvoorziene vertraging in de uitvoering der werken.

De ondergeteekende wil gaarne erkennen, — en hij vertrouwt dat bij een onbevooroordeeld, onpartijdig onderzoek, een ieder zulks zal moeten beseffen, — dat hij huiverig was in deze zaak eene beslissing te nemen. Het gold hier toch den aanleg van forten dienende tot verdediging van een der voornaamste accessen onzer hoofdverdedigingslinie, van belangrijke werken alzoo, van wier meerdere of mindere deugzaamheid misschien het heil des Vaderlands zal kunnen afhangen. Wanneer het hem, als niet tot het wapen der genie behoorende, al moeilijk moest vallen, op technisch gebied, bij verschil van gevoelen tusschen bekwame deskundigen, eene beslissing te moeten nemen, hoeveel te meer moest zulks het geval wezen bij de overweging, hoe weinig de in de laatste jaren aangelegde forten en sterkten in ons land aan het doel hadden beantwoord, hoezeer zij aanleiding tot gegronde kritiek hadden gegeven, en hoe groot zijne verantwoordelijkheid zou wezen, zoo ook thans weder in deze zooveel belangrijker aangelegenheid wierd misgetast. Niet dan na rijp beraad, niet zonder voorlichting van zeer bekwame deskundigen en nauwgezet onderzoek, vermogt hij dan ook in deze eene beslissing te nemen. En mogen nu ook door dat beraad eenige weken verloren zijn gegaan, de ondergeteekende zal de eerste zijn om dit te betreuren, maar zijn geweten spreekt hem vrij van de beschuldiging te hebben verdiend, als zoude hij in deze aangelegenheid de belangen van 's lands defensie uit het oog hebben verloren.

Ten opzigte van den tijd, die werkelijk door het niet voorhanden zijn der plannen voor den aanleg der forten is verloren gegaan, zij hier nog opgemerkt dat, aangenomen dat er op den 29sten April jl., in stede van twee ontwerpen, een vol-

ledig uitgewerkt en goedgekeurd project met gedetailleerde begrooting hadde bestaan en dat men dus terstond tot de uitvoering daarvan had kunnen overgaan, zulks toch slechts een verschil van zeven weken zou hebben opgeleverd. Op den 21sten Junij toch werd zoodanig ontwerp door den ondergeteekende aan den inspecteur-generaal van fortificatiën gezonden en werd te Utrecht onmiddellijk een aanvang gemaakt met de sinds lang voorbereide werkzaamheden der onteigening, in te rigten naar dat gewijzigd ontwerp, en het opmaken en laten drukken der bestekken en teekeningen. Met inspanning van alle krachten en door onvermoeiden ijver, zoo zelfs, dat meermalen des nachts werd gewerkt, is het eerst mogelijk geweest op den 27sten September, in de dagbladen de aanbesteding tegen den 7den October te kunnen aankondigen.

Ten aanzien der vraag of men thans een geheel afgewerkt plan voor den aanbouw der forten in de stelling van Utrecht in gereedheid heeft, kan de ondergeteekende antwoorden, dat de ontwerpen voor die forten zijn vastgesteld en begroot, en men zich thans onledig houdt met het in bijzonderheden verder volledig afwerken dier ontwerpen. Hiermede zal men weldra zoo ver gevorderd zijn, dat met het opmaken der bestekken kan worden begonnen, in dier voege, dat niets verhindert om, kort nadat de gelden daarvoor zullen zijn toegestaan, de onteigeningen te doen plaats hebben en onmiddellijk daarop de aanbesteding der drie forten te doen voortgang hebben. Met den bouw kan dus reeds vroeg in het aanstaande voorjaar een begin worden gemaakt.

Die zelfde vraag ten aanzien der forten bij Amsterdam en bij Pannerden, heeft de ondergeteekende reeds beantwoord in zijne, onder dagteekening van den 10den October jl. uitgebragte, Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag betrekkelijk het wets-ontwerp tot aanleg dier forten, en hij vermeent dus daarnaar te mogen verwijzen; strekkende nog tot nadere toelichting te dezer zake, dat ook thans de beide gewijzigde ontwerpen voor de forten bij Durgerdam en op het Diembuitenveld, met bijbehorende begrootingen, gereed zijn en ook ten aanzien van dezen tot het voorloopig opmaken der bestekken wordt overgegaan.

Dat de Regering tot dusverre geene gelden heeft aangevraagd voor den aanleg van werken in de stelling Helder, Texel en van een werk aan de Hoornsche hoofden, tot verdediging van het Haringvliet, welke werken in de tabellarische opgave, gevoegd bij de Memorie van Beantwoording van 31 Januarij jl., werden opgenoemd onder die welke in 1868 zouden moeten worden aangelegd, vindt zijnen grond daarin, dat de ondergeteekende, zoo als bij herhaling door hem is verklaard, niet voornemens is iets aan onze buitenliniën of aan de kustverdediging te doen verrigten, alvorens de Amsterdamsche en Nieuwe Hollandsche waterlinie en het werk bij Pannerden zullen zijn voltooid. Hij meent tevens te moeten herinneren, dat in der tijd uitdrukkelijk door hem te kennen is gegeven, dat de mededeelingen, vervat in de tabellarische opgave, waarop thans gewezen wordt, als geheel approximatief moesten worden beschouwd.

Alleen aan de volgorde, waarin de werken in die opgave worden omschreven, wenscht de Minister zich stiptelijk te houden.

Hij acht het hier voorts niet ongepast op te merken, dat op dit oogenblik ontwerpen met gedetailleerde begrootingen bestaan van de navolgende werken:

4 forten om Utrecht, 3 forten bij Amsterdam, 1 fort bij Pannerden, 3 werken bij Naarden en het hospitaal te Amsterdam, zijnde een der bedoelde werken aabestede en van onderscheidene de bestekken geheel of gedeeltelijk gereed, terwijl men zich onledig houdt met het opmaken der bestekken van de aardewerken, die in de Amsterdamsche linie zullen moeten worden onder profiel gebracht en verbeterd.

Alvorens verder bestaande ontwerpen voor eene spoedige uitvoering volledig te doen uitwerken, heeft de ondergeteekende gemeend dat al het bovenstaande althans eenigzins gevorderd moest zijn, ten einde niet door eene ophooping van werk den aanneemingsprijs op te voeren en de met het werk belaste officieren, hoe ijverig ook, te zeer te overladen.

Door den ondergeteekende zijn geene gelden aangevraagd tot voortzetting van de verbetering der middelen van de inundatiën der Nieuwe Hollandsche waterlinie, om-

dat die gelden bezwaarlijk in 1868 zouden kunnen worden verwerkt, en men trouwens geene meerdere gelden vermeende te moeten aanvragen, voor en alcer de plan- nen tot voltooiing van dezen arbeid opgemaakt en naauwkeurig begroot zullen zijn.

Zoo als bekend is, heeft het gemeenschappelijk overleg met de betrokken bestu- ren, dat met betrekking tot de verruiming van den Krommen Rhijn noodig was, eene Staatscommissie doen in 't leven roepen, wier arbeid eerst in de afgelopen maand is ten einde gebragt. Ofschoon de ondergeteekende zich geheel kan vereenigen met de voorstellen dier commissie, zoo zullen zij echter, alvorens met de uitvoering kan worden aangevangen, ook de goedkeuring van den Waterstaat en van de Gedeputeerde Staten van Utrecht moeten wegdragen, en in het vertrouwen dat van die zijden geene bedenkingen zullen worden geopperd, is de magtiging verstrekt tot het opma- ken van de vereischte bescheiden ter aanbesteding van de werken, die noodig zullen zijn tot eene verruiming van genoemde rivier tot Cothen. Men stelt zich voor, die aanbesteding in December aanstaande te doen plaats hebben, zoodat de op de Staatsbegrooting voor 1867 uitgetrokken som toch eerst in 1868 verwerkt zal kunnen wor- den. In dat jaar zal men zich dan verder bezig houden met het opmaken der plans enz., ter geheele voltooiing der voorgenomen verruiming, waarvoor het verslag van voor- mede Staatscommissie tot grondslag zal moeten dienen, en eerst daarna zal op de begrooting voor 1869 eene aanvraag van daartoe gevorderde gelden kunnen worden gedaan.

Ten aanzien van de berekeningen voor den tijd van onderwaterzettingen, is in § 5 der Memorie van Beantwoording van 31 Januarij 1867, de zienswijze van den Mi- nister medegedeeld. De ondergeteekende moet zich dan ook tot de opmerking bepalen, dat in der tijd door de ingenieurs NELANT BANNIER en VAN DOORNINCK, voor het gedeelte tusschen Zuiderzee en Lek, door de ingenieurs VAN HOOFF en TUTEN NOL- THENIUS, voor dat tusschen Lek en Waal, uitvoerige waterpassingen gedaan en zorg- vuldige berekeningen te dien aanzien gemaakt en ingediend zijn, en dat de inspec- teur in de voormalige 1ste inspectie van fortificatiën GEY van PITTIUS, een aantal voorstellen daartoe betreffend, heeft ingediend, die allengs tot uitvoering gekomen zijn of nog gevolgd zullen worden. Eene belangrijke wijziging in de hoeveelheid van wateraanvoer voor het 1ste gedeelte der inundatie van de Nieuwe Hollandsche water- linie zal echter eerst verkregen worden, zoodra de verruiming van den Krommen Rhijn zal zijn tot stand gebragt, en wel door middel van de te Wijk bij Duurstede gebouwde sluis, welke in het ongunstigste geval een half miljoen teerling-el water per etmaal zal kunnen doorlaten. Men vermeent op dezen ruimeren aanvoer reeds te kunnen rekenen, zoodra de Kromme Rhijn te Cothen vernieuwd zal zijn.

Een nader onderzoek omtrent den tijd die voor het stellen der inundatiën voor de Utrechtsche linie ook bij de allerdaagsche waterstanden wordt vereischt, is door den ondergeteekende bevolen; de uitkomsten van dit onderzoek zijn in eene hierbij overgelegde nota aangewezen.

Wat betreft het ten voorleden jare door den ondergeteekende ter sprake gebragte plan omtrent het graven van een kanaal van Westervoort naar Deventer, zoo maakt dit denkbeeld, even als hetgeen verder voor het stellen der inundatiën op beide oev- ers van den IJssel moet geschieden, een punt van gezet en uitgebreid onderzoek uit. Het is evenwel een werk van te grooten omvang om nu reeds, na verloop van weinige maanden, tot eene bepaalde uitkomst te hebben kunnen leiden. De onder- geteekende heeft zich dan ook tot heden geen gevestigd oordeel over dat kanaal kunnen vormen, zooals met eenige leden, die zich bepaald daartegen hebben ver- klaard, het geval schijnt te zijn. Evenmin heeft hij kunnen inzien om welke reden de verwerping van het wets-ontwerp tot regeling der schutterijen eenige wijziging moet brengen in zijne denkbeelden omtrent de noodzakelijkheid der verdediging van den IJssel. Hij acht de verdediging dier rivier altijd wenschelijk en in de meeste gevallen mogelijk en noodzakelijk.

De verwerping der schutterijwet wordt voorzeker door hem betreurd, als een ge- voelige slag aan de belangen der langverdediging toegebragt, maar indien de voor- gestelde wijziging der militiewet door de Vertegenwoordiging mogt worden goedge- keurd, hoopt hij dat daarmede, al moest ook de bestaande wet op de schutterijen

eenigen tijd blijven gelden, aan 'slands verdediging, bepaaldelijk die van den IJssel, niet behoeft te worden gewanhoopt. Hij meent hier toch te moeten opmerken dat, mogt de eerste aanval des vijands op den IJssel gerigt zijn, volgens zijne vroegere verklaringen, de schutterijen, behalve misschien die ter plaats aanwezig (locale), geen werkzaam aandeel zullen nemen aan die aanvankelijke verdediging, welke uitsluitend door het leger zal worden gevoerd.

b. Op nieuw wordt in het Voorloopig Verslag het verwijt aangetroffen, dat van Regeringswege geene maatregelen worden voorgesteld om in het gebrek aan vrijwilligers te voorzien. Men verliest daarbij uit het oog, dat alle pogingen, die in het werk zijn gesteld om de vrijwillige werving te bevorderen, als: hoogere handgelden, korteren diensttijd, verhooging der soldijen na 6 en 12 jaren dienst, tot heden toe weinig resultaten hebben opgeleverd.

De ondergeteekende meent nogmaals te moeten verklaren dat, na zijne overtuiging, alle pogingen om in die leente te voorzien, vruchteloos zullen blijven, zoo lang de welvaart, die in ons vaderland heerscht, en de veelvuldige gelegenheid, die den arbeidzamen man wordt gegeven om door handel of nijverheid of bij den aanleg van publieke werken voor hem en de zijnen den kost te verdienen, de toch al bij ons volk geringe zucht tot vrijwillige dienstneming ganschelijk zullen uitdooven.

Dat hij in die meening niet alleen staat, kan onder anderen blijken uit een rapport van den luitenant-generaal KNOOP, van Augustus jl., waarin het volgende voorkomt: „Het gebrek aan vrijwilligers is grootendeels toe te schrijven aan de algemeene welvaart, die in ons land heerscht; het ontstaat dus uit eene zeer gezegende oorzaak, en er is weinig of niets aan te doen om dat gebrek te verhelpen. Men moet er in berusten om onder de bestaande omstandigheden ons leger, ten minste wat de soldaten der infanterie betreft, bijna geheel uit militie zamengesteld te zien.”

Vrijwilligers zijn niet in voldoende getale te krijgen, dan welligt alleen door eene opvoering van soldijen tot een hooger bedrag dan de arbeidsloozen, die tegenwoordig aan den ambachtsman of daglooner worden uitbetaald.

De ondergeteekende geloof niet dat de Kamer gezind zou worden bevonden om tot eene zoo aanzienlijke vermeerdering van uitgaven voor het leger mede te werken, en ook hij is van oordeel dat de druk, die door eene dergelijke verhooging van zijne begrooting op 'slands finantiën zou worden uitgeoefend, niet geëvenredigd zou wezen aan het nut, dat het voltallig houden van het bij de formatie voorgeschreven aantal vrijwilligers zou opleveren. In het Verslag wordt thans op nieuw daartoe aanbevolen de oprigting van eenige bataillons vrijwilligers, die welligt ook in onze koloniën dienst zouden kunnen doen, met uitbreiding tevens van het koloniaal werfdepôt.

De ondergeteekende herinnert dat hij reeds ten vorigen jare eene proef heeft willen nemen met de oprigting van een korps vrijwilligers bij de normaal-schieteschool, eene proef, die hij meende dat de meest gunstige kansen aanbood om te zullen gelukken.

De Kamer heeft noodig geoordeeld, hem destijds niet in de gelegenheid te stellen om die proef te nemen en het bevreemdt hem dus zeer, thans in het Verslag bovengenoemde aanbeveling te zien opgenomen. Wanneer men nagaat dat, zoo als door zijnen ambtgenoot van Marine in diens Memorie van Toelichting, betreffende het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1868, wordt medegedeeld, bij het korps mariniers — in weerwil dat niets verzuimd wordt dat tot het voltallig maken nuttig zou kunnen zijn — op eene organieke sterkte van 2171 hoofden, 254 koppen ontbreken; dat de hoog opgevoerde handgelden betrekkelijk weinig vrijwilligers hebben gelokt en geen overwegenden invloed op de reëngementen hebben gehad, dan zal men wel willen toegeven, dat van de oprigting van eenige bataillons vrijwilligers, die ook in onze koloniën dienst zouden kunnen doen en dus veel overeenkomst zouden hebben met de mariniers, weinig goeds te verwachten is. Overigens meent de ondergeteekende te moeten opmerken, dat het aantal vrijwilligers bij het leger in stede van, zoo als in het Voorloopig Verslag wordt beweerd, te zijn verminderd, in het afgelopen jaar met 385 is vermeerderd, en dat niettegenstaande er van den 1sten Augustus 1866 tot 1 Julij 1867, 1131 onderofficieren en soldaten uit het leger bij dat in de koloniën zijn overgegaan. Wat de hier voorkomende aanbeveling betreft om het koloniaal werfdepôt onder het beheer van het Departement van Oorlog te brengen,

zij opgemerkt, dat bij het Koninklijk besluit van den 19den October 1843, n° 64, reeds is bepaald: „dat de koloniale werving, met overleg, doch zonder dadelijke bemoeijenis van het Departement van Koloniën, wordt bestaard door dat van Oorlog, terwijl al verder het personeel, het militair toezigt en de eigenlijke dienstaaengelegenheden bij gemeld depôt uitsluitend aan het Departement van Oorlog onderworpen zijn.” Een ontwerp van wet tot wijziging van de sterkte der nationale militie is den 3den October jl. door de Regering aan de Kamer ter overweging aangeboden; wordt dat ontwerp aangenomen, dan zal zulks, ten gevolge van de daarbij voorgestelde inkrimping der plaatsvervanging, zeker van gunstigen invloed zijn op de vrijwillige werving zoo hier te lande als in Indie. Mogt dit het geval zijn, dan zal wellicht het gunstig oogenblik gekomen zijn om eene poging in het werk te stellen om, bij wijze van proef, één of twee bataillons vrijwilligers te formeren.

Dat de oefening der miliciens steeds veel te wenschen overlaat, wordt wel in het Voorloopig Verslag beweerd, doch die bewering wordt met geen enkele reden of bewijsgrond gestaafd. De ondergeteekende vermeent dus van zijnen kant te kunnen volstaan met de verklaring, dat die oefening, in aanmerking genomen den betrekkelijken korten tijd die de militie onder de wapenen blijft, niets te wenschen overlaat.

De voorgestelde maatregel om de miliciens, die tot aanvulling van het incompleet aan vrijwilligers onder de wapenen worden gehouden, na 5 maanden tijds door andere miliciens der ligting waartoe zij behooren te doen vervangen, zoodat allen een gelijk getal maanden onder de wapenen geweest en dan ook gelijkmatig geoefend zullen zijn, wordt door vele leden afgekeurd. De stoornis die door dezen maatregel in de maatschappelijke verhoudingen van vele miliciens zal worden veroorzaakt, bestaat daarin, dat de miliciens, die nu met 1 October met groot verlof worden gezonden, op 1 Maart nogmaals zullen worden opgeroepen, om, even als hunne aanvankelijk minder door het lot begunstigde kameraden, nog een vijftal maanden te dienen. Alle miliciens der ligting van het loopende jaar zullen dus 10 maanden onder de wapens zijn geweest, en het ongerief, dat voor de eene helft door het weder onder de wapenen roepen wordt te weeg gebracht, wordt gewis opgewogen door de verligting van druk op de andere helft, die thans, in plaats van 15, slechts 10 maanden onder de wapenen zal blijven. Bovendien is in deze regeling een grond van billijkheid, daar nu op alle militiepligtigen bij hetzelfde wapen gelijke last wordt gelegd.

Het verkrijgen van een goed militie-kader, hetgeen — zoolang de wet op de nationale militie niet zal zijn gewijzigd en de plaatsvervanging niet zal zijn beperkt — in andere woorden en zonder overdrijving gezegd, beteekent, het jaarlijks verkrijgen van de twee miliciens-korporaals per compagnie, wordt daardoor geenszins onmogelijk gemaakt: integendeel, de keuze dier miliciens-korporaals zal daardoor veel gemakkelijker vallen, daar men zich dan niet meer behoeft te bepalen tot de miliciens die tot aanvulling van het incompleet onder de wapenen worden gehouden, maar die keuze uit de geheele ligting kan verrigten, die allen gelijkelijk 10 maanden dienen, dus twee maanden meer dan voor het verkrijgen van den graad van korporaal voor ieder militair wordt vereischt.

Het reeds vroeger geopperde denkbeeld eener vervroegde oproeping der militie in Maart, waarop thans op nieuw wordt aangedrongen, is reeds op bladz. 12 der Memorie van Beantwoording van den 31sten Januarij jl. door den ondergeteekende, naar hij meent, met gegronde redenen bestreden.

Ter voldoening aan het te kennen gegeven verlangen zij hier vermeld, dat in de laatste vijf jaren het volgend aantal soldaten onder de wapenen is geweest:

Miliciens.

Jaren.	Vrijwilligers.	Tot aanvulling incompleet.	Tot eerste oefening.	Gedurende 6 weken.	Totaal.
1863	8975	1989	8149	„	19113
1864	8743	991	8030	1770	19524
1865	7872	2994	8887	„	19758
1866	7349	3056	9708	„	20113
1867	7580	5000	8800	„	21380

En wat nu de vraag betreft, waarom voor 1868 slechts voor 9200 miliciens gelden worden aangevraagd, en niet voor het geheele contingent der militie, te dien aanzien heeft de ondergeteekende de eer te doen kennen, dat bij deze berekening tot grondslag wordt genomen het getal miliciens, dat volgens de formatiën der korpsen aanwezig moet wezen, aangevuld met een getal miliciens, gelijk staande aan dat, wat aan het komplot der vrijwilligers ontbreekt en verminderd met de ligting, die in het volgend jaar wordt ontslagen.

Deze berekening geschiedt bij het opmaken der begrooting en had nu plaats als volgt:

Volgens de formatiën der korpsen moeten bij de infanterie aanwezig zijn 29 920. De sterkte op 1 Julij was 32 550. In de maand Augustus nog in te lijven 600. Totaal 33 150. Gaat af de ligting 1863, in 1868 te ontslaan, 5452. Blijft 27 698. Er zullen dus ontbreken 2922.

Het komplot aan vrijwilligers moet bedragen 8 960. De sterkte op 1 Julij was 3708. Er ontbreken dus 5252. Alzoo benoodigd 7474.

Er zijn gelden uitgetrokken: bij de grenadiers jagers 550, bij de regementen infanterie $880 \times 8 = 7040$, te zamen 7590. Op dezelfde grondslagen bij de overige wapens 1610. Totaal 9200.

Wanneer door verloop van vrijwilligers in het begin van het jaar 1868 veranderingen in die cijfers zijn gekomen, dan heeft dit natuurlijk invloed op het alsdan vast te stellen contingent, dat zeer waarschijnlijk niet minder dan op 11 000 man zal worden gesteld, gelet op de uitkomst der ligting van het loopende jaar, waartoe het volgende tot bewijs kan strekken.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 19den Februarij 1867 (*Staatsblad* n°. 8), is het contingent bepaald op 11 000 man; gaat af voor de marine 500 man. Rest 10 500 man. Tot heden zijn bij het leger van gemelde ligting ingelijfd 9274 man, en van de werkelijke dienst vrijgesteld om als gedetacheerd op de stanboeken te worden gevoerd 77 man. Te zamen 9351 man.

Om in plaats van 8500 miliciens van de ligtingen 1864 en 1865 gedurende zes weken, een dubbel getal van twee ligtingen slechts drie weken onder de wapenen te doen opkomen, wordt niet wenschelijk geacht; zoo van die drie weken worden afgetrokken de marschdagen, een paar dagen voor de kleeding en wapening en de zon- en feestdagen, dan is de werkelijke oefeningstijd veel te kort om nut te stichten, en dat de bataillons, welke, aangevuld met de 8500 man, alsdan eene sterkte van ongeveer 450 hoofden zullen tellen, als schaduwen van bataillons zijn te beschouwen, kan niet worden toegegeven; ook mag men niet nalaten op te merken, dat de oproeping der miliciens in de eerste en voornaamste plaats geschiedt om de miliciens te oefenen, niet uitsluitend om het kader voor een korten tijd aan het gezigt van een oorlogsbataillon te gewinnen. Van meer nut zou het wezen om de kampende bataillons eene grootere sterkte te geven, door daarbij in te deelen de miliciens tot de depôts behorende. Dit denkbeeld wordt dan ook door den ondergeteekende overvogen, en zal waarschijnlijk in het naastvolgende kamp in toepassing worden gebracht.

Aangezien de hier uitgedrukte wensch van eenige leden om eenige wijzigingen voor te stellen in de wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 17), betreffende de schutterijen, en van anderen, die de weder-indiening van het in de vorige zitting behandelde wets-ontwerp verlangen, meer in het breede is behandeld in het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs over het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting, vermeent de ondergeteekende hier te mogen verwijzen naar hetgeen dienaangaande door zijn ambtgenoot voor Binnenlandsche Zaken is te kennen gegeven.

c. Ook de wijze waarop in het afgelopen jaar ten opzichte van de wapening van het leger is gehandeld, wordt afgekeurd en het plan der Regering, om met de aanschaffing van nieuwe geweren te wachten, tot er volle zekerheid bestaat dat het gekozen nieuw model in allen deele aan de eischen beantwoordt, wordt door vele leden bedenkelijk geacht. Het Chassepotgeweer, het type Remington, het Amerikaanse type Henry Winchester, scheen aan die leden verreweg de voorkeur te verdienen boven ons Snidergeweer, en uit de opmerking die alsdan onmiddellijk volgt, dat wij er naar moeten streven om beter gewapend te zijn dan onze naburen, moet de ondergeteekende

opmaken, dat die vele leden gewenscht zouden hebben dat de Regering een dier stelsels voor de nieuwe wapening van ons leger zou hebben aangenomen. Nu is het repeetergeweer Henry Winchester niet te verkrijgen. Dat geweer was wel in Zwitserland voor algemeene wapening aangenomen; doch ten gevolge van de onmogelijkheid om dat wapen uit Amerika te bekomen, is men in Zwitserland nog voortdurend bezig om te trachten dat geweer in de particuliere fabrieken daar te lande te vervaardigen. Er blijft dus slechts over het stelsel Remington en het Chassepotgeweer. In Zweden en Denemarken heeft men wel is waar een aantal geweren van eerstgenoemd type besteld, doch in Oostenrijk is het geenszins aangenomen, maar daarentegen het stelsel Werndl, een stelsel dat ook bij onze normaal-schietsschool in onderzoek is en tot heden zeer gunstig wordt beoordeeld.

Hadden die vele leden dus gewenscht dat de Minister eenige duizenden Remington-geweren had besteld en intusschen onze voorhanden geweren onveranderd had gelaten? Zijn die leden overtuigd dat het Chassepotgeweer en het geweer Remington zoo veel beter zijn dan onze gewijzigde geweren volgens het Snidersysteem? Het is toch bekend, dat, hoewel de linie-infanterie in Frankrijk met Chassepotgeweren wordt gewapend, er aanhoudend met verschillende andere stelsels proeven worden genomen en de bataillons jagers in dat rijk hunne tegenwoordige buks met groot kaliber behouden, getransformeerd in achterladers naar een stelsel dat veel overeenkomst met dat van Snider heeft.

In Oostenrijk worden de bestaande geweren veranderd naar het stelsel Wänzl, dat eveneens veel overeenkomst heeft met Snider; ook in Denemarken worden de oude geweren volgens Snidersysteem getransformeerd.

In Engeland is men nog steeds zoekende naar een nieuw stelsel, en uit de 9 typen van geweren die tot het eindconcours zijn toegelaten, wil men het beste nog altijd ten slotte vergelijken met de volgens de Snidersysteem gewijzigde Enfield-rifle, alvorens tot de invoering van een nieuw systeem over te gaan.

Wanneer men dat alles overweegt, en daarbij nagaat dat in België de geweren worden gewijzigd volgens het systeem Albini-Brändlin, een stelsel dat onlangs weder in Wurtemberg is verlaten, en ook na gezet onderzoek bij ons weinig bijval heeft gevonden, dan gelooft de ondergeteekende, dat, wel verre van afkeuring, men groote reden van tevredenheid heeft over de verkregen resultaten ten opzichte der wapening van ons leger, en dat hij regt heeft gehad te beweren dat onze infanterie, wanneer zij in het voorjaar in het bezit zal zijn van 70 000 Snidergeweren, te dien aanzien niet zal achterstaan bij die van andere Rijken, ook wat betreft de volledigheid der wapening, daar reeds thans bij het Nederlandse leger de geheele infanterie, met inbegrip van bijna alle miliciens die zich met verlof bevinden, van achterladers te voorzien.

Dat aantal van 70 000 geweren is echter niet voldoende voor de wapening van ons leger; er moeten dus nieuw-model geweren worden aangeschaft. Zonder naar het onbereikbare te streven zal en kan er eerlang eene keuze worden gedaan; en dit zal geschied zijn zonder overhaasting en niet dan na grondig onderzoek, ten gevolge van de gelukkige omstandigheid dat wij een zekeren voorraad getransformeerde geweren bezitten. Eerst dan zou er werkelijk reden tot afkeuring hebben bestaan, wanneer de ondergeteekende in deze zaak met overijling ware te werk gegaan, en in stede van zich tot de transformatie der bestaande geweren te bepalen, een aantal nieuwe geweren had aangeschaft van een stelsel dat later gebleken zou zijn niet geheel aan de vereischten van een oorlogswapen te beantwoorden.

En wat nu betreft de verminderde raming voor den aankoop van nieuwe geweren, die de bevreemding der Kamer heeft opgewekt, zoo gelieve men zich te herinneren dat aanvankelijk slechts het voornemen bestond om een aantal van 40 000 geweren te transformeren. Met het oog op het niet-toereikende van dat aantal wenschte de ondergeteekende al dadelijk 30 000 nieuwe geweren aan te schaffen. Toen het evenwel daarna bleek dat het transformeren der bestaande geweren bij uitstek gelukte en de kalibers van 17,6 en 17,7 streep ook tot transformatie geschikt werden bevonden, besloot men nog 30 000 geweren te transformeren, ten einde nog vóór het aanstaande voorjaar de wapening der infanterie op eenen voldoende voet te brengen en alsdan

in staat te wezen om bij de keuze van een nieuw geweer met omzigtigheid te werk te kunnen gaan. Nadat de gelden voor de transformatie dier 30 000 geweren door de Vertegenwoordiging waren toegestaan, was het vraagstuk der aanschaffing van nieuwe geweren een ander tijdperk ingetreden. In het bezit van 70 000 achterladers zijnde, meende de ondergeteekende thans te kunnen volstaan met de jaarlijksche aanschaffing van 12 à 13 000 nieuwe geweren, waarvoor eene som van f 500 000 zal benodigd wezen. Van lieverlede zullen dan de oude geweren door de nieuwe worden vervangen en na verloop van 10 à 12 jaren zal eene volledige wapening zijn tot stand gebracht, zonder dat daarvoor andere offers noodig zijn geweest dan een jaarlijksche post op de gewone begrooting van f 500 000. Men acht deze wijze om nieuwe wapens aan te schaffen verre te verkiezen boven eene aanschaffing in ééns of bij groote hoeveelheden.

Wat de vordering der transformatie onzer geweren betreft zij hier vermeld, dat op dit oogenblik in den geweerwinkel te Delft 6977 en in de fabriek van den heer STEVENS te Maastricht 21768 geweren afgewerkt en aan de korpsen uitgereikt zijn.

De transformatie van de geweren in de Engelsche fabriek heeft, zoo als meermalen het geval is met vreemde fabrikanten, aanvankelijk eenige vertraging ondergaan; er bestaat intusschen verwachting dat dit geen invloed op de eindaflevering zal te weeg brengen. Thans reeds zijn 2000 getransformeerde geweren uit Engeland terug ontvangen, terwijl het bericht is ingekomen dat nog 2000 geweren van daar zijn verzonden, en bestaat er gegrond vooruitzicht dat voortaan wekelijks 3000 geweren zullen worden afgewerkt.

Een officier en een wapen-controleur van ons leger zijn in de hier bedoelde fabriek aanwezig, om het oog op de werkzaamheden te houden, terwijl ten slotte de geweren niet worden aangenomen en betaald dan na eene naauwgezette keuring door eene commissie te Delft.

Wat overigens de vraag betreft of de fabrikant STEVENS van zijne verplichtingen tot het transformeren van geweren ontheven is en geen geweer meer zal afleveren, hierop zij te kennen gegeven, dat hij heeft aangenomen 30 000 geweren te veranderen, daarvan 21768 heeft afgewerkt en dus nog 8232 stuks moet afleveren.

De ondergeteekende mag niet ontveinzen dat hij met leedwezen heeft gezien dat vele leden het verlaten der vestingen Maastricht, Venlo, Bergen op Zoom en Vlissingen niet als eene wijziging van stelsel van verdediging, maar als een gevolg van veranderde omstandigheden aanmerkten. Het zou klaarblijkelijk tot niets leiden om de leden, die dit gevoelen zijn toegedaan, door redeneringen tot eene andere meening te willen brengen; doch hij voelt zich gedrongen met den meesten nadruk op te komen tegen de velen van de leden, die de meening schijnen toegedaan te zijn dat hij de belangen der verdediging in deze begrooting aan den finantiëlen toestand van het oogenblik zou hebben opgeofferd. Niets minder juist toch is er dan deze beschuldiging en door hem zijn, even als dan ook uit de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag betreffende het wets-ontwerp tot verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1867, dd. 10 October jl., kan worden gezien, geene gelden meer op de begrooting voor dat jaar aangevraagd, uithoofde de plannen van de werken niet voldoende zijn bevonden om door hem te worden goedgekeurd, en hij vastelijk besloten is geene gelden aan te vragen alvorens naauwkeurige ramingen van kosten voorhanden zijn, ten einde niet bij hernieuwing te moeten ondervinden, dat de kosten van uitvoering van werken die der primitive raming zouden te boven gaan. De Minister is dus van het beginsel uitgegaan om de Kamer, voor zooveel in zijn vermogen is, vrij te wareu tegen elke onjuiste raming van kosten, en hij zou uit dat oogpunt, volgens zijne overtuiging, dan ook geene afkeuring hebben verwacht.

Aan het slot dezer paragraaf wordt eindelijk met kracht aangedrongen dat na de thans opgedane ondervinding in eene wet het stelsel van 's lands verdediging zoude worden vastgesteld door de aanwijzing der liniën van defensie, der daarin nieuw aan te bouwen werken en der gelden, die tot hunne voltooiing telken jare zullen worden besteed. Alleen door dezen maatregel, zoo wordt in het Voorloopig Verslag gezegd, kan zekerheid tegen de afwisselende inzigten, niet alleen der elkander opvolgende Ministers, maar ook van ieder hoofd van het Departement van Oorlog worden ver-

kregen. De ondergeteekende weet niet op welken grond men hem van afwisselende inzichten omtrent 's lands defensie zou kunnen beschuldigen; hij is zich zelf bewust zijne inzichten omtrent de verdediging bij zijne optreding als Minister met de meeste openhartigheid te hebben blootgelegd en daaraan onwankelbaar getrouw te zijn gebleven. Den voortdurenden aandrang naar eene wet tot vaststelling van 's lands defensie, even als den wensch tot vaststelling der legerorganisatie bij de wet, die in drie afdeelingen is geuit, heeft de ondergeteekende reeds vroeger bestreden en hij vermeent dus daarnaar te mogen verwijzen, en zulks te meer, daar de behandeling dezer onderwerpen, naar het hem voorkomt, in geen direct verband staat met en van geen invloed kan wezen op de jaarlijksche begrooting die het onderwerp dezer voordragt uitmaakt.

§ 2. De meening van sommige leden, dat door den aankoop van nieuwe geweren de onderwerpelijke begrooting opzettelijk zou zijn gedrukt, verklaart de ondergeteekende niet wel te beseffen.

Het bezwaar van andere leden dat die begrooting onvolledig moet worden geacht, is in zooverre waar, dat, gelijk bekend is, in den loop van het dienstjaar 1868, suppletoire aanvragen kunnen worden ingewacht:

1°. voor den aankoop van nieuwe geweren;

2°. voor den aanbouw van forten bij Durgerdam en op het Diemberbuitenveld.

Hiervoren zijn reeds de redenen medegedeeld, waarom deze sommen niet onmiddellijk op de begrooting gebragt zijn kunnen worden.

Wat betreft de verklaring van den Minister van Financiën, dat voor 1869 op eene vermindering der uitgaven voor ons defensiewezen ten bedrage van f 1 000 000 mag worden gerekend, neemt de ondergeteekende de vrijheid hoofdzakelijk zich te gedragen aan hetgeen door dien Minister, bij de beantwoording van het Voorloopig Verslag der algemeene beschouwingen betreffende de aanhangige Staatsbegrooting, tot opheldering zijner meening nopens dit punt is gezegd.

§ 3. Na hetgeen bij de behandeling der begrooting van het loopend jaar is te kennen gegeven omtrent eene herziening der traktementen van de officieren die noodwendig eene verbetering dienen te ondergaan, door sommige leden gewenscht, door andere minder noodzakelijk geacht, en nadat door den Minister daarop de verklaring is afgelegd, dat hij, doordrongen van de noodzakelijkheid eener traktementsverhooging der officieren, dit onderwerp in behandeling zou nemen en trachten af te doen, zoo moet het wel enige bevreesding opwekken dat hier de vraag wordt gedaan, welke dringende noodzakelijkheid den Minister heeft genoopt, eene traktementsverhooging voor de kapiteins en officieren van minderen rang op de begrooting uit te trekken, iets dat bij vele leden eenen onaangenaamen indruk had te weeg gebragt, nu er nog zoo veel tot vermeerdering en verbetering van het gehalte der levende strijdkrachten moet worden gedaan.

Bestond er noodzakelijkheid om de traktementen der burgerlijke ambtenaren op nieuw te regelen en voor velen te verbeteren, ook dit is het geval met de traktementen der officieren, die in het algemeen, door de vermindering der geldswaarde, niet meer gelijk staan met hetgeen vroeger voor iederen rang werd noodig geoordeeld en toegekend en waarvan het nominaal bedrag, vooral wat sommige hooge rangen aangaat, nog in de laatste jaren is verminderd.

Billijkerwijze zouden bij eene verbetering der traktementen, naar aanleiding van de bovenvermelde redenen, alle rangen daarop aanspraak kunnen maken en in gelijke mate eene vermeerdering moeten ondergaan, even als in België te regt is ingezien en dan ook heeft plaats gehad. De overweging echter dat er nog vele andere noodzakelijke uitgaven voor het krijgswezen gevorderd worden, heeft daarvan voorloopig doen afzien, doch het werd niettemin dringend noodzakelijk geacht tot de voorgenomen vermeerdering van de traktementen der kapiteins en mindere officieren te besluiten.

Dat de traktementen der kapiteins, waarop hier in het bijzonder wordt gewezen, die in 1795 waren vastgesteld, bij de infanterie op f 1600, bij de kavallerie op f 2400 en bij de artillerie en genie op f 2500 's jaars, en thans gemiddeld bedragen bij de infanterie f 1600, bij de kavallerie en rijdende artillerie f 2100, bij de veld-

artillerie f 2000, bij de vesting-artillerie en de genie f 1900, nu met f 100 's jaars zullen worden vermeerderd, zal men toch niet als onnoodig kunnen achten, als men weet, hoeveel daarder de levenswijze thans is in vergelijking met die der vorige eeuw.

Maar, zegt men, eene veel grootere kans op spoedige bevordering heeft den toestand dier officieren verbeterd. De ondergeteekende noemt die bewering onjuist; men heeft slechts te vergelijken den gemiddelden leeftijd waarop de officieren den hoofd-officiërsrang bereiken, nu en vroeger, om zich daarvan te overtuigen. Moge als door toevallige omstandigheden de bevordering tot den rang van kapitein in de laatste jaren betrekkelijk spoediger dan vroeger hebben plaats gehad, binnen zeer korten tijd, zoodra het incompleet aan officieren zal zijn aangevuld, zal die gunstige omstandigheid geheel hebben opgehouden. Door de laatste organisatie bij de infanterie is het aantal kapiteins met 26 vermeerderd, zonder dat er een enkele hoofdofficier meer is uitgetrokken.

Het vooruitzicht om hoofdofficier te worden is dus bepaald ongunstiger. Ook de verhouding tusschen kapiteins en luitenants, die vroeger bij de infanterie was als 204:484, is thans als 230:559; dus ook geenszins in het voordeel eener spoedige bevordering. De rang van kapitein zal diensvolgens voor vele officieren blijven hun *baton de maréchal*, en wanneer men slechts eenigzins het gewigt en de verantwoordelijkheid van dien rang in ons leger beseft, dan zal waarlijk de voorgestelde bezoldiging van f 1700 bij het wapen der infanterie niet als overdreven kunnen worden aangemerkt. Wat nu de wijziging der klassen van de kapiteins betreft, die door sommige leden wordt afgekeurd, die leden gelieven zich te herinneren, dat vroeger, tot in 1841, de kapiteins slechts uit ééne klasse bestonden op een traktement van f 1600 en dat eerst in dat jaar de verdeling in drie klassen heeft plaats gehad, waarbij voor de 3de klasse een traktement van f 1400 werd bepaald, eene bezoldiging die thans als geheel onvoldoende moet worden beschouwd.

De indeeling in klassen heeft overigens niet den minsten invloed op de meerdere of mindere vastheid der indeeling van het personeel. Een kapitein of ritmeester kommandeert toch eene compagnie of eskadron, onverschillig van welke klasse hij is, en zijne bevordering tot eene hoogere klasse brengt geene plaatsverandering te weeg.

De opmerking dat het tot dusverre nog niet ontbroken heeft aan personen, die zich geneegen toonden om voor de tegenwoordige bezoldiging als officier bij het leger op te treden, wenscht de Minister liever niet te beantwoorden. Hij zou dergelijke opmerking eerder bij het bespreken van eenig handelsartikel hebben verwacht, dan ten opzichte van het kundige en bekwame officierskorps; en hij vermeent dat de eer der natie vordert en de toestand der schatkist toelaat om de officieren van het leger, dat men noodig acht, voldoende te bezoldigen.

En wat nu de aanbeveling betreft, ten slotte van deze paragraaf gedaan, om de voorhanden gelden in de eerste plaats aan de voltooiing van onze verdedigingslijnen en de versterking van het leger te besteden, alvorens de hierbedoelde traktementsverhoogingen toe te kennen, de ondergeteekende vermeent in vorenstaande regelen te hebben aangetoond, dat ook deze uitgaven even nuttig en noodzakelijk zijn.

AFDEELING I.

Art. 2. Het was den ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat zijn streven om bezuiniging aan te brengen in de kosten van zijn Departement door verscheidene leden op prijs wordt gesteld; zoo verre doenlijk, zal hij trachten op dien weg voort te gaan; dit zal echter niet gevonden kunnen worden, zoo als men meent, door verschillende werkzaamheden, thans bij het Departement verrigt wordende, aan andere militaire autoriteiten over te dragen. De werkzaamheden aan het Departement van Oorlog verbonden: beheer, oppertoezicht, contrôle en verantwoording, kunnen aan geen anderen worden opgedragen; wat elders kan worden verrigt zonder dadelijke bemoeienis van het hoofdbestuur, geschiedt alzoo, en de Minister vermeent met enigen vertrouwen te kunnen aanvoeren, dat het zijn streven is om de chefs van diensten en korpsen ieder in hunnen werkkring zooveel mogelijk zelfstandig te doen handelen. Het nieuwe reglement op de inwendige dienst kan niet wel als een bewijs daartegen

worden aangehaald. Als reglement moest het bij het Departement worden ontworpen; dit behoort tot den werkkring van het hoofdbestuur; maar eenmaal vastgesteld, is het aan den inspecteur van het wapen opgedragen na te gaan of het wordt uitgevoerd, en zoo er soms in de uitvoering eenige bezwaren mogten bestaan en wijzigingen wenschelijk worden geacht — iets dat bij de invoering van reglementaire voorschriften wel eens het geval kan wezen — dan zijn de chefs der korpsen uitgenoodigd, deze na een jaar tijdsverloop te doen kennen. Dat er algemeene reglementen en voorschriften voor iederen tak van bestuur moeten bestaan, zoodat ieder weet waarnaar hij zich moet gedragen, is noodig en vooral bij het leger dringend noodzakelijk.

De redenen welke aanleiding hebben gegeven om de betrekking van secretaris-generaal bij het Departement van Oorlog voortaan door een opper- of hoofdofficier te doen waarnemen, zijn bij de behandeling der begrooting voor 1867 omstandig medegedeeld.

Voor den chef van het bureau der administratie is eene toelage van *f* 800 uitgetrokken, omdat bij Koninklijk besluit van den 12den October 1866, n°. 53, organiek is vastgesteld, dat, wanneer aan een kapitein de functie van chef de bureau wordt opgedragen, deze eene toelage ten bedrage van opgemelde som zal genieten.

In het vorig jaar werden op den toelichtenden staat (n°. 6 der gedrukte stukken) met inbegrip van den hoofdintendant, even als nu, vier intendanten uitgetrokken. Wanneer de ten slotte van deze afdeeling aangewezen artikelen niet vatbaar bleven om des gevorderd te kunnen worden aangevuld uit den post van onvoorziene uitgaven, dan zou men verplicht wezen om die artikelen hooger op te voeren, ten einde niet genoodzaakt te zijn om, bij de minste overschrijding van het artikel, de tuschenkomst van de Verteenwoordiging te moeten inroepen.

AFDEELING II.

Art. 4. Wanneer aan een generaal-majoor, bevelhebber in eene militaire afdeeling, krachtens het organiek besluit des Konings van den 25sten Januarij 1860, n°. 56, bij uitzondering de rang van luitenant-generaal wordt toegekend, zoo als te dezen jare heeft plaats gehad met den bevelhebber in de 2de militaire afdeeling, dan gaat die bevordering niet gepaard met eene verhoogde bezoldiging, welke alsdan op *f* 5500 blijft bepaald.

Art. 5. Wat de aanstelling van eenen kolonel bij den generalen staf met tractement van luitenant-kolonel betreft, moet de ondergeteekende doen kennen, dat zulks vóór zijn optreden is geschied.

Ten aanzien van de plaatsing, opleiding en dienstverrigtingen van de officieren van den generalen staf, waaromtrent door een lid der Kamer in eene afzonderlijke nota breedvoerige beschouwingen zijn ontwikkeld, verneemt de Minister te mogen verwijzen naar art. 5 zijner Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der vorige Staatsbegrooting, waarin de verzekering wordt gegeven aan de Verteenwoordiging, dat de generale staf een onderwerp van 's Ministers bijzondere belangstelling blijft uitmaken en dat al hetgeen wat zal kunnen strekken om de goede opleiding en de bruikbaarheid der stafofficieren te bevorderen, door hem niet uit het oog zal worden verloren. De daartoe reeds ontworpen maatregelen zullen dan ook weldra in toepassing kunnen worden gebracht.

De steller der hierboven bedoelde Nota doet omtrent dit ontwerp een vijftal vragen, die hij verneemt dat alle ontkennend moeten worden beantwoord, en vestigt de aandacht van den ondergeteekende nogmaals op deze teedere snaar, hoewel hij zegt die, juist tegenover den tegenwoordigen Minister, liever niet meer te willen aanraken. De ondergeteekende verneemt dan ook, met verwijzing naar hetgeen door hem over dit punt in de beantwoording van het vorig Voorloopig Verslag is gezegd, thans daarmede te kunnen volstaan, al ware het ook, dat eene wijdoopige behandeling dier aangelegenheid mogt doen zien, dat de wetenschappelijke opleiding van den Pruisischen stafofficier op de militaire akademie te Berlijn, niet hooger te stellen is dan die van den Nederlandschen officier die den cursus der Militaire Akademie met vrucht heeft doorloopen, terwijl de militaire opleiding zich bij het Pruisische leger ook be-

paalt — hetgeen trouwens uit den aard der zaak voortvloeit — tot het voor korten tijd detacheren bij een of ander wapen en het opnemen van terrein.

Art. 6. Bij de behandeling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting, dienst 1867, bestond het korps intendanten uit 14 personen (toelichtende staat, n°. 6 der gedrukte stukken); ten gevolge van het aangenomen amendement is één intendant op non-activiteit gesteld en één gepensionceerd, er heeft dus werkelijk eene vermindering van twee personen plaats gehad.

Het hier aangevoerde, dat 12 intendanten bij een groot leger welligt eenen nuttigen werkring kunnen vinden, doch bij ons leger niet, berust waarschijnlijk op een minder juist begrip van de taak der intendance, zoowel in tijd van vrede als van oorlog. Ook wij hebben behoefte aan personen (de naam doet niets ter zake) die hebben te zorgen voor de verpleging, de voeding, de kleeding, de transporten, de hospitaaldienst en vooral voor eene goede contrôle over het rigtig beheer van gelden en goederen. Als men nu in aanmerking wil nemen dat bij een leger gelijk het onze (België) een personeel voor dat dienstvak van 22 officieren aanwezig is, en dáár nog op eene uitbreiding van dat personeel wordt aangedrongen, dan zou men eerder de vraag kunnen verwacht hebben, hoedanig bij een opkomend oorlogsgevaar in de hier bedoelde dienst bij ons leger behoorlijk zal worden voorzien?

Het beginsel om de intendanten uit de officieren der troepen te kunnen kiezen, is reeds opgenomen in 's Konings besluit van den 9den December 1850, n°. 49, bepalende dat ook officieren uit de staven en korpsen van het leger tot onder-intendanten, zelfs tot intendanten kunnen worden benoemd, maar men zal toch wel willen toegeven, dat voor deze zooveel omvattende en moeilijke taak niet ieder hoofd- of ander officier der troepen, hoe bekwaam ook voor zijne eigenlijke dienstbetrekking, geschikt is te achten en dadelijk als intendant kan optreden.

De opmerking hier voorkomende, dat de intendanten bij het Departement van Oorlog geplaatst, zich slechts onledig houden met de cijfers der hoofdadministratiën na te rekenen, zal veel van hare kracht verliezen, wanneer men in het zoo even aangehaald besluit wil nalezen waarin hunne werkzaamheden bestaan.

En wat nu de hier al verder geuite wensch betreft, naar vereenvoudiging en verbetering van het geheel administratief beheer van ons leger, dienaangaande moet de Minister verklaren, dat, met inachtneming van de voor het Rijk vastgestelde algemeene comptabiliteitsverordeningen, genoemd beheer eenvoudig, doelmatig en vooral op eene zuinige wijze is ingerigt. Wanneer men zich de moeite wil getroosten dit in zijne bijzonderheden na te gaan dan zal — de Minister houdt zich hiervan overtuigd — bij eene zaakkundige en onbevooroordeelde beschouwing, dit alzoo moeten worden erkend.

Er is wel eene commissie benoemd om na te gaan of, en zoo ja, welke verbeteringen zouden zijn aan te brengen in de inrigting der menages, in de kleeding der troepen enz., maar niet om den Minister voor te lichten omtrent doelmatige veranderingen in het administratief beheer, waarvan hier sprake is.

Het rapport dier commissie, hoewel uitsluitend tot voorlichting van den Minister bestemd, zal overigens eerlang door den druk worden publiek gemaakt.

Art. 7. De vraag of de provinciale adjudanten niet kunnen worden afgeschafte moet ontkennend worden beantwoord. Bij al hetgeen dienaangaande bij vorige gelegenheden is te kennen gegeven en nog laatstelijk bij de behandeling der begrooting van het loopend dienstjaar, zal het genoegzaam kunnen blijken dat de werkzaamheden van de provinciale adjudanten niet met die van een ander hoofdofficier, die zijne eigene dienstbetrekking te vervullen heeft, kunnen worden vereenigd.

AFDEELING III.

Bij den aanhef van het onder deze afdeeling verhandelde, wordt de aandacht gevestigd op, en enige mededeelingen gevraagd omtrent de bij de korpsen bestaande fondsen betrekkelijk de vernieuwing en het onderhoud van ledergoed, paardentuig, nachtleger enz.

Ter voldoening aan dat verlaagen wordt te kennen gegeven, dat die fondsen zijn

ingesteld bij het reglement van administratie bij de landmagt en ten doel hebben om de schatkist, bij noodige vernieuwing van een groot aantal voorwerpen, niet met eene te groote uitgave in eens te belasten.

Bij de oprigting der korpsen worden de tot ieder fonds behoorende voorwerpen als eerste mise geheel nieuw verstrekt. Zij zijn natuurlijk aan slijting en verliezen onderhevig en vorderen alzoo met den tijd vernieuwing.

Om nu hiervoor het eene jaar niet meer dan het andere het Rijk in rekening te brengen, wordt jaarlijks zooveel aan het fonds te goed gedaan als het materieel geacht wordt in waarde te verminderen, zoodat de waarde der voorwerpen als nieuw steeds moet aanwezig zijn, hetzij in materieel hetzij in geld.

Wanneer, om een voorbeeld te geven, al de zadels van een regiment kavallerie versleten zijn en vernieuwd moeten worden, dan worden de uitgaven uit het fonds bestreden, zonder dat daarvoor eene buitengewone aanvraag om fondsen bij de begrooting dient plaats te hebben. Evenzoo is bij de instelling van het fonds voor reparatiën aan wapenen en ledergoed het doel beoogd om met de voor dat onderwerp benodigde gelden 's Rijks schatkist gelijkmatig te bezwaren en mitsdien op de begrooting van een volgend jaar niet meer aan te vragen dan in een voorafgaand jaar is toegestaan.

De jaarlijks toe te kennen gelden worden, overeenkomstig het reglement, berekend naar het aantal manschappen en paarden waaruit het korps moet bestaan, en niet voor de aanwezige sterkte der manschappen en paarden, en dit wel omdat ook voor de afwezenden en ontbrekenden de benodigde voorwerpen voorhanden zijn en deze ook dan wanneer zij in de magazijnen zijn opgelegd, onderhouden moeten worden en jaarlijks in waarde verminderen. Ook doet dit hier eigenlijk niets ter zake af, want nam men de aanwezige sterkte tot basis der berekening, dan zou men het bedrag per man slechts hebben te verhoogen om tot het bedrag te komen dat jaarlijks aan ieder der hierbedoelde fondsen tot hunne instandhouding moet worden toegekend. Het beheer van die fondsen is aan het toezigt van de Algemeene Rekenkamer onderworpen; van ieder fonds wordt jaarlijks eene rekening van ontvangsten en uitgaven opgemaakt en aan de goedkeuring van gemeld collegie onderworpen, waarna het alsdan goedgekeurde saldo als eerste post op de rekening van het volgende dienstjaar wordt overgebracht.

Voor legerbehoefden, niet bij de korpsen in gebruik, en voor de vernieuwing van geschut en andere wapenen, bestaan zoodanige fondsen niet en kunnen ze uit den aard der zaak ook daarvoor niet bestaan.

Voor de militaire bakkerijen, waarop al verder wordt gewezen, bestaat geen fonds.

De administratiën der korpsen, [die belast zijn met het doen der ontvangsten en betalingen voor de bakkerijen, hebben met die inrigtingen eene loopende rekening, welke rekening wordt gedebiteerd met het betaalde voor aankoop van granen, maalloon, remuneratiën van het personeel en verdere kosten, en gecrediteerd met het bedrag der waarde van de verstrekte rations brood. Van de gedane ontvangsten en uitgaven wordt alle drie maanden eene rekening en verantwoording opgemaakt en aan het Departement van Oorlog ingezonden. Uit die rekeningen blijkt welk bedrag in het afgeloopen driemaandelijksch tijdvak voor het bereiden van het brood per ration heeft moeten worden besteed, en strekt tot grondslag bij het bepalen van den prijs van het brood voor het ingetreden tijdvak.

Dat dit beheer op eenen verkeerden grondslag berust en slechts zeer gebrekkig in de broodvoeding van het leger voorziet, kan de ondergeteekende niet toestemmen. Er bestaat geen beter middel om goed en goedkoop brood aan den soldaat te verstrekken, waarom het dan ook zijn streven is om daár waar zulks doenlijk is de troepen van brood uit militaire bakkerijen te doen voorzien.

Het in het Voorloopig Verslag aangehaald en in een onzer tijdschriften opgenomen artikel over de broodvoeding is door den ondergeteekende gelezen. Zoo de inhoud daarvan bij sommigen het denkbeeld heeft doen ontstaan dat de schrijver duidelijk heeft aangeetoond dat de militaire bakkerijen zeer gebrekkig in de broodvoeding van het leger voorzien, is dit echter in geen deele het geval bij den ondergeteek-

kende, die bij de verkregen ondervinding in de overtuiging is bevestigd, dat in de tot dusverre gevolgde wijze van handelen geene verandering nuttig of noodig is en die niet gaarne aan vele der voorstellen van den schrijver gevolg zou wenschen te zien geven, als achtende die minder vatbaar voor praktische toepassing.

Al verder wordt de meening uitgedrukt dat de wijze waarop bij ons leger in de kleeding van den soldaat wordt voorzien voor hem niet voordeelig is, dat dit stelsel dient te worden verlaten en er moest worden overgegaan tot het doen van openbare aanbestedingen, enz.

De ondergeteekende deelt in die meening niet. Hij is van oordeel dat de toepassing van het middel van openbare aanbesteding op de levering van lakens in strijd zou zijn met de belangen van de dienst en dat de thans gevolgde wijze alleen waarborgen voor een deugdzaam fabrikaat oplevert. Een monopolie bestaat hierbij niet. Een ieder die zich voor de levering van lakens aanbiedt kan daartoe in aanmerking komen, mits hij bewijs levert van genoegzame solvabiliteit en hij aan het hoofd staat van eene fabriek (groot of klein) ingerigt tot de vervaardiging van militaire lakens. In de behoeften wordt thans voorzien door twaalf fabrikanten, aan wien, naarmate aan de uitgebreidheid hunner inrigtingen, een evenredig aandeel van het benodigde wordt toegewezen.

Onder de voorwaarden waarop de levering plaats heeft, is opgenomen dat de stoffen, alvorens te worden aangenomen, eene keuring en krimping moeten ondergaan en dat, wanneer het later, na de goedkeuring en betaling, mogt blijken dat zich in de dragt gebreken voordoen ten aanzien van hoedanigheid of kleur, de fabrikanten daarvoor verantwoordelijk blijven; zij zijn dus in hun eigen belang wel verplicht deugdelijke grondstoffen te bezigen.

Bovendien zijn zij gehouden een voorraad van gefabriceerde stoffen in hunne magazijnen aanwezig te hebben voor de gewone behoefte van drie maanden, waarover dadelijk beschikt moet kunnen worden. Het tegenwoordig stelsel, sedert eene halve eeuw bij het leger in toepassing en ook bij het Ministerie van Marine sedert 25 jaren opgevolgd, brengt uit den aard der zaak mede, dat het oorlogsbestuur met solide fabrikanten in aanraking komt en bij opkomende buitengewone behoeften de mogelijkheid bestaat om met den meesten spoed, zonder opdrijving der prijzen, het benodigde te bekomen.

De prijzen der lakens worden geregeld in verband met de marktprijzen der grondstoffen, waaromtrent het Departement voorlichting vraagt en bekomt van de kamers van koophandel, gelijk nu nog overwegingen aanhangig zijn nopens de beantwoording der vraag, of de tegenwoordige prijzen der wol tot eene verlagings van de prijzen van de lakens aanleiding kunnen geven.

Voor de confectie van kleeding en schoeisel zijn bij de korpsen meesters-werklieden in dienst gesteld, die een gedeelte van dat werk, in het belang van den Staat, in 's Rijks gevangnissen moeten doen verrigten.

Voor de levering van klein equipementstukken wordt bij de korpsen een voldoende mededinging toegelaten, en hoewel door het hoofdbestuur een maximumprijs wordt vastgesteld, moet men niet voorbijzien, dat die prijs zich regelt naar het aanbod. Blijkt het dus dat bij eenig korps voor de levering van eenig voorwerp een mindere prijs wordt bedongen, dan wordt dit op den eerstbedoelden prijs toegepast, zoodat op die wijze de minstmogelijke prijzen worden toegekend, en behoort het tot de zeldzame uitzonderingen, — wat in het Voorloopig Verslag gezegd wordt regel te zijn, — namelijk, dat de aanbestedingsom hooger is dan het bedrag, waarvoor de goederen op de rekeningen van de manschappen worden gesteld. In de enkele gevallen dat bij eenig korps een minderen prijs heeft kunnen worden bedongen dan de voor het alsdan loopend jaar vastgestelde maximumprijs, voor welken laatsten de rekeningen der militairen bij de uitgifte der goederen worden belast, omdat die prijzen tot grondslag dienen bij de berekening der toelage voor het kleedings- en reparatiefonds, ontstaat eene winst op de magazijnsrekening; doch hier tegenover staat het verlies dat zich voordoet, wanneer goederen tegen hooger prijs aangekocht, bij de jaarlijksche prijsbepaling der stoffen en goederen minder gesteld zijn en dus met verlies worden uitgegeven. Het verschil tusschen winst en verlies, dat alzoo ont-

staat, wordt tevens zooveel doenlijk aangewend om de in de magazijnen aanwezige voorwerpen te wijzigen, die zulks door verandering van model als anderszins behoeven, dat dan ook het geval is geweest met de jongste uniform-verandering.

Wat de onlangs plaats gehad hebbende verandering der schouderbedekkingen betreft, waaromtrent eenige inlichtingen worden gevraagd, te dien aanzien heeft men de eer te doen kennen dat die verandering noodig is geacht, omdat het was gebleken dat zij in de dragt niet aan de verwachting beantwoordden.

Wat ons magazijnstelsel en de voeding van den soldaat betreft, waaromtrent almede door het reeds genoemde lid der Kamer in zijne Nota een zoo donker tafereel is geschetst, wenscht de ondergeteekende hier in eene wederlegging te treden, ten einde zoowel het lid zelf als degenen welke soms met den waren staat van zaken niet naauwkeurig bekend zijn, gerust te stellen, dat bij een opkomend oorlogsgevaar, de toestand, ook wat deze gedeelten van de dienst betreft, niet zoo bezwaard zal wezen als bij gezegde Nota wordt voorgesteld, ja, dat met het oog op een zuinig beheer, de wijze waarop ons magazijnstelsel is ingerigt als zeer doelmatig is te beschouwen.

Alvorens tot eene meer bepaalde behandeling der Nota over te gaan, zij opgemerkt, dat, wanneer men hier gewag wil maken van de garnizoenen waarin het leger is verdeeld, onder die garnizoenen niet behooren te worden gesteld de plaatsen, waar kleine detachementen of enkele kompagnien tijdelijk zijn gestationeerd; ook niet de garnizoenen waar zich het instructie-bataillon, de artillerie-instructie-kompagnie en het koloniaal werfdepôt bevinden, omdat de laatstgemelden niet mobiel worden gemaakt; doet men dit niet, dan wordt het in de Nota gemeld getal van 45 garnizoenen tot 35 gereduceerd. Ook moet niet uit het oog worden verloren dat ieder korps slechts één hoofdmagazijn voor de kleeding bezit, en bij ieder gedetacheerd bataillon infanterie en bij twee of meer gedetacheerde kompagnien artillerie en eskadrons kavallerie, geen magazijn van kleeding aanwezig is, maar slechts eene bewaarkamer, waarin eenige voorwerpen voor dadelijke behoeften voorhanden zijn. Telken drie maanden, veelal maandelijks, vragen de hierbedoelde gedetacheerde onderdeelen de benodigde kleeding aan er erlangen die dadelijk van de hoofdadministratie van het korps, waartoe zij behooren. De wapens en het ledergoed van de met groot verlof afwezig zijnde miliciens worden in de bewaarkamers bij die gedetacheerde onderdeelen bewaard. Er zijn dus slechts 19 magazijnen van kleeding en 30 kleine bewaarplaatsen voor kleedingstukken.

Alsnu zal de ondergeteekende overgaan om aan te wijzen:

1°. dat het door den geachteu afgevaardigde zoo in het breede uiteengezet bezwaar, om, bij het uitbreken van eenen oorlog, de onder de wapenen opkomende miliciens te kunnen kleeden en wapenen, *niet* bestaat.

De miliciens zijn, volgens de bestaande voorschriften, naar hunne haardsteden vertrokken, gekleed met: een kwartiermuts, een mouwvest, een laken pantalon, een paar schoenen en een stel ondergoed; die geen schuld hebben in het kleedingsfonds, ook met chacot en linnen pantalon.

Nu weet men dat te velde niet wordt medegenomen de korte jas en het derde hemd, tot verligting van den randsel. Zij moeten bij opkomst dus voorzien worden van kapotten, schacots en een stel ondergoed.

Het grootste gedeelte der verlofgangers bestaat bij de infanterie. Om zich nu, kortheidshalve, bij dat hoofdwapen te bepalen, zij hier herinnerd, dat, volgens de formatiën der korpsen, bij elk regiment zijn ingedeeld 3400 miliciens; in den regel is daarvan $\frac{1}{5}$ onder de wapenen, $\frac{4}{5}$ met groot verlof, van welke laatsten minstens 3 à 400 man onder de wapenen zijn, tot aanvulling van het incompleet aan vrijwilligers.

Bij elk regiment zullen dus opkomen: bij de veldbataillons 1840 en bij het depôt 560. Totaal 2400.

Stelt men nu dat $\frac{3}{5}$ van de miliciens, die onder de wapenen moeten opkomen, hunne medegenomen kleeding niet meer kunnen gebruiken (dat zeer ruim is genomen), dan bestaat er in het ongunstigste geval eene dadelijke behoefte aan:

2400 kapotten, 2400 schacots, 1440 mouwvesten, 1440 laken pantalons, 3840 paren schoenen, 3840 hemden, 3840 onderbroeken, 3840 paren sokken, 1440 kwartiermutsen en 1440 linnen pantalons.

Bij ieder regement infanterie is een genoegzame voorraad van *gemaakte* kledingstukken voorhanden, om in die behoeften te kunnen voorzien, gelijk blijkt uit den staat lit. Q, gevoegd bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 14den December 1866, n°. 60 I, opgenomen in het *Reeneil Militair* van dat jaar, blad. 969; welke voorraad nog in den loop van dit jaar is vermeerderd met:

500 kapotten, 500 mouwvesten, 500 laken pantalons en 500 kwartiermutsen.

Zoodra nu de order wordt uitgevaardigd om de miliciens onder de wapenen te doen opkomen, worden bij de depôts der regementen de voor ieder gedetacheerd bataillon benodigde goederen onmiddellijk geëmballeerd — dat gemakkelijk in een dag kan geschieden — en vervolgens verzonden, hetgeen, zoo het *heden* moest geschieden, op de volgende wijze zou plaats hebben:

Regement grenadiers en jagers, geen verzending.

1ste regement infanterie, zendt uit Arnhem naar Nijmegen en Zwolle, per stoomboot en per spoortrein (alles binnen 3 uren).

2de regement infanterie, uit Maastricht naar Venlo per spoortrein (2 uren).

3de regement infanterie, uit Middelburg naar Vlissingen en Neuzen, per kar naar Vlissingen, per boot naar Neuzen (één dag).

4de regement infanterie, uit Gouda naar Woerden, Delft en Leiden, alles per spoor (3 à 4 uren).

5de regement infanterie, uit 's Bosch naar Grave en Geertruidenberg, per stoomboot (één dag).

6de regement infanterie, uit Bergen op Zoom naar Breda, Gorinchem en Doesburgh, per spoor en stoomboot (één dag).

7de regement infanterie, uit Utrecht naar Amsterdam, Hooru, Helder en Haarlem, alles per spoortrein (één dag).

8ste regement infanterie, uit Groningen naar Leeuwarden, per spoortrein (3 uren).

Hieruit zal dus duidelijk blijken, dat binnen den tijd van 2 dagen de goederen voor de onder de wapenen opkomende miliciens op de plaats hunner bestemming kunnen en ook zullen aangekomen zijn.

Hoewel de miliciens uit iedere provincie zoo verre doenlijk worden ingelijfd bij de regementen die in de provinciën zijn gestationeerd, en bij opkomst gedringerd worden naar de standplaats van het bataillon waartoe zij behooren, dat mede in of dicht bij de provincie garnizoen houdt, zal het niet te hoog gesteld zijn, wanneer men aanneemt, dat er drie of vier dagen zullen verloopen tusschen den dag van de oproeping en de aankomst bij de bataillons van *alle* miliciens, en nu zal men uit het voorafgaande duidelijk ontwaren, dat niets zal beletten, om hun bij aankomst te voorzien van hunne wapens, ledergoed en randsels, welke voor ieder man bij het bataillon in de bewaarkamer zijn opgelegd en om aan hen de noodige kledingstukken uit te reiken, die bereids aangekomen zijn. Op gelijke wijze kan en zal ook gehandeld worden met de kleding en wapening van de miliciens behoorende tot de andere wapenkorpsen, dat natuurlijk mindere bezwaren moet opleveren, omdat daarbij niet een zoo groot getal miliciens opkomen als bij de infanterie, en, zoo de afstanden soms wat grooter mogten wezen van het depôt naar het gedetacheerd onderdeel, dan zullen ook de miliciens een grooter traject hebben af te leggen om op hunne standplaats aan te komen. Waarop, mag men vragen, steunt nu de vrees van den steller der nota, dat onze miliciens niet dadelijk en met den meesten spoed kunnen gekleed en gewapend worden? Het raadsel dienaangaande vermeent de ondergeteekende in voorenstaande regelen te hebben opgelost. En wat nu het benodigde voor de vrijwilligers aangaat, die aan het compleet der korpsen ontbreken, waaromtrent wel de hoop, geenszins de zekerheid bestaat, dat zij zich zullen komen aanbieden, ook voor dezen zijn kledingstukken aanwezig — zeker de grondstoffen om ze te vervaardigen — en nu zou men de vraag kunnen stellen, of hetgeen voor de successievelijk aankomende vrijwilligers nog geconfectioneerd zou moeten worden, niet gemakkelijker, niet spoediger, zal kunnen geschieden bij 19 hoofdadministratiën over het geheele land ver-

spreid, dan op 3 of 4 plaatsen waar men hoofdmagazijnen zou wenschen te plaatsen.

Zal, zoo als door het lid der Kamer wordt beweerd:

2°. Door het oprigten van drie of vier hoofdmagazijnen eene snellere wijze van kleeding en wapening der miliciens en vrijwilligers worden verkregen? Het tegendeel zal, zoo de ondergeteekende vertrouwt, uit het hierna volgende blijken.

Die magazijnen zullen dan moeten zijn voorzien, niet alleen van de wapens en het ledergoed, de randfels en de kleeding voor de miliciens-verlofgangers, maar ook voor de overige onderofficieren en manschappen van al de wapenkorpsen, benevens het harnachement der paarden, alzoo voor 60 à 70 duizend man, en 2400 paarden der kavallerie. Ieder magazijn bevattende een voorraad voor 24 000, of wel voor 18 000 man.

Voor zulke hoofdmagazijnen zijn in de eerste plaats noodig uitgebreide lokalen voor de oplage der goederen en wapens; ten andere een belangrijk personeel voor het voeren van de directie, de administratie, [tot het houden van opzigt, alsmede een groot aantal arbeiders.

Aannemende dat de gebouwen gekocht, de lokalen ingerigt, het dirigerend en administratief personeel aanwezig is (dat niet anders dan met het besteden van schatten gouds zou zijn te verkrijgen), dan zouden bij een opkomend oorlogsgevaar, in elke plaats waar een hoofdmagazijn was gevestigd, in eens aankomen 10 of 8 duizend miliciens, die aldaar, tot zoo lang zij van al het noodige waren voorzien, gekazerneerd en gevoed zouden moeten worden, om vervolgens, onder geleide naar hunne bataillons of de onderdeelen waartoe zij behooren, te worden gedirigeerd door daartoe af te zenden officieren en onderofficieren.

Zullen nu bij die hoofdmagazijnen duizende miliciens spoediger gekleed en uitgerust kunnen worden, dan thans met eenige honderden het geval zal wezen bij de tegenwoordige wijze van handelen? Dit zal toch wel geen bevestigend antwoord bekomen.

Om de wapens en het ledergoed van de absente miliciens bij de bataillons en onderdeelen der korpsen te laten verblijven, zoo als nu plaats heeft, en alleen de benodigde kleeding uit de hoofdmagazijnen te zenden, zoo als, volgens de tegenwoordige inrigting, geschiedt uit de magazijnen van de dépôts der korpsen, zou met het doel van den aanleg van hoofdmagazijnen in strijd wezen, maar ook stellig ophoud veroorzaken; immers nu heeft ieder depôt slechts goederen te verzenden naar de gedetacheerde onderdeelen, dan moet er aan de verschillende korpsen, in 31 of 33 garnizoenen gestationeerd, verzending van goederen plaats hebben; nu wordt er bij ieder depôt eene betrekkelijk geringe hoeveelheid goederen geëmballeerd ter verzending, dan zullen er kleedingstukken enz. moeten worden geëmballeerd en verzonden voor minstens 8 à 10 000 miliciens; nu kan dat inpakken in eenen dag plaats hebben, dan heeft men daartoe zeker 5 à 6 dagen noodig; nu zijn de gedetacheerde onderdeelen niet verre van hunne dépôts verwijderd en is daardoor het traject der verzending kort, dan moet het vervoer van de hoofdmagazijnen naar verre van daar gelegen plaatsen geschieden, en zijn gevolgelijk de trajecten langer. Alzoo in plaats van bevordering van spoed, verlies van tijd, en in plaats van bezuiniging in de uitgaven, waarop in de Nota al verder wordt gewezen, verlies van geld.

Dit laatste zal de ondergeteekende nu kortelijk aantoonen:

Van den aankoop der gebouwen en de inrigting der lokalen, benoodigd voor hoofdmagazijnen, zal men niet spreken; een ieder begrijpt dat dit met het besteden van enorme sommen zou moeten gepaard gaan; dit dus voor memorie.

De steller der Nota wijst op te verkrijgen bezuiniging in het administratief beheer; dit kan worden vergeleken. Thans is bij elke hoofdadministratie, met de verzorging en de administratie der kleeding belast: één kapitein, 1ste of 2de luitenant-administrateur van kleeding, die daarbij wordt geadsisteerd door één schrijver, één magazijns-opzigtter en een paar soldaten van het korps, die, bij wijze van corvé, als magazijnknechts werkzaam zijn.

Voor 19 magazijnen bij de hoofdadministratiën bedragen de gezamenlijke uitgaven voor tractementen, soldijen der schrijvers, toelagen, bureaunkosten enz., ruim genomen niet meer dan f 33 000.

Bij ieder hoofdmagazijn zullen zich minstens moeten bevinden: één hoofdofficier, directeur; één kapitein, onder-directeur; één magazijnmeester (comptable); drie à

vier sehrijvers; drie officieren keuringscommissie; vier opzigtters en 15 à 20 magazijnknechten.

Hiervoor zal jaarlijks voor tractementen, soldijen, toelagen, te zamen moeten worden betaald minstens f 70 000. Alzoo voor dit gedeelte meerdere uitgaven dan thans.

Zoo als hiervoren is te kennen gegeven, zijn thans de gedetacheerde onderdeelen zooveel doenlijk in de nabijheid van hunne depôts gelegen; eene enkele uitzondering komt niet in aanmerking; de kosten voor het transport van de aan die onderdeelen te verzenden goederen zijn dan ook niet zoo groot, doch zouden, wanneer alles uit de hoofdmagazijnen verzonden moest worden, merkelyk verhoogen, zeker verdubbelen. Dus ook hier meerdere uitgaven.

Maar, en dit schijnt een gewigtig bezwaar in het oog van het lid der Kamer te wezen.

3. Sommige onzer magazijnen zijn gevestigd te Maastricht, te Nijmegen enz., dus aan de grenzen, en kunnen alzoo spoedig in handen van den vijand vallen. Zoo dit groote hoofdmagazijnen waren, byv. als het magazijn van kleeding en uitrusting te Delft, dan zou het geopperd bezwaar zeer gegrond zijn, maar zulke magazijnen zijn het niet; het zijn eenvoudige kleedingmagazijnen, waarvan de voorraad wel degelyk is verminderd door het kleeden der miliciens en waarin op dat oogenblik een betrekkellyk kleine voorraad aanwezig is, die, zoo er woedt besloten om het depôt te verplaatsen, zeer spoedig ingepakt en verzonden kan worden naar eene plaats, alwaar, door het vertrek der troepen, in de voorhanden kazernen ruimte genoeg aanwezig is om die goederen te bergen. En nu nog eene vraag dienaangaande: als zich in eene vesting troepen bevinden, is het dan niet noodzakelyk dat aldaar een voorraad kleedingstukken aanwezig is om in de dagelyksche behoeften te voorzien, en zullen die magazijnen dan ook niet wanneer de vesting verlaten wordt, door den vijand kunnen worden genomen?

Bij de te kennen gegeven afkeuring van hetgeen bij ons leger bestaat, wordt in de hier beantwoord wordende Nota gewezen op het voorbeeld bij andere Rijken, in het bijzonder op Pruisen. Eene beknopte aanwijzing van hetgeen in dat Rijk omtrent de kleeding is verordend, zal doen zien, dat onze administrative voorschriften daarmede vrij wel overeenkomen en nog eenvoudiger zijn.

In laatstgemeld Rijk hebben de troepen verschillende stelen kleeding; zoo heeft byv. ieder man bij de infanterie vier wapenrokken en vier pantalons, één stel nieuw voor parades, inspectiën en voor den oorlog; één stel voor Zon- en Feestdagen; deze bevinden zich gewoonlijk in de kompanies-bewaarkamers; één stel voor de wachtdienst; één stel voor de gewone dienst. Bij mobiël-verklaring wordt het beste stel medegenomen, de overige blijven ter beschikking van de landweer en de aanvullingstroepen (Ersatz).

Bij ons heeft ieder man slechts één stel kleeding, ten allen tijde geschikt om daarmede gekleed te velde te trekken. De kompaniën hebben geene bemoeijenissen met de bewaring der kleeding welke door den man niet wordt medegenomen.

In Pruisen bestaat bij ieder zelfstandig korps eene kleedings-commissie, zamengesteld uit een hoofdofficier, een kapitein, een luitenant en een betaalmeester. Deze commissie is belast met de aanschaffing van de kleeding- en uitrustingstukken, het opleggen van den voorraad in de magazijnen en bewaarkamers, het verstrekken van het benoodigde aan de bataillons en kompaniën, enz. Het benoodigd laken wordt door de intendanten gekocht bij de leveranciers, de kleedings-commissiën doen de kleedingstukken vervaardigen door de bij hunnen troep behoorende werklieden (soldaten die vroeger kleeder- of schoenmaker zijn geweest), terwijl het overige bij burgerleveranciers wordt aangekocht. Bovendien bestaat er bij ieder bataillon eene kleedings-commissie, zamengesteld uit een kapitein, een luitenant en een betaalmeester. Heeft deze inrigting niet veel overeenkomst, of kan ze niet gelijc gesteld worden met onze bij elk korps bestaande hoofd-administratie, aan wie dezelfde taak is opgedragen, en aan de raden van administratie, die bij elk gedetacheerd bataillon bestaan? En wat al verder de vier hoofdmagazijnen in Pruisen betreft, deze zijn gevestigd te Graudenz, Berlijn, Breslau en Dusseldorp (twee grensvestingen en eene opene grensstad), en bestemd voor de oplage van de lakens en andere grondstoffen, welke

door de zorg van de intendance worden aangeschaft; het zijn magazijnen zoo als wij er één bezitten, namelijk het magazijn van kleeding en uitrusting te Delft, waarin een aanzienlijke voorraad van laken en andere voorwerpen van kleeding en velduitrusting is opgelegd.

In Pruisen, even als bij ons, zijn die vier hoofdmagazijnen niet bestemd om rechtstreeks het geheele leger te doen kleeden; ook daar blijft de zorg om den man van het noodige te voorzien aan de korpsen overgelaten, gelijk ook het geval is in Frankrijk en in België.

Heeft de ondergeteekende de bezwaren omtrent ons magazijnstelsel in vorenstaande regelen wederlegd, hij zal nu nog een oogenblik stilstaan bij de klage van het lid der Kamer, dat, zoo wij in een oorlog werden gewikkeld, ook eene spoedige voorziening in de *voeding* veel te wenschen zal overlaten.

Wat de wijze betreft der voeding van den soldaat *op voet van vrede*, de heer DE ROO VAN ALDERWERELDT herinnert te dien aanzien wat hij bij eene vorige gelegenheid heeft gezegd; de ondergeteekende herinnert wederkeerig aan hetgeen hij daarop heeft geantwoord, en niet alleen dat hij, gerugsteund door het gevoelen van ter zake kundige bevelvoerende officieren van ons leger, volhoudt, dat de wijze van menage houden, zoo als bij ons leger plaats heeft, de beste is, wijst hij niet alleen op Frankrijk en België maar tevens op Pruisen, waar de soldaat, even als bij ons, een ration brood per dag in natura ontvangt, en overigens zijn morgen- en middageten, bij wijze van menage houden, zelf aanschaff van zijn aandeel in de leening en van de onderhoudstoelage; alles onder behoorlijk toezigt.

Natuurlijk wordt dit stelsel bij ons, even als in andere Rijken, verlaten in tijd van oorlog; dan voorziet het Rijk in de voeding, hetzij door de troepen die gekantonneerd zijn, tegen betaling door de ingezetenen te doen voeden, of wel door aan de troepen de campagne-vivres te doen uitreiken, die alsdan of worden aanbesteed of in het groot moeten worden aangekocht.

Dat in dat geval de handen verkeerd zullen staan, daaromtrent behoeft geen vrees te bestaan, wanneer men zich wil herinneren het jaar 1859, toen zeer onverwacht door de troepen een kamp moest worden betrokken en voor het eerst de kavallerie zou kamperen, welke vroeger altoos gekantonneerd werd, en door de zorg van de intendance bij het hoofdbestuur in alles op de beste wijze werd voorzien. Ook mag de vraag gedaan worden of de troepen, die later in de onderscheidene kampen zijn gelegerd geweest, aan iets gebrek hebben gehad? De rapporten van de bevelhebbers zijn dáár, tot bewijs dat de intendanten voor alles op de beste en meest voldoende wijze hadden zorg gedragen en dat gedeelte van de dienst niets te wenschen overliet.

De handen zullen niet verkeerd staan, maar of er alsdan, bij het te beperkt getal leden van dat dienstvak, handen genoeg zullen wezen is eene andere vraag, der overweging dubbel waardig.

Is de Minister bij de beantwoording der hier voorkomende bemerkingen eenigzins uitvoerig geweest en heeft hij getracht duidelijk aan te toonen hoedanig de administratie der kleeding en der uitrusting van den man is geregeld, hij moet ten slotte er bijvoegen, dat, wel verre door het aanbrengen van verandering in den bestaanden toestand verbeteringen zouden worden verkregen, het tegendeel te verwachten zou zijn. Ook kan hij hier nog bijvoegen, dat, terwijl hier op het Nederlandsch-Indisch leger wordt gewezen, juist van daar stemmen opgaan en voorstellen geschieden tot het daarstellen van veranderingen, die meer in overeenstemming zijn met de administrative voorschriften, bij het leger in het moederland vastgesteld.

Wat de vraag betreft ten aanzien van de dezer dagen plaats gehad hebbende garnizoensverandering, hieromtrent kan het volgende dienen:

Bij de opheffing van het 5de regiment dragonders (Limburgsch bondscontingent) zijn de onderdeelen van dat korps bij de andere regimenten kavallerie ingedeeld, doch aanvankelijk op hunne standplaats verbleven. Het belang van de dienst vorderde echter dat zij niet te lang van het korps, waarbij zij als reserve-eskadron ingedeeld waren, verwijderd bleven. Van daar dat men er wel toe is moeten overgaan om met 1 November eene verplaatsing van sommige korpsen van het wapen te bevelen.

Hoezeer de Minister het betreurt dat die verplaatsing voor de gehuwde officieren

uitgaven veroorzaakt, de belangen van de dienst mogen daaraan niet ondergeschikt worden gemaakt.

De kavallerie en rijdende artillerie die te 's Gravenhage garnizoen houdt, had bovendien reeds in Mei van garnizoen moeten verwisselen; die beweging is evenwel des tijds om de heerschende veeziekte uitgesteld moeten worden.

Hoe gaarne de Minister ook zou wenschen om bij verdere garnizoens-veranderingen de gehuwde officieren in de kosten daarvan te gemoet te komen, zou hij echter er tegen opzien daarvoor gelden op de begroting uit te trekken.

Afzonderlijke bepalingen omtrent gemeld vervoer langs onze spoorwezen zijn hier niet aan te gaan, zoo als in België en Frankrijk plaats heeft, maar bij den ondergeteekende bestaat het voornemen om bij het eindigen van het thans loopend en aangaan van een nieuw contract voor de transporten te water, daarin eene bepaling te doen opnemen, dat bij garnizoens-verandering de goederen van de gehuwde officieren en militairen van minderen rang mede vervoerd zullen moeten worden voor dezelfde prijzen, als voor de Rijksgoederen zullen worden bedongen, of wel op eene andere wijze in deze aangelegenheid te voorzien.

Het is verre van juist dat de Minister de twee uitgevallen militaire intendanten weder heeft aangesteld onder den naam van majoor-kwartiermeester. Men heeft alleen op het oog gehad om de officieren, die de zoo gewichtige betrekking van kapitein-kwartiermeester bij de regementen infanterie en het regiment veldartillerie vervullen, althans eenig vooruitzigt, hoe beperkt ook, op hooger rang te geven. Dat daardoor eene minder wenschelijke verhouding tusschen hen en de kapiteins-commissarissen tot de hoofdadministratie der korpsen zou geboren worden, daarvoor behoeft geen vrees te bestaan, want zij zijn niet aan deze laatste, maar alleen aan den kommanderenden officier ondergeschikt.

Reeds jaren geleden is bij sommige korpsen aan den kapitein-kwartiermeester de rang van majoor verleend en dit heeft nimmer tot moeilijkheden geleid, evenmin dat, zoo als meermalen plaats heeft, de kwartiermeester den rang van kapitein en de commissarissen den rang van 1sten luitenant bezitten. Moest dit van invloed zijn op de onderlinge verhouding, dan zou ook steeds bij gelijken rang de kwartiermeester jonger in ancienniteit moeten zijn dan de commissarissen. Van de beide kwartiermeesters, aan wie de majoorrang is verleend, is de eene ingedeeld bij het regiment veldartillerie en de andere bij een der acht regementen infanterie. Voor den eersten is het verhoogd traktement op den toelichtenden staat van het korps uitgetrokken, voor den laatsten is dit niet noodig geacht, omdat de berekende kosten voor een regiment in het achtvoud wordt genomen en het geringe verschil in het traktement voor een kwartiermeester met den rang van majoor, op het totaal bedrag van geen betekenenden invloed is.

Dat de paardenarts bij het regiment veldartillerie, aan wien de rang van majoor is toegekend, moeilijk de diensten aan zijne betrekking verbonden kan verrigten, kan door den ondergeteekende niet worden toegestemd.

Het is billijk voorgekomen ook bij het korps paardenartsen, waaronder inderdaad hoogst wetenschappelijke en verdienstelijke mannen zich bevinden, een hoofdofficiers-rang te doen bestaan.

Reeds onder 's Ministers onmiddellijken voorganger zijn omtrent eene toepassing van de bepaling van art. 5, alin. 2, der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), zeer ernstige overwegingen aanhangig gemaakt. Van hoe hoogst teederen en moeilijken aard deze aangelegenheid is, mag hieruit blijken, dat men toen ook ongetwijfeld, even als vroeger, op onoverkomelijke bezwaren is gestuit. En inderdaad, bij den thans niet zeer langen tijd waarin de luitenants in hunnen rang blijven dienen, zal het uiterst moeilijk wezen een juisten maatstaf voor de toepassing dier bepaling te vinden, wil men althans bij zoogenaamde examina niet door kamergeleerdheid den prijs zien wegdragen.

Aan den wensch ten slotte van deze paragraaf kenbaar gemaakt, zal voortaan worden voldaan.

Art. 9. Dat de voorgestelde verhooving van de soldijen der onderofficieren door verscheidene leden wordt toegejuicht, had de ondergeteekende verwacht; hij had zich ook gevleid dat zulks het geval zou zijn geweest met de voorgenomen traktements-

verhooging der officieren, doch hij vermoedde niet dat er zou worden verlangd om de gelden, welke men wil aanwenden tot eene slechts geringe verbetering van het lot der kapiteins en luitenants, te doen strekken tot eene nog hoogere opvoering der soldijen van de onderofficieren.

Zoo als nu de soldijen van deze klasse van militairen zullen worden geregeld, zullen zij in hunnen stand even goed ja beter betaald zijn dan de officier.

De meening, hier geuit, dat de onderofficier vóór de invoering van het provisioneel reglement van administratie eigenlijk beter bezoldigd was dan thans, doelt waarschijnlijk op de wijze waarop hij van kleeding wordt voorzien, want gemeld reglement bepaalt niets omtrent het bedrag der soldijen. De wijze waarop vóór 1819 de kleeding aan den man werd verstrekt is, als te omslagtig in het beheer, als niet in het voordeel van den ordelijken en zuinigen soldaat en als te kostbaar voor het Rijk, in der tijd teregt afgekeurd en vervangen door het kleedings- en reparatiefonds, hetwelk in de opgenoemde bezwaren voorziet.

Het fonds der onderofficieren heeft hiermede in zooverre niets gemeens, want dat is uitsluitend bestemd om aan den onderofficier, wanneer hij de dienst met eene geldelijke belooning verlaat, eene blijvende lotsverbetering te verzekeren, ten welken einde hij jaarlijks *f* 10 contribueert, en om nu deze betaling voor hem gemakkelijk te maken, wordt het kleedings- en reparatiefonds daarmede in aanraking gesteld.

Door de hierbedoelde storting te doen staken — zoo als hier in overweging wordt gegeven — zou de voornaamste bron van inkomst worden gestopt en het fonds moeten ophouden te bestaan.

Reeds in het jaar 1850 is eene proeve genomen om de onderofficieren in twee klassen te verdeelen. De werking van dien maatregel was echter zoo ongunstig, dat men reeds na korten tijd daarop is moeten terugkomen. Door zoodanige verdeling in klassen zou bovendien ook niet het doel kunnen bereikt worden, wat daarmede in de hier behandeld wordende paragraaf beoogd wordt. Immers een onderofficier wordt alleen gedegradeerd voor zoodanige feiten, welke hem onwaardig maken langer den graad van onderofficier te bekleeden; in dat geval kan er kus geen sprake zijn om hem in eene lagere klasse van onderofficier over te brengen.

In antwoord op de ten slotte gedane vraag moge dienen, dat bij het bataillon mineurs en sappeurs eenige onderofficieren worden opgeleid voor de bedieningen van telegraphen en de dienst der spoorwegen, in haren geheelen omvang.

Art. 10. Nadat in de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Commissie van Rapporteurs over het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting van het loopend jaar de voorgenomen organisatie der kavallerie duidelijk is uiteengezet, en bij de daarop gevolgde discussiën een amendement tot inkrimping van het wapen is verworpen, en nadat door het aannemen der begrooting is kunnen worden overgegaan tot de nieuwe zamenstelling van het wapen, had de Minister niet verwacht, dat thans, na verloop van slechts weinige maanden, andermaal op dit onderwerp zou zijn teruggekomen.

Hij meent dan ook naar gemelde Memorie van Beantwoording en naar 't geen door hem bij de beraadslaging in 't midden is gebragt, te mogen verwijzen; terwijl hij zich gaarne voegt bij die andere leden, die verklaarden dat zij daarom voor de tegenwoordige organisatie gestemd zijn, omdat de aard van dit wapen geen uitbreiding zijner getalsterkte in den oorlog toelaat, en dus in tijd van vrede de geheele kavallerie, eventueel te velde te brengen, voorhanden moet zijn. Dat de organisatie onzer kavallerie de kostbaarste zou wezen van geheel Europa, kan wel beweerd, doch moeilijk bewezen worden. Volgens de begrootingen voor het loopend jaar, toegestaan, bestaan in België de regementen kavallerie uit 5 eskadrons met een depôt (de guides één eskadron meer) en telt ieder veld-eskadron 115 paarden.

In Frankrijk zijn sommige regementen te zamengesteld uit zes, andere uit vijf eskadrons, en telt men bij de eskadrons der verschillende regementen 102 en 91 paarden. Men ziet hieruit dat onze eskadrons niet kleiner zijn dan in opgemelde Rijken, maar wel grooter.

Ten einde kavallerie-officieren in de gelegenheid te stellen zich toe te leggen op het aankweeken van jonge paarden, en om bij de toenemende prijsverhooging der kavalleriepaarden meer gelijdelijk en op minder kostbare wijze zich van paarden te

voorzien, wordt aan hen die een jong (derde) paard aanschaffen, dat niet jonger dan 3, niet ouder dan 5 jaar mag wezen, ook daarvoor fourrage toegestaan, tot dat het den leeftijd van 7 jaar heeft bereikt. Slechts weinige officieren verkeerden in het geval een derde paard te bezitten, zoodat het er verre af is dat alle kavallerie-officieren fourrages ontvangen voor drie paarden.

Er zijn behoorlijke bepalingen gemaakt, opdat de gelden voor het voeder van een jong derde paard ook voor de belangen van de dienst werkelijk vruchten dragen.

Art. 11. Hetgeen hiervoren omtrent de nieuwe zamenstelling der kavallerie is vermeld, is ook op de nieuwe organisatie van het wapen der artillerie van toepassing te achten.

De redenen waarom aan eene organisatie der batterijen van 6 stukken de voorkeur wordt gegeven, zijn reeds ten vorigen jare opgegeven.

Daar het granaatschot thans bijna uitsluitend wordt gebezigd, kan de uitwerking van het vijandelijk vuur zoo spoedig eene geheele sectie demonteren, wanneer deze op den gewonen afstand van 20 pas intervallen is opgesteld, dat grootere intervallen van 30 en meer passen onvermijdelijk zijn geworden.

Eene batterij van 8 stukken, met groote intervallen, is echter te uitgebreid voor de stem en het gezigt van den kommandant.

Bij het meer en meer bebouwd worden der terreinen, zijn de opstellingen voor zulke groote batterijen moeilijker te vinden, terwijl bovendien eene kleinere batterij zich sneller beweegt, spoediger wordt opgesteld en ligter is in de hand van den bevelhebber, hetgeen bij de snellere bewegingen der hedendaagsche taktiek van overwegend belang te achten is. Engeland, Frankrijk, Zwitserland, Italië, Pruisen, Spanje en Portugal hebben hunne batterijen reeds op 6 stukken gebracht; Pruisen heeft zelfs sommige batterijen, die der rijdende artillerie, op 4 stukken geformeerd. Oostenrijk begint thans ook batterijen van 6 stukken te organiseren, en in België zijn almede voorstellen gedaan, om de batterijen tot op slechts 6 stukken te brengen.

Het moge waarheid zijn dat wanneer de 15 vroegere batterijen ieder van 8 stukken compleet waren, zij 120 stukken zouden uitbrengen, doch bij een onverwacht uitrukken waren zij slechts in staat om dadelijk hoogstens met 48 stukken den marsch aan te vangen, uit hoofde der ontbrekende bespanningen.

Nu zijn de batterijen zoodanig te zamengesteld om 18 batterijen van 4 — dus 72 stukken — dadelijk uit te brengen, die bij aanvulling van paarden al spoedig met 2 stukken per batterij kunnen worden gecompleteerd, gelijk is aangewezen in de Memorie van Toelichting bij de begroting van 1867, blad. 3.

Dat de ondergeteekende geen inkompleet van 195 trekpaarden bij het wapen laat bestaan, kan blikken uit den overgelegden sterktestaat, waaruit bovenstaand getal als op 1 Julij jl. ontbrekende is uitgetrokken, maar waarbij ook in de aanmerkingen staat omschreven, dat er nog 18½ paarden uit de remonte moeten worden ontvangen, zoodat het verschil na de ontvangst der remonte-paarden (die thans bijna is afgevoerd) zich tot 11 stuks zal bepalen. Let men nu verder dat voor de remonte voor 1868, ten behoeve van de artillerie op 107 paarden is gerekend, dan geloof men dat er zeer veel waarschijnlijkheid bestaat dat er in het volgend jaar geen inkompleet zal wezen.

Aan het bij de behandeling der thans loopende begroting te kennen gegeven voornemen om getrokken 8-ponders in te voeren, zal wel bepaaldelijk gevolg worden gegeven.

Er worden proeven genomen met twee 8-ponders tot vinding van de voordeeligste inrigting der trekken, welke onderzoek spoedig zal zijn afgevoerd. Intusschen heeft men reeds een begin gemaakt met het transformeren van korte 12-ponders tot 8-ponders, door volgieting en uitboring, die dus nog maar van trekken behoeven te worden voorzien.

Terwijl de oprigting van eene kompagnie transportreim bijval heeft gevonden, welke kompagnie wel degelijk een onderdeel van het regiment veldartillerie zal uitmaken, heeft de oprigting van een torpédo-korps voor dat wij in het bezit zijn van torpédo's, bevreemding verwekt. Is men dan zoo zeker dat er nog geen torpédo's voorhanden zijn en zullen de manschappen niet geoefend kunnen worden, als is het dat men voor alsnog slechts weinige van die voorwerpen bezit? Het voornemen bestaat om de in

de torpédo-dienst geoefende manschappen der thans bestaande twee kompagnien, voor zooveel zij zich daartoe aanbieden, bij de pontonniers te doen overgaan en de oefeningen met torpédo's voortaan bij laatstgenoemd korps te doen plaats hebben.

Het toestaan van een ration fourrages aan de officieren der vestingartillerie wordt niet noodzakelijk geacht; aan geschikte stof tot aanvulling van de officiers-vacatures bij de veld- en rijdende artillerie ontbreekt het niet. Tevens zij hier opgemerkt dat het toekennen van een ration fourrage voor een derde paard aan de officieren van den generalen staf niet plaats heeft.

Het overtuigend bewijs, waarvan ten slotte van dit artikel wordt gewag gemaakt, is in het te dezen jare gehouden kamp niet geleverd en zal ook wel niet geleverd kunnen worden, zoolang veldartillerie veldartillerie, en rijdende artillerie rijdende artillerie zal blijven, met andere woorden, zoolang beide soorten van artillerie haar eigenaardig en deugdelijk karakter zullen blijven behouden.

Art. 12. Terwijl in den aanvang van het hier beantwoord wordend Voorloopig Verslag op vermindering der werkzaamheden bij het hoofdbestuur wordt aangedrongen, door ze, zoo als gezegd wordt, over te dragen aan de inspecteurs der verschillende wapens en diensten, mag het wel enige bevreemding wekken, dat hier het opheffen der betrekking van inspecteur-generaal van fortificatiën wordt aanbevolen. Die betrekking is weder in het leven geroepen juist om het Departement te ontlasten van vele werkzaamheden, die nu door den inspecteur worden verrigt. Hierdoor behoeft geene de minste vertraging te ontstaan, nu de voormalige inspecteurs in de fortificatie-inspectiën zijn vervallen.

Dat het aantal officieren der genie te groot is voor de bestaande behoefte kan niet worden toegegeven. Met het oog op hetgeen nog onder het toezigt van de genie zal moeten worden verrigt, en aangezien er drie genie-officieren bij de Staatsspoorwegen werkzaam zijn, valt er niet aan te denken om het getal officieren bij dat wapen te verminderen; en om werkzaamheden, die thans aan hen worden opgedragen — gesteld dat zulks zou kunnen geschieden — door de ambtenaren van den waterstaat te doen verrigten, zou tot niets anders leiden, dat dat bij den Waterstaat zooveel meer ambtenaren zouden benodigd zijn als waarmede men de genie zou verminderen.

Met genoegen is ontwaard dat eene indeeling des Rijks in stellingen der genie, in beginsel, de goedkeuring heeft mogen wegdragen. Wat nu het aantal stelling- (niet *linie*-) kommandanten betreft, zoo is zulks niet grooter dan voor eene behoorlijke dienstregeling noodig is geoordeeld. Het beheer van den kommandant der genie in de 1ste stelling is hoogst belangrijk en strekt zich uit van de Zuiderzee tot de Lek. Het is klaarblijkelijk dat er in oorlogstijd in dit gedeelte der Hollandsche waterlinie zooveel te verrigten zal zijn, dat er geen sprake van zou kunnen wezen om zijn werkring nog van de Lek tot de Bakkerskil uit te strekken, terwijl laatstbedoeld gedeelte belangrijk genoeg is en ruimschoots werk zal verschaffen, om de aanstellen van een afzonderlijken kommandant te wettigen.

Wat de vraag betreft nopens het benoemen van een afzonderlijken kommandant voor 's Hage, Leiden, Delft, Brielle en Hellevoetsluis, zoo vermeent men de opmerking te mogen mogen maken, dat het hier eigenlijk geldt de stelling van de monden van de Maas, waartoe behooren de vestingen Brielle en Hellevoetsluis met de aan te leggen forten aan den hoek van Holland en bij de Hoornsche hoofden, en dat onder het beheer van dien kommandant nog toegevoegd zijn de belangrijke gebouwen te 's Hage, Leiden, Delft. Indien wijders in aanmerking genomen wordt, dat bij de nieuwe indeeling alléén sprake is van stellingen, en niet van linien, dan vermeent men dat er niets vreemds in de indeeling gelegen is.

AFDEELING V.

Bij de breedvoerige besprekingen over de Koninklijke Militaire Akademie is door verscheidene leden de meening geuit, dat ingevolge art. 194 der Grondwet geen nieuwe irrigting der Akademie kon worden in het leven geroepen dan bij de wet.

Met andere leden is de ondergeteekende het gevoelen toegedaan, dat eene school uitsluitend voor eenen tak van 's lands dienst bestemd, buiten de wet kan worden geregeld.

Wat de verdere behandelingen of aanmerkingen betreft nopens deze aangelegenheid in het Verslag voorgebragt, de Minister is met bescheidenheid van gevoelen dat de tijd om een grondig oordeel over de nieuwe inrigting der Akademie uit te spreken, nog niet is gekomen.

Die nieuwe inrigting toch is nog niet geheel in werking. Het nieuwe reglement is zelfs nog niet vastgesteld en het nieuwe programma, waaraan de aspiranten zullen moeten voldoen, kan uit den aard der zaak eerst in 1868 toepassing vinden. Eerst wanneer de nieuwe inrigting der Akademie eenigen tijd zal hebben gewerkt, zal het mogelijk wezen omtrent de resultaten daarvan een gegrond oordeel te vellen.

Bij 't vaststellen van het programma heeft noch het belang van de hoogere burgerschool noch dat van bijzondere scholen, in 't Verslag met den naam van dresseerschoolen bestempeld, voorgezeten.

Alleen en uitsluitend het belang der Militaire Akademie en van het leger heeft daarbij op den voorgrond gestaan.

In het Voorloopig Verslag wordt beweerd dat de uitvoering der nieuwe regeling door den ondergeteekende is opgedragen aan een lid der Commissie, welke eene tegenovergestelde meening omtrent die regeling heeft verdedigd. Die handelwijze, wordt gezegd, moest bevreemding wekken en had bij verscheidene leden op nieuw den twijfel in het beleid van dezen Minister gevoed. De ondergeteekende moet met kracht tegen die bewering opkomen, waarvan bijna ieder woord eene onjuistheid bevat. Reeds vóór de benoeming der Commissie was het hierbedoelde lid door hem bestemd om als kommandant der Militaire Akademie op te treden; zijne uitgebragte stem in die Commissie, aangenomen dat die in strijd was met 's Ministers denkbeelden omtrent eene toekomstige regeling, kon toch geene reden zijn om hem eene betrekking te onthouden, waarvoor men hem vroeger berekend achtte. De ondergeteekende vermeent hoviendien gronden te hebben om te mogen beweren dat het hier bedoelde lid geenszins in alle deelen overeenstemde met de meening van de meerderheid der Commissie.

Eindelijk is er nog geene nieuwe regeling vastgesteld en kon dus ook aan dat lid geenszins de uitvoering daarvan worden opgedragen. Men zal dus gereedelijk toegeven dat de opgewekte bevreemding niet den minsten grond heeft en dat 's Ministers beleid, althans in deze zaak, niet in twijfel behoeft te worden getrokken.

In antwoord op de hertoe betrekkelijke vraag strekke, dat onlangs werkelijk zich nogmaals het geval heeft voorgedaan dat, in strijd met de meest ernstige bevelen, een ouder kadet, in tegenwoordigheid van meer oudere kadets, een vechtpartij met een jongere heeft uitgelokt. Dat feit is ernstig gestraft, hebbende een der schuldigen dan ook in overeenstemming van de daartoe door den gouverneur, ingevolge het unaniem advies van den raad van toezigt, gedaan voorstel de Akademie moeten verlaten, terwijl vier anderen tijdelijk bij de korpsen van het leger gedetacheerd zijn geworden.

Ten bewijze dat er geene opdrijving van uitgaven heeft plaats gehad in den zin als dit bij het Voorloopig Verslag wordt voorgesteld, moet de Minister er op wijzen, dat voor de gezamenlijke kosten, in vergelyk met de raming van 1867, *f* 34509 minder is uitgetrokken. Bij de Memorie van Toelichting heeft de Minister al reeds daarop de aandacht gevestigd, en tevens doen opmerken dat het meerder bedrag der kosten per hoofd uit de omstandigheid voortspruit, dat in 1868 minder kadetten zullen worden opgeleid dan in 1867.

Wanneer de opmerking, dat, zoo bij terugvordering van gemaakte onkosten van ouders, wier zonen hunne loopbaan later niet kunnen vervolgen, eene onbillijkheid plaats heeft wanneer meer kosten worden in rekening gebragt dan strikt noodzakelijk mag worden genoemd, betrekking heeft tot de betaling van kosten bij het verlenen van ontslag aan bij de akademie opgeleide officieren die minder dan 6 jaren hebben gediend, dan moge strekken, dat voor die teruggave, bij Koninklijk besluit van 2 Junij 1867, n°. 36, eene vaste som is gesteld van *f* 300 boven het montant der bijdrage waarvoor vrijstelling is verleend geweest. Overigens wordt van de voor de dienst hier te lande opgeleid wordende kadetten, die voor het einde der studiën de akademie verlaten, geene teruggave van kosten geëischt. Dat het gedeelte der kosten van de inrigting, welke door het Departement van Oorlog worden gedragen, bij eene vermindering van het aantal kadetten en een lager cijfer der kosten, hooger zijn

dan voor 1867, is het gevolg zoo van het minder cijfer der bijdragen, *f* 25 465, als van de gewijzigde verhouding tusschen de kadetten bestemd voor de dienst in Nederland en in de Indiën.

Voor 1867 was benooidigd, voor: 184 kadetten voor Nederland *f* 159 160, of na aftrek der bijdragen ad *f* 89 365, *f* 69 795; 141 kadetten voor de Indiën *f* 121 965. Totaal *f* 281 125.

Voor 1868 wordt aangevraagd, voor: 129 kadetten voor Nederland *f* 137 127, of na aftrek der bijdragen ad *f* 63 900, *f* 73 227; 99 kadetten voor de Indiën *f* 109 489. Totaal *f* 246 616.

De som van *f* 6529, welke volgens het Voorloopig Verslag thans meer wordt aangevraagd dan in 1867, is het verschil tusschen de raming van 1868 en de uitgaven van 1866, waaromtrent eene toelichting in den adstructiven staat voorkomt.

De mogelijkheid om de functiën van gouverneur en kommandant in een persoon te vereenigen, is den Minister tot heden niet gebleken. Mogt hij later tot de overtuiging komen dat zoodanige vereeniging kan plaats hebben zonder tot nadeel van de dienst te leiden, dan zal hij tegen het invoeren van dien maatregel niet opzien.

Overigens zal het bij den Minister een punt van gezette overweging uitmaken, of en in hoeverre het mogelijk zal zijn om in het personeel bij de instelling eene vermindering te brengen. Reeds vroeger, bij de behandeling van de begrooting voor 1864, is bij het Voorloopig Verslag de meening te kennen gegeven dat het regelmatig werd geacht om de bijdragen der kadetten onder de middelen te doen verantwoorden. Bij het beantwoorden dezer bedenking heeft de toenmalige Regering zich daartegen verklaard. De Minister kan zich met hetgeen te dier zake door zijnen ambtsvoorganger is te kennen gegeven ten volle vereenigen. Ook hij is de meening toegedaan dat die bijdragen niet onder de middelen kunnen worden gerangschikt, doch in de daad strekken en moeten strekken in mindering van de uitgaven der inrigting. Volgens het daaromtrent te kennen gegeven verlangen wordt de ten slotte dezer afdeeling vermelde lijst, even als vroeger, ter beschikking van de leden der Kamer gesteld. De hier bedoelde vrijstelling strekt niet zoo zeer tot belooning, als wel daartoe, om minder vermogenden in de gelegenheid te stellen de kosten van admisse te bestrijden. Eene wijziging zoo als verlangd wordt zou ongetwijfeld tot verlies van zeer geschikte aspiranten kunnen leiden.

AFDEELING VI.

De bij deze afdeeling geuite veronderstelling is juist. De reiskosten van de officieren die op last van de Regering de Parijsche tentoonstelling hebben bezocht zijn ten laste van de VIde afdeeling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting van het loopend jaar het Rijk in rekening gebracht.

Onder het hier bedoelde getal officieren waren begrepen: 1 kolonel van den generaal staf, 2 kapiteins van het wapen der infanterie, 1 ritmeester der kavallerie, 2 hoofdofficieren van de artillerie, 1 luitenant van de genie, 1 officier van gezondheid der 1ste klasse en 1 kapitein van de militaire administratie.

Apothekers zijn niet onder bovenbedoelde officieren begrepen, omdat al hetgeen de pharmaceutische dienst betreft door den officier van gezondheid kan worden opgenomen. Het behoeft ook geen regel te zijn om juist alle wapenen of dieuften op de tentoonstelling te doen vertegenwoordigen. De officieren toch vormden geene commissie, maar werden individueel gezonden, en wel eerst die der infanterie en kavallerie (draagbare wapenen) met geneeskundige dienst en administratie (verpleging); later artillerie en genie, aangezien het zware artillerie-materieel veel later dan de vorenbedoelde voorwerpen is aangekomen en ten toon gesteld.

Boven en behalve deze officieren hebben anderen verzocht om ook de tentoonstelling te mogen bezoeken, en aan al die officieren, 42 in getal, van alle wapens, dienstvakken en rangen, is niet alleen het verlof maar ook het behoud van vol traktement toegestaan.

AFDEELING VII.

Met de betuiging dat de aanvankelijke regeling van het militair geneeskundig on-

derwijs, waardoor de jongelieden, die tot officier van gezondheid worden opgeleid, in staat zijn gesteld om eenige lessen aan de Utrechtsche hoogeschool bij te wonen, bijval heeft gevonden, wordt tevens de vraag gedaan of men niet verder op dezen weg zou kunnen voortgaan.

Te dezen aanzien heeft de ondergeteekende de eer te doen kennen, dat hij die regeling eenigen tijd wenschte te doen werken, ten einde later met eenige meerdere ondervinding te kunnen beslissen of op den ingeslagen weg kan worden voortgegaan. Mogt dit laatste het geval zijn, dan zal zulks wel tot eene beperking van het aantal militaire leeraren kunnen leiden, doch daarentegen zal het bedrag der collegiegelden vermeerderen en hierdoor dan ook geene noemenswaardige besparing van uitgaven worden verkregen.

In de regeling van de militaire geneeskundige dienst is door den Minister geene verandering gebragt. De organisatie van het personeel dier dienst is alleen gewijzigd, waarbij de verhouding in getalsterkte der verschillende rangen veel gunstiger is geworden en niet achterstaat bij die van de andere wapens of diensten bij het leger. Eene afschaffing van de 3de klasse der officieren van gezondheid acht de ondergeteekende niet raadzaam. Nu in de rangen van de officieren van gezondheid dezelfde rangverhouding is aangenomen als bij de officieren der andere wapens of diensten, behooren zij ook dezelfde rangen als dezen te doorloopen, een beginsel dat ook in de wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), regelende de bevordering der militaire officieren bij de landmagt, is vastgesteld. De bevordering zal in de toekomst verbeteren, al zal zij, wat trouwens in den aard der zaak ligt, nimmer gelijken tred kunnen houden met die van de meer uitgebreide hoofdwapens.

En terwijl nu tevens de traktementen voor verschillende rangen van officieren van gezondheid aanmerkelijk zijn verbeterd, gelooft de Minister dat de belangen van dat personeel voldoende zijn behartigd.

Met opzigt tot het geven van de vergunning tot de uitoefening van burgerpraktijk, hetwelk, zoo als de Minister reeds in de zitting van 26 Maart jl. heeft gezegd, een punt van overweging bij hem heeft uitgemaakt, vermeent de ondergeteekende dat hier de belangen van de officieren van gezondheid bezwaarlijk zullen zijn overeen te brengen met de algemeene belangen van de militaire dienst, waaraan de eerste ondergeschikt moeten blijven. En wat de verplaatsingen betreft, hoezeer deze grootendeels het gevolg zijn van bevorderingen, deelen de officieren van gezondheid in dat opzigt geheel in hetzelfde lot als de overige officieren van het leger. Verplaatsingen zonder volstreckte noodzakelijkheid geschieden niet.

Wat de toestand der militaire apothekers aangaat, daaraan is door de organisatie vastgesteld bij 's Konings besluit van den 4den October jl., n°. 52, eene verbetering gebragt, door eene wijziging der verhouding in de verschillende rangen. Terwijl er één apotheker van de 2de klasse thans bij de landmagt in West-Indië is gedetacheerd, boven het getal van 12, dat volgens de formatie moet zijn, ontbreken er thans slechts 3 apothekers van de 3de klasse.

Met genoegen heeft de Minister ontwaard dat de oprigting van twee kompagnien hospitaal-soldaten, althans in twee afdeelingen, ondersteuning heeft gevonden. Die categorie van militairen is te velde onmisbaar; hunne bestemming is om de gekwetsten op het slagveld op te zoeken en naar de verbandplaats te vervoeren, de officieren van gezondheid behulpzaam te zijn in hunne alsdan zoo moeilijke als gewigtige dienstbetrekking, de zieken naar de ambulances en hospitalen te helpen overbrengen, daarbij tevens werkzaam te zijn bij hunne verpleging, in een woord hulp en bijstand te verleenen aan den zieken en gewonden krijgsman.

Hiertoe wordt in de eerste plaats opleiding en wijders eene vaste regeling vereischt.

Wat het eerste betreft is reeds in 1864 begonnen om jaarlijks eenige miliciens, daartoe genegen en geschikt, bij de militaire ziekeninrigtingen te detacheren, ten einde daarbij onderrigt te ontvangen in het verzorgen van zieken en gekwetsten, en vooral wat van hen te velde gevorderd kan worden. Hierdoor is reeds verkregen dat men op dit oogenblik, wanneer al de ligtingen der militie onder de wapenen worden geroepen, over 179 in dier voege opgeleide miliciens zou kunnen beschikken.

De zamentrekking dier miliciens in twee kompagnien met eenig kader en vrijwilli-

gers, welke in tijd van vrede tevens bestemd worden om dienst te doen in de hospitalen, dient om al datgene wat tot de dienst te velde noodig is te regelen en vast te stellen, ten einde des gevorderd in korten tijd een goeioend korps hospital-soldaten te velde te brengen. Ingevolge eene ten vorigen jare in de Kamer gemaakte zeer juiste opmerking, is thans bepaald dat voor de bedoelde kompagnien bij voorkeur zoodanige miliciens zullen worden aangewezen die reeds eenige genees-, hee- of artsijnmengkundige opleiding hebben genoten.

Wat de vraag betreft of er niet iets voor het materieel der geneeskundige dienst behoort te worden gedaan en of er wel eens eene algemeene inspectie over dat materieel wordt gehouden, dat, zoo men meent, in vele hospitalen en infirmerien in eenen gebrekkigen toestand verkeert, hieromtrent kan de geruststellende verklaring worden afgelegd, dat het in gebruik zijnde zich in zeer goeden staat bevindt, daarenboven in ieder etablissement een voorraad nieuwe objecten is opgelegd en ook nog in 's Rijks magazijn van kleding en uitrusting te Delft eene vrij aanzienlijke voorraad hospital-goederen aanwezig is, gelijk uit den staat onder n°. 83, bij de begrooting overgelegd, nader kan blijken. In de bedoelde etablissementen worden de verschillende goederen telken drie maanden ter beoordeeling hunner geschiktheid tot verder gebruik door de toeziende chefs opgenomen en de afgekeurden door nieuwe vervangen. Die inrigtingen worden wijders door de inspecteurs van de verschillende wapens, en de bevelhebbers in de verschillende militaire afdeelingen bij hunne algemeene inspectien bepaaldelijk in oogenschouw genomen, terwijl dit nu en dan ook geschiedt door den hoofdintendant bij het leger.

§ 16 b. In strijd met de bij dit artikel te kennen gegeven afkeuring, dat de kosten van het geneeskundig onderwijs verminderd werden met de bijdragen der Departementen van Marine en van Koloniën, vermeent de ondergeteekende integendeel, dat deze handelwijze allezins strookt met de beginselen van goede comptabiliteit. De kweekschool is dienstbaar gemaakt aan de opleiding van kweekelingen, bestemd voor diensten, onder drie verschillende Departementen ressorterende; en nu zal men het toch meer rationeel vinden, dat ieder dier Departementen zijn evenredig aandeel in de gezamentlijke kosten der inrigting draage, dan dat de begrooting van het Departement van Oorlog alléén met al de uitgaven, en dus ook met die ter dienste van de beide andere Departementen worde bezwaard. Overigens moet hierbij worden opgemerkt; dat de bijdragen der Departementen van Marine en Koloniën niet als *definitief* bezwaar ten laste van de schatkist worden gebracht, maar alléén door overdragt van bezwaar op de begrooting van Oorlog beschikbaar worden gesteld tot het doen van betalingen, welke te zijner tijd aan de verevening der Rekenkamer worden onderworpen.

Het bedrag der retributiën voor regt van inschrijving der kweekelingen als student, en voor de jaarlijksche recensie als zoodanig, alsmede dat der collegiegelden, is berekend volgens de bepalingen, daaromtrent bij 's Konings besluit van den 2den Augustus 1815, n°. 14, houdende reorganisatie van het hooger onderwijs, later gewijzigd bij besluit van 13 October 1836, n°. 31, vastgesteld. De voldoening daarvan geschiedt aan het bestuur der hoogeschool.

§ 17. De meening dat iedere infirmerie thans een eigen fonds heeft, is minder juist. De infirmerie is eene huishoudelijke inrigting tot het verplegen der zieken. Het beheer daarvan is eigenlijk niets anders dan eene menage-rekening, waarin ieder verpleegde zijne soldij en brood inlegt, waarvoor hij wordt onderhouden, terwijl hij daaruit, naar gelang van zijnen graad, eene toelage van 2½, 5 of 10 cents daags geniet. Het overschietende wordt besteed tot het in orde houden der inrigting en het betalen der belooningen van de bedienden, welke in den regel gepensioneerde onderofficieren en soldaten zijn, die als zoodanig eene betrekkelijk geringe toelage boven hun pensioen genieten. Bovendien ontvangt de infirmerie eene ondersteuning uit 's Rijks schatkist, berekend op 2½ cents per dag voor iederen zieke tot de landmagt behoorende, alsmede van 2 cents daags per nachtleger, tot het onderhouden der slaapfournituren. Worden er nu veel zieken verpleegd, dan zijn de inlagen der verpleegden, met de evengenoemde ondersteuning uit de schatkist, voldoende ter bestrijding der uitgaven, en levert de menage-rekening een voordeelig resultaat op.

Is het getal verpleegden daarentegen gering, dan zijn de inkomsten niet altijd voldoende om de uitgaven te dekken, die dan uit het excedent der vorige rekeningen moeten worden bestreden. Van daar dat de menage-rekening moet zijn eene doorloopende rekening, en dat er geen sprake kan zijn van een eigen fonds bij iedere infirmerie, maar alléén, onder gunstige omstandigheden — dat is hier veel verpleegden — van een voordeelig saldo der rekening.

De ondergeteekende zou ongaarne deze wijze van beheer dier inrigtingen, welke zeer eenvoudig is en aan de schatkist weinig kost, verlaten. Moesten toch de infirmeriën niet meer als huishoudelijke inrigtingen, maar als Rijks-etablissemten worden beheerd, dan zouden daaruit aanzienlijke uitgaven voor het Rijk voortvloeijen. De menagemeeesters zijn thans gepensioneerde onderofficieren, die boven hun pensioen eene toelage van *f* 200 à *f* 250 ten laste der infirmerie genieten. Dezen zouden dan comptabele ambtenaren worden, die borgtogt zouden behooren te stellen, en men moet het betwijfelen of velen hunner daartoe wel in staat zouden zijn; terwijl de comptabele beamtenden, die hun zouden moeten vervangen en wier bezoldiging door het Rijk zouden moeten worden voldaan, tegen zoodanig gering bedrag als hierboven is opgegeven, zeker niet te bekomen zouden zijn.

Het hier opgemerkt verschil tusschen het getal verpleegdagen, waarvoor ziekgeld wordt uitgetrokken, met dat, waarop bij de korpsen is gerekend, ontstaat, omdat in het cijfer bij de korpsen niet zijn begrepen de verpleegdagen der milieens, die bij de indeeling der ligting, alvorens gekleed te zijn, ter beproeving hunner genezing of tot nader onderzoek, in verpleging worden opgenomen en voorts, dat bij kleine korpsen, om den geringen invloed, die het op de raming der kosten heeft bij de berekening van het kleedings- en reparatiefonds, geen aftrek voor verpleegdagen in de infirmeriën geschiedt.

AFDEELING X.

Zoals reeds hiervoren bij § 1, punt C, is te kennen gegeven, voldoen onze naar het stelsel Snider gewijzigde geweren volkomen aan de verwachting die men er van had; volgens het gevoelen van den ondergeteekende is dit het beste wat te verkrijgen was, in welk gevoelen hij nog wordt versterkt, omdat men ook in Engeland daarmede zeer tevreden is.

Bij het invoeren van nieuwe uitvindingen hebben gewoonlijk mislukkingen of tegenspoeden plaats; dit is ook het geval geweest met de vervaardiging van de patroonhulzen en de wijzen van hunne vulling. Thans worden de aangemaakt wordende patronen van gewone slaghoeftjes voorzien, waarvan het bekend is, dat zij, bij langdurige oplage in de magazijnen, niet in deugdelijkheid verminderen. Om in de thans bestaande dringende behoefte te voorzien, heeft er eene bestelling plaats gehad van patroonhulzen in het buitenland vervaardigd, en waarvan het model alhier beproefd en goedgekeurd is.

Ten einde in het vervolg niet afhankelijk te zijn van de buitenlandsche fabrikanten, zijn er maatregelen genomen dat ook door de inlandsehe particuliere industrie kan worden medegewerkt, om in den kortstmogelijken tijd het noodig aantal patronen te bekomen, iets dat wenschelijk is, in het geval dat soms onze inrigting te Delft niet in staat zou wezen, aan eene zich onverwacht opdoende behoefte spoedig geheel te voldoen.

Alzoo, nevens onze militaire inrigting te Delft, de particuliere industrie, en dan bestaan er geen bezwaren om ten allen tijde in het benoedigde te kunnen voorzien.

Met de fabricatie der nieuw aangenomen patronen, heeft men te Delft reeds een begin gemaakt, gebruik makende van de aldaar bestaande hulpmiddelen. Zoodra men door de ervaring, hierbij op te doen, weet, welke werktuigen hierbij het best te bezigen zijn, zal men zich beijveren die spoedig aan te schaffen.

Dat ook hier overhaasting soms schadelijk kan zijn, zou zijn gebleken wanneer men de werktuigen, die noodig waren om de vorige hulzen te vervaardigen, had aangeschaft; die werktuigen toch, zouden nu gedeeltelijk niet meer gebezigd kunnen worden en de daaraan besteede som van ongeveer *f* 30 000 dus grootendeels verloren zijn gegaan.

De weigeringen, welke met de vroeger te Delft gemaakte patronen plaats hebben gehad, hebben, volgens deswegens ontvangen rapporten, nimmer, zelfs bij de slechtste patronen, de 10 per cent overtroffen, zij bepaalden zich bij enkele korpsen tot 8 à 9 per cent.

Reeds voor eenigen tijd zijn bevelen gegeven om de hier bedoelde patronen in te leveren en door anderen te doen vervangen.

Bij de aanschaffing van het zwaar getrokken geschut, bestaat het voornemen, zich vooreerst te bepalen bij stukken van 46—19 en 23 duim (22,86). Het ijzeren kanon van 18 duim met bronzen voering (vroeger kanon van 80 pond) heeft bij de proeven zoo goed voldaan, dat men, ook met het oog op de goede uitkomsten met den met brons gevoerde ijzeren 12-ponder verkregen, thans in overweging neemt, om dit stelsel verder uit te breiden.

De getrokken 16-duimer, (50-ponder, vroeger bronzen 24-ponder) zijn te ligt voor zware ladingen en zeer zware projectilen, hun terugloop en terugwerking op het affuit zijn daardoor te hard; de gladde zware ijzeren vuurmonden zouden dus door het inzetten van bronzen buizen tot 30-ponders kunnen getransformeerd worden.

Het zal verder van de uitkomsten afhangen, verkregen met een bronzen kanon met stalen voering van 23 duim, of men dit stelsel zal aanhouden, dan wel of men zware ijzeren vuurmonden voorzien zal van bronzen buizen van dit kaliber. Dit laatste zoude eene weinig kostbare wijze zijn om zware vuurmonden te bekomen; wel is het brons op den duur niet bestand tegen de uitwerking van zware ladingen, doch het wordt daardoor niet gevaarlijk, het brons slijt weg maar springt niet. Door het inzetten van eene nieuwe voering wordt de vuurmond weder bruikbaar en daarbij is dan het materieel niet verloren. Bij ijzeren of stalen vuurmonden, die insgelijks niet zeer veel schoten met zware ladingen kunnen doorstaan, is daarentegen het materieel na het onbruikbaar worden van het kanon weinig of niets waard. Mogt de noodzakelijkheid blijken om kanons met kulaslading te bezigen, dan zal de Regering daartoe overgaan; voor zware ladingen zal de deugdelijkheid van zulke inrigtingen nog moeten bewezen worden.

Van eenig verschil van gevoelen tusschen de Departementen van Marine en van Oorlog, omtrent de wenschelijkheid om ijzeren stukken door middel van bronzen voering van trekken te voorzien, is den ondergeteekende niets bekend. Het streven bestaat, zoowel bij de artillerie der marine als bij die der landmagt, om, zooveel eenigzins mogelijk, in overeenstemming met elkander te handelen.

Het materieel der te sloopen vestingen is reeds grootendeels over de andere vestingen en sterkten verdeeld, en zal daar ruimschoots kunnen bijdragen tot eene krachtiger bewapening, tegenover krachtiger geworden aanvalsmiddelen. Het overige gedeelte zal aanvankelijk als eene kostbare reserve worden opgelegd.

Aan de scherpshutters-vereenigingen worden de geweren, zooveel de voorraad dit toelaat, kosteloos ten gebruike gegeven, alsmede 40 scherpe en 10 losse patronen, 's jaars per man. Wordt er meerdere munitie aangevraagd, dat reeds bij enkelen het geval is geweest, dan geschiedt dit tegen betaling, en deze gelden worden dan natuurlijk onder de verstrekkingen begrepen, waarvan op bl. 114 van den toelichtenden staat gewag wordt gemaakt.

De geweren zullen ter zijner tijd worden geïnspecteerd; elk korps verbindt zich, ingevolge de daaromtrent bestaande voorschriften, om de wapens, des verlangd, terug te geven, en bij beschadiging vergoeding daarvoor te betalen.

Bij de vaststelling van het Koninklijk besluit van den 12den Mei 1867 (*Staatsblad* n°. 49), heeft de Regering bepaaldelijk op het oog gehad eenige leiding te geven aan de geopenbaarde neiging der Natie, om zich in het hanteren der wapens en bijzonder in het schieten te oefenen.

De toestemming wordt niet verleend, dan na overlegging van de statuten en reglementen der vereenigingen, en de personen die daarbij als bevelhebbers (officieren) optreden, worden door den Koning benoemd en moeten den eed van trouw en gehoorzaamheid afleggen.

De leden der vereenigingen zijn geene militairen, en wat de gehoorzaamheid onder elkander betreft, hieromtrent behoeft de Regering niet tusschenbeide te komen. Elk

parsoon treedt vrijwillig op in de vereeniging en kan die ook weder verlaten naar verkiezing, en wat nu verder de verhouding betreft tusschen de personen die bij de vereeniging als officier zijn opgetreden met die bij het leger en der schutterij, dit is, zoo men vermeent, duidelijk aangewezen in het zoo even aangehaald besluit.

Ten slotte zij hier nog opgemerkt, dat de goede en echt nationale geest, waaraan de scherpschutters-vereenigingen hun ontstaan te danken hebben, in al die vereenigingen steeds in volle kracht blijft leven en voortdurend wordt opgewekt. De ondergeteekende zou het daarom betreuren, dat door al te zeer beperkende bepalingen 's lands verdediging den steun zou komen te verliezen, die in die vereenigingen voor de toekomst zoo krachtig is weggelegd en — hiervan houdt hij zich overtuigd — in de ure des gevaars zich niet zal laten wachten.

Eene nadere splitsing van art 21, waardoor zoude kunnen blijken, hoeveel voor aanschaffing van materialen, voor arbeidsloon en traktementen wordt uitbetaald, is ondoenlijk. Bij elken arbeid heeft bezoldigd toezigt plaats, en grijpen werkgeelden en traktementen zoo in elkander, dat eene bijzondere berekening onmogelijk is. Soms worden tot materialen gebezigd, deelen afkomstig van gesloopte of verouderde modellen, die voor dat doel waarde hebben, doch wier absolute waarde niet te bepalen is. Men zou voor dit alles fictive prijzen en berekeningen kunnen vaststellen, doch deze zouden geene bijdragen leveren om nader bij de waarheid te komen.

Bij eene volgende begrooting zal men de staten van het voorhandene in de magazijnen vergezeld doen gaan van de opgave van het vorig jaar; de vermeerdering of vermindering kan echter nu blijken door de eenvoudige vergelijking der opgaven in dit jaar en het vorige jaar gegeven. De berekening in geld der waarde is bepaald onmogelijk, bij het talrijk en alom verspreid materieel, tenzij men ook hier een fictieven coëfficiënt van waarde-afnemening per jaar aannam. Iets dat dus insgelijks geene wezenlijke waarde kan hebben, tot beoordeeling van den eigenlijken toestand.

Bij de bepaling van den opgelegden voorraad, heeft men wel in aanmerking genomen, wat bij het uitbreken van eenen oorlog kan aangeschaft worden; vele zaken, zoo als hout, koper en ijzer, moeten echter van eene qualiteit of van afmetingen zijn, die niet altoos in den handel voorkomen.

Die voorraad bevat ook tevens de grondstoffen die tot de oorlogsuitrusting der vestingen behooren, maar niet derwaarts gezonden worden, daar localiteit en de zorg voor het onderhoud dit niet altijd gedoogen.

Wat betreft de vraag naar de mogelijkheid om den voorraad van buskruid te Neuzen op eene andere plaats te bergen, zoo heeft die zaak in Mei jl. ontkennend moeten worden beslist, aangezien er in die vesting geen gebouw aanwezig is, waarheen dat buskruid kan worden overgebracht en bewaard.

AFDEELING XI.

De ondergeteekende kan niet ontkennen dat de kosten der vier forten bij Utrecht, de raming van 16 tonnen gouds zullen overtreffen, hetgeen hoofdzakelijk moet worden toegeschreven aan eene in het algemeen te laag gedane raming, vooral met betrekking tot de onteigening van gronden, terwijl bovendien een grooter aantal bomvrije geschutstanden dan aanvankelijk de bedoeling is geweest tot verhooging der kosten aanleiding heeft gegeven; doch hij vermeent de verzekering te kunnen geven, dat de kosten van uitvoering de primitive raming niet in die mate zullen overtreffen als door verscheidene leden schijnt gedacht te worden, daar het reduit van het fort bij Vechten geenszins zoo kostbaar behoef te wezen, als men, in verband met de omwalling, schijnt te onderstellen; terwijl wijders het fort bij Rijnauwen, als gevolg zijner ligging, op veel minder kostbare schaal dan het fort bij Vechten aangelegd zal worden en de gezamenlijke kosten van de beide forten op de Voordorpsche en Ruygenhoeksche dijken beneden het cijfer zullen blijven, daarvoor uitgetrokken op den staat, welke is gevoegd bij de eerste Memorie van Toelichting, die betrekkelijk het wetsontwerp tot den aanleg dier forten is ingediend.

Wat de vraag betreft over de wijze van uitvoering van het aanbestede fort, vermeent de ondergeteekende te moeten doen kennen, dat het zijne bedoeling steeds is

geweest om bij den bouw spoedig eene verdedigbare enceinte te doen daarstellen, doch hij heeft daarvan moeten afzien, doordien niet zonder bezwaren en aanzienlijke vermeerdering van kosten het aardewerk van den hoofdwal op eene voor de verdediging geschikte wijze zou kunnen opgeworpen worden, zonder dat het in verband daarmee te maken metselwerk vooraf grootendeels voltooid was. Men heeft geene andere uitvoering aan het werk durven geven dan bij het bestek is beschreven, omdat bij meer gevorderden spoed de eischen der gegadigden nog aanmerkelijk hooger dan thans zouden geweest zijn.

Ontegenzeggelijk hebben nopens het fort bij Vechten talrijke besprekingen met verschillende officieren der artillerie plaats gehad. De ondergeteekende is zoodanig door-drongen van het wenschelijke, dat de artillerie in alles wordt geraadpleegd bij het daarstellen van werken en gebouwen die met haren werkkring in verband staan, dat hij nog onlangs bepaalde voorschriften heeft gegeven, om zorg te dragen dat bedoeld overleg meer dan vroeger en steeds geregeld en in alles zoo plaats hebben.

Terwijl de verbetering der inundatiën van de Utrechtsche linie, te gelijk met den aanleg der beide forten op de Voordorpsche en Ruigenhoeksche dijken, zal worden tot stand gebracht en er alsdan nog alleen in aanmerking zou kunnen komen, om ter geschikte verdeeling van de uitgebreide eerste kom, de Tienhovensche kade zooveel noodig op te hoogen en te verzwaren, zal de bespoediging der onderwaterzetting grootendeels afhankelijk zijn van de voltooiing der werken ter verruiming van den Krommen Rijn. De hoofdzaak zal wel altijd wezen dat de inundatie in tijds worde gesteld, want ook met kostbare stoommachines te plaatsen te Honswijk en te Vreeswijk zou men eveneens te laat komen, wanneer de bemaling niet zoo tijdig ware aangevangen dat de inundatie op voldoende hoogte gesteld is als de vijand vóór de linie verschijnt. Alles komt er dus op aan dat het bevel tot het openen der active inundatiemiddelen, althans tot het vullen van vaarten en slooten, *bij tijds* gegeven worde en hierbij, even als bij zoo vele andere zaken betreffende 's lands verdediging, het particulier belang geene oorzaak zij dat het algemeen belang op den achtergrond gesteld worde.

Het wordt geredelijk erkend, dat met *f* 50 000 slechts voor een gedeelte een begin kan gemaakt worden met de verbetering van bestaande werken in de Utrechtsche linie, vooral met het oog op eene op de meeste plaatsen zeer bezwaarlijk te verkrijgen muurdekking en eene zeer wenschelijke verzwaring der aardewerken. De uitgetrokken som moet dan ook meer beschouwd worden als een blijk van 's Ministers ernstig voornemen om ook dat onderwerp zoo spoedig mogelijk te behartigen. Het maakt steeds een punt van onderzoek uit wat nog in het geheel gedaan zou moeten worden tot voltooiing dezer linie. Nadat de daartoe strekkende voorstellen bij den ondergeteekende zullen zijn ingekomen, zullen de daartoe verder benodigde gelden worden aangevraagd.

Dat er achter de linie met de bestaande middelen geene voldoende gemeenschap kan onderhouden worden, vermeent de ondergeteekende te moeten betwijfelen, terwijl hetgeen daaraan nog mogt ontbreken bij vorenstaande verbetering der linie, als van zelve tot verbetering in aanmerking zal komen; ook zal, zijns inziens, eene doorloopende telegraaf-verbinding zeer spoedig in tijd van oorlog zijn daargesteld.

De verbetering der bestaande reduits zal, naar het gevoelen van den ondergeteekende, de meeste kosten vereischen, terwijl bovendien op ettelijke plaatsen in het gebrek van defensiva gebouwen, logement voor troepen en kruidmagazijnen zal moeten worden voorzien.

De ondergeteekende wil niet ontkennen, dat de werkzaamheden tot het opmaken der aardewerken bij Utrecht niet met groote kracht zijn voortgezet; maar de diensten tot gering van het veepest vereischen in den afgelopen zomer zooveel manschappen van het leger, dat er gereedelijk zal worden ingezien hoe bezwaarlijk het viel meer troepen uit het garnizoen van Utrecht voor dien arbeid te bestemmen. Die arbeid zal overigens geregeld, met kalm overleg en op goede krijgskundige gronden worden voortgezet, waartoe onder andere eene som van *f* 50 000 op de tegenwoordige begrooting is gebracht.

Dat de verzwaringen der borstweringen van de lunetten der Houtensche vlakte

verkregen is door verlagings, wordt ondoeltreffend geacht. Men vreesde dat die borstweringen daardoor gemakkelijk door 's vijands geschutvuur zouden worden afgekamd. Dit kan geenszins worden toegegeven. De verlagings der borstwering gaat toch gepaard met eene evenredige verlagings van den walgang, en men begrijpt dus niet waarom bij zoodanige verlagings van het geheele profiel de borstwering eerder zou kunnen worden afgekamd.

Het kommandement over het voorliggend terrein is bovendien voldoende gebleven en daar er *in* de lunctten geene reduits- en vóór dezelve geene werken gelegen zijn, waarop het kommandement invloed heeft, konden hunne borstweringen zonder enig bezwaar 4 palm worden verlaagd.

De ondergeteekende vermeent dat eenige geoefendheid in den schansarbeid de waarde der manschappen zal verhoogen; en dat er steeds voldoende tijd voor die oefeningen zal overblijven, zonder dat andere meer nuttige oefeningen daaraan opgeofferd zouden behoeven te worden. Hij is van voornemen om ook militairen te gebruiken tot het sloopen van vestingwerken en effenen van terreinen, welke in de opgeheven vestingen voor exercitiën en schietoefeningen zullen worden gereserveerd, en het is met het oog daarop, dat bij de begrooting voor 1868 eene som van *f* 10 000 (niet *f* 40 000 zoo als bij het Verslag abusivelijk is vermeld) is aangevraagd, zijnde *f* 4000 meer dan voor 1867 is toegestaan.

Betrekkelijk de op de begrooting voorkomende posten van *f* 11 000, als eersten termijn der kosten tot het uitleggen der vestingwerken van Nijmegen, moet worden opgemerkt dat het slechts de bedoeling is om die gemeente *eenigzins* in die kosten te gemoet te komen. De omstandigheid, waarop in het Eindverslag der Commissie van Rapporteurs op de begrooting van het VIIIste hoofdstuk voor het dienstjaar 1867 is gewezen, dat de wallen van Nijmegen tijdens de Fransche overheersching het eigendom der gemeente zijn geweest, en, na het herstel onzer onafhankelijkheid, door haar *om niet* aan het Rijk zijn afgestaan, heeft den ondergeteekende tot de overtuiging gebracht, dat er wel termen bestaan om aan die tegemoetkoming eenige meerdere uitbreiding te geven, dan aanvankelijk zijn voornemen was. Hij vindt te minder bezwaar om de gemeente Nijmegen ten deze eenigermate te gemoet te komen, daar het naar zijne meening, zoo als hij reeds in de zitting van 25 Maart jl. heeft te kennen gegeven, wellicht mogelijk zal zijn 's lands welbegrepen belang hand aan hand te doen gaan met dat der gemeente.

Bepaalt men zich toch niet slechts tot eene gedeeltelijke vervangings der oude omwalling door eene andere enceinte, maar strekt men die wijzigings over het geheele front van het Havenfort af tot aan den bergrand uit, dan zal hierdoor een groot aantal buitenwerken en bovenal een gereveteerden hoofdwal verdwijnen, die op den duur altijd vrij aanzienlijke kosten van onderhoud zullen vereischen, aangezien toch de thans aanwezige bres wel de voorbode zal wezen van meer dergelijke gebreken in de oude omwalling.

Daarbij komt nog, dat eene zoodanige vesting met hare uitgebreide buitenwerken, wapenplaatsen enz., altijd, zelfs tegen overhoedschen aanval, een vrij aanzienlijk materieel zou vorderen, daar toch het meerendeel der bestaande drooge grachten door eenig geschut behoort te kunnen worden bestreken.

Ruimt men nu de oude omwalling met hare talrijke buitenwerken weg en stelt men daarvoor in de plaats eene eenvoudige behoorlijk geflankeerde omwalling (enceinte de sureté), dan kunnen de uitgestrekte binnen de nieuwe enceinte vallende gronden worden verkocht, en acht men het geenszins onmogelijk dat evenzeer de belangen der gemeente als die van het Rijk kunnen worden gebaat, zonder dat er van Staatswege groote uitgaven worden gevorderd, terwijl er zeker jaarlijks nog al belangrijke kosten van onderhoud zullen worden bespaard.

De rigting waarin de nieuwe enceinte zou moeten worden aangelegd is door den ondergeteekende op het terrein den eerstaanwezenden ingenieur aangewezen, met last, in dien geest een ontwerp met begrooting van kosten op te maken. Nadat dit ontwerp zal zijn ingekomen, zal eerst met zekerheid kunnen worden beslist of 's lands belang ten deze niet in strijd is met dat van de gemeente, en of andere aannemelijke voorwaarden kunnen worden gesteld, om tot eene uitbreiding der stad mede te wer-

ken. Mogt alsdan blijken, dat er geene overeenkomst met het gemeentebestuur kan worden aangegaan, zonder al te zware lasten op 's Rijks schatkist te leggen, dan zou de ondergeteekende van eene uitlegging der vestingwerken moeten afzien, en de in deze begrooting uitgetrokken post van f 11000 wenschen te besteden tot herstelling van den ouden hoofdwal.

Hoe men in het algemeen over Nijmegen als vesting ook moge oordeelen, zoo kan toch door niemand worden ontkend, dat door dit bruggehoofd een veilige terugtocht over de Waal van elke zijde wordt verkregen en dat daardoor de mogelijkheid ontstaat tot het verrigten van offensieve bewegingen in het land tusschen Maas en Waal en op de beide oevers van de Maas. Het derde fort te Lent zou daarvoor van geen nut zijn.

Ofschoon het 's Ministers bedoeling is, om Breda als vesting op te heffen zoodra het bruggehoofd in verband met de overbrugging van het Hollandsch Diep aan den Moerdijk daargesteld zal zijn en, met het oog daarop, de vesting bereids is teruggebragt tot de vestingwerken welke tot geene klasse behooren, ten einde de eigenaren van gronden al dadelijk te ontheffen van de, bij de wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128) vastgestelde bepalingen ten aanzien van het bouwen enz. binnen de verboden kringen, zoo zal toch, in afwachting daarvan, moeten worden voortgegaan om de bruggen, wegen, sluizen en gebouwen, in behoorlijken staat te onderhouden. Het is echter 's Ministers voornemen om, zoodra doenlijk, alle buitenwerken der vesting aan het Bestuur der Domeinen over te geven en om de bruggen over de hoofdgracht te vervangen door dammen met slechts kleine brugvakken er in.

De ondergeteekende is doordrongen van de wenschelijkheid, om zoo spoedig doenlijk gedeelten van vestingwerken van de opgeheven vestingen te doen sloopen, doch hij vermeent te mogen doen opmerken, dat er eene groote klove ligt tusschen de bepaling om de vrijkomende terreinen en gebouwen aan het Departement van Finantiën over te geven en de uitvoering daarvan, vermits er, ten gevolge van de verschillende belangen die daarbij in aanmerking moeten worden genomen, een tal van voorbereidende maatregelen aan verbonden zijn. Intusschen zijn de ontwerpen van bestek tot het maken van zeer breede toegangen door de vestingwerken van Maastricht en Venlo gereed en de uitvoering daarvan zal, vermoedelijk nog in den loop dezes jaars, van wege het Departement van Finantiën aanbesteed worden. Ook de slooping van Bergen op Zoom wordt op gelijke grondslagen voorbereid. Behalve die doorgangen zal het sloopen der vestingwerken, volgens 's Ministers gevoelen, aan de particuliere industrie overgelaten moeten worden, althans hij heeft gemeend de begrooting van zijn Departement niet met de daaraan verbonden aanzienlijke uitgaven te mogen bezwaren.

De ondergeteekende ziet de noodzakelijkheid niet in om het Comité van Defensie, dat tot geene uitgaven ten laste der begrooting leidt, op te heffen, veeleer zou hij er toe overhellen gezegd Comité, dat, in verband met het bepaalde bij art. 6 van 's Konings besluit van den 10den April 1850, n°. 57, feitelijk vervallen is, weder in te stellen, door de benoeming van nieuwe leden den Koning voor te dragen.

Wat betreft den wensch om de adviezen van dat ligchaam alleen voor de leden der Kamer te doen drukken, zoo vermeent de ondergeteekende te kunnen verwijzen naar hetgeen vroeger te dien opzigte in zijne Memorie van Beantwoording, betreffende het wets-ontwerp tot verhooging van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1867 (kosten van aanleg van forten), is te kennen gegeven.

AFDEELING XII.

Eenige leden verklaarden zich te leur gesteld, dat de Regering niet naar meerdere concentratie van het leger streeft. Niet minder dan die leden wenscht de ondergeteekende dusdanige concentratie. Maar ieder der zake kundig zal moeten toestemmen, dat het gemakkelijker is dien wensch uit te spreken dan daaraan te voldoen. Onmiddellijk toch stuit men daarbij op velerlei beletselen. Terwijl in plaatsen waar men meer troepen zou willen vereenigen, de vereischte localiteit ontbreekt, wordt men verplicht in andere plaatsen garnizoen te laten tot het bewaken van Rijks-inrighingen. In sommigen, waar localiteit voorhanden is, en die tevens tot het bewaken

van gevangenen troepen vorderen, laat het oefeningsterrein en vooral de gelegenheid tot oefening in het schieten naar de schijf — in kleinere plaatsen, als Assen en Harlingen, soms uitmuntend — zeer veel te wenschen over, bijv. Leeuwarden. Het beweren, dat de Minister deze zaak niet genoegzaam in 't oog zou houden, is minder billijk, daar hij zijne aandacht wel degelijk op dit onderwerp gevestigd houdt, hetwelk bij eene tegen het voorjaar reeds vastgestelde garnizoensverwisseling van sommige troepen zal blijken.

De ondergeteekende kleeft geheel het beginsel aan, dat bij den bouw van nieuwe kazernen de keuze behoort te vallen op de te behouden vestingen of op plaatsen die voor de oefeningen bijzonder geschikt zijn: doch zulks sluit niet in dat daarom de inrigtingen tot huisvesting van troepen in de opgeheven vestingen verwaarloosd zouden moeten worden. De opgeheven vestingen komen wegens de daarbij zijnde geschikte terreinen voor oefeningen bijzonder in aanmerking tot eene voortdurende bezetting, en zij, die eenigzins van nabij bekend zijn met den toestand, waarin de voor de bezetting bestemde gebouwen van de gemeenten zijn overgenomen, zullen, volgens 's Ministers overtuiging, niet kunnen beweren dat de sommen die voor het onderhoud der kazernen in de opgeheven vestingen uitgetrokken zijn, minder hadden behooren te wezen. Om een voorbeeld aan te halen vermeent hij te mogen wijzen op de omstandigheid, dat nog onlangs de kazerne te Wijk-Maastricht ontruimd is moeten worden uit hoofde men, wegens den bouwvalligen staat er van, het gevaarlijk achtte dat gebouw langer te doen bewonen. De bewoners zijn toen zoo goed doenlijk in de andere kazernen gelegerd geworden, en om in de behoefte voor het vervolg te voorzien, bestaat nu het voornemen om het arsenaal te Maastricht, dat een heel gebouw is, tot kazerne te doen inrigten.

De Minister is niet voornemens over te gaan tot het opheffen der sterkten aan den Zuidelijken Schelde-oever, en zoo lang die in stand worden gehouden, zal ook in het behoorlijk onderhouden der werken en gebouwen voorzien dienen te worden.

Dat de gelden tot verbetering van het infirmeriegebouw te Woerden niet kunnen bestreden worden uit de fondsen voor die inrigting bestemd, zal gereedelijk worden ingezien, als men wil letten op hetgeen hiervoren bij § 17 der VIIde afdeling is vermeld ten aanzien van de herkomst en bestemming der gelden voor de infirmeriën.

De gebouwen behooren of aan het Rijk of zijn in gebruik van de gemeentebesturen overgenomen; de daaraan te doene herstellingen geschieden onder het toezigt van de genie, en de kosten daarop vallende kunnen dan ook niet anders dan uit het hier aangewezen artikel der begroeting worden bestreden.

De inrigting van eene militaire bakkerij te Deventer moet nog in dit jaar plaats hebben, omdat de huur van het gebouw, waarin thans de bakkerij is geplaatst, door het gemeentebestuur is opgezegd.

Een aan het Rijk behoorend huis zal nu tot eene militaire bakkerij worden ingerigt, en de daartoe benoodigde gelden zullen worden gevonden door eene aanvulling van het artikel bij overschrijving uit den post voor onvoorziene uitgaven.

AFDEELING XIII.

Art. 32. De ondergeteekende moet wel uitdrukkelijk onder de aandacht brengen dat het woord *belofte*, ten slotte van deze paragraaf voorkomende, geheel ten onregte is gebezigd. Er is in de hier aangehaalde Memorie van Beantwoording van belofte geen sprake geweest. Blijkens den voorafgaanden inhoud zelve der paragraaf heeft de Minister destijds eenvoudig verklaard, dat er door hem verordeningen ter zake *waren* uitgevaardigd.

In die verordeningen zijn te vinden in de artt. 176 en 177 van het reglement op de inwendige dienst der infanterie, krachtens Zijner Majesteits magtiging, bij dispositie van het Departement van Oorlog, dd. 24 October 1866, ingevoerd. Zij luiden als volgt:

**Art. 176.* Op Zon- en feestdagen worden de onderofficieren, korporaals en verdere manschappen naar de kerk geleid der godsdienstige gezindten, waartoe zij behooren.

**Het uur waarop de godsdienstoefening plaats heeft en de kerk waarin die dienst*

wordt gehouden; wordt door den plaatslijken of garnizoens-kommandant bekend gemaakt.

„De tenue en het tijdstip tot het appèl voor de kerk, zoomede het aantal officieren 't welk den troep naar de kerk moet geleiden, wordt door den kommanderenden officier bepaald.

„Die officieren moeten tot dezelfde gezindte behooren als de troep welke door hen ter kerk wordt geleid.

„De hoogste of oudste in rang dier officieren doet op het bepaalde uur het appèl voor het gaan naar de kerk houden, en is, met de overige officieren dien den troep naar de kerk hebben geleid, verantwoordelijk voor de orde onder de militairen gedurende de godsdienstoefening.

„Na afloop der godsdienstoefening wordt de troep naar de kazerne terug geleid.

„Is er echter in de nabijheid der kerk, of op weg, eene geschikte plaats om den troep uit elkander te doen gaan, dan kan dit op last van den kommanderenden officier aldaar geschieden.

Art. 177. „Aan onderofficieren, korporaals en verdere manschappen, die verklaren tot de eene of andere bijzondere gezindte te behooren, wordt vrijgelaten zich naar de kerk dier gezindte te begeven. Heeft echter voor die gezindte geene openbare godsdienstoefening plaats, dan moeten de daartoe behoorende militairen, gedurende de algemeene godsdienstoefeningen voor den troep, in het kwartier blijven.

„Aan de Israëlitien moet op den Sabbath en op hunne andere erkende godsdienstige feestdagen, zooveel mogelijk de gelegenheid worden gegeven om hunne openbare godsdienstoefeningen bij te wonen.”

Zoolang er bij de Natie gelukkig nog godsdienstig gevoel bestaat zullen — de ondergeteekende is daarvan overtuigd — die bepalingen bijval vinden, want, wat enkelen er ook tegen aanvoeren, algemeen zal het zonder twijfel op prijs worden gesteld, dat bij het leger, waaronder zoovele nog minderjarige miliciens en zeer jeugdige vrijwilligers zich bevinden, godsdienstzin wordt onderhouden en aangekweekt. Daarin zal althans door den ondergeteekende geene verandering worden gebracht.

Art. 34 (moet zijn art. 42). Ook in de aangehaalde Memorie van Beantwoording is niet te kennen gegeven dat een wets-ontwerp tot oprigting van een invalidenhuis reeds een onderwerp van overweging van de Regering uitmaakte, daarin is slechts vermeld dat de Minister hoopte later te zullen kunnen overgaan tot de verwezenlijking van het denkbeeld om een invalidenhuis, op ruimer schaal ingerigt dan dat te Leiden, in het leven te roepen en dat dit een punt van gezette overweging bij zijn Departement uitmaakte.

Een daartoe strekkend plan is wel ontworpen, maar de aanzienlijke kosten, die daaraan verbonden zullen zijn, hebben tot dus verre belet aan dat plan uitvoering te doen geven.

Art. 36. De vraag of de Regering het plan heeft om de veranderde grondslagen, waarop de weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt berust, naar de eischen van den tijd te hervormen, schijnt eenige toelichting te behoeven; zoo als die vraag is gesteld, is het niet duidelijk wat door veranderde grondslagen moet worden verstaan en op welke eischen van den tijd wordt gedoeld.

Heeft men de meening willen uitdrukken dat de grondslagen van het fonds moeten worden gewijzigd en herzien in verband met de tegenwoordige theoriën nopens levensverzekeringen, gegrond op de beste sterftelijsten, dan is daarbij over het hoofd gezien, dat bij het in werking brengen eener instelling als deze, geene sterftelijsten en daarop gebaseerde theoriën in toepassing zijn gebracht en thans ook niet van toepassing kunnen zijn, en dat om dezelfde redenen, waarom de officieren in werkelijke dienst bij geen der in de burgerlijke maatschappij bestaande weduwenfondsen worden toegelaten, namelijk omdat de leer der waarschijnlijkheden en de wetten der sterfte, ten aanzien van militairen voor tijden van oorlog niet zijn van toepassing.

De grondslagen van deze kas zijn dan ook geheel afwijkende van die van instellingen in de burgerlijke maatschappij, welke verzekeringen het leven van een of meer personen ten doel hebben, en waarbij of deelhebbers onderling aan hunne na te laten weduwen een pensioen verzekeren, of de directiën zich tegen vaste premien tot het uitbetalen van weduwenpensioenen verbinden.

Met instellingen van dien aard is de weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt niet te vergelijken. Deze is uit haren aard en volgens haren oorsprong eene Rijksinstelling, niet *van* maar *voor* de officieren van de landmagt, en wordt, onder de superintendentie van het hoofd van het Departement van Oorlog, beheerd door eene door den Koning benoemde commissie, die jaarlijks aan het Hoofd van den Staat verantwoording doet van het beheer.

Voor de baten geldt hier de regel:

1°. dat al de officieren tot instandhouding der kas bijdragen leveren in verhouding tot de inkomsten welke zij uit 's lands kas genieten, en met toepassing van het beginsel dat die bijdragen klimmen in verhouding tot het vermeerderen der inkomsten, om later, bij het verminderen van inkomsten, tot een lager cijfer te worden teruggebracht;

2°. dat de gehuwden, die aan hunne na te laten weduwen het regt op een pensioen verzekeren, verhoogde bijdragen storten, met toepassing van het vermeld beginsel en voorts in verhouding tot het verschil in leeftijd van de echtgenooten.

Voor de lasten geldt de regel dat de weduwen-pensioenen in verhouding staan tot de rangen welke de overleden echtgenooten hebben bekleed.

Zijn de bijdragen welke tot instandhouding der kas van de officieren worden gevorderd, niet toereikende om de verleende pensioenen te bestrijden, dan wordt in het ontbrekende van wege het Rijk voorzien.

Eenige jaren na de weder-oprigting der kas in 1815, heeft dit laatste plaats gehad. De bijdragen der officieren zijn toen verhoogd, zoowel die van de ongehuwden als van de gehuwden, doch die van de laatstvermelden het meest, en is van 's Rijkswege subsidie enz. verleend.

De stand der kas is daardoor, vooral in de laatste jaren, veel verbeterd. Volgens de laatstelijk gearresteerde rekening en verantwoording over het boekjaar 1865, hebben de baten de lasten met f 15 872,65 overtroffen.

Daardoor is het in het volgend jaar mogelijk geweest het op het grootboek der nationale schuld, ten name der kas, ingeschreven kapitaal te vergrooten, de ongehuwde officieren te gemoet te komen door de van hen gevorderde bijdragen eenigzins te verminderen, en heeft thans het tot dusverre uit 's Rijks kas genoten subsidie tot een lager cijfer kunnen worden uitgetrokken. Blijft de toestand der kas gunstig, — en hiertoe bestaat het vooruitzicht, wanneer het tijdperk van vrede, waarin wij het geluk hebben tot nog toe te verkeeren, ongestoord blijft voortduren, — dan zal het, zoo als de Minister de eer had dit bij de Memorie van Toelichting te kennen te geven, mogelijk worden, de thans nog ten behoeve der kas door het Rijk verstrekt wordende subsidie te kunnen missen.

De ondergeteekende is nogtans van oordeel dat hieromtrent met bedachtzaamheid en zonder overijling moet worden te werk gegaan, ten einde den finantiëlen toestand dezer zoo weldadige instelling voor schokken te vrijwaren.

Art. 38. Dit artikel is bestemd om daaruit de betalingen te kwijten voor de aanschaffing van de kampements-effecten, de velduitrusting, den aanmaak van hospitaal-goederen, benevens de voorwerpen van kleeding en uitrusting, eventueel benoodigd voor de mobile schutterijen.

Bij de oplage van den voorraad is men er op bedacht om geene voorwerpen aan te schaffen, die door een lang verblijf in het magazijn aan bederf onderhevig zijn of die spoedig te verkrijgen zijn.

Aan het hier te kennen gegeven verlangen, om op den bij dit artikel over te leggen staat een winst en verlies aan te wijzen, zal voortaan worden voldaan.

Art. 44. Dat het nuttig zou wezen, om de troepen, bestemd om te kamperen, gedurende een gedeelte van dien tijd in de verschillende forten der Utrechtsche linie te legeren, kan door den ondergeteekende niet worden toegestemd. Die troepen zouden daardoor worden onttrokken aan het deel nemen aan de gecombineerde manoeuvres, waarvoor de tijd reeds niet te lang is gesteld. Iets anders is het om die forten door troepen, niet bestemd om te kamperen, te doen bezetten; dit heeft reeds meer-malen plaats gehad, en bij den Minister bestaat het voornemen, zulks ook op nieuw te doen geschieden. De gelegenheid tot oefening der troepen bij het slechten van

sommige vestingen, zal ook niet ongebruikt worden gelaten, zoo als door den ondergeteekende reeds hiervoren onder afdeeling XI werd te kennen gegeven.

Wanneer de gelegenheid tot oefening van het korps pontonniers te Dordrecht zelve aanwezig ware geweest, zou men gewis daarvoor niet naar een ander punt hebben omgezien.

De rivier voor Dordrecht is voor overbrugging met pontons veel te breed, zoodat men wel verplicht was die oefeningen elders te houden; ook zou de drukke vaart aldaar belemmerend werken op de oefeningen, zoodra zij op eenigzins ruimer schaal plaats hebben; het daarvoor gekozen punt bij Andel is gebleken allezins doeltreffend te wezen, zoodat dan ook de oefeningen, aldaar gehouden, aan de verwachting hebben beantwoord.

Art. 47. Nu door de Regering het initiatief is genomen, om ook hier te lande, even als reeds in vele Rijken bestaat, eene vereeniging in het leven te roepen tot het verleenen van hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van oorlog, en een hoofd-comité als bestuur der zich eventueel in de gemeenten te vormen vereenigingen heeft benoemd, ligt het in den aard der zaak, dat hieraan aanvankelijk eenige kosten verbonden zijn.

Wordt men in de verwachting, welke daaromtrent bestaat, niet te leur gesteld, en zal ook in Nederland deze zoo menschlievende instelling verrijzen, dan zal zij ook wel, op het voetspoor van hetgeen elders plaats grijpt, uit eigen middelen, door de liefdadigheid aangebragt, kunnen putten en geene kosten, aan de inrigting verboden, uit de schatkist behoeven te worden bestreden.

AFDEELING. XIV.

Art. 48. Hoewel de voorgedragen traktementsverhooging der majoors en kapiteins bij het korps Koninklijke maréchaussée slechts in ééne afdeeling noodig werd geacht, vertrouwt de ondergeteekende echter, dat men bij nadere overweging algemeen daarvoor gunstiger gestemd zal worden, wanneer men bedenkt, hoe vele en moeilijke diensten van die officieren, wier vooruitzichten uit den aard der zaak bij dit nuttig korps gering zijn, gevorderd worden.

AFDEELING XV.

Art. 49. De noodzakelijkheid, om den post van non-activiteiten eenigzins te verhoogen, zal worden toegestemd, wanneer men gelieft te letten op het totaal dat voorkomt op den, onder n°. 82, overgelegden staat ten bedrage van ruim f 57 000. Dat het vooruitzicht bestaat dat door herplaatsing of op pensioenstelling van eenige op dien staat voorkomende officieren, opgemeld bedrag zal verminderen, blijkt reeds uit de mindere raming; doch onafhankelijk van des Ministers wil kan, bij eene eenvoudige toepassing van punt 4 van art. 38 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128), het bedrag woër toenemen.

Het plaatsen op non-activiteit geschiedt bij toepassing van punt 4 en 5 van even-gemeld artikel, of in afwachting van herstel van gezondheid, of voor den tijd van één jaar; dat eerstbedoelden soms een eenigzins ruim tijdvak in die positie verblijven, is meestal aan hunnen gezondheidstoestand toe te schrijven. Nimmer echter is een officier dadelijk voor den tijd van vier jaren op non-activiteit geplaatst. En wat nu betreft het behoud van de schadeloosstelling voor fourrages, voor officieren die hunne dienst te paard moeten verrigten, de billijkheid vordert dat zij die behouden, want ware dit zoo niet, dan zou een officier, door ziekte van eenigen duur ongelukkig overvallen en deswege non-actief wordende, dadelijk in de verplichting komen zijne paarden, somtijds tegen betrekkelijke hooge sommen aangekocht, tegen een spotprijs te moeten van de hand doen, om later bij herstel weder aanmerkelijke sommen tot aankoop van paarden te moeten besteden.

AFDEELING XVI.

Ter voldoening aan het alhier te kennen gegeven verlangen, heeft de ondergeteekende de eer het volgende mede te deelen. Door onzen gezant te Parijs werd aan hem, Minister, medegedeeld dat de heer PERTUISET in het bezit was van een geheim tot het bezigen van springprojectilen, en het van belang was te achten omtrent deze aangelegenheid met den uitvinder onderhandelingen aan te knopen.

Bij dit schrijven werd door den gezant te kennen gegeven, dat hij in persoon getuige was geweest van ongelooflijke resultaten met de explosible geweerkogels van PERTUISET verkregen; dat men in Frankrijk met die uitvinding zeer was ingenomen en de zaak over het algemeen van hoog gewigt beschouwde.

Ten gevolge van dien werd genoemde heer PERTUISET naar herwaarts ontboden, om met zijne uitvinding proeven af te leggen voor eene daartoe benoemde commissie van infanterie- en artillerie-officieren. Hieraan is door hem voldaan, waarbij hij werd geadsisteerd door een paar werklieden uit Parijs, met welke hij zich alhier gedurende eene maand heeft moeten ophouden. Hoewel zijn geheim, waarvoor hij eene som van f 75 000 vorderde, niet is gekocht, hebben de officieren bij het nemen der proeven vele wetenswaardige bijzonderheden vernomen, welke van veel belang zijn te achten.

Natuurlijk moeten de reiskosten voor heen en terug, benevens het verblijf alhier, worden gerestitueerd; ook is men verplicht geweest de bij de proeven gebruikte projectilen te vergoeden, alsmede de onbruikbaar geworden voorwerpen en vernielde of beschadigde wapens; voor welk een en ander door den heer PERTUISET de som van f 25 000 is gevorderd en dan ook aan hem is betaald.

Op grond der verklaring van den toenmaligen directeur der normaal-schietschool, onder wiens leiding de proeven met het geweer genomen zijn en die ook de overige met artillerie-projectilen had bijgewoond, dat deze schadeloosstelling allezins billijk was gesteld, heeft men gemeend die te moeten voldoen.

's Gravenhage, den 13den November 1867.

De Minister van Oorlog,
VAN DEN BOSCH.

NOTA betrekkelijk het stellen der Inundatie voor de Utrechtsche linie.

Bij de berekening van den tijd benoodigd tot het stellen der inundatie, heeft men 3 rivierstanden in aanmerking genomen: te Wijk bij Duurstede, alwaar de nieuwe sluis den Krommen Rijn voedt, te Honswijk en te Vreeswijk, als:

A, zeer lage rivierstanden: Wijk bij Duurstede 3,30 el + A.P., Honswijk 1,80 el + A.P. en Vreeswijk 1,30 el + A.P.

B, gemiddelde zomerstand van 1851—1860: Wijk bij Duurstede 4,40 el + A.P., Honswijk 2,85 el + A.P. en Vreeswijk 2,32 el + A.P.

C, gemiddelde stand tusschen A en B: Wijk bij Duurstede 3,87 el + A.P., Honswijk 2,33 el + A.P. en Vreeswijk 1,81 el + A.P.

Wanneer nu de sluisen aan het Spoel (voor de inundatie van de Betuwe) en te Wijk bij Duurstede (voor het voeden van den Krommen Rhijn) werken, dan verlaagt de waterspiegel te Honswijk.

Deze daling van den waterspiegel wordt geschat op 0,15 el, en wanneer de sluis te Honswijk dan ook geopend wordt, dan raamt men de daling van den waterspiegel te Vreeswijk op 0,30 el.

Dien ten gevolge verkrijgt men de navolgende waterstanden:

A', zeer lage rivierstand: Honswijk 1,65 el + A.P. en Vreeswijk 1,00 el + A.P.

B', gemiddelde zomerstand van 1851—1860: Honswijk 2,70 el + A.P. en Vreeswijk 2,02 el + A.P.

C', gemiddelde stand tusschen A' en B': Honswijk 2,18 el + A.P. en Vreeswijk 1,51 el + A.P.

Iste kom.

Bij de berekening van den tijd benoodigd tot het stellen der inundatie, is men van de veronderstelling uitgegaan, dat de 1ste kom (van Muiden tot den Kerkeindschen dijk (Gagel—Westbroek) onder water gezet wordt, door inlating van zeewater te Muiden.

De inundatie wordt gesteld tot 0,20 el — A.P., en is dan voldoende voor de Utrechtsche linie.

Wil men de inundatie echter zoo ver uitbreiden, dat Naarden insgelijks geïnundeerd is, dan moet het peil bedragen 0,30 el + A.P., waartoe men dan echter ongeveer 60 millioen kubiek ellen water meer zoude noodig hebben.

De inundatie tot een peil van 0,20 el — A.P. zal, volgens berekening, waarschijnlijk plaats hebben in 10 à 11 etmalen.

De inundatie der overige kommen moet geschieden door den aanvoer van water uit de Krommen Rhijn (gevoed door de sluis te Wijk bij Duurstede) en door de sluisen te Honswijk en te Vreeswijk.

De peilen voor de inundatie worden gesteld op:

- + 0,62 el + A.P. voor de 2de kom (Klopdijk — weg Blaauwkapel);
- + 0,94 „ + „ „ „ 3de „ (weg Blaauwkapel — Bildstraat);
- + 1,55 „ + „ „ „ 4de „ (Bildstraat — Lekdijk).

1°. Aannemende een rivierstand A' of te Honswijk 1,65 el + A.P. en te Vreeswijk 1,00 el + A.P., dan kan, volgens berekening, dit geschieden in 12 à 13 etmalen.

2°. Aannemende een rivierstand B' of te Honswijk 2,70 el + A.P. en te Vreeswijk 2,02 el + A.P. Volgens berekening geschiedt dit in 4 à 5 etmalen.

3°. Aannemende een rivierstand C' of te Honswijk 2,18 el + A.P. en te Vreeswijk 1,51 el + A.P. Volgens berekening zal dit plaats hebben in 6 à 7 etmalen.

STAATSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1867.

VIIIste HOOFDSTUK.

VOORLOOPIG VERSLAG.

§ 1. De overweging van het wets-ontwerp tot vaststelling van hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1867 leidde tot breedvoerige beschouwingen. Meer dan vroeger is de aandacht door den loop der gebeurtenissen in het bijna afgelopen jaar gevestigd op de gevaren, die den Nederlandschen Staat van buiten's lands zouden kunnen bedreigen. Men vraagt zich af, door welke middelen wij die kunnen voorkomen, met welke krachten wij ze zullen bestrijden.

Eene wijze en bedachtzame staatkunde tegenover vreemde mogendheden, welke de verplichtingen, die op Nederland rusten, stiptelijk nakomt, maar tevens door eene krachtige en vastberaden houding zijne regten weet te handhaven, moet in tijden van spanning en gevaar onze eerste en voorname steun zijn. Wanneer het beginsel van overweldiging en ineen-smelting der kleinere Staten, dat thans van verschillende zijden wordt gepredikt en toegepast, onze onafhankelijkheid mogt bedreigen, zouden wij aan onze, van den nabuur scherp afgescheidene en door een roemrijk verleden bevestigde volkseenheid kracht ontleenen. Maar tegen de onregtmattige handelwijze van vreemden zijn deze wapenen niet altijd afdoende. Spoedig genoeg, wanneer het noodig was, zoude ons recht op een onafhankelijk bestaan om der wille van het zoogenaamde nationaliteitsbeginsel worden ontkend. Als wij met geweld worden aangevallen, kunnen wij het slechts met gelijke wapenen te keer gaan. En Nederland kan eerst dan in het midden der Europesche verwickelingen gerust zijn in het gevoel zijner zedelijke kracht, als het over de stoffelijke middelen beschikt, waarmede vastberadenheid en moed onze volksvrijheid tegen eenen vijandelijken aanval kunnen handhaven.

Enkele leden achtten het onmogelijk dien toestand ooit in het leven te roepen. In den laatsten tijd hebben de middelen van aanval eene vroeger ongekennde uitbreiding verkregen. Voor weinige jaren mogt men nog de hoop voeden, dat de groote mogendheden hare legers op den voet van vrede zouden brengen; die verwachting is thans geheel te leur gesteld. Groote troepenmassa's worden op de been gehouden, en overall is men bedacht op de middelen om haar aantal nog te vermeerderen. Eene verbeterde wapening der legers en de regelen der nieuwere krijgskunst hebben haar eene kracht gegeven, waaraan, blijkens de gebeurtenissen van den jongsten zomer, zelfs groote mogendheden, wanneer zij bij de inrigting van het krijgswezen slechts eenigermate achterlijk zijn gebleven, geen weerstand kunnen bieden. Wij kunnen tegen dit alles maar een zwak leger overstellen, dat thans op geheel onvoldoende wijze is gewapend en steun moet vinden in liniën van verdediging, waarvan de kracht gelegen is in eene misschien door lagen waterstand en snel voortdringen van den vijand onmogelijke of door invallende vorst onnutte inundatie der voorliggende gronden. Met zulke middelen kunnen wij aan geene ernstige verdediging denken.

De groote meerderheid der leden kwam met kracht tegen deze beweringen op. Zij was van oordeel, dat verdediging des lands tegen eenen onverhoopten vijandelijken aanval een pligt is van ons volk. Zij hield daarbij de meening staande, dat wij ook de kracht bezitten om onze onafhankelijkheid te handhaven. De middelen, waarover

wij beschikken kunnen, zijn wel is waar betrekkelijk gering, maar het terrein dat verdedigd moet worden is dan ook niet zeer uitgestrekt en, ofschoon van alle zijden aan vijandelijken aanval blootgesteld, toch bij uitnemendheid voor de verdediging geschikt. De bewapening van ons leger laat thans veel te wenschen over, maar zij kan op een behoorlijken voet worden gebragt, want de toestand onzer geldmiddelen verhindert niet om de daarvoor gevorderde offers te brengen. De liniën van verdediging zijn, wanneer ze eenmaal voltooid zullen wezen, bij eene behoorlijke verdediging sterk genoeg om het land te beschermen. Want de inundatie is althans voor de Utrechtsche linie door den waterstand op de rivier de Lek, bij Wijk bij Duurstede en Honswijk genoegzaam verzekerd. Mogt zij onverhoopt niet te stellen zijn, dan kan door eene afdamming der rivier bij Vreeswijk of het inlaten van water uit de Zuiderzee ook daaraan worden te gemoet gekomen. Bij vorst kan de kracht van het ijs gebroken worden door het water er van onder te laten wegvloeijen. En ook als dat onmogelijk is, zal de vijand niet ligt over het ijs eenen aanval wagen die, gelijk het voorbeeld van Luxemburg's togt in 1672 heeft geleerd, zeer onzekere kansen aanbiedt. Daarbij behoort men zich eene juiste voorstelling te maken van de legermacht die door den vijand zal worden in het veld gebragt. Wanneer de groote mogendheden van Europa, al hare krachten tegen ons te zamen spannen, dan zullen wij op den duur de verdediging niet kunnen volhouden. Maar dit geval is nauwelijks denkbaar. Een aanval op onze grenzen zal steeds met meerdere verwickelingen in het buitenland gepaard gaan, die zelfs magtige Staten zouden dwingen een groot gedeelte hunner krachten elders aan te wenden. Veel waarschijnlijker dan de aanval eener groote overmagt, zoude daarom een inval zijn van een betrekkelijk weinig talrijk leger, zoo als dat hetwelk door Oostenrijk en Pruisen in den Deenschen oorlog van 1864 werd vereenigd, om hetzij een gedeelte van ons grondgebied te overmeesteren, of wel ons te dwingen om eene zeehaven af te staan, of toe te geven aan staatkundige eischen. Tegen zulk een aanval, tegen eenen coup de main als die waardoor Hannover is overrompeld, zijn wij volkomen bestand, wanneer onze verdedigingsmiddelen slechts goed worden ingerigt en aangewend. Tot deze krachtsinspanning zijn wij verplicht. Zelfs het arme Zwitserland heeft geene uitgaven ontzien, wanneer het de verdediging van zijne onafhankelijkheid gold. Van daar heeft het zich de algemeene achting der Europesche mogendheden verworven en zich onder haar eene eervolle plaats verzekerd. De geldelijke opofferingen die voor 's lands verdediging noodig zullen zijn, gaan niet verloren. Want de oorlogsbelastingen, die Pruisen onlangs in Saksen en in Frankfurt heeft gevorderd, hebben het bewijs geleverd dat ook zij zich bedriegen, die meenen dat het althans eene bezuiniging zoude zijn om niet behoorlijk voor de verdediging van het vaderland zorg te dragen.

§ 2. De Regering moet, om de gelden die daartoe worden aangewend goed te bevesten, weten wat zij wil. Het algemeen plan van ons verdedigingsstelsel moet vaststaan, en daarbij moet ook op de eischen der verdediging van onze koloniën worden gelet. De zamenstelling der levende strijdkrachten en der passieve weermiddelen, waarover wij kunnen beschikken, moet worden geregeld en daarna moeten er middelen tot uitvoering van de gestelde beginselen worden beraamd. De groote meerderheid der leden, die wenschten mede te werken om eene goede inrigting van 's lands verdediging in het leven te roepen, drong er daarom op aan, dat de Regering hare zienswijze hieromtrent zoude mededeelen en aan de Staten-Generaal een overzicht zoude geven van alles wat zij noodzakelijk acht om het voorgestelde doel te bereiken.

De thans voorgelegde begrooting kan slechts als eene tijdelijke voorziening worden beschouwd. De sommen die daarbij worden aangevraagd maken voorloopige maatregelen mogelijk, zij moeten aanmerkelijk worden verhoogd, eer de verdediging geacht kan worden genoegzaam verzekerd te zijn. Maar reeds sedert eene reeks van jaren zijn er vrij aanzienlijke geldsommen ten behoeve onzer weerbaarheid besteed, zonder dat daarbij een vast stelsel als grondslag was aangenomen. Die uitgaven hebben dan ook weinig gebaat en de verdediging is nog evenmin verzekerd als vroeger. Hieraan moet een einde komen. Het volk heeft regt te vorderen, dat de zware geldelijke offers die het brengt, op eene werkelijk nuttige wijze worden aangewend. Die uitkomst kan alleen worden verkregen wanneer, na rijpe over-

weging, een algemeen plan wordt aangenomen en vervolgens met vaste hand wordt uitgevoerd.

§ 3. Met te meer aandrang werd de wensch om mededeeling van het stelsel der Regering ten aanzien van 's lands verdediging uitgesproken, daar hetgeen de tegenwoordige Minister sedert zijn optreden aan het hoofd van het departement verrigt heeft, over het algemeen niet ongunstig werd beoordeeld. Gedurende dat tijdperk werd door hem reeds meer dan door een zijner voorgangers in het belang van 's lands weerbaarheid verrigt. Zijne maatregelen tot opheffing van eenige vestingen werd goedgekeurd en tevens werd de verwachting uitgesproken, dat het begonnen werk ijverig zal worden voortgezet en voornamelijk het noodige tot versterking der levende strijdkrachten zal worden aangewend. Men meende dan ook op spoedige indiening van voorstellen tot slooping van andere schadelijke vestingen en tot aanbouw der noodige verdedigingswerken (1), op de organisatie van een, zij het ook klein, stand leger van vrijwilligers en de betere bewapening onzer troepen bij den Minister te mogen aandringen. Bij den opregten wensch om hem te steunen in zijn streven naar verzekering der weerbaarheid, gaf men het verlangen te kennen, dat de Minister zijne inzichten volledig en zonder eenige terughouding zoude openleggen.

AFDEELING I.

Art 2. Algemeen wilde men dezen Minister den lof niet onthouden, dat hij aanvankelijk streeft naar vermindering van het getal der ambtenaren bij zijn departement en dat hij hunne bezoldiging niet tracht op te voeren. Daarbij heeft hij reeds gedeeltelijk toegegeven aan den wensch, dat geene opperofficieren aan het hoofd der afdeelingen bij het departement zouden staan. De genomen maatregelen zullen echter voor 's hands geene bezuiniging aanbrengen, wijl er nieuwe betrekkingen voor de afgetreden titularissen zijn in het leven geroepen. Dus blijft de volledige toepassing van dit beginsel en eene betere regeling van de werkzaamheden aan het departement nog altijd eene dringende behoefte. Het kan alleen door vereenvoudiging van de geheele inrigting der administratie worden verkregen. Wanneer de bijzonderheden der dienst aan de chefs der korpsen worden overgelaten, zouden deze zich ook vrijer bewegen en eene vooral in oorlogstijd hoogstnoodige zelfstandigheid kunnen verkrijgen. Vele moeilijkheden zouden worden voorgekomen. Thans geven de bevelen, die van het departement uitgaan, daartoe dikwijls aanleiding. Ook verdient bij het detacheren van officieren aan het departement op eene geregelde afwisseling der personen te worden gelet. De wijze waarop de vervulling der onlangs opgevallen betrekking van secretaris-generaal was geschied, werd door zeer vele leden afgekeurd. Bij Koninklijk besluit is het beginsel vastgesteld, dat steeds een officier met de waarneming er van zal worden belast. Waartoe diende deze regeling? Zij beperkt noodeloos de vrijheid der Regering, die toch steeds den geschikten persoon kan benoemen. Waarom is voor het traktement van den secretaris-generaal f 500 meer uitgetrokken dan zijne ambtgenooten genieten? Het wekte algemeene afkeuring, daar de omvang van zijnen arbeid toch zeker minder uitgebreid is, dan die der secretarissen-generaal bij verscheiden andere departementen. De voorgestelde verhooging der bezoldiging van den referendaris-rechtsgeleerde vond geen tegenstand. Maar men vroeg om welke reden zij bij de indiening der Nota van Wijziging op nieuw f 200 hooger was gesteld. De luitenant der infanterie, die bij het departement gedetacheerd zijn, ontvangen f 100 meer traktement dan hunne kameraden, die bij het leger dienen. Van waar komt dit verschil? Wanneer de aangevraagde som hun in billijkheid toekomt, zoude het verkieslijk zijn de toelage met f 100 te vermeerderen, maar het traktement onveranderd te laten.

Het topographisch bureau, waarvan het werk allen lof verdient, zoude wanneer

(1) De gedachtenwisseling, die ook naar aanleiding van het voorstel de Regering tot verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegroting voor 1867, (Kosten van aanleg van forten) over de inrigting van ons verdedigingsstelsel heeft plaats gehad, is opgenomen in het Voorloopig Verslag dat onder dagteekening van heden ten aanzien van dit wets-ontwerp wordt uitgebragt.

het alleen ten behoeve van het Departement van Oorlog werkte, op veel kleinere schaal ingericht, en wel bij de afdeeling *genie* kunnen ingedeeld worden. De uitgebreidheid, die het thans verkregen heeft, is een noodzakelijk gevolg van den arbeid die daar voor de andere departementen van algemeen bestuur geschiedt. Men vroeg, of het daarom niet wenschelijk zoude zijn er eene zelfstandige inrigting van te maken, met eene afzonderlijke administratie en begrooting, even als de Algemeene Landsdrukkerij. Dit denkbeeld vond echter geen algemeenen bijval. Maar wel werd het billijk geacht, dat de departementen van algemeen bestuur, die aan het topographisch bureau werkzaamheden te hunnen behoeve laten verrigten, een deel der daartoe benoodigde uitgaven zouden dragen. De werkzaamheden van het Departement van Oorlog moeten echter steeds voortgaan.

AFDEELING II.

Art. 4. Zeer vele leden kwamen bij de behandeling van dit artikel bij vernieuwing op tegen het groot aantal generaals, dat bij ons kleine leger wordt aangehouden. Naar hunne meening zoude het genoeg zijn, wanneer één generaal als inspecteur aan het hoofd van ieder wapen ware geplaatst. De bevelhebbers in de militaire afdeelingen hebben nu toch geenen voor hunnen rang passenden werkkring en zij worden op deze wijze in vreedstijd toch niet tot geschikte bevelhebbers voor den oorlog gevormd. Wanneer het getal der generaals op deze wijze wierd ingekrompen, zouden kolonels met het bevel over de brigades en evenzeer als luitenant-kolonel met dat van groote garnizoenen belast kunnen worden. Vooral wanneer, gelijk door velen werd voorgestaan, de indeeling der infanterie in regimenten wierd afgeschaft en die in bataillons daarvoor in plaats wierd gesteld. Nu is er in de hoogere rangen eene onnoodige weelde bij ons leger. Het zoude wenschelijk zijn, dat wij ze afschaften, om even als Zwitserland, dat bijna geen generaals bezit, het geld ten behoeve der verdediging op nuttiger wijze te besteden.

Art. 5. Ook in de zamenstelling van den generalen staf wenschte men verandering aangebragt te zien. Enkele leden verdedigden haar. Zij zagen daarin een prikkel voor den ijver der officieren en eene veer zonder welke het raderwerk des legers zoude blijven stilstaan. Men antwoordde, dat de plaatsing bij dit korps thans een voorregt is dat aan eenige officieren naar goedvinden wordt geschonken. In andere landen wordt er een gestreng examen afgenomen van hen, die tot de plaatsing bij den generalen staf in aanmerking wenschen te komen. Dat behoorde ook hier te lande te worden ingevoerd. De officieren die aan de gestelde eischen voldoen zouden wel tot stafofficieren benoemd moeten worden, maar konden toch in het leger blijven dienen en zich daardoor in de zoo noodige praktische bekwaamheden door omgang met de troepen blijven oefenen. Het zoude wenschelijk zijn, dat zij dan achtereenvolgens bij de verschillende wapens wierden ingedeeld en ook eenigen tijd bij het leger in Oost-Indië doorbragten. Het korps van den generalen staf zoude daardoor zonder schade vervallen. Alleen de zoogenaamde verkenningsbrigade, die algemeen noodzakelijk geacht werd, zoude er van overig blijven. Dit zoude te minder bezwaarlijk zijn, daar ons land en het te verdedigen terrein zoo klein zijn, dat ieder bekwaam officier geacht moet worden er volkomen mede bekend te zijn. Sommige leden, die de tegenwoordige inrigting van den generalen staf niet goedkeurden, zagen echter in de uitvoering van het ontwikkeld denkbeeld wel eenig bezwaar. Het getal der hoofdofficieren, dat thans bij den generalen staf geplaatst is, schijnt zeer groot in vergelijking tot dat der officieren van minderen rang. Men vroeg, welke de reden is dezer indeeling. Een generaal aan het hoofd er van schijnt althans overbodig, en het is onnoodig dat de betrekking van chef van den staf in de militaire afdeelingen door hoofdofficieren wordt vervuld.

Art. 6. Ook bij de administratie der armee achtte men het getal der hoofdofficieren te groot in verhouding tot de sterkte van het korps.

Art. 7. Sommige leden meenden, dat de officieren van de provinciale en plaatselijke staven zoo weinig werk moeten verrigten, dat ze bijna overbodig zijn.

Meerdere drongen aan op eene verhooging der bezoldiging van de plaatselijke adjudanten, die reeds ten vorigen jare door een van de leden der Kamer is voorgesteld, maar toen de goedkeuring der meerderheid niet mogt verwerven. Anderen verklaarden zich echter voor alsnog ongenegen om er toe mede te werken.

AFDEELING III.

Het streven van den Minister om onze levende strijdkrachten te vermeerderen, en daardoor een werkelijk leger in de plaats te stellen van een leger op het papier, werd bij de overweging van deze afdeeling algemeen goedgekeurd. Intusschen achtte men eenige meerdere toelichting van zijne plannen allezins wenschelijk. Daartoe werd mededeeling gevraagd van de tabellen van formatie der tegenwoordige en van die der voorgestelde legerorganisatie. Tevens drong men aan op eene betere inrichting der overgelegde staten (n° 79), waaruit de wezenlijke sterkte van het leger zoude kunnen blijken. Thans geven zij, daar men niet kan nagaan hoe veel manschappen werkelijk onder de wapens zijn, niet veel licht. Het getal der strijders en niet-strijders, het incompleet van iederen rang dient in deze staten te worden aangewezen, terwijl ook de splitsing der opgave omtrent de artillerie volgens de onderscheidingen, die in de begroting zijn aangenomen en de verdeeling der paarden in rij- en trekpaarden, daarbij in aanmerking zouden komen. Er werd toch beweerd, dat de voorgestelde vermeerdering der dienstdoende manschappen niet zoo veel te beteekenen heeft, als men oogenschijnlijk zoude zeggen. Wanneer de bataillons tot een effectief van 205 soldaten zijn opgevoerd, zullen zij nog maar dezelfde sterkte hebben die zij vroeger, voor het optreden van des Ministers voorganger bezaten. Van dit cijfer uitgaande, verkrijgt men met de officieren en onderofficieren, die na afgifte van eenig kader aan de schutterij en voor detachementen, er bij zullen aanwezig zijn, eene vermoedelijke sterkte van 16 officieren en 270 manschappen per bataillon, dat dan in het veld, na afrek der zieken en non-combattanten, ongeveer 250 hoofden zal tellen. Voor 36 bataillons geeft dit eene effectieve sterkte van 9000 hoofden en niet van 11,100, zoo als de Minister veronderstelt (2de Memorie van Toelichting, bladz. 3). Eveneens schijnt het aan twijfel onderhevig, of wij wel, gelijk terzelfder plaatse wordt opgegeven, 72 vuurmonden bij ons leger te velde zullen kunnen bespannen. Ook hetgeen omtrent de schutterij wordt aangevoerd, werd voor gegronde tegenspraak vatbaar geacht. Volgens art. 77 der thans vigerende wet van 11 April 1827 (*Staatsblad* n°. 17) op de schutterijen, kan eerst wanneer de geheele militia is opgeroepen, het bijeenbrengen en oefenen der schutterijen worden voorbereid. De Regering neemt aan dat ons leger na een tijdverloop van 14 dagen tot eene sterkte van 35,000 en na 1 à 2 maanden, met inbegrip der schutterij, tot 62,000 man kan worden gebracht. De veronderstelling dat binnen een zoo kort tijdsbestek 27,000 man schutterij aan ons leger te velde kunnen worden toegevoegd, schijnt in geenen deele met de bestaande wetgeving overeen te brengen. Maar nog minder is dit het geval met de zinsnede waarin de Regering verklaart, dat zich op hetzelfde tijdstip of iets later nog 30,000 man rustende schutterij gewapend, gekleed en tamelijk geoefend aan de 62,000 man troepen kunnen aansluiten. Het mag onmogelijk worden geacht om binnen twee maanden niet minder dan 57,000 man schutterij te wapenen, te kleeden en tamelijk te oefenen. Het kan mogelijk worden bij eene gewijzigde wetgeving op de schutterijen en op de militia; thans is deze uitkomst niet te verkrijgen.

Toch is het noodig dat wij bij eenen snel opkomenden oorlog, gelijk de laatste jaren er zoo vele hebben opgeleverd, binnen korten tijd over eene genoegzame troepenmacht kunnen beschikken. Daartoe achtte men vrij algemeen eene geheele hervorming van de inrichting onzer levende strijdkrachten noodzakelijk. Enkele leden stonden de meening voor, dat eene algemeene volkswapening, zoo als in Zwitserland, ook voor onze verdediging doeltreffend zoude zijn. Hun werd echter geantwoord, dat het hier te lande aan te veel bezwaren onderhevig zoude wezen, om alle krachten aan den landbouw en het handelsbedrijf te onttrekken. Daar komt bij dat Zwitserland geene vestingen bezit en voor geene kustdefensie behoeft te

zorgen, zoodat het ook het personeel en materieel kan missen die daartoe noodig zijn. De gesteldheid des lands laat er het gebruik van ruitertij niet toe, die wij almede noodig hebben. Daarom gaat de vergelijking met Zwitserland in dezen niet geheel op. Eenige leden drongen echter aan op het vaststellen eener leg-organisatie bij de wet. Sommige voorstanders van dit denkbeeld meenden echter dat het dan eerst verwezenlijkt zoude kunnen worden, als de door de Grondwet voorgeschreven afscheiding van het staande leger van vrijwilligers en de nationale militia zal hebben plaats gehad, terwijl anderen juist die afscheiding noemden onder de onderwerpen, die zeer gevoeglijk bij de verlangde wet kunnen worden geregeld.

Men wenschte te vernemen, welke meening de Regering omtrent de wenschelijkheid dezer regeling is toegedaan, en welke opvatting der grondwettige voorschriften „Van de defensie”, bepaaldelijk der artt. 178 en 180 zij huldigt. Deze laatste vraag werd met te meer kracht aangedrongen, daar eene goede organisatie onzer levende strijdkrachten nog maar weinig zoude baten, wanneer wij over geen genoegzaam aantal troepen konden beschikken. En toch zoude zulks op dit oogenblik het geval zijn. Men vroeg, of het tegenwoordig aantal officieren voldoende zoude zijn, bij het uitbreken van eenen oorlog. Zoo niet, hoe zoude de Regering dat getal dan wenschen aan te vullen? De bevordering van onderofficieren tot den officiersrang schijnt niet mogelijk, daar zij even noodig en schaars voorhanden zijn. Met de getalsterkte der manschappen is het nog erger gesteld. Om eene voldoende samenstelling van de korpsen te verkrijgen, is het in de eerste plaats noodig vrijwilligers te bekomen. Met leedwezen meende men te bespeuren, dat de Regering daartoe nog geene afdoende pogingen had aangewend en nog geen vast plan hieromtrent scheen te hebben ontworpen. Art. 178 der Grondwet geeft al aanstonds een middel daartoe aan de hand. Het zoude wel mogelijk zijn om bataillons vrijwilligers op te rigten, wanneer er ook vreemdelingen in wierden opgenomen en bijaldien de uit Indië terugkeerende militairen in de gelegenheid wierden gesteld om binnen een zekeren termijn, zonder verlies van diensttijd, in die korpsen te treden. Alle twijfel daaromtrent zoude zeker verdwijnen, bijaldien nevens eene goed ingerigte kazerne met billijke behandeling en belooning, ook het uitzigt op pensioen vooral voor de onderofficieren werd verbeterd.

Een tweede bestanddeel onzer levende strijdkrachten is de nationale militia, en art. 180 der Grondwet schrijft voor dat zij in de eerste plaats uit vrijwilligers moet worden zamengesteld. Ook deze vrijwilligers voor de militia zouden wel kunnen worden bijeengebragt, wanneer er slechts doeltreffende pogingen toe wierden aangewend. De militiedienst moet daartoe in de eerste plaats ontdaan worden van hetgeen haar in de oogen des volks minder begerlijk, ja zelfs vernederend maakt. Om deze reden konden zeer vele leden hunnen bijval niet schenken aan den wensch, die door sommigen geuit werd, om het dragen van wapenen aan de militairen die buiten dienst zijn te verbieden. Zij meenden, dat zoodanig verbod den lust tot dienstneming nog geringer zoude maken en wilden liever strenge straffen bedreigen tegen het misbruik dat uit het dragen van wapenen kan voortvloeijen, dan de daaraan verbonden voordeelen te missen. Eene herziening der militaire strafwetgeving is tot het voorgestelde doel onmisbaar. Wanneer zij ontdaan wordt van de vele verkeerdheden en verouderde vormen die haar thans aankleven, zou de toestand van den soldaat eene groote verbetering ondergaan. Zulk eene verbetering is zeer goed mogelijk, te meer daar zij, gelijk het voorbeeld van België aantoon, zeer wel bij gedeelten kan worden tot stand gebragt, zonder dat er eene algemeene herziening der wetgeving noodig is. Nevens die algemeene maatregelen tot aanmoediging der vrijwillige dienstneming, zoude ook de toestand der onderofficieren behooren te worden verbeterd. Daarbij kon de Regering er op bedacht zijn om door vorming van onderofficieren en officieren uit de militia het incompleet, dat in deze rangen alligt in oorlogstijd ontstaan zal, zooveel mogelijk aan te vullen. Een leger als het onze, dat steeds voor een groot deel uit jonge soldaten zal bestaan, heeft een overwegend belang bij het bezit van een kader, dat goed geoefend en in allen deele voor zijne taak berekend is. Ook werd er aangedrongen op de toepassing van artt. 5 en 6 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128) op de bevordering, het ontslag en het op pensioen stellen der militaire officieren van de landmagt. Die bepalingen

laten eene gedeeltelijke bevordering bij keuze voor de verschillende officiersrang en toe en schrijven voor dat de bevordering der hoofd- en opperofficieren steeds bij keuze uit de bekwaamsten van den naastvoorgaanden rang zal geschieden. Tot dusver is, naar men meent, aan deze bepaling weinig of geen gevolg gegeven, maar geschiedde de bevordering steeds naar ouderdom van rang. De ijver der officieren zoude door de uitvoering zeker worden aangeprikkeld. De traktementen der officieren kwamen mede ter sprake. Sommigen noemden ze te hoog, anderen te laag. Meerderen bijval vond de meening, dat de traktementen der verschillende rangen riet met inachtneming eener billijke verhouding zijn geregeld. De officieren van hooger en rang ontvangen eene betrekkelijk grootere bezoldiging. Daarbij scheen het onbillijk, dat de bereiden officieren der infanterie geen verhoogde toelage voor paarden genieten. Ook werd gewezen op de groote onkosten die de gedurige uniformverandering aan de officieren veroorzaakt. Op de onderofficieren en soldaten drukt zij mede zwaarder dan men oppervlakkig zoude denken. Er werd daarom op aangedrongen, dat de militairen voortaan niet telkens met de kosten eener uniformverandering zouden worden bezwaard. De toestand van den soldaat kan ook verbetering ondergaan door hervorming in de administratie van het leger. Niet alle veranderingen, die noodig zijn, kunnen thans op eenmaal door de Regering worden ingevoerd, maar het verdient toch opmerking, dat de administratie van ons leger op eenen noodeloos omslagtigen en kostbaren voet is ingerigt. Veel nuttelooze geschrijf is er het gevolg van. Zoo zoude het eene groote vereenvoudiging geven, wanneer de magazijnen van kleeding, die zich thans bij de depôts der verschillende korpsen bevinden, wierden opgeheven en in het midden des lands eenige groote magazijnen voor het geheele leger wierden bijeengebragt. Ook bij het uitbreken van eenen oorlog zoude dit veel doelmatiger werken. De verzorging van het leger zoude eveneens menige verbetering kunnen ondergaan, wanneer de levensmiddelen, even als in andere landen, uit de eerste hand en in het groot wierden aangekocht. De meening werd geuit, dat de bijdragen die ten bate der fondsen van brood, ledergoed en nachtleger worden afgezondert, te ruim berekend zijn en dat daardoor jaarlijks een aanzienlijk saldo van deze fondsen zoude overschieten. Men vroeg nadere inlichtingen omtrent de inrigting van deze fondsen en de verantwoording der overschietende gelden, daar de bestaande toestand moeilijk met de eischen van een rigtig administratief beheer kan worden overeengebragt. Zijn ook de grondslagen waarnaar de bijdragen voor het kleedingsfonds en voor het weduwen- en weezenfonds der officieren worden berekend wel juist gesteld? En hebben de belanghebbers eenig aandeel in het beheer der fondsen?

Nevens de vermeerdering der getalsterkte is eene betere bewapening van ons leger dringend noodzakelijk. Het zoude onverantwoordelijk zijn, om de militie met onvoldoende wapenen als het ware weerloos tegen den vijand aan te voeren. De verwachting werd uitgesproken dat de commissie die, naar men meende, met het onderzoek naar de middelen eener betere bewapening belast is, spoedig de uitkomsten van haar onderzoek zoude mededeelen.

Het voornemen der Regering om de ligting der militie van 1863 tot oefening te doen bijeenkomen, werd goedgekeurd. Sommigen achtten de oproeping van éene ligting echter onvoldoende en oordeelde het raadzaam, om ook met het oog op de zamenstelling der schutterij, de 4de en 5de ligting nog eens onder de wapenen te roepen. Anderen drongen er op aan, dat de geheele militie jaarlijks zoude worden geoefend, zoo als dat voor 1830 hier te lande steeds is geschied. Naar aanleiding dezer beschouwingen werd in eene afdeeling de vraag gedaan, of niet door de bepalingen onzer militiewet het leger zonder noodzaak van den steun der jongste ligting wordt beroofd. Deze wordt eerst in de maand Mei bijeengebragt en kan dus, wanneer de oorlog, gelijk meestal plaats vindt, in het voorjaar uitbreekt, nog niet genoegzaam geoefend zijn om mede te velde te trekken. Eene herziening van de militiewet zoude daarom naar hunne meening noodzakelijk zijn, waardoor de registers van inschrijving in plaats van op 31 December op 31 October zouden worden gesloten en de loting, die thans tusschen 7 Februarij en 7 Maart plaats vindt, tusschen 1 Januarij en 1 Februarij zoude invallen, zoodat wanneer de militieraad zijne beide zittingen in Februarij konde houden, de aflevering

in de eerste helft der maand Maart zoude plaats vinden. De bepalingen der Grondwet verzetten zich niet tegen zoodanige wijziging, daar zij wel een jaar tusschenruimte tusschen de inschrijving en de loting, dat is tusschen de opening der inschrijving en den dag waarop de loting begint voorschrijven, maar niet bepalen dat de inschrijvingsregisters een geheel jaar geopend moeten blijven. Door andere leden werd echter het bezwaar geopperd, dat het jaargetijde den geregelden gang der loting en der aflevering zoude kunnen verhinderen; maar de voorstanders der hierboven ontwikkelde meening waren van oordeel, dat het jaargetijde in de maand Februarij al even onzeker is als in Januarij. Omtrent al de medegedeelde beschouwingen wenschte men de meening der Regering te leeren kennen.

Art. 9. Vele leden drongen aan op de opheffing der regementen infanterie. Zij achtten eene indeeling in bataillons verkieslijk, zoowel om de bezuiniging die daarvan het gevolg zou wezen, als om de meerdere zelfstandigheid der hoogere officieren die daardoor zoude worden verkregen. Er werd reeds met een woord van melding gemaakt. De uitbreiding der depôts werd algemeen noodzakelijk geacht en goedgekeurd, maar tevens werd de wensch genit, dat zij in het binnenste des londs zouden worden gevestigd. Verscheidene leden drongen er op aan, dat het depôt van het regement grenadiers en jagers in de uitbreiding zoude worden begrepen. Een lid gaf in bedenking om, in de plaats der voorgestelde 24 nieuwe depôtkompagniën, 36 kaders van zulke kompagniën toe te voegen aan de 36 veldbataillons der infanterie. Zij zouden dan tot opleiding van korporaals, onderofficieren en officieren uit de militie nuttige diensten kunnen bewijzen. Andere leden wenschten het regement grenadiers en jagers opgeheven te zien. Het zoude naar hunne meening tot de gewone formatie der regementen infanterie behooren te worden teruggebragt. Hiertegen werd echter aangevoerd, dat dit regement meer dan een der andere nadert tot het denkbeeld van eene staande legermagt. Het zoude daarom bij de oprigting der bataillons vrijwilligers van het staande leger als eene kern dienen aangemerkt te worden.

De voorgestelde reorganisatie der schietschool ondervond krachtigen tegenstand. De inrigting werkt thans zeer nuttig. Men wenschte haar daarom voor haren tegenwoordigen werkring te behouden, maar vreesde dat zij er niet meer zoo geschikt voor zoude zijn, wanneer zij tot een scherpschutterskorps wier gemaakt. Liever zag men de officieren der schietschool bij den staf der infanterie en het andere personeel bij het depôt van het regement grenadiers en jagers ingedeeld. De oprigting van scherpschutterskorpsen is eene zeer nuttige zaak, maar zij kan gemakkelijk door eene kleine wijziging in de formatie der zoogenaamde tirailleurkompagniën worden verkregen. Intusschen rees de vraag, welke bestemming de Regering wenschte te geven aan de vrijwillige scherpschutters-vereeningen. Door ze bij de schietschool of in de korpsen van het leger in te deelen, zoude zij geheel in strijd handelen met den aard dier vereeningen. Wel zal het noodig zijn, om er in oorlogstijd eenig kader van het leger bij in te deelen, maar het zoude niet goed zijn, wanneer zij in eene afdeeling van het leger werden versmolten.

Eenige leden drongen aan op de opheffing van het algemeen depôt van discipline. Anderen wenschten het te behouden, maar wilden de manschappen in de behandeling van geschut oefenen en er op deze wijze een korps van met geweren gewappende kustkannonniers van maken. De straf van slagen, die er nog wordt toegepast, dient intusschen onmiddellijk te worden afgeschaft.

Art. 10. De opmerking werd gemaakt, dat de voorgenomen inkrimping van het wapen der kavalerie meer in schijn zal bestaan dan in het wezen der zaak, daar de vier regementen bijna dezelfde sterkte zullen behouden, die thans de vijf regementen bezitten. De groote meerderheid der leden wenschte meerdere bezuiniging, daar het bij de vele uitgaven die ons defensiewezen zal vorderen, pligmatig is de onnoodige uitgaven zooveel mogelijk achterwege te laten. Sommigen waren van oordeel, dat één regement kavalerie voldoende zoude zijn om te dienen voor vedetten in oorlogstijd en in tijd van vrede tot het bewaren der rust. Met een groot leger, dat veel kavalerie noodig heeft, komen wij toch niet in het veld. Meer bijval vond het denkbeeld, om het getal der regementen kavalerie tot drie te

beperken. Intusschen werd de opmerking gemaakt, dat een getal van vier hoofd-officieren bij ieder regement veel te weelderig is. Bij het voormalig Limburgsch Bondscontingent waren er maar drie aanwezig. Ook de vorming van reserve-eskadrons werd afgekeurd. De Regering heeft niet duidelijk verklaard, welk doel zij met de oprichting daarvan beoogt. Men meende er slechts eene tweede soort van depôt-eskadrons in te ontdekken. Hiertegen werd echter aangevoerd, dat deze formatie hare nuttige zijde kan hebben, wanneer ook bij dit wapen de vrijwilligers van het staande leger van de militie zullen gescheiden zijn. Deze kan dan in de reserve-eskadrons worden ingedeeld, zoodat de veld-eskadrons geheel uit vrijwilligers zijn zamengesteld.

De vraag werd gedaan, waarom in deze begrooting van regementen kavallerie wordt gesproken, terwijl vroeger steeds sprake was van regementen dragonders. Is dit het gevolg eener veranderde kleding en bewapening?

Art. 11. Voor het wapen der artillerie werd op de afschaffing der regementen aangedrongen. Eene verdeeling in kompagnien of batterijen met een doorlopend nummer zoude de voorkeur verdienen. De groote detachementen kunnen dan onder het bevel van eenen hoofdofficier worden gesteld. Eenige leden meenden, dat de voorgedragen versterking der veldartillerie slechts in schijn zoude worden verkregen. De tegenwoordige 44 batterijen van 8 stukken geschut brengen 88 vuurmonden uit, terwijl de voorgestelde 14 batterijen, elk van 6 stukken, er slechts 84 zullen uitbrengen. Terwijl enkele leden het regement rijdende artillerie wenschten te behouden, daar zij dit tot dekking van eenen eventuelen terugtogt van de IJsselinie over de Veluwe onmisbaar achten, drongen zeer velen er op aan dat dit kostbaar wapen zoude worden opgeheven. Het kon door 6 batterijen veldartillerie worden vervangen. Dan zouden wij 20 batterijen met 80 à 120 stukken in het veld kunnen brengen. Men wenschte daarom van de Regering te vernemen, hoe groot het verschil in kosten is tusschen vier batterijen rijdende artillerie en zes batterijen veldartillerie van de door den Minister voorgestelde formatie. In ieder geval zoude onze artillerie door dezen maatregel worden versterkt. Wij hebben artillerie bij ons leger van jonge soldaten uit de militie en schutterij hoog noodig. Daarom werd er op vermeerdering van het aantal trekpaarden en op de vorming van sterke depôts voor de batterijen te velde aangedrongen. Om dezelfde reden werd het betreurd, dat het onderofficierskader eene vermindering van 73 hoofden heeft ondergaan. Beter ware het door gepaste middelen de vrijwillige dienstneming aan te moedigen. Daarentegen schijnt er weinig grond te bestaan voor de voorgestelde uitbreiding van het getal der hoofdofficieren.

Ten slotte werd de meening geuit, dat bij het korps pontonniers een onnoodige omslag zoude heerschen, die de dienst belemmert en tot opvoering der uitgaven leidt.

Art. 12. In eene afdeeling meende men, dat de voorgestelde verhooging van dit artikel moeilijk te rijmen is met de slooping der schadelijke vestingen, waartoe de Regering wenscht over te gaan.

Verscheidene leden waren van oordeel, dat een getal van drie inspecteurs der genie te groot is voor den kleinen omvang van onze verdedigingswerken. Een inspecteur zoude daartoe naar hunne meening voldoende zijn. Onder zijn toezigt zouden linie- of positie-ingenieurs kunnen aangesteld worden, die met het beheer van een bepaald gedeelte onzer verdedigingslijnen belast konden zijn en daardoor een meer zelfstandigen werkkring zouden verkrijgen.

AFDEELING IV.

De vraag werd gedaan, of de voor den aankoop der remontepaarden geraamde prijs, die sedert de indiening der begrooting van f 390 tot f 370 per paard is teruggebracht, niet te laag is berekend. Bij eene kavallerie van geringe sterkte, zoo als de onze, schijnt eene uitstekende kwaliteit der paarden een eerste vereischte te zijn. Daarom meenden enkele leden, dat het geene afkeuring zoude verdienen, wanneer een hooge aankoopsprijs voor de remontepaarden wierd besteed, mits men daarvoor steeds de beste paarden bekwaam. Men vroeg eene opgave van den prijs

per paard, die door de Regering in het verlopen jaar is besteed. Zoude er bezwaar tegen bestaan, om aan de bereden officieren der infanterie vergunning te schenken zich een paard uit de remonte aan te schaffen? Aan de officieren der kavallerie en artillerie is dit toegestaan.

AFDEELING V.

Bij de overweging dezer afdeeling werd de opleiding der toekomstige officieren in het breede besproken. De vraag, in hoe verre zij uit de korpsen behooren te worden getrokken, werd door sommigen beantwoord met de opmerking, dat het voor een leger zeer veel waard is wetenschappelijk gevormde officieren te bezitten; terwijl vele andere leden daarentegen de meening waren toegedaan dat, althans bij de infanterie en bij de kavallerie, de helft der officieren uit de korpsen moesten worden aangesteld. Omtrent de eischen der wetenschappelijke opleiding voor den officiersrang bestond almede verschil van gevoelen. Eenige leden meenden, dat zij geheel doortrokken moet zijn van den militairen geest, die alleen in staat is, om wanneer hij van der jeugd af aan wordt ingeprent, een goed officier te vormen. Anderen kwamen daartegen echter met kracht op. Zij bestreden de eenzijdig militaire rigting, die thans het onderwijs voor de toekomstige officieren kenmerkt. Gelijk de burger naar veler oordeel beter dan thans het geval is met de hantering der wapenen bekend moet zijn, behoort de officier in de eerste plaats burger te wezen van zijn land en kennis te hebben van den toestand en de wetten van den Staat, waarin hij leeft. Algemeen werd echter eene hervorming der Militaire Akademie noodzakelijk geacht om deze inrigting aan haar doel te doen beantwoorden. De geest van verzet en het gebrek aan discipline, die bij de kadets schijnen te heerschen, doen haar in de eerste plaats wenschelijk voorkomen. Maar ook de inrigting van het middelbaar onderwijs hier te lande moet eene wijziging van het onderwijs, dat thans aan de Militaire Akademie gegeven wordt, ten gevolge hebben, daar het niet raadzaam schijnt er dezelfde vakken te onderwijzen als op de hoogere burgerscholen. Wanneer er een behoorlijk verband tusschen deze inrigtingen wierd aangebragt, zoude het onderwijs aan de Militaire Akademie zich tot de zuiver krijgskundige vakken kunnen bepalen. De aspiranten moesten aan een streng toelatingsexamen in de vakken van het middelbaar onderwijs worden onderworpen, waarbij er vooral tegen diende te worden gewaakt dat niet, gelijk naar de meening van sommigen nu veelal geschiedt, meer op de ontwikkeling van hun geheugen dan van hun oordeel werd gelet. Anderen meenden echter dat het diploma van een doorloopen vijfjarigen cursus aan de hoogere burgerscholen regt op toelating moest geven. De leeftijd der toelating behoorde een of twee jaren hooger te zijn, dan thans wordt vereischt. Daardoor zou de duur van den cursus van zelf inkrimpen. Sommigen achtten een tweejarigen cursus lang genoeg, maar andere leden wenschten eenen driejarigen in te voeren. Ook werd het denkbeeld weder geopperd om de dus hervormde Militaire Akademie toe te voegen aan de Polytechnische School; maar het vond geen algemeen bijval. Men achtte het verkieslijk de gewijzigde instelling als eene afzonderlijke school van zuiver militair onderwijs te behouden. Zij zoude dan aan den Staat veel minder geld kosten dan nu daarvoor wordt gevorderd. Thans is alles op eenen zeer weelderigen voet ingerigt. De staf der Akademie kan aanmerkelijk worden ingekrompen. Daarentegen verdient het overweging, in hoe verre bij een minder groot aantal, ook door traktements-verhooging en door eene betere omschrijving der werkzaamheden, leeraren van een uitstekend gehalte aan de instelling kunnen worden verbonden. Eene meer vrije studie, die alleen den waarlijk bekwamen burger en officier kan vormen, zoude daaruit van zelf voortvloeijen. Naar aanleiding van deze opmerkingen werd de vraag gedaan, of het verbod om den cursus in de strategie van den tegenwoordigen generaal-majoor Knoor te verkoopen en te gebruiken nog steeds wordt gehandhaafd. Het verdiende dan toch wel te worden opgeheven en vele leden der Kamer zouden zelfs er prijs op stellen om van dit werk inzage te mogen nemen. Tot tegemoetkoming in de kosten van het onderwijs zouden de bijdragen der kadets, ook bij eene inkrimping van den cursus, zonder onbillijkheid met $\frac{1}{3}$ kunnen verhoogd worden. Thans kost ieder kadet aan

de schatkist eene veel te groote geldelijke opoffering. Mogt de verhooging voor sommigen al te bezwarend zijn, dan kunnen de minder vermogende jongelieden, die blijken geven van buitengewone bekwaamheden, toch altijd kosteloos worden opgeleid. Wanneer op deze wijze, ook door vermindering van het aantal wetenschappelijk gevormde officieren bij de infanterie en kavallerie, de Militaire Akademie wierd vereenvoudigd, de uitgaven er voor wierden verminderd en de inkomsten opgevoerd, zouden de kosten die zij na zich sleept in eene behoorlijke verhouding komen tot de voordeelen, die zij kan opleveren. Men wenschte tevens eene applicatieschool voor officieren, hetzij ze aan de Akademie werd verbonden of daarvan afgescheiden, te zien oprigten. De cursus, die thans met dit doel aan de Militaire Akademie wordt gegeven, voldoet niet aan de billijke eischen en dient daarom eene hervorming te ondergaan.

AFDEELING VII.

Vrij algemeen werd de wensch naar eene doeltreffende regeling der militaire geneeskundige dienst uitgesproken. Daarvoor is nog niet veel gedaan. Onze hospitalen liggen voor een groot gedeelte aan de grenzen des lands en zijn dus in oorlogstijd van geen nut. Binnen de liniën van defensie, die door onze troepen zullen worden verdedigd, kan wel is waar van de burgerlijke hospitalen voor de zieken en gekwetsten van het leger worden gebruik gemaakt, bijaldien hunne ruimte het toelaat; maar heeft de Regering er wel aan gedacht om die ruimte te laten opnemen, en mag men bij de groote waarschijnlijkheid, dat de inundatiën en de daaruit voortvloeiende uitdampingen het getal zieken ook onder de burgers in oorlogstijd zullen doen aangroeijen, er op rekenen, dat aan de zieke en gekwetste militairen eene behoorlijke ligplaats zal worden verstrekt?

De opleiding der officieren van gezondheid geschiedt thans aan de militaire geneeskundige school te Utrecht. Eenige leden wilden deze inrigting opheffen. De ziekten der soldaten kunnen op geene andere wijze genezen worden als die van andere ingezetenen. Engeland, Rusland en, naar men meende, ook Pruisen en Oostenrijk trekken de officieren van gezondheid voor hunne legers uit de burgerlijke geneeskundigen. Wij zouden dat voorbeeld kunnen volgen en daartoe bij de regeling van het hooger onderwijs voor studenten in de geneeskunde de gelegenheid kunnen openstellen, om na het voleindigen hunner studiën zich voor een zeker aantal jaren tot de militaire dienst te verbinden. Zij zouden dan, alvorens in dienst te treden, nog eenen korten cursus over de geneeskundige verpleging van troepen te velde kunnen volgen. De maatregel zoude tevens in oorlogstijd het voordeel verschaffen, dat zeker vele burgerlijke geneeskundigen, die vroeger eenigen tijd bij het leger hebben gediend, zich weder als tijdelijke officieren van gezondheid daarbij zouden aanmelden. Deze denkbeelden ondervonden echter krachtige tegenspraak. De militaire geneeskundige school te Utrecht heeft tot dusver zoo wat het getal als het gehalte der kweekelingen aangaat, zoo goed in de behoeften van het leger voorzien, dat het ongeraden zoude zijn, haar thans zonder noodzaak en zonder dat er zekerheid bestaat, om op eene andere wijze even voldoende uitkomsten te verkrijgen, af te schaffen. Intusschen werd de aanvraag eener som van f 42,000 tot het verder uitbreiden der inrigtingen aan de kweekschool voor militaire geneeskundigen te Utrecht, die onder art. 22 g dezer begroting voorkomt, door de groote meerderheid der leden afgekeurd. Zij achten althans het geschikte oogenblik om tot die uitbreiding over te gaan, nog niet gekomen. De ten vorigen jare ingevoerde wetgeving op het geneeskundig staatstoezigt maakt eene vermeerdering der vakken van onderwijs voor de militaire geneeskundigen noodzakelijk. Maar door haar thans in het leven te roepen loopt de Regering op de regeling van het hooger onderwijs vooruit. Uit de aanvraag om subsidie voor de geneeskundige school te Amsterdam, die bij hoofdstuk V dezer Staatsbegroting is gedaan, schijnt te volgen dat de Regering het niet mogelijk acht om in al onze akademiesteden een voldoende geneeskundig onderrigt te geven, dat zij daartoe groote ziekenhuizen noodzakelijk rekent, en om die reden in eene of twee der voornaamste gemeenten instellingen voor het onderwijs in de geneeskunde in het leven wil roepen. Door de voorgestelde uitbreiding der militaire geneeskundige school zoude, tenzij het geld nutteloos besteed wierd, beslist worden dat er te

Utrecht eene zoodanige instelling zal gevestigd blijven. Dit schijnt niet raadzaam, en tevens onnoodig. De kweekelingen der militaire school kunnen vooreerst van het onderwijs aan de Utrechtsche hoogeschool gebruik maken voor die vakken, waarin aan de inrigting van militair geneeskundig onderwijs geene lessen worden gegeven. Dan behoudt de wetgevende magt de vrijheid, die zij noodig heeft om eene goede regeling van het hooger onderwijs tot stand te brengen. En de hervorming der militaire geneeskundige school kan, bijaldien hare noodzakelijkheid mogt blijken, later volgen.

Vele leden drongen er op aan, dat de Regering ook bedacht zoude wezen op de organisatie van hetgeen verder tot de verpleging van zieken en gekwetsten zoo in vrede- als in oorlogstijd wordt vereischt. In den laatsten tijd is men in het buitenland begonnen daaraan meerdere zorg te wijden, maar het geschiedt hier te lande tot dusverre niet. De tegenwoordige toestand zoude, wanneer wij onverhoopt wierden aangevallen, de treurigste gevolgen kunnen na zich slepen. Het werd daarom betreurd, dat de Regering in der tijd geene deskundigen had uitgezonden om de inrigting der geneeskundige dienst bij het Pruisische leger tijdens den veldtocht in Bohemen te bestuderen. Intusschen schijnt de oprigting van een korps hospitaalsoldaten dringend noodig. Er wordt thans wel is waar op den uitgewerkten en toelichtenden staat bij deze begrooting, bladz. 82, melding gemaakt van miliciens, élève-hospitaalsoldaten en van bedienden in de hospitalen; maar men meende te weten, dat het personeel der hospitalen op dit oogenblik zoo in getal als in gehalte veel te wenschen overlaat. Daarom drong men aan op eene splitsing van den aangeduiden post, waardoor de uitgaven voor de élève-hospitaalsoldaten en voor de bedienden afzonderlijk zouden blijken, en wenschte men te vernemen, op welke wijze de miliciens, élève-hospitaalsoldaten, worden betaald en welke uitkomsten hunne opleiding tot dusverre heeft geschonken; hoe groot het aantal der bedienden in de hospitalen op dit oogenblik is en welke belooning zij ontvangen.

AFDEELING VIII.

De reeds meermalen gedane vraag, of het getal der wachten niet voor eenige vermindering vatbaar zoude zijn, werd weder herhaald. Eenige leden meenden haar reeds aanstonds in toestemmenden zin te kunnen beantwoorden.

AFDEELING X.

Sommige leden stonden de meening voor, dat de artillerie-stapel- en constructiemagazijnen, zoo ze al niet geheel konden worden opgeheven, althans voor eene aanmerkelijke vereenvoudiging vatbaar zijn. Er worden vele voorwerpen in aangemaakt en opgelegd, die even goed bij particulieren kunnen worden vervaardigd en zelfs in tijd van oorlog alom te bekomen zijn. In België wordt het benodigde materieel ten deele door particuliere werkplaatsen geleverd. Hiertegen werd de opmerking gemaakt, dat er in de eerstvolgende jaren waarschijnlijk groote bestellingen voor de verbetering en aanvulling van het materieel der artillerie en der draagbare wapenen moeten gedaan worden. Het zoude daarom verkeerd zijn, om thans de werkplaatsen in te krimpen, die daaraan zeker kunnen voldoen. De plaatsing en inrigting der magazijnen laat echter veel te wenschen over. De voorraad is in vele magazijnen verspreid. Door hem bijeen te brengen zouden kosten van personeel en administratie worden uitgewonnen. De hoofdmagazijnen te Delft zijn zonder bescherming blootgesteld aan het bezoek van een vijandelijk korps, dat op de kust van Holland zoude zijn geland. Men achtte zamenbrenging van onzen hoofdvoorraad van wapenen en andere legerbehoeften in het laatste réduit onzer stellingen, te Amsterdam, noodzakelijk, en wenschte dat de Regering reeds aanstonds in overweging mogt nemen, of het mogelijk zoude zijn om daartoe langzamerhand te geraken. De administratie der magazijnen te Delft kon ook zonder schade vereenvoudiging ondergaan. Omtrent den daarin aanwezigen voorraad geven de staten, die onder n°. 80 en 81 bij deze begrooting zijn overgelegd, niet zeer veel licht. Men meende, dat er een groot aantal geweren bij de schutterijen in

gebruik zijn, die niet op de staten zijn vermeld. Er kan evenmin uit blijken, in hoe verre de aanwezige voorraad sedert de laatste opgaven is gewijzigd, noch voor hoeveel geldswaarde aan grondstoffen jaarlijks te Delft wordt verwerkt. De wensch naar eene betere inrigting dezer opgaven werd daarom met nadruk uitgesproken. Soortgelijke staten, die bij de begrooting voor het Departement van Marine zijn overgelegd, werden als een voorbeeld ter navolging aanbevolen. Ook de inrigting der begrooting zelve laat op dit punt wel iets te wenschen over. Onder art. 21 komen zoowel uitgaven tot aankoop van grondstoffen, als kosten van onderhoud der kleeding en wapenen, bureaukosten en bezoldigingen voor. Eene splitsing van het artikel, waardoor deze ongelijksoortige uitgaven afzonderlijk op de begrooting wierden gebracht, schijnt wenschelijk te zijn.

De vraag werd gedaan, of de geweerwinkel te Delft wel geheel op de hoogte is van onzen tijd. De proeven met de draagbare wapenen ondervonden in de laatste jaren meermalen eene vertraging, die te regt of ten onregte aan de minder goede inrigting van den geweerwinkel werd geweten. Zoude het daarom geene aanbeveling verdienen, om er ook officieren van de infanterie bij te plaatsen, daar zij geacht kunnen worden met de eischen van het infanterie-geweer door eene dagelijksche ondervinding beter dan de officieren van andere wapenen bekend te zijn? Ook wenscht men van den Minister te vernemen of de proeven met het kamerladgeweer thans geëindigd zijn en welke uitkomst zij hebben opgeleverd. Hoe veel getrokken geweren uit den in de magazijnen aanwezigen voorraad kunnen van eene kamerlading worden voorzien? En zijn er reeds maatregelen genomen om den aanmaak der voor kamerladgeweren noodige patronen hier te lande mogelijk te maken? De meening werd geopperd, dat het beter zoude zijn om aan de vrijwillige scherpshutters-vereenigingen geweren van een goed model uit te reiken, dan om, gelijk de Regering voorstelt, de voor hare oefening benooodigde patronen te verstrekken. Enkele leden gaven hunne afkeuring te kennen over den verkopp van afgekeurde geweren. Zij vreesden dat de koopers aan gevaar worden blootgesteld en bleven aan deze meening vasthouden, ook nadat er van eene andere zijde was opgemerkt, dat vele geweren afgekeurd worden om gebreken, die geenerlei gevaar bij het gebruik veroorzaken. Is een aantal van 10 stalen projectielen per stuk geschut niet al te karig berekend? Uit de nieuwe, zware vuurmonden zal men wel is waar geen zeer groot aantal kogels in korten tijd kunnen afzenden, maar deze raming schijnt toch uiterst zuinig. De bebouwde kommen van verscheidene groote gemeenten zijn bij voortdoring blootgesteld aan de gevaren, welke de onmiddellijke nabijheid van buskruidmagazijnen oplevert. Kan hierin niet op doelmatige wijze worden voorzien? Bij de ontruiming van verscheidene vestingen zal het thans wel is waar moeilijk wezen den grooten buskruidvoorraad elders op te slaan, maar de aanbouw van afgelegen magazijnen voor vreedstijd is daardoor nog zooveel noodzakelijker geworden. Die zoude echter groote uitgaven na zich slepen. Ook de bepalingen, omtrent het vervoer van buskruid hier te lande van kracht, schijnen eene herziening te behoeven. Terwijl de voorzorgmaatregelen in sommige opzichten welligt wat verre worden gedreven, zijn er sedert de afkondiging der wet van 26 Januarij 1815 (*Staatsblad* n°. 7), zoo ten gevolge der groote menigte van stoombooten, die bijna alle rivieren en kanalen bevaren als anderzins, gevaren ontstaan die ook in rekening dienen te worden gebracht.

AFDEELING XI.

De Commissie van Rapporteurs heeft de opmerkingen en vragen, die bij de overweging van deze afdeling zijn medegedeeld, opgenomen in het Voorloopig Verslag, dat onder dagteekening van heden door haar omtrent de overweging van het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1867 (kosten van aanleg van forten) wordt uitgebragt. Zij zouden het om den naauwen samenhang der voordragt wenschelijk rekenen, dat dit wets-ontwerp voor de behandeling der Staatsbegrooting voor 1867 of althans voor die van hoofdstuk VIII in beraadslaging werd gebracht.

AFDEELING VIII.

De meerderheid der leden gaf hare ingenomenheid te kennen met des Ministers plan om te Amsterdam geene nieuwe infanterie kazerne aan te bouwen, maar deze gelden op nuttiger wijze te besteden. Enkele leden wenschten echter nog eerst bepaaldelijk te vernemen, of de tegenwoordige infanterie-kazerne niet al te ongezond is gelegen en het verblijf daarin de manschappen niet te zeer aan koortsziekten doet lijden. Zij vroegen, of het niet mogelijk zoude zijn, door de opruiming van een steenen beer, die zich in de nabijheid der kazerne bevindt, de stilstaande gracht tot een stroomend water te maken en daardoor de schadelijke uitdamping, die er thans heerschen, te verminderen. Was het niet verkieslijk om het garnizoen uit Amsterdam te verwijderen, in plaats van de soldaten aan ziekten bloot te stellen? Waarom is de gemeente toch zoo gesteld op garnizoen?

Minder goedkeuring verwierven de posten, die alsnog op de begrooting worden uitgetrokken voor het onderhoud van kazernen in de vestingen, die binnen kort zullen worden verlaten. De Regering is zelve van oordeel, dat het zamentrekken der troepen in groote garnizoenen noodzakelijk is. Daartoe zullen doortastende maatregelen noodig zijn, want thans is onze troepenmagt over bijna vijftig garnizoensplaatsen verspreid, die zonder eenige leidende gedachte zijn uitgekozen en gedeeltelijk buiten onze liniën van defensie zijn gelegen. Ook schijnen de open plaatsen, die in oorlogstijd toch niet kunnen verdedigd worden, minder voor kazernering geschikt. Daarom wenschte men de troepen zooveel mogelijk in groote vestingen te zien zamengebragt. Van daar kunnen naar de kleine sterkten detachementen worden uitgezonden. Met het oog hierop zoude het wenschelijk zijn, wanneer het geld, dat thans wordt uitgetrokken voor het onderhoud van kazernen buiten onze liniën van defensie, tot vergrooting en verbetering der gebouwen in plaatsen, binnen die lijn gelegen, wierd aangewend. Dit kan niet op eens worden gedaan, maar binnen betrekkelijk korten tijd toch kan, wanneer men een vast plan aanneemt, de gewenschte uitkomst worden verkregen. Daardoor zullen tevens de garnizoensveranderingen ophouden, die thans aan de officieren, het gehuwde kader en den Staat zulke groote en nuttelooze onkosten veroorzaken. Het is in de eerste plaats noodzakelijk, dat alle niet volstrekt noodige uitgaven voor kazernen in de plaatsen, waar later geen garnizoen zal worden gevestigd, ophouden. Enkele leden wezen op de wenschelijkheid om de kazernen op zoodanige wijze in te rigten, dat de soldaat er met genoegen vertoeft. Er is reeds veel voor gedaan en men kan met kleine uitgaven in dezen dikwijls veel tot stand brengen.

Ook wenschte men de aandacht der Regering te vestigen op de omstandigheid, dat in verscheidene vestingen geene bomvrije gebouwen voor bergplaatsen van ammunitie en voorraad, voor laboratoria, hospitalen enz. aanwezig zijn. Hoe stelt zij zich voor bij onverhoopten aanval in dit gemis te voorzien?

AFDEELING XIII.

Art. 28. Vele leden drongen er op aan, dat het gedwongen kerkgaan der militairen zoude worden afgeschaft. Volgens hen zoude de tegenwoordige dwang het beoogde doel meer tegenwerken dan bevorderen. Anderen waren echter voor het behoud der thans geldende voorschriften op het kerkgaan gestemd.

Art. 34. In dit artikel zijn uitgaven van zeer verschillenden aard begrepen. Men zoude het daarom in volgende jaren gaarne in meerdere posten gesplitst zien. Ook werd de wensch geuit, dat er alsdan bij de begrooting een staat zoude worden overgelegd, waaruit de aanwezige voorraad in de magazijnen van kleeding, uitrusting enz. kan blijken en de verandering die daarin sedert het vorige jaar gekomen is, wordt aangetoond.

Art. 36. In eene afdeeling werd de vraag gedaan, of de Regering niet iets meer zoude kunnen doen ten behoeve van de oude militairen. De vrijwillige dienstneming kan daardoor worden aangemoedigd. Zoo zoude het welligt thans, nu het der Regering ernst blijkt te zijn, om 's lands weerbaarheid te bevorderen,

het geschikte oogenblik wezen, om eenige ondersteuning te verstrekken aan de oude strijders van 1815.

Art. 41. Is de Regering er wel op bedacht om van de ondervinding, ten aanzien van het gebruik der veldtelegraphie bij den veldtogt der Pruisen in Bohemen opgedaan, in het belang onzer verdediging partij te trekken?

AFDEELING XV.

Art. 44. De wensch werd uitgesproken, dat op den staat der officieren op non-activiteit, die onder n°. 82 bij de begrooting is overgelegd, voortaan ook de datum zonde worden aangegeven, waarop hunne non-activiteit is ingegaan.

Art. 2 van het wets-ontwerp. Schier op alle begrotingsposten wordt overschijving op den post voor *onvoorziene uitgaven* toegelaten. Eenige leden meenden, dat zij alhans voor de uitgaven, die eer vermindering dan verhooging schijnen te eischen, zoo als die in de artt. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 15, 18, 19 en 20 der begrooting omschreven, niet mag worden toegelaten.

Bij de overweging van dit wets-ontwerp hebben twee leden der Kamer over eenige der besproken onderwerpen in hunne afdeelingen schriftelijke nota's ingeleverd. Zij worden hiernevens overgelegd.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 22sten December 1866.

WYBENGA. STIELTJES. FOKKER. DE ROO VAN
ALDERWERELT. VAN LIMBURG BROUWER.

NOTA omtrent de meest noodzakelijke wijzigingen in het verdedigingsstelsel van Nederland.

Ofschoon de ondergeteekende met genoeg en de meeste wijzigingen heeft gezien, die de laatst ingediende begrooting van Oorlog onderscheidt van vroegere begrootingen, acht hij het evenwel noodig te doen opmerken dat die wijzigingen hem nog niet doortastend genoeg toeschijnen. Ingevolge art. 25 van het Reglement van Orde neemt hij daarom de vrijheid, volgende afzonderlijke *Nota* over te leggen.

De ondergeteekende is niet van meening dat de verdediging van een Staat, hetzij die groot of klein zij, *alleen* afhangt van de krijgsmacht. Ook de staatkundige en maatschappelijke toestanden oefenen daarop een grooten invloed uit. Een paar voorbeelden mogen dit aanwijzen. Polen, een groote Staat, zou waarschijnlijk nimmer verdeeld zijn geworden, indien niet die Staat, eeuwen lang, in eene anarchie had verkeerd, die gevaarlijk was voor de omliggende Staten. Napels, dat in 1860 over een groot leger en eene vrij aanzienlijke vloot kon beschikken, zou niet in weinige maanden zijn ondergegaan, indien niet de geheele regeringsvorm van dat land den weërzin had opgewekt, niet alleen der eigen bevolking, maar van de meeste beschaafde en zelfs daaronder van één autokratisch geregeerden Staat in Europa. Het zou dus te ver gaan om thans alléén te willen letten op de directe belangen der verdediging. Ook de morele en intellectuele ontwikkeling des volks werkt indirect een goede weerbaarheid in de hand. en moet dus evenmin uit het oog worden verloren.

Dit op den voorgrond zettende, blijft het echter niet te ontkennen, dat de directe middelen van verdediging op dit oogenblik verbetering vorderen. Verschillende oorzaken hebben medegewerkt; de ondergeteekende rekent daartoe vooral de volgende:

a. Na den vrede met België in 1839 hebben onze staatslieden meestal over 't hoofd gezien den geheel veranderden toestand van het nu weder kleine Nederland, vergeleken met de binnen dezelfde grenzen beperkte voormalige Republiek, door den geheel veranderden toestand van Europa. Van daar en in het krijgs- en in het zee- en het trachten naar 't onmogelijke, het najagen van een *schijn* van magt, die de onmagt slechts sterker deed uitkomen. Men denke bijv. aan de pretentie

om te land ver vooruitliggende talrijke vestingen te willen bezetten, van ter zee eskaders te vertoonen en etablissementen te behouden, die wel aan de oude Republiek of het Fransche Keizerrijk pasten, maar die onze kracht te boven gaan. Op die wijze had men vestingen zonder voldoende garnizoen, werven buiten verhouding met de active marine, schijn in plaats van wezenlijkheid.

b. Bij dit overschatten van onze magt, gesteund op traditiën, zijn achtereenvolgens gekomen de nieuwste verbeteringen in het krijgswezen: eerst de percussie-, later de getrokken geweren, toen de getrokken kanonnen; eerst de aanwending van stoom op raderbooten, toen de schroef, later de pantsering der schepen. Door dien vooruitgang in het krijgswezen zijn de reeds gebrekkige vestingen en batterijen nog gebrekkiger, de eisch van inkrimping nog dringender geworden.

c. Toen nu de overtuiging meer en meer algemeen werd, dat eene geheele omkeering in ons krijgswezen te land en ter zee niet langer kon uitblijven, heeft het bestuur van Oorlog, in plaats van de nieuwe denkbeelden te onderzoeken, getracht die te smoren, en wel tot in het midden van 1866.

Onder de werking van deze drie omstandigheden zijn onze verdedigingsmiddelen gedeeltelijk verwaarloosd, gedeeltelijk verkeerd toegepast. Als een gevolg (en het gevaarlijkste gevolg) daarvan, is het vertrouwen op onze weerbaarheid bij velen verbroken, die niet genoeg onderscheiden wat sedert 1840 met zoo vele millioenen gedaan is, van wat, bij betere besteding, met die millioenen had kunnen gedaan worden.

Om dit vertrouwen te doen herleven, is het allereerst noodig dat het publiek bekend worde met de verdedigingsbelangen. Vrije, openlijke behandeling van die belangen is daartoe noodig; daardoor alleen, niet met het onderdrukken van werken als de strategie van den generaal Knoor bijv., zal men belangstelling bij het algemeen opwekken.

In de tweede plaats moet de Regering weten wat bereikbaar is met de voorhanden middelen. Zij moet dit zelve weten en niet aan verschillende commissiën vragen. Integendeel moet zij aan commissiën tot het uitwerken van speciale punten het algemeene gezigtspunt aangeven, waaruit ieder punt moet beschouwd worden. Had bijv. de Regering dit in 't oog gehouden bij de zamenstelling der Commissie tot de Kustverdediging, de voorstellen van deze zouden voorzeker dadelijk aan uitvoerbaarheid hebben gewonnen, wat ze aan omvang zouden hebben verloren.

Het komt aan den ondergeteekende noodzakelijk voor, dat de Regering nu in hoofdtrekken aangeve, wat ze wenschelijk en uitvoerlijk acht. Dan eerst kan de Vertegenwoordiging min of meer zien, wat in eens, wat later blijvend noodig zal zijn; min of meer (herhaalt de ondergeteekende), omdat voortdurende verbetering der oorlogsmiddelen steeds kleine afwijkingen van vooraf beraamde plannen mogelijk zal maken.

Overgaande tot de mededeeling van wat de ondergeteekende wenschelijk acht, doet hij vooraf opmerken dat ook de toestand der finantiën bij de vaststelling van een verdedigingsstelsel moet geraadpleegd worden, en wel bovenal bij de vaststelling der jaarlijksche uitgaven. Nederland toch, een betrekkelijk klein land, met groote koloniën, en omringd door grootere Rijken, moet een leger tot eigen verdediging, een koloniaal leger en eene zeemagt aanvullen. Dit zal alleen bij eene verstandige beperking van krachten, en in menschen, en in geld, mogelijk zijn. Eene uitgave in eens, om Nederlands weerbaarheid op de hoogte van den tijd te brengen, is minder drukkend, al moest die ook 20 of 25 millioen kosten, wanneer slechts daardoor de veiligheid des lands verzekerd wordt, en de latere jaarlijksche budjetten tot een redelijk peil worden gebragt. Zulk eene uitgave in eens is ook dringender noodig, om niet nog jaren lang met een gebrekkig stelsel te blijven worstelen. Zij kan in zeker opzigt als eene geldbelegging van de voordeeligste soort worden beschouwd, wanneer zij afpersingen voorkomt, als waaraan Nederland onder Franschen invloed na 1795, en Frankfurt in dit jaar, blootstonden.

Ook met het oog op den toestand der finantiën en de voortdurende ontwikkeling van alle andere nationale krachten, acht de ondergeteekende het noodig dat de verdediging beperkt worde:

in het zuiden tot de lijn van de Schelde, Hollandsch Diep, de Maas tot St. Andries en verder de Waal;

in het oosten tot de linie van IJssel en Zwarte Water;

in het noorden tot de bezetting der positie van Groningen met Delfzijl, die door de annexatie van Hannover aan Pruisen en de langzame uitbreiding der Pruisische maritime inrigtingen in de Noordzee nog van grooter belang geworden is dan vroeger.

De vestingen Maastricht, Venlo, Grave, Nijmegen, Koevorden, Breda, Bergen op Zoom, Vlissingen en de meeste forten te Breskens kunnen in dit stelsel vervallen. Maar de overblijvende vestingen dienen dan tegen de hedendaagsche middelen van verdediging te worden bestand gemaakt.

Aan de zeezijde moet de verdediging tot de bescherming der hoogstnoodige etablissementen en het afsluiten van eenige riviermonden worden beperkt, waarbij de steun der zeemagt niet kan ontbeerd worden, die ook zooveel mogelijk op de groote rivieren wenschelijk blijft.

Bij dit stelsel blijft de Utrechtsche linie, die in den meest voldoende staat van verdediging moet zijn, vooral ook wat het *snel* stellen der inundatiën betreft, een krachtig reduct, dat niet alleen een zeer belangrijk deel des lands, met de hoofdstad, residentie, groote etablissementen enz. onmiddellijk aan 's vijands magt onttrekt, maar bovendien onder vele voorkomende gunstige omstandigheden door haar groot lijdelijk verdedigingsvermogen, de massa der active strijdkrachten voor andere deelen des lands beschikbaar stelt.

Aan active strijdkrachten zoude noodig zijn :

1°. Eene kleine kern van steeds dienende soldaten, onderofficieren en officieren, om de ontwikkeling der krijgswetenschappen in Nederland gelijken tred te doen houden met het buitenland. Personeel en materieel van dit legertje moet in allen opzichte uitmuntend zijn. De officieren, wellicht gedeeltelijk de onderofficieren van dit leger, zouden met het leger in Indië kunnen omwisselen.

2°. Eene zeer talrijke, maar zooveel mogelijk plaatselijk in te deelen en te oefenen militie van circa 65,000 man, met een jaarlijksch contingent, wat de landmagt betreft, van 14,000 man, en langeren of korteren diensttijd, naarmate van de bestemming. Voor een gedeelte zou deze militie kader verkrijgen uit het vaste leger, voor een ander gedeelte uit zich zelf, waardoor het dienen er bij aantrekkelijker en de verkrijging van 't noodige kader finantieel mogelijk zou worden.

3°. Door die inrigting der militie zou het verkrijgen eener bruikbare schutterij, met goed kader, tevens zijn opgelost, zonder de ingezetenen op meer gevorderden ouderdom met vele exercitiën te kwellen.

Dit stelsel zou de militiedienst wel meer algemeen, maar ook veel minder drukkend maken. Die druk zou nog grootendeels kunnen worden verminderd door aanmoediging van vrijwillige oefeningen op jeugdigen leeftijd en beperking der latere militiedienst, in evenredigheid van het vroeger geleerde.

Bij de noodzakelijkheid om in alles de grootste zuinigheid te betrachten, zou het aantal opperofficieren bij dit leger op een minimum gebragt kunnen worden, zonder aan de dienst te schaden; en toch zou, door het vervangen van een deel der thans vaste officieren door officieren uit de militie zelve, de gunstige vooruitzichten op bevordering vermeerderd zijn, en het verkrijgen van de zoo noodige jonge hoofdofficieren mogelijk worden.

Met het oog op de verminderde waarde der kavallerie in 't algemeen en op ons oorlogsterrein in het bijzonder, zou dit wapen veel verminderd kunnen worden, wat eene niet onaanzienlijke besparing zou geven. Daarentegen zou de bespannen artillerie meer paarden moeten bekomen, omdat de tegenwoordige oorlogen geen langen tijd van voorbereiding toelaten tot den aankoop van paarden, en bijv. 300 trekpaarden voor bespannen artillerie veel meer tot versterking van 't leger dienen, dan 300 rijpaarden der kavallerie. De rijdende artillerie, die met veel paarden weinig stukken te velde brengt, past niet in een Nederlandsch verdedigingsstelsel. De plaatselijke (vesting- en kust-) artillerie zou grootendeels uit de militie kunnen getrokken worden, en het zou een punt van onderzoek kunnen worden, in hoe verre in vredestijd de genie-officieren ook diensten van civilen aard zouden kunnen be-

wijzen, en omgekeerd in tijd van oorlog de civile ingenieurs de militairen behulpzaam konden zijn.

Het militaire onderwijs zou zeer vereenvoudigd kunnen worden. Bij de verbeterde inrigting van het middelbaar onderwijs zou de militaire cursus, op lateren leeftijd geopend, van korteren duur kunnen zijn. Hierdoor, en door slechts een gedeelte der officieren met troepen van de militaire school te nemen, zou deze op veel kleineren voet kunnen gebragt worden. Door weder, als voor 25 jaren, meer officieren uit het leger zelf te nemen, zal men het gehalte van dit laatste tevens verbeteren, terwijl men eindelijk door verbeterd traktement en pensioen verdienstelijke onderofficieren, eene der hoofdkrachten van een leger als het onze, moet trachten te behouden.

De uitbreiding der militie en het plaatselijk maken der militie-korpsen schijnt den ondergeteekende het eenige middel om *spoedig* over een voldoende leger te beschikken. De schutterij behoeft dan niet te velde gebezigd te worden. De wijziging der militiewet schijnt hem gemakkelijker dan het verkrijgen van eene goede schutterwet.

Als een eerste stap op dien weg, om militie-officieren uit de militie zelve te vormen, zou de ondergeteekende aanvankelijk de volgende wijziging in de organisatie der infanterie doelmatig achten. In plaats van aan 8 depôts 3 kompagnien toe te voegen, dus in 't geheel 24 kompagnien meer te formeren, zou elk der 36 bataillons één compleet officiers- en onderofficierskader verkrijgen, tot het oefenen van miliciens en jongelieden van 17 jaar en meer, om den rang van officier der militie of der schutterij te verkrijgen. Men had dan op voet van oorlog 12 kompagniekaders meer; deze 4 school-kompagnien der 4 veldbataillons, bij de onveranderd te laten 2 depôt-kompagnien, gevoegd, zouden 9 vesting- of aanvullings-bataillons van 6 kompagnien vormen, sterk genoeg om de geheele eerste ligting der militie op te nemen,

Delft, 4 December 1866.

T. J. STIELTJES.

N O T A.

Gebruik makende van de bevoegdheid, hem toegekend bij art. 25 van het Reglement van Orde der Tweede Kamer, neemt de ondergeteekende de vrijheid in eene afzonderlijke Nota aan het oordeel van de Regering en van zijne medeleden enkele beschouwingen te onderwerpen, betrekking hebbende tot het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting, maar van te speciaal aard om in het Voorloopig Verslag over dat hoofdstuk te worden opgenomen.

Op den voorgrond zij gesteld dat de ondergeteekende met genoegen kennis heeft genomen van de veranderingen, die de Minister van Oorlog in de organisatie der verschillende wapens wenscht te brengen. Die veranderingen schijnen hem, over het geheel genomen, *verbeteringen* toe; inzonderheid geldt dit de voorgestelde uitbreiding van de depôts der infanterie; een hoogst nuttige maatregel, die reeds te lang was verzuimd. Intusschen kan hij de opmerking niet terughouden, dat de waarde, de beteekenis van eenige wapenmagt niet in de eerste plaats afhankelijk is van de *wijze van samenstelling*, maar veeleer wordt bepaald door het *gehalte* en het *getal* van de troepen, waaruit die wapenmagt is zamengesteld. Nu laten echter zoowel het cijfer als de bruikbaarheid onzer levende strijdkrachten veel te wenschen over, inzonderheid wat de infanterie, een der hoofdwapens, betreft, en dit is niet moeilijk te betoegen.

Alleen bij de infanterie ontbreken op dit oogenblik ruim 5300 vrijwilligers op een totaal cijfer van 9009 man, voorts 200 à 250 onderofficieren en korporals en ongeveer 75 luitenanten. Het geheele leger moet aan vrijwilligers (soldaten) tellen 13,537 hoofden en daarvan zijn slechts 7350 man aanwezig.

Wanneer men nu in aanmerking neemt dat de organieke sterkte der infanterie — om bij dat wapen te blijven — reeds zoo laag is gesteld als met de eischen van

onze verdediging slechts eenigzins is overeen te brengen; dat het getal subalterne officieren, in verhouding tot het cijfer der troepen, reeds veel te gering is, vooral met het oog op den aard van onze verdediging, die oplossing in kleine onderdeelen en dus vele kleine kommandementen noodzakelijk maakt, en niet minder met het oog op de buitengewoon groote verliezen aan officieren, die tegenwoordig bij elken oorlog zijn te wachten; en eindelijk dat de infanterie, in geval van oorlog, vele officieren en onderofficieren zal moeten afgeven aan de schutterij en aan vrijwillige korpsen, — wanneer men dit alles in aanmerking neemt, dan is het inderdaad bevreemdend eene organisatie der infanterie te zien voorstellen, die eene vrij beduidende uitbreiding van het getal officieren, onderofficieren en soldaten medebrengt, zonder dat daarbij tevens eenige maatregel, welke dan ook, wordt aangekondigd om in het bestaand incompleet aan kader en vrijwilligers te voorzien.

Maar er is meer. Het ontbreekt niet alleen aan personeel, maar de bruikbaarheid van dat personeel is verre van voldoende. De infanterie en de vesting-artillerie zijn niet genoeg geoefend; het onderofficierskader is over het algemeen te jong en te weinig praktisch gevormd en mist daardoor het vereischte zedelijk overwigt op de ondergeschikten; het gehalte der vrijwillig dienende soldaten zelf is meer dan middelmatig, hetgeen zich gereedelijk laat verklaren uit de omstandigheid dat niemand in dienst treedt, die op andere wijze slechts eenigzins in zijn onderhoud kan voorzien en dat, bij de voortdurende behoefte aan kader, de beste vrijwilligers al spoedig voor bevordering in aanmerking komen. Vermeerderde oefening voor de beide genoemde wapensoorten, vermeerdering van het getal officieren, onderofficieren en vrijwilligers, en verbetering van het gehalte der beide laatste schijnen volstrekt noodig om aan het leger zoodanigen graad van bruikbaarheid te geven, dat men zich daarop bij een oorlog met vol vertrouwen zal kunnen verlaten. Betere oefening kan verkregen worden door meerdere concentratie der troepen, gelijk ook door den Minister van Oorlog wordt gewenscht, en door jaarlijksche oproeping der militia, althans in de vier eerste dienstjaren; voor de infanterie schijnt eene eerste oefening van 7 maanden met wederoproeping voor 3, 4 en 5 weken in het 2de, 3de en 4de dienstjaar noodig, maar ook volkomen voldoende. Minder gemakkelijk is het echter de wijze aan te geven, waarop in de behoefte aan officieren, kader en vrijwilligers kan worden voorzien, en het is dan ook met de meeste bescheidenheid dat de ondergeteekende zijne denkbeelden dien-aangaande hier ter overweging aanbiedt.

Vóór alles zij opgemerkt, dat de positie der onderofficieren dringend verbetering behoeft. Hunne soldij is te gering en de diensttijd, gevorderd om aanspraak op pensioen te hebben, is te groot genomen. Naar de meening van den ondergeteekende behoort de soldij van de onderofficieren, voor zooveel de infanterie betreft, op f.0,50 daags (na aftrek der voeding, door het Rijk te verstrekken) bepaald te worden, en moet tevens de geheel ontoereikende som, voor hunne kleeding toegestaan, zoo veel worden verhoogd dat zij niet meer, zoo als thans, een gedeelte hunner soldij behoeven te missen tot bestijding van de kosten hunner kleeding. Het bedrag van het tegenwoordige pensioen zou onveranderd kunnen blijven, maar terwijl dit thans eerst verleend wordt na 30jarige dienst en alzoo op een leeftijd, dat de onderofficier in den regel te oud is om nog iets bij het pensioen te verdienen, zou dit pensioen gegeven moeten worden na 20jarigen diensttijd. Door deze regeling zal men in het leger behouden den zoogenaamden ouden onderofficier, dat wil zeggen den man tusschen de 30 en 40 jaar, die leeft voor zijne zaak en op wien men zich geheel verlaten kan: een type, thans bij de infanterie eene zeldzaamheid, maar in een leger, zal het goed zijn, onmisbaar. Daar verder eene der redenen waarom zoovele onderofficieren de dienst verlaten, gelegen is in de zucht om te huwen, zou het overwieg kunnen verdienen om te dien aanzien met eenige meerdere vrijgevigheid te werk te gaan en althans aan al de onderofficieren der dépôts de vergunning tot het aangaan van een huwelijk te geven; wel te verstaan voor zooveel de mogelijkheid zou bestaan het buiten de kazerne te doen wonen. Deze maatregelen, daarnaevens de benoeming van enkele uitstekende oude onderofficieren tot officier, zonder examen, of onder-luitenant,

en de plaatsing der onderofficieren, voor zoover mogelijk, in enkele burgerlijke betrekkingen, zullen, naar de ondergeteekende durft vertrouwen, aan het leger meerdere en vooral meer bruikbare onderofficieren geven dan daarin thans worden aangetroffen. En hiervan zal weder het goede gevolg wezen, dat men, in oorlogstijd, ruimer stof voorhanden zal hebben om uit het onderofficiers-kader nog eenige officieren aan te stellen.

Maar om in de behoefte aan officieren en onderofficieren op de minst kostbare en meest verzekerde wijze te voorzien, schijnt het noodig zijne toevlugt te nemen tot de *militie* en wel in de eerste plaats door uitvoering te geven aan art. 180 van de Grondwet, volgens hetwelk de militie, vóór alles, uit vrijwilligers voor de *militie* moet worden zamengesteld. Hierbij zij opgemerkt dat de Grondwet ten aanzien van den dienstdijd dezer vrijwilligers geene grens hoegenaamd stelt, en dat men alzoo volkomen vrijheid heeft de dienst dier vrijwilligers naar goedvinden te regelen. De ondergeteekende zou wenschen bepaald te zien, dat de *vrijwilliger voor de militie* zal dienen vooreerst het geheele eerste jaar, in het tweede jaar zoolang als de loopende liding van dat jaar onder de wapenen blijft en verder 6 weken in de drie volgende jaren. Na verloop van de eerste 8 maanden zouden deze vrijwilligers *militie-korporaal* en bij het einde van den dienstdijd van het tweede jaar *militie-sergeant* kunnen worden. Voorts zou — want deze vrijwilligers zijn natuurlijk niet te bekomen zonder geld — aan den vrijwilliger voor de *militie*, hetzij in eens bij het einde van zijn dienstdijd, hetzij bij termijnen, moeten worden betaald eene premie van f 100. Elke kompagnie infanterie zou, zoo mogelijk, moeten verkrijgen 1 *militie-sergeant* en 2 *militie-korporaals*, getrokken uit de vrijwilligers voor de *militie*. Deze zouden in geval van oorlog bij het leger de plaats moeten innemen van 1 *sergeant* en 2 *korporaals*, die men waarschijnlijk aan de schutterij zal moeten afgeven.

Militie-officieren zou de ondergeteekende op dezelfde wijze wenschen te verkrijgen als Pruisen zijn *landweer-officieren* vormt. Deze worden voor een deel getrokken uit de zoogenaamde *Einjährigen*, jongelieden van welgestelde ouders, die hunne eigen uitrusting bekostigen, veelal buiten de kazerne wonen en eten, één jaar dienen (of liever de oefeningen bijwonen) en, des verkiezende, bij het einde van dat dienstjaar een examen doen, dat regt geeft op latere aanstelling als officier bij de *landweer*. Geheel in denzelfden geest zou men dienen te vormen eene categorie van jongelieden, behoorende tot de klasse der miliciens, die hunne eigen zeer eenvoudige kleeding zouden moeten bekostigen en bij hunne indiensttreding de, bliken zouden moeten geven van voldoende bekendheid met de behandeling van het geweer als vuur- en stootwapen en — theoretisch — met de rekruten-school (soldaten- en pelotons-school). Deze *militie-kadets* zouden drie maanden dienen, te zamen wonen in de kazerne en op 's lands kosten gezamenlijk of aan de tafel der onderofficieren eten. Voor zooveel deze kadets bij het einde der 3 maanden voldeden aan een vast te stellen theoretisch en praktisch examen, zouden zij een brevet verkrijgen als *militie-officier* en hieruit zou de verplichting voortvloeijen om in den loop der 4 volgende dienstjaren nog eenmaal, *onverschillig op welk tijdstip en bij welk korps*, zes weken als *officier* bij het leger te dienen. Uit deze *militie-officieren* en in het algemeen uit de *militie-kadets* zou het officieren-kader der schutterij in de eerste plaats aangevuld moeten worden. Zijn eenmaal op onze burgerscholen, gelijk door velen te regt wordt gewenscht, militaire oefeningen meer algemeen geworden, dan is het waarschijnlijk dat vele jongelieden, die anders — in de *militie* vallende — een plaatsvervanger moeten stellen voor f 300, f 400 tot f 500, de voorkeur zullen geven aan een gemakkelijke dienst, des verkiezende slechts van drie en hoogstens van vier en eene halve maand en eene uitgave van welligt slechts f 50. En tegenover deze uitgave staat voor hen de bezuiniging, dat zij in de eerste drie maanden niet te zorgen hebben voor woning en voeding.

Eindelijk de *vrijwilligers bij het leger*. De ondergeteekende moet blijven vasthouden aan zijne reeds meermalen in het openbaar geuite meening, dat geen vrijwilligers zullen te verkrijgen zijn zonder uitvoering te geven aan art. 178 der Grondwet,

met andere woorden, zonder de militie en de eigenlijke soldaten te scheiden; de gronden voor die meening zijn door hem onder andere ontwikkeld in het XIde deel van de *Bijdragen tot de kennis van ons Staatsbestuur* enz. 3de en 4de afl. 1865, waarnaar hij kortheidshalve verwijst. Hij wenscht geen groot staand leger, waarvan de oprigting trouwens eene volslagen onmogelijkheid zou zijn. Maar wat hij wenscht en wat, naar zijn bescheiden oordeel, niet onbereikbaar kan heeten, dat is de vorming van *eenige bataillons vrijwilligers*, te zamen dezelfde sterkte van 9000 man hebbende, welke de thans bestaande organisatie voorschrijft en waarvan, volgens den sterkte-staat, behoorende bij de begrooting van Oorlog, thans 3666 man aanwezig zijn. *Negen duizend* man zullen, na aftrek der non-combattanten, denkelijk geven 7000 soldaten te velde, dat is 10 bataillons van 900 man organieke en 700 man werkelijke sterkte: eene voorhoede van gediende soldaten, die geacht kan worden voor de verdediging van ons land van onschatbare waarde te zullen wezen.

Niemand kan *a priori* zeggen, of die vrijwilligers al dan niet zullen te verkrijgen zijn; men kan daarover veel twisten, zonder tot eenig praktisch resultaat te komen. Het eenige middel om te beslissen of de zaak al dan niet mogelijk zij, is ze te beproeven, de afscheiding tot stand te brengen en gaandeweg eenige bataillons op te rigten. Mislukt de proef, er is niets verloren, want bij de tegenwoordige zamenstelling verdwijnen de vrijwilligers bij den dag, en over weinige jaren zal er denkelijk geen enkele vrijwilliger meer te vinden zijn. Waarom dan de poging niet gewaagd om die uitstervende vrijwilligers door de afscheiding in het leven te houden? Om echter de poging te doen gelukken, moet ook de positie der vrijwilligers verbeterd worden. Vooreerst door verhooging van de soldij, die op 10 cents daags (na aftrek der voeding) schijnt bepaald te moeten worden, en verder door toepassing van den boven besproken maatregel, om het pensioen (thans f 100) toe te kennen na 20jarigen diensttijd. Ook schijnt het noodig, in den zin als reeds door den tegenwoordigen Minister van Oorlog is gedaan, engagementen toe te staan voor den tijd van 2 tot 10 jaren, telkens met één jaar opklimmende, terwijl men ook voor deze vrijwilligers het denkbeeld behoort toe te passen, hierboven voor de vrijwilligers bij de militie aanprezen, van uitbetaling eener zekere som bij het verlaten van de dienst. Een handgeld van f 20 en uitbetaling van f 30 voor elk dienstjaar zullen, tot bereiking van het doel, denkelijk voldoende zijn. Op de noodzakelijkheid om jonge en vooral menschkundige chefs aan het hoofd van dergelijke bataillons te plaatsen zal wel niet gewezen behoeven te worden; alles moet aangewend worden wat strekken kan om de dienst bij deze korpsen aangenaam te maken, en dit hangt in de eerste plaats van de chefs af. Wanneer de ondergeteekende nu nog opmerkt dat de voorgestelde verbetering van de positie der onderofficieren noodwendig de vrijwillige dienstneming moet bevorderen, en verder dat bij deze bataillons, overeenkomstig art. 178 der Grondwet, ook *vreemdelingen* kunnen worden aangenomen, dan heeft hij alles gezegd wat hem tot toelichting van zijn voorstel noodig scheen, en hiermede heeft hij dan ook in de hoofdzakelijke meening ten aanzien van het kader en de vrijwilligers doen kennen.

Intusschen acht hij ook ten opzichte van het officierskorps enkele maatregelen noodig, die leiden kunnen om dat korps, nog meer dan thans het geval is, geschikt te doen zijn voor zijne eervolle taak. De ondergeteekende zou aan de Militaire Akademie eene geheele herschepping willen doen ondergaan. Hij zou het onderwijs aan die inrigting willen beperken tot de zuivere militaire vakken en in verband daarmede den cursus voor de kadetten der infanterie op 2 jaren wenschen bepaald te zien; met het oog op de zuiver militaire vorming der jongelieden zou hij echter een verblijf van drie, hoogstens van zes maanden in de gelederen, in den rang van onderofficier, zeer wenschelijk achten; die plaatsing bij het leger zou kunnen geschieden nadat aan het zuiver wetenschappelijk gedeelte van examenen voor den officiersrang ware voldaan, zoodat bij het einde van den diensttijd als onderofficier nog slechts een praktisch examen ware af te leggen. In elk geval is het, in afwachting dier reorganisatie, zeer noodig dat al dadelijk eene vaste bepaling worde gemaakt ten aanzien van de verhouding tusschen het cijfer van de kadets, die jaarlijks tot officier worden benoemd, en dat der onderofficieren, die uit het leger kunnen worden aangesteld. Thans hangt die verhouding geheel af van de dikwijls zeer uiteenlopende

inzigten der achtereenvolgende hoofden van ons krijgshoofdbestuur, en in de laatste jaren is het getal onderofficieren, dat tot het examen kan worden toegelaten, soms eensklaps en op de meest willekeurige wijze beperkt. Dat deze handelwijze zeer ontmoedigend op de onderofficieren moet werken, en dat door deze en dergelijke maatregelen de vrijwillige indiensttreding niet bevorderd wordt, spreekt wel van zelf. De ondergeteekende zou meenen, dat de helft der jaarlijks openvallende officiersplaatsen bij de infanterie, artillerie en kavallerie, voor de onderofficieren moet bestemd blijven, en dat in verband daarmee het onderwijs bij de korpsen uitbreiding en zoo noodig verbetering zou behooren te ondergaan.

Maar niet alleen in de wijze van opleiding, ook in de wijze van bevordering, moet, naar de bescheiden meening van den ondergeteekende, verandering komen, en te dezen aanzien zij het den ondergeteekende veroorloofd te wijzen op de wet van 1851, betreffende de bevordering en het ontslag van officieren, die, althans zeker wat de luitenants aangaat, bevordering bij keuze voorschrijft. Eene goede toepassing van dit voorschrift, en zoodanige toepassing is niet onmogelijk, schijnt in het belang van het leger dringend te worden gevorderd. De ondergeteekende zal overigens omtrent dit punt en in het algemeen over het gehalte van het aanvoerend personeel van het leger in geene bijzonderheden treden, maar wenscht alleen op te merken, dat bij een leger in de *subalterne* rangen in vreedestijd zonder bezwaar officieren behouden kunnen worden, die niet geheel geschikt zijn voor de dienst te velde, omdat voor deze altijd, in geval van oorlog, verschillende betrekkingen te vinden zijn, waarin zij goede diensten kunnen bewijzen. Met het oog hierop acht hij het pensioneren van kapiteins, die voor den hoofdofficiersrang ongeschikt zijn, geenszins noodig; deze kunnen en moeten bij de depôts hunne plaats vinden. Doch geheel anders is het gesteld met de hoogere rangen. Wanneer de hooge titularissen bij het leger ongeschikt zijn voor de dienst, dan is voor hen in oorlogstijd geen uitweg aanwezig, en het gevolg is dikwerf — de krijgsgeschiedenis levert daarvan menigvuldige voorbeelden — dat de belangrijkste posten dan aan menschen worden toevertrouwd, die geheel ongeschikt zijn voor hunne taak. Daarom is het volstrekt noodzakelijk — en dit kan alleen door toepassing van het stelsel van keuze bereikt worden — reeds in vreedestijd de bevelhebbersposten aan menschen te geven, die nog in het bezit zijn der volle krachten van het ligchaam, maar vooral van den *geest*.

Een derde punt, dat in het belang van het leger de aandacht verdient, is de keuze van officieren voor de dienst bij speciale inrigtingen. Die keuze bepaalt zich in den regel tot eene zeer kleine categorie van personen, die niet zelden van de eene inrigting naar de andere verhuizen en als het ware het monopolie bezitten voor alle speciale betrekkingen. Die officieren, zelden met troepen in aanraking komende, worden daardoor ongeschikt voor hunne eigenlijke roeping, en dit is een nadeel voor het leger. Maar ook voor de inrigtingen zelve ware afwisseling van personeel in meer dan één opzigt wenschelijk.

Eindelijk wenscht de ondergeteekende nog vlugtig de aandacht te vestigen op het bestaande stelsel van voeding, kleeding en betaling van den soldaat. Deze drie zaken zijn geheel door elkander gemengd en het gevolg is, vooreerst eene ingewikkelde administratie met haren nasleep van kleingeestige en niet altijd duidelijke bepalingen, en verder eene zeer groote ongelijkmatigheid in den toestand van den soldaat. Daar hij als zakgeld in handen krijgt, hetgeen, na aftrek der voeding, van de soldij overblijft, ontvangt hij, wanneer — om een voorbeeld te noemen — Amsterdam zijne garnizoensplaats is, 15 cents in de vijf dagen; voert het toeval hem naar Nijmegen, 45 cents. Geheel onafhankelijk van zijn eigen wil heeft hij dus een steeds afwisselend, schier altijd onvoldoend, maar soms belagchelijk klein zakgeld, en dit werkt de vrijwillige dienstneming tegen. Daarenboven is de soldaat verplicht zich zelve voor een groot deel te kleeden, want de som, die door het Rijk voor de uitrusting gegeven wordt, is niet eenmaal *een derde* van den werkelijken prijs der uitrusting, en het overige moet uit de kleine dagelijksche toelage voor de kleeding en uit de soldij gevonden worden. Naar het gevoelen van den ondergeteekende moet het Rijk de voeding verstrekken en den soldaat een vast, voor alle garnizoenen gelijk, zakgeld worden toegekend. Ten aanzien der voeding diende voorts

het stelsel van inkoop in het groot te worden gevolgd, dat reeds in verscheidene legers is aangenomen en dat zich vooral ook uit een oogpunt van zuinigheid aanbeveelt. Wanneer het Rijk dezelfde som, die de troepen thans voor hunne voeding besteden, daarvoor wil aanwenden, dan zal het denkelijk mogelijk zijn den soldaat boven de tegenwoordige voeding nog eenig *avondeten* te verschaffen, wat om meer dan ééne reden — en niet het minst met het oog op het misbruik van sterken drank — zeer wenschelijk zou wezen; zeker ware dan ook het ration brood — wat eene aanmerkelijke bezuiniging zou zijn — tot 6 oncen terug te brengen.

Ten aanzien van de kleeding is de ondergeteekende de meening toegedaan dat het Rijk de kosten der eerste uitrusting geheel behoort te dragen en in verband daarmee de tegenwoordige toelage voor de kleeding beperkt moet worden tot hetgeen noodig is voor reparatiën; bij het verlaten van dienst zou de bruikbare kleeding, even als thans, kunnen worden ingenomen. De militair zou, naar het oordeel van den ondergeteekende, minder hoog betaald en eenvoudiger gekleed moeten worden dan de vrijwilliger, hetgeen tot besparing van uitgaven leiden kan.

Wat de wijze van aanschaffing betreft, de zoogenaamde kleine equipmentstukken zouden in elk garnizoen aangekocht moeten worden, en dit zal te minder bezwaar hebben naarmate het stelsel van concentratie der troepen in enkele groote garnizoenen, meer tot uitvoering komt. Overigens zouden de tegenwoordige kleine magazijnen en het groote magazijn te Delft door twee of drie centrale kleedingmagazijnen vervangen moeten worden, waartegen, bij het bestaan van zoovele spoorwegen, die het land in alle rigtingen doorkruisen, geen gegronde bedenkingen schijnen aan te voeren. Inkrimping van het te uitgebreide administratief personeel zou van deze regeling het noodwendig gevolg zijn.

De ondergeteekende wenscht intusschen niet te verbergen, dat de voorgestelde maatregelen ten aanzien van de onderofficieren en vrijwilligers groote uitgaven zullen vorderen, en juist daarom acht hij bezuiniging op al die onderdeelen van het VIIIste hoofdstuk, die zich daartoe slechts eenigzins leenen, eene dringende noodzakelijkheid. Bij een beperkt budget, dat moeilijk te verhoogen is, moet het *mindere* worden opgeofferd aan het *meerdere*, en behooren alle beschikbare gelden besteed te worden voor de zaken, die volstrekt noodig, *onmisbaar* zijn.

Eindelijk gelieve men niet voorbij te zien — en de heer Minister van Oorlog zal dit voorzeker toestemmen — dat het cijfer der werkelijk aanwezige levende strijdkrachten dringend verhooging behoeft. Daartoe staan slechts twee wegen open: aanwerving van vrijwilligers of verhooging van het cijfer der militie. De Regering schijnt voor het laatste gestemd, maar de vraag, is ook, welke zienswijze de Vertegenwoordiging ten aanzien van dit punt is toegedaan. Wat den ondergeteekende betreft, hij zou niet gaarne aan een voorstel tot *blijvende* verhooging van het cijfer der militie zijne stem geven; iets anders ware het om, zoo het stelsel bij ons ware aangenomen dat het cijfer der militie jaarlijks in overleg met de Vertegenwoordiging moet worden bepaald, eene *tijdelijke* vermeerdering toe te staan. Doch ook dan nog zou hij, in 's lands belang, aan de aanwerving van vrijwilligers boven de vermeerdering van het militie-contingent de voorkeur geven. De verplichting tot gewapende dienst is eene verplichting, die in het algemeen reeds zwaar drukt op de bevolkingen en waarvan de last, al is deze bij ons ook geringer dan elders, niet zonder zeer overwegende redenen vermeerderd mag worden.

's Gravenhage, den 12den December 1866.

J. K. H. DE ROO VAN ALDERWERELT.

...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

...the ... of ... in ...

...the ... of ... in ...

...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...
...the ... of ... in ...

STAATSBEGROOTING VOOR HET DIENSTJAAR 1867.

VIIIste HOOFDSTUK.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

§ 1. Met de meeste belangstelling heeft de Minister kennis genomen van het breedvoering Voorloopig Verslag door de Commissie van Rapporteurs, onder dagteekening van den 22sten December jl. uitgebragt omtrent het wetsontwerp tot vaststelling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1867.

Volkomen instemmende met de beschouwingen dier leden, welke in de uitgebreide wapeningen en toerusting van de buitendien reeds zoo magtige naburige Staten, voor Nederland een mogelijk dreigend gevaar zien, en daarbij moetende erkennen, dat de niet te voorziene gebeurtenissen van het vorige jaar ons tot eene ernstige waarschuwing moeten strekken en aanleiding moeten geven om met krachtige hand tot de verbetering onzer verdedigingsmiddelen over te gaan, kan de Minister echter in de ontmoedigende conclusie, door enkele leden uit dien zamenloop van omstandigheden afgeleid, niet deelen. Integendeel is hij met de groote meerderheid der leden van oordeel, dat niets onbeproefd mag blijven om ons in staat te stellen, met de wapens in de hand onze onafhankelijkheid tegen elke onregmatige aanranding met veerkracht te handhaven, en hij vindt in de zienswijze dier meerderheid eene aanmoediging te meer, om van zijnen kant alles in het werk te stellen, wat kan strekken om zoodra mogelijk tot eenen toestand te geraken, waarbij wij met vertrouwen de toekomst te gemoet kunnen gaan.

Veel zal nog moeten geschieden vóór dat die toestand zal zijn daargesteld; doch de menigvuldige punten in het Voorloopig Verslag behandeld strekken den Minister ten bewijze, dat het veelomvattende zijner taak aan de Vertegenwoordiging niet is ontgaan, terwijl onderscheidene zinsneden van dat verslag hem de vaste overtuiging geven, dat de Minister, die het zich tot eenen ernstigen pligt zal stellen om die moeilijke taak tot een goed einde te brengen, op den steun en de medewerking der Volksvertegenwoordiging zal mogen rekenen.

Met de krijgskundige overwegingen, voorkomende in het slot van § 1 van het Voorloopig Verslag, kan hij zich dan ook geheel vereenigen, en hetgeen daarbij omtrent Zwitserland wordt gezegd, erkent hij gaarne als eene regtmatige hulde, gebragt aan een klein maar grootmoedig volk, dat, ofschoon minder dan ons vaderland met schatten gezegend, door veerkracht en vasten wil, maar vooral ook door eensgezindheid, nog in de laatste dagen zulke doorslaande bewijzen heeft gegeven, dat het vrij en onafhankelijk blijven wil en tot bereiking van dat doel geen offers te zwaar acht.

§ 2. Ten volle is de Minister het met zich zelve eens omtrent hetgeen in groote trekken voor 's lands verdediging wordt vereischt, en indien hij eenerzijds erkentelijk is voor het bij § 3 van het Voorloopig Verslag aan den dag gelegde voornemen om hem te steunen in zijn streven naar verzekering van 's lands weerbaarheid, durft hij van den anderen kant verzekeren, dat bij hem geenerlei voornemen bestaat om bij het openleggen zijner inzichten met terughouding of onvolledigheid te werk te gaan.

Aangezien de thans ingediende begroting op de Volksvertegenwoordiging den indruk heeft gemaakt van slechts eene tijdelijke voorziening te zijn, acht de Minister zich verplicht zijne zienswege ten deze eenigzins nader toe te lichten.

Wel verre van zonder overleg en rijp beraad gelden te hebben aangevraagd, die slechts gedeeltelijk in de bestaande behoeften zouden voorzien, heeft de Minister vermeend, in weerwil van het dringende der tijdsomstandigheden, in al hetgeen hij onderneemt steeds met orde en zamenhang te werk te gaan en eerst dan gelden aan de Vertegenwoordiging te mogen vragen, wanneer hij die aanvragen door goed gemotiveerde, gedetailleerde voorstellen volkomen zal kunnen wettigen. Hij meent dat, indien hij eenerzijds met vertrouwen en zonder kwalijk geplaatste karigheid de noodige uitgaven mag voorstellen, hij er van eenen anderen kant niet toe behoort over te gaan om thans reeds voor de toekomst 's lands finantiën bij de wet met drukkende lasten te bezwaren, zonder dat voor alsnog met zekerheid de midelen kunnen worden aangewezen, waardoor die uitgaven zullen moeten worden gedekt.

Dat sedert eene reeks van jaren aanzienlijke geldsommen ten behoeve onzer weerbaarheid zijn besteed, zonder dat daarbij een vast stelsel als grondslag was aangenomen, mag de Minister niet toestemmen. Er mag in het toernuaals gevolgde stelsel en dat door hem voorgestaan verschil wezen, dat onderscheid is meer een gevolg der in de laatste oorlogen opgedane ondervinding, dan dat het zou te zoeken zijn in eene stelsellooze geldverkwisting zijner voorgangers.

Onfeilbaarheid is op dit gebied zeker nog minder dan elders te vinden, en indien de Minister na rijp beraad en met vol vertrouwen tot de slooping van eenige onzer vestingen en sterkten overgaat, zoo gelooft hij toch ook aan de goede trouw en het doorzicht dergenen, die bijv. in vroegere dagen de wallen van zoo vele onzer vestingen, als: Arnhem, Utrecht, Amersfoort, Wageningen, Kampen, Woerden, Oudewater enz., hebben gesloopt, al moge het thans wel niet twijfelachtig zijn, dat onze tegenwoordige verdediging door het in stand houden dier wallen zeer zou gebaat.

Het volk heeft ten allen tijde regt gehad en bezit dat regt meer dan ooit, om te vorderen dat de zware offers, die het voor de verdediging zijner onafhankelijkheid brengt, ten meesten nutte worden aangewend, en dat die aanwending geschiede met zorgvuldige inachtneming der vorderingen op het gebied der krijgskunst gemaakt. Een Minister van Oorlog, die bij de aanwending dier met zoo veel zorg en arbeid bijeengebrachte offers niet alles deed wat mogelijk was om zijn werk voor het vaderland vruchtdragend te maken, die verzuimde om met kalmte en vastheid voort te gaan op den weg dien hij na rijp beraad voor den beste moet houden, zou aan zijnen plicht in hooge mate te kort doen.

Mogt de loop der omstandigheden medebrengen, dat de Minister den zetel, dien hij thans bekleedt, nog eenigen tijd blijven innemen, zoo hoopt hij der Volksvertegenwoordiging de overtuiging te verschaffen, dat het hem evenmin ontbreekt aan een vast plan, als aan eene vaste hand om dat plan uit te voeren.

De gelden die worden aangevraagd moeten en zullen dienen tot instandhouding en verbetering van onze levende strijdkrachten en passieve weermiddelen; die aanvragen zijn dan ook gegrond en staan in verband met het bij de Regering ontworpen plan van 's lands defensie.

Blijkt het dat om geregeld voort te gaan op nieuw gelden noodig zijn, dan zal de Minister zich beijveren daarvoor eene aanvraag in te dienen, zoo als thans reeds het geval is met de hierbij gevoegde Nota van Wijziging, waarbij eene verhooging van art. 21 wordt voorgesteld ten einde in den loop van het jaar 40,000 stuks geweren tot achterlaadgeweren te doen veranderen en de daarbij noodige patronen aan te schaffen.

Wat nu het bij deze paragraaf verlangde overzicht betreft van al hetgeen noodzakelijk wordt geacht tot voltooiing van onze verdedigingsmiddelen, te dien aanzien vermeent de Minister te mogen verwijzen naar eene Nota, gevoegd bij de Memorie van Beantwoording, die onder dagteekening van heden omtrent de overweging van het wetsontwerp tot verhooging van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegroting (kosten van aanleg van forten) is uitgebragt. Hij gelooft zulks te eerder te kunnen

doen, aangezien ook door de Commissie van Rapporteurs de beschouwingen nopens ons defensiewezen, in de afdeelingen gehouden, zijn opgenomen in het Voorloopig Verslag omtrent laatstgenoemd wetsontwerp.

§ 3. Het was den Minister aangenaam te mogen vernemen, dat de maatregelen tot opheffing van eenige vestingen werden goedgekeurd.

In overleg met zijnen ambtgenoot van Financiën zal hij trachten, dat met de slooping spoedig aangevangen en voortgegaan worde; en wat nu de opheffing van andere vestingen betreft, te dien aanzien heeft hij de eer te verwijzen naar het omtrent dat onderwerp medegedeelde in zijne Nota in het voorgaande artikel bedoeld.

AFDEELING I.

Art. 2. De Minister geeft gaarne de verzekering dat hij niet in gebreken zal blijven, zooveel immer mogelijk, op den weg van vereenvoudiging bij zijn departement voort te gaan, doch moet evenwel opmerken, dat ook hier grenzen zijn, die niet overschreden kunnen worden, wil men niet dat de geregelde gang van de dienst verstoord worde.

Het personeel bij het departement heeft hij reeds verminderd, en worden de werkzaamheden aan de eene zijde zooveel mogelijk vereenvoudigd, in vele opzichten vorderen de eischen der wetenschap en des tijds handen en hoofden, die ook voor andere werkzaamheden dan tot dusverre noodig scheenen, ten dienste van den Minister moeten staan.

Niet ten behoeve van afgetreden titularissen — hetgeen te dezen opzichte in het Voorloopig Verslag voorkomt kan slechts op één zoogenaamden titularis doelen, — maar in het belang van den goeden gang van de dienst is eene nieuwe betrekking in het leven geroepen, en deze betrekking zal, zoo het den Minister gegeven wordt zijne denkbeelden omtrent de legerorganisatie volledig ten uitvoer te brengen, ongetwijfeld ook tot vereenvoudiging en bezuiniging leiden.

Het is reeds meermalen te kennen gegeven, en de Minister moet het hier herhalen, dat, behoudens een behoorlijk toezigt, al de werkzaamheden, welke niet bij het departement behooren behandeld te worden, aan de bevelhebbers in de militaire afdeelingen en aan de chefs van de bijzondere dienstrakken zijn opgedragen, gelijk trouwens uit de voor hen bestaande instructiën genoegzaam blijkt. Bovendien moet hier niet uit het oog worden verloren, dat onze algemeene regelen van administratief beheer van zelf te weeg brengen, dat daarover een behoorlijk toezigt gehouden wordt en behoorlijke verantwoording geschiedt. Dat de van zijn departement uitgaande bevelen dikwijls aanleiding geven tot moeilijkheden is den Minister tot heden toe niet gebleken, maar het valt niet te ontkennen dat de gewoonte, om alles van hoogerhand te zien regelen, steeds naar bevelen doet wachten of vragen, waardoor de uitoefening van het kommando veel van zijne zelfstandigheid en vertrouwen verloren heeft. Aan dien zijns inziens hoogst bedenkelijken toestand hoopt de Minister een einde te maken. Maar evenzeer als het gebrek aan zelfstandigheid trapsgewijze is ontstaan, zal ook de terugkeer op den goeden rationelen weg niet in eens of plotseling kunnen geschieden.

Dat de Minister bij het detacheren van officieren aan het departement op eene afwisseling van personen wil gelet hebben zal uit de sedert zijne optreding als Minister plaats gehad hebbende mutatiën reeds kunnen blijken. Hij stelt er prijs op dat officieren, wier talenten gewaardeerd worden, gedurende eenigen tijd bij het hoofdbestuur werkzaam zijn en daarna weder in het leger terugkeeren.

Zoo ook heeft hij in het belang van de dienst zeer wenschelijk geacht, dat de betrekking van secretaris-generaal bij een militair departement, even als zulks in andere Rijken — onder andere in België — plaats heeft, door een militair worde waargenomen, die door opleiding en ondervinding met al de details van de militaire dienst bekend is en aan wien de Minister de behandeling van vele aangelegenheden, die dienst betreffende, beter zal kunnen opdragen dan aan een burger-ambtenaar, hoe bekwaam dan ook, voor wien vele zaken dienaangaande natuurlijk vreemd zijn. Daarenboven vond de Minister in eene zoodanige regeling minder bezwaar, omdat zich onder de ambtenaren van het departement een rechtsgeleerde met rang van

referendaris bevindt, belast met de behandeling van de justitiele en contentieuse zaken welke bij het departement voorkomen. De vastgestelde regeling levert daarenboven het voordeel op, dat de Minister den officier, met de waarneming der hierbedoelde betrekking belast, zoo noodig zonder enig bezwaar in zijne vorige positie bij het leger kan doen terugkeeren. Meergemelde officier blijft dan ook, even als de overige bij het departement gedetacheerde officieren, in de sterkte van het wapen of dienstvak waartoe hij behoort begrepen, geniet het traktement aan zijn rang verbonden en alleen dan, wanneer hij een minderen rang dan dien van generaal-majoor bezit, geniet hij eene toelage op de kosten van het departement. Er is dus voor den tegenwoordigen titularis geen traktement als secretaris-generaal op de kosten van het departement uitgetrokken. Het militaire traktement dat hij geniet is — gelijk zulks met de traktementen van de overige officieren plaats heeft — slechts voor memorie aangewezen, zoodat hierdoor dan ook de vergelijking vervalt met de traktementen van de secretarissen-generaal bij andere departementen, hieruit te meer blijkbaar, omdat, wanneer de waarneming van bedoelde betrekking bij het Departement van Oorlog aan een officier van minderen rang ware opgedragen, het in plaats van meer, minder zou bedragen.

Dat de werkring van den secretaris-generaal bij het Ministerie van Oorlog minder uitgebreid zou zijn dan dien zijner ambgenooten bij andere departementen van algemeen bestuur durft de Minister niet beoordeelen, daar hij met de werkzaamheden der laatstbedoelde hoofdamtbanen niet genoeg bekend is. Omtrent ééne zaak echter meent hij een oordeel te mogen uitbrengen, en die is de wijze waarop de secretaris-generaal bij het Ministerie van Oorlog zijne betrekking vervult; en hij durft gerust verzekeren, dat het niet mogelijk is meer werk te verrigten dan door deze, soms geheel vrijwillig, wordt op zich genomen en tot een goed einde gebragt.

Wat de bezoldiging betreft van den referendaris-regtsgeleerde, hieromtrent zij aan de aandacht gebragt dat die dringend verhooging vereischte, doch in den aanvang van 1866 slechts met f 200 vermeerderd en alzoo op f 2200 gebragt kon worden, uit hoofde alstoen over geene hoogere som te beschikken viel. Vermits met 4 Januarij 1867 eene niet onaanzienlijke som aan traktementen vrijviel, ten gevolge van het toekennen van pensioen aan ambtenaren, is het raadzaam geacht bij de Nota van Wijziging ook zijn traktement, even als dat van eenige andere ambtenaren, te verhoogen en alzoo op f 2400 te stellen, waartoe te meer grond bestaat, omdat aan hem, boven en behalve zijnen eigenlijk regtskundigen werkring, nog andere werkzaamheden zijn opgedragen, waarmede vroeger een afzonderlijk officier was belast. Mag men hier, op het voetspoor van hetgeen hierboven ten aanzien van den secretaris-generaal is geschied, wijzen op andere departementen van algemeen bestuur, dan zal men vinden dat de referendaris bij het Ministerie van Oorlog bij die vergelijking verre in het nadeel is, daar bij alle andere departementen de ambtenaren van dien rang een traktement genieten van f 2500 à f 3200, dat tot f 3500 kan opklimmen, op grond van het bepaalde bij Zr. Ms. besluit van den 21sten Januarij jl. (*Staatsblad* n°. 3).

Dat aan de 1ste luitenants der infanterie, die bij het Departement van Oorlog gedetacheerd zijn f 100 meer traktement is toegekend dan aan hunne kameraden die bij de korpsen dienen, is een gevolg van het Koninklijk besluit van den 9den October 1854, n°. 41, waarbij hunne traktementen zijn gelijkgesteld met die van de 1ste luitenants der artillerie, van de genie en der kwartiermeesters, mede werkzaam bij gemeld hoofdbestuur. Nu zijn voor de bedoelde kategorie van officieren traktement en toelage gelijk, dat het geval niet zou wezen indien, zoo als wordt opgemerkt, de toelage vermeerderd en het traktement onveranderd gebleven ware.

Het is den Minister aangenaam, dat aan het werk van het topographisch bureau alle lof wordt toegekend. De indeeling van dat bureau bij dat der genie zoude geene bezuiniging daarstellen, evenmin als de scheiding er van in 1848 tot meerdere uitgaven aanleiding gaf; niettegenstaande in 1864 het beheer der kaartenverzameling en instrumenten, mede van het bureau der genie, er nog werd bijgevoegd. Dat het in het Voorloopig Verslag vermelde denkbeeld, om er eene zelfstandige inrigting van te maken met eene afzonderlijke administratie en begrooiting, even als de Algemeene Landsdrukkerij, geen algemeenen bijval vond bevreemd

den Minister geenszins. De administratie van het topographisch bureau is niet van dien omvang, noch het personeel talrijk genoeg om de meerdere uitgaven, die daaruit zouden voortvloeijen, te wettigen; te minder, daar er geene voordeelen tegenover zouden staan; eene verplaatsing van cijfers in de Staatsbegrooting zoude het enig gevolg van dien maatregel wezen.

De aan dit bureau voor andere departementen van algemeen bestuur verrigte werkzaamheden worden behoorlijk verrekend, doch maken, vooral sedert het vervaardigen van de kaarten onzer verdedigingsliniën, een zeer ondergeschikt deel van het werk uit. Er bestaat overigens geen vrees dat de werkzaamheden van het Departement van Oorlog, aan het topographisch bureau te verrigten, niet geregeld worden voortgezet. De verdienstelijke chef van dat bureau weet alle belangen aan zijne zorg toevertrouwd, op de meest oordeelkundige wijze, in behoorlijk onderling verband te behartigen.

AFDEELING II.

Art. 4. De Minister moet in gevoelen verschillen met de leden, die het getal generaals bij het leger te groot noemen. Generaals toch moeten er in tijd van oorlog zijn, om te kunnen optreden als kommandanten van divisien, van brigades, van belangrijke positiën in onze liniën van defensie, enz.

De kommandanten der regementen infanterie zullen in tijd van oorlog als van zelf de brigade-kommandanten zijn, en door de betrekking die ze in tijd van vrede vervullen, kennen zij en zijn ze ook bekend bij de onderdeelen, die ze in den oorlog moeten aanvoeren. Heft men nu de generaals, op eene enkele uitzondering na, in tijd van vrede op, hoe en op welke wijze moet dan bij het ontstaan van gevaar in het bevel worden voorzien? Niet anders dan door de toevlugt te nemen tot lagere rangen, die men dan grootendeels zou moeten uitputten, en het onvermijdelijk gevolg daarvan zou zijn, dat aanvoerders en onderhoorigen op het oogenblik van den strijd, elkander volkomen vreemd, het wederzijdsch vertrouwen zouden missen, dat juist in dat oogenblik zoo grooten steun, zoo veel zedelijke kracht aan het leger geeft.

En dat de bevelhebbers in de militaire afdeelingen thans geen werkkring zouden hebben voor hunnen rang passende, ook dit mag de Minister niet toegeven. De bestaande instructie voor die bevelhebbers wijst genoegzaam aan, dat hun werkkring zoo eenvoudig niet is, en tevens dat zij daardoor in de gelegenheid zijn de korpsen van *verschillende wapens* onder hunne bevelen, ook wat het technische betreft, van nabij te leeren kennen, met andere woorden, eene praktische kennis van verschillende wapens enz. op te doen, die in tijd van oorlog voor een generaal onmisbaar is.

Wel is waar bestaan er op dit oogenblik enkele militaire afdeelingen van geringen omvang en waarin slechts weinig troepen aanwezig zijn; doch het ligt in 's Ministers intentie door eene andere verdeeling van het Rijk in militaire afdeelingen hierin wijziging te brengen en het aantal dier afdeelingen door combinatie te verminderen.

De Minister moet hierbij opmerken dat, al wierd er overgegaan om de indeeling der infanterie in regementen af te schaffen, zulks geene vermindering in het getal der hoofdofficieren bij het leger zou kunnen te weeg brengen, aangezien men dan toch die bataillons in brigades zou behooren in te deelen, waarvoor, zoo als hiervoren is te kennen gegeven, thans de kolonels bestemd zijn; en wat de bewering betreft, dat er in de hoogere rangen bij ons leger eene onnoodige weelde heerscht, vestigt men het oog op de legers van naburige Rijken in volkskarakter en hulpbronnen het meest met Nederland overeenkomende, dan schijnt het veeleer dat het Nederlandsche leger zoo karig mogelijk is ingerigt.

Eene inkrimping der hoogere rangen moge uit een finantieel oogpunt enig voordeel opleveren; maar de Minister gelooft dat dit voordeel dubbel zou worden opgewogen door het nadeel, veroorzaakt door het weinig bemoedigende vooruitzicht voor een tal volijverige en verdienstelijke officieren, om zich op een betrekkelijk laag standpunt in hunne loopbaan te zien gestuit. De behoeften voor 'slands defensie

mogen nog zoo dringend wezen, de Minister zou het eene ongelukkige besparing achten, waardoor verdienstelijke officieren een even vermoedend als karig bezoldigd bestaan zouden moeten voortslepen in eenen betrekkelijk lagen rang en op een standpunt verre beneden dat hunner tijdgenooten, die in het burgerlijk leven zich eene gemakkelijker, gerustere en onafhankelijker loopbaan hebben geopend, welke ten slotte tot beter verzorgden ouderdom voert. Die beschouwing is wel geheel en al ontleend aan het particulier belang der officieren, doch de Minister meent dat ook dit belang allezins behartiging verdient.

Art. 5. Eene gewijzigde inrigting van den generalen staf kan welligt hare goede zijde hebben, maar de Minister gelooft niet dat de verdienstelijke officieren van dat korps en de veelzijdige door hen bewezen diensten de ongunstige uitspraak wettigen, die in het Voorloopig Verslag omtrent hen ligt opgeloten.

Hoewel er thans niet meer zoo als vroeger een examen wordt gevorderd van de officieren die bij den generalen staf worden geplaatst, iets dat door de wetenschappelijke opleiding welke de officieren in het algemeen hebben genoten overbodig wordt geacht, bestaan er toch andere en welligt juistere gegevens, waaraan de geschiktheid van den officier voor die speciale dienst kan worden getoetst. Het is er echter verre van af dat de plaatsing een voorregt zou zijn, dat aan eenige officieren naar goedvinden wordt geschonken.

De Minister betreurt het dat de vroegere en nog immer even nuttig beschouwde wordende detachering der jongere stafofficiëren bij de verschillende wapens door de sedert toegenomen werkzaamheden der militaire verkenningen verschoven heeft moeten worden. Hoe evenwel ten gevolge eener indeeling bij de verschillende wapens en detachering bij het leger in Oost-Indië het korps van den generalen staf zou kunnen vervallen, zoo als in het Voorloopig Verslag wordt aangevoerd, is den Minister niet duidelijk. De thans door de officieren van dien staf bekleed wordende betrekkingen bij het leger zouden in dat geval door officieren van andere wapens moeten vervuld worden, waardoor dus slechts eene verwisseling van personen zoude plaats vinden, zonder eene daaruit volgende vereenvoudiging of bezuiniging, en stellig zonder meerderen waarborg voor eene goede waarneming. Ook zou de opleiding van de stafofficiëren door den voorgestelden maatregel, wierd deze in toepassing gebracht, naar de Minister zich overtuigd houdt, weinig worden bevorderd; terwijl zeer zeker de lust om bij den generalen staf te dienen en dus ook de stof voor allezins geschikte stafofficiëren als van zelf ten eerste zou verminderen. Wat voorts de meening betreft dat ieder bekwaam officier geacht kan worden eene volkomen terreinkennis van ons land te bezitten, de Minister heeft dergelijke kennis niet zoo ligt geoordeeld, en hij is steeds van meening geweest dat, behalve door sommige officieren van den generalen staf, die volledige terreinkennis slechts door weinigen werd bezeten, daar zij alleen op het terrein zelf kan worden verkregen, waartoe aan de meeste officieren, hoe bekwaam overigens ook, de gelegenheid ontbreekt. De Vertegenwoordiging kan zich voorts verzekerd houden dat de generale staf een onderwerp van 's Ministers bijzondere belangstelling blijft uitmaken, en dat al hetgeen wat zal kunnen strekken om de goede opleiding en de bruikbaarheid der stafofficiëren te bevorderen, door hem niet uit het oog zal worden verloren.

Het aantal hoofdofficiëren van den generalen staf staat in verhouding met den aard der betrekkingen door hen waar te nemen, en wel verre dat de Minister zou kunnen instemmen met die leden welke beweren, dat de betrekking van chef van den staf in de militaire afdeelingen onnoodig door hoofdofficiëren wordt vervuld, zou hij het wenschelijk achten, dat men niet verplicht ware eenige der laatstbedoelde betrekkingen door officieren van minderen rang te laten waarnemen.

Bovendien, de indeeling van den generalen staf laat zich in tijd van vrede niet naar de behoefte van het oogenblik regelen. Er moet steeds een kern aanwezig zijn van stafofficiëren, ook in de hoofdofficiërsrangen, gereed om bij het ontstaan van oorlog al dadelijk in de hun toegedachte betrekkingen te kunnen optreden.

Aan nuttige werkzaamheden zal voor die officieren thans evenmin als vroeger gebrek zijn.

Dat de chef van het korps eindelijk tot den rang van luitenant-generaal is opgeklimmen, na het doorloopen van alle rangen bij dat korps, waarbij iedere stap zich

door gewigtige bewezen diensten heeft gekenmerkt, is niets meer dan eene billijke erkenning zijner veelzijdige verdiensten.

Art. 6. De hier geuite meening, dat het getal der hoofdofficieren bij de administratie der armee te groot is in verhouding tot de sterkte van het korps, schijnt op eene misvatting te berusten. Bij geen der verschillende wapenkorpsen en dienstvakken van het leger althans, is de verhouding tusschen het getal hoofdofficieren en officieren van minderen rang zoo ongunstig voor de laatsten, als bij het personeel der militaire administratie, waartoe zoowel de leden van de intendance als de kwartiermeesters, de administrateurs van kleeding en de directeurs der hospitalen behooren.

Art. 7. De Minister vertrouwt dat die leden, welke meenen dat de provinciale adjudanten zoo weinig werk te verrigten hebben dat zij bijna overbodig zijn, van die meening zullen terugkomen, als zij inzage willen nemen van de instructie, bij Zijner Majesteits besluit van den 7den Maart 1861, n°. 52, voor die autoriteiten vastgesteld en in het *Recueil militaire* van dat jaar voorkomende. Bij die instructie is hun een zelfstandige en vrij uitgebreide werkkring aangewezen, terwijl de provinciale adjudant in vele gevallen, en bepaaldelijk in die gewesten waarin de militaire bevelhebber niet gevestigd is, als diens vertegenwoordiger optreedt.

Ook de plaatselijke kommandanten bewijzen zeer nuttige diensten, bijzonder in die plaatsen waar zich geen militaire inteodant bevindt, alwaar zij tevens belast zijn met het toezigt over het hospitaal of de infirmerie, de garnizoensbakkerij, het nachtlegerbeheer, met het houden van verschillende aanbestedingen enz.

Behalve de talrijke functien, aan den plaatselijken kommandant bij diens instructie opgedragen, is hij hoofdzakelijk belast met de koloniale werving en tevens met de voorloopige aanneming van rekruten voor het leger hier te lande.

Wat de verhooging der traktementen van de plaatselijke adjudanten betreft, de noodzakelijkheid daarvan wordt door den Minister ten volle erkend, en hij is dan ook voornemens deze aangelegenheid eerlang te gelijk en in verband met eene meer algemeene herziening van de traktementen der officieren van het leger te behandelen.

AFDEELING III.

Wanneer men de vele opmerkingen, wenken en bezwaren, welke bij deze afdeeling worden in het midden gebragt, te zamen trekt, moet men tot de gevolgtrekking komen dat het met onze levende strijdkrachten zeer treurig gesteld is. De Minister kan dit niet zoo gereedelijk toegeven; en moet hij eenerzijds erkennen dat sommige gedeelten dringend voorziening vorderen, hij gelooft van een anderen kant te mogen verklaren, dat het met onze strijdkrachten niet zoodanig is gesteld, dat er aan eene geheele hervorming van de inrigtingen van het krijgswezen behoefte gedacht te worden. Voorzeker behoort het bestaande naar de eischen des tijds te worden verbeterd, versterkt en uitgebreid of aangevuld. In de eerste en voornaamste plaats is noodig meerdere oefening van de miliciens gedurende hunnen vijfjarigen dienstdtijd. Dit ligt dan ook tot grondslag bij de voorgenomen wijzigingen in de zamenstellingen van de verschillende wapenkorpsen, en dat des Ministers streven om onze levende strijdkrachten te verbeteren algemeen wordt goedgekeurd, doet hem vertrouwen dat hij, op dien weg voortgaande, dan ook een krachtigen steun bij de Vertegenwoordiging zal erlangen.

Inmiddels wordt eenige meerdere toelichting van zijne plannaen verlangd, en te dien einde overlegging van de tabellen verzocht der tegenwoordige en die der voorgestelde legerorganisatie. Die tabellen worden hierbij gevoegd, en wat den onder n°. 79 overgelegden staat, aanduidende de effective sterkte van het leger, betreft, hoewel de inrigting daarvan door beknoptheid is aan te prijzen en tot dusverre ook voldoende is geacht; zal men in het vervolg gaarne eenige meerdere uitbreiding aan dien staat geven.

De bewering dat de voorgestelde vermeerdering der levende strijdkrachten niet zoveel te beteekenen heeft als men oogenschijnlijk zou zeggen, spruit waarschijnlijk voort uit eene min juiste opvatting van hetgeen door den Minister is te kennen gegeven bij zijne toelichtingen op de Nota van Wijziging. (N°. 5 der gedrukte stukken.)

Het zal dan ook wel niet behoeven te worden herhaald, dat bij de infanterie geene

vermeerdering van soldaten, maar van kader wordt beoogd, door uitbreiding van het getal kompagnïen noodzakelijk geworden, uit hoofde thans vijf ligtingen der militie zullen worden ingelijfd en de kompagnïen daardoor een te groot aantal soldaten zouden bekomen. Evenwel bedraagt de voorgestelde vermeerdering van kader en manschappen, die voortdurend onder de wapenen zullen blijven, ongeveer 1500 en dat der miliciens, die tot eerste oefening worden ingelijfd, ruim 1900 hoofden meer dan waarvoor in 1866 gelden zijn aangevraagd, terwijl daarenboven ongeveer 5500 miliciens gedurende 6 weken de najaarsoefening zullen bijwonen. Dat de 36 bataillons infanterie een getal van 11 000 hoofden zullen bevatten zal, zoo de Minister vertrouwt, kunnen blijken wanneer men hier de sterkte aan kader en soldaten wil tellen die als blijvend gedeelte is vastgesteld, te weten: een grenadier-bataillon 359; een jager-bataillon 371; en een linie-bataillon 309; te zamen een getal van 11 338 hoofden uitmakende.

Dat er bij het uitbreken van een oorlog 72 vuurmonden kunnen worden uitgebragt laat geen twijfel over, als men bedenkt dat daarbij niet dadelijk alle voertuigen zullen gevoegd worden, die tot het compleet van eene batterij behooren. Het medevoeren van een zeer beperkt aantal reserve-voertuigen heeft bij onze artillerie minder bezwaar, omdat wij meerder schoten per stuk medevoeren dan bij andere artillerien het geval is. Het middel is zelfs gevonden om dat aantal nog met 10 schoten per stuk te vermeerderen.

De batterijen eenmaal met 4 stukken en 2 reserve-voertuigen te velde, zal men al spoedig door aankoop of onteigening de vereischte bespanningen voor de verdere reserve-voertuigen kunnen aanschaffen. Op dezelfde wijze moet ook in de bespanning voor de nog ontbrekende sectie per batterij worden voorzien, welke bespanningen evenwel, als meerdere oefening vereischende, wat later te velde komen.

De meening hier verder te kennen gegeven, namelijk dat hetgeen in de Memorie van Toelichting omtrent de schutterij wordt gezegd, met het oog op art. 77 der thans vigerende wet van 11 April 1827 voor gegronde tegenspraak vatbaar wordt geacht, zal, zoo de Minister vertrouwt, veel van hare kracht verliezen, wanneer men in aanmerking neemt, dat de wet niet spreekt van *bijengekomen zijn*, maar zegt: *zal zijn bijeengeroepen*.

Niets zal dus beletten om *zoodra* — dat is bijna terzelfder tijd — dat het *bijeenroepen* der militie plaats heeft gehad, ook en in de eerste plaats de dienstdoende schutterijen, die gekleed en gewapend en althans eenigzins geoefend zijn, mobiel te verklaren. Worden de bepalingen opgevolgd, bij Koninklijk besluit van den 4den Augustus 1839 (*Staatsblad* n°. 35) voorgeschreven — en hierover is de Minister reeds in gedachtenwisseling getreden met zijnen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken — dan zal de eerste ban der dienstdoende schutterij al spoedig bij het leger kunnen zijn aangesloten.

En wat nu de veronderstelling betreft, dat in een tijdsbestek van twee maanden geen 30 000 man rustende schutterij gewapend, gekleed en tamelijk geoefend aan het leger zoude kunnen worden toegevoegd, dit zal wel niet zoo bevreemdend schijnen, wanneer in aanmerking wordt genomen, dat daarvoor de benodigde wapens en het ledergoed voorhanden zijn, en 's Rijks magazijn van kleeding te Delft voorzien is van het noodige laken tot het confectioneren van kapotten, mouwvesten en pantalons, benevens een voorraad van linnengoed, om in de eerste en dringende behoeften te voorzien, terwijl het verder ontbrekende al spoedig kan worden aangeschaft.

De Minister durft dan ook wel rekenen op het eenigzins spoedig te velde brengen van zekere troepenmagt. Dat dit laatste — spoedig handelen — eene eerste voorwaarde behoort te zijn, is ook door den Minister voorop gezet. Of tot het bereiken van dat doel intusschen eene geheele hervorming van onze legerinrigting noodig zou wezen, wordt, het is reeds in den aanhef dezes te kennen gegeven, ten zeerste betwijfeld. Wat omtrent Zwitserland als voorbeeld wordt aangehaald, zal door het groot verschil in toestand, geen opzettelijke wederlegging behoeven; het is trouwens in het Voorloopig Verslag zelf reeds aangetoond, hoe moeijelijk dit tot een praktisch resultaat zou kunnen leiden.

Inzonderheid moet de Minister het denkbeeld bestrijden dat het 's lands weerbaarheid zou bevorderen, wanneer de staande krijgsmagt van de militie geheel werd afgescheiden. Dat die afscheiding, zoo als in het verslag wordt gezegd, door de Grondwet wordt bevolen, mag noch kan hij aannemen. De jongste wet op de militie heeft dit

trouwens naar hij meent uitgemaakt. Wel verre dat die geheele afscheiding heilzaam zou zijn, zou ze nadeelg werken, inzonderheid op de opleiding der miliciens, en eene menigte andere bezwaren opleveren.

De Minister vermeent te dien aanzien te mogen verwijzen naar hetgeen daaromtrent in de Memorie van Beantwoording van Junij 1861 op het Voorloopig Verslag van den 13den April 1861, bladz. 2, § 2, is gezegd, waarbij de voorstanders der afscheiding met de juiste argumenten uit den boezem der Tweede Kamer zelve zijn bestreden. Moest voorts die afscheiding op dit oogenblik tot stand worden gebracht, dan zou zulks zeker het bestaande verband in de korpsen niet bevorderen en bij eenen onverwacht uitbrekenden oorlog alle orde en samenhang verbroken zijn. Zou de Minister alzoo tot die afscheiding niet wenschen mede te werken, even ongaarne — en dit dient tot antwoord op de vraag in het verslag gedaan — zou hij de hand leenen om eene legerorganisatie bij de *voet in 't leven* te helpen roepen, niet alleen omdat zoodanige wettelijke regeling volstrekt geen voorwaarde tot eene goede organisatie is, maar ook omdat zoodanige regeling bij de Grondwet volstrekt niet wordt bevolen. De Minister vermeent hier te mogen verwijzen naar den op bladz. 3 van het Voorloopig Verslag uitgedrukten wensch, dat de vrijheid der Regering niet noodeloos mogt worden beperkt. Geen organieke wetten ook zouden ons in tijd van vrede genoegzaam vrijwilligers geven om daarvan behoorlijk afzonderlijke korpsen samen te stellen. Hoog moge men opgeven van de middelen die aan te wenden zouden zijn om vrijwilligers te verkrijgen, ook de beste pogingen daartoe zullen voor 'shands wel vruchteloos blijven. De tegenwoordige maatschappelijke toestand, de ontwikkeling van de nijverheid enz., waardoor voor den arbeidzamen man steeds werk te over wordt gevonden, zullen wel voortdurend beletten dat men over genoegzaam vrijwilligers kan beschikken. En om, waarop het Voorloopig Verslag schijnt te wijzen, de toevlugt tot vreemdelingen te nemen — daar gelaten nog de moeilijkheid om ten gevolge der bestaande internationale overeenkomsten zoodanige rekruten in grooten getale te kunnen verkrijgen — de Minister zou daartoe althans op groote schaal ongaarne besluiten. De ondervinding van vroegeren tijd heeft geleerd, wat er van dusdanig hulpmiddel te wachten zij. Ook gelooft hij niet, dat het aanwenden daarvan door de natie gunstig zou worden opgenomen. Maar hebben wij niet veel vrijwilligers, men mag niet vergeten dat des ongeacht jaarlijks uit het leger een aanzienlijk getal vrijwilligers aan Oost- en West-Indië wordt afgegeven. Ook met de korporaals en onderofficieren, die mede uit de vrijwilligers worden getrokken, is dit het geval. Zoo zijn er gedurende het jaar 1866 niet minder dan p. m. 1000 onderofficieren, korporaals en manschappen bij het Oost-Indisch leger overgeplaatst.

Dat er bij het brengen van het leger op oorlogsvoet vele officieren zullen moeten worden aangesteld spreekt van zelf. Al wilde men in tijd van vrede in dat opzigt zich op oorlogsvoet stellen, de groote uitgaven zouden dit wel beletten. Er is echter bij de korpsen eene bron, waaruit nu reeds jaarlijks wordt geput en die juist naarmate ze meer wordt aangesproken te ruimer vloeit en betere resultaten oplevert. Daarop mag men dus bij oorlog gerustelijk bouwen. Daarenboven is er een vrij groot aantal officieren die met een eervol ontslag of pensioen de dienst hebben verlaten, na gedurende geruimen tijd zoowel bij het leger hier te lande als in Indië te hebben gediend. Men mag aannemen dat vele van hen bereid zouden worden gevonden, in tijden van gevaar hunne opgedane ervaring ten dienste van de verdediging des vaderlands aan te wenden. Dit aantal van nog niet alleen bruikbare, maar door krijgservaring uitmuntende Oost-Indische officieren van alle rangen bedraagt alleen meer dan 200 personen.

Na op het vermeerderen der gewone vrijwilligers te hebben aangedrongen, wordt in 't Voorloopig Verslag de meening geuit, dat ook *de vrijwilligers voor de nationale militia* door gepaste middelen wel zouden zijn bijeen te brengen. Men zal die meening alleen door het feit wederleggen, dat bijv. gedurende de laatste tien jaren slechts 44 vrijwilligers voor de militia in 't geheel werden aangetroffen. — Met die leden, die hierop hebben gewezen, stemt men gaarne in, dat het volstrekt verbieden van het dragen der wapenen buiten dienst, op de vrijwillige dienstneming ou-

gunstig zou werken, zijnde dan ook aan dusdanig verbod zelfs niet gedacht. Wel is in 't belang van den man bepaald, dat hij in dagelijksche tenue, met de politiemuts gekleed, ongewapend zij, maar in groote tenue en op Zon- en Feestdagen is hij steeds van zijn wapen voorzien. Die er onverhoopt misbruik van maakt, en dit gebeurt zelden, wordt streng gestraft.

Omtrent eene gedeeltelijke herziening van de militaire strafwetgeving is bereids sedert eenige maanden met het Departement van Justitie in overleg getreden. Het eerste daartoe strekkend wets-ontwerp wordt in gereedheid gebracht en zal eerlang aan de Vertegenwoordiging worden aangeboden. Daarbij wordt van vrijgeveige beginselen, meer in overeenstemming met den geest des tijds, uitgegaan.

De toestand der onderofficieren is niet zoo ongunstig als bij het verslag wordt verondersteld. Velen kunnen door goed gedrag en toeleg in betrekkelijk korten tijd den officiersrang verwerven, of vinden bij expiratie van dienst in burgerlijke betrekkingen een goed heenkomen. Toch zou het wenschelijk zijn, wanneer bij het begeven dier betrekkingen nog meer op hen mogt worden gelet.

Het verbeteren van hun lot bij pensionering maakt voor den Minister een punt van ernstige overweging uit, en hij hoopt in dien zin spoedig iets te zullen kunnen tot stand brengen. De vermeerdering van kosten blijft hier echter steeds een gewichtig bezwaar.

Hoe het mogelijk zou wezen uit de militie, die dan toch betrekkelijk slechts kort onder de wapenen blijft, onderofficieren en zelfs officieren te vormen komt hem hoogst bezwaarlijk voor. Reeds kost het moeite om daaruit per compagnie-infanterie een paar geschikte korporaals per ligting te trekken.

Bestond de plaatsvervangning niet, en wenschten dan vele intellectueel goed ontwikkelde jongelingen (miliciens) een zeker gedeelte van hunnen militietijd vrijwillig in dienst te blijven, dan ware de zaak zeker anders. Maar dusdanige toestand bestaat hier te lande niet en kan zonder wijziging der militiewet ook niet tot stand worden gebracht.

Hoe wenschelijk in het afgetrokkene de toepassing ook moge geacht worden van de bevoegdheid bij de 2de alinea van art. 5 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 428) aan den Koning gegeven, levert die echter in de praktijk groote moeilijkheden op, vooral nu de luitenants naar ancienneteit betrekkelijk spoedig tot kapitein opklimmen. Eene gedachtewisseling, reeds eenige maanden geleden met de hoogere militaire autoriteiten omtrent dat punt gehouden, heeft tot dusverre nog niet tot een bepaald resultaat geleid, wegens de beduchtheid dat — door enkele officieren te signaleren — er vele andere, even verdienstelijke, zouden worden verongelikt. Intusschen zal de Minister deze gewichtige zaak niet uit het oog verliezen.

Alleen de herinnering, dat het bedrag der traktementen van de hoogere rangen sedert de laatste 50 jaren bijna geene verandering, en zoo dit plaats had alleen vermindering, heeft ondergaan, zal voldoende wezen om de meening te wederleggen, dat die traktementen thans te hoog zouden zijn. Het tegendeel is waar, en het zou niet voor de eerste maal zijn, dat hierop met nadruk is gewezen.

In vorige jaren reeds is men verplicht geweest de traktementen der lagere rangen eenigzins te verhoogen, en het blijft een punt van ernstige overweging uitmaken, de traktementen in het algemeen te herzien en daarin weder eene gepaste verhouding te brengen, die eenigermate is verstoord door de in vorige jaren plaats gehad hebbende verhooging uitsluitend van de tractementen der 1ste en 2de luitenants bij de infanterie.

Als een bewijs overigens dat de tractementen der officieren niet hoog zijn, moge nog dienen dat in den laatsten tijd onderscheidene kundige officieren de dienst hebben verlaten, ten einde in burgerlijke betrekkingen eene betere belooning te vinden.

De Minister wil gaarne de verklaring afleggen, dat hij nimmer eene wijziging van de uniform zal voorstellen dan in die gevallen dat zij onvermijdelijk is en het nut en de noodzakelijkheid daartoe op eene afdoende wijze zullen zijn gebleken.

Dat de toestand van den soldaat door eene hervorming in de administratie eene verbetering zou kunnen ondergaan, mitsgaders de bewering dat de administratie

van ons leger op een noodeloos omslagtigen en kostbaren voet is ingerigt, waarvan veel noodeloos geschrijf het gevolg zou zijn, zijn stellingen die — de Minister kan dit met vertrouwen te kennen geven — moeilijk met deugdelijke bewijzen kunnen worden gestaafd. Dit kan al dadelijk blijken bij eene oppervlakkige beoordeeling van het middel dat wordt aangevoerd om tot minder omslag en meer zuinigheid te geraken, namelijk wanneer de magazijnen van kleding, die zich thans bij de depôts bevinden, wierden opgeheven en in het midden des lands eenige groote magazijnen voor het leger wierden opgerigt. De Minister is van meening dat zoodanige maatregel, wel verre van tot vereenvoudiging en bezuiniging te leiden, meerdere bemoeijenissen en kosten zou veroorzaken. Voor die magazijnen toch zouden al dadelijk lokalen moeten worden aangewezen, die men thans niet heeft, en dus zouden moeten worden aangekocht of in huur genomen. Voor het beheer, het aanschaffen, keuren, opleggen, verzenden en verantwoordenden der goederen zou een aanzienlijk personeel moeten worden in dienst gesteld.

De kosten van verzending der goederen, welke thans vrachtvrij in de magazijnen der korpsen worden geleverd, zou eene niet onaanzienlijke uitgave vorderen.

Daarenboven zoude bij de korpsen toch een zekere voorraad van alle voorwerpen van kleding- en uitrustingsstukken moeten voorhanden zijn, om zoowel de aankomende manschappen als de in dienst zijnde militairen van hetgeen dagelijks noodig is te voorzien. De tegenwoordige magazijnen bij de korpsen zouden dus wel op eene kleinere schaal kunnen zijn ingerigt, maar niet mogen worden gemist, waardoor in de kosten van beheer dienaangaande niets noemenswaardig zou kunnen worden uitgespaard.

Het voorgestelde zou tot niets anders leiden dan tot meerdere kosten en meerdere administrative bemoeijenissen, ougerief bij het ontstaan van oorlog, bij het spoedig voorzien in al de benodigheden, vooral ook voor de miliciens en schutters, en dus juist tot het tegenovergestelde van wat men zou wenschen te verkrijgen.

De verzorging van het leger zou, zoo wordt al verder te kennen gegeven, verbetering ondergaan, wanneer de levensmiddelen even als in andere landen uit de eere hand en in het groot wierden aangekocht.

De Minister moet hier al dadelijk wijzen op de eenvoudige en doelmatige inrigting in het bestuur der menages, zoo als dit bij de reglementen op de inwendige dienst bij het leger is geregeld. De Minister is van oordeel dat eene betere regeling dezer zaak bezwaarlijk is in te voeren. Aan de officieren is daarbij het toezigt voor de belangen der militairen opgedragen. Zij waken er voor dat het beheer geregeld plaats heeft, terwijl de belanghebbenden zelve als handelende en controlerende personen optreden, zonder dat immer eenige strijd kan ontstaan tusschen het geldelijk belang van het Rijk en van den soldaat, iets wat al dadelijk het geval zou zijn wanneer van wege het Rijk in de voeding werd voorzien; in welk geval van de zijde van den militair of te zijnen behoeve, uit den aard der zaak, al ligt eischen zouden worden gedaan om meer en beter, al ware het ook dat steeds van het beste wierd verstrekt; eischen waarin van de zijde dergenen, met het beheer belast, in 's Rijks geldelijk belang niet zou kunnen of mogen worden getreden. Moest in den geest van het Voorloopig Verslag worden gehandeld, dan zou zeer zeker een *zeer zuinig* door een *zeer kostbaar* beheer worden vervangen, dat natuurlijk eene behoorlijke contrôle en zeker eene wijdloopige verantwoordening zoude vorderen, terwijl de kosten van personeel, magazijnen enz. niet onbelangrijk zouden zijn; bovendien zouden bij de oplegging van den voorraad levensmiddelen niet te voorkomen schaden kunnen ontstaan, die ten koste van het Rijk zouden moeten komen, en dat alles zonder dat eene beoogde vereenvoudiging zou zijn verkregen, welke op den toestand van den soldaat van gunstigen invloed zou moeten zijn.

Aan de tegenwoordige regeling is alleen het nadeel verbonden dat de gelden, welke den soldaat na aftrek der vertering in de menage als zakgeld overblijven, niet overal en ten allen tijde gelijk zijn. Dit bezwaar is echter der Regering niet onbekend, en is eene gedeeltelijke voorziening te dier zake al reeds bevolen; evenwel is dat bezwaar niet van dien aard voorgekomen om tot eene verandering in de verrekening der voedingskosten te leiden, waaraan zoovele voordeelen zijn verbonden. Moest daaraan worden te gemoet gekomen, dan zou alleen in overweging

dienen te worden genomen, om de soldij te verhoogen, iets dat evenwel een punt van rijpe overweging dient uit te maken.

De meening dat de fondsen van ledergoed en nachtleger (voor de aanschaffing van het brood bestaat geen afzonderlijk fonds) te ruim zijn berekend, kan niet worden toegestemd. Die fondsen worden beheerd overeenkomstig de bepalingen daaromtrent bij reglementen vastgesteld, die gedrukt en in het *Recueil Militaire* zijn opgenomen, weshalve het wel onnoodig zal worden geacht, ze hier in het breede mede te deelen. De op de rekeningen van die fondsen beschikbaar blijvende gelden overtreffen in geen deele de grenzen bij de reglementen gesteld en worden aan de Algemeene Rekenkamer verantwoord, waarin, zoo als het den Minister voorkomt, een genoegzame waarborg voor een rigtig beheer zal zijn gelegen.

Dat de grondslagen waarnaar de bijdragen voor het officiers kleedingsfonds en voor het weduwen- en weezenfonds der officieren niet juist zijn gesteld, kan almede niet worden toegestemd. Eerstvermeld fonds wordt door de belanghebbenden zelve beheerd overeenkomstig de regelen bij reglement vastgesteld; het andere wordt onder het opzigt van het hoofd van het Departement van Oorlog door eene directie beheerd, waaromtrent jaarlijks aan den Koning een verslag uitgebragt en de resultaten aan het leger bekend gemaakt worden.

Intusschen wil de Minister gaarne onderzoeken, welke verbeteringen hier mogelijk zouden zijn, daar ook hij, vooral omtrent laatstgemeld fonds, gaarne eene wijziging zou zien tot stand gebragt, waarbij aan de wenschen der officieren ten deze zooveel immer mogelijk wierd te gemoet gekomen.

En wat nu de opmerking van een der leden betreft, in zijne afzonderlijke Nota gedeeld, namelijk dat de soldaat verplicht is zich zelve te kleeden, omdat de van Rijkswege toegestane gelden daarvoor onvoldoende zouden zijn, te dien aanzien moge strekken dat volgens de daartoe betrekkelijke reglementaire bepalingen met ieder man eene rekening wordt gehouden, welke wordt gedebiteerd voor de waarde der aan hem verstrekt wordende kleeding, en daarentegen gecrediteerd voor de toelagen, welke tot bestrijding der kosten van de kleeding moeten strekken. Bij het bepalen van deze laatste sommen wordt tot grondslag genomen dat tot voorziening in de behoefte aan voorwerpen van kleeding, het onderhoud daaronder begrepen, voor een tijdvak van zes jaren vereischt wordt. Behandelt de man zijne kleeding met zorg, dan zijn de toegestane sommen voldoende en blijft er veelal eenig geld beschikbaar, hetwelk hem dan wordt uitbetaald. Is hij daarentegen onachtzaam en verwaarloost hij zijne uitrusting, of is zijne kleeding door gebrek aan zorg en door onzindelijkheid aan meer slijting onderhevig dan in den regel kan worden verwacht, dan wordt de veroorzaakte schade, zoo veel doenlijk, op zijne soldij verhaald.

Die wijze van beheer is bij ons leger in 1819 ingevoerd, in vervanging van het zoo omslagtig en voor het Rijk nadeelig verstrekken der kleeding op dragt. In België heeft men haar blijven volgen, even als het geheel bij ons bestaande stelsel van administratie bij de landmagt, terwijl in Frankrijk, sedert 1864, bij de korpsen der Keizerlijke garde de kleeding der militairen op gelijken grondslag wordt beheerd als bij ons nu sedert bijna een halve eeuw plaats heeft. De Minister is er dan ook ten volle van overtuigd, dat, zoo hierin eene verandering moet worden gebragt, dit voor het Rijk tot aanzienlijke kosten zou leiden, zonder voor den soldaat tot eenig nut te verstreken.

De Minister vermeent ten slotte de opmerking niet te mogen achterhouden, dat eene wijziging in de administrative voorschriften en in het beheer der verschillende hiervóór vermelde fondsen eene zaak is die een naauwgezet en degelijk onderzoek verdert; maar naar zijne meening, in de tegenwoordige tijdsomstandigheden, volstrekt niet allereerst in aanmerking mag komen. Eerst nadat alle hoofdkwestiën onzer landsverdediging zullen zijn uitgemaakt, mag tot dergelijke partiele verbeteringen, wanneer zij noodig blijken, worden overgegaan. Alleen zou hij daartoe overwijd besluiten, indien het hem mogt blijken dat bij de bestaande orde van zaken de belangen der individus niet naar eisch wierden behartigd.

De opmerking, dat nevens de vermeerdering der getalsterkte eene betere wapening van ons leger dringend noodzakelijk is, wordt door den Minister ten volle beaamd.

Hetzelfde geldt ook den daarop volgenden wenk, namelijk dat het onverantwoordelijk zou zijn, de militie met onvoldoende wapenen als het ware weerloos tegen den vijand aan te voeren. Dank zij de ijverige bemoeijenissen van de commissie belast met het onderzoek naar eene betere bewapening, is men reeds zoo verre gevorderd, dat niet alleen alle voorbereidende maatregelen genomen zijn om overwijd te kunnen overgaan tot het inrigten op groote schaal van een gedeelte onzer tegenwoordig in gebruik zijnde geweren tot achterlaadgeweren (waartoe, zoo als in den aanhef dezer Memorie van Beantwoording is te kennen gegeven, de noodige gelden worden aangevraagd), maar dat aan die inrigting bereids met den meesten ijver en in verband met de bij de voorloopige begrooting toegestane middelen wordt gewerkt. Vóór het einde van het loopende jaar hoopt men dan ook in het bezit te zijn van 40 000 goed bruikbare kamerlaadgeweren en van 2 miljoen daarbij behoorende patronen.

Aan de leden welke de oproeping van ééne ligting (die van 1863) onvoldoende achtten en het raadzaam oordeelden, de 4de en 5de ligting nog eens onder de wapenen te roepen, wenscht de Minister de volgende toelichting mede te deelen.

De jongste ligting, die van 1866, als de 1ste aannemende, dan is die van 1863 de 4de, en deze zal in den loop dezes jaars voor zes weken onder de wapenen komen; de 5de ligting zou dan zijn die van 1862. Intusschen is in dat jaar, ten gevolge van den overgang van de oude op de nieuwe wetgeving betreffende de nationale militie, geen ligting uitgeschreven. Er bestaat dus op dit oogenblik geen 5de ligting, alleen zijn in 1862 een getal van omstreeks 1500 miliciens overeenkomstig art. 190 der militiewet, voor de dienst aangewezen en ingelijfd. Voor zooveel deze zich nog in dienst bevinden, zullen zij vóór of in de maand Mei dezes jaars regt op ontslag hebben en gepasporteerd worden.

Het jaarlijks onder de wapenen roepen van de geheele militie zou zeer aanzienlijke uitgaven vorderen; uit dien hoofde, en ook wegens andere bezwaren aan zoodanige algemeene oproeping verbonden, heeft de Regering vermeend, dat het verkieslijk is, zich aanvankelijk tot het bijeenbrengen en oefenen van de oudste ligting te bepalen, omdat de manschappen welke daartoe behooren, het eerst in de gelederen der schutterij kunnen komen en dus dadelijk nut van deze herhalingsoefening trekken, terwijl het voornemen bestaat om in volgende jaren de miliciens van twee ligtingen tot het bijwonen der najaarsoefeningen onder de wapenen te doen komen.

De Minister kan niet instemmen met het gevoelen van sommige leden, dat het uit een militair oogpunt de voorkeur zou verdienen, om over de miliciens, die jaarlijks worden ingelijfd, vroeger te kunnen beschikken dan volgens art. 112 der wet van den 19den Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) mogelijk is.

Door de opkomst der miliciens in de maand Mei heeft ook het ontslag der oudste ligting in diezelfde maand plaats, en bestaat dus nog de mogelijkheid om bij het uitbreken van een oorlog in het voorjaar, die ligting ingevolge art. 182 der Grondwet, onder de wapenen te houden. De bepalingen der militiewet maken het dus mogelijk, om niet alleen vijf geoefende ligtingen aan het leger te kunnen toevoegen, maar bovendien nog eene 6de ligting, die, wel is waar, voor het oogenblik ongeoeffend is, maar waardoor toch de sterkte van het leger met 41 000 man militie wordt vermeerderd. Dat grootte voordeel zou men bij de door eene afdeeling voorgestelde wijziging in de militiewet prijs geven.

Art. 9. Door opheffing van de regementen infanterie zou, volgens hetgeen hier voorkomt, bezuiniging en tevens meerdere zelfstandigheid der hoofdofficieren worden verkregen. Intusschen wordt bij art. 4 van de IIde afdeeling in het Voorloopig Verslag aangewezen, dat de kolonels dan als kommandanten der brigades, de luitenants-kolonels als kommanderende officieren in de groote garnizoenen zouden moeten optreden. Men wenschte dus — en de Minister deelt in dien wensch volkomen — de kolonels met hunne adjudanten en de luitenant-kolonels te behouden, en voorts die hoofdofficieren, even als nu het geval is, met het algemeen bevel over een zeker aantal bataillons, voor zooveel de luitenant-kolonels aangaat, naar plaatselijke omstandigheden te belasten. Het zou dus alleen eene naamsverandering gelden, waarbij de zelfstandigheid der hoofdofficieren even weinig kan winnen als de schatkist.

Tegen dusdanige verandering op zich zelf zou de Minister nogtans weinig bezwaar hebben, kon hij overigens, met het oog op de geschiedenis van ons krijgswezen, zich daarvan eenig goeds voorstellen. Het is toch genoegzaam bekend, dat aanvankelijk bij de eerste organisatiën van ons leger de infanterie in geheel op zich zelf staande bataillons werd ingedeeld, en dat men zoowel in het belang van de oefeningen, de krijgstuclit, als van een goed administratief beheer, en bepaaldelijk tot besparing van uitgaven, spoedig op die indeeling heeft moeten terugkomen en tot de vereeniging van de bataillons in afdeelingen of regementen overgaan. De Minister klemt zich geenszins vast aan traditiën, maar hij stelt ze ook niet dan na rijp beraad ter zijde. Wanneer hij zich nu zoodanige les uit het verleden voor oogen stelt en daarbij in aanmerking neemt dat de aanvulling van het kader, het onderwys bij de bataillons, ook der onderofficieren ter opleiding tot officier, de oefeningen in het algemeen, nu veel meer zorg vereischen en veel meer omvattend zijn dan destijds; dat nagenoeg bij alle Europeesche legers de bataillons infanterie in regementen zijn ingedeeld; en eindelijk dat de bedoelde maatregel ook tot geene, althans tot geene noemenswaardige bezuiniging kan leiden, — dan moet hij wel verklaren geene vrijheid te kunnen vinden om tot eene vernieuwde toepassing daarvan over te gaan. Ook tot de opheffing van het regement grenadiers en jagers zou de Minister niet gaarne medewerken. Dat korps — en dit is ook van toepassing op het regement rijdende artillerie — waarvan in het Voorloopig Verslag bij art. 11 gewag wordt gemaakt, behoort tot die korpsen, die door hun eervol verleden in onze krijgsgeschiedenis gunstig vermeld zijn, op wier instandhouding dus grooter prijs moet worden gesteld. Daarbij is het in tijd van oorlog in de eerste plaats bestemd om de kern uit te maken van onze reserve-troepen. Aan die bestemming zal het beter kunnen beantwoorden dan eenig ander regement infanterie, niet alleen door zijne zamenstelling, maar ook omdat bij het ontstaan van oorlog, vrijwilligers zich bij voorkeur bij dat korps voor de dienst verbinden.

Wat de vraag omtrent de vrijwillige schietvereeningen betreft, het antwoord daarop is hoogst eenvoudig. De Minister wenscht volgaarne medewerking, ondersteuning te verleen, en onderwijzers, wapenen en munitie te verschaffen waar dit gevraagd of verlangd wordt, zoodra het doel der oefeningen niet louter uitspanning, maar ernstig vermeerderen van 'slands weêrbaarheid beoogt. Intusschen meent men dat (zonder eene beperking van vrijheid dier oefeningen te verlangen, hetwelk het hoogst lofwaardig streven der vereeningen, door den Minister zoo zeer op prijs gesteld, niet bevorderen zou) eenige meerdere regeling ten opzichte van de verhouding dier vereeningen tegenover de Regering en het leger, vooral ook in het welbegrepen belang dier vereeningen zelve, wenschelijk mag worden geacht. Hoe de krachten dier vereeningen bij oorlogsgevaar het best zullen zijn aan te wenden, dat is eene vraag welke eerst later zal kunnen worden beantwoord. Vele leden dier vereeningen zullen dan toch of welligt bij de te mobiliseren schutterijen behooren, of al ligt uit eigen beweging bij eenig korps intreden. Om die vereeningen als zoodanig haars ondanks bij een der korpsen van het leger in te deelen, daaraan wordt niet gedacht. Onder de korpsen vrijwillige scherpschutters, waarvan in de toelichtende Nota van Wijzigingen sprake is, worden korpsen vrijwilligers bij het leger bedoeld, die men zal trachten zamen te stellen, wanneer daartoe slechts de stof — vrijwilligers — te vinden is; iets dat nog altijd, blijkens de ondervinding tot hier toe opgedaan, zeer te betwijfelen valt. Aan geschikte, ernstige pogingen intusschen om dat, ook door den Minister zeer gewenscht doel te bereiken, daaraan zal het, men kan er zich van overtuigd houden, niet ontbreken. Dat aan het nemen van de eerste proef de normaal-schiet-school dienstbaar wordt gemaakt, lag voor de hand, en wel verre dat het nut dier inrigting voor het leger daardoor zou verminderen, zal dat nuttige door meerdere uitbreiding dier inrigting integendeel vermeerderen. Om verschillende redenen acht men overigens gezegde inrigting in de meest gunstige verhouding geplaatst om vrijwilligers te trekken; iets dat men ook door alle ten dienste staande middelen denkt aan te moedigen.

Het denkbeeld om het algemeen depôt van discipline op te heffen heeft bij den Minister reeds een punt van overweging uitgemaakt, echter met geen gunstigen uitslag voor de opheffing. Het blijkt toch dat de instelling althans voor alsnog niet bij het

leger kan worden gemist, en voor eene herhaling van eene vroeger mislukte proef om de manschappen bij de korpsen zelf aan de strengere krijgstuclit te onderwerpen, is hij niet gestemd. Het oefenen van die manschappen in de bediening van het geschut zou kunnen strekken om hun eenige afwisseling van oefening te verschaffen; terwijl zij ook nog dezen zomer zullen bezig worden gehouden met het daarstellen der aarde werken voor het retour-offensief bij Naarden ontworpen.

Art. 10. Bij de beantwoording van de opmerkingen in dit artikel voorkomende, betrekkelijk de voorgenomen inkrimping van het wapen der kavallerie, acht men het noodig al dadelijk te wijzen op de omstandigheid, welke voor dat wapen niet meer, zoo als vroeger, eene formatie op voet van vrede en eene op voet van oorlog toelaat. De snelheid, waarmede in den tegenwoordigen tijd de krijgsooperatiën tot eene beslissing worden gevoerd, laat geen tijd over om de remonte-paarden, die men bij het uitbreken van een oorlog tot het brengen van het wapen der kavallerie op voet van oorlog zou moeten aanschaffen, in zooverre af te rigten, dat op die paarden zelfs geoeffende ruiters met het noodige zelfvertrouwen en met de vereischte stoutheid den vijand zouden kunnen te gemoet gaan.

Uit een en ander volgt, dat men voor de eigenlijke oorlogshandelingen slechts op zóó veel kavallerie zal kunnen rekenen, als men bij het uitbreken van den oorlog volledig geoeffend en slagvaardig heeft. Daartoe is bij de voorgenomen organisatie gerekend op de 16 eskadrons, elk van 116 paarden, welke sterkte de Minister slechts als even voldoende beschouwt. Vergelijkt men deze cijfers met die, welke de formatie op voet van oorlog, vastgesteld bij Zijner Majesteits besluit van den 27sten December 1851, n^o, 57, thans nog van kracht, voor de vier regementen dragonders uittrekt — het Limburgsch Bondscontingent buiten aanmerking latende — namelijk 46 eskadrons elk van 155 paarden, dan wijst dit op eene vermindering van niet minder dan 624 paarden voor de dienst te velde.

De thans daargestelde vermindering op voet van vrede bedraagt voor de vijf regementen; 25 officieren; 236 onderofficieren en manschappen, en 400 paarden; en stelt eene bezuiniging daarvan ruim f 151 000.

Bestond nu de dienst der kavallerie alléén in het uitzetten van vedetten, zoo als in het verslag wordt gezegd, dan zou men welligt op dien weg van vermindering nog verder kunnen gaan.

Wil men echter in aanmerking nemen, dat de kavallerie zoowel buiten als binnen onze verdedigingslijnen tot een veel uitgebreider werkkring zal worden geroepen; dat zij onder anderen ook in vele gevallen bij uitnemendheid voor den partijgangersoorlog zal kunnen en moeten worden aangewend; dat zij bij het dekken van den terugtocht onzer troepen uit sommige stellingen hoogst gewigtige diensten kan en zal moeten bewijzen enz., — dan voorzeker zal men toegeven, dat voor dat alles 46 eskadrons ad 116 paarden een *minimum* van magt uitmaken, beneden 't welk men niet mag gaan; een *minimum*, dat door gehalte zal moeten vergoeden, wat het aan getalsterkte mist. Alles dus wat daarbij van personeel en paarden voor de dienst te velde ongeschikt geraakt of geruimen tijd aan de dienst onttrokken wordt, moet naar de depôt- of reserve-eskadrons worden overgeplaatst en uit deze laatste door volledig geoeffend personeel en paarden vervangen worden. Daartoe is de formatie van de depôts, zoo als die nu bestaat, ontoereikend.

De bestemming der reserve-eskadrons is, de depôts in de oefening der rekruten en het afrigten der remontes te ondersteunen, opdat de veldeskadrons in hun geheel zich voortdurend aan de hoogere praktische oefeningen kunnen wijden; en voorts om in tijd van oorlog, aangevuld met de op te roepen miliciens en de dan nog beschikbare paarden, te voorzien in de aanvulling der reeds zeer gedunde gelederen der veldeskadrons, de ordonnancendienst, de detachementen in vestingen benodigd, enz.

Meer dan eenig ander wapen heeft de kavallerie behoefte aan een talrijk en goed kader. Een hoofdofficier, chef van het regiment waarmede hij te velde trekt, een hoofdofficier als aanvoerder van twee veld-eskadrons, en een hoofdofficier, kommandant van het depôt en tevens chef van de hoofdadministratie, is het beginsel, dat sedert eene reeks van jaren en ook thans nog in verreweg de meeste Rijken bij de formatie der kavallerie wordt toegepast.

Dat beginsel is ook bij ons, zoowel in tijd van oorlog als in tijd van vrede,

deugdelijk bevonden, en dan ook bij de voorgenomen organisatie, door het invoeren van reserve-eskadrons, nog te meer geldende. Zal de kavallerie, zoo als hiervóór gezegd, ten allen tijde slagvaardig wezen, dan moet ook het kader steeds compleet zijn, daar het bij geen wapen zóó zeer op onderling vertrouwen tusschen aanvoerders en ondergeschikten aankomt als bij de kavallerie.

Wat de benaming van kavallerie in plaats van dragonders betreft, waarop aan het slot van art. 10 van het verslag wordt gedeeld, zij hier opgemerkt, dat men bij de jongste wijzigingen in de kleeding en uitrusting hoofdzakelijk op het oog heeft gehad de kavallerie eene uniform te geven, die, bij gemak en doelmatigheid, tevens ook het meest geschikt zou zijn, om het aanwerven van vrijwilligers te bevorderen. Als zoodanig is de keus gevallen op eene naar de tegenwoordige inzigten verbeterde huzarenuniform. Die uniform heeft hier te lande immer veel bijval gevonden en er ook zeer veel toe bijgedragen, dat de vroegere huzarenregementen zelden gebrek aan vrijwilligers hadden. Bij de nieuwe organisatie zullen de regementen dan ook den naam van huzaren aannemen. De benaming dragonders is overigens voor kavallerie nimmer bijzonder karakteristiek geweest.

Art. 11. Bij de artillerie is de kompagnie of de batterij eene taktische eenheid, even als de bataillons bij de infanterie: dit is algemeen bekend. Maar daaruit moet niet worden afgeleid dat zij, naarmate van toevallige omstandigheden, bijv. het garnizoen dat haar wordt aangewezen, al of niet geheel aan zich zelf zullen zijn overgelaten, dan wel onder het bevel van een hoofdofficier zullen staan; bovendien kan iedere batterij toch niet eene zelfstandige administratie hebben. De Minister is geen voorstander van overdreven centralisatie, maar tusschen deze en eene algeheele ontbinding of loslating van alle regstreeksch toezigt en beheer bestaat een groot verschil, dat hij wenscht en verplicht is niet uit het oog te verliezen. De indeeling der kompagnien artillerie in regementen is daartoe een zeer geschikt, ja het beste middel. Vroeger had men bij de indeeling der artillerie in bataillons, artillerie-kommandementen enz.: dit heeft men ook als bezuinigingsmaatregel doen vervallen en daarvoor de indeeling van regementen in de plaats gesteld. Deze indeeling werkt goed; waarom — de Minister doet de vraag met eenig vertrouwen — ze weder te vervangen door eene andere, die gebleken is minder goed te zijn?

Wat de opmerking betreft alhier gemaakt, ten aanzien van het minder uit te brengen getal vuurmonden. Te dien aanzien zij in de eerste plaats te kennen gegeven, dat wel is waar de thans bestaande samenstelling een getal van 88 bespannen vuurmonden aanwijst, doch op het papier, want de bespanningen waren ontoereikend. Bij de nieuwe samenstelling daarentegen zullen 72 stukken werkelijk kunnen uitrukken.

Rijdende artillerie door veld-artillerie te doen vervangen, hiertoe kan de Minister niet overgaan, ook omdat hij het met die leden eens is, dat dit wapen tot dekking van eenen eventuelen terugtocht van de IJssellinie over de Veluwe en bij vele andere gelegenheden onmisbaar te achten is. Hoewel de veld-artillerie zeer vooruit is gegaan in bewegelijkheid, zoo blijft de rijdende artillerie evenwel voor snelle verplaatsing op groote afstanden en door zware zeer doorsneden terreinen onmisbaar. Bovendien is de Minister voornemens ter vervanging van den gladden ligten 12pouder, die als reserve- of positie-geschut te zwak is, een getrokken Spouder in te voeren. De ligte 12pouder kan door volgiëting in een getrokken Spouder veranderd worden, de vuurmond zal daardoor niet noemenswaardig zwaarder worden, terwijl de affuitage behouden kan blijven. Die Spouder zal, naar de Minister vertrouwt, uitmuntend voldoen aan de eischen van reservegeschut, vooral wanneer daarbij beroden bedieningen worden ingedeeld, zoodanig georganiseerd, dat zij des vereischt ook behulpzaam kan wezen bij het vervoer door zware terreinen. Ook voor dit doeleinde zal de rijdende artillerie welligt nuttige aanwending kunnen vinden, terwijl, wanneer deze nieuwe vuurmond aan de verwachting beantwoordt, ook een gedeelte der batterijen veld-artillerie daarvan zullen worden voorzien.

Intusschen acht de Minister het noodig, om ook de veld-kompagnien van het regiment rijdende artillerie zoodanig in te rigten, dat zij in staat zullen zijn, dadelijk met vier stukken compleet te kunnen uitrukken en dat getal in geval van oorlog bij aanschaffing van paarden op zes vuurmonden te brengen. Dit zal tevens aanleiding

geven tot eene vermindering van uitgaven voor gemeld regiment, gelijk in de hierbij gevoegde Nota van Wijziging nader is aangewezen. Ter voldoening aan de hier gedane vraag, heeft de Minister de eer te doen kennen, dat het verschil in kosten tusschen vier batterijen rijdende artillerie en zes batterijen veld-artillerie, beide volgens de voorgestelde formatie, bedraagt als volgt:

zes batterijen veld-artillerie	f 200 110,20
vier batterijen rijdende artillerie	171 874,60
Verskil	f 28 235,60

Dat het uitgetrokken getal trekpaarden bij de artillerie slechts op het minimum gesteld en dus als zeer beperkt is te achten valt niet te ontkennen, doch nu de mogelijkheid bestaat om in geval van oorlog door middel van opvordering bij de ingezetenen een genoegzaam aantal trekpaarden te bekomen, zoo levert deze toestand, uit het oogpunt van bezuiniging aanprijzenswaardig, minder bezwaar op; en wat nu de betreurd wordende voorgestelde vermindering van het onderofficierskader betreft, te dien aanzien valt op te merken, dat het aangewezen getal onderofficiëren nu reeds grootendeels ontbreekt ten gevolge van de moeilijkheid welke er bestaat om het kader compleet te houden. Intusschen zal het mogelijke worden beproefd om ook bij de artillerie een goed en talrijk kader onderofficiëren te vormen en compleet te houden.

Wat door onnoodigen omslag bij het korps pontonniers bedoeld wordt kan bij gemis van meer bepaalde aanwijzing niet worden ingezien. Het korps pontonniers, zoo als het thans is zamengesteld, schijnt, met het oog op ons aan groote stroomen zoo rijk voorzien land, het verwijt van te omslagtig of te groot te wezen niet te verdienen.

Art. 42. De voorgestelde verhooging van dit artikel betreft hoofdzakelijk de vermeerdering van het bataillon mineurs en sapeurs met eene compagnie, en de toekenning van fourrages aan de hoofdofficiëren en adjudanten van het korps ingenieurs. De wijziging die dit laatste korps heeft ondergaan bestaat in eene vermindering van zes officieren. Voorts is aan den inspecteur-generaal toegekend het tractement aan zijnen rang verbonden en zijn de noodige bureaunkosten uitgetrokken.

De slooping van eenige vestingen zou zeker kunnen leiden tot eene vermindering van het personeel. Men gelooft echter niet dat het geschikte tijdstip voor zoodanige vermindering thans reeds gekomen is. Zoowel die slooping zelve, waarbij toch altijd wel eenig toezigt van den kant der genie noodig zal zijn, als de menigvuldige werken, die nog en wel met eenigen spoed moeten worden tot stand gebracht, zullen voor al de thans bij het korps bestaande officieren eenen ruimen en belangrijken werkkring openen.

Hoewel nog kort in wezen, laat het zich aanzien dat de werkkring van den inspecteur-generaal van fortificatiën van hoogst nuttigen invloed zal wezen op de dienst der genie. Het valt niet te ontkennen, dat daardoor de betrekking van de inspecteurs in belangrijkheid is verminderd, en eene regeling, als ten slotte bij dit artikel wordt bedoeld, wenschelijk te achten is. Die maatregel maakt dan ook bij den Minister op dit oogenblik een punt van ernstige overweging uit.

AFDEELING IV.

De voor den aankoop der ramonte-paarden geraamde prijs, zoowel bij de indiening der begrooting als de vermindering daarvan bij de Nota van Wijziging, was gegrond op de tijdsomstandigheden, namelijk de wapeningen of ontwapeningen in naburige Staten. Ten vorigen jare is gemiddeld per paard betaald de som van f 372,93.

Bij de voorwaarden, waarop de levering der remonte-paarden wordt aanbesteed, zijn omstandig de eigenschappen omschreven, welke voor een allezins deugdzaam paard worden noodig geacht, terwijl bij de keuring met zorg wordt onderzocht, of de aangeboden paarden aan de gestelde eischen voldoen. Het bedrag waarvoor die paarden geleverd zouden moeten worden kan door het Bestuur van Oorlog te voren niet met juistheid worden bepaald, maar hangt geheel af van de meerdere of mindere navraag van het artikel in den handel en van de bestaande concurrentie tusschen de verschillende aannemers.

Aan de officieren der kavallerie en artillerie is niet toegestaan zich een paard uit de eigenlijke remonte tegen betaling te kiezen, als zijnde dit strijdig met de bestaande verordeningen nopens 's Rijks comptabiliteit. Ter zooveel mogelijke tegemoetkoming is alleen in der tijd te kennen gegeven, dat er bij het hoofdbestuur geene bedenkingen tegen bestaan, dat door de officieren uit de paarden, welke door de aannemers bij de korpsen worden aangebragt om als remonte-paarden aan de keuring te worden onderworpen, vóór die keuring eenige worden aangekocht, wanneer dit met bewilliging van den leverancier kan geschieden, naardien dit als eene geheel particuliere zaak tusschen de aannemers en de officieren moet worden beschouwd. Eene gelijke vergunning aan de bereden officieren der andere wapens te verleenen levert geenerlei bezwaar op.

AFDEELING V.

Met veel belangstelling heeft de Minister kennis genomen van de overwegingen, ten aanzien van de opleiding onzer toekomstige officieren bij deze afdeeling in het breede besproken.

Wat de aanstelling tot officier betreft, daaromtrent stemt veel overeen met hetgeen te dien opzichte reeds plaats heeft. Voor een groot deel toch — gemiddeld de grootste helft — worden de officieren, althans voor zooveel het wapen der infanterie betreft, getrokken uit de korpsen van het leger, terwijl de overigen hunne opleiding aan de Koninklijke Militaire Akademie ontvangen. Geldt dit als algemeen beginsel, een vaste maatstaf is echter daarvoor niet aan te nemen. Immers is men te afhankelijk van de vacatures die in den rang van 2den luitenant ontstaan, en van de mutatiën die onder de kadetten gedurende hun verblijf aan de Akademie voorkomen, om eens en voor altijd uit te maken, voor hoe verre door de Akademie in de ontbrekende 2de luitnants-plaatsen zal worden voorzien.

Wat nu de opleiding zelve betreft, deze moet vóór alles een zuiver militair karakter behouden, doch dit staat het wetenschappelijk onderwijs niet in den weg, dit sluit daarbij de wetenschap in ruimeren zin volstrekt niet uit, dus ook niet de kennis van den toestand en de wetten van den Staat, voor zooveel namelijk ook deze kennis den officier noodig is.

Des ongeacht en ook met het oog op hetgeen in den laatsten tijd aan de Akademie heeft plaats gehad, is de Minister van oordeel dat de grondslagen der Akademie eene herziening behoeven.

Met magtiging des Konings is dan ook reeds eene commissie benoemd, om de grondslagen dier inrigting te herzien en de noodige voorstellen te doen tot verbetering, ten einde, bij het opwekken van den militairen geest bij de kadetten, tevens de goede uitkomsten van het onderwijs te verzekeren.

De Minister wenschte op het rapport der commissie niet vooruit te loopen, doch hij geeft niettemin nu reeds gaarne de verzekering, dat hij al het mogelijke zal aanwenden om door doeltreffende veranderingen de noodige verbeteringen tot stand te doen komen, zoo mogelijk ook met beperking der kosten van beheer als anderszins.

Wat de vraag betreft ten opzichte van den cursus in de strategie van den tegenwoordigen generaal-majoor Knoor, dat boekwerk was door hem bestemd tot leidraad vóór de kadetten der Militaire Akademie. Als zoodanig schijnt het in der tijd niet aan het militaire hoofdbestuur te hebben voldaan, zoodat het dan ook door een anderen cursus is vervangen geworden.

Of er nog exemplaren van dit werkje in den handel verkrijgbaar zijn, is den Minister niet bekend. Op den inventaris der bij de Akademie voorhanden boeken en plaatwerken komt het niet meer voor, zoodat het daar niet meer te verkrijgen is. Bedriegt de Minister zich niet, dan bevindt zich dat werkje nog in de bibliotheek der Kamer; zoo niet, dan is hij volgaarne bereid om het exemplaar, dat in de bibliotheek van het Departement van Oorlog voorhanden is, ter lezing beschikbaar te stellen.

Van een verbod om meergemeld werkje te verkoopen of te gebruiken is den Minister niets bekend. Hij meent ook dat zoodanig verbod niet wel zou overeen te brengen zijn met 's lands wetten op het stuk van drukpersvrijheid.

Wat den wensch betreft tot oprigting eener applicatieschool voor officieren op eenen anderen voet dan den tegenwoordig bestaanden cursus van dien aard, te dien aanzien moet men doen opmerken, dat wanneer aan de Akademie eene zoodanige school moet worden opgericht die aan al de vereischten voldoet, alsdan het personeel bij de Akademie eene noodzakelijke uitbreiding zou moeten ondergaan. Hoe dan ook, dit gewigtig onderwerp zal een punt van gezette overweging bij den Minister uitmaken, en waarschijnlijk te gelijk kunnen worden behandeld bij de afdoening der verwacht wordende voorstellen van de hiervóór bedoelde commissiën.

AFDEELING VII.

Het valt niet te ontkennen dat de toestand van sommige ziekeninrigtingen, doch enkel wat de localiteit betreft, te wenschen overlaat; en het ligt dan ook in de bedoeling van den Minister daarin tot eene geleidelijke verbetering te geraken. Door de ontmanteling der vestingen Maastricht, Bergen-op-Zoom en Vlissingen zullen de aldaar gevestigde militaire hospitalen voor het vervolg door ziekeninrigtingen van minder uitgebreidheid kunnen worden vervangen, terwijl in dat geval andere hospitalen, meer binnen de liniën van defensie gelegen, zullen uitgebreid of zooveel noodig nieuwe opgericht worden.

Intusschen zijn thans reeds onderscheiden allezins voldoende etablissementen van dien aard binnen de liniën van defensie aanwezig, zoo als o. a. het groot Rijks-hospitaal te Utrecht, waarin des gevorderd een 800tal zieken zouden kunnen worden opgenomen; de ziekeninrigting te Haarlem, geschikt voor meer dan 350 bedden; die te 's Gravenhage, alwaar 350 zieken kunnen worden opgenomen; die te Harderwijk, ingerigt voor 180 bedden; om niet te spreken van de overige garnizoensplaatsen, en alle waarin ziekeninrigtingen aanwezig zijn voor 100 tot 150 bedden, en waarin thans te zamen een getal van circa 5000 zieken te verplegen zijn. Bovendien bevindt zich op de legerplaats bij Milligen een uitmuntend hospitaal voor 400 lijders, en zal er weldra worden overgegaan tot het bouwen van een hospitaal binnen Amsterdam. Op de burgerlijke hospitalen zou waarschijnlijk in tijd van oorlog ter opnemng van zieken of gekwetsten van het leger niet veel kunnen worden gerekend, omdat die inrigtingen bijna overal slechts van beperkte uitgebreidheid zijn, en in oorlogstijd nagenoeg in dezelfde behoeften der ingezetenen zullen moeten voorzien als in tijd van vrede; men moet evenwel hier niet uit het oog verliezen, dat wanneer de troepen te velde zijn, er kazernen verlaten en deze dus tijdelijk tot hospitalen ingerigt kunnen worden, terwijl in geval van noodzakelijkheid door het tijdelijk inrigten van beschikbare of thans voor eene andere bestemming dienende gebouwen tot het verplegen van zieken, in de behoefte zal worden voorzien, ten welken einde zich eene belangrijke hoeveelheid hospitaal-fournituren in voorraad bevindt in 's Rijks-magazijn van kleeding en uitrusting te Delft.

Het is niet voor de eerste maal dat het denkbeeld nopens eene opheffing der militaire geneeskundige school te Utrecht ter sprake is gebracht.

Met veel genoegen heeft de Minister gezien dat die denkbeelden ook thans van de zijde van leden der Kamer krachtige tegenspraak hebben gevonden. Zeer te regt toch naar zijn inzien is door die leden aangemerkt, dat het ongeraden zoude wezen, eene in hare uitkomsten inderdaad zoo gunstig werkende inrigting af te schaffen, terwijl er volstrekt geen zekerheid bestaat, dat op andere wijze even voldoende in de behoefte zou kunnen worden voorzien.

En dat die resultaten werkelijk hoogst gunstig zijn, de algemeene waardering, die het korps officieren van gezondheid — een sieraad van 't leger — ondervindt, getuigt het volkomen.

Tot de militaire vorming van den geneeskundige behoort eene eigenaardige opleiding, die buiten eene inrigting als de militaire geneeskundige school wel niet ligt te vinden zal zijn. Dat die militaire vorming een bepaald vereischte is zal wel niet behoeven te worden betoogd. Zeker is het dat ook buiten het leger daarop groote prijs wordt gesteld, dat althans groote waarde wordt gehecht aan het resultaat dier militaire vorming.

Wat de opleiding van de officieren van gezondheid aangaat, zij heeft plaats aan

's Rijks kweekschool te Utrecht op eene wijze die, zoo als hiervóór is opgemerkt, allezins beantwoordt aan de billijke eischen voor een goed militair arts te stellen.

In die opleiding zou de Minister niet gaarne andere veranderingen brengen dan die, welke door vooruitgang der wetenschap gevorderd worden; wat daarvoor noodig is zal hij ook aanvragen, zoo als onder andere blijkt uit de bij art. 22 der begroeting aangevraagde som van f 42 000, welke moet strekken om te voorzien in eene onmisbare uitbreiding van het onderwijs, — eene uitbreiding die in geen het minst verband staat met eene nog niet bestaande wet op het hooger onderwijs, maar uitsluitend het gevolg is van de wet van den 1sten Junij 1865 (*Staatsblad* n°. 59).

Wat verder in het Voorloopig Verslag is vermeld nopens de geneeskundige school te Amsterdam en 's Rijks kweekschool te Utrecht sluit aan het denkbeeld, door eenige leden voorgebragt, om namelijk de officieren van gezondheid uit burgerlijke geneeskundigen te trekken; een denkbeeld dat echter krachtige tegenspraak heeft ondervonden, en waarmede ook de Minister zich niet kan vereenigen. Dit is te minder het geval, nu in Engeland, waarop bij het verslag onder andere wordt gewezen, de toepassing van dat denkbeeld tot zeer ongunstige uitkomsten schijnt te leiden. Volgens de berigten toch, in de jongste nieuwsbladen vermeld, zou er in Engeland zoo groot gebrek aan militaire geneeskundigen bestaan, dat men dàar de toevlugt tot buitengewone maatregelen heeft moeten nemen. Dat gebrek bestaat bij ons niet, dank wellicht voor een groot deel aan het bestaan onzer kweekschool te Utrecht.

Wat voorts het denkbeeld betreft, om voor studenten in de geneeskunde de gelegenheid open te stellen om, na het voleindigen hunner studiën, zich voor een zeker aantal jaren voor de militaire dienst te verbinden, de Minister zou er niet ligt toe overgaan om deze jeugdige artsen hunne eerste leerjaren bij het leger te doen doorbrengen, waar — vooral in oorlogstijd — de ernstige wonden van den soldaat bij eene menschlievende verpleging wel aanspraak mogen maken op eene beproefde en ervaren hand voor de maar al te dikwijls even onvermijdelijke als vreeselijke heilkundige operatiën.

Met opzigt tot de regeling van hetgeen tot de verpleging van zieken en gekwetsten in oorlogstijd behoort, moet de Minister nog doen kennen, dat de inrigting van uitgebreide veldhospitelen, met het oog op de bestemming van ons leger, dat wel zelden tot het voeren van een oorlog buiten de grenzen van ons Rijk zal worden geroepen, minder noodig wordt geacht, waarom het dan ook bij de Regering geen punt van overweging heeft uitgemaakt, om de inrigting van de geneeskundige dienst bij het Pruisische leger tijdens den veldtogt in Bohemen in loco te doen bestuderen. Voor de behoefte van ons leger zal met de daarstelling van veld-ambulances in verschillende localiteiten en bij ontstentenis daarvan in tenten, waaruit de lidders onmiddellijk naar de meer binnen 's lands gelegen etablissementen kunnen worden geëvacueerd, naar het voorkomt, wel kunnen worden volstaan. De Regering meent ook dat daar, waar, zoo als in den jongsten oorlog in Bohemen het geval was, de verzorging der gekwetsten voor een groot deel aan de particuliere liefdadigheid moest worden toevertrouwd, eene zending van deskundigen naar het oorlogsterrein minder zou leiden tot theoretische studie dan tot het bieden van praktische hulp aan de menigvuldige slagtoffers van den strijd. Zoodanige zending dus, uit een menschlievend oogpunt hoog te waarden, kon als Regeringsmaatregel geene aanbeveling verdienen op een oogenblik, dat bij ons te lande zelf eene vreeselijke ziekte talrijke slagtoffers vorderde en allerwege geneeskundige hulp dringend noodig was.

Dat de hier besproken aangelegenheid door de Regering evenwel geenszins uit het oog is verloren kan hieruit blijken, dat zij krachtige pogingen heeft in het werk gesteld om ook hier te lande een comité op te rigten, hetwelk, in verband met het internationale comité van Genève, alle middelen zou daarstellen, om in oorlogstijd de verpleging van zieken en gekwetsten te verzekeren. Hare pogingen daartoe hoopt zij eerlang met een gewenschten uitslag bekroond te zien. Het vinden van geschikt personeel voor de bediening der zieken levert dikwerf nog al bezwaar op. Men moet daarvoor in den regel bepalen tot gepensioneerde of gewezen militairen,

die veelal gehuwd zijn en van welke alzoo voor de dienst te velde weinig te verwachten zou zijn.

In de meening nogtans, in het Voorloopig Verslag uitgedrukt, dat het tegenwoordig personeel in de hospitalen zoowel in getal als in gehalte veel te wenschen overlaat, kan de Minister niet deelen, alzoo daarvan uit geen der ingekomen rapporten blijkt; integendeel, o. a. bij de in het vorig jaar geheerscht hebbende ziekte, is met veel lof van dat personeel gewag gemaakt.

Ten einde eventueel in staat te zijn dadelijk in de dienst te velde bruikbare subjecten te kunnen bekomen, is men er reeds vroeger op bedacht geweest successievelijk ieder jaar van de onder de wapenen komende ligting eenige miliciens, die daartoe genegen zijn, na voorafgaande oefening in den wapenhandel, bij de hospitalen te detacheren, ten einde daarbij in de behandeling van zieken en gekwetsten onderwezen en geoefend te worden, om later de kern uit te maken van een korps hospitaalsoldaten.

Jaarlijks worden 40—50 miliciens voor de hierbedoelde opleiding bestemd, zoodat weldra steeds ruim 200 geoefende hospitaalsoldaten beschikbaar zullen wezen. Thans is dit nog slechts met 130 het geval, vermits deze maatregel, die, gelet op de verkregen resultaten, allezins aan de verwachting voldoet, eerst sinds drie jaren in het leven is geroepen; ook moet de Minister hier herhalen wat door hem reeds in de Memorie van Toelichting op het onlangs ingediende wets-ontwerp tot regeling der schutterijen is te kennen gegeven, namelijk dat het zeer denkbaar is dat voor deze dienst gevoegelijk uit de schutterijen geput zal kunnen worden.

Wat nu de miliciens betreft, die als hospitaalsoldaten dienst doen, deze behouden gedurende den tijd welken zij bij de hospitalen worden gedetacheerd hunne soldij bij het korps waartoe zij behooren; onder den gersaamden post voor de dagelden der bedienden zijn zij niet begrepen: zij genieten bij het hospitaal niets anders dan de voeding.

Het aantal bedienden bij de hospitalen is geëvenredigd aan een gemiddeld getal verpleegd wordende zieken. Bij min of meer aanmerkelijke vermeerdering van zieken hebben de directiën der établissements de bevoegdheid het dienstdoend personeel tijdelijk en zoo lang de behoefte het vordert te vermeerderen. Het getal vaste bedienden op daggeld op 1° Januarij 1867 bedroeg 150. Zij zijn verdeeld in drie klassen, en worden bezoldigd, die der 1ste klasse ad 120 cents, die der 2de klasse ad 65 cents, en die der 3de klasse ad 45 cents daags. De bedienden der beide laatste categoriën genieten bovendien de voeding bij het etablissement.

AFDEELING VIII.

Ter beantwoording van de op nieuw bij deze afdeeling gedane vraag, of het getal der wachten niet voor eenige vermindering vatbaar zoude zijn, heeft de Minister de eer te doen kennen, dat hij geene gelegenheid laat voorbijgaan om de wachten tot het volstrekt noodige, tot het onvermijdelijke te beperken; hetgeen in den tegenwoordigen tijd te meer eene dringende noodzakelijkheid geworden is door het groot aantal manschappen dat voor de veepest gedetacheerd is.

AFDEELING X.

Bij de beoordeeling van het nut en de noodzakelijkheid der te Delft bestaande artillerie-stapel- en constructiemagazijnen moet niet uit het oog worden verloren, dat deze niet alleen strekken om in de behoeften van de landmagt te voorzien, maar dat zij ook dienstbaar zijn voor marine, voor onze koloniën en de bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen. Indien aan de particuliere nijverheid het vervaardigen van vele der voorwerpen, welke thans in onze magazijnen worden geconstrueerd, wierd toevertrouwd, dan zou dit natuurlijk wel eenige vereenvoudiging in den omvang van het beheer, maar volstrekt geene bezuiniging te weeg brengen, want niet alleen dat de winsten, welke de industrieel moet genieten, dan ook door het Rijk worden betaald, maar wij zouden een grooter personeel behoeven, dat zich naar de verschillende soms zeer verspreide particuliere etablissementen zou moeten

geven, en zich daar diende op te houden tot het uitoefenen eener naauwlettende contrôle op de grondstoffen vóór en bij den aanmaak of vervaardiging noodzakelijk, omdat vele zaken onmogelijk na de afwerking kunnen gekeurd worden, en de grondstoffen daarvan vóór hun aanbrengen in verborgen afgesloten deelen moeten onderzocht worden.

Om dit aldus bij contracten duidelijk en naauwkeurig te omschrijven is niet doenlijk, — hierbij komt nog dat vele artilleriebehoeftigheden gedurende den aanmaak nog gewijzigd of verbeterd worden, — al hetwelk bij het bestaan van contracten tot allerlei bezwaren en twisten aanleiding zou kunnen geven.

Hoe zou het bij voorbeeld moeten gaan bij het nemen van proeven? En deze zijn gedurende vele verrigtingen onvermijdelijk. Te Delft, om een voorbeeld uit vele te kiezen, is men er in geslaagd om punt-projectielen van glas-hardijzer te vervaardigen; niet dan na vele proefnemingen mogt het gelukken eene qualiteit te verkrijgen, die in deugzaamheid minstens gelijkstaat met de beste buitenlandsche fabricaten. De kosten van zulke proeven, die nu, naar gelang van den beschikbaren tijd, tusschen ander werk ingenomen werden, zouden, wanneer hier de hulp van particulieren ware ingeroepen, voorzeker aanzienlijk zijn geweest. Meermalen is het vervaardigen van artillerie-materieel bij particulieren beproefd, doch altijd met ongunstigen uitslag.

Zoo werden in 1848 eenvoudige kistbeslagen aanbesteed, doch al het geleverde moest worden afgekeurd. Dat goed onderzocht materieel, al is het soms duur, werkelijk tot bezuiniging leidt, hiervoor kunnen getuigen de kustaffuiten voor zwaar kaliber, waarvan de laatste, in 1810 aangemaakt, thans nog in sterkte niets te wenschen overlaten.

De constructiewerkplaatsen leveren daarenboven het voordeel op, dat men er, zoo als thans geschiedt, officieren kan opleiden voor technische vakken. Bovendien, het wordt in het verslag reeds te kennen gegeven, al ware het dat er eenige wijzigingen in de hierbedoelde inrigtingen zouden kunnen daargesteld worden, de gelegenheid is daarvoor thans niet geschikt te oordeelen, nu er zoo veel te doen zal vallen met het verbeteren van ons materieel en der draagbare wapenen.

Het valt niet te ontkennen, dat de voorraad artillerie-materieel over vele plaatsen verspreid is opgelegd. Het bijeenbrengen in een minder getal arsenalen vordert grootere localiteit en juist die ontbreekt; doch die verspreiding heeft voornamelijk ten doel om de benoedigde uitrusting voor elken post op de plaats of in de nabijheid voorhanden te hebben, opdat bij het uitbreken van een oorlog geen kostbare tijd zoude verloren gaan met het vervoer naar afgelegen plaatsen; eene omstandigheid, die, vooral bij de tegenwoordige snelle wijze van oorlogvoeren, niet uit het oog mag worden verloren.

Dat overigens de werkplaatsen en hoofdmagazijnen te Delft niet zeer gelukkig geplaatst zijn, wordt gereedelijk erkend, en heeft dan ook den Minister reeds aanleiding gegeven, om te onderzoeken, of en in hoe verre er in de stelling Amsterdam gelegenheid bestaat om aldaar, zij het niet alle, dan toch de meeste van onze artillerie-inrigtingen uit Delft over te brengen. Die onderzoekingen hebben aanvankelijk geene ongunstige resultaten opgeleverd, zoodat de Minister zich vleit, dat hij nog in de gelegenheid zal zijn om in den loop van de tegenwoordige zitting gelden te kunnen aanvragen, tot aanbouw te en verplaatsing van eenige artillerie-inrigtingen naar Amsterdam.

Wanneer men wil letten op de uitgebreidheid der verschillende magazijnen en werkplaatsen welke zich te Delft bevinden, dan zal het, zoo de Minister vertrouwt, spoediger gezegd dan uitgevoerd kunnen worden, om de administratie over die inrigtingen te vereenvoudigen zonder den geregelden gang van zaken, zoo noodig in oorlogstoestanden, in de waagschaal te stellen. Men verlangt hier vereenvoudiging te gelijk met den wensch om aan de staten, welke onder n°. 80 en 81 bij de begroting zijn overgelegd, eene uitbreiding te geven, die tot een zeer omslagtig werk aanleiding zou moeten geven. De Minister zou daartegen evenwel niet opzien, indien het doenlijk — hij wenscht er bij te voegen — nuttig ware. Vooreerst toch zou het alleromslagtigste, bijna niet doenlijk zijn om ieder jaar eene taxatie te doen plaats hebben van de duizenden verschillende voorwerpen waaruit het materieel

bestaat, zoodat men in plaats daarvan een zekeren maatstaf van waarde-afneming zou dienen aan te nemen, waarvan de uitkomst evenwel geene reële waarde zou aanbieden.

De vraag, of de geweren in gebruik bij de schutterij ook op de hier bedoelde staten voorkomen, kan de Minister bevestigend beantwoorden. Hij zal wijders na-gaan, in hoe verre eene splitsing van art. 21 der begroting kan plaats hebben, ten einde, zoo het hem gegeven moge zijn eene volgende begroting in te dienen, aan den wensch der Vertegenwoordiging gevolg te kunnen geven.

De min gunstige beoordeeling omtrent den geweerwinkel te Delft, blijkbaar uit de vragen en opmerkingen in het Voorloopig Verslag voorkomende, geeft de Minister al dadelijk aanleiding om aan de leden die in dat gevoelen mogten deelen onder de aandacht te brengen, dat de geweerwinkel niet is eene geweerfabriek, maar alleen eene werkplaats bestemd tot het doen van herstellingen, het vervaardigen van gereedschappen, verwisselstukken enz., alsmede tot de opleiding van geweer-makers,

De directie blijft voortdurend in betrekking met het wapen der infanterie en met de normaal-schietschool; alle opmerkingen van die zijde worden haar medegedeeld, en het is toch wel aan te nemen, dat officieren die jaren achtereen dagelijks met geweren omgaan, ze beproeven, herstellen, in een woord, met al wat er met het geweer voorvalt op de hoogte worden gehouden, geen mindere ervaring opdoen dan de officieren van de infanterie waarbij het wapen gebruikt wordt.

De technische aard der werkzaamheden plaatst deze inrigting eigenaardig bij het wapen der artillerie en dewijl, zoo als thans het geval is, alle belangrijke proeven, hetzij bij, hetzij in overleg met de directie van de normaal-schietschool plaats hebben, zoo wordt het onnoodig geacht om officieren van de infanterie bij den geweerwinkel te plaatsen.

Het is den Minister zeer aangenaam op de in het Voorloopig Verslag gedane vragen omtrent het kamerlaadgeweer te kunnen mededeelen, dat — dank zij de ijverige onderzoekingen van de daartoe bestaande commissie — het gebleken is, dat onze getrokken geweren n°. 4 van het kaliber van 17,5 streep geschikt zijn om naar het systeem van SMIDEN in achterlaadgeweren te kunnen worden gewijzigd, en er alzoo een begin is gemaakt om een aantal van 40 000 geweren, welke van dat kaliber voorhanden zijn, te transformeren; terwijl te Delft mede een aanvang is gemaakt met het vervaardigen van de bij die geweren benodigde patronen ten einde in de eerste behoeften te kunnen voorzien, liggende het in de bedoeling om onder de militaire etablissementen, welke in de stelling Amsterdam zullen worden daargesteld, ook eene patroonfabriek te begrijpen.

Met spoed wenscht de Regering voort te gaan met het boven aangewezen getal geweren te doen wijzigen en met den aanmaak of de aanschaffing van koperen hulzen tot patronen bij die geweren te gebruiken, waarvan het getal bij eerste aanschaffing op ongeveer twee millioenen dient te worden gesteld.

De kosten daarop vallende, zoowel bij eigen fabricaat in de geweer-makers-werkplaatsen als bij aanneming, zullen gemiddeld, wat de geweren betreft op f 8 per stuk, en ten aanzien van de koperen hulzen op 2½ cent per stuk te staan komen.

Tot bekoming van de hiertoe benodigde gelden heeft de Regering het dienstig geacht hierbij aan de overweging van de Vertegenwoordiging aan te bieden eene Nota van Wijziging van het thans in behandeling zijnde wets-ontwerp tot vaststelling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1867, waarbij wordt voorgesteld om het in de Xde afdeeling onder art. 21 uitgetrokken bedrag van f 254 650 met eene som van f 370 000 te verhoogen en alzoo te stellen op een montant van f 624 650. Worden deze gelden toegestaan, dan zal de Minister zich beijveren dat de hierbedoelde geweren zoo spoedig mogelijk, zeker in den loop van dit jaar, veranderd zijn, waardoor alsdan in eene eerste en dringende behoefte zal zijn voorzien.

Wat nu de aanschaffing van nieuwe geweren betreft, daaromtrent is de hiervoor bedoelde commissie nog niet tot een bepaald besluit gekomen; maar ook op dit punt is eene definitive beslissing voorbereid en binnen betrekkelijk korten tijd te

wachten. Niettegenstaande de geweren naar het stelsel van PEABODY en dat van REMINGTON zich zeer aanbevelen, wenscht de Commissie hare onderzoekingen nog voort te zetten, om met volle overtuiging een geweer te kunnen aanbevelen, dat door haar als het meest geschikt wordt geoordeeld. Zoodra er eene bepaalde keuze heeft plaats gehad omtrent het aan te nemen achterlaadgeweer en dit behoorlijk beproefd en deugdzaam is bevonden, zal de Regering onmiddellijk overgaan tot het aanvragen van de noodige gelden tot aankoop, bij wijze van aanbesteding, van 30 000 stuks zoodanige geweren, welke, bij eene groote hoeveelheid aanbesteed, wel tegen den prijs van f 40 per stuk zullen kunnen geleverd worden en waarmede jaarlijks zal kunnen worden voortgegaan totdat men in het bezit zal wezen van het benodigd getal nieuwe achterlaadgeweren.

Uit het Voorloopig Verslag schijnt te blijken, dat de wijze, waarop de Regering de vrijwillige scherpshuttersverenigingen wenscht te gemoet te komen, namelijk door haar van 's Rijks wege munitien te doen verstrekken, niet veel bijval vindt en het beter wordt geacht om aan haar geweren van een goed model te doen uitreiken. Tegen dit laatste bestaan echter eenige bezwaren. De soort van zulke geweren dient bij de thans bestaande wettelijke regeling in de eerste en voornaamste plaats bestemd te blijven voor het leger en de schutterrijen; daarvoor is de bestaande voorraad dan ook even toereikend; en al ware dit het geval niet, dan is het toch niet aan te nemen om aan vereenigingen, zoo als hier bedoeld worden, wapens ten gebruike te geven, waarover een vereischt wordend toezigt moeilijk zoude kunnen worden gehouden.

Het waren dan ook deze consideratiën die den Minister deden besluiten om, ter tegemoetkoming aan de ingekomen aanvragen om geweren tot oefening te mogen ontvangen, een zeker aantal zoogenaamde gladloopgeweren en eenige nog bekwame bussen publiek en bij zeer kleine kavelingen te doen verkoopen, waardoor een ieder in de gelegenheid werd gesteld voor weinig geld een tot oefening goed geschikt wapen te bekomen, waarvan eene oordeelkundige behandeling voor den houder niet gevaarlijk zal worden geacht, als men weet, dat het dezelfde soort van geweren zijn, die tot eerste oefening der rekruten bij het leger worden verstrekt.

Behalve de 10 stuks stalen projectielen per 30ponder, zijn er blijkens den medegedeelden staat n°. 81 een veel grooter aantal ijzeren aangegoten. De kortelings bekend geworden proeven met hardijzeren projectielen, in Engeland genomen, zijn zoo gunstig voor deze laatste, veel goedkoopere projectielen uitgevallen, dat de Minister er welligt toe zal overgaan, om in plaats van stalen, bijna uitsluitend hardijzeren kogels en granaten aan te schaffen.

De aanwezigheid van buskruidmagazijnen in de nabijheid van de gebouwde kernen van gemeenten is niet altijd te vermijden, vooral niet wanneer, zooals op vele plaatsen het geval is, door uitbreiding der gemeenten, de particuliere gebouwen van jaar tot jaar de buskruidmagazijnen — primitief genoegzaam afgelegen geplaatst — naderen.

Intusschen is de Regering er steeds op bedacht om zooveel mogelijk de belangen van de ingezetenen in het oog te houden bij het vervoer en bergen van buskruid.

Er zal ook getracht worden om den voorraad buskruid, waarvan de vestingen en versterkte plaatsten in vreedstijd moeten zijn voorzien, zoo gering mogelijk vast te stellen en in zoogenaamde vredesmagazijnen te doen opleggen; doch om daartoe te kunnen overgaan zullen er nog gronden aangekocht of onteigend en magazijnen gebouwd moeten worden. Zoo ligt het ook in de bedoeling om een paar buskruidmagazijnen te doen aanleggen in de stelling van Amsterdam, op behoorlijken afstand van alle bebouwde kringen.

In hoe verre buskruid op den duur in goeden toestand in metalen bussen kan worden bewaard maakt thans een punt van onderzoek uit. Bij welslagen zal daardoor de nabijheid van buskruidmagazijnen minder vrees dan vroeger behoeven in te boezemen. Het maken van doeltreffende en toch niet al te belemmerende bepalingen omtrent het vervoer van buskruid is voorzeker geene gemakkelijke zaak, en het kan zijn dat de bestaande bepalingen verbeteringen behoeven, in welk geval

de ondergeteekende gaarne met zijne ambtenooten van Binnenlandsche Zaken en van Justitie dienaangaande in overleg zal treden.

AFDEELING XI.

Even als door de Commissie van Rapporteurs is geschied, heeft de Minister alle mededeelingen betreffende deze afdeeling opgenomen in de Memorie van beantwoording, die onder dagteekening van heden door hem ten opzichte van het wets-ontwerp tot verhooging van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegroting voor 1867 (kosten van aanleg van forten) is ingediend. De Minister zou het ook zeer wenschelijk achten dat dit wets-ontwerp ten spoedigste, en nog vóór dat van hoofdstuk VIII in beraadslaging wierd gebragt, doch vreest dat de inrigting van het wets-ontwerp daartegen bezwaren zal opleveren.

AFDEELING XII.

Hoewel de meerderheid der leden hare ingenomenheid heeft te kennen gegeven met des Ministers plan om te Amsterdam geene nieuwe kazerne voor de infanterie te doen bouwen, wenschen enkele leden nog te vernemen, of de kazerne Oranje-Nassau niet al te ongezond is gelegen, en het verblijf daarin de manschappen niet te zeer aan koortsziekten zal doen lijden, en werd de vraag gedaan, of het niet verkieslijk zoude zijn het garnizoen uit Amsterdam te verwijderen in plaats van de soldaten aan ziekten bloot te stellen, en waarom de gemeente toch zoo gesteld is op garnizoen.

Te dien aanzien heeft de Minister de eer te doen kennen, dat het gebleken is dat de artillerietroepen, welke sedert eene reeks van jaren in de hiervóór bedoelde kazerne zijn gehuisvest, minder aan koortsziekte zijn onderhevig geweest dan de troepen die thans nog in de kazerne op de Lauriergracht verblijf houden.

Dat de kazerne Oranje-Nassau naar alle waarschijnlijkheid tegenwoordig in haar geheel heeft opgehouden ongezond te zijn, moet worden toegeschreven aan eenige doelmatig aangebragte veranderingen. Het voornemen bestaat dan ook met die verbeteringen voort te gaan en al datgene te doen verrigten wat bevorderlijk kan zijn aan de gezondheid der bewoners; terwijl al verder moet worden opgemerkt, dat de verstrekking van goed drinkwater, die thans plaats heeft, in hooge mate medewerkt om de gezondheid der troepen te bevorderen.

Wat nu de opruiming van den steenen beer betreft die zich in de kazerne bevindt, zoo dit noodzakelijk wordt geacht en er geene bezwaren tegen bestaan van de zijde van het gemeentebestuur, dan zal niet verzuimd worden ook daartoe over te gaan.

Dat Amsterdam onder die plaatsen behoort welke garnizoenen moeten bezitten zal wel geen nader betoog behoeven, en wanneer het blijkt, dat de soldaat daar niet ongezonder is dan in zoo vele andere aan of in de nabijheid der zee gelegen plaatsen, dan bestaan er ook geene redenen om de hoofdstad van het Rijk zonder eenig garnizoen te laten; en wat de reden betreft waarom de gemeente zoo gesteld is op garnizoen, dat zal wel dezelfde wezen als in andere gemeenten, namelijk in het belang der handeldrijvende ingezetenen der gemeente, en voor het bestuur een middel om, in geval van nood, mede te werken tot handhaving van rust en orde.

Men moet daarbij opmerken dat voor eene stad van den omvang en de beteekenis van Amsterdam, de eischen betreffende de sterkte van het garnizoen zeker niet te hoog zijn gesteld en dat hetgeen thans aanwezig is gewis als een minimum mag worden aangemerkt; vooral ook met het oog op de vele belangrijke instellingen, als de Bank, het Entrepôt, die daar te bewaken zijn.

Het zamentrekken der troepen in groote garnizoensplaatsen, dat door den Minister in het belang der oefeningen zeer wenschelijk wordt geacht, hangt bepaaldelijk af van de aanwezige localiteit, zoodat aan dat voornemen eerst dan gevolg zal kunnen worden gegeven, wanneer door den aanbouw van nieuwe, of door het vergroten van bestaande kazernen de gelegenheid daartoe bestaat; tot zoo lang zullen de troepen verdeeld moeten blijven in de plaatsen, waar geschikte gebouwen voor-

handen zijn, dus ook in de vestingen die opgeheven zijn; het natuurlijk gevolg daarvan is dan ook dat voor het onderhoud van die kazernen gelden benoodigd en aangevraagd moeten worden.

Het voorhanden zijn van goede oefenings- en schietterreinen zal steeds op de verdeling der troepen in de garnizoenen van overwegenden invloed blijven; terwijl ook in het belang der oefening van schutterij en scherpschuttersverenigingen eenige detacheringen wel te regtvaardigen zullen zijn.

Dat er in sommige vestingen geene bomvrije gebouwen zijn voor bergplaatsen van munitie en voorraad, voor laboratoria, hospitalen enz., is den Minister bekend, en hij zal trachten in die bestaande behoefte zoodra en zoo volledig mogelijk te doen voorzien.

Het is overigens de regel dat waar men bomvrije lokalen tot het bedoelde einde mist, daarin bij onverhoopten aanval zoo goed mogelijk voorzien wordt door het maken van tijdelijke blinderingen. Wanneer men echter in aanmerking neemt de wijze waarop tegenwoordig de oorlog gevoerd wordt, en den korten tijd, die als gevolg daarvan overig blijft om die blinderingen te voltoojen, al mogten de gebouwen ook daartoe vooraf zijn ingerigt, dan springt de noodzakelijkheid te meer in het oog om daarin door gemetselde gebouwen te voorzien.

AFDEELING XIII.

Art. 28. De bestaande voorschriften omtrent het kerkgang van militairen hebben de strekking om het waarnemen hunner godsdienst gemakkelijk te maken, en hun de gelegenheid te geven de openbare godsdienstoefening ordelijk bij te wonen, een ieder van de gezindte waartoe hij behoort. De Minister acht het aankweken van godsdienstzin bij de militairen allezins wenschelijk, doch zijne intentie is dat daarbij alle dwang worde vermeden, daar deze toch weinig goede vruchten opleveren kan. In dien geest zijn dan ook maatregelen door hem verordend.

Art. 34. Aan het alhier te kennen gegeven verlangen zal bij het opmaken en indienen van volgende begrotingen, voor zoover doenlijk, gevolg worden gegeven.

Art. 36. De Regering zou niets liever wenschen dan het lot der oude militairen meer en meer te verzekeren, daar deze maar al te dikwerf op ver gevorderden leeftijd zeer hulpbehoevend zijn; maar eene verbetering ten deze zou niet te verkrijgen zijn, zonder den post van gratificatiën met een aanzienlijk cijfer te verhoogen.

Immers, zoo als reeds meer dan eens aan de Kamer is te kennen gegeven, is het bedrag thans toegestaan, niet eens voldoende om jaarlijks zelfs eene zeer geringe gratificatie uit te reiken aan gewezen militairen die met lichaamsgebreken de dienst hebben verlaten, aan behoeftige militaire weduwen, of aan de onverzorgde dochters van hoofd- en verdere officieren des legers. In het midden latende of het alsnog verstrekken van gratificatiën aan de oud-strijders van 1815 de vrijwillige dienstneming tegenwoordig zou kunnen bevorderen, heeft de verwezenlijking van dit overigens zoo menschlievend denkbeeld buitendien moeilijk ingang kunnen vinden. Velen toch van de oud-strijders, die werkelijk behoeftig zijn en ondersteuning behoeven, zijn opgenomen in het Invalidenhuis te Leiden of in andere gestichten van liefdadigheid. Ook de Hoofddirectie tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst in de Nederlanden trekt zich het lot dier personen aan, blijkbaar door de gratificatiën welke zij heeft doen uitreiken. Verder te gaan komt, hoe wenschelijk overigens ook, niet geraden voor, want indien van wege het Rijk aan de oud-strijders van 1813—1815 eene geregelde ondersteuning wierd toegezegd, die zich tot het verleen van gratificatiën zou moeten bepalen, dan zou het getal dergenen die uit die categorie van gewezen militairen aanspraak op zoodanige toekenning zouden doen gelden, zeer aanzienlijk zijn en dus de uitgaven, daarvoor gevorderd, de begrooting van het Departement zeer belangrijk vermeederen. Intusschen zal de Minister geene gelegenheid laten voorbijgaan, om zich het lot der meest hulpbehoevende onder die oude krijgsheden aan te trekken en voor zoover de toegestane middelen strekken hun bijstand te verleen.

Doeltreffend zal het welligt wezen om, even als te Bronbeek voor het Indische

leger bestaat, een invalidenhuis, op ruimer schaal ingerigt dan dat te Leiden, voor de oudmilitairen van het leger hier te lande en de marine in het leven te roepen. De Minister acht dan ook de verwezenlijking van dat denkbeeld wenschelijk, en hoewel aanzienlijke uitgaven aan de oprigting van eene zoodanige inrigting verbonden zullen zijn, hoopt hij daartoe later te zullen kunnen overgaan, en maakt mitsdien ook een daartoe strekkend ontwerp een punt van gezette overweging bij zijn departement uit.

Art. 41. Het gebruik van de veld-telegraphie is door de Regering niet over het hoofd gezien. Bij het bataillon mineurs en sapeurs wordt reeds daarin onderwijs gegeven; terwijl men er op bedacht is om eenige onderofficieren van dat bataillon tot machinisten voor de spoorwegen op te leiden, en hen in het algemeen met spoorweg-aangelegenheden bekend te maken, ten einde hen voor die dienst in tijd van oorlog beschikbaar te hebben.

AFDEELING XV.

Art. 44. Ter voldoening aan den wensch bij dit artikel te kennen gegeven, zal voortaan op den staat der officieren, aan wien het non-activiteitstractement is toegekend, de datums worden vermeld, waarop hunne non-activiteit is ingegaan.

Art. 2 van het wets-ontwerp. Wanneer, zoo als door eenige leden is te kennen gegeven, vele der hier aangewezen artikelen niet vatbaar bleven om des gevorderd te kunnen worden aangevuld uit den post voor onvoorziene uitgaven, dan zou men verplicht zijn om die artikelen hooger op te voeren, ten einde voor alle eventualiteiten, die in den loop van het dienstjaar kunnen plaats hebben en niet altoos te voorzien zijn, gelden beschikbaar te hebben, en niet genoodzaakt te zijn om bij de minste overschrijding van het artikel de tusschenkomst van de Vertegenwoordiging te moeten inroepen.

Om die reden wordt het dan ook wenschelijk geacht, geene verandering te brengen in het hierbedoelde wets-artikel.

Eene Nota van Wijziging, die de Regering in het ingediende wets-ontwerp (n°. 4 der gedrukte stukken) raadzaam acht, wordt hierbij overgelegd, vergezeld van de daarbij behorende toelichtingen.

Naar zijn beste weten meent de Minister hiermede aan het verlangen der Kamer te hebben voldaan en zooveel mogelijk al de hem bij het Voorloopig Verslag gestelde vragen te hebben beantwoord.

Uit hooft van de meer dan gewone uitgebreidheid van dat verslag is het intusschen zeer ligt mogelijk dat hier of daar een enkel punt aan zijne aandacht is ontgaan en door hem niet of althans niet met die volledigheid is beantwoord, als was verlangd. Zoo bij het Eindverslag of wel bij de discussie over deze begroting daarop mogt worden gewezen, zal hij gaarne naar vermogen het dus ontbrekende mondeling aanvullen.

Met de grootste belangstelling heeft de ondergeteekende voorts kennis genomen van de denkbeelden, vervat in de afzonderlijke Nota's van enkele leden. Daarin is veel waarmede hij zich gaarne vereenigt, veel ook dat niet met zijne denkbeelden zou strooken; maar in het algemeen acht hij die Nota's hoogst belangrijk en leidende tot rijpe overweging. In zijne reeds vrij uitgebreide Memorie van Beantwoording op de beide Voorloopige Verslagen zullen de heeren stellers dier Nota's eene beantwoording hebben kunnen vinden van vele der daarbij behandelde punten. Eene afzonderlijke beantwoording van ieder dier stukken — hoezeer zoodanige gezette behandeling overwaardig — heeft de Minister gemeend, om den omvang van het reeds zoo uitgebreide werk niet te zeer te vergrooten, te mogen achterwege laten. Op eene bespoedigde beantwoording was toch aangedrongen en het was dus noodzakelijk den daarvoor te bestemmen tijd zooveel mogelijk te beperken.

'sGravenhage, den 31sten Januarij 1867.

De Minister van Oorlog,
J. A. VAN DEN BOSCH.

The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the war. It then goes on to discuss the military operations in the various theatres of war, and the state of the home front. The report concludes with a summary of the achievements of the year and a forecast for the future.

SECTION II

The second part of the report deals with the military operations in the various theatres of war. It begins with a detailed account of the operations in the West, and then goes on to discuss the operations in the East, the Mediterranean, and the Pacific. The report concludes with a summary of the military achievements of the year.

The third part of the report deals with the state of the home front. It begins with a discussion of the economic situation, and then goes on to discuss the social and cultural life of the country. The report concludes with a summary of the achievements of the year.

THE SECRETARY OF DEFENSE
 WASHINGTON, D. C.

BIJLAGE I.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 1.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand Januarij 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

— ❖ —
BENOEMD.

Tot majoor: de kap. jhr. G. A. G. H. van Goedecke, buitengewoon adj. des Konings, adj. van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, en op het daartoe door hem gedaan verzoek een eervol ontslag uit de militaire dienst verleend, met vergunning om de uniform te blijven dragen, en met bepaling dat hij in zijne betrekking van buitengewoon adj. des Konings gehandhaafd blijft. Tot adj. van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden: de kap. J. D. A. Barre, van het reg. gren. en jagers, en in verband daarmede overgeplaatst bij den grooten staf. — Bij het wapen der inf. Bij den staf van het wapen, tot majoor: de kap N. van Willes, van dien staf, werkzaam bij het D. v. O.; tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. L. M. E. Wilhelmie, van dien staf, werkzaam bij het D. v. O. Bij het reg. gren. en jagers, tot luit.-kolonel: de majoor P. G. J. van der Schriek, van het korps; tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. jhr. J. F. W. de Geer, van het korps. Bij het 1ste reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit.-adj. J. C. P. A. Lanzing, van het 6de reg. inf. Bij het 2de reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. C. L. Joffroy, van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. J. T. Weber, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luit. P. F. de Kok, van het korps; tot 1sten luit.-administr. van kleed. en wap.: de 2de luit.-administr. van kleed. en wap. J. van Aalst, van het korps. Bij het 3de reg. inf., tot majoor: de kap. L. C. G. Vijgh, van het 1ste reg. inf. Bij het 4de reg. inf., tot kap.-kwartierm. van de 1ste kl.: de kap.-kwartierm. van de 2de kl. J. A. Saltet, van het korps; tot 1sten luit.-kwartierm.: de 2de luit.-kwartierm. A. E. H. Knaap, van het korps. Bij het 5de reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luit. jhr. A. W. Bowier, van het korps. Bij het 6de reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luit. L. H. Huigeens, van het korps. Bij het 7de reg. inf., tot majoor: de kap. D. P. C. Pottgieter van Laar, van het 8ste reg. inf.; tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. W. Muller, van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kapits. van de 3de kl. H. Hendriksen en J. P. M. Gevelaer,

beiden van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. K. K. den Exter van den Drink, van het reg. gren. en jagers, en de 1ste luit.-adj. J. H. Folkerts, van het 4de reg. inf.; tot 1sten luit.: de 2de luit. G. J. A. Verstege, van het korps. — Bij het wapen der kav. Bij het 3de reg. drag., tot offic. van gezondh. van de 2de kl.: de offic. van gezondh. van de 3de kl. H. A. Zegers, van het korps. — Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen, tot magazijnm. der art. van de 2de kl.: de 1ste luit. J. J. Mathijsen, magazijnm. der art. van de 3de kl. te Venlo. Bij het reg. veld-art., tot kap.-kwartierm. van de 2de kl.: de kap.-kwartierm. van de 3de kl. J. G. E. Menningh, van het korps. Bij het 3de reg. vesting-art., tot kap.-kwartierm. van de 3de kl.: de 1ste luit.-kwartierm. B. A. Egter van Wissekerke, van het bat. mineurs en sappeurs. — Bij het korps ing., min. en sapp., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. J. H. Bolken, van het korps. — Bij de geneesk. dienst: tot kap.: de 1ste luit. M. A. Visser, directeur van het garniz.-hospit. te 's Hage. — Den rang verleend van kolonel: aan den luit.-kolonel W. A. Camp, militie-commissaris in de provincie Noordholland.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jagers: de majoor H. A. Hamming, en de kap. C. A. de Favauge, beiden van het 3de reg. inf. Bij het 2de reg. inf.: de 1ste luit. P. J. C. A. Romijn, van het Instr.-bat. Bij het Instr.-bat.: de 1ste luits. H. B. de Blij, van het 4de, en M. de Sitter, van het 8ste reg. inf. Bij het bat. min. en sapp.: de 1ste luit.-kwartierm. N. J. H. van den Bosch, van het 1ste reg. inf.

Verplaatst.

Van Amersfoort naar den Helder: de 1ste luit.-ing R. Sturms; van de Willemstad naar Leijden: de 1ste luit.-ing W. Schuurman.

Werkzaam gesteld bij de Art.-, Stapel- en Constr.-magazijnen.

De 2de luit. W. de Man, van het 1ste reg. vesting-art., en in verband daarmee overgeplaatst bij den staf van het wapen.

Eervol ontslagen.

De officier van gezondh. van de 2de kl. W. F. Hanjoel, van het 6de reg. inf., met vergunning om de activiteits-uniform te blijven dragen.

Op non-activiteit gesteld voor den tijd van een jaar.

De 1ste luit. P. M. van der Meer Mohr, van het 7de reg. inf.

Gepensionneerd.

De luit.-generaal J. P. C. van Overstraten, gouverneur der K. M. A., staatsraad in buitengewone dienst, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder dankbetuiging voor zijne aan den lande, gedurende zijnen langdurige militaire loopbaan, bewezene dienst; de majoor C. P. Weijmar Schultz, van het 7de reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de kap.-kwartierm. J. H. W. A. Smits, van het 3de reg. vesting-art., onder toekenning van den rang van majoor, en benoemd tot directeur van 's Rijks magazijn van militaire kleeding en uitrusting te Delft.

Uit de militaire dienst ontslagen.

De 1ste luit. J. F. J. Strengart, van het 7de reg. inf.

Vergunning verleend tot het aannemen en dragen van de versierselen van Ridder van de 3de kl. der Pruisische kroonorde, hem door Z. M. den Koning van Pruisen geschonken, de kap. N. H. Nierstrasz, van het korps ing., min. en sapp.; tot het aannemen en dragen der versierselen van Ridder der orde van de Zwaan, hem

door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken, de kap. L. R. J. A. Rousmale Nepveu, van den grooten staf, adj. van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden.

Tot Ridder der orde van de Eikenkroon, de kap. jhr. W. F. G. L. van der Dussen, van het reg. gren. en jagers.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot 2de luits. E. M. A. A. K. Frackers, J. H. V. Popp, J. L. van der Schoor en G. A. J. Mahncke; tot adj. bij het 6de bat. inf. J. A. Vetter; tot 2den luit. dir. der geweermaakerschool te Meester-Cornelis F. W. H. Kuhn; tot direct. van het groot milit.-hosp. te Samarang (milit. ambt. der 1ste kl.) C. F. Meister; tot 2den comm., tevens magazijnm. bij het groot milit.-hosp. te Soerabaja (milit. ambt. der 3de kl.) F. S. Schottelink; tot tijdelijk boekh. bij het algemeene, tevens afd.-kleedingm. te Batavia (milit. ambt. der 2de kl.) J. M. van Zeventer; tot plaatsel. adj. van Weltevreden en Rijswijk P. H. van Hulstijn, met bepaling dat hij als zoodanig bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite; tot adj. bij het 4de bat. inf. L. H. L. Himpe.

Bevorderd.

Tot milit. ambt. der 1ste kl. L. M. Huart; tot kops. F. D. Mohr en F. W. Meijer; tot 1ste luits M. Segov, H. Haaksma, H. F. Weyckhardt, G. A. van Dijk, J. A. W. Auferheyde, A. P. A. A. F. baron de Rounam de Rijckholt en F. C. Vervloet.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij de inf., bij het 1ste bat., de 1ste luit. W. J. Thieme, en de 2de luit. B. R. F. van Vlijmen; bij het garnz.-bat. van Palembang, de 1ste luit. G. A. H. van Steenvelt. — *Overgeplaatst*: bij de milit. administ., als onder-intend. K. F. Gerth van Wijk; als aspir.-intend. G. H. Sexauer; bij de inf., bij het 2de bat., de 2de luit. W. M. Meijer; bij het 11de bat., de 1ste luit. L. H. Drigny; bij het 12de bat., de 1ste luit. A. H. van Aalst; bij het 15de bat., de 2de luit. C. C. F. H. Jagemann; bij het 16de bat., de 1ste luit. H. W. Genger; bij het garnz.-bat. van Palembang, de 1ste luit. J. A. de Graaff; bij het subsist.-kader te Samarang, de inl. 1ste luit. J. Rakarias; bij het garnz.-bat. der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, de 1ste luit. F. C. van Nes; bij de art., bij het materieel van het wapen, de 1ste luit. J. B. de Jong. — *Gedetacheerd voor den tijd van vijf jaren van het leger hier te lande, bij het leger in Oost-Indië*, de 1ste luit. jhr. A. F. C. Meijer, van het Instr.-bat.; de 2de luits. J. Hiensch en J. P. L. Gelpke, beiden van het 1ste reg. inf.

Eervol ontslagen,

op verzoek, als plaatselijk adjud. van Weltevreden en Rijswijk, de 1ste luit. der inf. G. A. H. van Steenvelt.

Op non-activiteit gesteld,

de kap.-kwartierm. J. C. Zubli; de apoth. der 1ste kl. L. C. van der Veen.

Belast,

met de waarn. der betrekking van 2den comm. en magazijnm. bij het groot milit.-hosp. te Samarang (milit. ambt. der 3de kl.), A. B. Jansen, met bepaling dat hij als zoodanig, gedurende zijn nog loopend verband, bij zijne dienst zal

worden gevoerd voor memorie; met de waarn. der betrekking van spijsverzorger bij het groot milit.-hosp. te Weltevreden (milit. ambt. der 3de kl.) J. Vischer, met bepaling dat hij als zoodanig, gedurende zijn nog loopend verband, bij zijne dienst zal worden gevoerd voor memorie; tot teekenaar bij het topographisch bureau der genie (milit. ambt. der 3de kl.) R. B. G. Bostowski; tot spijsverzorger bij het groot milit.-hosp. te Samarang (milit. ambt. der 3de kl.) J. J. Knipschild.

Vertof naar Nederland verleend,

voor den tijd van twee jaren, aan den kap. der inf. H. W. O. de Bruyn; aan den maj. der inf. A. W. F. Heyligers; aan den 2den luit. van het reg. O.-I. kav. A. Rodenburgh Mentz; aan den kap. der inf. J. Th. Scheltema; aan de 1ste luits. der inf. J. C. A. van Enschut en H. W. de Groot, en aan den offic. van gezondh. 1ste kl. W. A. P. F. L. Zijnen Wartel.

Overleden.

J. G. F. Bernelot Moens, officier van gezondh. der 1ste kl., te Weltevreden, den 25sten September 1866; — E. van Schenck, 2de luit. der inf., te Bandjermasin, den 13den September 1866; — H. J. N. Geels, 2de luit. der inf., te Soerabaja, den 23sten September 1866; — J. J. Vriesman, 2de luit. der inf., te Soerabaja, den 21sten September 1866.

BIJLAGE II.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 2.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand Februarij 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

BENOEMD.

Tot militie-commissaris in het 3de district der provincie Zuid-Holland: de gepens. luit.-kolonel der art. B. Spoelstra. — Bij den plaatsel. staf, tot gener.-majoor: de kolonel L. J. L. De Moulin, plaatsel. kommand. der 1ste kl. te Amsterdam. — Bij het wapen der inf. Bij het 2de reg. inf., tot adj.: de 1ste luit. E. P. A. van Heeckeren, van het korps. Bij het 3de reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luit. G. J. Noy, van het korps. Bij het 4de reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. J. J. Roelants, van het korps; tot adj.: de 1ste luit. C. Herber, van het korps. Bij het 6de reg. inf., tot adj.: de 1ste luit. A. de Heus, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luits. J. van Voorthuysen en E. T. Picard, beiden van het korps, en N. Bergman, van het koloniaal werfdepôt. Bij het 8ste reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luit. S. S. P. de Lang Evertsen, van het korps. — Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen, tot adj. in de 2de art.-directie: de 1ste luit. H. F. Hubner, van het 2de reg. inf. — Bij het korps ing., min. en sapp., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. A. Tutein Nolthenius, van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. W. Schut, van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. J. E. N. baron Schimmelpenninck van der Oije, van den generalen staf, en W. F. H. van Riemsdijk, van het korps ing., min. en sapp., thans tijdelijk gedetacheerd bij de landmagt in West-Indië. — Den rang verleend van majoor aan den gepens. kap.-kwartierm. P. G. van Crimpen.

Overgeplaatst.

Bij het 3de reg. inf.: de 1ste luit. A. J. G. W. von Motz, van het 1ste reg. inf. Bij het 1ste reg. drag.: de 1ste luit. F. L. de Graeff, van het 3de reg. drag. Bij het 2de reg. vesting-art.: de kap. jhr. H. J. P. van der Wijck, van het korps pontonniers. Bij het korps pontonniers: de kap. R. Verschoor, van het 2de reg. vest.-art.

Verplaatst.

Van het bat. ing., min. en sapp. naar Amsterdam: de kap.-ing. jhr. L. J. van Teijlingen; van Utrecht naar Woerden: de kap.-ing. jhr. D. G. Hora Siccama; van Hellevoetsluis naar Amsterdam: de 1ste luit.-ing. P. C. W. Mossel.

Eervol ontheven uit zijne betrekking van adj. in de 2de art.-directie.

De 1ste luit. A. Veen Valck, van den staf der art., en in verband daarmee overgeplaatst bij het 1ste reg. vesting-art.

Eervol ontslagen.

De 1ste luit. J. L. H. Beijens, van het 3de reg. inf.

Gedetacheerd.

Bij het kolonisaal werfdepôt: de 2de luit. J. G. Knaven, van het 3de reg. inf.

Op non-activiteit gesteld voor den tijd van een jaar.

De kap. W. F. G. L. van Hooff, van het korps ing., min. en sapp.

Gepensionneerd.

De majoor W. de Jongh, van het 6de reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag.

Overleden.

Te Leiden, de militie-commissaris in de provincie Zuid-Holland J. G. Usener; te Nijmegen, de majoor A. Ophorst van Duyn, van het 1ste reg. inf.; te Delft, de kap. P. E. Perk, van het 4de reg. inf.; te Maastricht, de 1ste luit.-adj. B. W. Werkhoven, van het 2de reg. inf.

Tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw: de kolonels J. Hamming, van het 7de reg. inf., P. A. J. H. Boreel de Mauregnault, van het 4de reg. drag., en de officier van gezondh. der 2de kl. H. C. van Eijk van Voorthuysen.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot adj. van het garn.-bat. van de W.-afd. van Borneo C. C. Prager.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij de geneesk. dienst te Magelang, de offic. van gez. 2de kl. H. J. Alken; bij de inf., bij het 9de bat., de kap. P. B. Bruyn van Rozenburg, en de 2de luit. L. W. J. J. Ramaer; bij het 44de bat., de 1ste luit. A. H. L. Badings, en de 2de luit. J. P. G. van Baer; bij het 13de bat., de 1ste luit. A. O. Rehm; bij het 3de bat., de kap. der inf. L. W. C. Gerlach; bij de milit. geneesk. dienst in de W.-afd. van Borneo, de apoth. 3de kl. H. G. Stamm. — *Overgeplaatst*: bij de geneesk. dienst, bij het garniz. te Meester-Cornelis K. W. Hamilton of Silvertonhill, bij de geneesk. dienst te Bezoekie A. T. Prijn, bij dat van Sum. westk. en onderh. A. J. van der Burg, en bij dat van Timor en onderh. C. J. A. van der Velde, allen offic. van gez. 2de kl.; bij dat van Palembang W. F. H. Greup, en bij dat in de W.-afd. van Borneo J. W. Ravesteyn Medemblick, beiden offic. van gez. 3de kl.; bij de inf., bij het 3de bat., de 1ste luit. R. P. Bowles, en de 2de luit. B. van Zalingen; bij het 6de bat., de 2de luit. W. L. E. V. von Massow; bij het 7de bat., de kap. J. L. B. Granpré Molière; bij het 9de bat., de kap. G. D. Hoek; bij het 12de bat., de kap. C. J. F. Ruempol; bij het 13de bat., de 2de luit.-adj. H. Haaksma; bij het 14de bat., de 2de luit. L. A. T. Nil; bij het 16de bat., de 1ste luit. R. J. G. M. de Bruyn, bij het 17de bat., de 1ste luits. J. Hamilton of Silvertonhill en A. A. J. de Jongh, en de 2de luits. F. G. Bodaan en F. E. Hartmann; bij het garn.-bat. van Sum. westk. en onderh., de 1ste luits. H. N. van Dijk en W. C. van Marion, benevens de 2de luit. A. Benjamins, en de inl. 2de luit. Taliman; bij dat van Palembang, de kap. H. F. W. de Bruyn; bij dat van de Z.- en O.-afd. van Borneo, de 1ste luits. J. J. Willems en J. J. van de Poll; bij dat van Celebes en onderh., de 1ste luit. P. W. L. Nanninga; bij dat der Mol. eilanden, de kap. F. F. Engel; bij de garn.-komp. van Bantam, de 2de luit. R. de Lannoy; bij het subsist-kader te Batavia, de 1ste luit. J. van der Hout; bij dat te Samarang, de kap. V. L. Reuther; bij het kader van het straf-detachem. te Klatten, de 2de luit. P. van den Blijk. — *Overgeplaatst van het leger hier te lande bij dat in Oost-Indië*, bij het person. van de geneesk. dienst, de offic. van gezondh. der 2de kl. C. Gutteling; geplaatst als offic. van gezondh. van de 3de kl., de Heer C. G. Cramer. — *Gedetacheerd voor den tijd van vijf jaren van het leger hier te lande, bij het leger in Oost-Indië*, de 1ste luit. H. C. Smallembach, van het 2de reg. inf.

Verlof naar Nederland verleend,

voor den tijd van twee jaren, aan den expeditieer bij den gener. staf (milit. ambt. 2de kl.) J. H. Lanfermeijer; aan den kolonel der inf. ter beschikk. van het milit. depart. H. H. J. Jalink; aan den kap. der inf. C. G. H. F. van Schendel; aan den 2de luit.-kwartierm. der milit. administr. P. A. Soetens; aan den apoth. 3de kl. F. J. H. Hirschmann; aan den kap. der inf. jhr. G. H. Q. van Kinschot.

BIJLAGE III.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 3.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.

(Maand Maart 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

BENOEMD.

Tot gouverneur van de K. M. A.: de kolonel A. G. A. Schönstedt, van den staf der inf., belast met de functie van kommandant der K. M. A.: tot kommandant der K. M. A.: de majoor A. J. A. Gerlach, van het 3de reg. vesting-art., zijnde hij in verband daarmee overgeplaatst bij den staf van het wapen. — Bij den plaatsel. staf, tot 1sten luit.: de 2de luit. G. Goedel, plaatsel. adj. der 2de kl. te Dordrecht. — Bij het 1ste reg. inf., tot majoor: de kap. van de 1ste kl. J. C. C. Thiel, van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. J. F. L. Neeteson, van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. jhr. J. D. J. Storm van 's Gravesande, van het reg. gren. en jagers, en F. C. M. Sterk, van het 8ste reg. inf. Bij het 2de reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. C. W. Raaymakers, van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kapt. van de 3de kl. A. L. H. Gertner, F. J. Beltrami en P. G. A. Lanzing, allen van het korps; tot adjud.: de 1ste luit. W. G. van der Noordaa, van het korps. Bij het 3de reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luit. W. B. J. Duycker, van het korps. Bij het 4de reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luit. L. de Vlaming, van het korps; tot 2den luit.: de serg. W. de Rooy, van het korps. Bij het 5de reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luit. W. G. Gelinck, van het korps. Bij het 6de reg. inf., tot majoor: de kap. van de 1ste kl. J. J. H. Velius Baert, van het korps; tot kap. van de 2de kl. P. F. Brunings, adj. van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. W. C. F. van der Plas, van het reg. gren. en jagers. Bij het 7de reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit.-adj. H. F. C. A. van der Plas, van het Instr.-bat.; tot 1sten luit.: de 2de luits. M. H. J. Plantenga en W. C. F. Bresler, beiden van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kapt. van de 2de kl. J. R. H. Gisser en F. A. Loggere, beiden van het korps. — Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen, tot majoor: de kapt. L. F. N. Dröher, magazijnm. der art. van de 1ste kl. te Naarden en C. W. Smith, magazijnm. der art. van de 1ste kl. te Vlissingen; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. C. E. A. Vigelius, van dien staf. Bij het reg. veld-art., tot adj.: de kap. W. de Villeneuve, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luit. F. R. Froger, van het korps. Bij het 1ste reg. vesting-art., tot 1sten luit.: de 2de luit. C. G. Polvliet, van het korps. Bij het 2de reg. vesting-art., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. P. H. J. A. de Booy, van het korps. Bij het 3de reg. vesting-art., tot majoor: de kap. M. W. G. de Man, adj. van het reg. veld-art. — Bij het personeel van de geneesk. dienst der landmagt, tot officier van gezondh. der 2de kl.: de officier van gezondh. van de 3de kl. A. E. Post, van het reg. veld-art.

Overgeplaatst.

Bij het 8ste reg. inf.: de 2de luit.-kwartierm. S. van den Bent, van het 4de reg. inf. Bij het Instr.-bat.: de 1ste luit. J. N. Hardeman, van het 4de reg. inf. Bij het reg. veld-art.: de kap. P. L. Berail, van het 3de reg. vesting-art.

*Belast met de functie van adjunct-chef van den staf der
2de militaire afdeling.*

De 1ste luit. F. Ypey, van het 1ste reg. drag.

Op non-activiteit gesteld voor den tijd van een jaar.

De 1ste luit. W. H. B. Paravicini di Capelli, van het 3de reg. vesting-art., jhr. H. J. M. de Casembroot, van het reg. rijdende art., en de 2de luit.-kwartierm. J. P. Lotichius, van het 8ste reg. inf.

Weder ingedeeld,

bij het 3de reg. vesting-art., de kap. der art. R. C. van Onselen, gedetacheerd geweest bij de landmagt in West-Indië.

Gepensionneerd.

De kapt. C. J. Jensen, van het 1ste, en G. D. van der Meij, van het 2de reg. inf., en zulks op de daartoe door hen gedane aanvraag.

Uit de militaire dienst ontslagen.

De 2de luit. H. C. A. de Braconier van Nes, van het reg. rijdende art.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Overgeplaatst.

Bij het materieel van het wapen der art., als komm. der art. in de 1ste milit. afd. op Java J. G. A. Kempees; bij het person. van het wapen der art.; als komm. der veld- en bergbatt. op Java J. W. E. Kuypers. — *Gedetacheerd van het leger hier te lande voor den tijd van 5 jaar bij dat in Oost-Indië*, de 1ste luit.-adj. A. A. F. Lanzing, van het 2de reg. inf., en de 1ste luit. J. C. van Schermbeek, van het Instr.-bat.

Eervol ontslagen,

op verzoek, als adj. van het garniz.-bat. van de W.-afd. van Borneo, de 1ste luit. W. H. van de Pol; de 1ste luit. der inf. J. N. Macquiné; de majoor der inf. J. L. d'Harvant; de offic. van gez. 3de kl. J. L. G. Le Rutte, onder toekenning van den titul. rang van offic. van gez. 2de kl.; de kap. Radhen Ario Djajeng Rat, en de 2de luit. Radhen Soero Negro; de 2de luit. Radhen Pandjie Soero Koesoemo.

Ontheven,

op verzoek, van de hem opgedragen waarneming van de civiele geneesk. dienst en het opzigt over de vaccine in de afd. Sidhoardjo H. E. Thepass.

Op non-activiteit voor den tijd van één jaar, buiten bezwaar van den lande, de 1ste luit. der inf. J. W. van Eys.

In activiteit hersteld,

bij de kav., de 1ste luit. A. P. T. Boelen.

Verlof naar Nederland verleend,

voor den tijd van twee jaren, aan den offic. van gez. der 1ste kl. E. W. A. Ludeking, en aan den spijzverz. bij het groot milit. hosp. te Samarang (milit. ambt. 3de kl.) J. J. Knipschild; aan den kap. J. L. Lach de Bere; aan de 1ste luits. A. H. Ouwens en A. H. de Bruin, en aan den offic. van gez. 2de kl. L. H. N. Vriesman.

Overleden.

F. H. Nix, 1ste luit. der inf., te Weltevreden, den 30sten Sept. 1866; — J. F. Buning, officier van gezondh. der 2de kl., te Koepang (Timor), den 4den Oct. 1866; — L. B. Paternostre du Montlion, kap. der inf., te Amboina, den 22sten Oct. 1866.

BIJLAGE IV.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 4.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand April 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

BENOEMD.

Bij den grooten staf, tot luit.-generaal inspect. van het wapen der inf.: de gener.-majoor J. H. Engelbregt, van dien staf, bevelh. in de opgeheven 4de milit. afd.; tot bevelh. in de 1ste milit. afd.: de gener.-majoor P. A. C. van Wickevoort Crommelin, bevelh. in de opgeheven 3de milit. afd.; tot chef van den staf in de 1ste milit. afd.: de majoor J. V. D. Dittlinger, chef van den staf in de opgeheven 3de milit. afd.; tot adj.-chef van den staf in de 1ste milit. afd.: de kap. J. M. A. van Hellenberg Hubar, chef van den staf in de opgeheven 5de milit. afd.; tot bevelh. in de 2de milit. afd.: de gener.-majoor W. J. Knoop, bevelh. in de opgeheven 7de milit. afd. en tevens benoemd tot luit.-generaal; tot chef van den staf in de 2de milit. afd.: de kap. H. J. W. Westenberg, chef van den staf in de opgeheven 1ste milit. afd.; tot adj.-chef van den staf in de 2de milit. afd.: de kap. M. J. Nolthenius de Man, adj.-chef van den staf en waarnemend adj. in de opgeheven 7de milit. afd.; tot bevelh. in de 3de milit. afd.: de gener.-majoor A. E. C. de Sturler de Frienisberg, bevelh. in de opgeheven 6de milit. afd., adj. van Z. M. in buitengewone dienst; tot chef van den staf in de 3de milit. afd.: de majoor H. J. Enderlein, chef van den staf in de opgeheven 2de milit. afd.; tot adj.-chef van den staf in de 3de milit. afd.: de kap. W. Roloff, chef van den staf in de opgeheven 7de milit. afd.; tot chef van den staf in de 4de milit. afd.: de majoor J. Schuurman, chef van den staf in de opgeheven 4de milit. afd.; tot adj.-chef van den staf in de 4de milit. afd.: de kap. A. J. W. van der Schrieck, chef van den staf in de opgeheven 6de milit. afd. — Bij het reg. gren. en jagers, tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. L. T. J. A. baron van Boecop, van het korps. Bij het 1ste reg. inf., tot 2den luit.-kwartierm.: de serg. A. M. Brandenburg, van het 5de reg. inf. Bij het 2de reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. J. G. Krafft, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luit. G. van Tienhoven, van het korps; tot 2den luit.-kwartierm.: de serg. J. H. Bakker, van het 4de reg. inf. Bij het 3de reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. jhr. A. W. Storm van 's Gravesande en J. H. van Haften, beiden van het reg. gren. en jagers; tot 2den luit.-kwartierm.: de fourier L. A. Vink, van het 7de reg. inf. Bij het 4de reg. inf., tot 2den luit.-kwartierm.: de serg. F. E. E. Klapp, van het 2de reg. inf. Bij het 5de reg. inf., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. A. A. J. Nijland, van het korps; tot 1sten luit.-kwartierm.: de 2de luit.-kwartierm. A. J. B. Siegelaar, van het korps; tot 2den luit.-kwartierm.: de serg. J. A. Kroef, van het 6de reg. inf. Bij het 6de reg. inf., tot 2den luit.-kwartierm. de sergs. N. H. M. van Altena, van het korps, en de serg.-titulair J. Warnsinck, van het 5de reg. inf. Bij het 7de reg. inf., tot adj.: de 1ste luit.

A. Stokhuysen, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luit. A. C. Alma, van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. E. L. J. van Dijk, van het korps; tot 2den luit.-kwartierm.: de serg. C. L. D. Mounier, van het 1ste reg. vest.-art., en de serg.-titulair J. L. Nederburgh, van het 3de reg. vest.-art. Bij het Instr.-bat., tot adj.: de 1ste luit. C. P. van Pommeren, van het korps. — Bij het wapen der kav. Bij het 3de reg. drag., tot 2den luit.-kwartierm.: de serg.-titulair J. A. van Ede van der Pals, van het Instr.-bat. — Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen, tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. F. M. Collard, van dien staf; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. A. van Kerkwijk, van dien staf, werkzaam bij het D. v O.; tot 1sten luit.: de 2de luit. J. Regenbogen, van dien staf, werkzaam bij de K. M. A. Bij het 1ste reg. vesting-art., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. J. H. Lux, van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. J. W. Bergansius, van den staf der art., werkzaam bij de pyrotechnische school. Bij het 3de reg. vest.-art., tot adj.: de kap. J. H. Kretzer, van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. R. C. van Onselen, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luit. H. P. van Dijk, van het korps. — Tot directeur bij het garniz-hospit. te Bergen-op-Zoom, de 1ste luit.-kwartierm. J. van Dort, van het 3de reg. drag. — Belast met het bevel in de 4de milit. afd., de kolonel L. A. C. de Bock, kommandant van het 8ste reg. inf. — Tot militie-commissaris in de prov. Zuid-holland, de gepens. majoor der inf. L. C. Bodner.

Overgeplaatst.

Bij het reg. gren. en jagers: de 1ste luit.-adj. J. C. Palier, van het 3de, de 1ste luit. G. H. Cool, van het 7de, N. W. Hofstede, van het 8ste reg. inf., C. F. H. Putman Cramer en J. H. P. van Goens, beiden van het Instr.-bat., zijnde eerstgenoemde eervol ontheven uit zijne betrekking van adjud., en de 2de luit.-kwartierm. H. A. J. Kuyper, van het 5de reg. inf. Bij het 1ste reg. inf.: de 2de luit.-kwartierm. J. H. H. Vogel, van het 6de reg. inf. Bij het 2de reg. inf.: de kap. van de 3de kl. W. A. Brunings, van het 3de reg. inf. Bij het 3de reg. inf.: de kap. C. M. W. Kamps, van het algem. depôt van discip., en de 1ste luit. jhr. A. W. van Reigersberg Versluis, van het 6de reg. inf. Bij het 4de reg. inf., de kap. van de 3de kl. J. C. W. van Kerkwijk, van het 3de reg. inf., gedetacheerd bij het D. v O. Bij het 6de reg. inf., de 1ste luit. Q. W. F. de Flinis van Beverwijk, van het 3de, en de 2de luit. C. W. Q. de Flinis, van het 2de reg. inf. Bij het Instr.-bat.: de 1ste luit. W. C. F. Bresler, van het 7de, de 2de luits. J. M. Buffart, van het 3de, en J. Keizer, van het 5de reg. inf. Bij het algem. depôt van discipline: de kap. J. P. W. Dörr, van het 3de reg. inf. Bij het reg. veld-art.: de 2de luits. E. Adema, van het 1ste, en C. de Wit, van het 3de reg. vesting-art. Bij het 1ste reg. vesting-art.: de kap. D. H. Cromhout, van het 3de reg. vesting-art.

Verplaatst.

Van Delft naar Nijmegen, de kap.-ing. F. A. Vaillant; van Hellevoetsluis naar Delft, de kap.-ing. J. P. Holtzschue; van Nijmegen naar Bergen-op-Zoom, de kap.-ing. J. F. van Hanswijk; van Bergen-op-Zoom naar Hellevoetsluis, de kap.-ing. J. H. A. Verduchène; van Venlo naar Amsterdam, de 1ste luit.-ing. F. J. van Heusden.

Geevestigd te Brielle.

De luit.-kolonel A. L. von Preuschen, van den staf der art., belast met de leiding der torpedo's.

Gedetacheerd.

Bij de K. M. A., de kap.-adj. M. C. F. Simon, van het 3de reg. vest.-art., en in verband daarmede eervol ontheven uit zijne tegenwoordige betrekking van adjud. bij het korps. — Bij de keurings-commissie te Maastricht, de 2de luit. G. J. V. Vinkhuizen, van het 3de reg. vesting-art. — Bij de pyrotechnische school, de kap. J. W. Bergansius, van het 1ste reg. vesting-art.

Eervol ontheven uit zijne tegenwoordige betrekking bij de K. M. A.

De majoor J. C. J. Kempees, van den staf der inf., werkzaam bij de K. M. A., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek, onder tevredenheid- en dankbetuiging voor de belangrijke diensten door hem aan de meergemelde inrigting, en aan het militair onderwijs in het algemeen gedurende vele jaren bewezen, zijnde hij in verband daarmee overgeplaatst bij het 1ste reg. inf.

Eervol ontslag verleend uit zijns betrekking van bat.-adjutant.

De 1ste luit.-adj. P. J. Straatman, van het 7de reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Op non-activiteit gesteld.

De generaal-majoor H. V. E. Klapp, bevelh. in de opgeheven 2de milit. afd., en C. P. F. G. van Emde, bevelh. in de opgeheven 5de milit. afd.

Op non-activiteit gesteld, in afwachting van nadere beschikking.

De maj. or L. Witkop, van het 1ste reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek; de kap. F. K. H. M. van Vugt, van het 1ste reg. vesting-art., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Gepensionneerd.

De luit.-generaal C. H. Happé, Inspect. van het wapen der inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder dankbetuiging voor de vele en zeer gewichtige diensten door hem gedurende zijne langdurige militaire loopbaan aan den Koning en het leger bewezen; de gener.-majoor G. baron van der Duyn van Maasdam, adjud. van Z. M. in buitengewone dienst, bevelh. in de opgeheven 1ste milit. afd., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van luit.-generaal; de kap. H. T. Prins, van het 8ste reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de kap. B. van Rijswijk, directeur van het garniz.-hospitaal te Bergen-op-Zoom; de kap. der inf. op non-activiteit G. Wieland, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de opperwachtm. W. van Ling, dienstdoende kwartierm. bij het wapen der maréchaussée, onder toekenning van den rang van 2den luit.

In activiteit hersteld,

bij het 7de reg. inf., de 1ste luit. der inf. op non-activiteit P. M. van der Meer Mohr.

Geplaatst bij het leger hier te lande.

bij het 2de reg. inf., de 2de luit. der art. A. H. Bergansius, gedetacheerd geweest bij de landmagt in West-Indië, thans à la suite bij het koloniaal werfdepôt; de 1ste luit. P. van Eyk, van het wapen der inf. van het leger in Oost-Indië.

Overleden,

te Breda, de kap. T. A. van Dionant, van het 3de reg. inf.

6.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIË.

Benoemd.

Tot 2de luits.: bij het 2de bat., de serg.-majoor W. Stoop, en de serg. L. Popelier, van het bat.; bij het 4de bat., de serg.-maj. A. C. Steenhoven, van het bat.; bij het 11de bat., de serg.-maj. C. A. F. Lungershansen, van het 9de bat.; bij het 12de bat., de serg. P. A. d'Artillact Brill, van het bat.; bij het 13de bat., de serg. G. G. E. F. Faust, van het garn.-bat. van Celebes en onderhoorigheden; bij het 15de bat., de serg. E. H. J. Beekhuis, van het bat.; tot 2den luit., de wachtm. W. C. Tjil.

Bevorderd.

Bij het wapen der inf.: Tot majoor: bij het 5de bat. (Palembang), de kapt. P. J. L. van Sternbach, van het 3de bat.; bij het 15de bat., de kapt. J. W. C. Kern, van de garn.-komp. van Timor en onderhoorigh.; bij het garn.-bat. van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden, de kapt. A. van den Hurk, van het 10de

bat.; tot 1ste luits.; bij het 3de bat., de 2de luit. P. J. Gaberel, van het garn.-bat. der Moluksche eilanden; bij het 6de bat., de 2de luit. E. C. Julien, van het garn.-bat. der Moluksche eilanden; bij het 10de bat., de 2de luit. F. J. D. Paré, van het garn.-bat. der Westerafd. van Borneo; bij het garn.-bat. den Westerafd. van Borneo, de 2de luits. J. Zwang en A. D. J. de Man, respectievelijk van het garniz.-bat. der 2de mil. afd. op Java, en van het bat.; bij het korps genie en sapp., tot luit.-kol., onder-dir. der genie in de 2de mil. afd. op Java, de majoor D. Maarschalk; tot maj., onder-dir. der genie ter Sumatra's Westkust, de kapt. M. A. van Walcheren; bij het reg. Oost-Indische kavall., tot 1sten luit., de 2de luit. C. R. Bentfort van Valkenburg.

Overgeplaatst.

Als 2de dir. der genie, de luit.-kol. F. L. Maurenbrecher, onder-dir. der genie in de 2de mil. afd. op Java; bij de geneesk. dienst in de Zuider- en Ooster-afd. van Borneo, de off. van gez. 2de kl. H. Walter, van het groot mil.-hosp., te Samarang, en E. van Hengel, van de geneesk. dienst te Banjoewangi; bij de geneesk. dienst te Banjouwangi, de off. van gez. 2de kl. H. van Lokhorst, van de geneesk. dienst der Moluksche eilanden; bij de geneesk. dienst, bij het garniz. te Samarang, de off. van gezondh. 1ste kl. D. J. de Leeuw. — *Gedetacheerd van het leger hier te lande voor den tijd van 5 jaar bij dat in Oost-Indië*, de 2de luit. T. W. H. J. M. Hustinx, van het 4de reg. inf.

Eervol ontslagen.

op verzoek, de luit.-kol. der inf. H. A. Termijtelen; onder toekenning van den titul. rang van kol., de luit.-kol. 2de dir. der genie en sapp. J. C. R. Steinmetz,

In activiteit hersteld.

de kapt. op non-act. A. Numans.

Op non-activiteit gesteld.

buiten bezwaar van den Lande, de 1ste luit. der inf. F. de Lannoy.

Vertof naar Nederland verleend.

voor den tijd van twee jaren, aan den komm. bij den artill. const.-winkel te Soerabaja (milit. ambten 3de kl.) W. Kampschreur; aan den majoor der inf. W. D. Bode; aan den offic. van gez. 1^e kl. J. Th. Bosmans; aan den kapit.-kwartierm. Jhr. P. F. Coenen; aan den kapit. der inf. F. A. Gits.

Overleden.

O. van Dijk, 1ste luit. der inf., te Tandjong Koerang Iller (Palembang), den 21sten Nov. 1866; — H. van Medevoort, 1ste luit. der inf., te Weltevreden; den 18den Dec. 1866; — H. W. Genger, 1ste luit. der inf., te Weltevreden, den 16den Dec. 1866; — D. E. F. A. C. E. van Heemskerck, 1ste luit., der inf., te Lahat (Palembang), den 29sten Oct. 1866. — A. J. Bruinier, 2de luit. der inf., te Golong Sakli (Palembang), den 12den Dec. 1866.

CORRESPONDENTIE.

Door de uitgebreidheid der beide eerste stukken in dit Nummer, is het Vervolg der "1200 Palen door Midden-Java" niet kunnen opgenomen worden; in de volgende Nummers zal dat opstel onafgebroken worden voortgezet.

VERBETERINGEN IN HET VORIG NUMMER.

Bladz. 438, regel 14 v. b., staat: 15 Nov. jl.; lees: 15 Nov. 1859;
" 146, " 12 " " 296,000; lees: 64,000.

BIJLAGE V.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 5.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand Mei 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

BENOEMD.

Tot 1sten luit.: Z. K. H. Wm. A. K. H. F. Prins der Nederlanden, 2de luit. bij de bat. jag., à la suite van het korps; de 2de luits. P. van Assen, en B. R. F. van Vlijmen, van het wapen der inf., thans tijdel. gedet. bij het leger in Oost-Indië, en de 2de luit. der inf. op non-activ. J. van den Bergh. — Bij den grooten staf, tot kapt. van de 1ste kl.: de kapt. van de 2de kl. jhr. C. H. F. Du Monceau, van dien staf, adj. van Z. M. — Bij den provincialen staf, tot luit.-kol., de maj. N. Scheltema, provinciale adj. in Noordholland; tot luit.-kol. prov. adj. in Friesland: de maj. F. J. A. Esau van het 8ste regt. Inf.; tot luit.-kol. prov. adj. in Overijssel: de maj. F. H. J. Furnée van het 2de regt. inf.; tot maj. prov. adj. in Noordbrabant: de ritmeester van de 1ste kl. P. L. V. Desertine, adj. bij het 2de regt. buzaren; tot maj. prov. adj. in Utrecht: de kapt. van de 1ste kl. E. W. C. C. Storm de Grave, van het regt. gren. en jagers. — Bij den plaatselijken staf, tot kolonel plaatselijke kommand. van de 2de kl. te Nijmegen: de luit.-kol. L. E. Tiesselinck van het 4de regt. inf.; tot kol. plaatsel. komm. van de 2de kl. te 's Gravenhage: de luit.-kol. N. C. Vinkhuizen van het 2de regt. inf.; tot plaatsel. komm. van de 2de kl. te 's Bosch: de luit.-kolonel J. C. P. Hamminck Schepel, van het 5de regt. inf.; tot luit.-kol. plaatsel. komm. van de 3de kl. te Grave: de maj. J. W. Tissot van Patot, van het 3de regt. inf.; tot kapt. plaatsel. adjud. van de 1ste kl. te Maastricht: de 1ste luit. C. G. Zwaanswijk, van het 5de regt. inf.; tot kap. plaatsel. adj. van de 1ste kl.: de 1ste luit. J. G. Baumann, plaatsel. adj. der 2de kl. te Utrecht. — Bij het wapen der inf. Bij den staf van het wapen, tot luit.-kol. directeur der normaal-schietschool: de maj. A. Engelvaart, van het 5de regt. inf.; tot majoor: de kapt. van de 1ste kl. J. D. Luchtmans, van het regt. gren. en jagers, bestemd om te worden toegevoegd aan den inspecteur van het wapen, met bepaling dat hij de uniform van zijn tegenwoordig korps zal blijven dragen; tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. A. M. Sierevelt, van dien staf, adj. van den inspect. van het wapen; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. J. Brakel, van dien staf, werkzaam bij het D. v. O. Bij het regt. gren. en jagers.

Tot kommand. van het korps: de kol. N. MacLeod, komm. van het 4de reg. inf., van welk bevel hij eervol wordt ontheven; tot luit.-kol.: de maj. J. D. U. Ledel, van het korps; tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van de 2de kl. W. J. Stolkert en C. P. F. Pippenghegen, beiden van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. T. Ongerboer, van het korps. Bij het 1ste reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van de 2de kl. C. J. J. Byleveld, W. J. H. G. Keetell, en C. H. B. Wiedemann, allen van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. K. P. Kempers, G. J. H. van Eelders, H. F. Alings, A. W. Greve, en C. F. E. de Jacquier de Lompret, allen van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. R. T. Muschart van den staf van het wapen, werkzaam bij de K. M. A., E. F. Kempers, van het reg. gren. en jagers, en M. B. Erdtsieck, van het korps, alsmede de 1ste luit. adj. E. J. L. Meuter, van het reg. gren. en jag., en de 1ste luit. G. P. P. Creutz, van het korps; tot adj.: de 1ste luit. J. K. C. Pompe van Meerderevoort, van het korps; tot 1sten luit. de 2de luits. G. J. D. E. Riesz, E. A. D. E. van Franckenberg en Proschlitz, jhr. F. A. G. Beelaerts, van Blokland, C. P. J. van Vlierden, A. de Bourbon, J. de Blom, F. P. Sievers en H. J. C. Bonemeyer, allen van het korps. Bij het 2de reg. reg. inf., tot komm. van het korps: de luit.-kol. A. W. P. Weitzel van den staf van het wapen, directeur der normaal schietschool; tot luit.-kol.: de maj. J. van den Hummel, van het 7de reg. inf.; tot majoor: de kaps. der 1ste kl. C. L. Loder, jhr. W. F. G. L. van der Dussen, beiden van het reg. gren. en jag., C. Butgault, van het 1ste reg. inf., en J. Schraver, adj. van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. W. F. baron van Hemert tot Dingshof en M. S. C. de Wijs, beiden van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. A. W. van Dionant en H. A. Callenfels, van het korps, de 1ste luit. H. F. Boreel en de 1ste luit.-adj. J. W. L. Kamps, van het reg. gren. en jagers, alsmede de 1ste luit.-adj. A. J. Thijssens, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luits. J. M. Vervat, W. C. Piepers, L. J. P. Robbe, J. Offerhaus, J. J. Wierts, jhr. A. C. J. Wittert, P. Vinkhuizen, J. van der Meer, J. J. Geers, en N. H. J. Gilissen, allen van het korps. Bij het 3de reg. inf., tot majoor: de kaps. van de 1ste kl. F. H. Dinkelmann, van het 8ste reg. inf., en F. H. G. A. Enderlein, van het instr.-bat.; tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van de 2de kl. B. T. P. J. van Heel, G. M. van de Pol, D. W. van Winsheym, W. C. K. de Villeneuve, C. J. de Bonnier, L. H. Limburg, en F. J. G. W. Leers, allen van het korps, laatstgenoemde adj.; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. J. B. H. van Roijen, J. Delfos den Doren, W. C. M. Arensma en E. F. C. A. Henckens, allen van het korps, zijnde laatstgenoemde in zijnen rang overgeplaatst bij het 6de reg. inf.; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. G. F. Zurich, van den staf van het wapen, werkzaam bij de K. M. A. en J. H. Michaelis, van het reg. gren. en jag., de 1ste luits.-adj. H. A. Dorré, van het algem. depôt van discip., en J. C. Valter, van het korps, de 1ste luits. H. van den Bosch, A. J. F. van der Groesen, en A. J. den Exter van den Brink, van het reg. grenad. en jag., alsmede de 1ste luit.-adj. F. K. H. G. Diemont, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luits. J. Knappe, W. S. Trouillart Hanssen, L. Tissot van Patot, J. van Wijk, C. H. ter Beek, J. G. Portegies, J. J. van Tubergen, J. van Maaren en G. H. Veerman, allen van het korps. Bij het 4de reg. inf., tot luit.-kol. kommand. van het korps: de majoor M. van Doorninck, van het reg. gren. en jag.; tot luit.-kol.: de majoor G. P. Booms, van den staf van het wapen, toegevoegd aan den inspect. der inf.; tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van de 2de kl. F. G. F. L. Charlier, M. A. Raphels, C. J. van der Meulen, en H. F. Scharp, allen van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. J. C. W. van Kerkwijk, W. C. Margadant, C. F. Pabst, A. G. H. van der Poel, en J. C. C. den Beer Poortugael, allen van het korps, laatstgenoemde tevens overgeplaatst bij den staf van het wapen; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. L. F. van Otterloo, D. J. Millioen, W. Vleysman, H. J. G. Furstner, alsmede de 1ste luit.-adj. H. F. C. Hardenberg, en de 1ste luit. B. C. van Hoeij Schilthouwer, allen van het reg. grenad. en jag.; tot 1sten luit.: de 2de luits. P. J. J. Vervenne, D. N. Dietz, T. J. Wynoldy, J. F. T. Major, A. R. F. Birnie, A. H. J. C. Telders, W. G. Haarman en C. W.

F. H. M. Hustinx, allen van het korps, de voorlaatste gedetacheerd bij het kolon. werf-depôt, met bepaling dat hij zijn korps zal rejoineren, alsmede de 2de luit. F. A. Egter, van het korps. Bij het 5de reg. inf., tot kommand. van het korps: de luit.-kol. P. G. J. van der Schriek, van het reg. gren. en jag.; tot luit.-kol.: de maj. J. C. M. baron van Lynden, van het 1ste reg. inf.; tot maj.: de kap. van de 1ste kl. J. B. R. Prevôt, van het korps, en C. M. H. Pel, van het instr.-bat.; tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van de 2de kl. F. J. van den Bergh, en H. C. Mecima, beiden van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. H. J. B. Stolp, L. J. M. Glasius, jhr. P. A. Serraris en W. Goudriaan, allen van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit.-adj. A. A. E. Phaff, van het korps, en de 1ste luits. L. J. B. Verschoor, J. C. Harsveldt, S. baron van Lynden, en A. M. van Rouveroy van Nieuwaal, allen van het reg. gren. en jag.; tot adjud.: de 1ste luit. G. van Nouhuys, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luits. W. M. H. Anten, K. A. Pheiffer, A. A. C. W. van Moll, E. A. Linnenschmidt van Loffelt, A. M. van Gameren en C. van Leeuwen, allen van het korps, de derde genoemde gedetacheerd bij het koloniaal werfdepôt, met bepaling dat hij zijn korps zal rejoineren. Bij het 6de reg. inf., tot kommand. van het korps: de luit.-kol. P. J. Amiot, van het korps.; tot luit.-kol.: de maj. L. J. Issels, van het 5de reg. inf.; tot maj.: de kap. der 1ste kl. E. M. van Hille, van het korps; tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van de 2de kl. B. J. F. Prager en A. J. Krafft, beiden van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. C. W. T. von Jeetze, J. N. A. baron Taets van Amerongen, H. Sasburg, J. Riethagen, M. J. Hulsvoet, A. H. Otterbein, N. J. baron Mulert tot de Leemkule en L. J. J. A. Joost, allen van het korps, zijnde laatstgenoemde overgeplaatst bij den staf van het wapen; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. W. Baanier, van den staf van het wapen, werkzaam bij de K. M. A., en T. T. van der Werff, van het 6de reg. inf., de 1ste luit.-adj. jhr. F. van Spengler, van het reg. gren. en jag., alsmede de 1ste luits. jhr. L. D. Meijer, van het 3de reg. inf., en J. Huygens, van het reg. gren. en jag.; tot 1sten luit.: de 2de luits. F. E. L. A. Abel, J. M. H. van der Hoog, J. J. Vriemoet Drabbe, J. J. de Vos, T. A. J. Roersch, J. H. F. Ritter, allen van het korps, eerstgenoemde gedetacheerd bij het koloniaal werf-depôt, met bepaling dat hij zijn korps zal rejoineren; bij het 7de reg. inf., tot maj.: de kap. der 1ste kl. J. W. Bodegrave, van het korps; tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van de 2de kl. J. C. Smissaert, H. F. K. van Overveldt, en H. M. F. Landolt, allen van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. W. F. L. Zürich, van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luiten.-adjutant L. G. G. van Loo, van het korps, en de 1ste luits. E. M. A. Byleveld, van het reg. grenad. en jagers, G. L. Bruunings, van het algemeen depôt van discipline. A. C. L. van Son, van den staf van het wapen, werkzaam bij het D. v. O., alsmede P. J. Straatman, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luits. J. E. van Gorkum, C. A. Wagner, M. Riegen, en H. J. Hoogeveen, allen van het korps, alsmede T. W. J. Buys, van het 8ste reg. inf., en J. L. A. C. de Bock, van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot maj.: de kap. der 1ste kl. L. J. G. Gijsen, van het 4de reg. inf.; tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van 2de kl. C. Jongelijn en F. C. Kruijt, beiden van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. J. W. Boellaard, J. J. C. Peperkamp, D. H. P. Andrea, en H. T. Picard, allen van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. H. P. J. Hennis, van het 1ste, C. J. Frölich Hubert, van het 4de reg. inf., eerstgenoemde adj., alsmede de 1ste luit.-adj. A. Grevers, van het korps, de 1ste luits. J. E. Simon en G. J. Hofstede Crull, van het reg. gren. en jag., en E. A. Gelderman, van het instr.-bat.; tot 1sten luit.: de 2de luits. J. van der Meer, D. van Buggem, J. M. Campbell, jhr. W. P. Six, J. H. Bachiene, P. J. Le Jolle en C. J. Owerling, allen van het korps. — Bij het instr.-bat., tot luit.-kol.: de maj. E. Nieuwenhuizen, kommand. van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. M. L. Burgdorffer en N. Épkema, beiden van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luits. J. Keizer, J. H. Engelbregt en J. M. Buffart, allen van het korps. — Bij het algem. depôt van discipline, tot luit.-kol.: de maj. C. J. Booms, kommand. van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl.

J. P. W. Dörr, van het korps — Bij het wapen der kavall. Bij het 2de reg. huzaren, tot maj.: de ritm. A. J. Pels Rijcken; bij het 3de reg. huzaren, tot kol.-komm.: de kol. G. A. Hamming, van het op te heffen 5de reg. drag.; tot maj.: de ritm. W. F. M. Fundter; bij het 4de reg. huzaren, tot maj.: de ritm. H. L. le Clercq. — Bij het personeel van de geneesk. dienst der landmagt, tot 1sten offic. van gez. 1ste kl.: de 1ste offic. van gez. 2de kl. G. F. van Dommelen; tot 1sten offic. van gez. der 2de kl.: de officn. van gez. 1ste kl. J. Roos en R. van Raalten; tot offic. van gez. 1ste kl.: de offic. van gez. 2de kl. A. J. Wilson. — Bij het person. van de milit. dienst, tot maj.: de paardenarts van de 1ste kl. A. J. de Bruin, van het reg. veld.-art.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der inf., bij den staf van het wapen: de kap. J. C. Smissaert, van het 7de, en L. J. J. A. Joost, van het 6de reg. inf. Bij het reg. gren. en jagers: de maj. J. K. Bühler, van het 2de, J. W. van Hopbergen, van het 4de reg. inf., alsmede de kaps. C. P. T. Pippenghegen, van het 1ste, F. Ongerboer, van het 3de, jhr. A. J. B. van Suchtelen tot de Haar, van het 5de, en C. W. T. van Jeetze, van het 6de reg. inf.; de 1ste luit.-adjs. C. A. de Jager, van het 5de, en C. L. Lankenau, van het 6de reg. inf., in verband met genoemde overplaatsing eervol ontheven uit de betrekking van bat.-adj., de 1ste luits. M. A. A. J. van Neck, van het 3de, A. W. Heule, van het 5de, B. H. Hilvers, van het 6de, K. Henry, van het 2de, C. P. Lammers, van het 3de, J. H. Boerrigter, van het 1ste, E. Boelants, van het 7de, J. R. Keuchenius, van het 3de, G. S. A. de Ronde, van het 4de, F. van der Esch, van het 5de, H. J. Bergé, van het 8ste, C. H. N. de Ronde, van het 4de, C. J. Koolhaas, van het 5de, J. Joha, van het 4de, W. B. van den Bosch, van het 1ste, J. E. H. Hanckar, van het 3de, L. J. Krugers, van het 5de, en J. C. Vervate, van het 2de reg. inf. Bij het 1ste reg. inf.: de maj. C. M. de Jongh van Rodenburgh, van het 2de, de kap. H. Murman, van het 3de, en de 1ste luit. O. M. Hoogeveen, van het 6de reg. inf. Bij het 4de reg. inf.: de maj. N. van Willes, van den staf der inf., werkzaam bij het D. v. O. Bij het 6de reg. inf.: de kap. E. F. C. A. Henckens, van het 3de reg. inf. Bij het 7de reg. inf.: de kap. J. G. Mulder, van het 6de reg. inf. Bij het instr.-bat.: de kaps. B. J. baron Mulert tot de Leemkule, van het 4de, en H. F. C. A. van der Plas, van het 7de reg. inf. Bij het 2de reg. vest.-art., de 2de luit. W. F. van Rappard, van het leger in O.-I.

Eervol ontheven.

Uit zijne tegenwoordige betrekking bij het D. v. O., de kap. W. F. Koster, van het korps ingen. mineurs en sapp., werkzaam bij het D. v. O. en bestemd om in het garniz. te 's Hage onder bevelen van den eerstaanwezenden ingen. te Delft dienst te doen. Uit zijne betrekking bij de K. M. A., de kap.-ingen. G. G. van der Hoeven, werkzaam bij de K. M. A., en zulks op het daartoe door hem te kennen gegeven verlangen en geplaatst te Utrecht, en de 1ste luit.-ingen. A. J. Voorduin, werkzaam bij de K. M. A., en zulks op het daartoe door hem te kennen gegeven verlangen, en geplaatst te Nijmegen.

Definitief bij het D. v. O. werkzaam gesteld.

De kap. J. C. C. den Beer Poortugael, van het 4de reg. inf., gedetacheerd bij het D. v. O., en in verband daarmee overgeplaatst bij den staf der inf.

Werkzaam gesteld bij de K. M. A.

De kap.-ing. A. Baud, te Breda, en de 1ste luit.-ingen. K. Eland, te Wijk bij Duurstede.

Eervol ontslag verleend.

Aan den 1sten luit. der artill., op non-activiteit, C. F. Schoch; aan den kol. der inf. van het leger in Ned. Indië, G. F. Nauta, thans met verlof hier te lande, en zulks op het daartoe door hen gedaan verzoek.

—
Naar zijn korps teruggekeerd.

De kap. J. C. W. van Kerkwijk, van het 4de reg. inf., gedetach. bij het D. v. O.

Gedetacheerd.

Bij het kolon. werf-depôt, de kap. C. M. W. Kamps, van het 4de reg. inf.

Op non-activiteit gesteld.

De intend. der 2de kl. E. A. E. baron Dibbets en de onder-intend. der 1ste kl. D. C. Otken.

Op non-activiteit gesteld, in afwachting van nadere beschikking.

De majoor J. J. Rost van Tonningen, van het 2de reg. inf., en de 1ste luit. A. Schim van der Loeff, van het korps ingen. mineurs en sapp. — *Voor den tijd van één jaar*: de 1ste luit. W. A. H. Gelderman, van het 5de reg. dragond., en de 2de luit. L. F. A. van der Goes, van het 1ste reg. inf.

Hier te lande teruggekeerd en in subsistentie opgenomen bij het koloniaal werf-depôt,

de offic. van gezondh. der 2de kl. M. R. Gantz, gedetach. geweest bij de landmagt in West-Indië.

Gepensionneerd.

De luit.-kol. J. H. L. de Jongh, provinc. adj. in Utrecht; de maj. J. D. Evers, provinc. adj. in Noord-Brabant; de maj. J. T. Evers, provinc. adj. in Overijssel; de maj. J. Schnebelie, provinc. adj. in Friesland; de kol. J. A. G. baron van Ittersum, plaatsel. komm. der 2de kl. te 's Hage; de kol. H. F. N. de Ronde, plaats. komm. der 2de kl. te Nijmegen; de luit.-kol. J. P. Doelen, plaats. komm. der 2de kl. te 's Bosch; de maj. J. A. Spieringhs, plaats. komm. der 3de kl. te Grave; de kap. W. C. E. Waitz, plaats. adj. der 1ste kl. te Maastricht; de kol. W. J. P. Ravers, komm. van het reg. gren. en jag., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van gener.-maj.; de kol. J. van Overstraten, komm. van het 2de reg. inf., onder toekenning van den rang van gen.-maj., de kol. F. M. E. van Thielen, van het 5de reg. inf., onder toekenning van den rang van gen.-maj.; de kol. C. N. Peperkamp, komm. van het 6de reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de maj. H. Gout, van het 6de reg. inf., onder toekenning van den rang van luit.-kol.; de maj. op non-activiteit E. K. Hamming; de kap. F. Stoltenhoff, van het 2de, J. Swemer, van het 4de reg. inf.; V. van Halm, van het 8ste reg. inf., gedetacheerd. bij het kolon. werf-depôt, alsmede G. A. Hapmans, van het 7de reg. inf., onder toekenning van den rang van majoor; de kol. J. E. Vertholen, komm. van het 3de reg. huzaren, en de ritmeester-adj. F. G. A. L. Römer, van hetzelfde regt., onder toekenning van den rang van gen.-maj. aan den kol. Vertholen en dien van maj. aan den ritm. Römer; de luit.-kol. A. P. H. Boellaard en de kap.-kwartierm. van Reijen, beiden van het opgeheven 5de regem. dragonders.

Overleden,

te Bergen-op-Zoom, de 2de luit.-kwartierm. R. F. Savelsberg, van het 3de reg. inf.; te Suriname, de 1ste luit. der inf. J. L. Tuckermann, gedetach. bij de landmagt in West-Indië.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot tijd. in comm. bij het groot mil. hosp. te Weltevreden, de mil. ambt. 2de kl. P. G. de Booij; tot tijd. hosp.-meester bij het garn.-hosp. te Oenarang, de ben. tijd. hosp.-meester bij het groot mil. hosp. te Padang B. H. W. Hamer; tot tijd. hosp.-meest. bij het groot mil. hosp. te Padang, de met de waarn. dier betr. belaste mil. ambt. 3de kl. J. B. Angenent; tot plaats. komm. te Batavia, de luit.-kol. G. B. T. Wiggers van Kerchem, mil. komm. der Wester-afd. van Borneo; tot waarn. mil. komm. der Wester-afd. van Borneo, de maj. van het 9de bat. inf. G. L. C. C. van Vugt; bij den art.-constr.-winkel te Soerabaja, tot opz. over de smederij, de opz. J. F. Noijen; tot onder-opz. 1ste kl. over de smederij B. J. van Grinsven; tot onder-opz. 2de kl. over de smederij enz., de onder-opz. 2de kl. over de smeden J. Meier en de onder-opz. 3de kl. over de smeden J. Ekels en J. Flipsen; tot opzigt over den timmermanswinkel enz., de opzigt P. A. Panser, tot onder-opz. 3de kl. over den timmermanswinkel, de opzigt 1ste kl. over de timmerlieden F. W. de Bok, wien inmiddels een tweejarig verlof naar Nederland is verleend; tot opz. over den wagenm. en kuiperswinkel de opz. over de wagenmakers enz. R. Schenninck, tot onderopz. 1ste kl. idem de onder-opz. over de wagenmakers enz. J. Augenstein; tot opz. over den instrumentmakerswinkel en draajerij de opz. G. L. J. A. Rotte; tot onder-opz. idem de onder-opz. J. C. Staleman; tot opz. over de ijzergieterij J. Stolk, thans die betrekking vervullende; tot opzigt over de koper- en loodgieterij de opz. J. J. van Wette; tot opzigt over den zadelmakerswinkel en over de zadelmakers H. J. van Hingstbergen; tot opz. over den verwerswinkel de opz. over de verwers J. Volbrach; tot modelm. 1ste kl. de modelm. R. Steenmeijer; tot teekenmeester Z. Manz, thans die betrekking vervullende; tot expedit. bij den gener. staf (milit. ambten. 3de kl.) C. J. Kraus; tot adjud. bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo P. J. C. van Ooijen.

Bevorderd.

Bij de milit. admin.: tot kap.-kwart. de adj.-intend. H. W. C. Broderode, tot 1sten luit.-kwartierm. de 2de luit.-kwartierm. J. W. J. van Deventer.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij de geneesk. dienst, bij het groot milit. hospit. te Samarang W. S. Cramer; bij de geneesk. dienst ter Sumatr. westk. en onderh. P. J. 't Hooft, beide offic. van gez. 2de kl. Bij de inf., bij het 1ste bat.: de kap. J. Teunis; bij het 9de bat., de 1ste luit. H. A. E. Tromp; bij het 12de bat., de kap. C. H. A. F. Catenius; bij het 16de bat., de 1ste luit. W. H. van der Pol — *Overgeplaatst*: Bij de geneesk. dienst te Riouw en onderh. de offic. van gez. 3de kl. F. Rogier, van de geneesk. dienst te Palembang; bij het bureau van den chef over de geneesk. dienst, de offic. van gez. 2de kl. A. J. H. van den Myl Dekker, van de geneesk. dienst te Klatten; bij het groot mil. hosp. te Samarang, de offic. van gez. 2de kl. P. S. A. van Dura, van het garn. te Boyolali; bij het garn. te Boyolali, de off. van gez. 2de kl. R. W. Deidel, van de geneesk. dienst ter Sum. westkust; bij de geneesk. dienst ter Sum. Westkust, de off. van gezondh. 2de kl. H. J. Wefers Bettink, van het bureau van den chef der geneesk. dienst. Bij de inf., bij het 3de bat., de 1ste luit. F. H. S. Schultze; bij het 6de bat., de kapit. J. H. Rausch; bij het 7de bat., de 1ste luit. P. C. Gaal; bij het 8ste bat., de 1ste luit. P. de Riemer; bij het 10de bat., de 2de luit. M. Tiernego; bij het 13de bat., de kap. J. W. Auffmorth; bij het 14de bat., de kap. B. J. C. van Eersel; bij het garn.-bat. van Sum. westk. en onderh., de kap. H. Demmenie; bij dat van Palembang, de 1ste luit. J. H. van Rijn; bij dat van Banka, de 1ste luit. E. C. Matéron; bij de garn.-komp. van Timor en onderh., de kap. A. F. Beckman; bij het korps pupillen, de kap. P. B. Bruyn van Rozenburg en de 2de luit. W. A. A. Visser, zullende zij bij hun wapen worden gevoerd à la suite; bij het subsist.-kader te

Batavia, de 2de luiten. L. C. van Vleuten; bij dat te Samarang, de 1ste luiten. F. Buning. — *Overgeplaatst van het leger fier te lande bij dat in Oost-Indië*, de 2de luit. A. H. Benjamins, van het 2de reg. vest-art. — *Gedetacheerd van het leger hier te lande voor den tijd van 5 jaar bij dat in Oost-Indië*, de 1ste luit. M. J. Temminck, van het 8ste reg. infant.; de apothekers 3de kl. A. Machielse en J. B. Nagelvoort, beiden van het personeel van de geneesk. dienst. — *Tijdelijk gedetacheerd bij de landmagt in West-Indië*, de maj. L. K. Kirsch, van het 3de reg. inf. — *De detachering verlengd met een jaar*, voor den 1sten luit. der inf. G. P. H. Zimmerman, gedet. bij de landmagt in West-Indië.

Op non-activiteit gesteld,

bij de inf.: de kap. O. A. Koocken, de 1ste luit. P. J. van Loo en de 2de luit. B. van Zalingen.

Eervol ontslagen,

op verzoek, als adjud. van den komm. der troepen in de Z.- en O.-afd. van Borneo P. P. H. van Ham, en in diens plaats benoemd W. Q. E. Vetter, met bep. dat hij bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite; de maj. der inf. F. G. Steck; de kap. der inf. C. P. Frantzmans; de offic. van gez. 2de kl. F. A. Wethmar; de off. van gez. 2de kl. W. S. Cramer; de maj. der inf. J. C. Steenbergen.

Ontslagen.

Uit Zr. Ms. dienst, de 1ste luit. der inf., op non-activ., P. J. van Loo.

Verlof naar Nederland verleend,

voor den tijd van twee jaren, aan den kap. der inf. H. E. Driessen; aan den comm. expedit. bij de directie der genie (mil. ambt. 3de kl.) W. H. B. Gøverdinck; weg. ziekte, aan den 1sten luit. der artill. G. Langenberg; aan den 1sten luit. der infant. W. C. van Marion; aan den off. van gez. 1ste kl. P. A. Bol en aan den magazijnm. 3de kl. der genie G. J. Imbert.

Overleden.

K. Schotborgh, 1ste luit. der inf., te Oenarang, den 26sten Februarij 1867; J. van Kesteren, 2de luit. der inf., te Salatiga, den 3den Februarij 1867; G. G. E. F. Faust, 2de luit. der inf. te Makassar, den 27sten Februarij 1867; H. C. Jongbloed, 1ste luit. der artill., te Weltevreden, den 4den Maart 1867; J. C. Zubli, kap.-kwartierm., op non-activ., te Weltevreden, den 3den Februarij 1867.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

THE HISTORY OF THE

Second section of faint, illegible text, likely the beginning of the main body of the document.

Third section of faint, illegible text, continuing the narrative or discussion.

Fourth section of faint, illegible text, possibly a concluding paragraph or a separate section.

Fifth section of faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a footer or a final note.

BIJLAGE VI.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 6.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand Junij 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

BENOEMD.

Bij den plaatselijken staf, tot kolonel: de luit.-kol. J. C. P. Hamminck Schepel, plaatsel. komm. van de 2de kl. te 's Bosch; tot 1sten luit.: de 2de luits. J. W. Bichelmeijer, plaatsel. adj. van de 2de kl. te Groningen, K. H. Bode, plaatsel. adj. van de 2de kl. te Breda en F. Spronk, plaatsel. adj. van de 2de kl. te Middelburg. — Bij het wapen der inf. Bij den staf van het wapen, tot kap.-kwartierm. van de 1ste kl.: de kap.-kwartierm. van de 2de kl. J. J. van Thiel, van de K. M. A. Bij het reg. gren., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. C. A. de Favauge van het korps; tot adj.: de 1ste luits. J. A. Jochems, H. J. G. Benschop, G. Clockener Brousson en J. C. van Meegen, allen van het korps. Bij het 2de reg. inf., tot adj.: de kap. W. C. D. van Rijen en de 1ste luit. H. Pothoven, beiden van het korps. Bij het 3de reg. inf., tot adj.: de 1ste luits. J. R. de Plönnyes en R. P. Verspück, beiden van het korps; tot 2den luit.-kwartierm.: de serg. E. H. J. Jansen, van het korps. Bij het 5de reg. inf., tot adj.: de 1ste luits. F. W. A. van Dedem van Driesberg en M. P. E. E. H. Stoop, beiden van het korps. Bij het 6de reg. inf., tot adj.: de 1ste luit. A. E. van der Heijde, van het korps. Bij het 7de reg. inf., tot adj.: de 1ste luit. M. H. J. Plantenga, van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit.-adj. A. P. Scheltus, van het reg. gren. en jag.; tot adj.: de 1ste luit. F. J. N. Prohn, van het korps. Bij het algem. depôt van discipl., tot adj.: de 1ste luit. L. Scheltus, van het korps. — Bij het wapen der kav. Bij den staf van het wapen, tot instruct. bij de rjtschool: de ritm. S. J. von Huguenin, van het 2de reg. huzaren. Bij het 1ste reg. huzaren, tot ritm. van de 1ste kl.: de ritm. van de 2de kl. W. A. A. B. van Toll, van het korps. Bij het 2de reg. huzaren, tot maj. de ritm. der 1ste kl. A. J. Pels Rijcken, van het korps. Bij het 3de reg. huzaren, de kol. G. A. Hamming, komm. van het opgeheven 5de reg. drag.; tot maj.: de ritm. der 1ste kl. W. F. M. Fundter, van het korps. Bij het 4de reg. huzaren, tot maj.: de ritm. der 1ste kl. H. L. Le Clercq, van het korps; tot 1sten luit.: Z. K. H. Willem, Alexander, Karel, Hendrik, Frederik, Prins der Nederlanden. — Bij het wapen der art. Bij het reg. veld-art.,

tot maj.: de paardenarts der 1ste kl. A. J. de Bruijn, van het korps. Bij het reg. rijd. art., tot 1sten luit.: Z. K. H. Willem, Alexander, Karel, Hendrik, Frederik, Prins der Nederlanden. — Bij het personeel van de geneesk. dienst der landmagt, tot 1sten offic. van gez. der 1ste kl.: de 1ste offic. van gez. der 2de kl., dr. G. F. van Dommelen, werkzaam aan het bureau van den inspect.; tot 1sten offic. van gez. der 2de kl.: de offic. van gez. der 1ste kl. J. Roos, bij het 1ste reg. inf., gedetacheerd bij het koloniaal werf-depôt, en R. van Raalte, bij het 1ste reg. vest.-art.; tot offic. van gez. der 1ste kl.: de offic. van gez. der 2de kl. H. J. Wilson, van het algem. depôt van discipline, en N. J. Muller, thans dienstdoende bij het garn.-hosp. te Amsterdam; tot apoth. van de 2de kl.: de apoth. van de 3de kl. D. P. Vermaas, van de garn.-infirm. te Venlo; tot militie-commissaris in Friesland: de gepens. luit.-kol. C. A. Langguth; tot adj. van Z. M. in buitengewone dienst: de kol. der inf. E. C. F. Happé, van het leger in Oost-Indië. — Den rang verleend van luit.-gen.: aan den gepens. gen.-maj. C. T. van Meurs, adj. van Z. M. in buitengew. dienst; dien van gen.-maj.: aan den gepens. kol. der inf. C. N. Peperkamp.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der inf., bij den staf van het wapen: de kaps. R. T. Muschart, van het 1ste, en W. Bannier, van het 6de reg. inf., beiden nog voorloopig gedetacheerd bij de K. M. A., ten einde definitief bij genoemde inrigting werkzaam te zijn; de 1ste luits. A. G. F. de Petit, van het reg. gren. en jag., W. B. J. Duijcker, van het 3de reg. inf. en W. C. F. Bresler, van het instr.bat. — Bij het instr.-bat.: de 1ste luit. J. J. Vriemoet Drabbe, van het 6de en de 2de luit. J. Hissink van het 7de reg. inf. Bij het algem. depôt van discipline: de 1ste luits. J. Vlam, van het 2de en G. J. Noij, van het 3de reg. inf. — Bij het 1ste reg. huzaren: de maj. jonkh. A. H. des Tombe, van het opgeheven 5de reg. drag. Bij het 2de reg. huzaren: de maj. A. O. H. baron Gansneb, genaamd Tengnagel, van den staf van het wapen, belast met het toezigt over den rijcursus en de smidschool, de ritm. M. G. Matthes, van het 1ste reg. huzaren en J. F. H. van Heumen, van het opgeheven 5de reg. drag., de paardenarts der 2de kl. J. L. N. Weissenbruch, van het opgeheven 5de reg. drag. en gedetacheerd bij het 3de reg. huzaren, en W. F. Schröder, van het reg. veld-art., de 1ste luit. jonkh. C. Janssens van het 4de reg. huzaren en P. N. J. Thirion van het opgeheven 5de reg. drag., de 1ste luit.-kwartierm. W. H. van der Meer, van het opgeheven 5de reg. drag., de 2de luit. J. R. A. Higly, van het opgeheven 5de reg. drag. Bij het 3de reg. huzaren: de ritm. C. L. Hermsen, van het opgeheven 5de reg. drag., de 2de luits. J. R. T. van Musschenbroek en G. J. IJssel de Schepper, beiden van het opgeheven 5de reg. drag. Bij het 4de reg. huzaren: de ritm. N. M. Tolsma, van het opgeheven 5de reg. drag., de 1ste luit. H. J. van Maurik, administr. van kleeding en wapening, van het opgeheven 5de reg. drag. — Bij het reg. veld-art.: de paardenarts van de 3de kl. F. Meijer van het 2de reg. huzaren en J. G. S. Arntz, van het opgeheven 5de reg. drag. Bij het 2de reg. vest.-art.: de 1ste luit. C. G. Polvliet, van 1ste reg. vest.-art. Bij het reg. rijd. art.: de paardenarts der 1ste kl. J. E. C. Schook, van het opgeheven 5de reg. drag.

Eervol ontslagen.

De 1ste luit. A. baron van Dedum van den gen. staf, thans op non-activiteit, en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Op non-activiteit gesteld.

De intendant van de 2de kl. E. A. E. baron Dibbets, belast met de administrative dienst in de opgeheven 1ste en 5de mil. afd.; de onder-intend. der 1ste kl. D. C. Otken, belast met de adm. dienst in de opgeheven 2de mil. afd.; de onder-intend. der 2de kl. M. R. Hamming, belast met het toezigt over het garn.-hosp. de mil. bakkerij en nachtleger in de provincie Zeeland, standplaats Vlissingen. — Voor den tijd van één jaar de 2de luit. P. van Tienhoven van het 1ste reg. huzaren en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

In active dienst hersteld.

Bij het 1ste reg. inf. de 1ste luit. der inf. op non-activiteit L. J. Souman

Blijft te Utrecht gevestigd.

Belast met het admin. toezigt over het rijk's hosp. enz., de onder-intend. O. I. de Haart, toegevoegd aan de 4de mil. afd.

Toegevoegd aan den Intendant.

In de 2de mil. afd. de onder-intend. S. C. Rijnbende, uit de opgeheven 1ste en 5de mil. afd.; in de 3de mil. afd. de onder-intend. J. W. Muller, uit de opgeheven 2de mil. afd.

Belast met de administrative dienst.

In de 1ste mil. afd. de intend. der 2de kl. F. C. R. Boers, uit de opgeheven 3de mil. afd.; in de 2de mil. afd. de onder-intend. der 1ste kl. J. C. N. van Hees, uit de opgeheven 7de mil. afd.; in de 3de mil. afd. de onder-intend. der 1ste kl. M. de Ras, uit de opgeheven 4de mil. afd.; in de 4de mil. afd. de onder-intend. der 1ste kl. C. J. Roelants, uit de opgeheven 6de mil. afd.

Uit zijne betrekking van Instructeur.

De ritmeester jonkh. P. O. H. Gevaerts van Simonshaven, instruct. van het 2de reg. huzaren, en in verband daarmee benoemd tot adj. van het korps, en jonkh. F. A. Meijer instruct. bij het opgeheven 5de reg. drag. en overgeplaatst bij het 2de reg. huzaren.

Uit zijne betrekking van Adjudant.

De 1ste luit. W. A. baron van Lijnden adj. bij het 5de reg. inf. en overgeplaatst bij het 3de reg. van het wapen; de ritm. G. H. van Nouhuys adj. van het opgeheven 5de reg. drag. en overgeplaatst bij het 3de reg. huzaren, en de 1ste luit. jonkh. P. Gevaerts adj. van het opgeheven 5de reg. drag. en overgeplaatst bij het 1ste reg. huzaren.

Definitief geplaatst bij 's Rijks magazijn van geneesmiddelen.

De apotheker der 2de kl. P. A. H. Dubois van het garn.-hosp. te Bergen op Zoom, gedetacheerd bij het magazijn van geneesmiddelen.

Eercol ontheven uit hunne tegenwoordige betrekking bij de K. M. A.

De 1ste luits. J. A. Obreen van den staf der inf., werkzaam bij de K. M. A. en in zijnen rang overgeplaatst bij het 6de reg. inf.; E. L. H. van Lanschot Hurbrecht van den staf der kav., werkzaam bij de K. M. A. en in zijnen rang overgeplaatst bij het 4de reg. huzaren; J. F. H. Boonacker van het bat. ingen. min. en sapp., werkzaam bij de K. M. A.

Definitief bij de K. M. A. werkzaam gesteld.

De kap. M. C. F. Simon van het 3de reg. vest.-art., gedetacheerd bij de K. M. A., en in verband daarmee overgeplaatst bij den staf van het wapen der art.

Gedetacheerd.

Bij het D. v. O. de 1ste luit. P. Thijsen van het 3de reg. inf. en de 2de luit. kwartierm. J. Gruijs van het 6de reg. inf. Bij het koloniaal werfd. de 2de luits. J. Renier van het 1ste, L. H. A. Bonemeijer van het 2de en J. K. Koot van het 8ste reg. inf. Bij de reserve eskad. van het 2de en 4de reg. huzaren de paardenarts der 2de kl. J. H. Houtzagers van het 1ste reg. huzaren.

Gepensionneerd.

De kol. J. E. Vertholen komm. van het 3de reg. huzaren, onder toekenning van den rang van gen.-maj.; de luit.-kol. A. P. H. Boellaard van het opgeheven

5de reg. drag.; de ritm. F. A. G. L. Römer adj. van het 3de reg. huzaren, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van majoor en de kap. kwart. W. C. D. van Rijen van het opgeheven 5de reg. drag. onder toekenning van den rang van majoor.

Overleden.

de kap. H. van der Groesen van het 8ste reg. inf.; de 1ste luit. W. L. A. Nolthenius van het 7de reg. inf.; te 's Hage, de apotheker van de 2de kl. H. de Vos, van het magazijn van geneesmiddelen.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Bij het wapen der inf., tot 2de luits. R. T. Looomeijer, G. M. Burgerhoudt, P. van Rijk, G. van Bijleveld, J. C. A. Reigersman, W. M. G. Bins en H. L. T. Ligtenberg; tot ingen.-werktuigk. bij den artill.-constr.-winkel te Soerabaja C. T. O. Gunther.

Bevorderd.

Bij het wapen der inf., tot majoors, bij het 5de bat. C. J. Westenberg; bij het 14de bat. C. J. Meijer; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo J. van Leyden; tot kapits. A. L. F. de Jacquier de Lompret, J. B. van Driem, G. S. C. Klerk, A. J. H. Lubeck, W. A. Albrecht en J. W. E. Schadee van der Does; tot 1ste luits. F. A. Hekmeijer, D. E. W. Smulling, C. C. F. H. Jagemann, L. J. Zelle, J. C. B. Stegman, C. H. O. M. von Winning, F. C. E. Meijer, G. Miseroy, P. F. A. van Stuwe, M. A. Thieme, A. H. van de Pol en W. T. Haase, met bepaling dat C. H. O. M. von Winning en G. C. E. Meijer als gedetacheerd bij de milit. verkenningen (directie der genie), bij hun wapen zullen gevoerd blijven à la suite. — Bij het wapen der art., bij het person. tot kap. G. P. Bischoff; tot 1ste luits. W. R. L. F. Schultze en L. F. Leeping; bij het materieel, tot 1ste luits. J. A. van der Kruk en H. Kuyper, met bep. dat laatstgen. als onder-constr. bij den artill.-constr.-winkel te Soerabaja zal werkzaam blijven.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der inf., bij het 9de bat., de maj. J. L. J. H. Pel; bij de geneesk. dienst in de Z.- en O.-afd. van Borneo, de offic. van gez. 1ste kl. A. H. Kunze.

Eervol ontslagen.

Uit Zr. Ms. milit. dienst, met behoud van regt op pens., de luit.-kol. der inf. C. J. Riesz; de kol. der gen. en sapp. G. W. Fredzess.

Ingetrokken.

Bij het wapen der inf., de bevolen overplaatsingen van den sedert op verz. eerv., uit Zr. Ms. milit. dienst, met behoud van regt op pens., ontslagen maj. van het 5de bat. F. G. Steck, bij het garn.-bat. der 2de milit. afd. op Java en van den maj. van het garn.-bat. in de 2de milit. afd. op Java N. G. van Huffel, bij het 5de bat.

Verlof naar Nederland verleend,

voor den tijd van twee jaren, aan den spijsverzorger bij het groot milit. hosp. te Soerabaja (milit. ambt. 3de kl.) M. M. van Beem; aan den onder-intend. 1ste kl. bij de milit. admin. F. E. K. Stoelman; aan de kapits. der inf. W. N. Verlegh, J. P. C. van Eysden en R. F. van Rhijn.

VERBETERING.

In het vorig Nummer, Bladz. 294, regel 16 v. b., staat: eerbied; lees: eenheid.

BIJLAGE VII.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 7.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand Julij 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

—*—
BENOEMD.

Bij den plaatsel. staf, tot 1sten luit.: de 2de luits. F. P. J. Delfos den Doren, plaatsel. adj. van de 2de kl. te Leijden. Bij het reg. gren. en jagers, tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. J. J. H. G. van Wickevoort Crommelin, van het korps; tot adj.: de 1ste luit. J. Lammerse, van het korps. Bij het 1ste reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. M. Roelants, van het 4de reg. inf.; tot 1sten luit.: de 2de luit. jhr. T. A. C. de Geer, van het korps; tot 2den luit.: de kadets G. J. W. Koolemans Beijnen, M. de Ras, W. G. van der Wijck, W. F. P. J. Happé en C. J. Vaillant, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het 2de reg. inf., tot majoor: de kap. van de 1ste kl. F. A. P. E. de Tourton Bruijns, van het 4de inf.; tot 1sten luit.: de 2de luits. J. T. Le Maire en H. C. Calcoen, beiden van het korps; tot 2den luit.: de kadets J. A. L. Schoenmaeckers, D. G. baron Sloet van Zwanenburg, G. C. Arntzenius en F. L. J. Battaerd, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het 3de reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. W. J. von Leschen, van den staf der inf., werkz. bij de K. M. A.; tot 1sten luit.: de 2de luit. A. Bogaert, van het korps; tot 2den luit.: de serg. J. P. F. G. E. Delpy, van het korps, en de kadets T. B. A. Carré, T. C. C. Orsoy Veeren en B. K. van Tuinen, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het 4de reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luits. C. J. H. Wieling en W. A. T. Helms, beiden van het korps; tot 2den luit.: de kadets L. Brender à Brandis, J. Hamming, J. H. Alma en C. Roelants, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het 5de reg. inf., tot luit.-kolonel: de majoor H. A. Hamming, van het reg. gren. en jagers; tot 2den luit.: de kadets W. E. Klapp en H. Koppen, beiden herkomstig van de K. M. A. Bij het 6de reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit.-adj. W. F. K. J. F. Frackers, van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luits. C. W. van Suchtelen, C. W. Q. de Flines, J. Doornbos. F. J. Raebel en B. C. G. Glasius, allen van het korps; tot 2den luit.: de kadets W. G. F. Snijders, F. V. Quadekker, H. A. Brocx, A. D. Petter en J. Scheuer, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het 7de reg. inf., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. F. baron van Aerssen

Beijeren van Voshol, van het korps; tot 2den luit.: de kadets G. E. Haarsma, jhr. C. K. van der Wijck, jhr. W. A. Roël en H. van Herwerden, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het 8ste reg. inf., tot 1sten luit.: de 2de luit. G. J. Couvee, van het korps; tot 2den luit.: de kadets J. Tonckens, J. K. Wijmans en J. P. de Veer, allen herkomstig van de K. M. A. — Bij het wapen der kav. Bij het 1ste reg. huzaren, de kadet R. F. C. baron Bentinck, herkomstig van de K. M. A. Bij het 2de reg. huzaren, tot instruct.: de ritm. jhr. F. A. Meijer, van het korps. Bij het 3de reg. huzaren, tot adj.: de ritm. E. Visser, van het korps; tot 2den luit.: de kadet E. J. H. Ringeling, herkomstig van de K. M. A. — Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen, tot gener.-majoor inspect. van het wapen: de kolonel J. A. Le Clercq, kommand. van het 2de reg. vesting-art.; tot directeur in de directie voor het materieel der art.: de gener.-majoor A. H. Drijfhout van Hooff, directeur in de opgeheven 1ste art.-dir., uit welke betrekking hij eervol wordt ontheven; tot majoor, bestemd om te worden toegevoegd bij den directeur in de directie voor het materieel der art., de kap. van de 1ste kl. O. J. Fredzess, van het 2de reg. vesting-art.; tot magazijnm. der art. van de 1ste kl. te Delft, de kap. C. G. Kraijenhoff van de Leur, instruct. bij het 1ste reg. vesting-art.; tot magazijnm. der art. van de 1ste kl.: de kap. W. Petter, magazijnm. der art. van de 2de kl. te Bergen-op-Zoom, en J. G. Bosch, magazijnm. der art. van de 2de kl. te Willemstad; tot onder-directeur in het wapen-depôt te Dordrecht, de kap. der 1ste kl. C. J. Warnsinck, van het 2de reg. vesting-art.; tot magazijnm. der art. van de 2de kl. te Helder, de kap. van de 1ste kl. R. Mijkamp, van het 3de reg. vest.-art.; tot magazijnm. der art. van de 2de kl. te 's Bosch: de kap. der 1ste kl. C. E. Altheer, van het 3de reg. vest.-art.; tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. A. G. Kempers, van den staf der art., adj. voor het materieel bij de art.-stapel- en constr.-magaz., tevens eervol uit die betrekking ontheven en in zijnen rang overgeplaatst bij het 3de reg. vest.-art.; tot 2den luit.-magazijnm. der art. van de 3de kl. bij het D. v. O.: de serg. C. J. Halkemeijer, van het 1ste reg. vest.-art. Bij het reg. veld-art., tot kap. van de 2de kl.: de kapt. van de 3de kl. A. Suy, J. W. J. Zegers Rijser en F. M. B. Alewijn, allen van het korps; tot 1sten luit.: de 2de luits. H. J. E. de Vogel, P. H. van Druijnen, C. E. van Strijen en G. K. C. baron van Lijnden, allen van het korps. Bij het 1ste reg. vest.-art., tot kap. van de 1ste kl.: de kapt. van de 2de kl. A. J. F. Meijl en G. J. van Trojen, beiden van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. W. C. Hojel, van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. J. A. de Bergh, van het 3de reg. vest.-art. en A. Greve, van het reg. veld-art.; tot 1sten luit.: de 2de luits. F. A. A. Halverhout, J. C. Gaillard en J. J. de Greve, allen van het korps; tot 2den luit.: de kadets P. J. Margry, H. W. J. Roijen, J. Ramaer en J. F. A. Kramer, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het 2de reg. vest.-art., tot kommand.: de kolonel O. H. Kuijck, van het wapen der art., op non-activiteit; tot kap. van de 1ste kl.: de kapt. van de 2de kl. A. E. Reuther, J. J. Collard en A. L. Buhlman, allen van het korps, laatstgenoemde adj.; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. G. G. A. Schwartz, van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. G. D. Birnie, van het korps en H. Beijerman, instruct. in de rijkunst bij het reg. rijdende art.; tot 1sten luit.: de 2de luits. D. Hackstroh en P. W. Steenkamp, beiden van het korps; tot 2den luit.: de kadets J. A. K. van Hasselt, J. D. N. de Fremery en A. W. Kattenbusch, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het 3de reg. vest.-art., tot majoor: de kap. der 1ste kl. J. C. R. Ridder, van het reg. veld-art.; tot kap. van de 2de kl.: de kapt. van de 3de kl. K. L. van der Heyden en D. G. T. G. van der Voort Maarschalk, beiden van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. H. H. J. baron Haersolte van den Doorn, van het reg. rijdende art., M. van Aken, van het 1ste reg. vest.-art., en in zijnen nieuwen rang overgeplaatst bij het 1ste reg. vest.-art., A. Romswinkel, van het korps, D. W. van Walcheren, van het reg. veld-art., en H. A. Schneiders van Greijffensweert, van het 1ste reg. vest.-art.; tot 1sten luit.: de 2de luits. F. L. W. Beijerinck, P. J. te Winkel en H. A. van Deventer, allen van het korps; tot 2den luit.: de kadets H. B. van Maaren, A. D. baron van Verschuer, W. van Houten, A. J. H. baron van Lijnden en J. L.

F. H. Rollin Couquerque, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het reg. rijdende art., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. J. W. L. Gerard van Sijzen, van het korps. — Bij het korps pontonniers, tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. G. N. Ninaber, van het korps. — Bij het korps ing., min. en sapp.: tot kolonel: de luit.-kolonel C. P. Del Campo, genaamd Camp, van het korps; tot luit.-kolonel: de majoors jhr. J. F. van Thije Hannes, H. Welsink en J. H. Mossel, allen van het korps, laatstgenoemde chef van het bureau materieel der genie bij het M. v. O.; tot majoor: de kap. van de 1ste kl. S. Prince, H. H. Rochell, F. A. Vaillant en A. J. C. de Bruijn, allen van het korps; tot majoor, kommand. van het bat. min. en sapp.: de kap. van de 1ste kl. G. G. van der Hoeven, van het korps; tot kap. van de 1ste kl.: de kaps. van de 2de kl. H. L. de Wijs, H. van Assendelft de Coningh, jhr. L. M. van der Goes en F. P. Klijnsma, allen van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kaps. van de 3de kl. A. C. Lorentz, J. Kalf, jhr. L. J. van Teijlingen en A. Baud, allen van het korps, laatstgenoemde werkzaam bij de K. M. A.; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luits. J. F. H. Boonacker, G. Z. P. Marcella en P. A. T. Havelaar, allen van het korps; tot 2den luit.: de kadets D. G. Nelemans, W. M. baron Forstner van Dambenoy, P. G. van Schermbek, L. J. Hooien en R. de Jongh, allen herkomstig van de K. M. A. — Bij het personeel van de geneesk. dienst der landm., tot officier van gezondh. van de 3de kl.: de kweekelingen C. G. H. Wirtz, C. J. Schouten, H. G. Heringa, J. C. Duburg, J. Paré, J. H. Teeling en V. F. J. Boonacker, allen van 's Rijks kweekschool voor militaire geneesk.

Overgeplaatst.

Naar Amersfoort: de 1ste luit. F. Spronk, plaatsel. adj. van de 2de kl. te Middelburg. Bij het reg. gren. en jagers: de majoor C. L. Loder, van het 2de reg. inf. Bij het 4de reg. inf.: de kap. W. C. F. van der Plas, van het 6de reg. inf. Bij het 6de reg. inf.: de kap. G. F. Zurich, van het 3de reg. inf. Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen: de kap. C. L. Doorman, van het 3de reg. vest.-art., adj. voor het materieel bij de art.-, stapel- en constr.-magaz.; de 1ste luits. H. A. Perk en J. B. van den Oudendijk Pieterse, eerstgenoemde van het 1ste, en laatstgenoemde van het 3de reg. vest.-art., beiden gedetacheerd bij de art.-, stapel- en constr.-magaz.; de 1ste luits. L. J. Risseeuw en J. G. van Gennep, beiden van het 1ste, F. H. Usener, van het 2de, C. L. van Pesch en H. P. van Dijk, van het 3de reg. vest.-art., allen gedetacheerd bij de Inspectie van draagbare wapenen. Bij het reg. veld-art.: de kap. R. W. Kraft, van het 1ste en jhr. W. A. Alting van Geusau, van het 3de reg. vest.-art. Bij het 3de reg. vest.-art.: de kap. W. Beijerinck, van het 1ste reg. vest.-art. — Bij het reg. veld-art.: de majoor M. W. G. de Man, van het 3de reg. vest.-art., gedetacheerd bij het reg. veld-art.

Verplaatst.

Naar Utrecht, de kap. W. Reinalda, van het bat., min. en sapp. Naar het bat. min. en sapp., de kap. H. van Assendelft de Coningh, eerstaanwend ingénieur te Naarden, de kap. F. P. Klijnsma, eerstaanwend ingénieur te Willemstad. Van Woudrichem naar Maastricht, de kap.-ing. C. W. baron van Dedem. Van Heusden naar Venlo, de kap.-ing. D. J. Jordens. Van Brielle naar Breda, de kap.-ing. P. Stolk. Van Neuzen naar Naarden, de kap.-ing. H. Piccardt. Van Gorinchem naar Willemstad, de kap.-ing. W. Schut. Van 's Bosch naar Woudrichem, de kap.-ing. A. C. Lorentz. Van Vlissingen naar Neuzen, de kap.-ing. F. H. Ampt. Van Amersfoort naar Brielle, de 1ste luit.-ing. P. A. T. Havelaar. Van Delft naar Heusden, de 1ste luit.-ing. H. F. Schalke. Naar 's Bosch, de 1ste luit. J. Fabius, van het bat. min. en sapp. Naar Utrecht, de 1ste luit.-ing. P. C. Kool. Van Leiden naar Delft, de 1ste luit.-ing. W. Schuurman. Naar het bat. min. en sapp., de 1ste luit.-ing. J. Scholtens, van Amsterdam; de 1ste luit.-ing. A. E. André de la Porte, van Maastricht; de 1ste luit.-ing. H. van 't Sant, van Utrecht. Van Delft naar Utrecht, de kap.-ing. J. P. Holtzschue.

In active dienst hersteld.

Bij het 3de inf.: de 1ste luit. der inf., thans op non-activiteit H. J. J. Kuilenberg; bij het 3de reg. huzaren, de 2de luit. der kav., thans op non-activiteit, jhr. A. W. van der Wijck.

Bestemd tot kommandant.

In de 1ste stelling der genie te Utrecht, de kolonel M. D. graaf van Limburg Stirum, van het korps ing., min. en sapp. In de 2de stelling der genie te 's Bosch, de luit.-kolonel jhr. J. T. van Thije Hannes, van het korps ing., min. en sapp. In de 3de stelling der genie te Amsterdam, de luit.-kolonel D. G. Andrea, van het korps ing., min. en sapp. In de 4de stelling der genie te Zutphen, de majoor A. J. C. de Bruijn, van het korps ing., min. en sapp. In de 5de stelling der genie te Helder, de majoor H. H. Rochell, van het korps ing., min. en sapp. In de 6de stelling der genie te Gorinchem, de majoor E. H. Bergsma, van het korps ing., min. en sapp. In de 7de stelling der genie te Groningen, de kolonel C. P. Del Campo, genaamd Camp, van het korps ing., min. en sapp. In de 8ste stelling der genie te Nijmegen, de majoor F. A. Vaillant, van het korps ing., min. en sapp. In de 9de stelling der genie te Delft, de luit.-kolonel H. Welsink, van het korps ing., min. en sapp. In de 10de stelling der genie te Vlissingen, de majoor E. A. Del Campo, genaamd Camp, van het korps ing., min. en sapp. In de 11de stelling der genie te Amersfoort, de majoor S. Prince, van het korps ing., min. en sapp.

Eervol ontheven.

Uit zijne betrekking bij de K. M. A., de 1ste luit. F. C. W. von Horn, van het 3de reg. inf., gedetacheerd bij de K. M. A., en in zijnen rang overgeplaatst bij het 6de reg. inf., en de 2de luit. J. Regenbogen, van den staf der art., werkzaam bij de K. M. A., en overgeplaatst bij het 2de reg. vest.-art. — Uit zijne betrekking van inspecteur in de 2de inspectie van fortificatiën, de kolonel M. D. graaf van Limburg Stirum, inspecteur in de opgeheven 2de inspectie van fortificatiën. — Uit zijne betrekking van adj. in de 1ste inspectie van fortificatiën, de 1ste luit. H. P. L. C. de Kruijff, adj. in de thans opgeheven 1ste inspectie van fortificatiën. — In de 2de inspectie van fortificatiën, de 1ste luit. P. C. Kool, adj. in de thans opgeheven 2de inspectie van fortificatiën. — Uit zijne betrekking van adj., de 1ste luit. H. F. Hubner, adj. in de opgeheven 2de art.-directie en overgeplaatst bij het 2de reg. vest.-art., en W. Hoogeboom, adj. in de opgeheven 1ste art.-direct. en benoemd tot adj. van den directeur in de directie voor het materieel der art.

In afwachting van nadere beschikking.

De 1ste luit. H. P. L. C. de Kruijff, van het korps ing., min. en sapp.

Eervol ontslagen.

De ritm. jhr. J. B. van Merlen, van het 2de reg. huzaren.

Op non-activiteit gesteld voor den tijd van een jaar.

De 1ste luit. C. H. ter Beek, van het 3de reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

Gepensionneerd.

De luit.-generaal C. H. G. Steuerwald, inspecteur van het wapen der art., onder dankbetuiging voor de vele en gewigtige diensten door hem aan het leger bewezen; de generaal-majoor jhr. W. F. von Pestel, directeur in de opgeheven 2de art.-directie, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag onder toekenning van den rang van luit.-generaal; de kolonel P. F. H. Mascheck, kommandant van het bat. min. en sapp., onder toekenning van den rang van gener.-majoor; de kolonel G. V. W. baron van Hemert tot Dingshof, inspect. in de op-

geheven 1ste inspectie van fortificatie, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van generaal-majoor; de luit.-kolonels J. A. Feith en J. E. H. baron van Voorst tot Voorst, beiden van het korps ing., min. en sapp., onder toekenning van den rang van kolonel; de majoor G. J. Keiser, van het korps ing., min. en sapp., onder toekenning van den rang van luit.-kolonel, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de majoor jhr. T. H. Snoeck, onder-directeur in het wapendepôt te Dordrecht, onder toekenning van den rang van luit.-kolonel; de majoor L. R. van Leeuwen, magazijnm. der art. van de 1ste kl. te 's Bosch, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van luit.-kolonel; de majoor J. A. van Schuberts, magazijnm. der art. van de 1ste kl. te Delft, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag, onder toekenning van den rang van luit.-kolonel; de majoor P. In de Betou, magazijnm. der art. van de 1ste kl. te Helder, onder toekenning van den rang van luit.-kolonel; de luit.-kolonel J. C. M. baron van Lijnden, van het 5de reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag.

Overleden.

Te 's Hage, de majoor J. K. Buhler, van het reg. gren. en jagers.

BENOEMD.

Tot kommandeur der Luxemburgsche orde van de Eikenkroon, de intendant der 2de kl. F. C. R. Boers, in de 1ste milit. afd.

Tot officier der Luxemburgsche orde van de Eikenkroon, de majoor J. A. van Schuberts, magazijnm. der art. van de 1ste kl. te Delft, en de kap. J. Goudriaan, van het reg. rijdende art.

Tot ridder der Luxemburgsche orde van de Eikenkroon, de kap. J. M. van der Star, van den generalen staf, belast met de werkzaamheden betreffende de regeling der militaire bewegingen; de officier van gezondh. der 1ste kl. W. C. M. van der Harten, van het 2de reg. huzaren; de ritm. jhr. P. O. H. Gevaerts van Simonshaven, adj. van het 2de reg. huzaren; de magazijnm. der art. van de 2de kl. te Willemstad, J. G. Bosch.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot 2den luit. bij het regt. O.-I. kav., W. bar. van Voorst tot Voorst; tot onder-opziener bij den instrumentmakerswinkel en de draaijerij bij den art.-constructiewinkel te Soerabaya, L. F. Kaulbach. Bij het wapen der inf. van het leger in O.-I., tot 2de luits.: de kadets J. H. Pareau, J. J. van Oosterzee, H. Oosterwijk, P. M. E. Soeters, P. L. A. Collard, E. E. Otken, D. F. van der Pant, M. Hooghwinkel, J. W. Everts, B. C. van de Sande, H. E. de Jongh, G. J. Albrecht, W. F. O. Hojel, A. G. R. Maurenbrecher, G. J. Soeterik, P. G. van der Ploeg, W. H. Voute en C. E. te Mechelen, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het reg. O.-I. kav., tot 2den luit.: de kadets P. H. F. Koning en D. van Toorenburg, beiden herkomstig van de K. M. A. Bij het wapen der art. van het leger in O.-I., tot 2de luits.: de kadets A. L. van Hoogstraten, J. H. van Holst Pellekaan, J. C. Bouman, J. H. ter Spill, J. L. Granpré Molière, J. F. Dormaar, J. Bruin, G. J. Buekers en F. W. van Leeuwen, allen herkomstig van de K. M. A. Bij het wapen der genie en sappeurs van het leger in O.-I., tot 2de luits.: J. J. Hellendoorn en F. D. Kloesmeijer, beiden herkomstig van de K. M. A. Bij het personeel van de geneeskundige dienst in O.-I., tot offic. van gez. van de 3de kl.: de kweekelingen A. van der Eelst, J. W. van Hattum, C. H. Vechtman, T. T.

de Boer, E. C. van Minkelen, N. van Rijnberk, G. Fischer, J. S. Gremer, J. D. L. Harders, W. N. de Graaf en M. L. R. Asema, allen van 's Rijks Kweekschool voor milit. geneeskundigen. Bij het wapen der art. van de landmagt in W.-I.: de kadet F. N. Knoch, herkomstig van de K. M. A. Bij het personeel van de geneeskundige dienst in W.-I., tot offic. van gez. van de 3de kl.: de kweekeling S. J. Juda, van 's Rijks kweekschool voor milit. geneeskundigen.

Bevorderd.

Tot onder-intendant der 1ste klasse G. P. J. Ockerse.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij het groot mil. hosp. te weltevreden, de offic. van gez. 3de kl. J. H. D. L. Sānger, G. B. Löwe en H. J. Flint; te Samarang, de offic. van gez. 3de kl. S. A. Coster en de mil. apoth. 3de kl. J. Enderlé; te Soerabaja, de offic. van gez. 3de kl. P. A. Giesbers. Bij de inf.: bij het 4de bat., de kapit. L. C. Eras; bij het 7de bat., de 2de luit. P. van Assen; bij het 8ste bat., de kapit. T. A. A. J. Valkenhoff en de 2de luit. H. A. N. Catenius; bij het 9de bat., de kapits. F. F. C. L. E. Grolman en L. F. Ruzette; bij het 10de bat. de kapit. G. van Vuuren; bij het 13de bat., de 1ste luit. F. J. S. van Heumen en de 2de luit. J. A. F. Cramer; bij het 14de bat., de kapits. J. H. Heyman en R. P. M. van Alderwerelt en de 2de luit. J. F. D. Bruinsma; bij het 15de bat., de 1ste luit. M. G. W. M. Schuman; bij het garn.-bat. van Sumatra's-Westk. en onderhoorigh., de 1ste luit. A. Wijnoldij; bij het garniz.-bat. der W.-afd. van Borneo, de kapit. P. E. E. A. van Maantz; bij het garniz.-bat. van de Z.- en O.-afd. van Borneo, de 1ste luit. P. P. H. van Ham. — *Overgeplaatst:* Bij de administ.: Als kapit.-kwartierm., de onder-intend. 2de kl. C. F. Rövekamp; als onder-intend. 2de kl., de kapit.-kwartierm. J. H. W. Roebij. Bij de inf.: bij het 2de bat., de kapit. A. Luymes en de 1ste luit. N. Kramer; bij het 3de bat., de 1ste luit. L. J. Zelle; bij het 5de bat., de kapit. F. B. A. Grooss; bij het 6de bat., de kapit. J. W. E. Schadée van der Does en de 1ste luit. M. A. Thieme; bij het 7de bat., de 1ste luit. F. W. P. G. van Werkhoven; bij het 8ste bat., de kapit. R. D. W. Koops; bij het 9de bat., de kapit. J. H. C. Godin; bij het 10de bat., de kapit. F. E. C. Merens; bij het 11de bat., de 1ste luit. P. F. A. van Stuwe en de 2de luits. G. van Bijleveld en C. J. A. Reigersman; bij het 13de bat., de 1ste luits. B. H. N. van Reijn en F. A. Hekmeijer; bij het 14de bat., de 2de luit. R. T. Loo-meijer; bij het 16de bat., de kapit. J. van Weeren; bij het 17de bat., de kapit. H. F. Meijer; bij het garniz.-bat. der 2de milit. afd. op Java, de 1ste luit. Singoresso, bij het garniz.-bat. van Sumatra's Westkust en onderhoorigh., de 1ste luit. J. H. A. Yssel de Schepper; bij het garniz.-bat. van Palembang, de kapit. J. B. van Driem en de 1ste luit. T. H. Welters; bij het garn.-bat. van Banka, de 2de luit. G. C. A. de Witt; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo, de 2de luit. J. G. L. Schlencker; bij het garniz. van Celebes en onderhoorigh., de kapit. L. F. Blasius; bij het garniz.-bat. der Moluksche eilanden, de 1ste luit. J. A. W. Auferbeide; bij het korps genie en sappeurs: als 2de dir. der genie, de luit.-kol. J. van Staveren.

Eervol ontslagen.

De luit.-kol. der inf. C. L. Schröder; onder toekening van den titul. rang van majoor, de kapit. der inf. G. J. C. A. Cochius; onder toekening van den titul. rang van onder-intendant 1ste kl., de kapit.-kwartierm. der mil. adm. C. F. Rövekamp; de 2de luit.-kwartierm. der mil. adm. L. A. F. Berrettij; de 1ste luit. der inf. J. H. J. Elberg; de offic. van gez. 3de kl. L. van der Straaten; de offic. van gez. 3de kl. op non-activiteit C. C. Couwenberg; de 2de luit.-kwartierm. der mil. adm. D. Kropveld en de ambten. van Drongeien.

Op non-activiteit gesteld.

De 1ste luit. der inf. W. A. Krumel en de 2de luit. W. Walraven.

—

In activiteit hersteld.

De 1ste luit. der inf. J. H. J. Elberg; de 2de luit. der genie en sappeurs L. A. Laurillard Fallot.

Belast,

met de waarneming der betrekking van spijsverzorger bij het groot militair-hospit. te Samarang J. A. Remmers.

Verlof naar Nederland verleend,

een tweejarig verlof wegens ziekte, aan den 1sten luit. der inf. B. Biorn.

CORRESPONDENTIE.

De »Opmerking van een gepensionneerd O.-I. hoofdofficier" zal in een volgend nummer worden opgenomen.

VERBETERING.

Op blz. 323, regel 44 v. b., *staat*: Präcis, *lees*: Präces.

—

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
REPORT OF THE COMMITTEE ON THE INVESTIGATION OF THE
PROGRESS OF THE RESEARCH IN THE
LABORATORY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DURING THE YEAR 1911

MEMORANDUM

FOR THE INFORMATION OF THE BOARD OF CHEMISTS

REPORT

On the 1st day of January, 1911, the Board of Chemists of the University of Chicago met in regular session to consider the report of the Committee on the Investigation of the Progress of the Research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911. The report was presented by the Chairman, Dr. J. H. Eastman, and was read by Dr. J. H. Eastman. The report was then discussed and the following resolutions were adopted:

1. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$10,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

2. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

3. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

4. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

5. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

6. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

7. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

8. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

9. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

10. That the Board of Chemists be authorized to appropriate the sum of \$5,000 for the purpose of supporting the research in the Laboratory of the University of Chicago during the year 1911.

BIJLAGE VIII.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 8.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand Augustus 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

—*—
BENOEMD.

Bij het wapen der Inf. Bij den staf van het wapen, tot kap.-kwartierm. van de 1ste kl.: de kap.-kwartierm. van de 2de kl. J. H. van der Stuijt, van den staf der inf., werkzaam bij het D. v. O.; tot 1sten luit.-kwartierm.: de 2de luit.-kwartierm. F. J. Hinrichs, van den staf der inf., werkzaam bij het D. v. O. Bij het 1ste reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit.-adjud. P. L. H. M. B. D. Kraal, van het 4de reg. inf.; tot 2den luit.: de sergs. H. L. Nepper en J. Terlaak, beiden van het reg. gren. en jagers, A. W. van 't Lindenhout en W. C. Hoogkamer, beiden van het 2de, A. A. van Dorth, van het 4de reg. inf. en J. C. Bekkers, van het instr.-bataillon. Bij het 2de reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. H. E. J. Heymans, van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap.-kwartierm. van de 3de kl. J. A. C. Fleischacker, van het korps; tot 2den luit.: de sergs. A. J. Vetter, van het 1ste, J. M. Romijn, van het 3de, H. L. van der Hoff, van het 4de, J. A. C. H. van Moll, van het 5de, en D. C. A. Smit, van het 8ste reg. inf. Bij het 3de reg. inf., tot 2den luit.: de sergs. L. A. J. Ottenhoff, C. H. Hummelinck en de serg. titulaire J. Uilkens, allen van het 1ste, A. Breeman, van het 2de, S. L. Woutersen, van het 4de, J. van Dam, van het 5de, G. J. van der Schroeff, van het 6de, F. Cochius, van het 7de reg. inf., en A. J. Prins, van het instr.-bataill., alsmede de serg. P. L. H. Mansvelt, van het reg. gren. en jagers. Bij het 4de reg. inf., tot majoor: de kap. van de 1ste kl. W. B. Bunnik, van het reg. gren. en jagers; tot majoor-kwartierm.: de kap.-kwartierm. J. J. van Dieren, van het korps; tot adjudant: de 1ste luit. H. P. Muller, van het korps; tot 2den luit.: de sergs. J. C. Jansen, L. E. J. Lagerwey, J. C. A. Pabst, J. S. van Bijsterveld, G. L. Meischke, allen van het reg. gren. en jagers; J. J. van Raven en A. A. Baron Bentinck, beiden van het 1ste, P. E. Mulder, van het 2de, H. W. G. Koning, van het 3de, en H. A. Russer, van het 6de reg. inf. Bij het 5de reg. inf., tot kapit.-kwartiermeester van de 2de kl.: de kapit.-kwartiermeester van de 3de kl. J. E. Muller, van het korps; tot adjudant: de 1ste luiten. J. M. Boombbergen, van het korps; tot 2den luit.: de serg.-titul. D. W. Nijenhuis en de serg. F. C. Geselschap, beiden van het 1ste,

J. P. Henrichs, van het 2de, L. M. J. Wenniger en W. F. L. Roskes, beiden van het 3de, N. J. Tolk, van het 4de, J. H. Matthijssen, van het 6de, H. G. van Tarel en L. van der Heyden, beiden van het 8ste reg. inf., A. W. K. ter Beek en L. Swart, beiden van het instr.-bat. Bij het 6de reg. inf., tot adjud.: de 1ste luit. C. A. H. van Bart en N. Bergman, beiden van het korps; tot 2den luit.: de sergs. P. A. van Buuren, G. H. R. Halewijn, beiden van het 5de, en W. E. van Ingen, van het 7de reg. inf. Bij het 7de reg. inf., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. J. G. Mulder, van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. B. P. Strengnart, van het reg. gren. en jagers; tot 1sten luit.-kwartierm.: de 2de luit.-kwartierm. J. A. Stuffken, van het korps; tot 2den luit.: de sergs. W. F. Stevens, J. A. A. In 't Velt, beiden van het reg. gren. en jagers, J. P. Krask, van het 3de, H. O. van Geuns, van het 6de, en jhr. O. H. Trip, van het 8ste reg. inf.; tot 2den luit.-kwartierm.: de serg. J. van Raven, van het 4de reg. inf. Bij het 8ste reg. inf., tot 2den luit.: de sergs. J. L. A. de Bruijn, van het 4de, J. J. L. Geel, van het 5de, G. P. Cheriex en L. Balintijn, beiden van het 6de, A. F. A. Huberts en H. J. H. Janssen, beiden van het 7de reg. reg. inf.; tot 2den luit.-kwartierm.: de fourier A. Feddes, van het 1ste reg. vesting-artill. — Bij het instr.-bat., tot kap.-kwartierm. van de 2de kl.: de kap.-kwartierm. van de 3de kl. J. P. Koster, van het korps. — Bij het wapen der kavallerie. Bij het 2de reg. huzaren, tot kap.-kwartierm. van de 3de kl.: de 1ste luitenant-kwartiermeester M. Kloekborst, van het 8ste reg. inf.; bij het 3de reg. huzaren, tot kapitein-kwartiermeester van de 3de kl.: de 1ste luitenant-kwartiermeester N. J. H. van den Bos, van het bat. mineurs en sappeurs. Bij het 4de reg. huzaren, tot ritmeester van de 1ste kl.: de ritmeester van de 2de kl. jhr. J. G. A. van Spengler, van het korps; tot kap. administr. van kleeding en wapening: de 1ste luit. administr. van kleeding en wapen. H. J. van Maurik, van het korps. — Bij het wapen der artillerie. Bij den staf van het wapen, tot 2den luit.-magazijnm. der art. van de 3de kl. te Venlo: de serg. F. A. La Rose, van het reg. vesting-art. Bij het reg. veld-art., tot majoor-kwartierm.: de kap.-kwartierm. der 1ste kl. J. F. van der Hoek, van het 3de reg. huzaren. Bij het reg. rijdende artill., tot 1sten luit. administrateur van kleeding en wapening: de 2de luit. admin. van kleeding en wapening F. W. Eckenhausen, van het korps. — Bij het wapen der inf. van het leger in Oost-Indië, tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. der inf. W. H. Voorman, thans voor 3 jaren gedetacheerd bij het wapen der inf. van het leger in Oost-Indië.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der inf. Bij den staf van het wapen: de 1ste luit. M. H. J. M. van Son, van het 6de reg. inf., en G. L. Langguth, van het instr.-bat., beiden gedetacheerd bij de K. M. A., ten einde definitief bij genoemde inrigting werkzaam te zijn. Bij het reg. gren. en jagers: de majoor N. van Willes, van het 4de reg. inf. en de kap. C. J. J. Byleveld, van het 1ste reg. inf. Bij het 7de reg. inf.: de 1ste luit. W. A. F. Helms, van het 4de reg. inf. — Bij het wapen der kav. bij den staf van het wapen: de 2de luit. A. H. Metelercamp, van het 1ste reg. huzaren, ten einde definitief bij de K. M. A. werkzaam te zijn. Bij het 4de reg. huzaren: de ritm. C. L. Hermsen, van het 3de reg. huzaren. — Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen: de 1ste luit. P. J. te Winkel, van het 3de reg. vesting-art., gedetach. bij de art.-, stapel- en constr.-magaz., ten einde definitief bij gemelde inrigting werkzaam te zijn. Bij het 1ste reg. vesting-art.: de kap.-kwartierm. J. J. D. H. Verschoor, van het 2de reg. huzaren. — Bij het bat. min. en sapp.: de 1ste luit.-kwartierm. jhr. F. V. A. de Vatteville, van het 7de reg. inf.

Verplaatst.

Naar den Helder, de 1ste luit. J. J. Mathijssen, magazijnm. der artillerie van de 2de kl. te Venlo. Naar Amsterdam, de 1ste luit. W. M. Westerman, van het bataillon mineurs en sappeurs.

—

De benoeming ingetrokken,

van den kap. C. G. Krayenhoff van de Leur, van het 1ste reg. vesting-art., benoemd magazijnm. der art. te Delft.

In active dienst hersteld.

Bij het 4de reg. inf. en tijdelijk gedetach. bij het D. v. O., de 1ste luit. der inf. op non-activiteit, J. van den Bergh.

Gedetacheerd bij de K. M. A.

De 1ste luit. W. L. de Petit, van het 3de reg. inf., gedetach. bij het D. v. O. en de 1ste luit.-adj. A. E. van der Heide, van het 6de reg. inf., in verband daarmede eervol ontheven uit zijne betrekking van adjudant.

Gedetacheerd voor den tijd van een jaar bij het leger hier te lande.

De offic. van gezondh. van de 3de kl. N. van Rijnberk, bestemd voor de dienst in Oost-Indië.

Op non-activiteit gesteld voor den tijd van een jaar.

De kap. J. F. Muller, van het 7de reg. inf., en de 2de luit. M. van Doorninck, van het 4de reg. inf. — *In afwachting van nadere beschikking.* De 1ste luit. J. C. Leijds, van het reg. gren. en jagers, de 2de luit. J. W. F. A. van Hees, van het 3de reg. vesting-art., en de offic. van gezondh. der 2de kl. W. A. van Dura.

In zijne tegengwoordige positie gehandhaafd en zulks in afwachting dat omtrent hem nader zal worden beschikt.

De 1ste luit. der kavallerie G. H. Baron Taets van Amerongen, voor den tijd van één jaar op non-activiteit.

Eervol ontslag verleend uit de militaire dienst.

Aan den 1sten luit. A. Boxman, van het 4de reg. inf.

Gepensionneerd.

De kap.-kwartierm. J. G. E. Menningh, van het reg. veld-art., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de magazijnm. der art. van de 2de kl. te Helder R. Mijkamp, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag; de officier van gezondh. der 1ste kl. J. H. A. Lourens, van het 1ste reg. inf.

Overleden.

De majoor J. K. Bühler, van het reg. gren. en jagers; de majoor der inf., op non-activiteit, J. J. Rost van Tonningen; de majoor der genie, op non-activiteit, L. J. Nilant Bannier; de ritmeester N. M. Tolsma, van het 4de reg. huzaren; de kap.-kwartierm. A. Dunnes, van het 1ste reg. vesting-art.

BENOEMD.

Tot kommandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw, de gepension. luit.-generaal C. H. G. Steuerwald, afgetreden inspecteur van het wapen der artillerie.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot dir. van den buskruidmolen te Bodjong, H. van Berkel; tot 2den luit. bij de inf., bij het 8ste bat., de serg. J. Surber; bij het 3de bat., de serg. H. B. van Dam; bij 15de bat., de serg. C. H. Immink; tot 2den luit.-kwartierm., W. Bedier de Praisie; tot 2den luit., de wachtm. F. M. F. Rinia van Nauta; tot 2den comm. en magazijnm. bij het gr. mil. hosp. te Samarang, A. B. Jansen; tot 2den luit. bij het 7de bat., de serg. W. J. van Rijnen, van het 5de bat.; tot 2den luit. bij het 9de bat., de serg. A. M. Winkel, van het bat.; tot 2den luit.-kwartierm., de serg.-maj. der inf. C. W. E. Stumpff. Bij het person. van de geneesk. dienst in Oost-Indië, tot apotheker van de 3de kl.: de kweekelingen der pharmacie bestemd voor Oost-Indië S. C. A. Lens en A. J. Reeders.

Bevorderd.

Bij de inf., tot 1sten luit.: de 2de luits. J. F. van Mansfelt, bij het 7de bat.; J. G. Mijer, bij het 11de bat.; W. J. J. Rijnders, bij het 13de bat. — Bij de militaire administratie, tot kapit.-kwartierm.: G. L. F. C. Hees; tot 1sten luit.-kwartierm. F. E. Muller. Bij het reg. O.-I. kavallerie, tot 1sten luit.: de 2de luit. P. K. A. R. Andreae; bij de geneesk. dienst, tot offic. van gez. 2de kl. bij het gr. mil. hosp. te Willem I: de offic. van gez. 3de kl. J. J. van Vogelpoel. Bij het wapen der inf., tot majoor bij het 16de bat.: de kap. J. V. Kriesfeld, van het bat.; tot kap. bij het 16de bat.: de 1ste luit. W. H. van de Pol, van het bat.; bij het 17de bat. de 1ste luit.-adj. van den komm. der derde mil. afd. op Java A. S. J. van Kesteren; tot 1sten luit.: de 2de luits. A. Benjamins, van het garn.-bat. van Sumatra's Westkust en onderhoorigh.; bij het garn.-bat. der W.-afd. van Borneo, de 2de luit. jhr. O. Z. Trip, van het bat., tot kap.-kwartierm.: de 1ste luit.-kwartierm. H. W. G. J. Roehij; tot adjunct.-intend.: de adspir.-int. A. Kiemeney.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij de geneesk. dienst: bij het groot mil.-hosp. te Soerabaya, de offic. van gez. 3de kl. W. Wijers; bij de inf.: bij het 6de bat., de 2de luit. W. O. van der Sluijs Veer; bij het 8ste bat., de kap. J. C. Albrecht; bij het 2de bat., de 2de luit. A. P. A. Varkevisser; bij het 11de bat., de 2de luit. J. G. Mijer; bij het 16de bat., de 2de luit. J. W. H. Werlemann. — *Overgeplaatst*: De majoor der inf. J. W. C. Kern, van het 15de naar het 5de bat.; bij het 3de bat., de kap. C. J. G. de Bruin en de 2de luit. L. A. Quack, van het garn.-bat. van Palembang en van het 7de bat.; bij het 5de bat., de 1ste luits. A. J. M. van Lith en A. H. L. Badings, van het 13de en 9de bat.; bij het 9de bat., de 2de luit. W. V. van Erp, van de garn.-comp. van Batavia; bij het 13de bat., de kap. A. J. Diepenbroek, van het 16de bat.; bij het 14de bat., de 1ste luit. J. de Nijs, van het garn.-bat. van de Z.- en O.-afd. van Borneo; bij het 15de bat., de 1ste luit. L. F. M. Schamper en de 2de luit. H. A. J. Valkehoff, van het garn.-bat. van Sumatra's Westkust en onderh. en van het 17de bat.; bij het 17de bat., de 2de luit. M. van der Does de Bijde, van het 9de bat.; bij het garn.-bat. van Riouw en onderh., de 2de luit. A. Backer, van het 9de bat.; bij het garn.-bat. der West.-afd. van Borneo, de 2de luits. A. S. H. Booms, W. F. van Mensch en J. M. Juda, de beide eersten van het 9de en de laatste van het 11de bat.; bij het garn.-bat. van de Z.- en O.-afd. van Borneo, de 2de luits. J. F. Hoëftke en G. H. Schiefflers, van het 6de bat. en van het subs.-kader te Soerabaya; bij het garn.-bat. van Celebes en onderh., de 1ste luit. J. van der Pouwert, van het 14de bat.; bij het garn.-bat. der Mol. eil., de 2de luit. J. F. van Rossum, van het 13de bat. Bij de geneesk. dienst te Gombong, de offic. van gez. 2de kl. K. G. Bakker, van het groot mil. hosp. te Willem I; bij de geneesk. dienst te Ma-

lang, de offic. van gez. 2de kl. G. J. Wienecke, van de gen. dienst te Gombong; bij het gr. mil. hosp. te Samarang, de offic. van gez. 2de kl. G. Luchtmans, van de geneesk. dienst te Malang; bij het groot mil. hosp. te Soerabaya, de offic. van gez. 2de kl. A. Cochius, van de geneesk. dienst te Kediri; bij de geneesk. dienst te Kediri, de offic. van gez. 2de kl. S. Hartog, van het groot mil. hosp. te Soerabaya; bij het garn.-hosp. te Makassar, de mil. apoth. 2de kl. D. Eekma, van 's rijks mag. van geneesm.; bij het garn.-hosp. te Djokdjokarta, de mil. apoth. 3de kl. H. Veenstra, van het gr. mil. hosp. te Willem I; bij het gr. mil. hosp. te Djokdjokarta; bij het gr. mil. hosp. te Samarang, de offic. van gez. 3de kl. C. F. Erdbrink, van de gen. dienst in de Z.- en O.-afd. van Borneo; bij de gen. dienst in de Z.- en O.-afd. van Borneo, de offic. van gez. 3de kl. A. N. Erkelens, van het gr. mil. hosp. te Samarang. — *Getetacheerd voor den tijd van vijf jaren bij het leger in Oost-Indië*: De offic. van gez. der 2de kl. J. Sombeek, van het 3de reg. vesting-artillerie.

Eervol ontslagen.

Onder toekenning van den tit. rang van majoor, de kap. der inf. P. J. E. Hartsteen; als adj. bij het 7de bat. inf., de 1ste luit. F. R. P. van den Abeelen; de kap. bij de inf. van den barissan te Bangkallang Radhen Ario Adi Negoro; de inl. 2de luit. bij het det. pradjoeirids te Soemedang, Mas Anggaredja.

Op non-activiteit gesteld.

De 1ste luit. P. J. Heck, van het garn.-bat. van Celebes en onderh. en de magazijnmeester 3de kl. J. M. Reijnders.

Verlof naar Nederland verleend.

Een tweejarig verlof wegens ziekte, aan den 1sten luit. der art. W. R. L. F. Schultze, den kap. der inf. P. F. C. G. Heldderich en den 2den luit. der genie en sapp. op non-act. G. van Mourik; aan den den ritm. van het reg. O.-I. kav. J. A. Scherens; aan den 1sten luit. der art. L. F. Leeping.

VERBETERINGEN.

Blz. 378, regel 8 v. o., staat: *somma sommarum*, lees: *summa summarum*.
 » 407, » 3 v. b., » 1846, » 1840.
 » » » 10 » » » den aanleg, » de aanleg.

The first part of the report deals with the general situation in the country and the progress of the work of the Commission. It then goes on to discuss the various aspects of the work of the Commission, including the work of the various committees and the work of the Commission as a whole. The report concludes with a summary of the work of the Commission and a list of the recommendations made by the Commission.

The second part of the report deals with the work of the various committees. It discusses the work of the Committee on the Constitution, the Committee on the Administration of Justice, the Committee on the Education of the People, and the Committee on the Improvement of the Conditions of the People. It also discusses the work of the Commission as a whole, including the work of the various committees and the work of the Commission as a whole.

The third part of the report deals with the work of the Commission as a whole. It discusses the work of the Commission as a whole, including the work of the various committees and the work of the Commission as a whole. It also discusses the work of the Commission as a whole, including the work of the various committees and the work of the Commission as a whole.

The fourth part of the report deals with the work of the Commission as a whole. It discusses the work of the Commission as a whole, including the work of the various committees and the work of the Commission as a whole. It also discusses the work of the Commission as a whole, including the work of the various committees and the work of the Commission as a whole.

The fifth part of the report deals with the work of the Commission as a whole. It discusses the work of the Commission as a whole, including the work of the various committees and the work of the Commission as a whole. It also discusses the work of the Commission as a whole, including the work of the various committees and the work of the Commission as a whole.

BIJLAGE IX.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, No. 9.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand September 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

— ❖ —
BENOEMD.

Tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. A. A. F. Lanzing van het wapen der inf., thans voor den tijd van vijf jaren gedetacheerd bij het wapen der inf. van het leger in Oost-Indië. Bij het reg. grenad. en jagers, tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. jhr. A. R. J. Klerck van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. jhr. A. J. B. van Suchtelen tot de Haar, van het korps. Bij het 1ste reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. H. M. Verkouteren van het korps. Bij het 2de reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. E. C. Tonnet van het reg. grenad. en jagers. Bij het 3de reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. K. R. A. Abbink van het 2de reg. inf. Bij het 4de reg. inf., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. R. F. K. van Gorkum van het korps; tot adjud.: de 1ste luit. W. Stevels van het korps. Bij het 5de reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. J. J. F. Jaanssens van het korps. Bij het 6de reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. J. F. van Regteren van het korps, gedetach. bij het kolon. werfdepôt; tot adjud.: de 1ste luit. R. J. van Hooydonk van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. J. C. D. Janson van het korps; tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. D. J. Eerkens van het algem. depôt van discipline; tot adjud.: de 1ste luit. H. J. F. Dommers van het korps. — Bij het wapen der art. Bij het reg. veld-art., tot 1sten luit.: de 2de luit. E. Adema van het korps. Bij het 3de reg. vest.-art., tot 1sten luit.: de 2de luit. W. van Lelijveld van het 2de reg. veld-art. Bij het reg. rijdende art., tot instructeur in de rijkunst: de 1ste luit. B. Dutry van Haeften van het korps. Tot komm. van het invalidenhuis te Leiden: de gepensionn. kap. der inf. J. Swemer.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der inf. Bij den staf van het wapen: de 1ste luit. A. E. van der Heide van het 6de reg. inf., gedetacheerd bij de K. M. A., ten einde definitief bij gemelde inrigting werkzaam te zijn. Bij het reg. grenad. en jagers: de

1ste luit.-adjud. F. H. A. Rijnders van het 2de, P. G. van Enst en de 1ste luit. J. J. Logger, beiden van het 4de, W. A. J. van der Hurk van het 5de, E. B. H. Frackers van het 6de en de 1ste luit.-adjud. J. L. de Bock van het 8ste reg. inf. Bij het 5de reg. inf.: de kap. J. H. Wichers van het 8ste reg. inf., gedetacheerd bij het koloniaal werf-depôt. Bij het 6de reg. inf.: de kap. A. P. Scheltus van het 8ste reg. inf. Bij het algemeen depôt van discipline: de 1ste luit. K. J. Luijck van het 3de reg. inf. Bij het wapen der inf. voor het leger hier te lande: de 2de luit. van het wapen der inf. van het leger in O.-Indië J. E. W. van der Mark en benoemd tot 1sten luit. bij het 4de reg. inf. en P. G. van der Ploeg bestemd voor het leger in O.-Indië, ingedeeld bij het 4de reg. inf.

Verplaatst.

Van 's Bosch naar Deventer: de 1ste luit.-ing. J. H. de Ridder; van Breda naar Utrecht (Wijk bij Duurstede): de 1ste luit.-ing. J. Drabbe.

Eervol ontheven,

uit zijne betrekking bij de K. M. A., de 1ste luit. M. H. J. M. van Son van den staf der inf., werkzaam bij de K. M. A., en in verband daarmede in zijn rang overgeplaatst bij het 4de reg. inf. — *Uit zijne betrekking van kommandant van het invalidenhuis te Leijden*, de gepens. luit.-kolonel J. C. F. Koch en den rang verleend van kolonel.

In activiteit hersteld met bepaling dat hij bij het reg. grenad. en jagers, waarbij hij laatstelijk diende zal worden ingedeeld, de 1ste luit. der inf. op non-activiteit K. H. J. J. Hirschmann.

Gedetacheerd bij de Koninklijke Militaire Akademie.

De 1ste luit.-adjud. C. O. van Kesteren van het 6de reg. inf., en in verband daarmede eervol ontheven uit zijne betrekking van adjud. bij het korps. — *Bij het koloniaal werf-depôt*, de kap. L. H. Limburg van het 3de reg. inf. — *Tijdelijk gedetacheerd bij de K. M. A.*, de 1ste luit. J. H. Weenink van het instr.-bat.

Gepensionneerd.

De gener.-majoor der genie op non-activiteit G. A. van Kerkwijk; de luit.-kolonel der inf. op non-activiteit B. H. Frackers; de luit.-kolonel der art. op non-activiteit C. L. F. Roos; de majoor der kav. op non-activiteit J. C. van Bassen Jongbloed; de onder-intend. der 1ste kl. op non-activiteit D. C. Otken, onder toekenning van den rang van intend. der 2de kl.; de ritm. der kav. op non-activiteit J. A. van Löben Sels, onder toekenning van den rang van majoor; de kap. J. T. Clementz van het 2de reg. inf., onder toekenning van den rang van majoor en D. L. N. Swemer van het 6de reg. inf. en zulks op de daartoe door hen gedane aanvraag; de kap. der art. op non-activiteit H. C. Riesz; de offic. van gez. der 1ste kl. op non-activiteit A. M. Verhoef en D. A. J. van Kessel; de 1ste luit. plaatsel.-adjud. der 2de kl. op non-activiteit W. H. A. Gerson.

Overleden.

De kap. J. G. Epke van het 5de reg. inf.; de 1ste luit. jhr. W. G. L. de Vaynes van Brakel van het 1ste reg. huzaren.

BENOEMD.

Tot kommandeur der order van den Nederlandschen Leeuw, de gener.-majoor J. A. van den Bosch, minister van oorlog; tot ridder der order van den Nederlandschen Leeuw, de kap. jhr. D. C. M. Hooft à la suite van het reg. rijdende art., gouvern. van Zijne Koninkl. Hoogh. W. A. K. H. F. Prins der Nederlanden.

Vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder van het Legioen van Eer, hem door Z. M. den Keizer der Franschen geschonken,

de 1ste luit. F. Dunckler, direct. der muziek van het reg. grenad. en jagers; — tot het aannemen en dragen der versierselen van kommandeur met de Ster der Orde van St. Olaf, hem door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken, de voormalige majoor van den grooten staf jhr. G. A. C. H. van Goedecke, adjud. van Z. M. in buitengewone dienst; — tot het aannemen en dragen der versierselen van kommandeur der Order van St. Olaf, hem door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken, de ritm. W. C. Raron Snouckaert van Schouburg van den grooten staf, adjud. van Z. M.; — tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder der Order van St. Olaf, hem door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken, de 1ste luit. jhr. W. L. van Spengler van het instr.-bat., ordonn.-offic. van Z. M.; — tot het aannemen en dragen der versierselen van kommandeur der Order van het Zwaard, hem door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken, de kolonel jhr. J. F. A. van Panhuijs van den generalen staf, adjud. van Z. M.; — tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder der Order van het Zwaard hem door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken, de ritm. A. J. M. C. Baron de Posson van het 3de reg. huzaren, adjud. van Z. M.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot adjud. bij den gen. staf, de kap. der inf. G. C. E. van Dalen; bij de inf.: tot luit.-kol. milit. komm. der W.-afd. van Borneo, G. L. C. C. van Vugt; tot maj. de kap. J. R. du Puy de Montbrun; tot kap. bij het 7de bat., de 1ste luit. T. J. Boom; bij het 14de bat., de 1ste luit. T. H. Pourchez en bij het garniz.-bat. der W.-afd. van Borneo, de 1ste luit. H. J. C. Janssen; tot 1ste luit., de 2de luits. M. Kerrebijn en E. A. A. de Kluge; tot plaats. komm. te Soerabaja, C. L. St. A. M. de Roy van Zuydewijn. Bij het reg. O.-Ind. kav.: tot 2den luit., de kadet H. W. Weylandt, herkomstig van de K. M. A. Bij het wapen der inf. van het leger in O.-Indië: tot 2den luit., de kadet M. J. van Hoogstraten, herkomstig van de K. M. A.

Bevorderd.

Bij het wapen der art. tot 1sten luit., de 2de luit. W. W. C. Suringar. Bij het person. van het wapen der art.: tot 1sten luit., de 2de luits. D. J. H. Schäfer en H. J. G. Souman, beiden van het personeel.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij het gr. milit.-hospit. te Weltevreden, de offic. van gez. 3de kl. J. P. Kloos; bij dat te Samarang, de offic. van gez. 3de kl. H. H. P. Wielandt; bij de geneesk. dienst te Buitenzorg, de offic. van gez. 1ste kl. G. T. James. Bij de inf.: bij het 6de bat., de kap. J. T. F. Renaud; bij het 7de bat., de 2de luit. H. T. J. Klatt; bij het 11de bat., de kap. C. T. de la Chaux; bij het 13de bat., de 2de luit. G. Vink; bij het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo, de kap. C. Prey. — *Overgeplaatst:* Bij de inf.: bij het 1ste bat. de luit.-kol. A. J. E. Diemont; bij het 2de bat., de kap. O. H. J. Muller en de 1ste luit. C. J. Brusee; bij het 4de bat., de 1ste luit. J. E. R. ter Beek; bij het 6de bat., de 9de luit. J. M. E. van Swieten; bij het 11de bat., de 1ste luit. C. H. Altenstein; bij het 14de bat., de 1ste luit. W. F. de Wilde; bij het garn.-bat. der 2de milit. afd. op Java, de 1ste luits. P. J. Miltenburg en W. Vasseur; bij dat te Banka, de 2de luit. J. H. Roqué; bij dat der Z.- en O.-afd. van Borneo, de 1ste luits. A. O. Rhem en M. A. Thieme; bij de garn.-komp. van Timor en onderh., de 2de luit. J. P. Oudkerk Pool; bij die te Bantam, de 1ste luit. L. F. van der Upwlich; bij het subs.-kader te Batavia, de kapt. L. de Paauw; bij dat te Soerabaja, de 1ste luit. A. van der Straate;

als adjud.-intend. bij de adm., de 1ste luit.-kw. J. Valk; en als asp.-intend. bij id., de 2de luit.-kw. A. J. Brandenburg van der Gronden; bij het wapen der inf. voor het leger in O.-Indië, de 2de luit. D. van der Swan van het 7de reg. inf.

Eervol ontslagen.

De officier van gezondheid 3de klasse B. J. Wagener.

In active dienst hersteld.

De kap. op non-activiteit L. Ullmann en de 1ste luit. D. L. de Rochemont, beiden van het wapen der inf.

Op non-activiteit gesteld.

Bij de adm.: de sedert tot spijsverzorger bij het groot milit.-hosp. te Soerabaja benoemde milit. ambten. 3de kl. H. van den Adel; de 1ste luits. der inf. A. H. A. Reijers en jhr. A. Wittewaal van Stoetwegen.

Tweejarig verlof verleend naar Nederland,

wegens ziekte: aan den offic. van gez. 2de kl. E. Benjamins; aan den maj. der inf. N. G. van Huffel; aan den luit.-kol. der inf. H. A. M. Latour; aan den milit. apoth. 3de kl. G. W. F. van Vogelpoel en aan den ritm. van het reg. O.-Ind. kavall. P. van der Putt.

Eervolle belooningen bij het leger in Oost-Indië,

wegens de gevechten op het eiland Ceram in de maanden October en November 1865, en Januarij, Februarij en Maart 1866. — 1°. Bevorderd van ridder der 4de tot ridder van de 3de der Milit. Willemsorde, de luit.-kol. der inf. van het leger in Neêrl.-Indië, J. G. G. H. Strengnaerts; 2°. benoemd tot ridder der 4de kl. van de Milit. Willemsorde, de 1ste luits. der inf., P. J. Gaberel, A. Verbrugh en W. A. Schmilau, de 1ste luit. der art., G. S. Nederveen Pieterse, de offic. van gez. der 2de kl., P. W. A. Beijen, de offic. van gez. van de 3de kl., F. S. Pauli, de thans gegageerde adjud.-onderoffic. der inf., H. G. Stratemaker, de sergeanten der inf., A. J. A. Jalink en H. M. Mahne, de sergt. der art., A. Launspach en de de korporaal der inf., J. de Raadt; 3°. bij afzonderlijke dagorders zoo in Indië als in Nederland eervol vermeld: de kapiteins der inf. C. F. van Casteren, thans met verlof in Europa, en B. J. C. van Eersel, de 2de luits. der inf., J. W. D. Filet en L. H. M. Genet, de thans gegageerde korp. G. A. Roelofs, de kanonnier der 1ste kl., H. Keizer en de fuseliers J. Mol, A. Studer, J. Looijenga en J. Buters, en 4°. benoemd tot ridders der 4de kl. van de Milit. Willemsorde: de majoor en opperhoofd der Ternataansche hulptroepen op het eil. Ceram, Prins Nohamad Jassim.

CORRESPONDENTIE.

Ontvangen: »De militaire muzik van Nederland,» Deze bijdrage zal in een der eerstvolgende nummers geplaatst worden.

»Nog iets over de Amsterdamsche linie» in een volgend nummer.

VERBETERINGEN.

Op blz. 321,	regel 7 v. b.,	staat: gloeien,	lees: gloeien.
» » 323,	» 14 v. b.,	» Praces,	» Prases.
» » 327,	» 9 v. b.,	» omringt,	» omringd.
» » 327,	» 11 v. o.,	» veel,	» deels.
» » 391,	» 15 v. o.,	» Wij hebben stil gestaan, omdat wij bij dit punt opzettelijk	lees: Wij hebben bij dit punt opzettelijk stil gestaan, omdat wij
» » 456,	» 14 v. b.,	» paalwerk,	lees: paalweg.
» » 458,	» 18 v. o.,	» een oogenblik,	» eenigen tijd.
» » 464,	» 17 v. b.,	» zelven,	» zelve.

Op Plaat VIII is fig. 7 niet op schaal geteekend, terwijl de trektouwen *d* nagenoeg zijn wegge laten. Ook fig. 5 is onduidelijk, zonder dat zulks echter tot schadelijke dwaling zou kunnen leiden.

BIJLAGE X.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 40.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand October 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

BENOEMD.

Tot 1sten luit.: de 2de luit. J. M. van Druijnen van het wapen der art., gedetacheerd bij de landmagt in West-Indiën. — Bij het wapen der inf. Bij het 2de reg., tot adjudant: de 1ste luit. P. Vinkhuijzen van het korps. Bij het koloniaal werfdepôt, tot kolonel: de luit.-kolonel M. W. Seelig van het 1ste reg. inf., gedetacheerd als komm. van het koloniaal werfdepôt. — Bij het wapen der kav. Bij het 4de reg. huzaren, tot adjudant: de ritm. C. L. Hermsen van het korps. — Bij het wapen der art. Bij den staf van het wapen, tot luit.-kolonel magazijnm. der art. van de 1ste kl. te Delft: de majoor J. J. Stieltjes van het 1ste reg. vest.-art.; tot 1sten luit.: de 2de luit. W. de Man van den staf der art., werkzaam bij de artillerie-, stapel- en constructiemagaz. te Delft. Bij het 1ste reg. vest.-art., tot majoor: de kap. P. Sodenkamp van het reg. veld-art.; tot 1sten luit.: de 2de luit. H. H. P. de Wit van het korps. — Bij het personeel van de geneesk. dienst der landmagt, tot 1sten offic. van gezondh. der 1ste kl. (rang van kolonel): de 1ste offic. van gezondh. der 1ste kl., rang van luit.-kolonel, Dr. G. A. F. Quarin Willemier, van het personeel; tot 1sten apotheker van de 1ste kl. (rang van majoor): de apothekers der 1ste kl. J. van Rijn van Alkemade en J. Alma, beiden van het personeel; tot apothek. van de 1ste kl.: de apothekers van de 2de kl. D. T. Groenewoud en J. Broeker, beiden van het korps; tot apothek. van de 2de kl.: de apothekers van de 3de kl. A. C. P. Vogelsang en H. Rolff, beiden van het personeel, laatstgenoemde gedetacheerd bij de landmagt in West-Indiën; tot apotheker van de 3de kl.: de heer D. van Beuningen van Helddingen.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der inf. Bij den staf van het wapen: de 1ste luit. C. G. A. Plaats, van het 5de reg. inf., gedetacheerd bij het Departement van Oorlog, ten einde definitief bij gemeld Departement werkzaam te zijn. Bij het 1ste reg. inf.: de 2de luit. J. P. de Veer, van het 8ste reg. inf. Bij het 2de reg. inf.: de 2de luit. P. E. Mulder, van het 4de reg. inf. Bij het 3de reg. inf.: de 1ste luit J. Coster,

van het 7de reg. inf. Bij het 7de reg. inf.: de 1ste luit. H. M. D. van Riemsdijk, van het 4de reg. inf. Bij het instructie-bataillon: de 1ste luit. J. A. P. Theunissen, van het 8ste reg. inf. — Bij het wapen der kav. Bij het 2de reg. huzaren: de 2de luit. J. C. P. Thirion, van het 3de reg. huzaren. Bij het 3de reg. huzaren: de 1ste luit. K. Zegers Veeckens, van het 2de reg. huzaren. — Bij het wapen der art. Bij het 1ste reg. vest.-art.: de kap. F. Knoote, van het 3de reg. vest.-art. Bij het 3de reg. vest.-art.: de 2de luit. jonkheer C. van der Wijck, van het korps pontonniers. Bij het korps pontonniers: de 2de luit. H. M. Engelharn, van het 2de reg. vest.-art. — Bij het personeel van de geneesk. dienst van het lger hier te lande: de offic. van gezondh. van de 3de kl. H. C. F. L. Aalbersbergen, van het personeel van de geneesk. dienst in Oost-Indiën, gedetacheerd bij het leger hier te lande.

Geplaatst.

Bij het 4de reg. inf.: de 1ste luit. P. van Eijk, van het leger in Oost-Indiën.

Vergund om nog twee jaren in Japansche militatre dienst te verblijven:

De officier van gezondh. der 1ste kl. Dr. A. F. Bauduin, thans tijdelijk in Japansche militaire dienst.

Eervol ontslag verleend uit zijne betrekking van adjudant.

Aan den ritmeester W. A. Beck, adjudant van het 4de reg. huzaren.

Op non-activiteit gesteld voor den tijd van een jaar.

De 2de luit. jonkheer L. A. R. W. Baron Van Ittersum, van het 3de reg. huzaren. *In afwachting van nadere beschikking.* De 1ste luit. J. A. Geselschap, van het 2de reg. vest.-art.

In active dienst hersteld en geplaatst onder de bevelen van den kommandant in de 1ste stelling der genie.

De 1ste luit.-ingenieur op non-activiteit H. P. L. C. de Kruijff.

Gepensionneerd.

De luit.-generaal G. E. A. van Panhuijs, adjudant van Z. M. in buitengewone dienst, thans op non-activiteit, onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige diensten door hem in zijne verschillende betrekkingen aan den Koning en den lande bewezen; de kap. der inf. op non-activiteit B. baron van Voorst tot Voorst, en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag.

Z. Exc. de Minister heeft openlijk zijne tevredenheid betuigd aan de kapiteins L. F. van Otterloo van het 4de, J. C. Harsvelt van het 5de en J. E. Simon van het 8ste reg. inf., voor den prijzenswaardigen ijver, waardoor die officieren zich bij de vervulling hunner pligten, in hunne betrekking bij de normaal-schietschool, hebben onderscheiden, zullende daarvan ook in hunne conducklijsten aanteekening worden gehouden.

BENOEMD.

Tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, de kap. der genie J. H. Kromhout, werkzaam bij het Departement van Oorlog, de kap.-ingenieur J. Kalff, tijdelijk werkzaam bij den aanleg der Staatsspoorwegen te Zwolle, en de lector der 1ste kl. in de taal en letterkunde, met den personelen titel van hoogleeraar bij de Koninkl. Milit. Akademie, Dr. J. J. de Hollander. — Vergunning verleend tot het aannemen en dragen der versierselen van officier der Orde van het Legioen van Eer, hem door Z. M. den Keizer der Franschen geschonken, de majoor J. C. Verheje van Sonsbeek van den staf der art., onder-direct. bij de artillerie-, stapel- en

constructie-magazijnen; — tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder der Orde van het Legioen van Eer, hem door Z. M. den Keizer der Franschen geschonken, de kap. J. J. H. G. van Wickevoort Crommelin van het reg. grenadiers en jagers.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot officier van gezondh. 1ste kl. bij het garn.-hosp. te Soerakarta, de offic. van gez. 2de kl. F. Perk, en bij het groot milit.-hosp. te Weltevreden, de offic. van gez. 2de kl. J. J. W. E. van Riemsdijk; tot offic. van gez. 2de kl. bij de geneesk. dienst te Palimanang, de offic. van gez. 3de kl. W. J. J. Zuur; tot 2de luits. bij de kav. J. A. Brass en J. T. ten Bosch; tot magazijnm. der genie 3de kl. C. J. H. Vollprecht; tot instruct. bij de kav. van den barissan van Madura J. R. van Michalofski.

Bevorderd.

Tot ritms. bij de kav., F. L. van der Putt en J. H. Brouwers; tot 1ste luits. jhr. J. L. N. Calkoen en W. A. Post. Bij de adm.: tot adjunct-intend. H. J. Maasland; tot 1sten luit.-kwartierm. F. H. Wimmer; tot 2de luit.-kwartierms. T. A. Pool en J. Bomberg; tot milit. ambtenaar 2de kl. A. Fijt. Bij de geneesk. dienst: tot apothek. 2de kl. bij 's rijks magazijn van geneesmiddelen, J. A. R. Erkelens.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij het 5de bat. de 1ste luit. F. R. P. van den Abeelen; 6de bat. de 2de luit. J. A. Vink; 8ste bat. de 2de luit. J. P. L. Gelpke; 10de bat. de kap. J. H. Romswinkel; 16de bat. de kap. B. C. F. Hamers; 17de bat. de 2de luit. C. J. J. H. van Kempen. — *Overgeplaatst:* Bij het garn.-hosp. te Djokdjokarta de milit. apoth. 3de kl. A. H. Hisgen; hij het groot milit. hospit. te Weltevreden de offic. van gez. 2de kl. G. A. P. van Steenvelt; bij de geneesk. dienst te Serang de offic. van gez. 2de kl. H. D. Roskes; bij idem te Palembang de offic. van gez. 3de kl. H. J. Flint; als onder-intend. 2de kl. bij de milit. admin. de kapt.-kwartierm. S. J. Osten; infanterie: Bij het 2de bat. de 2de luit. J. P. van Söhsten; bij het 5de bat. de 1ste luit. C. C. L. de Gee; bij het 9de bat. de 1ste luit. G. A. Kal; bij het 11de bat. de kap. T. E. C. Merens; bij het 13de bat. de kap. G. C. Munters; bij het 15de bat. de 1ste luit. J. C. Dockheer; bij het garniz.-bat. van de Moluksche Eilanden de kap. A. J. J. L. Prinsen; bij het korps genie en sappeurs: als onder-direct. der genie in de 3de milit. afd. op Java de majoor A. Stijman; als eerstaanw. genie-offic. te Tjilatjap de majoor L. C. van Kerkwijk; bij het wapen der infanterie: bij het 13de bat. de majoor W. E. F. van Heemskerck; bij het garn.-bat. van Banka de majoor G. F. de Ravallet; bij het garn.-hosp. te Tjilatjap, de offic. van gez. 1ste kl. M. H. de Vogel; bij het garn.-hosp. te Kedong-Kebo, de offic. van gez. 3de kl. H. H. P. Wielandt; bij de geneesk. dienst te Palembang, de offic. van gez. 3de kl. J. H. D. L. Sünger; bij de geneesk. dienst te Banka, de offic. van gez. 1ste kl. E. F. J. van Kappen; bij de geneesk. dienst in de Z. en O. afd. van Borneo, de offic. van gez. 2de kl. H. J. van der Weide. — *Overgeplaatst van het leger hier te lande bij dat in Oost-Indië*, bij het wapen der inf. van het leger in Oost-Indië, de 2de luit. G. H. R. Halewijn, van het 6de reg. inf.

Op non-activiteit gesteld.

De 2de luit. B. L. R. de Sturler.

In active dienst hersteld.

De kap. O. A. Koocken en de 2de luit. W. Walraven.

Eervol ontslagen.

Als instructeur bij de kav. van den barissan van Madura jhr. J. C. F. van der Willige von Schmidt auf Altenstadt; de 1ste luit. der inf. J. C. L. Berg.

Ingetrokken.

De overplaatsing bij het garniz.-hospitaal te Djokdjokarta van den milit. apotheker 3de kl. H. Feenstra.

Tweejarig verlof verleend naar Nederland.

Aan den kap. der art. A. Hage en aan den 1sten luit. der inf. J. F. A. Noman.

Overleden.

W. L. van Warmelo, kapitein der inf., door een Inlandsch fuselier zijner compagnie vermoord den 24sten Junij 1867.

VERBETERINGEN.

Op blz. 552, regel 9 v. b., staat: Tous, lees: Toutes.
» » 564, » 21 v. b., » legers, » lezers.
» » 569, » 42 v. o., » zij, » het.
» » 673, » 3 v. o., » » muziekkorpsen", » militaire muziekkorpsen.

BIJLAGE XI.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 41.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand November 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

BENOEMD.

Tot adj. van Z. M. in buitengewone dienst: de maj. K. J. G. baron van Hardenbroek 's Heeraartsberg en Bergambacht, kommand. der 's Gravenhaagsche scherpschutters-vereening; tot majoor: de kap. der inf. op non-activiteit L. Mulder, en op het daartoe door hem gedaan verzoek eervol uit de milit. dienst ontslagen, met vergunning om de activiteits-uniform te blijven dragen. Bij het wapen der inf. Bij het 1ste reg. inf., tot luit.-kolonel: de majoor G. A. de Gelder, van het 3de reg. inf. Bij het 3de reg. inf., tot majoor: de kap. van de 1ste kl. P. Heitz, van het 2de reg. inf. Bij het 6de reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. H. J. Herbig, van het korps. Bij het 7de reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. W. Jarman, van het korps. Bij het 8ste reg. inf., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. W. C. de Vree, van het korps. — Bij het wapen der kav. Bij het 2de reg. huzaren, tot paardenarts van de 3de kl.: de veearts A. Overbosch. Bij het 3de reg. huzaren, tot paardenarts van de 3de kl.: de veearts J. B. H. Moubis. — Bij het korps ing., min. en sapp., tot generaal-majoor: de kolonel M. D. graaf van Limburg Stirum, buitengewoon adj. van Z. M., kommandant in de 1ste stelling der genie. — Bij het personeel van de geneesk. dienst der landmagt, tot officier van gezondh. der 1ste kl.: de officier van gezondh. der 2de kl. J. M. Engelhart; tot officier van gezondh. der 2de kl.: de officieren van gezondh. der 3de kl. W. T. Philipsen en A. Mens.

Overgeplaatst.

Bij het wapen der inf. Bij het 4de reg. inf.: de kap. P. L. H. M. B. D. Kraal, van het 1ste reg. inf. — Bij het wapen der art. Bij het 1ste reg. vesting-art.: de kap. A. Romswinkel, van het 3de reg. vesting-art. — Bij het wapen der kav. van het leger hier te lande: de 2de luit. H. W. Weijtlandt, van het reg. O.-l. kav.

Eervol ontslagen.

De kap. der genie op non-activiteit jhr. G. J. G. Klerck, met vergunning om de activiteits-uniform te blijven dragen, en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek. — Als lid van het comité van defensie, jhr. C. M. Storm van 's Gravesande, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en zulks onder dankbetuiging voor de vele en gewigtige diensten door hem in die betrekking bewezen.

Op non-activiteit gesteld en zulks in afwachting dat omtrent hem nader zal worden beschikt.

De luit.-kolonel T. W. d'Harvant Bigot de Villandry, van het 1ste, en J. L. E. Juta, van het 7de reg. inf., en de 1ste luit. W. P. G. Wieling, van het 3de reg. huzaren, en zulks op het daartoe door hen gedaan verzoek.

Voor den tijd van een jaar.

De kap. C. J. van der Muelen, van het 4de reg. inf., en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek.

In activiteit hersteld.

De kap. van de 3de kl. C. L. D. Muschart, van het wapen der inf., en tevens benoemd tot kap. van de 2de kl. bij het 1ste reg. inf.

Gedetacheerd bij de art.-, stapel- en constructie-magazijnen.

De 1ste luit. P. W. Pfeiffer, van het 2de reg. vesting-art.

Tijdelijk gedetacheerd bij het Departement van Oorlog.

De kap. C. D. H. Schneider, van het 1ste reg. vesting-art.

Overleden.

De luit.-kolonel M. van Doorninck, kommandant van het 4de reg. inf.; de kap. A. L. Buhlman, adj. van het 2de reg. vesting-art.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot magazijnm. bij het algem., tevens afd. mil. kleeding-magaz. te Batavia (milit. ambt. 1ste kl.), de dir. bij het groot milit.-hosp. te Soerabaja (milit. ambt. 1ste kl.), J. J. Scharff; tot dir. bij het groot mil. hospitaal te Soerabaja (milit. ambt. 1ste kl.), de magazijnm. bij het algem. milit. kleeding-mag. te Batavia (milit. ambt. 1ste kl.) R. H. Reijneke; tot adj. bij het 7de bat. inf., de 2de luit. G. D. Ebell. Tot spijsverz. bij het milit. hosp. te Samarang, C. F. Nelissen, milit. ambt. 3de kl., onlangs van verlof uit Nederland teruggekomen.

Bevorderd.

Tot luit.-kolonel bij het 8ste bat., de maj. H. G. J. L. Meijners, van het 2de bat.; tot majoors: de kap. E. H. Doerrleben, thans met verlof in Nederland; bij het 17de bat., de kap. L. de Kroon, van het bat.; bij het garniz.-bat. der W.-afdeeling van Borneo, de kap. H. Termijtelen, van het 6de bat.; tot 1ste luits.: bij het 5de bat., de 2de luit. C. A. E. Neeb, van het 4de bat.; bij het 13de bat., de 2de luit. D. C. A. Westerberg, van het bat.; tot inl. 1sten luit. bij de inf., de inl. 2de luit. Taliman. — Bij de geneesk. dienst: tot offic. van gez. 3de kl.

F. L. Pauli, van de dienst der Moluksche eil.; tot idem, de offic. van gez. 3de kl. A. Kuylenburg, thans te Samarang, voor de dienst in de W.-afd. van Borneo.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij de geneesk. dienst, bij het groot milit. hosp. te Soerabaja, de offic. van gez. 3de kl. J. C. de Oude; bij het scheik. lab. te Weltevreden, de milit. apoth. 3de kl. D. Polak, beiden onlangs uit Ned. aangekomen; bij de inf.: bij het 10de bat., de kap. F. J. Henner; bij het 12de bat., de kap. J. H. Swaving, beiden onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd. — *Overgeplaatst*: bij de inf.: bij het 1ste bat., de 2de luit. W. C. Valkenhoff; bij het 6de bat., de 2de luit. J. G. F. Mönich, beiden van het garn.-bat. der Z.- en O.-afd. van Borneo; bij het 8ste bat., de 1ste luit. A. H. van de Pol, van het 9de bat.; bij het 10de bat., de kap. G. H. Vos, van het 17de bat.; bij het 17de bat., de kap. L. de Kroon, van het 12de bat.; de 1ste luit. A. Wijnoldi, van het garn.-bat. van Sumatra's Westkust, en de 2de luit. W. M. Mijer, van het 12de bat.; bij het garn.-bat. van de 2de milit. afd. op Java, de kap. L. J. W. Benschop, van het 10de bat.; bij het garn.-bat. van Sumatra's Westkust, de 1ste luit. C. C. F. H. Jagemann, en de 2de luit. H. A. J. Valkenhoff, beiden van het 15de bat. Directie der genie: bij de milit. verkenningen, de 1ste luit. G. A. Diederich, van het garn.-bat. van Celebes en onderh., zullende hij bij zijn wapen worden gevoerd à la suite; bij het 2de bat. inf., de majoor J. van der Haas, van het garn.-bat. der W.-afd. van Borneo. — *Overgeplaatst van het leger hier te lande bij dat in Oost-Indië*, bij het wapen der kav., de 2de luit. A. Uijt den Bogaard, van het 4de reg. huzaren; bij het personeel van de geneesk. dienst, tot officier van gezondh. der 3de kl.: de Heer J. W. G. Rupert; tot apotheker van de 3de kl.: de Heer J. H. Schmidt, en de eervol ontslagen apotheker der 3de kl. in West-Indië, M. V. van Lissa.

Op non-activiteit gesteld.

De milit. apotheker 1ste kl. S. A. Bleekrode, onlangs uit Nederland teruggekeerd; de 2de luit. A. A. van Delden, van het 9de bat.

Tweejarig verlof verleend naar Nederland.

Aan den 1sten luit. der inf. F. W. Cornets de Groot, aan den majoor der inf. B. Loggere; aan den 1sten luit. der inf. P. F. A. van Stuwe; aan den kap. der inf. H. F. W. de Bruijn; aan den 2den luit. der inf. W. J. C. Rijnen; aan den offic. van gez. 1ste kl. E. F. J. van Koppen; aan den milit. apoth. 2de kl. G. C. E. Moesman.

VERBETERING.

In het vorige Nummer is abusief vermeld dat de 1ste luit. H. P. L. C. de Kruijff, van het korps ingenieurs, weder in activiteit was hersteld.

1. In the first place, it is necessary to determine the nature of the...
2. The second step is to identify the specific elements of the...
3. Finally, it is essential to evaluate the overall impact of the...

The first part of the report deals with the general...
The second part of the report deals with the...
The third part of the report deals with the...
The fourth part of the report deals with the...
The fifth part of the report deals with the...
The sixth part of the report deals with the...
The seventh part of the report deals with the...
The eighth part of the report deals with the...
The ninth part of the report deals with the...
The tenth part of the report deals with the...

CONCLUSION

In conclusion, it is clear that the...
The findings of this study...
It is recommended that...
Further research should be conducted...

REFERENCES

1. Smith, J. (1998). The impact of...
2. Jones, M. (2001). A study on...
3. Brown, L. (2005). Research on...
4. White, K. (2007). Analysis of...
5. Green, P. (2010). Evaluation of...

BIJLAGE XII.

BEHOORENDE BIJ DEN MILITAIRE-SPECTATOR,

DERDE SERIE. — TWAALFDE DEEL, N°. 12.

LAATSTE BENOEMINGEN, VERPLAATSINGEN EN VERANDERINGEN ENZ.,

(Maand December 1867.)

a.) BIJ HET LEGER HIER TE LANDE.

BENOEMD.

Tot militie-commissaris in het 3de militie-district der provincie Zuidholland: den gepens. kolon. met rang van gener.-majoor: F. M. E. van Thielen; tot militie-commissaris in de provincie Gelderland: de gepens. majoor met rang van luit.-kolonel: A. H. J. G. van Hamel, van het Oost-Indische leger. Bij het wapen der inf. Bij het 2de reg. inf., tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. H. La Fors, van het korps: tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit.-adj. F. M. Avenarius, van het 6de reg. inf. Bij het 3de reg. inf., tot kap. van de 3de kl.: de 1ste luit. J. G. van Gendt, van het reg. grenad. en jagers. Bij het 4de reg. inf., tot luit.-kol.: de majoor J. W. G. Peltzer, van het 6de reg. inf. Bij het 5de reg. inf., tot majoor: de kap. van de 1ste kl. D. A. de Fremery, van het korps; tot 2den luit. de kadet N. P. Onderwater, herkomstig van de K. M. A. Bij het 6de reg. inf., tot majoor: de kap. van de 1ste kl. J. A. Halfmouw, van het 2de reg. inf.; tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. R. J. L. van der Poel, van het korps; tot kap. van de 2de kl.: de kap. van de 3de kl. J. G. Strootman, van het korps. Bij het 7de reg. inf., tot luit.-kolonel: de majoor W. von Wrangel auf Lindenberg, van het 5de reg. inf. Bij het 8ste reg. inf., tot kap. van de 1ste kl.: de kap. van de 2de kl. A. J. de Koff, van het korps. — Bij het wapen der art. Bij het 2de reg. vest.-art., tot adj.: de kap. M. J. van Nieuwkuijk, instructeur bij het korps en in verband daarmee eervol uit die betrekking ontheven; tot instructeur: de kap. J. G. C. van Dijk, van het korps.

Overgeplaatst.

Bij het 1ste reg. vest.-art.: de kap. G. D. Birnie, van het 2de reg. vest.-art.; de 1ste luit. W. P. Stakman, van het reg. vest.-art. Bij het 2de reg. vest.-art.: de 1ste luit. R. van Mansvelt, en de 2de luit. P. C. de Wilde, beiden van het 1ste reg. vest.-art.

Verplaatst.

Naar Nijmegen: de 1ste luit. G. J. Blaauw, van het bataill. mineurs en sapp.; naar 'sHage: de 1ste luit. R. J. van Moock, van het bat. mineurs en sappeurs.

Geplaatst.

Onder de bevelen van den kommandant in de 1ste stelling der genie: de 1ste luit. A. Jentink, van het bat. mineurs en sappeurs.

Belast met het bevel over het 4de regiment infanterie.

De luit. kolonel G. P. Booms, van het korps.

Bestemd

tot fungerend adjudant van den Minister van Oorlog: de kap. C. D. H. Schneider, van het 1ste reg. vest.-art., gedetacheerd bij het M. v. O.

Eervol ontheven

uit zijne tegenwoordige betrekking, en gedetacheerd bij het bureau personeel en militaire zaken: de kap. F. J. Pfeiffer, van den generalen staf, fungerend adjudant van den Minister van Oorlog.

Op non-activiteit gesteld.

In afwachting dat nader omtrent hem zal worden beschikt: de paarden arts 3de kl. A. F. Stickel Schoemaker, van het 4de reg. huzaren.

Gepensionneerd.

De luit.-generaal C. baron Nepveu, chef van den generalen staf, adjud. van Z. M. in buitengewone dienst, en zulks op het daartoe door hem gedaan verzoek, onder dankbetuiging voor de vele en gewigtige diensten daarin bewezen, en benoemd tot minister van staat; de 1ste luit. kwartierm. G. N. Bouman, van het 8ste reg. inf., en zulks op de daartoe door hem gedane aanvraag.

Overleden.

De 1ste luit. P. H. van Druijnen, van het reg. veld-art.

Vergunning verleend

tot het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van ridder der orde van Friedrich, hem door Z. M. den Koning van Wurtemberg geschonken: de officier van gezondheid der 1ste kl. E. W. A. Ludeking, van het leger in Neerlands-Indië; tot het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van ridder der 1ste klasse der orde van Louis, hem door Z. K. H. den Groot-Hertog van Hessen geschonken: de officier van gezondheid der 2de kl. G. J. Wienecke, van het leger in Neerlands-Indië; tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder der orde van het Zwaard, hem door Z. M. den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken: de kap. A. D. J. Barre, van den grooten staf, adjudant van Z. K. H. den Prins FREDERIK der Nederlanden.

b.) BIJ HET LEGER IN OOST- EN WEST-INDIE.

Benoemd.

Tot 2den luit.-adj. bij den komm. der veld- en bergbatterijen op Java, de 2de luit. M. J. A. L. Riesz, van het pers. der art.; bij het wapen der art.: tot adj. bij den chef van dat wapen, de 1ste luit. H. Adama van Scheltema, van het materieel; tot plaats.-adj. te Soerabaïja, de 1ste luit. van het 13de bat. inf. M. C. H. Bijleveld; tot magazijn. bij het afd.-milit.-kleedingsmag. te Soerabaïja, de tijdelijke hospitaalmeester bij het garniz.-hospitaal te Salatiga J. L. de Leeuw.

Bevoerd.

Bij het wapen der art. tot kap. bij het personeel: de 1ste luit. D. C. J. A. Ponse van het materieel.

Geplaatst en overgeplaatst.

Bij de geneesk. dienst: bij het groot militair hospitaal te Weltevreden, de offic. van gezondh. der 3de klasse J. J. P. Landman, onlangs uit Nederland aangekomen en bestemd voor de dienst hier te lande; bij de infant., bij het 2de bat., de 2de luit. A. de Vletter; bij het 13de bat., de 1ste luit. A. A. F. Lauzing; beiden onlangs uit Nederland aangekomen; de eerste bestemd voor de dienst hier te lande. de tweede als gedetacheerd bij het Nederl.-Indisch leger voor den tijd van vijf jaren. — *Overgeplaatst*: bij de mil. adm.: als asp.-int., de 2de luits.-kwartierm. E. J. L. Herens en F. Cortenbach; als 1ste luit.-kwartierm., de adj.-intend. W. van Doorn; — bij de infanterie: bij het 16de bat., de 1ste luit. W. F. Wichelhausen, van het garn.-bat. van de Z.- en O.-afd. van Borneo; bij het subs.-kader te Soerabaïja, de 1ste luit. G. P. Eijken, van het 14de bat.; milit. adm. — *Overgeplaatst van het leger hier te lande bij dat in West-Indië*, bij de geneesk. dienst de offic. van gez. der 3de kl. W. A. B. A. Strengaerts van het 5de reg.

Op non-activiteit gesteld.

De 1ste luit. H. M. de Graaf, van het 3de bat.; de maj. A. W. Egter van Wissckerke, van het korps genie en sappeurs.

In activiteit hersteld.

De magazijnmeester 3de kl. J. M. Reijnders.

Eervol ontslagen.

Uit zijne betr. van adj. bij den comm. der veld- en berg-batterijen op Java, de 1ste luit. van het pers. der art. S. P. van Kakum; op verzoek, met regt op pensioen, de kapit. der inf. F. F. C. L. C. Grolman, id. de kap. P. A. Muller.

Tweejarig verlof verleend naar Nederland.

Aan de kapts. der inf. G. Bakker en J. P. van Lier, en aan den 1sten luit. der inf. H. W. C. Podhast.

Overleden.

W. A. Heermans, 1 luit. der art., te Samarang, 1 Augustus 1867.

CORRESPONDENTIE.

De beoordeeling van eenige Boekwerken, voor welke de ruimte in dit Nummer ontrak, zullen in het volgende geplaatst worden.

The first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...
the third is the fact that the...

It is clear that the...
the first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...

It is clear that the...
the first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...

It is clear that the...
the first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...

It is clear that the...
the first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...

It is clear that the...
the first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...

It is clear that the...
the first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...

It is clear that the...
the first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...

CONSTITUTION

The first of these is the fact that the...
the second is the fact that the...
the third is the fact that the...

*Militaire Administratie.*N°. 57 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gevolg gevende aan Zijner Majesteits besluit van den 8sten dezer, n°. 66; Heeft de eer mits deze de belanghebbenden te onderrigten, dat het Zijner Majesteit heeft behaagd, bij voorschreven besluit, het bedrag der schadeloosstelling wegens het gemis van fourrages, door de generaals, hoofd- en verdere officieren van het leger te genieten, voor het jaar 1867 op vijf en zestig cents (f 0.65) per paard en per dag vast te stellen.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 14den December 1866.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Bureau Secretariaat.*N°. 47 S.

's Gravenhage, den 24sten December 1866.

Aan de militaire autoriteiten van het leger.

In den laatsten tijd zijn door verscheidene officieren van het leger, memoriën, verslagen of rapporten, nopens militaire onderwerpen bij het Departement van Oorlog ingezonden.

Ten einde deze stukken en wel voornamelijk die, welke naar aanleiding van zendingen buiten 's lands zijn gemaakt, tevens zooveel mogelijk tot vermeerdering van de militaire kennis der officieren en tot bevordering hunner wetenschappelijke ontwikkeling te doen strekken, heb ik goedgevonden te bepalen, dat al zoodanige memoriën of verslagen, als voor dat doel door mij geschikt worden geacht, gedrukt en kosteloos verstrekt zullen worden.

De uitgave zal bij afleveringen, naarmate er stof voorhanden is, plaats hebben.

De afleveringen worden doorlopend gepagineerd en zonder omslagen verzonden om later tot een boekdeel te kunnen worden vereenigd; tot dat einde wordt bij de laatste aflevering een omslag, titel en inhoud gevoegd.

Boven en behalve aan de hoogere militaire autoriteiten, zal voor elke kleine stafkompagnie of eskadron, een exemplaar dezer verslagen, ten dienste van de daarbij behoorende officieren worden verstrekt.

Deze verslagen behooren ter inzage van later aankomende officieren bewaard te blijven.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire Zaken.*N°. 46 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende dat de tamboers bij het 7de regiment infanterie voltallig zijn.

Bijbl. XII.

1.

Heeft g0edgevonden de werving van tamboers voor gezegd regiment tot nader order te sluiten.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage den 27sten December 1866.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

Nº. 87 I.

's Gravenhage, den 29sten December 1866.

Aan de Heeren Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen.

De directie van de stoomboot de *Valk* in de vaart geweest zijnde tusschen *Nijmegen* en *Kampen* is ontbonden.

Het tarief voor het vervoer van troepen met dat vaartuig onder anderen gevoegd geweest bij de dezerzijdsche aanschrijving van den 17den Februarij II., Nº. 49 I (*Rec. Mil.* blz. 45), komt daardoor te vervallen.

Ik heb de eer UHEG. te verzoeken daarop te gelegener tijd te letten.

Deze aanschrijving zal in het *Recueil Militair* worden geplaatst ter algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

Nº. 88 I.

's Gravenhage, den 29sten December 1866.

Naar aanleiding van een bij mij ontvangen voorstel, tot vermeerdering bij een der korpsen van het leger van den voorraad *scherm-sabels* (sabels van vervallen kavallerie-model, met botgemaakte klingen en rond geslepen punten), en gelet op het nut der schermoefeningen, welke zoozeer strekken om bij den soldaat in het algemeen kracht, behendigheid en zelfvertrouwen te ontwikkelen en hem voor zijne bestemming in tijden van oorlog te bekwamen, heb ik, met wijziging van de vroeger daaromtrent gegeven voorschriften, goedgevonden te bepalen, dat van de voorwerpen in bedoelden aard, voortaan bij de korpsen tot gezegd einde zullen voorhanden zijn:

Bij het regiment grenadiers en jagers en bij een regiment infanterie.	50
» » Instructie-bataillon.	50
» een regiment kavallerie.	40
» het regiment veldartillerie.	50
» een regiment vesting-artillerie.	20
» het regiment rijdende artillerie.	15
» » korps pontonniers	6
» de artillerie-instructie-kompagnie.	12
» het bataillon mineurs en sappeurs.	20
» » koloniaal werfdepôt.	50

De verantwoording van de scherm-sabels zal voortdurend plaats hebben door middel van de gewone driemaandelijksche verantwoordingen van wapenen, welke stukken ook eene aanwijzing bevattende van hetgeen bij de korpsen aan

den bepaalden voorraad ontbreekt, tevens strekken tot aanwijzing van de benodigde voorwerpen, zoodat het niet noodig is, tot voorziening in bestaande behoeften, afzonderlijke aanvraag in te zenden.

Deze aanschrijving zal in het *Recueil Militair* worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 75 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende eene missive van den Minister van Financiën, houdende mededeeling dat het loopende pacht-contract van het Domaniaal overzetveer van Walsoorden op Hanswaard en de verdere havens van het eiland Zuid-Beveland, vermeld onder N°. 55 in de lijst, behoorende tot de dezerzijdsche beschikking van den 26sten Mei 1865, N°. 56 I (*Rec. Mil.* blz. 71), eerst op den 24sten December 1867 zal eindigen.

Brengt zulks ter kennis van de militaire autoriteiten die zulks aangaat, ten einde daarop te letten, zoowel bij het doen van betalingen voor troepen op marsch, als bij het afgeven van passage-biljetten.

Gelast wijders dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 5den Januarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Personeel en Militaire Zaken.

N°. 78.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Brengt, als een vervolg op de aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 22sten Augustus 1865, N°. 15 P (*Rec. Mil.* blz. 167), ter kennis van het leger, dat blijkens eene missive van den Heer Minister van Buitenlandsche Zaken van den 51sten December 1866, N°. 11572, volgens eene verklaring van den Zwitserschen Bondsraad ontvangen, ook het Koninkrijk Saxon toegetreden is tot de overeenkomst van Genève van 22 Augustus 1864.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden opgenomen ter algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 4den Januarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Personeel en Militaire Zaken.

N°. 59 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gelet dat van het *Reglement op de inwendige dienst, de politie en de krijgstuicht van de Infanterie voor het Oost-Indisch Leger*, bedoeld bij punt 2 der

aanschrijving van den 24sten Junij 1861, N°. 75 B, een vierde druk is verscheenen, heeft de eer de aandacht van het Leger hierop te vestigen

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst ter *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 7den Januarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 81 I.

's Gravenhage, den 12den Januarij 1867.

Aan de militaire administrative autoriteiten.

Met wijziging in zooverre van het voorgeschrevene bij de dezerzijdsche aanschrijving van den 21sten October 1855, N°. 40 B (*Rec. Mil.* blz. 135), nopens het maandelijks inzenden door de plaatselijke en garnizoens-kommandanten van eenen staat, aanwijzende den voorraad slaapfournituren in het garnizoen op den 1sten der maand in gebruik of beschikbaar, heb ik goedgevonden te bepalen, dat in plaatsen, waar magazijnen van nachtlegers of zoogenaamde garnizoens-nachtlegers zijn gevestigd, die staat voortaan door de toezienende chefs over die inrigtingen, op het bij bovenaangehaalde aanschrijving vastgestelde tijdstip opgemaakt en aan het Departement van Oorlog moet worden ingezonden.

De bij dezen maatregel betrokken autoriteiten worden verzocht zich in overeenstemming met het voorschrevene te gedragen.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter *algemeene kennisgeving*.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Personeel en Militaire Zaken.

N°. 62 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende dat de tamboers bij het 4de regiment infanterie meer dan voltallig zijn.

Heeft goedgevonden de werving van tamboers voor gezegd regiment tot nader order te sluiten.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 14den Januarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 59 P.

's Gravenhage, den 19den Januarij 1867.

Aan de Plaatselijke en Garnizoens-Kommandanten.

Ik heb de eer u mede te deelen, dat ik heb goedgevonden te bepalen, dat aan personen die *wegens lichaamsgebreken* uit 's lands militaire dienst ontslagen of van de dienst bij de nationale militie vrijgesteld zijn geworden en die voor de koloniale troepen voorloopig worden aangenomen, voortaan in geen geval eenig voorschot op het handgeld zal mogen worden uitgereikt.

Ik verzoek u derhalve u daarnaar te gedragen.

De Minister van Oorlog,
(*get.*) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 50 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Goedgevonden hebbende dat de begrafeniskosten van Israelitische onderofficieren en mindere militairen, wier lijken door de zorg van hun kerkgenootschap worden ter aarde besteld, wanneer het te goed hunner rekening op het kleedings- en reparatiefonds daartoe toereikende is, tot een bedrag van *tien gulden*, of anders zooveel minder als die rekening zal toelaten, tegen overlegging van behoorlijke kwitantie van het betrokken kerkelijk bestuur, ten laste van gemeld fonds kan worden gebracht.

Brengt zulks bij deze ter kennis van de verschillende militaire autoriteiten, met uitnoodiging om zich bij voorkomende gelegenheid dienovereenkomstig te gedragen.

Ter *algemeene kennisgeving* in het *Recueil Militair* geplaatst.

's Gravenhage, den 19den Januarij 1867.

(*get.*) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 87 I.

's Gravenhage, den 22sten Januarij 1867.

Aan de kommanderende officieren der korpsen.

Uit verschillende bij mij ontvangen rapporten heb ik ontwaard, dat het bedrag, hetwelk in sommige garnizoensplaatsen den soldaat van zijne soldij, na aftrek van de vertering in de menage, als zakgeld overblijft, ten gevolge van de hooge prijzen van sommige levensbehoefden, te gering is om daarop de kortingen ten behoeve van het kleedings- en reparatiefonds toe te passen, bedoeld bij artikel 65 en 64 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmagt.

Ten einde daaraan te gemoet te komen heb ik goedgevonden te bepalen, dat voorschreven korting alleen dan moet plaats hebben, wanneer het den militair

uit te keeren zakgeld (de verhoogingen op de soldijen uit verschillende hoofden daaronder begrepen) het bedrag van vijf en twintig cents te boven gaat; met dien verstande, dat de korting slechts in zooverre mag worden toegepast, als noodig is om het den militair uit te betalen montant tot geen minder dan het even gezegd bedrag te reduceren; en wijders, dat het voorschrevene niet van toepassing is in de gevallen bedoeld bij artikel 67 van gezegd reglement, noch ook wanneer de korting op de soldij is verleend wegens dronkenschap.

Ik heb de eer u te verzoeken, er, voor zooveel u aangaat, voor te zorgen, dat in den geest van het vorenstaande worde gehandeld.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 44 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Kennis bekomen hebbende, dat de tweede verbeterde druk van het *Reglement op de exercitiën der vesting-artillerie, 3^e gedeelte, beweging van lasten*, bij de Koninklijke Militaire Akademie is verschenen en verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0,15 voor het leger en de departementen van algemeen bestuur.

Gelast dat hiervan mededeeling zal worden gedaan in het *Recueil Militair tot algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 26sten Januarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Bureau der Artillerie.

N°. 58 A.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van den 24sten Januarij 1867, N°. 57, luidende als volgt:

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 22sten Januarij 1867, N°. 95 A;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

- 1°. *Veertig duizend* geweren n°. 4 getrokken, zullen tot achterlading worden gewijzigd, naar het stelsel SNIDER en de daartoe noodige maatregelen, alsmede die tot het vervaardigen van de tot die wapenen behoorende patronen zullen onverwijld worden genomen;
- 2°. De gewijzigde geweren zullen naar gelang zij in gereedheid komen bij het leger in gebruik worden gegeven.

Onze Minister van oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de algemeene rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 24sten Januarij 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Gelast dat voorschreven besluit in het *Recueil Militair tot algemeene kennisgeving* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 28sten Januarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 52 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Overwegende dat voor officieren, die voor de eerste maal tot lid van eenen

Bijbl. XII.

2.

militieraad worden benoemd, eene aanwijzing van hunne werkzaamheden niet overbodig kan zijn;

Heeft goedgevonden den hieronder voorkomenden leiddraad te doen zamenstellen.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 28sten Januarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Leiddraad voor de militaire leden der militieraden.

1. De hoofdofficieren, tot leden der militieraden benoemd, worden door de gewone tusschenkomst van hunne benoeming onderrigt; zij begeven zich in tijds naar de plaats hunner bestemming en nemen, na zich bij den voorzitter van den militieraad te hebben aangemeld, in dien raad zitting.

2. Het militaire lid, hoezeer in de uitoefening zijner functiën, de leiding volgende van den voorzitter, vestigt zijne aandacht bijzonder daarop, dat geene manschappen door den militieraad worden aangenomen dan die, welke overeenkomstig de wet en de bestaande verordeningen, in de militie mogen worden toegelaten.

3. Alvorens personen als nummervwisselaar of plaatsvervanger worden aangenomen, raadpleegt hij:

a. de staten van militairen die met een paspoort van de 2de soort uit de dienst zijn verwijderd;

b. de staten van gewezen militairen, die niet meer voor de krijgsdienst mogen worden aangenomen.

4. Hij ziet toe dat het reglement op het geneeskundig onderzoek omtrent de geschiktheid voor de krijgsdienst te land en te water, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 25sten Maart 1862 (*Staatsblad* n°. 54) (*Recueil Militair*, bl. 125), worde opgevolgd.

5. Hij overtuigt zich dat de vrijwilligers en plaatsvervangers eene lengte hebben van minstens 1,56 el.

6. Door inzage van de bescheiden, welke door plaatsvervangers of nummervwisselaars worden overgelegd, verzekert hij zich dat deze voldoen aan de volgende vereischen:

Plaatsvervangers.

a. ongehuwd of kinderloos weduenaar zijn (attest model n°. 14);

b. bij hunne aanbieding het 21ste jaar zijn ingetreden en het 55ste nog niet hebben volbragt;

c. voldaan hebben aan de nationale militie;

d. goed zedelijk gedrag hebben geleid, waarvan het bewijs (attest model n°. 14) niet ouder mag zijn dan ééne maand;

e. bij de zeemagt, het leger hier te lande of in de overzeesche bezittingen gediend hebbende, voorzien zijn van een bewijs van ontslag, met een getuigschrift, inhoudende dat de man zich gedurende zijn diensttijd goed heeft gedragen, afgegeven door den bevelhebber waaronder hij het laatst gediend heeft; kunnende hij in dat geval tot zijn 40ste jaar worden toegelaten;

f. minderjarig zijnde, toestemming hebben van ouders of voogden.

Nummervwisselaars.

a. voor de militie zijn ingeschreven (bewijs, model n°. 1, letter A);

b. tot dezelfde ligting en provincie behooren, als de lotelingen wier dienst zij zullen waarnemen;

c. gediend hebbende, van het bewijs voorzien zijn, hierboven onder letter e vermeld;

d. als onder litt. f opgegeven;

e. binnen een ander militie-district ingeschreven zijnde dan waartoe de loteling behoort wiens dienst hij verlangt waar te nemen, voorzien zijn van een uittreksel uit het lotingsregister, afgegeven door den voorzitter van den militieraad van dat district.

Deze bewijsstukken moeten in alle deelen overeenkomstig de gegeven voorschriften en modellen zijn opgemaakt.

7. Wanneer het militaire lid vermeent dat een plaatsvervanger of nummerverwisselaar wegens het eene of andere gebrek, niet voor de krijgstdienst geschikt is of uit anderen hoofde niet mag worden aangenomen en deze niettemin, tegen zijn gevoelen door den militieraad als zoodanig wordt toegelaten, is hij verplicht, dien persoon aan den provinciaal adjudant te signaleren, ten einde deze de aandacht van den kommanderenden officier van het korps waarbij hij wordt ingelijfd op hem vestige.

8. Hij ziet toe dat, wanneer een plaatsvervanger om de eene of andere reden door den militieraad wordt afgewezen, de reden van die afwijzing op de keerzijde van het attest model n°. 14 worde vermeld, met aanduiding, zoo de toelating is geweigerd wegens ziekelijke gesteldheid of gebreken, van het nummer van het reglement voor het geneeskundig onderzoek, waaronder de ziekte of het gebrek is aangeduid. Ter voorkoming dat van zoodanig attest bij eenen anderen militieraad gebruik worde gemaakt, zal die aantekening met duidelijke letters worden geschreven.

Het militaire lid van den militieraad, die zich, tot het bijwonen der vergaderingen, buiten zijne garnizoensplaats moet begeven, keert, bijaldien de tusschentijd van de eene zitting van den raad tot de andere langer is dan vier dagen, dadelijk na den afloop der zitting naar zijn garnizoen terug, totdat hij wederom moet vertrekken om de volgende zitting bij te wonen.

10. Bij ongesteldheid of andere wettige verhindering geeft hij daarvan dadelijk kennis aan zijnen plaatsvervanger, met opgave van de dagen voor de zitting bepaald.

Bijaldien deze om dergelijke redenen verhinderd mogt worden de hem opgedragen functie waar te nemen, geeft hij daarvan onmiddellijk en regtstreeks kennis aan het Departement van Oorlog.

Van een en ander wordt door beiden de voorzitter van den raad tijdig onderrigt.

11. Moet het militaire lid zich buiten zijn garnizoen begeven, dan heeft hij aanspraak op schadeloosstelling van reis- en verblijfkosten, overeenkomstig het Koninklijk besluit van den 15den December 1849 (*Staatsblad* n°. 62).

Bij de te dier zake op te maken declaratie moet de order, waarbij de commissie is opgedragen, worden overgelegd, voorzien van eene verklaring van den voorzitter van den militieraad, waaruit van het bijwonen der zittingen blijkt.

Militaire Administratie.

N°. 47 I.

's Gravenhage, den 29sten Januarij 1867.

Aan de verschillende militaire autoriteiten.

Uit een dezer dagen bij mij ontvangen rapport nopens een onlangs plaats gehad hebbende verzending van buskruid uit een garnizoen naar een ander,

gebleken zijnde, dat aan hoord van de daartoe gebezigde schepen, ofschoon de reis onderscheiden dagen moest duren, niet genoegzaam voor de nachtligging der geleiders was gezorgd, ten gevolge waarvan deze veel van het gure winterweder hebben te lijden gehad, heb ik goedgevonden te bepalen, dat voor het vervolg, bij het doen van transporten te water van militaire goederen in het algemeen, wanneer het te voorzien is, dat de schepen 's nachts onderweg zullen blijven, en door de schippers geene behoorlijke nachtligging aan de geleiders kan worden verstrekt, op schriftelijke aanvraag van de inladers, uit de militaire nachtleger-magazijnen in de plaatsen van het vertrek, de noodige slaapfurnituren ten behoeve dier geleiders zullen worden afgegeven, zullende die goederen, na gemaakt gebruik, niet naar het magazijn, waaruit zij herkomstig zijn, teruggezonden, maar door de zorg van den hoofdgeleider bij de administratie van het nachtleger op de plaats van aankomst ingeleverd moeten worden, door welke de bedoelde liggingsvoorwerpen (materieel en dus zonder verrekening van geldswaarde) in de verantwoording zullen worden opgenomen. Ik verzoek u mitsdien ieder voor zooveel u betreft, bij voorkomende gelegenheid dienovereenkomstig te handelen.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 96 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van den 50sten December 1866, n°. 55 (*Staatsblad* n°. 244), luidende als volgt:

WIL WILLEM III, enz., enz.

Overwegende, dat het onderscheidingsteeken wegens langdurige officiersdienst, ingesteld door Onzen onvergetelijken Vader, en later eenigzins gewijzigd als eereteeken ook toegekend aan de officieren der schutterijen wegens langdurige dienst daarbij bewezen, door allen, die tot het dragen daarvan gerechtigd zijn, op den hoogsten prijs wordt gesteld;

Overwegende, dat meermaalen de wensch is geuit, dat de vorm van dat onderscheidings- en eereteeken meer in overeenstemming worde gebragt met den gewonen vorm van de eereteekenen, die wegens militaire verdiensten worden toegekend;

Overwegende, dat, zoo aan dien wensch wordt te gemoet gekomen, ook aan de ridderlijke bedoelingen van den Doorluchtigen Insteller nog meer zal worden beantwoord, en dit tevens zal strekken om de waarde van het eereteeken zoo mogelijk nog meer te verhoogen;

En willende dan ook aan dien wensch voldoen, zonder echter in de grondslagen der instelling zelve eenige wijziging te brengen;

Gezien de Koninklijke besluiten van den 19den November 1844, n°. 46 en n°. 48, van den 28sten December 1844, n°. 64, van den 5den December 1851 (*Staatsblad* n°. 149), en van den 9den Januarij 1852, n°. 17, betrekkelijk het bedoelde onderscheidings- of eereteeken;

Op de gemeenschappelijke voordragt van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Marine, van Oorlog en van Koloniën, van den 20sten December 1866, litt. X²¹, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 28sten December 1866, n°. 44);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 29sten December 1866, litt. P, 4de afd.;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het eereteken, bij voormelde besluiten bedoeld, zal voortaan bestaan in een vierarmig kruis, waarvan de horizontale armen 28 en de vertikale 50 strepen lang zijn, de grond gedeeltelijk mat — en glans — omgeven door eenen gecannuleerden rand; in het midden een krans van olijf- en eikenloof, breed 17, hoog 15 strepen, zich slingerende om en zich verheffende boven twee kruislings liggende zwaarden, omvattende het cijfer, aanduidende het getal dienstjaren.

Voor de officieren der schutterijen is het eereteken van zilver, doch de krans en de cijfers verguld; voor de officieren der zee- en landmagt, zoo hier te lande als in de overzeesche bezittingen, van verguld zilver.

Art. 2. Het eereteken wordt op de linkerborst gedragen, door de officieren van de schutterijen aan een effen oranje gewaterd lint, door de officieren der zee- en landmagt aan een oranje wit en blaauw gestreept zijden lint, voor beiden ter breedte van 55 strepen.

Art. 3. Het eereteken wordt nimmer anders dan van de vastgestelde grootte, en het lint nimmer zonder hetzelfde gedragen.

Art. 4. Zij, aan wie als officier, hetzij bij de schutterijen, hetzij bij de krijgsmagt, het eereteken in den vroegeren vorm — als gesp — is uitgereikt, zijn bevoegd het te verwisselen met dat, hetwelk bij Ons tegenwoordig besluit is vastgesteld.

Art. 5. Alle bestaande bepalingen nopens het verkrijgen en het verliezen van het regt op het eereteken, het verstrekken en uitreiken daarvan, zoomede het verwisselen van het cijfer van dienstjaren, blijven van kracht.

Onze Ministers voornoemd zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk hier te lande in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst, en in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen op aldaar verbindende wijze afgekondigd zal worden, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, de Ministeriële Departementen, Onzen Kanselier der beide orden en aan de Algemeene Rekenkamer, tot informatie.

's Gravenhage, den 30sten December 1866.

(get.) WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

(get.) HEEMSKERK.

De Minister van Marine,

(get.) PELS RIJCKEN.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

De Minister van Kolonien,

(get.) TRAKRANEN.

Heeft het genoegen voorschreven besluit, een vernieuwd bewijs van de welwillende belangstelling des Konings in alles wat de krijgsmagt betreft, mits deze ter kennis van het leger te brengen, met bijvoeging dat met wijziging in zooverre van het bepaalde bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog, van den 28sten November 1844, litt. T²¹, Kabinet, het eereteken

thans niet meer *onder*, maar *in* de rij der gewone decoratiën zal moeten worden gedragen.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 19den Januarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 48 P.

's Gravenhage, den 31sten Januarij 1867.

Aan de Heeren Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen.

Uit een rapport van den heer Inspecteur-Generaal van fortificatiën van den 23sten dezer, N°. 216, is mij gebleken dat in sommige garnizoenen, door het bersten van gegoten ijzeren kookketels, herhaalde vernieuwing van die voorwerpen noodig is geweest.

De omstandigheid dat dit verschijnsel geenszins in alle garnizoenen voorkomt en daarentegen bij ketels uit verschillende fabrieken is opgemerkt, kan niet anders dan tot de gevolgtrekking leiden, dat het veelvuldig bersten afhankelijk is van de behandeling in de keukens zelve, hetzij door in nog te heete ketels koud water te gieten, hetzij door uit zuinigheid voor de menages, het vuur onder de ketels door middel van water uit te dooven.

De hierdoor veroorzaakte schade behoort niet door het Rijk te worden bekostigd.

Ik heb derhalve goedgevonden te bepalen: dat wanneer de door het Rijk ten behoeve der menages verstrekte ijzeren kookketels vernieuwing behoeven, zij voor rekening der menages zullen worden aangeschaft, tenzij het ten genooge zoo van den betrokken eerstaanwezenden Ingenieur, als van den plaatselijken of garnizoens-kommandant kennelijk blijkende, dat het bersten geen gevolg is van onbehoorlijke behandeling.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 67 P.

's Gravenhage, den 14den Februarij 1867.

*Aan de kommanderende officieren der korpsen Infanterie,
Kavallerie en Artillerie.*

Bij elke gelegenheid dat onderofficieren in aanmerking worden gebragt om deel te nemen aan het examen tot het verkrijgen van den rang van 2den luitenant doen zich de omstandigheden voor, dat eenige dier onderofficieren wegens hun berispelijk gedrag dezerzijds moeten worden afgewezen.

Teleurstelling voor de belanghebbenden, onnoodige schrijverijen en bemoeijelijking der werkzaamheden bij het Ministerie van Oorlog zijn daarvan onvermijdelijke gevolgen, doch dit is niet het ergste.

Er is een ander kwaad aan verbonden dat dieper grijpt, namelijk dat bij de

onderofficieren het denkbeeld wordt aangekweekt, dat een onberispelijk militair- en zedelijk gedrag slechts een punt is van ondergeschikt belang om den officiersrang te kunnen verkrijgen, met andere woorden, dat zij geen juist begrip van al het eervolle van den officiersstand opvatten.

En wanneer daarbij komt dat, zooals uit de extracten strafregister bij de bedoelde voordragten overgelegd wordende, maar al te dikwijls kan blijken, door de chefs ten aanzien van hen die den wetenschappelijken cursus bijwonen, of geacht worden in de termen te vallen, om daartoe later te worden toegelaten, zoodra er van het toepassen van straffen, wegens pligtverzuim, onzedelijk gedrag enz. sprake is, met zekere toegeeflijkheid wordt gehandeld, dan wordt het kwaad op onverantwoordelijke wijze bevorderd.

De eer van den officiersstand moet er dan ten laatste wel onder lijden.

Ik zal hierbij niet stilstaan en er mij dan ook voorhands toe bepalen, bij deze aan de korpskommandanten ten nadrukkelijkste in herinnering te brengen, dat zij op hunne persoonlijke verantwoordelijkheid met de meeste naauwgezetheid hebben te zorgen, geene onderofficieren tot den cursus toe te laten en nog minder tot het afleggen van het officiersexamen in aanmerking te brengen dan dezulken wier militair en zedelijk gedrag in alle opzichten uitmuntend is, en van wie dan ook op goede gronden kan worden verwacht, dat zij eenmaal officier zijnde, den officiersstand ook in alle opzichten eer zullen aandoen.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 59 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gevolg gevende aan Zijner Majesteits besluit van den 15den dezer, N°. 55, van dezen inhoud:

Wij WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 11den dezer, Kabinet L^a. Q³.

Gelet op het besluit van den Souvereinen Vorst van den 14den Januarij 1815, N°. 29, houdende oprigting van eene weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt, mitsgaders op de later genomen Koninklijke besluiten ter wijziging en aanvulling van de statuten dier instelling;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De officieren in activiteit, op non-activiteit of op pensioen, deelgenooten aan de weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt, die zich uit kracht van art. 11 van het Koninklijk besluit van den 11den November 1842, N°. 52, indertijd, niet genegen hebben verklaard om de doorloopende contributiën, bedoeld bij art. 9 van dat besluit te voldoen, zijn bevoegd hunne eventueel na te laten weduwen en kinderen, thans nog het regt te verzekeren op het pensioen en de onderstandsgelden, uit die kas in verhouding tot hunnen tegenwoordigen of lateren effectiven rang.

Art. 2. Aan de officieren in activiteit, op non-activiteit of op pensioen, die gedurende de jaren 1842—1855 in activiteit of op non-activiteit zijnde, een huwelijk hebben aangegaan zonder tot het deelgenootschap van de weduwen- en weezenkas te zijn toegetreden, wordt vergund alsnog onder de deelgenooten aan die instelling te worden opgenomen.

Art. 5. Zij die van de bij de beide voorgaande artikelen verleende bevoegdheid wenschen gebruik te maken, zijn gehouden eene geneeskundige verklaring over te leggen, als voorgeschreven is bij § 4 van Ons besluit van den 11den Maart 1851, N°. 90.

Art. 4. Boven en behalve de contributiën vermeld in artt. 2 en 5 van het Koninklijk besluit van den 11den November 1842, N°. 52, zijn de officieren, die van de bij de voorgaande artikelen verleende vergunning gebruik maken, de inleggelden en doorlopende contributiën verschuldigd, volgens art. 4 van gezegd besluit, onder de volgende bepalingen:

a. Voor de bij art. 1 bedoelden: dat de inleggelden en de percentsgewijze verhooging daarvan voor het verschil in leeftijd, verschuldigd zijn voor het verschil tusschen het bedrag van het pensioen, waartoe hunne na te laten weduwen thans gerechtigd zijn, en het bedrag van het pensioen voor den tegenwoordigen of lateren effectiven rang der belanghebbenden vastgesteld.

b. Voor de bij artt. 1 en 2 bedoelden: dat van het gezamenlijk bedrag der inleggelden en percentsgewijze verhooging, bovendien, voor ditmaal doch niet bij latere rangsverhooging, verschuldigd is eene verhooging van twintig procent, in compensatie dat de kas over het verloopen tijdvak ten hunnen aanzien geen genot heeft gehad van de contributiën door deelgenooten verschuldigd, en voorts, de doorlopende contributiën, bedragende 2½ of 3 procent, naarmate de belanghebbenden op het tijdstip, waarop die contributiën voor het eerst verschuldigd zijn, actief dienen of wel op non-activiteit of op pensioen zijn gesteld.

De bij te dragen inleggelden met de verhoogingen, zijn verschuldigd in verhouding tot de leeftijden bereikt op- en te rekenen van den eersten dag der maand waarin van de verleende bevoegdheid wordt gebruik gemaakt, van welk tijdstip af tevens de doorlopende contributiën verschuldigd zijn.

Art. 5. Een officier een huwelijk wenshende aan te gaan met eene weduwe, aan wie een pensioen ten laste van de weduwen- en weezenkas is toegelegd, blijft gehouden tot het deelgenootschap aan die instelling toe te treden.

Tot het storten der inleggelden en de verhooging daarvan, mitsgaders van de doorlopende contributie, is hij eerst dan verplicht, wanneer zijne echtgenoot, bij zijn overlijden, op een hooger pensioen kan aanspraak maken, dan waarop zij op nieuw weduwe wordende, ten gevolge van haar vorig huwelijk gerechtigd is.

De inleggelden en de verhooging daarvan zijn in zoodanig geval door den deelgenoot verschuldigd in verhouding tot de som, uitmakende het verschil tusschen het door zijne echtgenoot genoten weduwenpensioen en het pensioen, waarop zij bij het overlijden van haren tegenwoordigen echtgenoot kan aanspraak maken.

Die bijdrage is verschuldigd in verhouding tot de leeftijden, bereikt op en te rekenen van den eersten dag der maand volgende op die, waarop de vroegere weduwe het recht op een eventueel verhoogd pensioen verkrijgt, van welk tijdstip af tevens de doorlopende contributiën moeten worden betaald.

De voorschreven bepaling is te rekenen van den 1sten dezer maand van toepassing op de tegenwoordige deelgenooten in voorschreven positie verkeerende, met dien verstande, dat geene teruggave plaats heeft van vroeger gestorte bijdragen.

Art. 6. Een officier die

1. diensten verrigt welke niet tot het ressort van het Departement van Oorlog behooren;

2. bij de schutterijen of eenig korps niet tot de landmagt behoorende, of wel bij het leger in *Nederlandsch Indië*, tijdelijk wordt gedetacheerd om dienst te doen;

5. met eenige diplomatieke zending of met de waarneming van eenig ambt of commissie wordt belast;

4. op onze magtiging zich tijdelijk in vreemde dienst bevindt, is, zoo hij ten laste van 's Rijks schatkist of de koloniale geldmiddelen een inkomen geniet, de verschillende contributiën ten behoeve der weduwen- en weezenkas verschuldigd naar reden van het bedrag van het traktement voor zijnen rang en zijne betrekking bij het leger hier te lande vastgesteld, de contributie wegens vermeerdering van traktement, in geval van rangsverhooging of verandering van betrekking, daaronder begrepen.

Officieren deelgenooten, in voorschreven positie verkeerende, zijn gehouden ook dan de als *deelgenoot* verschuldigde bijdragen te storten, wanneer zij geen inkomen ten laste van 's Rijks schatkist of de Koloniale geldmiddelen genieten.

Art. 7. Een officier aan wien ter zake van bij het voorgaande artikel bedoelde diensten een pensioen is toegelegd, zoomede een gepensioneerde bedoeld bij art. 4 van het besluit van den Souvereinen Vorst van 14 Januarij 1815, N°. 29, is van het gezamenlijk bedrag der genoten wordende inkomsten, de verschillende contributiën ten behoeve der weduwen- en weezenkas verschuldigd, met dien verstande, dat wanneer het montant het vol pensioen aan zijnen militairen rang bij het leger hier te lande verbonden overtreft, van dat meerdere geene contributië worden betaald.

Art. 8. Hij die op pensioen gesteld zijnde een burgerlijk ambt aanvaardt, waaraan genot van pensioen is verbonden, is, zoo hij — afstand doende van het militair pensioen — in het genot treedt van het burgerlijk pensioen, van dit laatste de verschillende contributiën verschuldigd op den voet als bij het voorgaand artikel is bepaald.

Deelgenoot aan de weduwen- en weezenkas zijnde, blijft hij in zijne verkregen regten gehandhaafd.

Art. 9. Dit besluit treedt in werking met den 1sten dezer maand.

Onze Minister van oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan onze Ministers van financiën en van koloniën tot informatie.

's Gravenhage, den 15den Februarij 1867.

(get.) WILEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Brengt voorschreven besluit ter kennis van de verschillende militaire en administrative autoriteiten, zoo ter hunner informatie, als met uitnoodiging daarvan mededeeling te doen aan alle onder hunne bevelen geplaatste officieren, en wijders ook aan de gepensioneerde of non-actief zijnde officieren, die zich daartoe bij hen mogten aanmelden, de vereischte inlichtingen in verband met voorschreven besluit te geven, wordende tevens ter uitvoering van dat besluit het navolgende bepaald:

1°. dat de officieren, die verlangen mogten gebruik te maken van de bevoegdheid bij de artikelen 1 en 2 van het besluit verleend, gehouden zijn daarvan bij — op gezegeld papier — geschreven adres te doen blijken, onder overlegging van:

a. eene geneeskundige verklaring overeenkomstig art. 5 van het besluit;

b. eene verklaring met de noodige wijzigingen opgemaakt, volgens het model L^o. C, vastgesteld bij de dezerzijdsche beschikking van den 11den Maart 1855, N°. 58 B, ter aanwijzing van het verlangen van den belanghebbende, of hij de inleggelden in de percentsgewijze verhooging *in eens* wensch te storten, of in *tien jaren* verlangt te voldoen;

c. voor zooveel hen betreft, die in de termen vallen van art. 2 van het besluit, de huwelijksaete en de geboorte- of doopacten van de beide echtgenooten;

2°. dat de voorschreven stukken zoo spoedig doenlijk aan het Departement van oorlog moeten worden ingediend:

a. voor de officieren bij de korpsen dienende, door de hoofdadministratiën der korpsen;

b. voor de officieren zonder troepen, en zij die non-actief zijn, door de militaire intendanten, op wier afrekeningstaten zij voor betaling worden uitgetrokken;

c. voor de gepensioneerde officieren, door de militaire intendanten of de hoofdadministratiën van korpsen, bij wie zij zich tot het bekomen van de vereischte inlichtingen aanmelden.

De gezegde militaire administrative autoriteiten voegen daarbij eene berekening van de verschuldigde inleggelden en de verhoogingen, met de noodige wijzigingen, ingerigt overeenkomstig het model L^a. A, behoorende bij de dezerzijdsche beschikking van den 18den Maart 1851, N°. 22 B;

5°. dat het bij de laatste zinsnede van art. 4 van voorschreven besluit bedoeld tijdstip zich regelt naar de dagteekening van het door de belanghebbenden in te dienen adres;

4°. dat de officieren die onder de toepassing vallen van de laatste zinsnede van art. 5 van het besluit, aan de autoriteit door wiens tusschenkomst zij de betaling van hun traktement ontvangen, eene gemotiveerde verklaring moeten indienen, ter zake van hunne aanspraken op vrijstelling van het betalen van inleggelden en doorlopende contributiën. Nadat die aanspraken door gezegde autoriteiten zijn gegrond bevonden, wordt de gevraagde vrijstelling verleend, voor zooveel noodig onder restitutie van hetgeen te rekenen van: 1. dezer is ingehouden, doch niet verschuldigd was. De gezegde verklaringen worden overgelegd door de militaire intendanten bij hunne duplicaat-afrekeningstaten, en door de hoofdadministratiën van korpsen bij de driemaandelijkse staten van ingehouden contributiën.

Gepensioneerde officieren in voorschreven positie verkeerende, wenden zich te dezer zake regstreeks tot het hoofd van het Departement van oorlog.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter algemeene kennisgeving.

's Gravenhage den 25sten Februarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Bureau der Artillerie
en
Militaire Administratie.*

N°. 65 A.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende dat in de onlangs gehouden Raad van Ministers als algemeen beginsel is aangenomen, om aan landsdienaren (hetzij burgerlijke of militaire) in den regel geene afzonderlijke belooningen meer toe te kennen voor het verrigten van werkzaamheden, welke hun door of van wege de hoofden der Departementen van algemeen bestuur onder welke zij behooren, in hunne dienstbetrekking ten behoeve van eenig ander Departement worden opgedragen; als kunnende het vervullen van zoodanige opdracht niet anders worden beschouwd dan als de uitoefening van ambtsfunctiën, die geacht moeten worden door de gewone bezoldiging te worden vergolden; terwijl het alleen in bijzondere gevallen, dat, namelijk van eenen landsdienaar, die als specialiteit in eenig vak werkzaam is of van wien omvangrijke diensten wierden gevorderd, welke, afgescheiden van zijne dagelijksche taak, gedurende eenigen tijd buitengewone inspanning of toewijding mogten vorderen, aan het hoofd van het betrokken Departement blijft overgelaten, dezen, met afwijking van het voorgeschreven beginsel, tot eene bijzondere geldelijke belooning, in billijke verhouding tot zijne diensten, in aanmerking te brengen.

Brengt zulks bij deze ter kennis van de verschillende autoriteiten, onder het

Departement van oorlog ressorterende, met last hunne onderhoorigen daarvan te onderrigten.

Ter algemeene kennisgeving in het *Recueil Militair* geplaatst.

's Gravenhage, den 3den Februarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 50 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende dat de tamboers bij het 1ste regiment infanterie meer dan voltallig zijn;

Heeft goedgevonden de werving van de tamboers voor gezegd regiment tot nader order te sluiten.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 2den Februarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 75 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Brengt ter kennis van het Leger, dat het *Handboek voor onderofficieren en korporaals der artillerie, 2de deel*, na te zijn herzien bij de Koninklijke militaire akademie is herdrukt, en thans verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van f 0,75 voor de departementen van algemeen bestuur en het Leger.

Gelast dat de bepalingen omtrent het 1ste deel van dat voorschrift, vervat in de aanschrijving van het Departement van oorlog van den 7den Februarij 1866, N°. 60 P (*Recueil Militair*, bladz. N°. 57), ook op het 2de deel van toepassing zullen zijn.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 26sten Februarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 49. P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende eene missive van den heer Minister van marine, houdende mededeeling dat de sergeant van het korps mariniers, die tot het aanwerven van manschappen voor de zeedienst en het korps mariniers naar *Gelderland* en *Utrecht* was gezonden, thans tot dat einde naar de provincie *Friesland* en *Groningen* zal vertrekken, met aanvankelijke bestemming naar *Harlingen*.

Heeft de eer het vorenstaande als een vervolg op de aanschrijving dezerzijds van den 25sten Februarij 1866, N^o. P (*Rec. Mil.* bladz. N°. 65), ter kennis te brengen van de betrokken militaire autoriteiten.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 28sten Februarij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 51 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende Zr. Ms. besluit van den 24sten Februarij II., n°. 25, luidende als volgt:

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 15den Februarij 1867, n°. 80 I;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van de bestaande verordeningen nopens de kleeding en uitrusting, bij het wapen der kavallerie te bepalen:

Art. 1. De schakot wordt afgeschaft en voor de onderofficieren en verdere manschappen vervangen door een kolbak van zeekalverenvel, ter hoogte, aan de voorzijde van zestien en aan de achterzijde van twintig duimen; voorzien van oranje cocarde-pompon van wol, en stormketting met drie leeuwenkoppen van wit metaal; in groote tenge bovendien versierd met kolbaksnoeren van wit katoen, een uit den bodem afhangenden zak van rood laken met witte laken biezen en kwast van wit katoen, alsmede een pluim van wit paardenhaar.

De officieren dragen een kolbak van gelijke grondstof, doch van fijner kwaliteit, de cocarde-pompon van oranjezijde omzet met vier rijen zilveren torsade, de stormketting en leeuwenkoppen van verzilverd metaal, zilveren kolbaksnoeren, de afhangende zak met zilverkoord gebiesd en zilveren kwast, de pluim van witte struisvederen, gelijk aan die, thans bij de officieren van het wapen der infanterie in gebruik, gevat in een tulp van verzilverd metaal.

Art. 2. Aan de sabelkoppel zal voortaan een sabeltasch worden gedragen, voorzien van drie ahangriemen, voor de onderofficieren en manschappen van zwart tuigleder, het nummer van het korps van wit metaal op het midden der tasch.

Voor de officieren, de sabeltasch en riemen van verlakt leder, het nummer van verzilverd metaal.

De noodige modellen, in verband met het vorenstaande, zullen door het Departement van Oorlog worden verstrekt.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes.

's Gravenhage, den 24sten Februarij 1867.

(get.) WILLEM.

Heeft de eer zulks ter kennis te brengen van de verschillende autoriteiten van het leger, met verdere informatie, dat bij de toezending der modellen van de bedoelde voorwerpen, de noodige voorschriften ter uitvoering van voornoemd besluit des Konings, zullen worden gegeven.

En zal deze in het *Recueil Militair* worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 6den Maart 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Personeel en Militaire
Zaken.

N°. 84 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gelet dat, behalve de onderofficieren die na twaalf jaren trouwe dienst, ingevolge het bepaalde bij het Koninklijk besluit van den 19den Februarij 1825, n°. 97, in eene burgerlijke rijksbediening worden geplaatst, jaarlijks nog aan vele onderofficieren en korporaaals, zelfs na korteren diensttijd, op hun verzoek, een vervroegd ontslag uit de dienst wordt verleend, onder voorwaarde alsdan van het storten van zekere som in het werfonds of het stellen van een ander in hunne plaats:

En overwegende, dat deze bij gunst ontslagen oud-militairen, zoo voor het leger als voor de schutterij, in moeilijke omstandigheden eene uitmuntende grondstof voor kader kunnen opleveren, wanneer aan de belanghebbenden als eenige voorwaarde tot dat ontslag de verpligting wordt opgelegd nog gedurende zekeren tijd, voor de dienst beschikbaar te blijven;

Heeft goedgevonden, met speciale magtiging van Zijne Majesteit, het navolgende te bepalen:

1°. Elk onderofficier of korporaal beneden de 45 jaren oud, die meer dan drie maanden te dienen heeft en zijn vervroegd ontslag uit de dienst vraagt zal, wanneer er termen worden gevonden om zijn verzoek toe te staan, zich in het vervolg moeten verbinden, om nog gedurende zeker tijdvak ter beschikking van het Departement van Oorlog te blijven in gevallen omschreven bij art. 184 van de grondwet;

2°. Het tijdvak in punt 1 bedoeld zal berekend worden, door het aantal maanden, hetwelk de betrokken persoon nog moet dienen, met twee te vermenvuldigen: en zal aanvang nemen met den dag waarop aan hem het paspoort wordt uitgereikt;

3°. In verband met het vorenstaande zal aan het vervroegd ontslag, boven en behalve de aanzuivering der schuld op het kleedings- en reparatiefonds, geene andere voorwaarde worden gehecht, dan dat de belanghebbende de verpligting op zich neme, om gedurende eenigen tijd tot het *reserve-kader* te blijven behooren.

Zij zullen dan ook vóór dat het paspoort aan hen wordt uitgereikt eene verklaring teekenen, ingerigt volgens het hierbij gevoegd model, waarbij zij zich verbinden, om in de gevallen omschreven bij art. 184 der grondwet, en zoodra zij hiertoe worden opgeroepen, zich onverwijld ter beschikking van het Departement van Oorlog te stellen, ten einde in hunnen graad, hetzij bij het leger, hetzij bij de schutterij, weder militaire diensten te verrigten, minstens gedurende de helft van den tijd welken zij, zonder hun vervroegd ontslag, nog verplicht zouden zijn geweest te dienen;

4°. De verklaringen in punt 5 vermeld, blijven in bewaring bij de korpsen, waarbij tevens een nominative staat wordt aangehouden van de hierbedoelde personen, waarop almede wordt aangeteekend de plaats waar zij hun verblijf vestigen of later overbrengen;

5°. Zoowel in het uit te reiken paspoort als in het stamboek zal als reden van het ontslag worden gesteld:

„Uit hoofde van daartoe gedaan verzoek,” terwijl daaronder op dat register en op den mutatiestaat wordt aangeteekend:

„In reserve tot 18 . . .”

Zullen voorts op den maandelijkschen sterktestaat, onder het opschrift: „Reserve,” moeten worden opgegeven, graadsgewijze, het getal gewezen onder-

officieren en korporaals, waarover in voege voorschreven, des gevorderd kan worden beschikt;

6°. Komen de bedoelde oud-militairen, uit kracht hunner verbindtenis, eventueel bij het korps terug, dan worden zij onder een nieuw nummer op het stamboek ingeschreven; hun worden de krijgswetten voorgelezen; terwijl zij overigens worden behandeld als nieuw aangeworvenen van hunnen graad.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 11den Maart 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

MODEL-VERBINDTENIS.

Ik ondergeteekende (naam en voornamen), dienende als bij het regiment, verbind mij bij deze om, wanneer gedurende het tijdvak van den tot den zich de gevallen voordoen, omschreven in art. 184 der grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden, en ik inmiddels niet bij de schutterij ben ingelijfd, mij, zoodra ik daartoe in de *Staats-courant* wordt opgeroepen, onverwijld ter beschikking te stellen van het Departement van Oorlog, ten einde in mijnen tegenwoordigen graad, hetzij bij het leger, hetzij bij de schutterijen militaire diensten te verrigten, minstens gedurende de helft van den tijd dien ik, zonder mijn vervroegd ontslag, nog verplicht zou zijn geweest te dienen.

Belovende ik wijders mijne uniform-kleeding gedurende dien reservetijd te bewaren, en om mijne aanstaande woonplaats dadelijk aan den kommanderenden officier van bovengemeld regiment kenbaar te maken, en dit ook te zullen doen, wanneer ik gedurende het hiervoren vermeld tijdvak mij in eene andere plaats mogt vestigen.

Te, den

(Handteekening).

Gezien voor de echtheid van bovenstaande handteekening, zijnde deze verklaring in duplo opgemaakt, waarvan een exemplaar in handen van den onder-teekenaar en een onder mijne bewaring is verbleven.

De kommanderende officier van het regiment

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 94 P.

's Gravenhage, den 11den Maart 1867.

*Aan de heeren bevelhebbers in de militaire afdeelingen en de
toezienende chefs over de militaire zieken-inrigtingen.*

De heer Minister van Binnenlandsche zaken heeft bij missive van den 27sten Februarij jl., n°. 216, mijne aandacht gevestigd op het gevaar van overbrenging der besmetting onder het vee door militairen die naar hunne garnizoenen of haardsteden terugkeeren, en voorts daarbij voorgesteld, maatregelen tot desinfectatie der kleeding van dusdanige militairen te willen nemen.

Na daaromtrent den heer inspecteur van de geneeskundige dienst der landmagt te hebben gehoord, heb ik goedgevonden te bepalen: dat de kleederen van militairen, die van de detachementen hulpmaréchaussée naar hun korps

terugkomen, — te beginnen met die der miliciens, die eventueel naar hunne haardsteden terugkeeren, — zullen moeten worden gereinigd en gedesinfecteerd.

Daar dit laatste in de militaire ziekeninrigtingen zal moeten geschieden, zullen de eerstaanwezende officieren van gezondheid dienaangaande door gemelden inspecteur van de noodige voorschriften worden voorzien.

Overigens verzoek ik u op de uitvoering van het vorenstaande, voor zooveel u aangaat, de vereischte order te willen stellen.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 57 A.

's Gravenhage, den 15den Maart 1867.

Aan de kommanderende officieren der regementen infanterie en de toeziende chefs over de militaire zieken-inrigtingen.

Onder de zich thans met onbepaald verlof in hunne haardstede bevindende miliciens der ligting van 1866 en plaatsvervangers van 1865, die krachtens mijne beschikking van den 28sten Februarij II., n°. 66 P, met den 26sten dezer weder onder de wapenen worden geroepen, zijn er eenige, welke vroeger bij militaire zieken-inrigtingen zijn gedetacheerd geweest, ten einde voor de dienst van *hospitaal-soldaat* te worden opgeleid.

Het is mijne intentie, dat deze manschappen, na hunne terugkomst bij het korps, overeenkomstig het bepaalde bij art. 16 der instructie ter uitvoering van Zijner Majesteits besluit van den 15den Februarij 1864, n°. 54, zooveel mogelijk, in hunne vorige positie bij gezegde zieken-inrigtingen worden hersteld. Mogten er intusschen, ten gevolge van dien maatregel, meer manschappen van de hier bedoelde categoriën te gelijk bij eenig zieken-etablisement aanwezig zijn, dan voor hunne opleiding of wel voor het belang van de dienst wensche-lijk wordt geacht, dan zullen die der ligting, welke het langst onder de wapenen is geweest, en welke het meest geoefend zijn, na overleg tusschen de betrokken autoriteiten, bij hun korps kunnen worden teruggeplaatst, ten einde daarbij de gewone dienst te verrigten.

Ik verzoek u, ieder voor zooveel u aangaat, in overeenstemming met het vorenstaande te handelen.

Ter algemeene kennisgeving in het *Recueil Militair* geplaatst.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 62 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Brengt ter kennis van het leger dat de tweede en herziene druk van het *Handboek ter vervaardiging van ernstvuurwerken*, door J. W. BERGANSIUS, 1ste Luitenant der artillerie, thans bij de Koninklijke Militaire Akademie verkrijgbaar is gesteld tegen den prijs van f 4.50 voor de Departementen van algemeen bestuur en het Leger.

Gelast dat de bepaling vervat in de aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 21sten Aug. 1862, N°. 7 B (*Rec. Mil.* blz. 558), omtrent den prijs waarvoor de eerste uitgave van dat werk aan de onderofficieren en korporaa's kan worden verstrekt, ook ten aanzien van de vorenbedoelde tweede uitgave van toepassing zal zijn, en dat deze alzoo voor genoemde militairen tegen den prijs van f 4.00 verkrijgbaar zal worden gesteld.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 28sten Maart 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 89 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende dat in § 5 der beschikking dezerzijds van den 8sten Januarij 1850, N°. 1 A, ten aanzien van het overleggen van kwitantieën voor bijzondere transportmiddelen, eene misstelling is ingeslopen, zijnde daarbij namelijk bepaald, dat elke post van uitgaaf *de som van drie gulden te bovengaande*, met eene afzonderlijke kwitantie moet worden gestaafd, terwijl nogtans het overleggen van zoodanige kwitantieën voor elken post van uitgaaf, *drie gulden en daarenboven* bedragende, behoort te geschieden.

Heeft het noodig geoordeeld zulks ter kennis te brengen van de militaire en administratieve autoriteiten, ten einde zich dienovereenkomstig in voorkomende gevallen te gedragen.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 28sten Maart 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 58 P.

's Gravenhage, den 8sten April 1867.

Aan de Heeren Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen.

Blijkens een rapport van den Heer Inspecteur-Generaal van fortificatiën van den 7den der vorige maand, N°. 607, geeft de onachtzame behandeling ook van geslagen ijzeren kookketels in sommige garnizoenen, hetzij door het vuur

daaronder door middel van water uit te dooven, hetzij door in de ketels dagen lang water te laten staan en deze zoodoende aan verroesting bloot te stellen, tot veelvuldige herstellingen aanleiding.

Aangezien deze verkeerde wijze van handelen bij eene behoorlijke surveillance niet kan plaats hebben, heb ik goedgevonden, met wijziging in zooverre van de aanschrijving van den 31sten Januarij ll. N°. 48 P, te bepalen, dat wanneer door eene onachtzame behandeling beschadigingen aan gegoten of geslagen ijzeren ketels plaats hebben, deze niet voor rekening van de menages zullen worden hersteld, maar de kommandanten der kompagnien hiervoor aansprakelijk blijven, met verhaal op dengene door wiens schuld of aan wiens nalatigheid en toezigt, de beschadiging te wijten is.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 63 P.

's Gravenhage, den 8sten April 1867.

Aan alle militaire autoriteiten van het Leger.

Meermalen gebeurt het dat officieren of verdere militairen van het Leger die eenig verzoek aan mij wenschen te onderwerpen, daartoe de tusschenkomst inroepen, niet alleen van ouders, broeders of andere familiebetrekkingen, maar zelfs van hun niet aanverwante personen geheel buiten 't leger staande, doch aan wie zij wegens de hooge of invloedrijke positie die deze soms bekleeden, hetzij te regt of te onregte eenigen invloed schijnen toe te kennen.

Dit geschiedt dus onmiskenbaar in de meening, dat hunne belangen op die wijze aan mij voorgebragt, meer gunstig dan anders 't geval zou wezen, door mij zouden worden opgenomen.

Ik acht mij derhalve verplicht onder de aandacht te brengen, dat ik wel verre van door dusdanige *démarche* ten gunste van den belanghebbende te worden gestemd, integendeel mijn gunstig omtrent hem moet denken.

De hierarchieke weg is de weg dien ieder militair moet volgen.

Behalve toch dat de chefs, wier oordeel steeds wordt gevraagd, dit — wordt die weg gevolgd — al dadelijk kunnen uitbrengen, waardoor de behandeling van het verzoek aanmerkelijk wordt bekort, bewijst de belanghebbende door het inroepen der tusschenkomst zijner chefs ook, dat hij hun oordeel niet behoeft te schromen, iets waarvan hij eenigzins den schijn aanneemt, wanneer hij buiten hen om, door andere personen zijne wenschen kenbaar maakt.

Het is dus zoowel in het belang van den betrokkene als van den goeden gang der zaken, dat de aan mij gerigte verzoeken langs den hierarchieken weg worden ingezonden.

Overigens mag men ook wel indachtig wezen, dat ik mij, bij het nemen eener beslissing op een verzoek, behalve door de belangen van de dienst, enkel en alleen laat leiden door het beginsel van billijkheid, zoodat, wanneer er van het verlenen eener gunst sprake is, zonder aanzien des persoons voor die gunst, in de eerste plaats, zij in aanmerking komen, die zich dit door hunnen ijver, hun gedrag en hunne geschiktheid, in het algemeen waardig hebben gemaakt.

Ik verzoek u dan ook het vorenstaande aan de officieren, onderofficieren en

verdere militairen onder u ressorterende mede te deelen en hun ten zeerste aan te bevelen zich daarnaar te dragen.

Hoezeer het ten slotte wel overbodig zal zijn hierbij te voegen, dat ik geenzins te kort willende doen aan het grondwettig regt van iederen Nederlander om zich regtstreeks tot den Koning te wenden, hier alleen op het oog heb de verzoeken die tot mij worden gerigt, acht ik het niettemin niet ondienstig, hier nog onder de aandacht te brengen, dat het voor eene goede behandeling der zaak, ook bij het indienen van verzoeken aan den Koning, wenschelijk is, dat zulks door de tusschenkomst der chefs geschiede.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

N°. 55.

WIL WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van onzen Minister van Oorlog van den 9den dezer, N°. 49 I.

Gelet op ons besluit van den 8sten April 1849, N°. 78; houdende bepalingen nopens de ordonnance-officiëren, die aan onzen persoon zullen zijn toegevoegd; mitsgaders op dat van den 25sten December 1855, N°. 79, waarbij is vastgesteld, dat die officieren, ongeacht het wapen waartoe zij behooren, ieder tot het houden van twee dienstaarden gerechtigd zullen zijn:

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging en aanvulling, in zooverre, van ons eerstvermeld besluit, te bepalen, dat onze ordonnance-officiëren, ongeacht het wapen waartoe zij behooren, te rekenen van en met den 1sten Januarij 1867, in het genot zullen treden van het tractement voor hunne respectieve rangen bij het wapen der kavallerie vastgesteld.

Onze Minister van oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de algemeene rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 10den April 1867.

(get.) WILLEM.
De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 74 P.

's Gravenhage, den 18den April 1867.

*Aan de heeren kommanderende officieren der
korpsen kavallerie.*

Blijkens eene missive van den Heer Minister van Staat, Directeur van het Kabinet des Konings, dd. 12 dezer, N°. 55, heeft Zijne Majesteit, op het daartoe door mij gedane voorstel, gelieven goed te keuren, dat de officieren der kavallerie, bij alle verrigtingen te paard, uitgezonderd alleen in groote tenue, een rijbroek dragen, overeenkomstig het model van de bestaande uniform-pantalon doch aan de benedeneinden rondom bezet met leder tot een palm boven de knie; het leder aan de voorzijde accoladesgewijze uitgesneden en naar de achterzijde eenigzins teruglopende.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 62 P.

DE MINISTER VAN OORLOG ,

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluiten van den 20sten Maart 1867, n°. 80 en 81, luidende als volgt :

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Koloniën van den 51sten Augustus 1866, litt. C, n°. 12;

Gezien Ons besluit van den 24sten November 1859, n°. 70, en het daarbij vastgestelde reglement op het toekennen van pensioenen en gagementen aan de Europeesche officieren en militairen beneden dien rang van de in Nederlandsch-Indië aanwezige landmagt, en aan hunne weduwen en kinderen;

Den Raad van State gehoord (advies van den 25sten October 1866, n°. 7);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 18 Maart 1867, litt. C, n°. 25);

Hebben goedgevonden en verstaan :

Met wijziging in zooverre van de artikelen 8 en 19 van het voormeld reglement, te bepalen :

1°. dat het jaarlijksch bedrag der gagementen, die op of na 1 Julij 1867 worden verleend aan Europeesche militairen beneden den rang van officier van de in Nederlandsch-Indië aanwezige landmagt en aan militaire personen, wier betrekkingen aan militaire graden beneden den rang van officier zijn gelijk gesteld, bedraagt als volgt :

Militaire opzigter der genie van de	{	1ste klasse.	f 600
		2de »	» 540
		3de »	» 480
Adjutant-onderofficier, wapen-controleur bij de geweermakersschool.			» 600
Magazijnmeester der artillerie van de 4de klasse.			» 480
Adjutant-onderofficier.			» 400
Sergeant-majoor.			» 540
Sergeant en fourier.			» 500
Korporaal.			» 240
Soldaat.			» 200
Artillerie-werkman bij de compagnie artillerie-	{	1ste klasse.	» 540
werklieden, van de		2de »	» 500
		3de »	» 240
Leerling artillerie-werkman bij de compagnie artillerie-werklieden.			» 200

2°. dat het jaarlijksche bedrag der pensioenen, die op of na 1 Julij 1867 worden verleend aan weduwen en Europeesche militairen beneden den rang van officier van de in Nederlandsch-Indië aanwezige landmagt en aan die van militaire personen wier betrekkingen aan militaire graden beneden den rang van officier zijn gelijk gesteld, wordt vastgesteld op de helft van het volle gagement voor hare echtgenooten bepaald.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering dezès, waarvan, tot kennismeming, afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 20sten Maart 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Koloniën,

(get.) TRAKRANEN.

WIL WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Koloniën, van den 31sten Augustus 1866, litt. C, n°. 12;

Gezien het Koninklijk besluit van den 1sten November 1848, n°. 84, en het daarbij vastgestelde reglement op de pensioenen en gagementen voor de Europeesche militairen, behoorende tot de landmagt in de Nederlandsche Overzeesche bezittingen en voor hunne weduwen en weezen;

Gezien Ons besluit van den 27sten Augustus 1859, n°. 91;

Den Raad van State gehoord (advies van den 25sten October 1866, n°. 7);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën, van 18 Maart 1867, litt. C, n°. 25;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Met wijziging in zooverre van de artt. 4 en 14 van het voormelde reglement en van art. 1 van Ons besluit van 27 Augustus 1859, n°. 91, te bepalen :

1°. dat de volle gagementen die op of na 1 Julij 1867 worden verleend aan militairen beneden den rang van officier van de landmagt in West-Indië, bedragen als volgt :

Adjutant-onderofficier.	f 400 's jaars.
Sergeant-majoor.	» 540 »
Sergeant en fourier.	» 500 »
Korporaal.	» 240 »
Soldaat.	» 200 »

2°. dat het pensioen en de onderstand die op of na 1 Julij 1867 worden verleend aan weduwen en weezen van militairen beneden den rang van officier van de landmagt in West-Indië, bedragen de helft van het volle gagement voor hunne echtgenooten en vaders bepaald.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering dezes, waarvan, tot kennisneming, afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 20sten Maart 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Koloniën,

(get.) TRAKRANEN.

Gelest dat voorschreven besluiten in het *Recueil Militair* zullen worden geplaatst ter algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 1sten April 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Secretariaat.

N°. 75 S.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van den 29sten Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 18), houdende vaststelling der reglementaire bepalingen ter uitvoering van- en aanwijzing van het tijdstip waarop de wet van den 14den September 1866 (*Staatsblad* n°. 158), betrekkelijk de inkwartieringen en het onder-

houd van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor 's Konings legers of vestingen gevorderd, in werking zal treden:

Gelast dat deze wet en het besluit in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst ter *algemeene kennisgeving*.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

N°. 56. Wij WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 9den dezer, Kabinet L^a. C^o;

Gezien ons besluit van den 25sten Februarij 1860, N°. 56, waarbij onder anderen het Rijk in *zeven militaire afdeelingen* is verdeeld;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging van art. 2 van voorschreven besluit, te bepalen dat het Rijk voortaan slechts in *vier militaire afdeelingen zal zijn verdeeld*, in voege als hieronder is aangeduid, te weten:

1ste Militaire Afdeeling, de provinciën Zuidholland, Noordholland en Utrecht, standplaats 's Gravenhage.

2de Militaire Afdeeling, de provinciën Noordbrabant, Zeeland en het Hertogdom Limburg, standplaats 's Bosch.

3de Militaire Afdeeling, de provinciën Gelderland en Overijssel, standplaats Arnhem.

4de Militaire Afdeeling, de provinciën Friesland, Groningen en Drenthe, standplaats Groningen.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Departementen van algemeen bestuur en aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 10den April 1866.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 98 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gevolg gevende aan Zijner Majesteits besluit van den 14den dezer N°. 10, luidende als volgt:

Wij WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 12den dezer, N°. 68 I.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat in garnizoenen waar geene troepen te paard in bezetting zijn, en gevolgelyk voor de officieren van het leger die tot het houden van dienstpaarden verpligt of geregtigd zijn, de gelegenheid ontbreekt, om de fourages voor hunne paarden, tegen den aannemingsprijs bij den aannemer der fourages te ontvangen en in welke zij overigens, uithoofde der ontstentenis van eenen militairen paardenarts in die plaatsen, verpligt zijn op eigen kosten in de geneeskundige verzorging hunner paarden te voorzien, door de zoo evengenoemde officieren, als eene tegemoetkoming te

dier zake, te rekenen van den 1sten Mei aanstaande, eene verhooging der voor ieder jaar afzonderlijk door ons vastgesteld wordende schadeloosstelling wegens gemis van fourages zal worden genoten, ten bedrage van tien cents voor ieder paard daags.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 14den April 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Brengt voorschreven besluit des Konings bij deze ter kennis van de militaire en administratieve autoriteiten bij het leger, ten einde ieder voor zooveel hem aangaat, zich dienovereenkomstig te gedragen.

Gelast voorts dat deze in het *Recueil Militair* zal worden opgenomen tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 24sten April 1867.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 58 P.

's Gravenhage, den 25sten April 1867.

Aan de heeren bevelhebbers in de militaire afdeelingen, de kommanderende officieren van het Instructie-bataillon en koloniaal werfdepôt.

Blijkens missive van den Heer Minister van Staat, Directeur van 's Konings Kabinet van den 16den dezer, N°. 64, heeft het Zijne Majesteit behaagd eenige wijzigingen goed te keuren, die, in verband met de invoering der achterlaadgeweren, in het *Exercitie-reglement der infanterie* en in het *Voorschrift betreffende de wapenen, enz.* zullen moeten worden gebragt

Het voorschrift die wijzigingen bevattende, is thans bij de Koninklijke Militaire Akademie gedrukt en verkrijgbaar gesteld, die voor:

de Soldatenschool.	ad f. 0.01 ^s
• Pelotonschool.	» » 0.00 ^s
» Bataillonschool.	» » 0.00 ^s
» Linijschool.	» » 0.00 ^s
het Voorschrift betreffende de wapenen enz. » »	0.01 ^s .

Bedoeld voorschrift kan uit de toegestane gelden voor het militair onderwijs ten behoeve van de onderofficieren en korporaals voor zooverre noodig worde aangeschaft.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 56 P.

's Gravenhage, den 27sten April 1867.

*Aan de heeren kommanderende officieren der korpsen
infanterie van het leger.*

Ten einde het doel met de invoering van achterlaadgeweren beoogd, het snelvuur te bevorderen, heb ik goedgevonden te bepalen, dat de patroonzakjes, vroeger ingevolge de aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 19den December 1854, N°. 1 B (*Rec. Mil.* blz. 542), met een ander oogmerk bij de korpsen infanterie in gebruik geweest, thans weder zullen verstrekt en successievelijk uitgereikt worden, naarmate de manschappen met achterlaadgeweren worden gewapend.

Van die patroonzakjes zal dan ook bij alle vuren, dus ook met losse patronen gebruik moeten worden gemaakt; blijvende overigens omtrent de berging der zakjes, de aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 18den October 1856 (*Rec. Mil.* blz. 152), toepasselijk.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 62 I.

's Gravenhage, den 9den April 1866.

Aan de Heeren Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen.

De directie van de stoombooten *Dolphijn* en *Zaanstroom* N°. 2, in de vaart geweest zijnde tusschen Amsterdam en Nieuwe Diep, is ontbonden.

Het tarief voor het vervoer van troepen met die vaartuigen, gevoegd geweest bij de dezerzijdsche aanschrijving van den 19den Mei 1866, N°. 60 I (*Rec. Mil.* blz. 115), komt daardoor te vervallen.

Ik heb de eer UHEG. te verzoeken daarop te gelegener tijd te letten.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 100 I.

's Gravenhage, den 24sten April 1867.

Aan de Heeren Bevelhebbers in de Militaire Afdelingen.

Ik heb de eer UHEG. te informeren, dat door mij met de directie der stoomboot *Stad Vlissingen* N°. 2 gevestigd te Middelburg, eene nieuwe overeenkomst is aangegaan tot het vervoeren van militairen van Vlissingen langs Neuzen, Willemstad, Moerdijk en Dordrecht naar Rotterdam en omgekeerd, tegen de prijzen en voorwaarden in bijgevoegd tarief omschreven.

Van gezegde dienst kan alzoo tot bedoeld einde gebruik worden gemaakt.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 87 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Willende de bestaande voorschriften voor het oproepen der miliciens-verlofgangers met eenige punten aanvullen, voor het geval dat die verlofgangers *met spoed* onder de wapenen moeten opkomen, en zulks opdat een ieder vooraf wete wat hij alsdan in zijne betrekking te verrigten heeft, en onzekerheid nimmer leide tot vertraging.

Heeft goedgevonden met uitbreiding van de Instructie omtrent het oproepen van milicien-verlofgangers, vastgesteld bij dispositie van den 7den Junij 1862, N°. 56 B (*Rec. Mil.* blz. N°. 284), het navolgende te bepalen:

- 1°. wanneer de militie, hetzij geheel, hetzij ten deele, *met spoed* onder de wapenen moet komen, worden door het Departement van Oorlog, de Heeren Commissarissen des Konings in de verschillende Provinciën, des vereischt *per telegram*, uitgenoodigd tot het oproepen van de verlofgangers der aan te wijzen ligtingen over te gaan; zullende daarbij tevens de dag worden bepaald waarop de manschappen bij hun korps, of in de aangezeven verzamelaarsplaatsen moeten present zijn.
Gelijktijdig worden de bevelhebbers in de militaire afdeelingen, en de kommanderende officieren der korpsen op diezelfde wijze van de oproeping onderdrikt.
- 2°. De oproeping geschiedt door de burgemeesters der gemeenten, volgens het register der verlofgangers, model N°. 26, bij hen voorhanden.
Het zal voldoende wezen de miliciens in de gemeenten waar zij gevestigd zijn, bij *openbare kennisgeving* op te roepen.
- 3°. Ook zonder daartoe door den provincialen adjudant te zijn aangezocht, zorgen de chefs der korpsen dat op den dag waarop de miliciens tot het korps behoorende, in de verzamelaarsplaatsen aankomen, zich daar de noodige geleiders bevinden.
- 4°. Het opmaken door de chefs der korpsen van de nominative staten, vermeld in art. 44 der gemelde Instructie, vervalt bij eene oproeping als bij punt 1 bedoeld.

Brengt voorschreven bepalingen mits deze ter kennis van de militaire autoriteiten om zooveel haar aangaat zich eventueel daarnaar te gedragen.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 50sten April 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Secretariaat.

N°. 48 S.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van den 5den dezer, n°. 27, houdende aanwijzing van het regtsgebied der militaire auditien, in verband met de nieuwe indeeling der territoriale kommandementen;

Heeft de eer voornoemd besluit bij deze ter kennis te brengen van de daarbij betrokkene autoriteiten;

Gelast wijders, dat het met deze dispositie zal geplaatst worden in het *Recueil Militair* tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 7den Mei 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Bijbl. XII.

5.

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onze Ministers van Oorlog en van Justitie, van den 29sten April 1867, n°. 59 S, en van den 4den Mei 1867, n°. 116 A I;

Gelet op Ons besluit van den 10den April 1867, n°. 54;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging van Ons besluit van den 6den Mei 1860, n°. 53, te bepalen:

1°. De militaire audities en auditeurs, gevestigd in de opgeheven *zeven* militaire afdelingen, worden voortaan, wat het militaire rechtsgebied betreft, in de vier militaire afdelingen, ingesteld bij Ons voormeld besluit van den 10den April 1867, n°. 54, ingedeeld als volgt en mitsdien aangeduid onder de navolgende benamingen:

a. De militaire auditie en auditeur in de opgeheven *derde* militaire afdeling: in de *eerste* militaire afdeling, voor de provincie *Zuidholland*, standplaats *'s Gravenhage*;

b. De militaire auditie en auditeur in de opgeheven *vierde* militaire afdeling: in de *eerste* militaire afdeling, voor de provincien *Noordholland* en *Utrecht*, standplaats *Haarlem*;

c. De militaire auditie en auditeur in de opgeheven *eerste* militaire afdeling: in de *tweede* militaire afdeling voor de provincie *Noordbrabant*, standplaats *'s Hertogenbosch*; onder deze auditie zijn mede begrepen de vesting *Gorinchem* en het fort *Loevestein*, welke tot de nieuwe tweede militaire afdeling behooren;

d. De militaire auditie en auditeur in de opgeheven *vijfde* militaire afdeling: in de *tweede* militaire afdeling voor de provincie *Zeeland*, standplaats *Mid-
delburg*;

e. De militaire auditie en auditeur in de opgeheven *zevende* militaire afdeling: in de *tweede* militaire afdeling, voor het hertogdom *Limburg*, standplaats *Maastricht*;

f. De militaire auditie en auditeur in de opgeheven *tweede* militaire afdeling: in de *derde* militaire afdeling, voor de provincien *Gelderland* en *Overijssel*, standplaats *Arnhem*;

g. De militaire auditie en auditeur in de opgeheven *zesde* militaire afdeling: in de *vierde* militaire afdeling, voor de provincien *Friesland*, *Gronin-
gen* en *Drenthe*, standplaats *Leeuwarden*;

2°. De plaatselijke- of garnizoens-kommandanten in de respectieve hoofdplaatsen der militaire audities fungerende, vervullen de functien bij art. 129 der regtspleging bij de landmagt aangewezen.

Onze Ministers van Oorlog en van Justitie zijn ieder, voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in afschrift zal worden medegedeeld aan Onzen Minister van Financien en aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 5den Mei 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

De Minister van Justitie,

(get.) BORRET.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluiten van den 8sten dezer, n°. 64, 65, 66 en 67, houdende wijziging in de samenstelling, respectievelijk van het wapen der infanterie, der kavallerie, der artillerie en der genie, luidende als volgt:

N°. 64. WIL WILLEM III, enz., enz.

Overwegende, dat krachtens de wet op de nationale militie, van den 19den Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), geen miliciens in reserve gesteld, en te beginnen met het loopend jaar, de miliciens van vijf ligtingen bij de korpsen ingelijfd zullen zijn en het daardoor noodzakelijk is geworden, dat aan het wapen der infanterie eene uitbreiding worde gegeven;

Herzien Ons besluit van den 21sten November 1850, n°. 70, betreffende de samenstelling en indeeling van het wapen der infanterie en de later daarin gebragte wijzigingen;

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 7den dezer, kabinet, litt. R¹⁰;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De depôts van de acht regementen infanterie worden elk met drie kompagnien vermeerderd.

Art. 2. De bestaande tabellen nopens de samenstelling en indeeling van het wapen der infanterie worden ingetrokken en vervangen door de tabellen litt. A, B, C, D en E aan dit besluit gehecht.

Art. 3. De kapiteins blijven als tot dusverre in drie klassen verdeeld, met dien verstande, dat bij een niet door drie deelbaar getal, de hoogste of de beide hoogste klassen de uitgebreidste zullen wezen.

Art. 4. De bestaande bepalingen nopens het bedrag der tractementen en soldijen, benevens de verhoogingen daarvan en de toelagen, blijven gehandhaafd; wordende met uitbreiding daarvan de soldij van de sergeanten-hoornhlazer bij de acht regementen infanterie en het instructie-bataillon bepaald op zeventig cents (*f* 0.70) per dag.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 8sten Mei 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Litt. A.

Zamenstelling van den staf der infanterie.

1 Luit.-generaal, inspecteur van het wapen, generaals-majoor komm. der divisien, *Memorie*; 1 majoor toegevoegd aan den inspecteur, 1 kap. of 1ste luit., adjudant van den inspecteur, kap. of 1ste luit.-adj. bij de divisie-komm., *Memorie*; — In *speciale diensten*. Bij het Depart. van Oorlog: 1 majoor, bij uitzondering een officier van hooger rang, 5 kaps., 4 1ste of 2de luits., 2 kaps.-kwartierm., 3 1ste of 2de luit.-kwartierm.; bij de Militaire Akademie: 2 kaps. en 10 1ste of 2de luits.; bij de Normaal-schietschool: 1 luit.-kolonel of majoor dir., 2 kaps., 3 1ste luits. — Totaal 36 officieren en 3 paarden.

Zamenstelling van het regiment grenadiers en jagers.

Bestaande uit twee veld-bataillons grenadiers en twee veld-bataillons jagers, ieder van vijf kompagnien, waarvan bij ieder bataillon grenadiers eene tirailleur-kompagnie, benevens een depôt van twee kompagnien (eene kompagnie grenadiers en eene kompagnie jagers).

Staf: 1 kolonel-kommand., 1 luit.-kolonel, 4 majoors, 1 kap.-adj., 5 1ste of 2de luits.-adj., 1 maj. of kap.-kwartierm., 5 1ste of 2de luit.-kwartierm., 1 kap., 1ste of 2de luit. adm. van kl., 1 offic. van gez. 1ste kl., 5 id. 2de of 3de kl., 5 adj.-onderoffic., 1 id. vaandeldrager, 1 serg.-tamboer, 1 id. hoornblazer, 2 korps.-tamb., 1 id. hoornblazer, 5 schrijvers, 5 Mr. geweer-makers, 1 id. kleermaker, 1 id. schoenmaker, 20 muzikanten. *Vier veld-bataillons en één depôt:* 22 kapiteins der 1ste, 2de of 3de kl., 29 1ste luits., 29 2de luits., 22 serg.-majoor, 124 serg., 22 fouriers, 176 korporaaals, 12 tamboers der 1ste en 6 der 2de kl., 25 hoornblazers 1ste, 15 id. 2de kl., 1060 vrijwilligers, 2770 miliciens. Totaal: 105 officieren, 4221 onderofficieren en manschappen en 8 paarden.

Zamenstelling der kompagnien: a. Liniekompagnie: 1 kap., 2 1ste of 2de luits., 1 serg.-maj., 5 sergn., 1 fourier, 8 korporaaals, 2 tamboers, 50 vrijwilligers, 120 miliciens. — *b. Tirailleur- en jagerkompagnie:* 1 kap., 5 1ste of 2de luits., 1 serg.-majoor, 6 sergn., 1 fourier, 8 korporaaals, 5 hoornblazers, 50 vrijwilligers, 120 miliciens. — *c. Depôtkompagnie:* 1 kapitein, 5 1ste of 2de luits., 1 serg.-majoor, 6 sergn., 1 fourier, 8 korporaaals, 2 tamboers of hoornblazers, 50 vrijwilligers, 160 miliciens. Totaal: respectievelijk 5, 4 en 4 officieren; 187, 189 en 208 man troepen.

Zamenstelling van een regiment infanterie.

Bestaande uit vier veldbataillons, ieder van vijf kompagnien, waarvan bij ieder bataillon eene tirailleur-kompagnie, benevens één depôt van vijf kompagnien, waarvan de vier eerste kompagnien bestemd zijn om op voet van oorlog tot een reserve-bataillon te worden vereenigd.

Staf: 1 kolonel-kommandant, 1 luit.-kol., 4 majoors, 1 kap.-adj., 5 1ste of 2de luit.-adj., 4 majoors, 1 kap.-adj., 5 1ste of 2de luit.-adj., 1 majoor-of kap.-kwartierm., 5 1ste of 2de luit.-kwartierm., 1 kap., 1ste of 2de luit. administr. van kleding, 1 officier van gez. 1ste kl., 5 id. 2de of 3de kl., 5 adj.-onderoffic., 1 id. vaandeldrager, 1 serg.-tamboer, 1 serg.-hoornblazer, 4 korporaaals-tamboer, 5 schrijvers, 5 Mr. geweer-makers, 1 id. kleermaker, 1 id. schoenmaker. *Vier veldbataillons en een depôt:* 25 kapt. der 1ste, 2de of 3de kl., 50 1ste luits., 29 2de luits., 25 sergn.-majoor, 154 sergeanten, 25 fouriers, 200 korporaaals, 28 tamboers 1ste en 14 der 2de kl., 8 hoornblazers der 1ste en 4 der 2de kl., 925 vrijwilligers, 5400 miliciens. Totaal: 109 officieren, 4785 onderofficieren en 8 paarden.

Zamenstelling der kompagnien: a. Liniekompagnie: 1 kap., 2 1ste of 2de luits., 1 serg.-majoor, 5 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaaals, 2 tamboers, 40 vrijwilligers, 150 miliciens. *b. Tirailleurkompagnie:* 1 kap., 5 1ste of 2de luits., 1 serg.-majoor, 6 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaaals, 5 hoornblazers, 40 vrijwilligers, 150 miliciens. *c. Depôtkompagnie:* 1 kap., 5 1ste of 2de luits., 1 serg.-majoor, 6 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaaals, 2 tamboers, 25 vrijwilligers, 160 miliciens. Totaal: respectievelijk 5, 4 en 4 officieren, 187, 189 en 205 onderofficieren en manschappen.

Zamenstelling van het instructie-bataillon.

Staf: 1 majoor of luit.-kolonel, 1ste luit.-adj., 1 kapt.-kwartierm., 1 2de uit. adm. van kl., 1 officier van gez. der 1ste, 1 der 2de en 1 der 3de kl.,

2 adj.-onderoffic., 1 serg.-hoornblazer, 1 korp.-tamboer, 2 schrijvers, 1 Mr. geweermaker, 1 id. kleedermaker, 1 id. schoenmaker. — Vier kompaniën: 4 kapiteins 1ste, 2de of 3de kl., 10 1ste luitenants, 10 2de luitenants, 8 serg.-majoor, 52 sergeanten, 4 fouriers, 52 korporaaals, 4 tamboers 1ste en 4 2de kl., 4 hoornblazers 1ste en 4 2de kl., 500 soldaten. Totaal: 51 officieren, 601 onderofficieren en manschappen, en 1 paard.

Zamenstelling der kompaniën: 4 kapitein, 5 1ste of 2de luitenants, 2 serg.-majoor, 8 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaaals, 2 tamboers, 2 hoornblazers, 125 soldaten. Totaal: 6 officieren, 148 soldaten.

Litt. E.

Zamenstelling van het algemeen depôt van discipline.

Staf: 1 majoor of luit.-kolonel, 1ste luit.-adj., 1 1ste luit.-kwartierm., 1 offic. van gez. 2de kl., 1 adj.-onderoffic. 1 korporaal-tamboer, 1 schrijver, 1 Mr. geweer. — Twee kompaniën. 2 kaps. 1ste, 2de of 3de kl., 5 1ste en 5 2de luitenants, 2 serg.-majors, 12 sergeanten, 2 fouriers, 20 korporaaals, 2 tamboers 1ste en 2 2de kl., soldaten *Memorie* (worden bij de korpsen waartoe zij behooren als gedetacheerd gevoerd). Totaal: 12 officieren, 44 man troepen en 1 paard.

Zamenstelling eener kompanie: 1 kapitein, 5 1ste of 2de luitenants, 1 serg.-majoor, 6 sergeanten, 1 fourier, 10 korporaaals, 2 tamboers. Totaal: 4 officieren en 20 man troepen

N°. 65.

WIJ WILLEM III. enz., enz.

Overwegende, dat het ten gevolge van de veranderde omstandigheden noodzakelijk is, dat de zamenstelling van het wapen der kavallerie worde gewijzigd:

Herzien Onze besluiten van 27sten December 1851, n°. 37, 29 Mei en 31 Julij 1859, n°. 50 en 48, betreffende de zamenstelling en indeeling van gemeld wapen, benevens de later daarin gebragte wijzigingen;

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 7den derer, kabinet litt. R¹⁰;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het regiment dragonders wordt opgeheven.

Nadat het reserve- en het depôt-eskadron van dat korps bij de vier overige eskadrons zijn ingedeeld, gaan laatsbedoelden als reserve-eskadrons over, als volgt:

het 1ste eskadron bij het 2de regiment van het wapen,					
» 2de » » » 1ste » » » »					
» 3de » » » 3de » » » »					
» 4de » » » 4de » » » »					

De hoofd- en verdere officieren benevens de onderofficieren en verdere manschappen van den staf worden naarmate van de behoefte over de vier regementen kavallerie verdeeld.

Art. 2. De standaard van het 3de regiment dragonders zal door den chef van dat korps aan Onzen Minister van Oorlog worden ter hand gesteld.

Art. 5. Bij de vier regementen kavallerie wordt de benaming van *dragonders* vervangen door die van *hussaren*.

Art. 4. De zamenstelling van den staf van het wapen en van de vier regementen hussaren zal zijn overeenkomstig de tabellen litt. A, B en C aan dit besluit gehecht.

Bij een der regementen hussaren, door Onzen Minister van Oorlog te bepalen, is het reserve-eskadron tevens bestemd voor de opleiding van jeugdige militairen, terwijl aan het reserve-eskadron van een ander der regementen, almede door den Minister aan te wijzen, de rij- en hoefsmidschool is verbonden.

Art. 5. De ritmeesters blijven als tot dusverre, in drie klassen verdeeld, met dien verstande, dat bij een ondeelbaar getal, de hoogste of de beide hoogste klassen de uitgebreidste zullen zijn. Nogtans blijven de ritmeesters die vóór het in werking treden van dit besluit reeds tot een der hoogste klassen zijn benoemd, daartoe behooren.

Art. 6. De bestaande bepalingen nopens het bedrag der tractementen en soldijen, benevens de verhoogeningen daarvan, en de toelagen blijven gehandhaafd.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 8sten Mei 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Litt. A.

Zamenstelling van den staf der kavallerie.

1 Luit.-generaal, inspecteur, generaal-majoor, brigade-kommandanten *Memorie*, 1 majoor toegevoegd aan den inspecteur, 1 ritmeester of 1ste luitenant-adj. van den luit.-generaal, ritmeester of 1ste luit.-adj. bij de brigade-kommandanten *Memorie*. — In *speciale diensten*: Bij het Depart. van Oorlog 1 ritmeester; bij de Militaire Akademie 1 ritmeester, 2 1ste luitenants. Totaal: 7 officieren en 14 paarden.

Litt. B.

Zamenstelling van een regiment hussaren,

bestaande uit 4 veld-eskadrons, één reserve- en één depôt-eskadron.

Staf: 1 kolonel-kommandant, 1 luit.-kolonel, 2 majoors, 1 ritm.-adj., 1 ritm.-instructeur, 1 1ste luit.-adj., 1 kap.-kwartierm., 1 1ste luit.-kwartierm., 1 kap., 1ste of 2de luit. adm. van kl., 1 officier van gez. der 1ste, 2de en 5de kl., 1 paardenarts der 1ste, 2de en 5de kl., 2 adj.-onderofficier, 1 adj.-standdaarddrager, 1 adj.-pikeur, 1 staf-trompetter, 5 schrijvers, 1 Mr. kleedermaker, 1 id. zadelmaker, 1 id. laarzenmaker, 1 id. zwaardveger. — *Vier veld-eskadrons, één reserve- en één depôt-eskadron*: 6 ritmeesters 1ste 2de en 5de kl., 11 1ste en 11 2de luitenants, 6 opperwachtmeesters, 44 wachtmeesters, 6 fouriers, 68 korporaaals, 22 appointés, 20 trompetters, 11 hoefsmeden, 468 vrijwilligers, en 420 miliciens. Totaal: 44 officieren, 1077 onderofficiieren en manschappen, 75 officiers- en 587 troepenpaarden. — Een der regimenten wordt vermeerderd met 2 officieren, 2 onderofficiieren en 4 officierspaarden.

Zamenstelling der eskadrons. a. veld-eskadron: 1 ritmeester, 2 1ste en 2 2de luitenants, 1 opperwachtm., 8 wachtmeesters, 1 fourier, 12 korporaaals, 4 appointés, 4 trompetters, 2 hoefsmeden, 90 vrijwilligers, 80 miliciens. Totaal: 5 officieren, 202 onderofficiieren en manschappen, 10 officiers- en 116 troepenpaarden. — *b. Het reserve-eskadron*, 1 ritmeester, 1 1ste en 1 2de luitenant, 1 opperwachtm., 4 wachtmeesters, 1 fourier, 8 korporaaals, 2 appointés, 2 trompetters, 1 hoefsmid, 40 vrijwilligers en 50 miliciens; totaal: 5 officieren, 109 onderofficiieren en manschappen, 6 officiers- en 40 troepenpaarden. — *c. Het depôt-eskadron*: 1 ritmeester, 2 1ste en 2 2de luitenants, 1 opperwachtm., 8 wachtmeesters, 1 fourier, 12 korporaaals, 4 appointés, 2 trompetters, 2 hoefsmeden, 68 vrijwilligers en 50 miliciens. Totaal: 5 officieren, 148 onderofficiieren en manschappen, 10 officiers- en 80 troepenpaarden.

Nota. Het reserve-eskadron bestemd voor de opleiding van jeugdige militairen wordt vermeerderd met 1 1sten en 1 2den luit., ieder met 2 paarden, alsmede met twee wachtmeesters.

Een der regimenten huzaren, waarbij het reserve-eskadron, dat tevens be-

stemd is voor rij- en hoefsmidschool, heeft bovendien nog: 1 majoor speciaal belast met het toezigt over die school, 1 ritmeester en 1 1ste luitenant, instructeurs bij de rij-school, 1 paardenarts belast met het onderwijs bij de smids-school, 1 adj.-onderofficier bij de rij-school, 1 1ste en 1 2de luitenant, 4 wachtmeesters, 2 appointés, 1 hoefsmid.

N°. 66.

WIJ WILLEM III, enz. enz.

Overwegende, dat het noodzakelijk is, eenige wijzigingen daar te stellen in de zamenstellingen van den staf en der korpsen van het wapen der artillerie;

Herzien Ons besluit van den 8sten September 1852, n°. 58, betreffende de zamenstelling en indeeling van het wapen der artillerie, benevens de later daarin gebragte wijzigingen. mitsgaders dat van den 15den Januarij 1860, n°. 70, onder anderen bepalingen bevattende nopens de indeeling van het Rijk in artillerie-districten;

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 7den dezer, kabinet litt. R¹⁰;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het regiment veld-artillerie wordt met *drie* veld-kompagnien vermeerderd.

Art. 2. Bij de veld- en rijdende artillerie nemen de veld-kompagnien den naam aan van batterij.

Elke batterij is bestemd om in tijd van vrede vier en in tijd van oorlog zes vuurmonden uit te brengen.

Art. 5. Elk der drie regimenten vesting-artillerie bestaat uit *veertien* kompagnien. De depôt-kompagnien worden opgeheven.

De instructie-kompagnie maakt een deel uit van het bepaald getal kompagnien bij een van de regimenten vesting-artillerie, daartoe door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen.

Eene der kompagnien vesting-artillerie, door genoemden Minister aan te wijzen, wordt bestemd voor de dienst bij het torpedowezen.

Art. 4. De bestaande tabellen nopens de zamenstelling en indeeling van het wapen der artillerie worden ingetrokken en vervangen door de tabellen litt. A, B, C, D, E, F en G, aan dit besluit gehecht.

In verband daarmede, wordt de verdeeling van het Rijk in *twee* artillerie-directie opgeheven.

De directeur voor het materieel der artillerie heeft zijne standplaats te *Utrecht*.

Art. 5. De kapiteins blijven als tot dusverre in *drie* klassen verdeeld, met dien verstande, dat bij een niet door drie deelbaar getal, de hoogste of de beide hoogste klassen de uitgebreidste zullen wezen.

Art. 6. De bestaande bepalingen nopens het bedrag der traktementen en soldijen, benevens de verhoogingen daarvan en de toelagen blijven gehandhaafd, met uitzondering van de soldijen der sergeanten en van den fourier bij de kompagnie vesting-artillerie, bestemd voor de dienst bij het torpedowezen, welke gelijk is aan die voor hunnen graad bij het bat. mineurs en sappeurs vastgesteld.

De soldij van den timmerman en smid bij gemelde kompagnie, bedraagt 45 cents per man en per dag.

Art. 7. Art. 4 van Ons besluit van den 8sten September 1852, n°. 58, wordt ingetrokken, met dien verstande, dat de officieren, welke krachtens die bepaling in het genot zijn van een verhoogd traktement, zoolang zij in hunne tegenwoordige positie verblijven, daarin worden gehandhaafd.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 8sten Mei 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Zamenstelling van den staf der artillerie.

Artillerie-inspectie: 1 luit.-generaal inspecteur, 1 majoor, toegevoegd aan den inspecteur, 1 kapitein of luit.-adj. van den inspecteur. — *Kommando over de veld- en rijd. artillerie*: 1 generaal-majoor of kolonel, kommandant, 1 1ste luit.-adj. — *Depart. van Oorlog*: 1 majoor, bij uitzondering een officier van hooger rang, 1 kapitein, 1 1ste luitenant, 1 magazijnm. der 2de en 1 der 2de of 5de kl. — *Directie van het materieel*: 1 generaal-majoor of kolonel-directeur, 1 majoor toegevoegd aan den dir., 1 1ste luit.-adj., 2 kapiteins, onderdirecteurs van wapendepôts. — *Geschutgieterij*: 1 kapitein belast met het toezigt over 's Rijks gieterij van bronzen geschut. — *Directie der artillerie, stapel- en constr.-magazijnen*: 1 kolonel of luitenant-kol. dir., 1 Majoor of kapitein onder-dir., 1 kapitein, hoofd der keurings-commissie, 1 kapitein, adj. voor het materieel, 1 kapitein, hoofdopziener der werkpl., 6 1ste of 2de luits., opzigers in werkplaatsen. — *Inspectie der draagbare wapenen*, 1 luit.-kolonel, of majoor-inspecteur, 4 kapitein, onder-inspecteur, 1 kapitein, en 4 1ste of 2de luits., opzigers. — *Pyrotechnische school*: 1 majoor-dir., tevens inspecteur der buskruidfabricatie, 2 kapiteins, 2 1ste luitenants. — *Torpedo-wezen*: 1 luit.-kolonel of majoor, belast met de torpedo-dienst — *Koninklijke Militaire Akademie*: 1 luit.-kolonel of majoor, 1 kapitein, 7 1ste of 2de luitenants. — *Magazijnmeesters*: 1 majoor of kapitein, 1ste kl. te Delft, 10 majoors of kapiteins 1ste kl., 10 kapiteins of 1ste luits 2de kl., 10 1ste of 2de luitenants 5de kl. — *Conducteurs*: 16 1ste kl., adj.-onderoffic., 16 2de kl., serg.-maj., 18 5de kl., sergeant. — *Wapencontroleurs*: 2 der 1ste, 5 der 2de, 4 der 5de kl. — Totaal 80 officieren, 59 conducteurs en controleurs, 8 paarden.

Zamenstelling van het regiment veld-artillerie

bestaande uit 14 batterijen, één depôt en twee kompagnien transporttrein.

Staf: 1 kolonel-kommandant, 1 luit.-kolonel, 4 majoors, 1 kap.-adjutant, 1 kapitein-instruct., 1 kapitein voor het materieel, 1 1ste luit.-adjutant, 1 1ste luit.-instruct. in de rijkunst, 1 majoor- of kapitein-, 1 1ste en 1 2de luit.-kwartierm., 1 kapitein, 1 1ste of 2de luit.-adm. van kl., 1 offic. van gez. 1ste, 2de en 5de kl., 1 paarden-arts 1ste, 2de en 2de kl.; 2 adj.-onder-offic., 2 vuurwerkers (opperwachtm.), 1 stafrompetter, 5 schrijvers, 1 mr. kleermaker, 1 mr. laarzenmaker, 6 hoefsmeden, 6 zadelmakers. — *14 Batterijen, 1 depôt en 2 kompagnien transporttrein*: 17 kapiteins, 25 1ste en 25 2de luitenants, 17 opperwachmeesters, 104 wachmeesters, 17 fouriers, 122 korporaals, 54 trompetters, 14 timmerlieden, 14 wagenmakers, 14 smeden; vrijwilligers: 152 kanonniërs 1ste en 252 id. 2de klasse; 100 stukrijders 1ste en 172 stukrijders 2de kl.; miliciens: 600 kanonniërs en 1540 stukrijders. — Totaal: 88 officieren, 5156 onderofficieren en manschappen, 87 officiers- en 691 troepenpaarden.

Zamenstelling der batterijen en kompagnien: *Batterij*: 1 kapitein, 5 1ste of 2de luits., 1 opperwachmeester, 6 wachmeesters, 4 fourier, 7 korporaals, 2 trompetters, 1 timmerman, 1 wagenmaker, 1 smid; vrijwilligers: 9 kanonniërs der 1ste en 17 der 2de kl., 6 stukrijders der 1ste en 10 der 2de kl.; miliciens: 40 kanonniërs en 50 stukrijders. — Totaal: 4 officieren, 132 onderofficieren en manschappen, 4 officiers- en 42 troepenpaarden.

Depôt: 1 kapitein, 2 1ste of 2de luits., 1 opperwachmeester, 8 wachmeesters, 1 fourier, 8 korporaals, 2 trompetters; vrijwilligers: 6 kanonniërs 1ste en 14 2de kl., 6 stukrijders 1ste en 12 2de kl.; Miliciens: 40 kanonniërs en 40 stukrijders. — Totaal: 5 officieren, 158 onderofficieren en manschappen, 5 officiers- en 40 troepenpaarden.

Kompagnie artill.-transporttrein: 1 kapitein, 5 1ste of 2de luits., 1 opperwachmeester, 6 wachmeesters, 1 fourier, 8 korporaals, 2 trompetters. Stuk-

rijders, vrijwilligers: 5 1ste en 10 2de kl.; Id. miliciens 400. — Totaal 4 officieren, 453 onderofficieren en manschappen, 4 officiers- en 50 troepenpaarden.

Litt. C.

Zamenstelling van een regiment vesting-artillerie

bestaande uit 14 kompagnien.

Staf: 1 kolonel, kommandant, 1 luit.-kolonel, 2 majoors, 1 kapit.-adjud., 1 kapit.-instr., 5 kapiteins voor het materieel, 1 kapit.- en 1 2de luit.-kwartierm., 1 kapitein-, 1ste of 2de luit.-adm. van kleed., 1 officier van gez. 1ste, 2de en 5de kl., 1 adj.-onderofficier, 1 serg.-majoor vuurwerker, 1 stafhoornblazer, 5 schrijvers, 1 mr. kleermaker, 1 mr. schoenmaker. — *Kompagnien:* 14 kapiteins 1ste, 2de of 5de kl., 21 1ste en 21 2de luitenants, 14 serg.-majoors, 84 sergeanten, 14 fouriers, 112 korporaaals, 28 hoornblazers. Kanonniërs: vrijwilligers 1ste kl. 126, id. 2de kl. 224, miliciens 1470. — Totaal: 71 officieren, 2080 onderofficieren en manschappen, 4 paarden.

Zamenstelling der kompagnien: 1 kapitein, 5 1ste of 2de luits., 1 serg.-majoor, 6 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaaals, 2 hoornblazers. Kanonniërs: vrijwilligers 1 kl. 9, 2de kl. 16, miliciens 103. — Totaal: 4 officieren, 148 onderofficieren en manschappen.

Litt. D.

Het regiment vesting-artillerie, waarvan eene kompagnie bestemd is voor instructie-kompagnie, heeft daarenboven nog:

1 serg.-majoor, vuurwerker, 1 1sten en 1 2den luitenant, 6 sergeanten, 4 fourier, 1 hoornblazer; het getal kanonniërs is: vrijwilligers 1ste kl. 120, id. 2de kl. 405, miliciens 1365. — Totaal: 75 officieren, 2139 onderofficieren en manschappen, 4 paarden.

Litt. E.

Het regiment vesting-artillerie waarvan eene kompagnie bestemd is voor de dienst bij het torpedo-wezen, heeft nog boven het regiment Litt. C.:

2 sergeanten, 4 korporaaals, 1 timmerman, 1 smid; het getal kanonniërs is: vrijwilligers 1ste kl. 130, id. 2de kl. 275, miliciens 1365. — Totaal: 71 officieren, 2058 onderofficieren en manschappen, 4 paarden.

Litt. F.

Zamenstelling van het regiment rijdende artillerie

bestaande uit 4 batterijen en een depôt.

Staf: 1 luit.-kolonel of kolonel-kommandant, 1 majoor, 1 kapit.-adjutant, 1 kapitein voor het materieel, 1 kapitein à la suite, 1 1ste luit.-instr., 1 kapit.-kwartierm., 1 kapit.-, 1ste of 2de luit.-adm. van kl., 1 officier van gez. 1ste kl., 1 id. 5de kl., 1 paarden-arts 1ste kl., 1 id. 5de kl., 1 adj.-onderoffic., 1 adj.-pikeur, 1 staftrompetter, 5 schrijvers, 1 mr. kleedermaker, 1 mr. laarzenmaker, 1 mr. zwaardveger. — *Vier batterijen en één depôt.* 5 kapiteins 1ste, 2de of 5de kl., 8 1ste en 7 2de luits., 5 opperwachtmeesters, 50 wachtmeesters, 5 fouriers, 54 korporaaals, 10 trompetters, 4 timmerlieden, 4 wagenmakers, 5 hoefsmiden, 5 zadelmakers; kanonniërs: 72 vrijwilligers 1ste kl., 189 id. 2de kl., 260 miliciens. — Totaal 52 officieren, 656 onderofficieren en manschappen, 54 officiers- en 577 troepenpaarden.

Zamenstelling der kompagnien.

Batterij: 1 kapitein, 5 1ste of 2de luits., 1 opperwachtmeester, 6 wachtmeesters, 1 fourier, 7 korporaaals, 2 trompetters, 1 timmerman, 1 wagenmaker, 1 smid, 1 hoefsmid, 1 zadelmaker; kanonniërs: 15 vrijwilligers 1ste kl., 59 id. 2de kl., 60 miliciens. — Totaal: 4 officieren, 156 onderofficieren en manschappen, 8 officiers- en 76 troepenpaarden. — *Depôt-kompagnie:* 1 kapit., 5 1ste of 2de luits., 1 opperwachtmeester, 6 wachtmeesters, 1 fourier, 6 korporaaals, 2 trompetters, 1 hoefsmid, 1 zadelmaker; kanonniërs: 12 vrijwilli-

gers 1ste kl., 55 id. 2de kl., miliciens 20. — Totaal 4 officieren, 85 onder-officieren en manschappen, 8 officiers- en 70 troepenpaarden.

Litt. G.

Zamenstelling van het korps pontonniers,

bestaande uit eene veld-kompagnie, bestemd tot de bediening van eenen bespannen en vlottenden trein, en eene depôt-kompagnie, bestemd tot schipbruggen en tot aanvulling.

Staf: 1 majoor of luit.-kolonel, kommandant en dir. van het bruggenwezen, 1 1ste luit.-adj. voor het materieel, 1 1ste luit.-kwartierm., 1 officier van gez. 2de kl., 1 adj.-onderofficier, 1 schrijver. — *Eene veld- en eene depôt-kompagnie:* 2 kapiteins, 5 1ste en 5 2de luits., 2 serg.-majoor, 15 sergeanten, 2 fouriers, 15 korporaaals, 4 hoornblazers, 2 wagenmakers, 2 timmerlieden, 2 smeden; pontonniers: 40 vrijwilligers 1ste kl., 50 id. 2de kl., 180 miliciens (onder de sergeanten, korporaaals en pontonniers zijn begrepen 6 scheepstimmerlieden, als: 1 sergeant, 1 korporaal, 4 pontonniers). — Totaal 12 officieren, 516 onderofficieren en manschappen, 1 paard.

Zamenstelling der kompagnien:

Veld-kompagnie: 1 kapitein, 2 1ste luitenants, 1 2de luitenant, 1 serg.-majoor, 10 sergeanten, 1 fourier, 10 korporaaals, 2 hoornblazers, 1 wagenmaker, 1 timmerman, 1 smid; pontonniers: 20 vrijwilligers 1ste kl., 50 id. 2de kl., 150 miliciens. — Totaal 4 officieren, 207 onderofficieren en manschappen. — *Depôt-kompagnie:* 1 kapitein, 1 1ste luit., 2 2de luits., 1 serg.-maj., 5 sergeanten, 1 fourier, 5 korporaaals, 2 hoornblazers, 1 wagenmaker, 1 timmerman, 1 smid; pontonniers: 20 vrijwilligers 1ste kl., 20 id. 2de kl., 50 miliciens. — Totaal: 4 officieren, 107 onderofficieren en manschappen.

N°. 67.

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Overwegende dat door het instellen van de betrekking van inspecteur-generaal voor de fortificatiën, de thans bestaande inspectiën van fortificatiën kunnen komen te vervallen, alsmede dat bij het aanwenden van torpedo's de dienst van mineurs en sappeurs wordt gevorderd en het daardoor noodzakelijk is, dat aan het bataillon mineurs en sappeurs eene uitbreiding worde gegeven.

Herzien Ons besluit van den 25sten Augustus 1849, n°. 87, betreffende de zamenstelling en indeeling van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs en de later daarin gebragte wijzigingen, mitsgaders dat van den 15den Januarij 1860, n°. 70, waarbij onder anderen het Rijk is verdeeld in twee inspectiën van fortificatiën;

Gelet op Ons besluit van den 12den September 1866, n°. 52, houdende de instelling van de betrekking van inspecteur-generaal van de fortificatiën;

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 7den dezer, litt. R¹⁰ kabinet;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De inspectiën van fortificatiën bij voormeld besluit bepaald worden opgeheven.

Art. 2. Het Rijk wordt verdeeld in elf stellingen der genie, waarin hoofd-officieren, bij uitzondering kapiteins van het korps ingenieurs, voor zooverre de fortificatiën betreft, het kommando voeren, onder het toezigt van den inspecteur-generaal van de fortificatiën.

Art. 5. Tot de 1ste stelling, die van *Utrecht*, behooren: *Utrecht* met aanhoorige forten, *Weesp* met *Muiden* en de forten langs de *Vecht*, *Naarden*, *Woerden* met *Wierickerschans*, *Gouda* en *Schoonhoven*. De standplaats van den kommandant is te *Utrecht*.

Tot de 2de stelling, die van *'s Hertogenbosch*, behooren: *'s Hertogenbosch* met aanhoorige forten, de stelling *Heusden*, *Geertruidenberg*, *Willemstad* met *Ooltgensplaat* en *Numansdorp*, de gebouwen te *Breda*, te *Bergen-op-*

Zoom en te *Bath*. De standplaats van den kommandant is te *'s Hertogenbosch*.

Tot de 5de stelling, die van *Amsterdam*, behooren: *Amsterdam* met aanhoorige forten en posten, benevens *Haarlem* en *Hoorn*. De standplaats van den kommandant is te *Amsterdam*.

Tot de 4de stelling, die van den *IJssel*, behooren: *Zutphen*, *Deventer* met *Zwolle* en *Kampen*, benevens *Arnhem*, *Doesborgh* met *Westervoort*. De standplaats van den kommandant is te *Zutphen*.

Tot de 5de stelling, die van den *Helder*, behooren: *Helder* met *Texel* en *'t Vlie*. De standplaats van den kommandant is te *Helder*.

Tot de 6de stelling, die van de *Merwede*, behooren: *Gorinchem* met aanhoorige forten, *Dordrecht* met *Woudrichem*, *Loevestein* en het land van *Altena*. De standplaats van den kommandant is te *Gorinchem*.

Tot de 7de stelling, die van *Groningen* en *Friesland*, behooren: *Groningen* met *Leeuwarden* en *Assen*, *Delfzijl*. De standplaats van den kommandant is te *Groningen*.

Tot de 8ste stelling, die van *Waal* en *Boven Maas*, behooren: *Nijmegen* met *Lent*, *Elden* en *Pannerden*, *Grave*, gebouwen te *Maastricht*, *Venlo* en *Roermond*. De standplaats van den kommandant is te *Nijmegen*.

Tot de 9de stelling, die van de monden van de *Maas*, behooren: *Delft* met *Rotterdam*, *'s Gravenhage* met *Leijden*, *Hellevoetsluis* en *Brielle*. De standplaats van den kommandant is te *Delft*.

Tot de 10de stelling, die van de *Schelde*, behooren: *Vlissingen* met *Breskens* en *Middelburg*, *Neuzen* met *Ellewoutsdijk*. De standplaats van den kommandant is te *Vlissingen*.

Tot de 11de stelling, die van de *Grebbeinie*, behooren: *Amersfoort* met *Milligen*. De standplaats van den kommandant is te *Amersfoort*.

Art. 4. De kommandanten in de stellingen doen tevens in hunne standplaats de dienst als eerstaanwezende ingenieur.

Art. 5. Zoodanige dienstverrigtingen, welke volgens wetten en besluiten, door de inspecteurs van fortificatiën moeten geschieden, zullen voortaan worden uitgevoerd door de kommandanten der genie binnen de door hen bestuurd wordende stellingen.

Art. 6. Het bataillon mineurs en sappeurs wordt met eene compagnie vermeerderd, die in het bijzonder bestemd zal zijn voor de bediening van het torpedo-wezen.

Art. 7. De bestaande tabellen nopens de zamenstelling en indeeling van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs worden ingetrokken en vervangen door de tabellen litt. A en B aan dit besluit gehecht.

Art. 8. De kapiteins blijven als tot dusverre in drie klassen verdeeld, met dien verstande, dat bij een niet door drie deelbaar getal, de hoogste of de beide hoogste klassen, de uitgebreidste zullen wezen.

Art. 9. De bestaande bepalingen nopens het bedrag der traktementen en soldijen, benevens de verhooging daarvan en de toelagen blijven gehandhaafd, met dien verstande, dat het traktement van een kolonel, niet met de waarneming van de betrekking van inspecteur-generaal belast, zal bedragen f 4500 in het jaar, terwijl de soldij van den timmerman en smid wordt vastgesteld op 45 cents per man en per dag.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 8sten Mei 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Litt. A.

Zamenstelling van het korps ingenieurs, mineurs en sappeurs.

1 Generaal-majoor, inspecteur-generaal van de fortificatiën, kommandanten

in de stellingen der genie: 2 kolonels, 4 luit.-kolonels, 3 majoors; 1 majoor of kapitein toegevoegd aan den inspecteur-generaal, 26 kapiteins 1ste, 2de en 3de kl., 16 1ste luitenants (uit de kapiteins of luitenants wordt de adjudant gekozen van den inspecteur-generaal), 16 2de luitenants. *In speciale diensten: bij het Dept. van Oorlog: 1 majoor, 2 kapiteins of 1ste luit.; bij de Militaire Akademie: 1 kapitein, 2 1ste luits., 15 opzigtters der 1ste, 15 der 2de en 15 der 3de kl. Totaal: 77 officieren, 59 militaire opzigtters, 14 paarden.*

Litt B.

Zamenstelling van het bataillon mineurs en sappeurs

bestaande uit 5 kompagnien, waarvan eene bestemd voor de dienst der torpedo's.

Staf: 1 luit.-kolonel of majoor kommandant, 1 1ste luit.-adj., 1 1ste luit.-kwartiermeester, 1ste of 2de luit. adm. van kl., 1 offic. van gez. 2de kl., 1 adj.-onderoffic., 1 sergt.-majoor magazijnm., 1 korpor.-tamboer, 5 schrijvers, 1 Mr. geweermaker, 1 Mr. kleedermaker, 1 Mr. schoenmaker. — Vijf kompagnien: 5 kapiteins 1ste, 2de of 3de kl., 8 1ste, 7 2de luitenants, 5 sergt.-majoor, 40 sergeanten, 5 fouriers, 44 korporaals, 10 tamboers, 1 timmerman, 1 smid, Mineurs: 155 vrijwilligers 1ste kl., 267 Id. 2de kl., 400 miliciens. Totaal: 25 officieren; 915 onderofficieren en manschappen, 1 paard.

Zamenstelling der kompagnien

1 kapitein, 5 1ste of 2de luits., 1 sergt.-majoor, 8 sergeanten, 1 fourier, 8 korporaals, 2 tambours; Mineurs: 25 vrijwilligers 1ste kl., 50 Id. 2de kl., 100 miliciens. Totaal: 4 officieren, 195 man troepen. — *Torpedo-kompagnie: 1 kapitein, 5 1ste of 2de luits., 1 sergt.-majoor, 8 sergeanten, 1 fourier, 12 korporaals, 2 tamboers, 1 timmerman, 1 smid; Mineurs: 55 vrijwilligers 1ste kl., 67 Id. 2de kl. — Totaal: 4 officieren, 126 man troepen.*

Heeft ter uitvoering van elk der voormelde besluiten goedgevonden het navolgende te bepalen, als: voor zooveel betreft het wapen der

Infanterie.

1°. Van de lotelingen thans tot de kompagnien der veldbataillons behoorende, blijven van iedere ligting afzonderlijk, in nagenoeg gelijke verhouding, zooveel miliciens ingedeeld, als noodig is om elk dier kompagnien te houden op de getalsterkte, als bij de tabellen, welke bij eerstvermeld besluit behooren, is aangewezen.

De overige lotelingen worden ligtingsgewijze over de vijf depôt-kompagnien verdeeld, in dier voege, dat elk dezer kompagnien zooveel mogelijk een gelijk aantal lotelingen van ieder der verschillende ligtingen bekomt.

Voor zooveel echter uit die toewijzing, voor de lotelingen thans onder de wapenen, eene garnizoensverandering zou voortvloeijen, zullen deze aanvankelijk blijven bij de kompagnien waarbij zij thans zijn, en zal dan ook hunne verplaatsing bij een depôt-kompagnie eerst dan geschieden wanneer zij met groot verlof worden gezonden.

Tot op dat tijdstip zullen derhalve de bedoelde lotelingen bij de betrokken veldkompagnien als overcompleet worden gevoerd.

2°. In de vacatures van sergeanten-majoor en fouriers bij de nieuw op te rigten depôt-kompagnien zal bij het ten uitvoer brengen van het onderhavige besluit zooveel mogelijk onmiddellijk worden voorzien.

De vacatures in de overige graden zullen worden aangevuld, aanvankelijk slechts voor zooveel daarvoor bij de korpsen kader beschikbaar is, en voorts geleidelijk naarmate zich daartoe geschikte stof bij de korpsen en bij het instructie-bataillon voordoet.

3°. Het besluit, betrekkelijk de nieuwe formatie der infanterie, zal den 1sten Junij in werking treden.

Kavallerie.

4°. De indeeling van het reserve-eskadron en het depôt van het 5de rege-

ment dragonders, volgens art. 1 van bovenvermeld besluit, zal *al dadelijk* tot stand worden gebragt.

De vier overige eskadrons van genoemd korps, gaan, zooals zij na die indeeling zullen zijn zamengesteld, op den 1sten Junij aanstaande bij de regementen over, waaraan zij volgens voormeld artikel zijn toegewezen.

Zij blijven echter voorloopig in hunne tegenwoordige garnizoenen gestationneerd.

5°. In verband met art. 4 van het besluit, wordt het reserve-eskadron van het 1ste regiment tevens bestemd voor de opleiding van jeugdige militairen; terwijl aan het reserve-eskadron van het 2de regiment tevens de rij- en smids-school worden verbonden.

De regeling zoowel van het vermeld sub punt 4 en 5, als van hetgeen verder tot het ten uitvoer leggen van Zijner Majesteits meervermeld besluit wordt vereischt, wordt opgedragen aan Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van Oranje, generaal der infanterie, inspecteur van het wapen der kavallerie, en zulks in den zin der voorstellen dienaangaande door Hoogstdenzelven gedaan, onder bepaling, dat de nieuwe formatie op den 1sten Junij aanstaande in werking trede.

6°. De grondslag dezer formatie is, de veld-eskadrons steeds zooveel mogelijk op de compleete sterkte aan volledig geoefend personeel en paarden te doen houden, en de reserve-eskadrons en depôts aan dat doel ondergeschikt te doen zijn.

Hieruit volgt, dat zich bij de veld-eskadrons geen ander personeel en paarden behooren te bevinden, dan dat in alle opzichten voor de dienst te velde geschikt is.

Oppassers van de officieren, die *niet* tot de veld-eskadrons of den staf daarvan behooren, gedetacheerden, hetzij personeel of paarden, bij andere korpsen of bij bijzondere inrigtingen, *langdurig* absenten, behooren derhalve bij de depôts of de reserve-eskadrons te worden overgeplaatst en voor zooveel noodig, uit dezen te worden vervangen.

Het kommando over het reserve-eskadron en het depôt wordt gevoerd door den luitenant-kolonel.

De majoors voeren elk het bevel over twee veld-eskadrons.

De ritmeester-instructeur bij het korps, de 1ste luitenant-adjutant, één adjudant-onderofficier en de adjudant-onderofficier pikeur bij het korps worden gerekend bij de depôts te behooren.

7°. Gedurende de zomeroefeningen der veld-eskadrons in de evolutiën, manoeuvres, enz., beschikt de chef van het regiment, voor zooveel een en ander voor de oefeningen hierbij hunnen worden gemist, over het personeel en de paarden van de reserve-eskadrons en depôts, tot tijdelijke aanvulling of uitbreiding der veld-eskadrons bij eerstvermelde oefeningen, en tevens ook om bedoeld personeel zooveel mogelijk op de hoogte dier oefeningen te houden.

Wanneer de eerste luitenant-adjutant bij de oefeningen der veld-eskadrons niet aanwezig is, dan worden de functiën hem door het exercitie-reglement bij die oefeningen aangewezen, waargenomen door een der overige luitenants, beurtsgewijze door den regements-kommandant daartoe te bestemmen.

De overige op de tabellen B en C onder den staf vermelde officieren en onderofficieren worden gerekend te behooren tot de veld-eskadrons, met uitzondering van een officier van gezondheid en een paardenarts 2de of 3de klasse, die voor het depôt en reserve-eskadron worden bestemd.

8°. De administratieve voorschriften betrekkelijk de opheffing en indeeling van het 5de regiment dragonders zullen bij afzonderlijke aanschrijving aan de daarbij betrokken militaire autoriteiten worden medegedeeld.

Artillerie.

9°. Zoowel bij de veld- als bij de rijdende artillerie nemen de batterijen achtereenvolgens de nummers aan van de tegenwoordige veld-kompagniën.

10°. Van de nieuw op te rigten batterijen bij het regiment veld-artillerie zal

de 12de te Utrecht, de 13de te Amersfoort en de 14de te Leijden zijn gestationeerd.

11°. Omtrent de indeeling van het materieel bij gemelde artilleriekorpsen, worden door den opper- of hoofdofficier, belast met het algemeen bevel over de veld- en rijdende artillerie, de noodige voorstellen aan den Minister onderworpen.

12°. Bij het 1ste en 3de regiment vesting-artillerie wordt de 14de compagnie geformeerd uit de opgeheven depôt-kompagnie; bij het 2de regiment wordt deze kompagnie bij de overige kompagnien van het korps ingedeeld.

13°. Nopens het indeelen der lotelingen en de voorziening in het kader zal, voor zooveel dit te pas mogt komen, ook bij de onderscheidene artilleriekorpsen de regel worden gevolgd, hiervoren sub punt 1 en 2 voor het wapen der infanterie aangewezen.

14°. De instructie-kompagnie zal deel uitmaken van het 2de regiment vesting-artillerie.

Dien onverminderd wordt, voor zooveel het personeel en het onderwijs betreft, het bevel over deze kompagnie op den thans gebruikelijken voet door den kommandant der kompagnie geheel zelfstandig gevoerd.

15°. Voor de torpedo-dienst wordt bestemd de 1ste kompagnie van het 1ste regiment vesting-artillerie.

Ook deze kompagnie zal, voor zooveel het personeel en het materieel betreft, geheel op zich zelve staan en regstreeks onder de bevelen van den hoofdofficier, belast met de torpedo-dienst.

16°. De lotelingen, thans bij laatstgemelde kompagnie behorende, worden ingedeeld bij de overige kompagnien van het betrokken regiment.

Het personeel van het korps pontonniers thans te Brielle voor de torpedo-dienst gedetacheerd, zal, voor zooveel dit door belanghebbenden wordt verlangd, bij die kompagnie overgeplaatst en overigens naar het korps, waartoe zij behooren, teruggezonden worden zoodra de belangen van de torpedo-dienst dit zullen toelaten.

Overigens zal de hierbedoelde kompagnie geleidelijk, en dus naarmate zich hiervoor geschikte stof voordoet, op de sterkte worden gebracht, aangewezen bij de tabel litt. E, behorende bij het besluit van den 8sten dezer, n°. 66.

17°. Het archief van de opgeheven artillerie-directiën zal overgaan bij de directie voor het materieel, met uitzondering nogtans van een der exemplaren van het *Recueil Militair*, zullende dit worden overgegeven aan den opper- of hoofdofficier, belast met het kommando over de veld- en rijdende artillerie.

18°. De instructie voor de directeurs in de artillerie-directiën, vastgesteld bij besluit van den 27sten April 1864, n°. 57, (*Rec. Mil.* blz. 91), is van toepassing op den directeur van het materieel.

Aan den opper- of hoofdofficier, belast met het kommando over de veld- en rijdende artillerie, zullen later de vereischte instructiën worden gegeven. Hij zal te Utrecht gevestigd wezen.

19°. Het besluit, betrekkelijk de nieuwe formatie der artillerie, zal mede den 1sten Junij aanstaande in werking treden.

Genie.

2°. De inspecteur-generaal van fortificatiën zal onverwijld aan den Minister de noodige voorstellen onderwerpen, zoo betrekkelijk het toewijzen der kommandementen in de stellingen, vermeld in art. 5 van voorschreven besluit van den 8sten dezer, n°. 67, als omtrent de bestemming aan de archieven van de opgeheven inspectiën van fortificatiën te geven.

21°. Het personeel van het bataillon mineurs en sappeurs, thans reeds te Brielle voor de torpedo-dienst gedetacheerd, wordt in de eerste plaats voor de op te rigten 3de kompagnie bestemd.

Voorts worden door den kommanderenden officier van gemeld bataillon in overleg met den hoofdofficier belast met de torpedo-dienst, zooveel onderoffi-

cieren, korporaals en vrijwilligers van het bataillon aangewezen, als aanvankelijk voor de dienst bij die kompagnie noodig zullen zijn.

Overigens is het bepaalde bij de 2de alinea, sub punt 15, alsmede op deze kompagnie van toepassing en zal men zich, met opzigt tot de verdere aanvulling dier kompagnie, gedragen naar hetgeen hiervoren, sub punt 16, de laatste alinea, betrekkelijk de artillerie-kompagnie, voor de bediening van het torpedo-wezen bastemd, is voorgeschreven.

22°. Het besluit, betrekkelijk de nieuwe formatie der genie, zal, voor zoo-veel betreft het kommandement in de stellingen, op een nader te bepalen tijdstip, en voor zooveel aangaat de uitbreiding, enz. van het bataillon mineurs en sappeurs, op den 1sten Junij aanstaande in werking treden.

Algemeene bepaling.

25°. De sterktestaten, door de kommandanten der korpsen, enz., ingevolge art. 15 van de instructie voor de heeren inspecteurs van de infanterie, van de kavallerie en van de artillerie in te zenden, zullen ditmaal de sterkte en het emplacement dertroepen moeten aanwijzen, zoo als die op den 1sten Junij, en dus naar de nieuwe formatien, zullen wezen.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 11den Mei 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Secretariaat.

N°. 87 S.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende, dat het, ter bevordering van de krijgskundige studien bij het leger wenschelijk is, de bladen van de topographische en militaire kaart des Rijks tot een lageren prijs voor het leger verkrijgbaar te stellen dan tot nu toe het geval was;

Bepaalt, dat het tot dusverre aan de officieren, aan de administratien der korpsen en inrigtingen van het leger toegekende rabat van 25 percent op den in het *Recueil Militair* van 1864, bladz. 210, vermelden kooprijks der bladen van de topographische en militaire kaart des Rijks, voortaan zal bedragen 50 percent.

De bestelling behoort te geschieden bij franco aanvraag aan de papier- en kunsthandelaars J. SMULDERS en Comp. te 's Gravenhage, schriftelijk en onder- teekend met vermelding van rang enz.

De voor de officieren meest geschikte wijze, om het geld aan genoemde firma over te maken, bestaat in het toezenden van een postwissel te gelijk met de aanvraag.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 15den Mei 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 10 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende dat, bij het in werking treden van 's Konings besluit van den 7den der vorige maand, n°. 19, twijfel is gerezen ten aanzien van het bedrag van het daggeld ten behoeve van rekruten, die zich, hetzij

voor de dienst bij het leger hier te lande, hetzij voor die bij de troepen in de Overzeesche bezittingen, verbinden;

Brengt ter kennis van de daarbij betrokken militaire autoriteiten, dat voorschreven daggeld, in overeenstemming met art. 2 van gemeld Koninklijk besluit, tot een bedrag van 75 cents behoort te worden betaald en in rekening gebragt.

Gelast voorts dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 19den Mei 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 53 I.

's Gravenhage, den 8sten Mei 1867.

Bij de laatste zinsnede van het in 1851 gegeven voorschrift, wegens het aanhouden van het kompanies-schuldboek (*Recueil Militair* 1851, bladz. 30), is bepaald, dat de vrijwillige stortingen ten behoeve van het kleedings- en reparatie-fonds door het afgeven van gereede gelden, op den datum waarop die hebben plaats gehad, in de rekeningen van de belanghebbenden moeten ingeschreven worden.

Het is mij gebleken, dat aan het laatste gedeelte van dit voorschrift, niet steeds naar behooren gevolg wordt gegeven, weshalve de militaire autoriteiten, wie zulks aangaat, bij deze worden uitgenoodigd, er voor te waken en er op toe te zien, dat daarvan niet worde afgeweken.

Tot verzekering der behoorlijke verantwoording van die stortingen, heb ik voorts goedgevonden te bepalen, dat de bedoelde inschrijving, zoowel in het schuldboek als in de zakboekjes, door den kompanies- of eskadrons-kommandant voor gezien moet worden geteekend.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gezien en geëxamineerd hebbende de rekening en verantwoording, door de Commissie tot het beheeren van het fonds voor onderofficieren, enz., die onder toekenning van gagement of van gratificatie uit de militaire dienst worden ontslagen, overgelegd wegens ontvangst en uitgaaf over het jaar 1866, en alzoo bevonden hebbende:

1°. Dat is ontvangen:

a.	het batig saldo der rekening en verantwoording over het jaar 1865.	f 1142.16
b.	het bedrag van de contributiën der deelgenooten, ad.	» 30890.—
c.	het bedrag van de op rekening van het fonds voor de lijfrenten en pensioenen overgeschreven gelden, ten behoeve van deelgenooten en hunne huisvrouwen of weduwen, te weten:	
	Voor gewone lijfrenten, aan 52 deelgenooten toegekend.	f 25483.45
	» als voren aan de huisvrouw van een deelgenoot.	» 591.40
	» tijdelijke lijfrente aan de weduwen van 6 deelgenooten verleend.	» 2715.67
	» de door 8 deelgenooten in het fonds gedeponeerde kapitalen, om daarvan jaarlijksche renten te genieten.	» 4470.—
		» 55262.52
d.	het bedrag der gedane kortingen, naar den maatstaf van 1 pCt. in het jaar, op de verstrekte voorschotten aan gegaarde of gepensioneerde militairen, ad.	» 592.29
e.	de renten van een kapitaal groot f 870.000, ad 2½ pCt. over het jaar 1866.	» 21750.—
		<hr/>
	Totaal der ontvangsten.	f 87656.97

2°. Waartegen de uitgaven zijn geweest:

a.	voor uitkeeringen in ééns aan 108 deelgenooten bij het verlaten van de dienst, waarvan in het fonds voor de lijfrenten en pensioenen is overgebracht.	f 50546.85
	en aan de deelgenooten in kontanten uitbetaald.	» 14325.15
		f 44870.—
b.	voor uitkeeringen in ééns aan 18 weduwen van deelgenooten, waarvan tot het verlenen van tijdelijke lijfrenten, aan 6 weduwen in het fonds voor de lijfrenten en pensioenen is overgebracht. f 2715.67	
	en aan 12 weduwen in kontanten uitbetaald. » 5120.—	
		f 5835.67
c.	voor restitutie van inleggelden aan 2 deelgenooten die op grond van lichaamsgebreken in, doch niet door de dienst ontstaan, zonder geldelijke belooning zijn ontslagen.	f 140 —
		<hr/>
	Transportere. f 50.845.67	

Per Transport. f 30.845.67

d.	het bedrag der gedane betalingen ten laste van het fonds voor de lijfrenten en pensioenen, te weten: de verschenen lijfrenten van 456 deelgenooten f 14809.60 als voren, van 46 huisvrouwen van deelgenooten. » 1695.—	
	de verschenen tijdelijke lijfrenten van 27 weduwen van deelgenooten » 985.—	
	de verschenen interest, van door 21 deelgenooten in het fonds gedeponeerde kapitalen, voor uitgekeerde kapitalen, welke ten behoeve van deelgenooten in het fonds waren gedeponoord » 1050.—	
	het verschenen pensioen van 5 weduwen van deelgenooten. » 280.—	
		f 19199.94
e.	voor het zegelen van bescheiden, benoodigd tot het inkasseren der pensioenen van overleden militairen, aan wie voorschotten voor rekening van dit fonds waren verstrekt. » 87.61	
f.	het bedrag der jaarlijksche toelage aan den officier, belast met de werkzaamheden van het fonds. » 400.—	
g.	voor den aankoop van een kapitaal groot f 50000.— ingeschreven op het grootboek der 2½ pCt. nationale werkelijke schuld, met inbegrip van den verschenen interest, mitsgaders van de kosten. » 18090.62 ^s	
		f 88623.84 ^s

Zoodat gedurende het jaar 1866 meer is uitgegeven dan ontvangen. » 986.87^s

Terwijl een kapitaal van acht honderd zeventig duizend gulden op het grootboek der 2½ pCt. nationale werkelijke schuld, als eigendom van het fonds, is ingeschreven, zijnde het, uit het door de voorschreven commissie ingediend algemeen verslag van den staat van het fonds, over het gemeld jaar al verder gebleken:

1°. dat volgens den, ter voldoening aan het voorschrift, vervat in de derde zinsnede van artikel 40 van het reglement, bij het slot van het boekjaar 1866, opgemaakten staat der baten en lasten van het afzonderlijk beheerd wordend fonds voor de lijfrenten en pensioenen, de baten de lasten overtreffen met eene som van f 21272.32, waarvan de helft kan worden aangewend tot eene tijdelijke percentsgewijze verhooging van de voortdurende lijfrenten en weduwen-pensioenen, welke op den 1sten November e. k. twee jaren zullen hebben gelooopen; waaromtrent door hem Minister, overeenkomstig het voorstel der commissie, is bepaald dat die verhooging, met inachtneming van het, bij vermeld art. 40 van het reglement bepaalde, gedurende de eerstvolgende vijf jaren, telken jare zal bedragen vijf tien ten honderd van de uit te keeren voortdurende lijfrenten en weduwen-pensioenen.

2°. dat het aantal contribuërende deelgenooten aan het fonds op ultimo December bedroeg 2782, waarvan

2712	eene jaarlijksche bijdrage van f 10.— storten,
6	» verhoogde contributie inleggen van f 15.— en
71	» » » » » » » » 20.—;

3°. dat op gemeld tijdstip 308 personen in het genot waren van jaarlijksche lijfrenten en pensioenen, volgens nevenstaande tabelle, waarvan het gezamenlijk bedrag der jaarlijksche uitkeering eene som van f 17927.00 beloopt.

Voortdurende lijfrenten toegekend aan		Tijdelijke lijfrenten aan weduwen van deelgenooten verzekerd.	Weduwen van deelgenooten in het genot van pensioen gesteld.	Totaal der lijfrente en pensioen trekkende personen	Bedrag der jaarlijksche uitkeering per hoofd.
deelgenooten.	huisvrouwen van deelgenooten.				
36	3	"	"	39	/ 20.—
102	12	4	"	118	25.—
"	"	1	"	1	26.—
"	"	1	"	1	27.—
"	"	1	"	1	28.—
"	"	1	"	1	29.—
86	10	3	"	99	30.—
"	"	1	"	1	31.—
72	3	3	"	78	35.—
40	7	5	"	52	40.—
"	"	1	"	1	44.—
37	2	2	"	41	45.—
23	6	"	"	29	50.—
"	"	6	"	6	52.—
19	"	"	"	19	53.—
2	"	"	"	2	60.—
6	"	"	1	7	65.—
2	"	"	"	2	70.—
2	"	"	"	2	75.—
3	"	"	"	5	80.—
"	1	"	1	2	100.—
"	"	"	1	1	115.—
439	46	29	3	508	

4°. dat tot gezegd tijdstip 10 nog in leven zijnde deelgenooten, bij het verlaten van de dienst, aan hunne echtgenooten weduwen-pensioen hebben verzekerd, te weten :

4	deelhebber	voor een weduwen-pensioen van f	60.—
1	"	" " " " " "	80.—
5	deelhebbers	" " " " " "	100.—
1	deelhebber	" " " " " "	125.—
1	"	" " " " " "	145.—
1	"	" " " " " "	150.—

5°. dat, tot den laatsten December 1866 twee en twintig deelgenooten van hunne uit het fonds aankomende gelden, een gezamenlijk bedrag van f 12810.— in het fonds hebben laten berusten, ten einde van het montant jaarlijksche renten te genieten ;

6°. dat in den loop van 1866, aan 1927 gewezen militairen, voorschotten op gagementen en pensioenen, voor rekening der instelling zijn verleend, tot een bedrag van f 229503.45, terwijl op 31 December 1866 in voorschot-betaling waren 1821 gepensionneerden, die in het genot waren van een gezamenlijk pensioen-bedrag van f 252886.—

Heeft het genoegen de vorenstaande gunstige uitkomst, mits deze, ter kennis te brengen van de heeren generaals en verdere autoriteiten van het leger, met uitnoodiging, de vereischte inzage daarvan, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 22 van het reglement op het fonds voor onderofficieren enz., aan de deelgenooten van genoemd fonds, onder hun bevel of toezigt, te verleenen.

Gelast wijders dat deze in het *Recueil Militair* tot algemeene kennisgeving zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 27sten Mei 1866.

(get.) J. W. BLANKEN.

*Militaire Administratie.*N°. 103 I.

's Gravenhage, den 29sten Mei 1867.

Aan de heeren bevelhebbers in de militaire afdeelingen.

Als een vervolg op de dezerzijdsche aanschrijving van den 7den December 1850, n°. 45 B, in verband met 's Konings besluit van den 8sten dezer, n°. 64, houdende onder anderen reorganisatie van het wapen der infanterie, heb ik onder intrekking van de dezerzijdsche beschikking van den 9den Junij 1819, n°. 22, goedgevonden te bepalen, dat de drie nieuw op te rigten depôt-kompagnieën bij gemeld wapen, achtervolgens de letters U, W en Q, als kompagnies-letter zullen aannemen.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Secretariaat.*N°. 104 S.

's Gravenhage, den 29sten Mei 1867.

Aan de heeren bevelhebbers in de militaire afdeelingen.

Door den heer advocaat-fiscaal voor 's Konings zee- en landmagt onderrigt, dat er twijfel is gerezen omtrent de bedoeling van het bepaalde onder punt 2 van 's Konings besluit van den 5den Mei 1867, n°. 27 (*Rec. Mil.* blz. 148), ten opzichte van het opdragen der functiën bij art. 129 der Regtspleging bij de landmagt aangewezen, aan de plaatselijke- of garnizoens-kommandanten in de respectieve hoofdplaatsen der militaire auditien fungerende, heb ik de eer UHEG. mede te deelen, dat de bedoelde bepaling strekt om aan de plaatselijke- of garnizoens-kommandanten in de respectieve hoofdplaatsen van militaire auditien op te dragen, alleen zoodanige functien, welke garnizoens-kommandanten, ingevolge art. 129 voormeld, kunnen uitoefenen, namelijk om den krijgsraad te benoemen, *bijaldien geen kommandant der afdeeling aanwezig mogt zijn.*

De wet toch verbindt de verpligting tot benoeming van krijgsraden aan het hoogste militaire gezag in de afdeeling, wanneer dat gezag aanwezig is in de plaats waar de krijgsraad moet worden gehouden. Het Koninklijk besluit van den 5den Mei 1867, n°. 27, heeft dit beginsel wel nader *geregeld* met betrekking tot de nieuwe indeeling der militaire auditien, doch het heeft het wettelijk beginsel zelf niet buiten toepassing gesteld, noch kunnen stellen.

Hieruit volgt:

1°. dat te 's Gravenhage, 's Hertogenbosch en Arnhem, waar de bevelhebber der militaire afdeeling gevestigd is, deze overheid, ingevolge art. 129 der regtspleging bij de landmagt, den krijgsraad behoort te benoemen;

2°. dat terwijl te Haarlem, Middelburg, Maastricht en Leeuwarden, geen bevelhebber der militaire afdeeling gevestigd is, de garnizoens-kommandant den krijgsraad benoemt in de auditien, waarvan deze steden de standplaats zijn.

Ik verzoek UHEG. overeenkomstig het bovenstaande, voor zooveel uwe afdeeling aangaat, te willen handelen en doen handelen.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

N°. 59. WIL WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 24sten dezer, kabinet litt. E¹²;

Gezien Ons besluit van den 10den April ll., n°. 54, houdende wijziging van de territoriale verdeeling van het Rijk;

Willende in verband daarmede het kader der militaire intendanten verminderen;

Gelet op de bepalingen der wet van den 28sten Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 128);

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. Het personeel der militaire intendance, vastgesteld bij Ons besluit van den 9den December 1850, n°. 49, en later uitgebreid bij Onze besluiten van den 27sten Januarij 1860, n°. 68, en 7 September 1866, n°. 56, wordt verminderd met één intendant der 2de klasse en één onder-intendant der 1ste klasse;

2°. Enz.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's Gravenhage, den 25sten Mei 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 49 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebben Zijner Majesteits besluiten van den 2den dezer, n°. 56 en n°. 57, luidende als volgt:

N°. 56. WIL WILLEM III, enz., enz.

Gezien art. 15 van het bij Ons besluit van den 12den Maart 1862, N°. 56, goedgekeurde reglement voor de Koninklijke Militaire Akademie;

Overwegende dat bij de vast te stellen nieuwe grondslagen voor gemelde Akademie tevens eene wijziging zal worden gebragt in de bepaling betreffende den verplichten diensttijd van officieren;

En willende ook op hen die nog door het tegenwoordige reglement voor meergemelde inrigting worden geregeerd, eene zelfde bepaling toepassen;

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 29sten Mei jl., N°. 105 P, ons na gehouden overleg met onzen Minister van Koloniën aangeboden;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van bovenvermeld art. 15, te bepalen:

1°. Wat betreft de officieren van het leger *hier te lande*, voor wie bedoeld artikel nog van kracht is, en de tegenwoordige kadetten bestemd voor de dienst *hier te lande*;

a. dat de verplichting om het Rijk als officier te dienen zich, in stede van over een tijdvak van 10 jaren, slechts zal uitstrekken over een tijdvak van 6 jaren;

- b. dat het ontslag als officier op verzoek vóór de meerderjarigheid van den belanghebbende niet wordt verleend ;
- c. dat zoo het ontslag bij of na de meerderjarigheid en voor het volbrengen der verplichte zesjarige dienst wordt gevraagd, dit niet wordt toegestaan dan tegen teruggave van de sommen waarvoor vrijstelling van bijdragen mogt zijn verleend, en daarenboven eene vergoeding aan het Rijk van f 500.— in het jaar, over den tijd gedurende welken de belanghebbende aan de Akademie zijne opleiding heeft genoten.

2°. Wat betreft de officieren van het *Indisch-leger*, op wie datzelfde artikel nog van toepassing is, en de tegenwoordige kadetten bestemd voor de *dienst in de Koloniën* ;

- a. dat de verplichting om het Rijk als officier te dienen, zich in stede van over een tijdvak van 10 jaren, slechts zal uitstreken over een tijdvak van 5 jaren te rekenen na aankomst in *Indie* ;
- b. dat wanneer het ontslag vóór het volbrengen van die verplichte vijfjarige dienst wordt gevraagd, dit niet zal worden verleend dan tegen teruggave van alle gelden, welke ten behoeve van den belanghebbende zijn voldaan, wegens kosten van opleiding voor de Indische dienst, uitrusting en overtocht naar de Koloniën.

Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan een afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 2den Junij 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

De Minister van Koloniën,

(get.) TRAKRANEN.

Nº. 57.

WIJ WILLEM III, enz. enz.

Gezien art. 25 van het bij ons besluit van den 4den September 1865, Nº. 65, goedgekeurde voorschrift nopens admmissie enz. van kweekelingen op 's Rijks kweekschool voor militaire geneeskundigen ;

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 29sten Mei jl., Nº. 105 P, ons na gehouden overleg met Onzen Minister van Koloniën aangeboden ;

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van bovenvermeld artikel, te bepalen.

- 1°. Voor zooveel het leger *hier te lande* betreft, dat de bij bedoeld artikel vermeldte verplichte dienstdtijd van 15 jaren op 10 jaren wordt teruggebracht.
- 2°. Voor zooveel het leger in de Koloniën betreft, dat de kweekelingen bij eene voor hunne benoeming tot officieren van gezondheid aan het Departement van Koloniën in te zenden akte, opgemaakt naar het door Onzen Minister van Koloniën vast te stellen model, zich moeten verbinden, om ingeval zij binnen den tijd van 5 jaren na hunne aankomst in *Indie*, hetzij op eigen verzoek, hetzij ten gevolge van dienstweigering, pligtverzuim of andere berispelijke gedragingen (het geval van wel bewezen lichaamsgebreken alleen uitgezonderd), uit Gouvernementsdienst worden ontslagen, onverwijld zullen teruggeven alle gelden welke te hunnen behoeve zijn voldaan wegens kosten van opleiding voor de Indische dienst, uitrusting en overtocht naar de Koloniën.

Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aan-

gaat, belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan een afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 2den Junij 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

De Minister van Kolonien,

(get.) TRAKRANEN.

Brengt voorschreven besluiten mits deze ter kennis van de verschillende autoriteiten bij het leger en gelast dat deze beschikking in haar geheel in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 13den Junij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

MODEL-AKTE VAN VERBAND

(bedoeld in het hiervoren vermeld Koninklijk besluit van den 2den Junij jl., N°. 57.)

Ik ondergeteekende (naam en voornaam voluit te schrijven) wonende kweekeling bij 's Rijks kweekschool voor militaire geneeskundige, bestemd om te worden benoemd tot officier van gezondheid van de 5de klasse voor de Indische dienst, verbind mij bij deze tot de onverwijldte teruggave aan 's Landskas in *Nederlandsch Indië* van alle gelden, welke aan mij of te mijnen behoefte zijn voldaan, zoo wegens te gemoetkoming in de kosten van opleiding voor de dienst in Indië, en uitrusting, als ter zake van overtocht naar *Batavia*, bijaldien ik binnen den tijd van vijf jaren na mijne aankomst op *Java*, hetzij op eigen verzoek, hetzij ten gevolge van pligtverzuim of andere berispelijke gedragingen (het geval van wel bewezen ziels- of lichaamsgebreken alleen uitzonderd) uit Gouvernementsdienst wordt ontslagen.

. den 18 .

Ik ondergeteekende (naam en voornamen voluit te schrijven en betrekking of beroep van den vader of voogd) $\frac{\text{vader}}{\text{voogd}}$ van den hiervoren genoemden minderjarige (naam en voornamen voluit te schrijven), verklaar bij deze de door hem onderteekende akte van verband goed te keuren en te bekrachtigen en tevens bereid te zijn, zoo noodig, haar, eventueel na te komen, door op de eerste aanvraag onverwijld aan 's Landskas terug te betalen, de gelden waartoe mijn $\frac{\text{zoon}}{\text{pupil}}$ (naam en voornamen voluit te schrijven) zich heeft verbonden bij de hiervoren omschreven akte van verband.

. den 18 .

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 88 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluiten van den 23sten dezer, n°. 60 en 61, betrekkelijk de zamenstelling van het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt, en dat der vétérinaire dienst, luidende als volgt:

N°. 60.

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Overwegende, dat in verband met de veranderde zamenstelling en indeeling van de verschillende korpsen van het leger, ook de zamenstelling en indeeling van het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt moet worden gewijzigd;

Willende tevens dat personeel door lotsverbetering voor het oogenblik en door verbeterde vooruitzigten in de toekomst, meer en meer aan de dienst verbinden;

Gelet op Ons besluit van den 16den Februarij 1800, n°. 60, betrekkelijk de zamenstelling en indeeling van het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt en de later daarin gebragte wijzigingen;

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 24sten dezer, kabinet litt. F¹²;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Het personeel van de geneeskundige dienst bij het leger, wordt zamengesteld en de traktementen voor de verschillende betrekkingen vastgesteld, zoo als op de, aan dit besluit gehechte tabelle, litt. A is aangewezen.

Art. 2. Van het aantal officieren van gezondheid worden zooveel bij de korpsen ingedeeld, als in de zamenstellingen dier korpsen door Ons is aangewezen.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 25sten Mei 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Litt. A.

*Zamenstelling van het personeel van de geneeskundige dienst
bij de landmagt.*

1 Kolonel, inspecteur; 5 eerste officieren van gez. 1ste kl. (luit.-kolonel); 2 idem 2de kl. (majoor); 30 officieren van gez. 1ste kl. (kapitein); 13 à f 2200; 13 à f 1800; 59 idem 2de kl. (1ste luitenant); 59 idem 3de kl. (2de luitenant); 3 apothekars 1ste kl. (kapitein); 3 à f 1800; 2 à f 1600; 13 idem 2de kl. (1ste luitenant); 12 idem 3de kl. (2de luitenant); 6 kweekelingen 1ste kl.; 16 2de kl.; 3de kl., onbepaald.

N°. 61.

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Overwegende, dat in verband met de veranderde zamenstelling van de korpsen kavallerie, de indeeling van het personeel der vétérinaire dienst moet worden gewijzigd;

Willende tevens aan dat personeel eenige lotsverbetering verzekeren;

Gelet op Ons besluit van den 15den December 1862, n°. 39, betrekkelijk de vétérinaire dienst bij het leger;

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 24sten dezer, kabinet litt. F¹²;

Hebben besloten en besluiten:

Eenig artikel.

Het personeel voor de paardenartsen bij het leger wordt zamengesteld en de traktementen voor de verschillende rangen vastgesteld, zoo als op de aan dit besluit gehechte tabelle litt. A is aangewezen.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie
's Gravenhage, den 25sten Mei 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Zamenstelling van het personeel voor de paardenartsen bij het leger.

6 Paardenartsen der 1ste kl., 5 à f 2000; 5 à f 1800; 7 idem der 2de kl.; 6 idem der 3de kl., met 19 paarden.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 58 P.

's Gravenhage, den 1sten Julij 1867.

Aan de Heeren Bevelhebbers in de Militaire Afdeelingen.

Blijkens eene missive van den Heer Minister van Staat Directeur van 's Konings Kabinet van den 30 Junij jl. N°. 1, heeft zijne Majesteit goedgevonden te bepalen, dat met den 1sten November a. s. het emplacement van de korpsen kavallerie in verband met de jongste organisatie, zal wezen als volgt:

1ste *Regement Hussaren* de staf en vier veld-eskadrons te *Deventer*, het reserve eskadron en depôt te *Zutphen*.

2de *Regement Hussaren* de staf en twee veld-eskadrons te *Roermond*, twee veld-eskadrons te 's *Bosch*, het reserve-eskadron en depôt te *Venlo*.

3de *Regement Hussaren* de staf, drie veld-eskadrons, het reserve-eskadron en depôt te *Haarlem*, een veld-eskadron te *Amsterdam*.

4de *Regement Hussaren* de staf en vier veld-eskadrons te 's *Gravenhage*, het reserve-eskadron en depôt te *Leijden*.

En voorts dat met hetzelfde tijdstip de vervanging van de rijdende batterij te 's *Hage* door eene batterij van het regiment Veld-Artillerie, welke verwisseling met 1 Mei jl. wegens de veeziekte was uitgesteld, almede zal plaats hebben.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Bureau Artillerie.

N°. 99 A.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Goedgevonden hebbende om met afwijking in zooverre van het voorgeschrevene bij zijne aanschrijving van den 24sten December 1866, N°. 47 S, eene door den kapitein der artillerie A. E. REUTHER ingezonden memorie, getiteld: *Het ijzer, meer bepaaldelijk beschouwd als grondstof, bestemd tot vervaardiging van vuurmonden*, uit aanmerking van de belangrijkheid en de uitgebreidheid van het onderwerp, als een afzonderlijk werk te doen drukken en als zoodanig verkrijgbaar te stellen, wordt bij deze door hem bepaald, dat

aan ieder der ondergenoemde autoriteiten, een of wel het daarbij opgegeven aantal exemplaren van bedoeld werk zal worden gezonden, ten einde daaraan dezelfde bestemming te geven als aan de gedrukte verslagen, memoriën en rapporten omtrent militaire onderwerpen, waarvan de toezending geschiedt naar aanleiding der in het hoofd dezer genoemde aanschrijving.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving,

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

(Volgt de opgave der verschillende autoriteiten.)

N°. 44. WIL WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 15den dezer, n°. 88 I.

Gezien Onze besluiten van den 7den Maart 1860, n°. 62 en van den 25sten December deszelfden jaars, n°. 120, waarbij het bedrag is vastgesteld, dat door de chefs der staven in de militaire afdelingen, mitsgaders door de intendanten belast met de administrative dienst in gemelde afdelingen, wegens schadeloosstelling voor bureaukosten zal worden genoten;

Gelet op Ons besluit van den 10den April jl., n°. 54, houdende wijziging der territoriale verdeling van het rijk in vier militaire afdelingen.

En in aanmerking nemende, dat ten gevolge dier gewijzigde verdeling, de bij de hiervoren vermelde besluiten toegekende schadeloosstelling, voor zooveel de eerste en de tweede militaire afdeling betreft, ontoereikende is voor de behoeften welke daaruit moeten worden bestreden.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging in zooverre van het bepaalde bij de voorschreven besluiten, het bedrag der schadeloosstelling voor bureaukosten, ten behoeve van de chefs der staven en van de intendanten, belast met de administrative dienst in de beide evengemelde afdelingen, vast te stellen voor ieder op acht honderd gulden (f 800,—) in het jaar, en zulks te rekenen van den dag, dat de hier bedoelde autoriteiten hare respectieve functiën in gezegde afdelingen bereids hebben of zullen hebben aanvaard.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 15den Junij 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 39 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende dat bij de militaire administrative autoriteiten onzekerheid bestaat, nopens de aanspraken op vergoeding voor eerste uitrusting, bedoeld bij artikel 51 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmagt, zoo ten behoeve van plaatsvervangers die in vervanging komen van in dienst zijnde manschappen der nationale militia, als van vrijwillig dienende militairen, die in vervanging komen van anderen aan wie een vervroegd ontslag is verleend, tegen het »kosteloos voor het Rijk» in dienst treden van een ander in hunne plaats;

Heeft goedgevonden, tot wegneming van allen twijfel en met intrekking van de dezerzijdsche beschikking van den 19den November 1819, n°. 61 (*Rec. Mil.* 2de deel blz. 160) voor te schrijven:

- 1°. dat ieder militair aan wie tegen het stellen van een ander man in zijne plaats, een vervroegd ontslag uit de dienst wordt verleend, hetzij hij als militiepligtige of als vrijwilliger dient, overeenkomstig artikel 556 van het provisioneel reglement van administratie bij de landmagt gehouden is zijne schuld in het kleeding- en reparatiefonds aan te zuiveren;
- 2°. dat ingeval een vervroegd ontslag wordt verleend tegen het *kosleeloos* voor het Rijk in dienst treden van een ander man, daaronder alleen mogen worden verstaan de werfkosten, doch niet de vergoeding voor eerste uitrusting;
- 3°. dat bij het in dienst treden van den vervangenden persoon (hetzij hij tot de militie of de vrijwillig aangeworvenen behoort), de volle eerste uitrusting wordt te goed gedaan, doch, op nieuw, geene vergoeding voor eerste uitrusting wordt geleden dan na zes jaren dienst, en alsdan in verhouding van het aantal volle jaren van den nog onvervulden diensttijd.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 24sten Junij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Secretariaat.

N°. 45 S.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Onderrigt zijnde dat, verscheidene officieren ter bevordering van hunne militaire studien, zich afleveringen wenschen *aan te schaffen* der verslagen rapporten en memorien omtrent militaire onderwerpen, bedoeld bij de dezerzijdsche aanschrijving van den 24sten December 1866, Secretariaat N°. 47 S (*Rec. Mil.* blz. 285).

Brengt ter kennis van het leger:

- 1°. dat de noodige schikkingen zijn getroffen met de Gebroeders VAN CLEEF, boekhandelaren te 's Hage, ten gevolge waarvan iedere aflevering afzonderlijk bij hen verkrijgbaar zal zijn tegen den prijs van *tien cent* per vel druks van 16 bladzijden, zonder dat voor de platen iets zal mogen berekend worden;
- 2°. dat het bovenstaande mede van toepassing zal zijn op de reeds verschenen afleveringen, ook op die welke reeds vroeger bij de genoemde boekhandelaren zijn besteld en afgeleverd, doch waarvoor nog geene betaling heeft plaats gehad;
- 3°. Dat de bestelling zal behooren te geschieden *franco* aan de meergemelde Gebroeders VAN CLEEF, of wel bij iederen boekhandelaar in het rijk.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 24sten Junij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Militaire Administratie.*N°. 87 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Willende voor zoo veel doenlijk te gemoet komen in de bezwaren van geldelijken aard, welke bij voortdurend bestaan voor de officieren tot het houden van dienstpaarden gerechtigd, wanneer zij in het geval komen om zich van paarden te moeten voorzien;

Gelet op art. 25 van het reglement van inrigting, beheer en administratie van het officiers-kleedingsfonds, vastgesteld bij de dezerzijdsche beschikking van den 4den Junij 1851, n°. 64 B

Heeft goedgevonden, met uitbreiding en wijziging van den inhoud van dat artikel, te bepalen, dat het daarbij bedoeld voorschot tot het aankopen van paarden, onder de gewone borgstelling van twee of meer Officieren, den geheelen koop prijs van het paard zal kunnen bedragen

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 25sten Junij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire Zaken.*N°. 112 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gezien hebbende eene missive van den Heer Minister van Marine van den 8sten dezer, N°. 48;

Brengt naar aanleiding daarvan ter kennis van de betrokken autoriteiten:

- 1°. dat, met wijziging in zooverre van het medegedeelde bij de aanschrijving dezerzijds van den 25sten October 1865, N°. 7 P (*Rec. Mil.* blz. 205), tot *ultimo Augustus* aanstaande aan ieder *rekrut*, die zich voor zes jaren bij het korps Mariniers verbindt en aan ieder *milicien* die ingevolge art. 9 der militiewet daarbij overgaat, als maximum voor *handgeld* kan worden uitbetaald *honderd gulden* (f 100.—);
- 2°. dat de bepalingen, in gezegde aanschrijving opgenomen, omtrent *aanbrengpremien*, *handgeld voor jongelingen* en *verlof met behoud van soldij* voor *miliciens*, die bij de Mariniers overkomen, onveranderd van toepassing blijven.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 19den Junij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

's Gravenhage, den 15den Julij 1867.

Aan de heeren bevelhebbers in de militaire afdeelingen.

Het heeft Zijne Majesteit behaagd te bepalen, dat de thans bij de verschillende korpsen infanterie, het bataillon mineurs en sappeurs en de Koninklijke Militaire Akademie in gebruik zijnde schouderbedekkingen zullen worden afgeschafte en vervangen door schouderpassanten van dubbel gevlochten koord, aan het benedeneinde in vlechtwerk uitlopende.

Voor de officieren van goud,

» » adjudanten-onderofficier van goud met zijde doorwerkt,

» » onderofficieren en verdere manschappen van geel katoen.

Aan het benedeneinde van den linker passant een dito kneveltje ter bevestiging van den halssnoer.

De schouderpassanten welke met het vlechtwerk aan het benedeneinde, eene gemiddelde lengte hebben van 15 duim, zijn voor de officieren en adjudanten-onderofficier aan de binnenzijde van het benedeneinde voorzien van een geel zijden koordje met veters, welke door aan den korten jas, ter hoogte van den schoudernaad aan te brengen vetergaten, worden gestoken, om aan de binnenzijde van het kleedingstuk te worden vastgestrikt; — voor de onderofficieren en verdere militairen wordt het benedeneinde van het vlechtwerk aan den korten jas vastgenaaid, het boveneinde der passanten met open lis aan het kleedingstuk gesloten door middel van een kleinen uniformknoop van model, voorzien van eene eenigzins langere stift op een afstand van ongeveer vier duim van den kraag op den schouder van den korten jas geplaatst.

Bij het regiment grenadiers en jagers op het midden van de passanten, bij de grenadiers een granaat en bij de jagers een hoorn, voor de officieren en adjudanten-onderofficier van verguld en voor de overige militairen van geel metaal; die voorwerpen zijn aan de binnenzijde voorzien van twee oogen, om door middel van een riempje op den schouderpassant te worden bevestigd.

In verband met het bovenstaande, heb ik goedgevonden te bepalen:

- 1°. dat, zoodra bij de korpsen en de akademie de modellen van schouderpassanten zijn ontvangen, kan worden overgegaan, om aan de onderofficieren en verdere manschappen, wier tegenwoordige schouderbedekkingen vernieuwing behoeven, de schouderpassanten uit te reiken;
- 2°. dat het aan de officieren wordt vrijgelaten, om ongeacht de troep van schouderpassanten is voorzien, zoowel in als buiten dienst, hunne schouderbedekkingen af te dragen; terwijl het ook aan hen wordt vergund, om al dadelijk zoowel in als buiten dienst, met de schouderpassanten te verschijnen, en
- 3°. dat de chefs der korpsen bij het invoeren der schouderpassanten er voor moeten waken, dat daardoor 's mans rekening in het kleedings- en reparatiefonds niet onnoodig worde bezwaard.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

N°. 58. WIL WILLEM III, enz., enz.

Gezien ons besluit van den 17den October 1831, n°. 52, en de nader daarin gebragte wijzigingen betrekkelijk de zamenstelling van den plaatselijken staf.

Gezien ons besluit van den 14den Augustus 1845, n°. 31, waarbij het tarief van fourrages op voet van vrede voor de officieren van het leger is vastgesteld.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 29sten Junij 1867, n°. 70 P.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat met wijziging in zooverre van het tarief bij laatstgemeld besluit behoorende, de plaatselijke kommandant te 's Hertogenbosch, in stede van dien te Maastricht, voortaan gerechtigd zal zijn tot het houden van een dienstpaard.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschriften gezonden zullen worden aan Onzen Minister van Financiën en aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

Het Loo, den 1sten Julij 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 87 I.

's Gravenhage, den 5den Julij 1866.

Aan de kommanderende officieren van al de korpsen van het leger.

Naar aanleiding van een bij mij ontvangen voorstel van den kommandant van het koloniaal werfdepôt, heb ik met wijziging van de vroeger daaromtrent gegeven voorschriften, goedgevonden te bepalen, dat de staten aanwijzende de soort en de hoeveelheid der kleeding en equipmentstukken waarvan de manschappen op het tijdstip van hun overgang bij het koloniaal werfdepôt zijn voorzien, bedoeld bij de dezerzijdsche aanschrijving van den 15den Januarij 1862, n°. 46 B, voortaan door de chefs der korpsen of der gedetacheerde onderdeelen, onder vermelding van het tijdstip waarop de militairen op Harderwijk zullen worden gedirigeerd, en alzoo vóór de afreis, en met overlegging van de engagementsstaten, regtstreeks aan den kommandant van gezegd depôt zullen worden toegezonden.

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 66 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gevolg gevende aan Zijner Majesteits besluit van den 15den dezer, n°. 45, luidende als volgt:

N°. 45. WIL WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 15den dezer, n°. 67 I.

Gelet op de bepalingen der wet van den 14den September 1866 (*Staatsblad* n°. 158), betrekkelijk de inkwartieringen enz., mitsgaders op den inhoud van

ons Besluit van den 29sten Maart jl. (*Staatsblad* n°. 18), houdende vaststelling van reglementaire bepalingen tot uitvoering van die wet.

Willende de verplichting tot het ontvangen van inkwartiering van officieren in de toepassing voor de ingezetenen zooveel mogelijk verlichten en voor de militaire overheden en officieren eenen leiddraad ten dien opzichte, benevens eenige daarmede in verband staande bepalingen vaststellen.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen.

Art. 1. Ten behoeve van officieren die in den zin van art. 2 der wet zijn *gekantonneerd* of op *marsch* wordt alleen dan huisvesting en stalling voor hunne dienstpaarden bij de gemeenten aangevraagd en van 's Rijks wege betaald, wanneer zij tot eenen troep behooren die, zonder of met voeding, is of wordt ingekwartierd.

Art. 2. Wanneer officieren, afzonderlijk of met eenen troep die gekazerneerd is, tijdelijk in eene plaats moeten verblijven zonder tot de blijvende bezetting te behooren; — wanneer zij met eenen troep die *gekantonneerd* of op *marsch* is geweest in eene plaats aankomen om aldaar garnizoen te houden, zonder te vallen in de termen van het bepaalde bij het 5^e lid van art. 11 der wet, — wanneer zij in het geval verkeerren, bedoeld bij het 2^e lid van gemeld artikel, zijn zij gehouden zelve en voor eigen rekening voor hunne huisvesting en voor de stalling hunner dienstpaarden te zorgen.

Bestaat daartoe evenwel geene gelegenheid dan kan van het middel van inkwartiering tegen betaling voor eigen rekening worden gebruik gemaakt.

Art. 5. Aan de officieren, bij het voorgaande artikel bedoeld, wordt, over de dagen waarop zij, voor eigen rekening voor hunne huisvesting en de stalling hunner dienstpaarden zorgen, een bijslag per dag op het traktement toegekend.

Voor een officier van *een gulden vijf en twintig cents* (f 1.25), en
 „ „ hoofdofficier van *een gulden vijf en zeventig cents* (f 1.75).

Voor hen, die tot het houden van dienstpaarden gerechtigd zijn, worden voorschreven sommen verhoogd met *vijf en twintig cent* (f 0.25) voor ieder paard waarvan zij zijn voorzien.

Bij *tijdelijk* verblijf in eene plaats, niet tot blijvende bezetting bestemd, wordt de bijslag niet langer dan gedurende *veertien* dagen genoten, tenzij onder bijzondere goedkeuring van Onzen Minister van Oorlog, die termijn mogt worden verlengd.

Art. 4. Gedurende den tijd dat de officieren uit kracht van ons besluit van den 15den December 1849 (*Staatsblad* n°. 62), in het genot zijn van vergoeding wegens reis- of verblijfkosten, worden de kosten bij art. 1 van dit besluit bedoeld, door hen zelve gedragen en de bijslag op het traktement bij artikel 5 toegekend, niet genoten.

Art. 5. Ons tegenwoordig besluit wordt geacht in werking te zijn getreden, gelijktijdig met dat van den 29sten Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 18).

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Binnenlandsche zaken, van Marine en van Koloniën, mitsgaders aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 15den Junij 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Brengt voorschreven besluit des Konings mits deze ter kennis van de militaire en administratieve autoriteiten bij het leger, opdat ieder voor zooveel hem aangaat, zich daarnaar zou kunnen gedragen.

Heeft voorts goedgevonden ter uitvoering van 's Konings evengemelde beschikking, het navolgende te bepalen:

1°. dat wanneer officieren van de verschillende staven en diensten, niet ingedeeld bij korpsen, met troepen op marsch zijn of gekantonneerd worden, en als zoodanig in de termen verkeeren van art. 1 van voorschreven besluit, die officieren zelve zullen zorgen voor de betaling van het verschuldigde, en zulks met inachtneming van het bepaalde bij het 2° lid van art. 6 der wet op de inkwartieringen, en naar den maatstaf vastgesteld bij art. 7 van het Koninklijk besluit van 29 Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 18);

de kwitantien deswege, ingerigt overeenkomstig het model n°. 1, gevoegd bij de dezerzijdsche beschikking van den 4den April jl., n°. 54 I, zenden zij tot het verkrijgen van teruggave aan den militairen intendant, door wiens zorg de betaalbaarstelling van het traktement plaats heeft; welke kwitantien aan het mandaat worden gehecht, hetwelk ten name van den belanghebbenden officier wegens traktement wordt afgegeven en in welk mandaat, zoomede in den afrekeningstaat wegens traktementen enz., het ter voorschreven zake betaalde wordt begrepen;

2°. dat de officieren vallende in de termen van art. 2 van het onderwerpelijk besluit, bij het gebruik maken van de bevoegdheid bij het 2° lid van dat artikel verleend, gehouden zijn de betaling van de vergoeding voor huisvesting en stalling, overeenkomstig vermeld art. 6 der wet op de inkwartieringen onmiddellijk te bewerkstelligen;

3°. dat de bijslag, vermeld in art. 5 van opgemeld besluit, in de afrekeningsstaten en de betalingslijsten van traktementen, enz. met behoorlijke omschrijving in de kolom veranderingen en bewegingen, ten behoeve van de belanghebbenden aan het Rijk in rekening zal worden gebracht; en zulks al dadelijk voor het aankomende sedert het tijdstip van het in werking treden der wet (15 April jl.), waartegen de officieren gehouden zijn om daár waar van de zijde der gemeente ten hunnen behoeve inkwartiering en stalling is verstrekt, voor de betaling der vastgestelde schadevergoeding zorg te dragen;

4°. dat wanneer in de gevallen, bedoeld bij het laatste lid van art. 5 van het onderwerpelijk besluit, een langer verblijf dan van veertien dagen op dezelfde plaats noodig is en de onmiddellijke chef van den betrokken officier van oordeel is dat in billijkheid, de vergoeding voor een langeren termijn dan van veertien dagen zou aankomen, alsdan langs den hiërarchieken weg, door den chef te dier zake een gemotiveerd voorstel aan het Ministerie van Oorlog zal worden ingezonden.

5°. dat behoudens het bepaalde bij het 2° lid van art. 11 der wet op de inkwartieringen, de bij art. 5 van het onderwerpelijk besluit toegekende vergoeding niet zal worden in rekening gebracht bij het in bezetting komen in plaatsen.

1°. waar de bezetting periodiek wordt vervangen, zoo als dit thans te Woudrichem enz. plaats heeft;

2°. waar wegens het verblijfhouden in die plaatsen eene toelage van 's Rijkswege wordt te goed gedaan;

dat de beschikking dezerzijds van den 30sten December 1831, n°. 58 B (*Rec. Mil.* van dat jaar, blz. 390), ten aanzien van het toekennen van vergoeding voor verblijfskosten aan officieren der artillerie, die met het toezigt op buskruidkeeringen in laboratoriums werkzaamheden buiten hunne standplaats worden belast, door de verordeningen in opgemeld besluit vervat, is komen te vervallen en mitsdien bij deze wordt ingetrokken en buiten werking gesteld.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 26sten Junij 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Militaire Administratie.*N°. 62 I.

's Gravenhage, den 51sten Julij 1867.

Aan de kommanderende officieren van bereden korpsen.

Volgens de daaromtrent bij mijn Departement ingekomen rapporten hebben zich sedert eenigen tijd, in sommige garnizoenen, onder de paarden gevallen van *louterstal* (pislloed) voorgedaan, met weigering van de haver, 't welk naar het oordeel der dienaangaande door mij geraadpleegde deskundigen, als een vermoedelijk gevolg van de minder goede hoedanigheid van gemeld voedingsmiddel moet worden beschouwd.

Ik heb het dien ten gevolge dienstig geacht een algemeen Voorschrift te doen ontwerpen omtrent de maatregelen welke naar het gevoelen van de bevoegde autoriteit zoo bij het ontstaan der bedoelde ziekte als ter voorkoming zooveel mogelijk daarvan zouden behooren te worden in acht genomen.

Dat voorschrift hierbij voegende heb ik de eer te verzoeken, ieder voor zooveel u aangaat, u dienovereenkomstig te gedragen, zullende deze met het voorschrift, ter *algemeene kennisgeving* in het *Recueil Militair*, worden geplaatst.

*De Minister van Oorlog,**(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.**Bureau der Genie.*N°. 76 G.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Goedgevonden hebbende te bepalen dat aan opper-, hoofd- en verdere officieren tot het houden van één of meer dienspaarden *geregtigd*, op plaatsen waar Rijks militaire gebouwen tot stalling van paarden geschikt voorhanden zijn, voortaan zooveel doenlijk gelegenheid tot het kosteloos stallen van die paarden zal worden gegeven.

Verwittigt de in bovenvermeld geval verkeerende officieren, dat zij zich tot het verkrijgen van zoodanige kosteloze stalling zullen behooren te wenden tot den plaatselijken of garnizoens-kommandant, die voor zoover er gelegenheid tot stalling voorhanden zal wezen, de plaats daartoe zal aanwijzen in overleg met den daarbij betrokken eerstaanwezenden ingenieur, onder bepaling nogtans, dat, bij het gebruiken van Rijks stallen, in de eerste plaats in aanmerking moeten komen, de Rijkspaarden en die der officieren van troepen te paard, en vervolgens die der in de volgorde overige officieren als deze zich zullen aanmelden, alsmede dat de stallen door de paarden dier officieren zullen moeten worden ontruimd, zoodra daartoe van wege den Minister van Oorlog *aanzegging* zal zijn gedaan.

Bepaalt wijders dat in verband met het bovenvermelde, door de officieren aan wie het gebruiken van Rijks stallen tegen betaling van huur is toegestaan, voor dat gebruiken na 51 Julij 1867, geen huur meer betaald zal behoeven te worden.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 1sten Augustus 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

N°. 54. WIL WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 2den dezer, N°. 45 I.

Gelet op onze besluiten van den 16den November 1866, N°. 72 en den 8sten Mei 1867, N°. 66, houdende respectivelijk de benoeming van een hoofdofficier van den staf van het wapen der artillerie, om belast te worden met de leiding der torpedo-dienst en vaststelling van de organisatie van het wapen der artillerie.

Overwegende dat aan den Directeur voor het materieel der artillerie, zoomede aan den hoofdofficier der artillerie belast met de leiding der torpedo-dienst, de uitgaven wegens de door hen in hunne betrekking te doene kosten voor schrijf- en bureau-behoefden in billijkheid behooren te worden vergolden.

Hebben goedgevonden en verstaan aan den Directeur voor het materieel der artillerie eene som van acht honderd gulden (f 800) en aan den hoofdofficier der artillerie belast met de leiding der torpedo-dienst eene som van zestig gulden (f 60) 's jaars, wegens schadevergoeding voor bureaunkosten toe te kennen, in te gaan voor beiden te rekenen van den dag waarop zij respectivelijk hunne functiën bereids hebben of zullen hebben aanvaard.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in afschrift zal worden medegedeeld aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 4den Augustus 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get) J. A. VAN DEN BOSCH.

Secretariaat.

N°. 55 S.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Brengt ter kennis van het leger dat bij de Koninklijke Militaire Akademie is verschenen en verkrijgbaar gesteld de zevende druk (welke geheel gelijk is aan den vorigen) van de *Beginselen der Stelkunst voor de kadetten van alle wapenen*, door J. BADON GHILBEN en H. STROOTMAN, tegen den prijs van f 1.50 voor de departementen van algemeen bestuur en het leger.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 16den Augustus 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 88 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende een exemplaar van de in den loop der maand Mei dezes jaars bij de boekhandelaren BROESE & COMP te Breda in het licht verschenen, *Handleiding voor geleiders van opkomende en vertrekkende miliciens en voor kommandanten van marcherende troepen enz.*, door G. VAN REEKUM, sergeantschrijver bij de 2de regiment vesting-artillerie.

In aanmerking nemende dat dit werkje een vrij nauwkeurige opgave bevat van al wat voor geleiders van detachementen noodig en nuttig is te weten.

Heeft goedgevonden bij deze, de aandacht van de militaire administrative autoriteiten bij het leger daarop te vestigen, met last dat daarvan mededeeling zal worden gedaan door middel van het *Recueil Militair*.

's Gravenhage, den 19den Augustus 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Secretariaat.

N°. 64 S.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In aanmerking nemende dat, ten gevolge der jongste organisatie van het leger, sommige militaire autoriteiten in het bezit zijn gekomen van een tweede exemplaar van reeds voorhandene recueils-militair, verslagen, rapporten en memoriën of andere boekwerken, kaarten enz.;

Brengt bij deze ter kennis van de autoriteiten, bij wie zulks mogt hebben plaats gevonden, dat, voor zooverre zij niet al reeds dienovereenkomstig gehandeld hebben vóór den 1sten October aanstaande, van hen bij het Departement van Oorlog wordt ingewacht eene opgave van het bedoelde dubbel voorhandene, terwijl deze duplicaten zelve aan dat Departement voor dien gemelden termijn zullen moeten zijn ingezonden.

Heeft goedgevonden te bepalen, dat voortaan iedere militaire autoriteit, die, ten gevolge van eene gewijzigde organisatie enz., in het bezit van dubbele exemplaren van het bovenbedoelde mogt komen, gehouden is daarvan binnen een maand opgave aan het Departement van Oorlog te verstrekken.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 21sten Augustus 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 67 P.

's Gravenhage, den 21sten Augustus 1867.

Aan de militaire autoriteiten bij het leger.

Het is mij gebleken dat onlangs een militair beneden den rang van officier van het leger, zonder toestemming noch medeweten van eenige militaire autoriteit, deel heeft genomen aan een examen tot het verkrijgen eener burgerlijke bediening.

Dergelijke handelwijze onvoegzaam en in strijd zijnde met het militaire begrip, heb ik de eer de militaire autoriteiten bij het leger te verzoeken de militairen onder hen ressorterende daarop opmerkzaam te doen maken, tevens zal hen onder het oog moeten worden gebracht, dat zij ook in hun eigen belang, aan geen examen van bovenbedoelden aard mogen deelnemen zonder voorafgaande toestemming van de chefs der korpsen of diensten waartoe zij behooren, door wie die toestemming niet zal worden geweigerd, wanneer de betrokken militair daartoe door gedrag en dienstijver waardig geoordeeld wordt, met bijvoeging verder dat aan hen die in deze met voorbijgaan hunner chefs zullen hebben gehandeld, het vervroegde ontslag uit de dienst dat zij bij welslagen in het

examen behoeven om de beoogde betrekking te aanvaarden, niet zal worden verleend.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter *algemeene kennisgeving*.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

N°. 72. WIL WILLEM III, enz. enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 12den dezer, N°. 20 I.

Gelet op het Koninklijk besluit van den 19den October 1845, n°. 60, houdende vaststelling van een tarief waarnaar de schadeloosstellingen voor bureaukosten voor onderscheidene functiën bij het leger worden berekend.

Hebben goedgevonden en verstaan, met wijziging en aanvulling van dat tarief te bepalen, dat de schadeloosstelling voor bureaukosten, te genieten door de kommandanten in de stellingen der genie zal worden toegekend, ten hoogste tot een bedrag van zes honderd gulden (f 600) 's jaars, op den voet als voor de Ingenieurs in de vestingen bij opgemeld besluit is vastgesteld.

Onze Ministers van Oorlog is belast met de uitvoering dezer, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

's Gravenhage, den 14den Augustus 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 15 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gelet op art. 5 van 's Konings besluit van den 8sten Mei jl., N°. 67, de bepaling inhoudende dat zoodanige dienstverrigtingen, welke volgens wetten en besluiten door de inspecteurs van fortificatiën moeten geschieden, voortaan zullen worden uitgevoerd door de kommandanten der genie binnen de door hen bestuurd wordende stellingen;

In aanmerking nemende dat bij de beschikking dezerzijds van den 25sten Julij 1847, N°. 5 B (*Rec. Mil.* van dat jaar, blz. 94), is voorgeschreven de daarbij bedoelde declaratiën wegens toelage voor officieren der genie, moeten worden geveiseerd door de directeurs der fortificatie-directiën, later inspecteurs in de fortificatie-inspectiën;

Heeft goedgevonden te bepalen dat het viseren der hierbedoelde declaratiën voortaan zal behooren te geschieden voor de officieren die niet met het kommando van eene stelling der genie zijn belast, door den betrokken kommandant der stelling, en voor zooveel de declaratiën van de kommandanten in de stellingen der genie betreft, door den inspecteur-generaal van fortificatiën.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 25sten Augustus 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 107 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gezien de dispositie van het Departement van Oorlog van den 17den September 1861, n°. 58 B, houdende bepalingen nopens het voorloopig afleggen van de examens voor den hooger rang, door officieren van gezondheid, apothekers en paardenartsen;

Gezien het voorstel van den Inspecteur van de geneeskundige dienst der landmagt dd. 28 Augustus jl. n°. 219;

Heeft goedgevonden, met wijziging van het bepaalde sub 2 van opgemaakte dispositie, vast te stellen dat tot het voorloopig afleggen van bedoeld examen voortaan zal kunnen worden toegelaten een aantal van:

18 officieren van gezondheid van de 2de klasse.	
6 " " " " " " " " " " " " " " " " "	5de "
6 apothekers	2de "
4 " " " " " " " " " " " " " " "	5de "
2 paardenartsen	2de "
4 " " " " " " " " " " " " " "	5de "

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 4den September 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 65 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Brengt ter kennis van het leger, dat een nieuwe druk van het *Reglement op de exercitiën en manoeuvres der infanterie, 2de gedeelte, Pelotonsschool*, en de derde druk van de *Manuel de langue et de littérature Françaises, pour les cadets des différentes armes*, par J. P. BRAND ESCHAUZIER, Capitaine d'Artillerie, revue et augmentée par W. BANNIER, Capitaine d'Infanterie, bij de Koninklijke Militaire Akademie verschenen en respectvelijk tegen den prijs van f 0.12 en f 5.—, voor het leger en de departementen van algemeen bestuur verkrijgbaar gesteld zijn.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst ter *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 10den September 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 39 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Willende in verband met de jongste organisatie de voorschriften herzien betrekkelijk het aantal militairen beneden den rang van officier, dat bij de korpsen gehuwd mag wezen.

Gelet dat bij de meeste korpsen en vooral bij de regementen infanterie, het aantal gehuwde onderofficieren het vastgestelde cijfer overtreft, terwijl het aantal getrouwde korporaaals en soldaten steeds beneden het bepaalde getal is gebleven, waardoor de onderofficieren, die verlangen te huwen, in het nadeel zijn tegenover de korporaaals en manschappen, die meestal op hunne eerste aanvraag die vergunning kunnen bekomen.

Heeft goedgevonden te bepalen :

- 1°. dat er bij de onderscheidene korpsen van het leger, voortaan zooveel militairen beneden den rang van officier gehuwd zullen mogen wezen, als op den hierbij gevoegden staat is uitgedrukt, zijnde daarbij slechts gerekend op een korporaal of soldaat per kompagnie of eskadron (de waschbaas);
- 2°. dat bij het ontstaan van eene vacature, door den regements-kommandant aan dien militair huwelijkstoestemming zal worden verleend, die daarop de meeste aanspraak heeft;
- 3°. dat zoolang het aantal gehuwden niet tot het thans bepaalde cijfer is teruggebracht, voor elke twee vacatures van gehuwden slechts één zal worden aangevuld;
- 4°. dat de permissie tot huwen niet zal mogen worden verleend dan nadat de chefs zich overtuigd hebben dat de betrokken militair de gevraagde gunst door dienstbetrachting, kunde en ijver verdient en dat de aanstaande echtgenoot van een zedig en onbesproken gedrag zij en tevens in staat om door het uitoefenen van het een of ander bedrijf in haar onderhoud te voorzien, — eene bepaling, die vooral ten doel heeft om te beletten dat jonge onderofficieren onberaden huwelijken aangaan, en
- 5°. dat, als tot dusverre, boven het bepaalde getal gehuwden, mede zoodanige permissie kan worden gegeven aan de muzikanten van het regiment grenadiers en jagers en aan de meesters-werklieden en schrijvers bij de korpsen.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Staat aanwijzende het aantal militairen beneden den rang van officier, dat bij de korpsen van het Leger gehuwd mag wezen.

Het regiment grenadiers en jagers 38, een regiment infanterie 66, het Instructie-bataillon 12, algemeen depôt van discipline 7, een regiment Hussaren 16, het regiment veld-artillerie 44, een regiment vesting-artillerie 56, het regiment rijdende artillerie 14, het korps pontonniers 6, het bataillon mineurs en sappeurs 14.

Onder de hierboven vermelde getallen zijn niet begrepen de muzikanten bij het regiment grenadiers en jagers, de meesters-werklieden en schrijvers bij de korpsen.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 123 P.

's Gravenhage, den 21sten September 1867.

Aan de heeren plaatselijke en garnizoens-kommandanten.

Daar het somwijlen gebeurt, dat bij het schieten met gevulde granaten eenige dier projectielen niet springen en tevens niet dadelijk door militairen teruggevonden worden, heb ik de eer u te verzoeken om voortaan in de mededeeling aan de gemeentebesturen dat er geschoten zal worden, te doen wijzen op de gevaren waaraan de vindsters van zoodanige projectielen zich blootstellen door die te behouden. Tevens zal het dienstig zijn de aandacht er op te vestigen dat, vermits de gevulde projectielen dikwerf zeer moeilijk van de niet gevulde zijn te onderscheiden, het in het eigen belang der ingezetenen is, alle artillerieprojectielen, die zij vinden, zonder daaraan iets te doen en vooral zonder die in de nabijheid van vuur te brengen, bij de bevoegde autoriteiten in te leveren, als wanneer het daarvoor vastgestelde vindingsloon zal worden uitbetaald.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 68 I.

's Gravenhage, den 6den September 1867.

*Aan de heeren toeziende chefs over de militaire hospitalen
en garnizoens-infirmeriën.*

Ik heb de eer u te doen kennen, dat ik, met wijziging in zooverre van het bepaalde bij de beschikking van het Departement van Oorlog van den 3den November 1855, N°. 61 B, houdende voorschriften nopens de te nemen maatregelen bij het ontstaan van den Aziatischen braakloop, en in verband met mijne beschikking van den 4den Julij des vorigen jaars, N°. 55 I, heb goedgevonden te bepalen, dat art. 15 van die voorschriften voortaan zal gelezen worden als volgt:

» Aan de officieren van gezondheid en apothekers bij de militaire hospitalen en infirmeriën, voor zooveel zij gedurende den ganschen dag en nacht in het etablissement verblijven, ten einde eene spoedige hulp aan de cholera-lijdsters te verleen, zomede aan de directeurs en menagemeesters bij die ziekeninrigtingen, zal, ongeacht het cijfer der zieken, eene hoeveelheid van veertig vingerhoeden wijn per hoofd daags, worden uitgereikt».

» Zij zijn gehouden zelve in hunne voedingsmiddelen te voorzien».

» Bestaan er voor de officieren van gezondheid en de apothekers overwegende bezwaren tegen, om die — even als dit plaats heeft ten aanzien der officieren van het leger die de garnizoenswacht betrekken — te doen afhalen, dan zal eene met redenen omkleede voordragt aan het Departement van Oorlog kunnen worden ingediend, om hen de vrije voeding, volgens art. 55 van het voorschrift van den 8sten November 1822, N°. 12 (*Rec. Mil.* van dat jaar, 2° deel, blz. 97), te verstrekken».

Ik verzoek u er voor te zorgen, dat aan het voorgeschrevene, op ontvangst dezer, gevolg worde gegeven.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 65 P.

's Gravenhage, den 16den September 1867.

Aan de heeren bevelhebbers in de militaire afdeelingen.

Blijkens een rapport van Zijne Excellentie den Luitenant-Generaal, Inspecteur van het wapen der infanterie, heeft men bij het 2de regiment infanterie, bij wijze van proef, onderzocht, in hoeverre enkele miliciens, hiertoe genegen en geschikt, tot tamboer zouden kunnen worden opgeleid.

Die maatregel aanvankelijk wel aan de verwachting beantwoordende, is het mijn verlangen, dat die bij het wapen in het algemeen worde toegepast.

Onder mededeeling daarvan heb ik de eer UHEG. te verzoeken de vereischte bevelen te willen geven, dat bij het regiment grenadiers en jagers en bij de regimenten infanterie onder u ressorterende, in dien zin het vereischte worde verrigt.

Het getal miliciens van elke ligting tot tamboers op te leiden, zal hoogstens 10 per regiment bedragen; zullende die intusschen noch met de behandeling van het achterlaadgeweer, noch met het schieten naar de schijf onbekend mogen blijven.

De bedoeling is geenszins het getal geweerdragenden te verminderen, doch om zoodanige miliciens, die daartoe genegen en geschikt zijn, nadat zij zijn afgeëxerceerd, tevens voor de dienst van tamboer op te leiden, waartoe van de voorhanden trommen moet worden gebruik gemaakt, waaruit dan ook volgt, dat zij noch van tromledergoed, noch van zwaluwnesten of knielappen moeten worden voorzien. Eerst wanneer die manschappen voldoende geoefend zijn om ook als tamboer te kunnen optreden, zullen zij in het stamboek, zoomede op den maandelijkschen staat, aanduidende het aantal soldaten, uitmakende het in gestadige dienst zijnde gedeelte, onder den naam van *milicien-tamboers* worden vermeld.

In de contrôle van het kompagnies-administratieboek alsmede in de monsterrollen, zullen zij op hunne plaatsen onder de miliciens moeten blijven voorkomen en alleen door in de kolom »graden», de aanwijzing van (*tamboer*) onder het woord *milicien* te stellen, worden aangeduid.

Onder de opmerking dat de bedoelde militairen, die geen dienst als tamboer verrigten, ook niet onder de tamboers der 1ste klasse kunnen worden opgenomen, worden de chefs der korpsen voor het overige geheel vrijgelaten, om al zoodanige huishoudelijke maatregelen, ten aanzien van de dienst van de betrokken militairen te nemen, als door hen dienstig zal worden geacht, om de zaak aan te moedigen.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Personeel en Militaire
Zaken.

N°. 71 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gevolg gevende aan Zijner Majesteits besluit van den 2den dezer, n°. 64, luidende als volgt:

WIJ WILLEM III, enz. enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog, van den 30sten September 1867, n°. 56 P;

Gezien ons besluit van den 11den Februarij 1859, n°. 40;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. dat Art. 1 van ons voornoemd besluit zal worden gelezen als volgt:

Met uitbreiding en gedeeltelijke wijziging van de bepalingen in opgemelde besluiten vervat, worden bij deze aan alle onderofficieren, korporaals en verdere manschappen tot een der korpsen van ons leger behoorende, zoodra zij zes jaren onafgebroken trouw en eerlijk als vrijwilliger hebben gediend en eene nieuwe verbindtenis, onverschillig wanneer en voor welk tijdvak hebben aangegaan, en voorts naarmate zij zich langer aan de militaire dienst blijven wijden, de navolgende onderscheidingsteekenen en geldelijke belooningen toegekend; te weten:

a. Na zes jaren dienst, een *chevron*, volgens een door ons te bepalen model, te dragen op den linker bovenarm, benevens eene soldijverhooging van 2½ cent per dag;

b. Na twaalf dienstjaren, de *bronzen medaille* zonder gratificatie, doch op nieuw met eene soldijverhooging van 2½ cents daags;

c. Na achttien dienstjaren, eene *tweede chevron*;

d. Na vier en twintig dienstjaren de *zilveren medaille*; en

e. Na dertig dienstjaren, een *derde chevron*;

2°. dat voorschreven wijziging zal gerekend worden te zijn ingegaan, met den 1sten Januarij van het loopend jaar.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes, waarvan afschrift zal worden gezonden aan onze Ministers van Marine en Koloniën, alsmede aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie.

Het Loo, den 2den October 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Brengt voorschreven besluit bij deze ter kennis van de militaire en administrative autoriteiten bij het leger, opdat ieder, voor zooveel hem aangaat, zich daarnaar zal kunnen gedragen;

Gelast voorts dat de militairen die, uit kracht van punt 2 van voorschreven besluit, overeenkomstig de termen van regtverkriging bij punt 1 vastgesteld, te rekenen van den 1sten Januarij jl., gerechtigd zijn tot de 1ste chevron met de daaraan verbonden soldijverhooging, mitsgaders zij die in den loop van dit jaar daarop regt hebben verkregen, al dadelijk in het genot van een en ander zullen worden gesteld; waarvan het geldelijk bedrag, door middel der monsterrollen over het loopende kwartaal, onder behoorlijke omschrijving aan het Rijk

in rekening zal worden gebragt, voor zoo verre namelijk de aan de belanghebbenden toegekende soldijverhooging niet alreeds in uitgaaf is geleden.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 9den October 1867.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 75 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Goedgevonden hebbende te bepalen, dat met uitbreiding in zooverre van de aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 11den September 1865, N°. 64 P (*Rec. Mil.* blz. 107), die aanschrijving voortaan ook op manschappen toepasselijk zal wezen versierd met chevrons voor trouwe dienst, die wegens *verkoop van kleeding* aan maximum-korting worden onderworpen, en zulks wel gedurende den tijd dat zij voorschreven korting ondergaan.

Gelast wijders dat deze ter *algemeene kennisgeving* in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 11den October 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 46 P.

's Gravenhage, den 24sten October 1867.

Aan de militaire autoriteiten van het leger.

Onlangs is mijne aandacht gevestigd op de verhouding van de garnizoens-kommandanten in de vestingen ten opzichte van de officieren, die daar aan het hoofd staan van de artillerie en genie.

Het is mij daaruit gebleken, dat het niet ondienstig is eenige bepalingen, voorkomende in de instructie voor de plaatselijke kommandanten enz. van 11 Januarij 1815 (*Rec. Mil.* blz. 106) in herinnering te doen brengen en toe te lichten.

Door het gebruik der versnelde middelen van vervoer het thans toch mogelijk geworden zijnde, om, in zeer korten tijd, troepen en belegeringsmaterieel voor de grensvestingen te brengen, wordt in de allereerste plaats hetgeen in art. 20 van gemelde instructie is voorgeschreven, bijzonder ter nakoming aanbevolen.

De plaatselijke of garnizoens-kommandant behoort de vesting, waarin hij het kommando voert, met daartoe behoorende forten, inundatiën en verdere verdedigingsmiddelen, tot in de details te bestuderen en bekend te zijn met alle bijzonderheden, welke tot het in staat van verdediging brengen dier vesting betrekking hebben. Hij behoort te weten, welke voorraad aan artillerie- of geniematerieel in de vesting aanwezig is en hoeveel daarvan tot het in staat van verdediging brengen wordt vereischt; waar en hoe dat materieel moet worden gebruikt en wat er van dat gebruik is te wachten. Hij moet mede bedacht zijn op de te nemen maatregelen, om, bij versterking van het garnizoen, de

huisvesting en verpleging der troepen te regelen en tevens onderzoeken, welke lokalen geschikt zijn tot het verzorgen van zieken en gewonden en tot het opleggen van levensmiddelen. Hij treedt daartoe in overleg met de kommanderende officieren van het garnizoen en de chefs der verschillende diensten, zijnde deze verplicht hem ten allen tijde, door het verschaffen van inlichtingen ter zake en het verleenen van inzage van alle stukken, magazijnlijsten, plans, teekeningen en kaarten, op de vesting en hare bewapening en uitrusting betrekking hebbende, volkomen op de hoogte te stellen en te houden van al wat op het verdedigend vermogen der vesting van invloed kan zijn.

Ten einde de plaatselijke en garnizoens-kommandanten de gelegenheid verkrijgen zich van hunne verplichtingen naar behooren te kunnen kwijten, zorgt ieder, dat hij voorzien zij van het plan der vesting en van de opgaven van de voornaamste artillerie- en geniebehoefden.

Ten aanzien van het nemen der kopijen van die plans, gelden de bepalingen bij de aanschrijving van het Departement van Oorlog van den 20sten Julij jl. n°. 53 G, omtrent het nemen van bedoelde kopijen voor de III. bevelhebbers in de militaire afdeelingen gemaakt. Uit den aard der zaak behooren zoowel de plans als alle daartoe betrekkelijke opgaven, zoomede de afschriften daarvan genomen, tot het geheim archief van den plaatselijken of garnizoens-kommandant, met dien verstande, dat gemelde bescheiden in haar geheel en volledig door hen bij het verlaten der vesting aan hunne opvolgers overhandigd behooren te worden, met inachtneming van hetgeen ten deze met betrekking tot de stukken van geheimen aard is bepaald.

Onder mededeeling van het vorenstaande, heb ik de eer u te verzoeken, voor zooveel u betreft, voor de opvolging van het daarbij bepaalde wel te willen zorgen.

In het *Recueil Militair* geplaatst ter algemeene kennisgeving.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 75 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende Zijner Majesteits besluit van den 25sten dezer, n°. 59, luidende als volgt:

WIJ WILLEM III, enz., enz.

Op de voordragt van Onzen Minister van Oorlog van den 20sten dezer, N°. 20 I.

In aanmerking nemende dat het in verband met ons besluit van den 4den dezer, n°. 52, betrekkelijk de zamenstelling van het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt, waarbij onder anderen bij het pharmaceutische gedeelte van dat personeel de rang van majoor is ingesteld, noodig is de onderscheidingsteekenen van dien rang vast te stellen.

Gelet op de Koninklijke besluiten van den 21sten April 1851 en den 4den Februarij 1841, n°. 75 en 22, waarbij onder anderen de uniform en onderscheidingsteekenen voor de militaire apothekers is aangewezen.

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de eerste apotheker en de apotheker der 1ste klasse met rang van majoor de borduursels op den korten jas voor apothekers der 1ste klasse vastgesteld zullen blijven dragen, doch dat tot onderscheiding van hunnen rang, de opslagen der mouwen met drie gebor-

duurde lissen zullen zijn belegd, volgens figuur letter B van de teekening, behoorende bij het Koninklijk besluit van den 21sten April 1851, n°. 75.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering dezes.

Het Loo, den 25sten October 1867.

(get.) WILLEM.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Gelast dat voormeld besluit in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 31sten October 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 94 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Ontvangen hebbende eene missive van den heer Minister van Staat, Directeur van het kabinet des Konings, van den 27sten dezer, N°. 5, blijkens welke Zijne Majesteit heeft goedgevonden te bepalen.

1°. dat art. 126 van het reglement op de Koninklijke Militaire Akademie wordt gewijzigd als volgt:

»Een kadet, die een zijner kameraden, jonger in studie jaren of in leeftijd, »op welke wijze ook, mishandelt, of bij zoodanige mishandeling tegenwoordig »zijnde, die niet tegengaat, wordt van de Akademie verwijderd.

»Ook kan een kadet van de Akademie verwijderd worden" enz., zooals dat art. thans tot het einde luidt.

2°. dat de 8ste alinea van art. 165 moet worden gelezen:

»De maatregel van het tijdelijk detacheren bij de korpsen van het leger, »wordt alleen toegepast bij zeer ernstige overtredingen, en door den Minister »bevolen, op voordragt van den gouverneur, na gehouden overleg met den »raad van toezigt, voor niet langer dan een jaar.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 31sten October 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Militaire Administratie.*N°. 62 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gelet op de beschikking van het Departement van Oorlog van den 16den Julij 1842, N°. 1 A (*Rec. Mil.* II, 2), houdende voorschriften nopens hetgeen in acht moet worden genomen met opzigt tot de verzorging van krankzinnige militairen en waarbij onder anderen het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen te Utrecht in de eerste plaats ter opname van militaire lijders is aangewezen.

En in aanmerking nemende dat het krankzinnigengesticht, onder het beheer van het Collegie van Regenten over de Godshuizen en de algemeene armen te 's Bosch, mede eene uitmuntende gelegenheid tot het verplegen van krankzinnige militairen aanbiedt; terwijl door de opname in dat gesticht van de lijders, uit de garnizoenen van Noord-Brabant, Zeeland en Limburg, zou worden tegemoetgekomen aan de altijd min of meer gewigtige bezwaren, aan het overbrengen van krankzinnigen uit die meer afgelegen garnizoensplaatsen naar Utrecht verbonden.

Heeft goedgevonden, met aanvulling in zooverre van de in het hoofd dezer aangehaalde beschikking, te bepalen, dat in het vervolg bij de te doene aanvragen om magtiging tot het plaatsen van krankzinnige militairen, uit de evenbedoelde garnizoenen, in eenig gesticht, in den regel de opname in het hiervoren vermeld gesticht te 's Bosch zal moeten worden verzocht, ten ware de eigenaardige inrigting van dat gesticht, waarin de verzorging der lijders aan kloosterbroeders is opgedragen, voor sommige lijders, *niet tot de Roomsche Katholieke godsdienst behoorende*, uithoofde van den aard hunner ziekte als b.v. bij *mania religiosa*, de opname in een ander gesticht verkieslijker mogt doen zijn; in welk geval daarvan, in de bij de aanvragen over te leggen geneeskundige verklaringen, zal behooren te blijken.

Ter algemeene kennisgeving in het *Recueil Militair* geplaatst.

's Gravenhage, den 16den November 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

*Personeel en Militaire Zaken.*N°. 45 P.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gezien hebbende eene missive van den Heer Minister van Marine van den 11den dezer, N°. 1.

Brengt, naar aanleiding daarvan ter kennis van de betrokken autoriteiten, dat de bepalingen vermeld in de aanschrijving dezerzijds van den 19den Junij II., N°. 112 P (*Rec. Mil.*, blz. N°. 287), ten gevolge waarvan aan ieder *rekrut* die zich voor zes jaren bij het korps mariniers verbindt en aan ieder *militien* die ingevolge art. 9 der militie-wet daarbij overgaat, als maximum van *handgeld* kan worden uitbetaald honderd gulden (*f* 100), andermaal en wel tot den *laatsten Februarij* 1858 van toepassing zullen zijn.

Gelast dat deze in het *Recueil Militair* worde geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 20sten November 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 60 I.

's Gravenhage, den 7den December 1866.

Aan de heeren generaals en verdere officieren van het leger, deelgenooten aan de weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt.

De twee en vijfzigste jaarlijksche rekening en verantwoording van de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt, over den jare 1867, door mij opgenomen en gesloten zijnde, heb ik de eer de uitkomst daarvan aan het leger mede te deelen.

De ontvangst heeft bestaan :

1 ^o . Van officieren tot het leger behoorende (met inbegrip van de contributiën der officieren in <i>West-Indië</i> en van die der gedetacheerden in <i>Oost-Indië</i>):		
a. Gewone contributie.	f	82,565.80
b. Doorlopende idem.	»	50,908.15
c. Contributie bij vermeerdering van traktement. »	»	25,567.68
d. Inleggelden en verhooging daarvan.	»	57,064.77
	f	175,904.40
2 ^o . Voor gepensioneerde officieren:		
a. Gewone contributie.	f	9,896.25
b. Doorlopende idem.	»	9,554.59
c. Inleggelden en verhooging daarvan.	»	2,842.26
	f	22,272.88
5 ^o . Op de pensioenen van weduwen en de onderstandgelden van weezen, ingehouden wegens onaanzeuiverde inleggelden.	»	1,042.52
4 ^o . Contributie van hertrouwde weduwen, naar aanleiding van art. 7 van het Koninklijk besluit van den 17den Julij 1854, n ^o . 100.	»	541.86
5 ^o . Twee percent van het bedrag der gedane leverantiën aan de korpsen van het leger, ingevolge art. 1 van het Koninklijk besluit van den 5den November 1842, n ^o . 71.	»	28,945.50 ⁴
6 ^o . Renten van ingeschreven kapitalen op het grootboek der Nationale schuld.	»	71,875.00
7 ^o . Subsidie uit 's rijks schatkist, toegestaan bij de wet van den 30sten April 1867 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 59)	»	12,000.00
Makende met het saldo in kas, op 1 Januarij 1866, ad.	»	44,982.74
	f	557,562.70 ⁴

Waartegen de uitgaven zijn geweest :

(met inbegrip van de gedane betalingen in *West-Indië*.)

1 ^o . Voor pensioenen aan weduwen.	f	268,726.79
2 ^o . Toelagen aan 9 weduwen, voor 12 kinderen boven het getal van drie.	»	579.72
5 ^o . Onderstandgelden voor 54 ouderlooze kinderen. »	»	4,042.28
4 ^o . Begrafniskosten van 41 overleden officieren.	»	4,100.00
5 ^o . Restitutie van te veel betaalde of ten onregte ingehouden contributiën.	»	101.64
6 ^o . Uitkeering aan een verminkt militair van de renten van een daartoe deponceerd kapitaal.	»	195.00

Transportere f 277,545.45

Per Transport ontvangst f 277,543.45

7°. Aan den Amanuënsis, als defroijement wegens schrijf- en drukloonen, enz. »	200,00
8°. Voor aankoop van een kapitaal van f 60.000.00 aan inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 2½ pCt. »	52,853.42
	55,053.42
	<hr/> f 310,580.83
Zoodat op 1°. Januarij 1867 in kas blijft. f	46,981.85 ^s
<hr/>	
Wijders voorhanden aan inschrijvingen op het grootboek der Nationale schuld, rentende 2½ pr. ct., eene kapitale som van. f	2,903,000.00
Op den 1sten Januarij 1866 bedroeg het getal weduwen.	648
Hetwelk in het jaar 1866 is vermeerderd met.	40
	Te zamen. 688
Daarentegen zijn er overleden.	51
Hertrouwd.	1
	<hr/> 52
Waardoor op 1°. Januarij 1867 het getal gepensionneerde weduwen bedraagt.	636

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Militaire Administratie.

N°. 56 I.

DE MINISTER VAN OORLOG,

Gevolg gevende aan 's Konings besluit, van den 21sten der vorige maand, n°. 67, waarbij Zijne Majesteit onder anderen heeft gelieven te bepalen:

a. dat gedurende het jaar 1868 voor eerste uitrusting en voor het kleedings- en reparatiefonds, mitsgaders voor de verschillende fondsen van inwendig heere bij de korpsen van het leger, de toelagen zullen worden te goed gedaan en aan het Rijk in rekening geleden, welke daarvoor op de hierbij gevoegde tabellen, litt. A, B, C en D zijn aangewezen;

b. dat het maximum der te doene uitgave voor administratiekosten, bij de verschillende korpsen van het leger, gedurende opgemeld jaar, zoodanig wordt vastgesteld, als op de almede hierbij gevoegde tabel litt. E, is omschreven, mitsgaders dat daaruit wegens schadeloosstelling voor bureaurokosten aan de daarop regthebbende officieren en anderen, gedurende meergemeld jaar, zoodanige sommen zullen worden uitbetaald als op den insgelijks hiernevens gevoegden staat litt. F worden aangeduid.

Brengt voorschreven beschikkingen des Konings, mits deze, ter kennis van de onderscheidene militaire autoriteiten en korpsen, en bepaalt tevens:

1°. dat de soort en hoeveelheid der voorwerpen, waaruit de kleeding en uitrusting der onderofficieren en verdere manschappen moet bestaan, zoodanig zullen wezen, als op den staat litt. G is aangeduid;

2°. dat de wollen stoffen voor de lakensche kleedingstukken der onderofficieren en manschappen, gedurende opgemeld jaar voorloopig en in afwachting van nadere bevelen, aangeschaft en uitgegeven zullen moeten worden tegen de

prijzen die op den staat litt. H, behoorende bij de dezerzijdsche aanschrijving van den 14den December 1866, n°. 60 I, zijn aangewezen;

3°. dat voor de nieuwe goederen en de voorwerpen van kleeding en uitrusting, welke gedurende het jaar 1868, bij de korpsen zullen worden aangeschaft en aangemerkt, als maximum, de prijzen zullen kunnen worden besteed en te goedgedaan, daarvoor op de staten litt. I, K en L omschreven;

4°. dat de voorwerpen van ledergoed en paardentuig, van wapenen en van nachtligging, waarvan de onderscheidene korpsen moeten zijn voorzien, mitsgaders de prijzen en de tijd van duur voor ieder dier voorwerpen vastgesteld, omschreven zijn op de staten litt. M, N en O; blijvende echter, ten aanzien van de voorwerpen van ledergoed, van oud model (zeemleder), nog bij de korpsen voorhanden, de bepalingen gehandhaafd, in de beschikking dezerzijds van den 25sten Januarij 1861, n°. 20 B, vervat;

5°. dat voor de goederen in 's Rijks gevangenissen aangemaakt wordende, door de korpsen de confectie-loonen moeten worden vergoed, welke daarvoor, op den staat litt. P zijn uitgetrokken;

6°. dat de voorraad van stoffen en goederen, mitsgaders die der verwisselstukken voor wapenen, welke in de magazijnen der korpsen moeten zijn opgelegd, zoodanig zullen behooren te wezen als op de staten Q en R wordt omschreven, zullende die voorraad steeds zooveel mogelijk op het maximum worden gehouden, waartoe voor zooveel de stoffen en voorwerpen aangaat, welke niet regstreeks door de hoofdadministratiën der korpsen zelve worden aangeschaft, de noodige opgaven en aanvragen van die zijde te zijner tijd zullen behooren te worden gedaan;

7°. dat de stoffen en goederen, die op den 31sten December aanstaande in de magazijnen der korpsen voorhanden zijn, op dien datum tegen de prijzen, welke daarvoor bij deze dispositie zijn vastgesteld, zullen moeten worden overgebracht en in het jaar 1868 tegen die prijzen moeten worden uitgegeven; wordende echter hiervan uitgezonderd de voorwerpen van reeds vervallen modellen nog bij de korpsen aanwezig, en de voorwerpen tot het ledergoed, paardentuig en nachtleger behoorende, welke tegen de prijzen, waarvoor zij thans in de magazijnsrekening genoteerd staan, zullen moeten worden overgebracht en uitgegeven.

De door het bovenstaande te ontstane verschillen moeten op den staat litt. VV, behoorende bij de magazijns-verantwoording over het 4de kwartaal dezes jaars, worden verrekend;

8°. dat de stoffen en goederen, welke, in den loop van het jaar 1868, zullen worden aangeschaft en aangemaakt, tegen de prijzen bij deze beschikking vastgesteld aan de onderofficieren en manschappen in rekening moeten worden gebracht;

9°. dat alsnu bij de korpsen van het leger, ter voorziening in de behoefte van het jaar 1868, contracten moeten worden gesloten voor de leverancie van al de voorwerpen, de kleeding en uitrusting, het ledergoed en paardentuig bij de troepen uitmakende, met uitzondering van de paardendekens bij de regimenten kavallerie in gebruik, van de voorwerpen tot het nachtleger behoorende, mitsgaders van de ordinaire-, onderofficiers- en uitmonsteringlakens, alsmede de katoenen gemden; zullende tot het aangaan van contracten voor die artikelen, voor zooveel noodig, later magtiging worden verleend; wordende ten deze herinnerd aan de dezerzijdsche beschikking van den 24sten April 1852, n°. 49 (*Rec. Mil.* I, blz. 206), waar onder anderen in de tweede zinsnede het navolgende voorkomt: »uit de verschillende verordeningen opzigtelijk het sluiten van contracten met fabrijkanten of kooplieden, blijkt ten duidelijkste, dat het altijd de bedoeling is geweest en nog is, dat de hoofd-administratiën der korpsen, ter voorziening in de behoefte aan kleine equipmentstukken en andere verschillende voorwerpen, tegen de *minste prijzen* moeten contracteren;” en voorts: »en eindelijk nog is bevolen om geene goederen van kooplieden te ne-

men, waarvoor fabrieken bestaan, noch door denzelfden leverancier allerhande soorten van goederen te doen leveren."

10°. dat voortaan de meesters kleedermakers bij de korpsen, gedurende het wintersaizoen, in de gelegenheid zullen worden gesteld, een vierde gedeelte der voorwerpen van kleding, benoodigd voor de manschappen der nationale militie, die in het volgend voorjaar moeten opkomen, te doen confectioneren en zulks, hoven den voorraad van bedoelde kledingstukken die zich volgens de bestaande bepalingen in de magazijnen der korpsen moet bevinden.

Gelast dat deze met de bijlagen, in het *Recueil Militair* zal worden geplaatst tot *algemeene kennisgeving*.

's Gravenhage, den 10den December 1867.

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

(Bij dit besluit behooren de Tabellen Lett. A—R.)

*Personeel en Militaire
Zaken.*

N°. 58 P.

's Gravenhage, den 19den December 1867.

Aan de kommanderende officieren van de regementen infanterie.

De bepaling van punt 1 der aanschrijving van het Departement van Oorlog, van den 8sten October 1862, n°. 45 B, geeft aanleiding dat soms voor bevordering geschikte korporaals, die bij het koloniaal werfdepôt gedetacheerd zijn, door jongeren in bevordering worden voorbijgegaan.

Ik heb mitsdien, na ingewonnen advies van den chef van gemeld depôt, goedgevonden die bepaling wat de korporaals betreft in te trekken, zoodat de militairen van dien graad bij voormeld depôt, wanneer zij voor bevordering in aanmerking komen, naar het korps kunnen terugkeeren, ook al zijn zij nog geen jaar bij dat depôt gedetacheerd geweest.

Voor dusdanige detachering zullen intusschen, zoowel om te menigvuldige mutatiën te voorkomen als in het belang der schatkist, geene korporaals behooren te worden aangewezen van wie men weet dat zij binnen zeer korten tijd tot een hooger graad zullen opklimmen, terwijl nopens degenen die ter bevordering in graad, naar het korps zouden kunnen terugkeeren, vooraf, wat hun gedrag, dienstijver enz. betreft, de chef van het koloniaal werfdepôt geraadpleegd zal behooren te worden.

U daarvan informerende, verzoek ik u naar het bovenstaande te handelen, terwijl ik hier in 't algemeen nog de aanbeveling bijvoeg om steeds geschikte stof voor de dienst van het koloniaal werfdepôt te designeren.

De Minister van Oorlog,

(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

Secretariaat.

N°. 98 S.

DE MINISTER VAN OORLOG,

In verband met de nieuwe modellen voor engagement-akten het wenschelijk achtende dat de krijgsartikelen zoo spoedig mogelijk worden voorgelezen aan de rekruten, die zich voor de militaire dienst verbinden.

Bepaalt dienaangaande het navolgende:

1°. De militaire overheid, welke de uitnoodiging tot het geneeskundig onderzoek der aangeworvenen onderteekent, namelijk de officier bedoeld bij n°. 12

der nieuwe modellen voor de engagements-akten, doet de krijgsartikelen aan den aangeworvene voorlezen in zijne tegenwoordigheid, of wel in die van eenen officier, en wanneer de aangeworvene zijn naam niet kan teekenen, ten overstaan van twee meerderjarige ter goeder naam en faam staande getuigen.

2°. Is er noch garnizoen noch militaire overheid bedoeld bij n°. 12 der nieuwe engagements-akten in de plaats der aanwerving aanwezig, dan doet de werver zelf de voorlezing der krijgsartikelen in tegenwoordigheid van twee ter goeder naam en faam staande getuigen. Kan dit laatste niet geschieden, hetzij omdat er geene geschikte getuigen te vinden zijn, hetzij omdat de omstandigheden zulks verhinderen, dan leest de werver niet te min de krijgsartikelen zelf voor, en maakt er een door hem en den aangeworvene, of zoo deze niet schrijven kan, door hem alleen onderteekend bewijs van op.

3°. Overigens wordt zoowel in de onder punt 1, als onder punt 2 vermelde gevallen van de voorlezing een behoorlijk bewijs opgemaakt, onderteekend door den officier, den persoon die voorgelezen heeft en den aangeworvene, of zoo deze niet teekenen kan, door de beide getuigen.

4°. Het bovenstaande is niet van toepassing bij reëngagementen, noch ook bij engagementen bij het korps zelf aangegaan, in welke gevallen geene andere voorlezing der krijgsartikelen geschiedt, dan die bepaald bij de Reglementen op de Inwendige dienst.

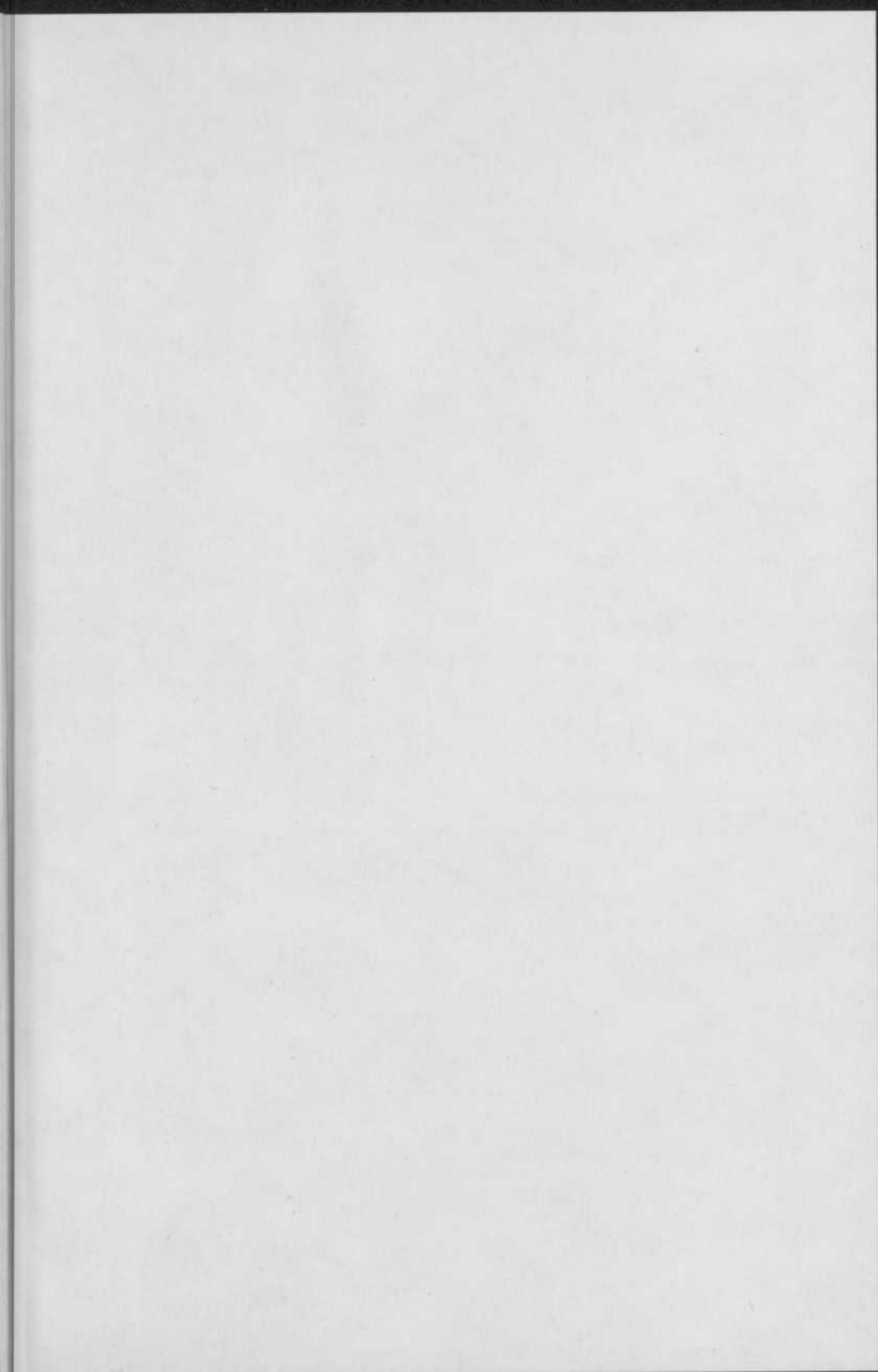
Deze laatste voorlezing behoort overigens te geschieden boven en behalve de voorlezing in punt 1 en 2 hierboven omschreven.

5°. Onder krijgsartikelen wordt verstaan het extract uit het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande, behoorende bij de aanschrijving van 17 Maart 1818, n°. 5 (*Recueil Militair* I blz. 153).

In het *Recueil Militair* geplaatst tot algemeene kennisgeving.

's Gravenhage, den 28sten December 1867.

De Minister van Oorlog,
(get.) J. A. VAN DEN BOSCH.

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. The second part outlines the procedures for handling discrepancies and errors, including the steps to be taken when a mistake is identified. The third part provides a detailed breakdown of the financial data, including a summary of income and expenses. The final part concludes with a statement of the total balance and a recommendation for future actions.

